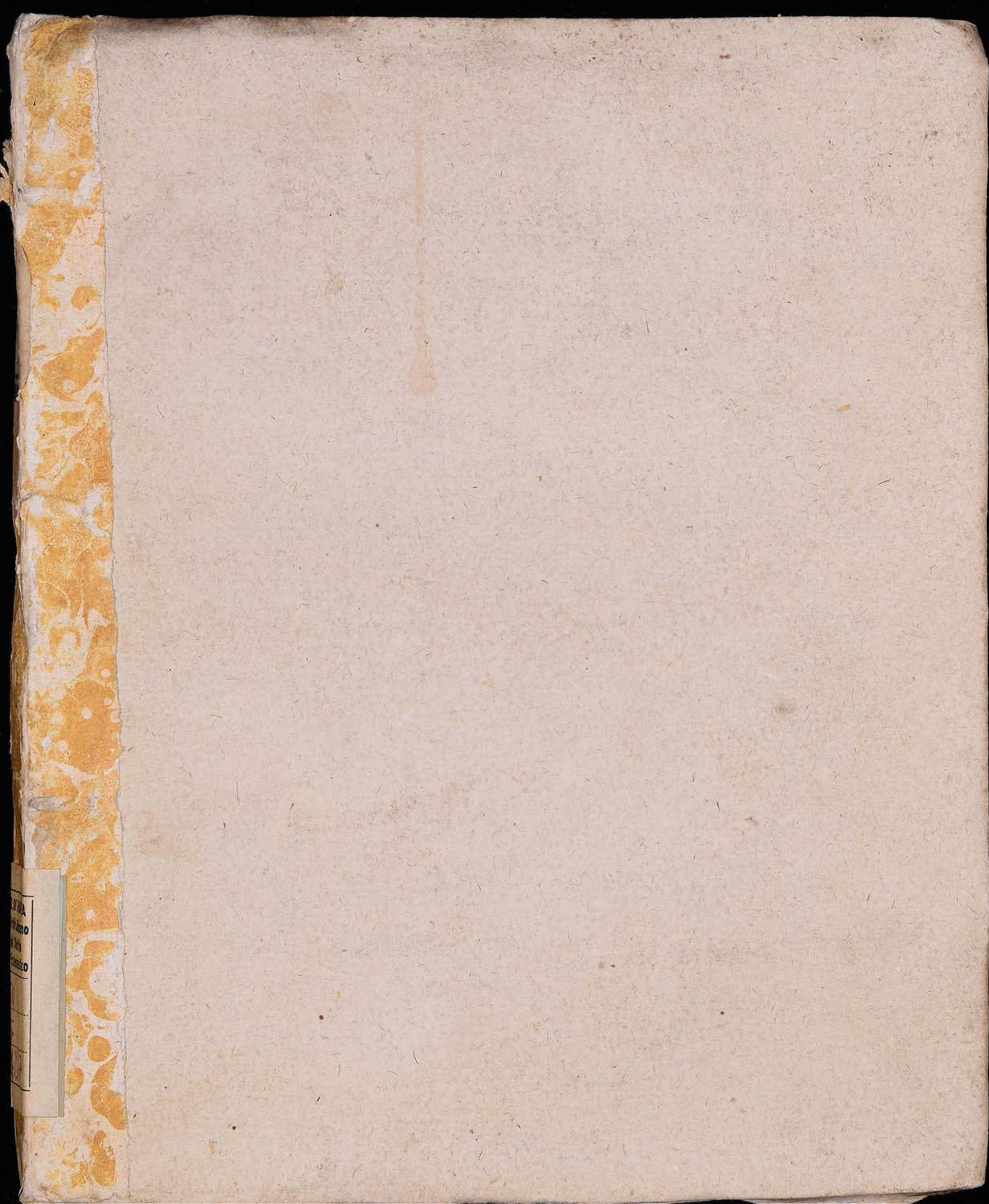
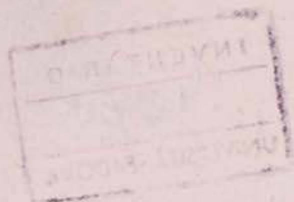

INVENTARIO
4375
UNIVERSITÀ - PADOVA

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV. BULLARIUM.

TOMUS SEPTIMUS,

IN QUO CONTINENTUR

Constitutiones, Epistolæ, aliaque Edita ab Initio Pontificatus usque ad Annum MDCCLI.

Editio recentior auctior & emendatior.

VENETIIS, MDCCLXVIII.

Sumptibus BARTHOLOMÆI OCCHI,

SUPERIORUM PERMISSU.

INDEX
INITIORUM
SINGULARUM CONSTITUTIONUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

Prodiit jamdudum. I.	6
Sotto il giorno.	7
Elapso proxime anno. II.	14
Fu da noi.	15
Ad Romanum Pontificem. III.	18
Quarta vertentis. IV.	22
Nella prossima passata.	23
Imposito nobis. V.	38
Etsi persuasum habemus. VI.	42
Assiduæ solicitudinis. VII.	43
Ex commisso nobis VIII.	48
Providas. IX.	51
Magno cum animi nostri. X.	55
A quo primum. XI.	66
Injuncta Nobis. XII.	70
Cum nuper. XIII.	79
Cum sextodecimo. XIV.	83
Quanta curarum. XV.	85
Probe te meminisse. XVI.	90
Avrà ella.	91
In Throno Justitiæ. XVII.	112
Inexhausti. XVIII.	117
Urbem Antibarum. XIX.	122
La Città d' Antivari.	123
Commissa nobis. XX.	144
Ad honorandum. XXI.	145
Quum propensa. XXII.	204
Romanum decet Pontificem. XXIII.	207
Quamvis jamdudum. XXIV.	212

IN APPENDICE.

Consentaneum. I.	215
La nostra Costituzione. II.	217
Postquam Deo adjuvante. III.	231
Perspectam vobis. IV.	234

IN SUPPLEMENTO.

Romana Ecclesia. I.	254
Biennium. II.	256
Sono in circa.	257
Reddita sunt Nobis. III.	268
Præclara decora. IV.	270
Indiarum Gentibus. V.	272

INDEX
ARGUMENTORUM
EARUMDEM
CONSTITUTIONUM.

I. Jejunium Vigiliæ S. Mathiæ Apostoli anno 1751. occurrentis ultima die Carnisprivii, transferri posse permittitur in Sabbatum Sexagesimæ. 30. *Januarii*. 6.

II. De Extractione Reorum ad Sacræ Inquisitionis Officium spectantium a locis immunibus, ad quæ forte confugerint. 20. *Februarii*. 14.

III. Nova concessio, & præfinitio Indulgentiarum pro Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis Sæcularis S. Francisci Assisiensis. 15. *Martii*. 18.

IV. Rosæ aureæ donum Metropolitanæ Bononiensi Ecclesiæ transmissum. 24. *Martii*. 22.

V. Latini Ritus Presbyteris in Russia Polonica degentibus permittitur in Ruthenorum unitorum Ecclesiis, deficientibus lapideis Altaribus, seu Tabulis consecratis, & Calicibus aureis, sive argenteis, Missarum sacrificia super eorumdem Ruthenorum Antimensis, & cum Calicibus e stanno celebrare. 29. *Martii*. 38.

VI. Græci Ritus observantia, & Linguæ Græcæ studium Monachis Ordinis S. Basilii injungitur, & comendatur. 2. *Aprilis*. 42.

VII. Basilicæ Lateranensis Indulgentiæ confirmantur: Illæ vero, quæ Ecclesiis ipsius Filialibus, seu ipsi aggregatis hactenus communicatæ fuerunt, suspenduntur; & interim eisdem aliæ Indulgentiæ, & gratiæ spirituales conceduntur, seu respective communicari permittuntur. 6. *Maji*. 43.

VIII. Spicarum collectio post messem Pauperibus non impedienda per totam Ditionem Ecclesiasticam decernitur, additis pœnis, opportunisque legibus, & conditionibus. 17. *Maji*. 48.

IX. Nonnullæ Societates, seu Conventicula *de' Liberi Muratori, seu des Francs Maçons*, vel aliter nuncupata, iterum damnantur, & prohibentur; cum invocatione brachii, & auxilii Sæcularium Principum, & Potestatum. 18. *Maji*. 51.

X. De tollendis abusibus ab Oratoriis privatis, quæ sunt in domibus Laicorum. 2. *Junii*. 55.

XI. De his, quæ vetita sunt Hebræis habitantibus in iisdem Civitatibus, & Locis in quibus habitant Christiani. 14. *Junii*. 66.

XII. Aquilejensis Patriarchatus, & Sedis perpetua suppressio, & extinctio: necnon erectio duorum Archiepiscopatuum *Utinensis*, & *Goritiensis*, cum aliis opportunis dispositionibus. 6. *Julii*. 70.

PONTIFICATUS ANNO XII.

XIII. Ecclesiæ Parochiales, aliaque Officia ad animarum curam spectantia in Indiis Occidentalibus Hispaniarum Regi subjectis, etiam sæcularibus Clericis, seu Presbyteris conferri posse conceditur, contrariis non obstantibus. 8. *Novemb*. 79.

XIV. Beatificatio B. Joannæ Franciscæ Fremior de Chantal Ordinis Monialium a Visitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis. 13. *Novemb*. 83.

XV. Congregationi Fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe novus Cardinalis Præfectus deputatur, & Congregatio Particularis super rebus œconomicis ejusdem Fabricæ instituitur: 15. *Novemb*. 55.

XVI. Aviæ Neophytæ asseritur jus offerendi ad Baptismum infantes Judæos ex Filio præmortuo Nepotes. 15. *Decem*. 90.

ANNO MDCCLII.

XVII. Sacræ Congregationis Rituum Decreta super modo utendi Indulto Pontificalium, Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Archiepiscopalis Urbinaten. olim

a Sede Apostolica] concesso approbantur, & confirmantur. 28. *Feb.* 112.
XVIII. Indulgentiarum nova concessio pro personis Sæcularibus utriusque sexus tam Tertio Ordinis S. Francisci de Paula adscriptis, quam Chordigeris ejusdem Sancti funiculum benedictum deferentibus. 28. *Februarii.* 117.
XIX. De Bonis Ecclesiarum, quæ semel ab Infidelibus occupata, deinde in Christianorum potestatem devenerunt. 19. *Martii.* 122.
XX. Damnatio, & prohibitio cujusdam Folii continentis Theses, quas in Sorbona defendendas proposuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Montalbanensis sub titulo: *Hierusalem Cælesti*. Quæstio Theologica; Quis est ille, cujus in faciem Deus inspiravit spiraculum vitæ, *Gen.* 26. 22. *Martii.* 144.
XXI. Vaticanæ Basilicæ, illius Archipresbyteri, Capituli, & Cleri præcipua Privilegia, & Jura recensentur, instaurantur, & Apostolica auctoritate confirmantur, iisdemque nova Privilegia, & gratiæ conceduntur. 27. *Martii.* 145.
XXII. Congregationis Piorum Operariorum commodis, & incrementis, per opportuna Decreta, & Indulta prospicitur 12. *Aprilis.* 204.
XXIII. Erectio Oppidi Pergulæ in Civitate, cum concessione plurium facultatum Vicario Episcopi Eugubini ibid. deputando. 19. *Aprilis.* 207.
XXIV. Ecclesiastici Ditionis Pontificiæ quid juris habeant interveniendi, & sententiam dicendi in Consiliis super rebus, & negotiis eorum interesse tangentibus 29. *Julii.* 212.

IN APPENDICE.

I. Allocutio habita in Consistorio Secreto Feria 2. die 21. *Aprilis* 1749. super honorifico Fidelissimi Titulo Joanni V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regi, ejusque Successoribus a Sanctitate Sua collato. 215.
II. *Lettera circolare a tutti i Patriarchi, Arcivescovi, e Vescovi sopra la preparazione all' Anno Santo.* 26. *Giug.* 1749. 217.
III. Allocutio habita in Basilica S. Mariæ Majoris pridie Kalendas Octobris Anno Jubilæi MDCCL. in Festo S. Hieronymi Confessoris, & Ecclesiæ Doctoris, ante consecrationem Altaris Pontificii ejusdem Basilicæ. 231.
IV. Allocutio habita in Consistorio Secreto Feria secunda die 5. *Julii* 1751. super suppressione Patriarchatus Aquilejensis, & duorum Archiepiscopatuum Utinensis, & Goritiensis erectione, cum aliis Monumentis ad eam rem pertinentibus. 234.
V. De Ritu, & usu Cerearum formarum, quæ benedici, & consecrari solent a Romano Pontifice. 252.

IN SUPPEMENTUM.

I. Episcopo Warmiensi, Sambiensi conceditur usus Pallii, & jus præferendæ Crucis ad morem Archiepiscoporum. 21. *Aprilis* 1742. 254.
II. Ut Equites Professi Militiæ Hospitalis S. Joannis Jerosolymitani, ad Episcopatum, aut ad Cardinalitiam dignitatem evecti, Crucem octogonam ex tela alba, tamquam habitum suæ Religionis proprium exterioribus vestibus assutam gestare valeant. 13. *Octobris.* 1745. 256.
III. Sponsis Catholicis, qui in Fœderati Belgii regionibus coram Civili Magistratu, aut hæretico Ministro dumtaxat, mutuum consensum in Matrimonium de præsenti declararunt, quælibet conjugalis consuetudo interdicta decernitur, donec Matrimonium ad formam Concilii Tridentini rite celebraverint. 17. *Septemb.* 1746. 266.
IV. Veronensis Ecclesiæ Capitulo nonnulla Privilegia conceduntur: simulque providetur, ut Canonici in Choro Divina Officia cum aliis canere non omittant. 19. *Januar.* 1748. 270.
V. Sanctus Franciscus Xaverius Indiarum Orientalium Patronus principalior declaratur. 24. *Feb.* 1748. 271.

IL

I.

JEJUNIUM VIGILIÆ

S. Mathiæ Apostoli Anno 1751. occurrentis ultima die carnisprivii, transferri posse permittitur in Sabbatum Sexagesimæ.

Epistola Encyclica ad Archiepiscopos, & Episcopos per Ditionem Pontificiam constitutos.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Confirmantur statuta ante triennium edita adversus abusus tempore Bacchanalium remitti solitos.

PRODIIT jamdudum sub Dat. Kalendis Januarii Anni 1748. Epistola Nostra Encyclica ad omnes Archiepiscopos, & Episcopos Pontificiæ temporalis Ditionis Nostræ conscripta, ut tribus gravissimis absurdis, quæ Bacchanaliorum tempore communiter accidere dignoscebantur, opportuno remedio occurreremus. Horum primum erat, quod postrema nocte eorumdem Bacchanaliorum, choreæ, vigiliæ, ludi eo quoque protrahebantur, ut initium sequentis diei, qui sanctæ Quadragesimæ primus est, in illis absumeretur; adeo ut non paucos ab hujusmodi ludis, vigiliis, saltationibus discedentes cernere esset, detracta quidem ab ore larva, sed tamen iisdem vestibus, quibus personati discurrerant, indutos, recta ad Ecclesias proficisci, ibique Divinis Mysteriis interesse, & sacros Cineres de more accipere; inde vero domum se ferentes, totum plerumque mane primi Quadragesimæ diei dormiendo transigere. Alterum erat, quod in aliquibus temporalis Pontificiæ Ditionis locis sextis etiam feriis, atque iis quoque diebus, qui de præcepto Festi sunt, larva uti, & personatos homines vagari permitteretur. Tertium, quod in aliquot similiter prædictæ Ditionis Nostræ locis, diebus Festis, tam de mane, quam pomeridianis horis, quibus Vespertina in Ecclesiis Officia celebrantur, & Christiana Catechesis habetur, Circulatoribus, aliisque id genus scurris copia fieret, ut in publicis plateis, & compitis ludicrum Populo spectaculum exhiberent. Pravis hisce consuetudinibus, & corruptelis cum in supradicta Epistola, quæ *in Bullarii Nostri tomo 2. impressa est num. XLV.*, opportuna a Nobis remedia adhibita, & præscripta sint; non modo quidquid in eamdem statuitur, ac decernitur, plene in præsentia confirmamus, sed Dilectis Filiis Nostris S. R. E. Cardinalibus Legatis, nec non Gubernatoribus in Ecclesiastico Dominio existentibus, ac singulis, quoad propriam Diœcesim, Episcopis, ut exacte eadem observari curent, enixe studioseque mandamus.

Causa præsentis Epistolæ conscribendæ.

§. 1. Et præter hanc, alia accedit causa, cur alteras hasce Encyclicas Litteras Fraternitatibus Vestris conscribendas putaverimus; eaque ad vertentem annum 1751. refertur, quo nempe in postremam Bacchanaliorum diem incidit Vigilia cum jejunio S. Mathiæ Apostoli. Qua de re, ut singulis Ditionis Nostræ Præsulibus, quid actum fuerit, innotescat, quæ hic sequuntur, duximus exponenda.

Plures Episcopi ad Pontificem recurrunt, proponentes hoc anno translationem Jejunii Vigiliæ S. Mathiæ.

§. 2. Præsens hic annus 1751. nondum inierat, quum ex variis partibus tam ab Italia remotis, quam etiam deinde ex locis, quæ intra Italiam sunt, redditæ Nobis fuerunt Litteræ Variorum Episcoporum, ac Prælatorum, qui advertentes, hoc anno Vigiliam cum jejunio Sancti Mathiæ in postremum Bacchanaliorum diem incidere, Nobisque demonstrantes, nullo pacto evitari posse, quin hujusmodi jejunii scandalosæ violationes, & publicæ, & fortasse etiam communes futuræ essent, cum satis superque notum sit, nullum Bacchanali licentiæ, novissimo præinsertim die, ac sequenti nocte, frænum esse; hanc agendi rationem proponebant, ut hoc anno translatio fieret Vigiliæ Sancti Mathiæ, eaque in diem Sabbati præcedentem, qui hebdomadæ sexagesimæ novissimus est, retraheretur. Hanc autem a se propositam rationem quorumdam Auctorum opinione fulciebant, qui docent, esse

hanc

IL DIGIUNO DELLA VIGILIA I.

Di S. Mattia Apostolo, che in quest'Anno 1750. cade nell'ultimo giorno del Carnevale, si permette potersi trasferire nel Sabato della Sessagesima.

Lettera Circolare agli Arcivescovi, e Vescovi dello Stato temporale Pontificio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

SOTTO il giorno primo di Gennajo del 1748. spedimmo una Lettera Circolare a tutti gli Arcivescovi, e Vescovi del nostro Stato temporale Pontificio, per porre il dovuto riparo a tre gravissimi inconvenienti, che pur troppo succedevano nel tempo del Carnevale. Il primo era quello, che nell'ultima notte di Carnevale tanto s'inoltravano le veglie, i balli, ed i giuochi, che s'intaccava il principio del primo giorno di Quaresima: in tal maniera che succedeva alle volte il vedere, che dal ballo, dal giuoco, e dalla veglia, partendo le persone, andavano a dirittura, benchè senza maschera al volto, con gli abiti però, co' quali si erano mascherati, alla Chiesa per sentir la Messa, e prendere le ceneri, portandosi dippoi a casa, e dormendo nel proprio letto per lo meno tutta la mattina del primo dì di Quaresima. Il secondo inconveniente era, che in alcuni luoghi dello stato temporale Pontificio permettevasi l'uso della maschera anche ne' giorni di Venerdì, e negli altri Festivi di precetto. Il terzo inconveniente era, che in alcuni luoghi dello stesso Stato, ed anche ne' dopo pranzi nel tempo de' Vespri e della Dottrina Cristiana, permettevasi a' Saltimbanchi il fare loro mestiere nelle piazze e pubbliche contrade. Dammo i dovuti ripari a' predetti scandali nell'accennata Lettera, che è *la XLV. nel Tomo 2. del nostro Bollario*, e quanto in essa fu ordinato, viene anche oggi da Noi pienamente confermato, inculcandone l'osservanza a' Cardinali Legati, a' Governatori dello Stato, ed a ciaschedun Vescovo nella sua Diocesi.

Si confermano gl'ordini tre anni prima emanati contro gli abusi soliti a commettersi in tempo del Carnevale.

§. 1. Questo però non è il solo motivo, per cui abbiamo creduto dover da Noi spedirsi la presente nostra Lettera Circolare. Se ne aggiugne un altro, che risguarda l'anno corrente, cioè il Carnevale di quest'anno 1751. nel di cui ultimo giorno cade la Vigilia con digiuno di S. Mattia Apostolo; ed acciò ciaschedun de' Vescovi del nostro Stato resti pienamente informato, soggiugneremo quanto in appresso, informando di quanto è seguito in questo proposito.

Si adduce il motivo, per cui viene scritta la presente Lettera.

§. 2. Prima che incominciasse l'anno corrente 1751. da varie parti, anche remote dall'Italia, e dippoi anche dall'Italia ci sono arrivate Lettere di varj Vescovi, e Prelati, che considerando cadere in questo anno la Vigilia di S. Mattia col digiuno nell'ultimo dì del Carnevale, dopo averci esposto, che sarebbero stati inevitabili, ed anche pubblici, e forse ancora comuni gli scandali della violazione del digiuno, sapendosi pur troppo, non avere la baldanza carnevalesca verun ritegno, particolarmente nell'ultimo giorno, e nella notte dell'ultimo giorno del Carnevale; proponevano il seguente temperamento, di trasportare in quest'anno la Vigilia di San Mattia, anticipandola nel Sabbato precedente, ultimo giorno della settimana di Sessagesima; appoggiando questo loro temperamento all'opinione di alcuni Autori, che insegnano, potere il Vescovo colla sua Ordinaria autorità nella

Ricorso di alcuni Vescovi al Pontefice per la traslazione in quest'anno del digiuno per la Vigilia di Santo Mattia.

hanc Episcopo in propria Diœcesi facultatem, ut gravi ac legitima causa interveniente, tum jejunia, tum Festa de præcepto sua Ordinaria auctoritate ex uno ad alium diem transferat; & specialiter cum Vigilia Sancti Mathiæ in postremum Bacchanaliorum diem incidat, ad evitanda scandala, quæ ex publica violatione jejunii de præcepto oritura forent, licitum esse ipsis, prædicta sua Ordinaria auctoritate, eamdem Vigiliam ad præcedentem diem Sabbati transferre.

Pontifex agnoscit, non leves esse recursuum caussas.

§. 3. Propositas hujusmodi instantias negligere, aut dissimulare minime Nobis conveniens esse existimavimus, neque permittendum duximus, ut res libero cursu procederent, absque eo quod illarum moderamini aliquo modo prospiceretur; cum Nobis, pro iis, quæ Bacchanaliorum tempore licenter nimis, atque intemperanter fieri compertum habemus, plene persuasum sit, si res, in quo statu sunt, relinquantur, nec aliqua opportuna pro iis ratio excogitetur, non modo præscriptum in Vigilia Sancti Mathiæ jejunium neglectum iri, quod publice etiam fortasse eveniet; verum, cum delinquentibus pœna infligenda erit, non nisi paucos infimæ, ac miseræ conditionis homines eamdem laturos, immunibus interim iis, qui opibus potentes sunt, vel quia non deerit ratio efficiendi, ut ea, quæ ab ipsis admissa fuerint, ad eorum, qui præsunt, aures minime deferantur, vel etiam quia, licet illorum delicti notitia ad eos pervenerit; ea, quæ prudentia carnis est, hos admonere non prætermittet, minime conveniens esse hujusmodi de caussis cum Magnatibus sæculi in contentionem venire, eamque concordiam dirimere, quæ pro bono rerum regimine tantopere necessaria est. Quamobrem hac, quam subjicimus, ratione responsum a Nobis fuit:

Probabilitas violationis jejunii.

§. 4. Primo, non inanem, sed probabilem esse timorem, quo, cum hoc anno jejunium cum Vigilia Sancti Mathiæ in ultimum Bacchanaliorum diem incidat, futurum dubitabatur, ut idem jejunium neglectui haberetur.

Jejuniorum translationes fiunt, propter occurrentes majores solemnitates.

§. 5. Secundo autem, non inusitatum, aut novum esse, quod, ubi legitima aliqua causa intercedat, Vigiliæ seu jejunii ad aliquam præcedentem diem translatio fiat. Hujus rei exemplum habetur in Vigilia Nativitatis Sancti Joannis Baptistæ, quæ Vigilia, quoties in Feriam quintam incidit, qua solemnitas Corporis Christi celebratur, jejunium in præcedentem Feriam quartam anticipatur, secundum Constitutionem: *Cum evenire*, quæ Pontificis Urbani VIII. 232. est, quin tamen in eadem Feria quarta ulla aut in Officio, aut in Missa, Vigiliæ mentio fiat, juxta Decretum Congregationis Sacrorum Rituum, quod a sanctæ memoriæ Clemente XI. approbatum fuit, & quod in ejusdem Bullario inter prædictæ Congregationis Decreta nonum numeratur. Idem etiam fieri videmus in solemni festo illius Sancti, qui cujuslibet Civitatis, aut Diœcesis Patronus principalis habetur. Etenim, si in hujusmodi festum diem jejunium aliquod inciderit, illud in præcedentem diem transfertur, quemadmodum apposite a Cardinali Cajetano animadvertitur *in sua summa, in verb. Jejunium, Quoad tertium §. De rationabili*, & sicut etiam Sanchez *lib. 5. Consilior. cap. 1. dub. 27.*, ac Leander *Oper. Moral. par. 3, tract. 5. disp. 10. quæst. 39.*, aliorum, qui concordi sententia sunt, auctoritatem adducentes, prosequuntur.

Cum transferatur jejunium a die Dominico in Sabbatum præcedens.

§. 6. Ille a Nobis casus plane omissus est, quo, cum in secundam feriam incidat solemne aliquod festum, quod Vigiliam cum jejunio habeat, jejunium ad præcedens Sabbatum transfertur, secundum Textum Decretalis *in cap. Ex parte, de observantia jejuniorum*; cum notum Nobis sit, Ecclesiam Catholicam gravioribus, atque ulterioribus de causis jejunium die Dominico fidelibus interdixisse; ad refellendam videlicet, coarguendamque hæresim Manichæorum, qui propter infensum animum, quem adversus Christi veram Resurrectionem habebant, in ipsius contemptum die Dominico jejunabant, quemadmodum a Sylvio *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 147. art. 5. q. 8.* apposite animadvertitur.

Jejuniorum probabiles, & publicas violationes per opportunam translationem

§. 7. Verum aliorum prædictorum casuum rationem habentes, illud tertio loco reputavimus, quod si jejunium ea de causa anticipabatur, ut dies festus, exclusa jejunii mœstitia, congrua animorum exultatione celebraretur, multo potiori ratione anticipari jejunium poterat, ne idem magno cum scandalo publicæ, ac pene communi irreverentiæ exponeretur; eo magis quod, si rem ipsam penitus introspi-

la sua Diocesi, concorrendovi una grave e legittima causa, trasportare da un giorno all'altro i digiuni, ed anche le Feste di precetto, ed individualmente potere colla stessa sua autorità Ordinaria, pel timore di scandali, e della pubblica violazione del precetto del digiuno, cadendo la Vigilia di S. Mattia nell'ultimo dì del Carnevale, trasportarla al Sabbato precedente.

§. 3. Non credemmo di dover trascurare la sopraddetta istanza, o di darcene per non intesi, lasciando all'acqua libero il corso, senza mettervi riparo; essendo Noi, per la notizia, che abbiamo delle intemperanze carnevalesche, pienamente persuasi, che lasciando le cose come sono, e non pensando a qualche temperamento, il digiuno ingiunto nella Vigilia di S. Mattia sarà negletto e forse anche pubblicamente; e che, volendosi gastigare i delinquenti, non caderà il gastigo, che sopra alcuni pochi miserabili, restandone immuni le persone potenti, o perchè vi sarà modo di fare, che le loro mancanze non arrivino alle orecchie de' Superiori, o perchè anche giugnendo i fatti alla loro notizia, non lascierà la prudenza della carne di suggerir loro, che non comple per simili cose prendere impegno, e guastare la buona corrispondenza, tanto necessaria pel buon governo, con le persone potenti del secolo. E però rispondemmo come in appresso. Il pontefice ravvisa, essere di momento le cagioni di tal ricorso.

§. 4. Primo, non essere timor panico, ma ben fondato, che cadendo in quest' anno il digiuno colla Vigilia di S. Mattia nell'ultimo dì del Carnevale, sarà disprezziato, e negletto. Probabilità della violazione del digiuno.

§. 5. Secondo, non essere cosa nuova, che concorrendo una legittima causa, si trasportino la Vigilia, ed il digiuno a qualche altro giorno antecedente. Ciò si vede nella Vigilia della festa di S. Giovanni Battista, qual Vigilia cadendo nel Giovedì del Corpus Domini, il digiuno si anticipa nel Mercoledì precedente, giusta la Costituzione. *Cum evenire*, la 232. del Pontefice Urbano VIII., senza che nel detto Mercordì si faccia veruna menzione della Vigilia nell'Officio, o nella Messa, giusta il Decreto della Congregazione de' Riti, approvato dalla santa Memoria di Clemente XI., che è il 9. nel suo Bollario fra i Decreti della detta Congregazione. Ciò pure si vede nella festa solenne di qualche Santo principale Protettore della Città, e Diocesi; imperocchè, se nel dì della festa cade qualche digiuno, questo si trasporta al giorno precedente, come ben'osserva il Cardinal Gaetano *nella sua Somma in verb. Jejunium. Quoad tertium §. De rationabili*, e vanno proseguendo, coll'allegare altri concordanti, il Sanchez *lib. 5. Consilior. cap. 1. dub. 5. num. 27.* ed il Leandro *Oper. Moral. part. 5. tract. 5. disput. 10. quæst. 39.* Le traslazioni de' digiuni sogliono farsi per le occorrenti solennità maggiori.

§. 6. Non parlammo del caso, in cui cadendo qualche festa solenne nel Lunedì, ed avendo questa Festa Vigilia e digiuno, si trasporta il digiuno al Sabbato precedente; secondo il Testo della Decretale *nel capitolo Ex parte, de observantia jejuniorum*: sapendo Noi, che per altri superiori motivi, e per confondere l'eresia de' Manichei, che inimici della vera Risurrezione di Cristo, in disprezio d'essa digiunavano la Domenica, fu dalla Chiesa Cattolica proibito a' suoi seguaci il digiuno nella Domenica, come ben osserva il Silvio *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 147. artic. 5. quæst. 8.* Perchè si trasporti il digiuno della Domenica nel Sabbato precedente.

§. 7. Ma considerando gli altri sopraddetti casi, riflettemmo in terzo luogo, che, se si anticipava il digiuno per far solennizzare la festa con una proporzionata allegrezza, esclusa la mestizia del digiuno; con molto maggior ragione potevasi anticipare il digiuno, per non esporlo al pericolo d'una scandalosa, pubblica, e quasi comune irriverenza; tanto più, che entrando nelle viscere dell'affare, non do- Sembra conveniente di ovviare mediante una opportuna traslazione.

ſpiciamus, non incongruum dici videretur, inter præfatos caſus, ac noſtrum, eamdem quaſi rationem intercedere, cum fortaſſe in ipſis jejunium non minus ad excludendam mœſtitiam anticipetur, quam propter timorem, ne in die publicæ lætitiæ ipſius jejunii obſervantia negligatur.

Aliqui putant id ab Epiſcopis fieri poſſe auctoritate Ordinaria.

§. 8. Propoſitis tribus conſiderationis capitibus quartum cum ſuccederet, ut nimirum videretur, num cum Sancti Mathiæ jejunium in Sabbatum Sexageſimæ anticipari vellet, fieri id ab Epiſcopis in propriis Diœceſibus poſſet, non requiſita Pontificia Noſtra auctoritate, ſed eorum Ordinariæ dumtaxat poteſtatis jure. Qua de re duas Auctorum opiniones animadvertimus. Earum altera Ordinariæ Epiſcopi in Propria Diœceſi Auctoritati facultatem omnem attribuit, dummodo gravis, ac legitima cauſa concurrat, cujuſmodi eſſe arbitrantur evidens periculum publicæ jejunii violationis, quæ ultimo Bacchanaliorum die ſane eveniret, ſi tali die jejunandum foret. Hujus ſententiæ ſunt, Gobat *in ſua Theologia Sacramentali tract. 5. caſ. 3 ſect. 2. in Appendice n. 111. & ſeq.* La Croix *in tom. 1. lib. 3. part. 2. num. 1573.* qui etiam *tom. 2. lib. 6. num.* 2083. idipſum rurſus confirmat, & ſubdit, quod etiamſi anno 1694. a Congregatione Sacrorum Rituum decretum fuerit, jejunium in ultimum Bacchanaliorum Sabbatum minime eſſe anticipandum, quoties Vigilia Sancti Mathiæ in eorumdem Bacchanaliorum poſtremum diem incidit, ut videre eſt in Decreto 92. in Bullario Innocentii XII. inſerto, & relato a Salmanticenſibus *in eorum Curſu Morali tom. 6. tract. 13. cap. 2. punct. 5. num.* 93. huic tamen præſcripto tunc eſſe locus debeat, cum Epiſcopus jejunii anticipationem animarum ſaluti minime expedientem exiſtimet; nunquam vero cum juſtæ eidem cauſæ ſunt, ut illud anticipari jubeat.

Alii exiſtimant idipſis non licere abſque auctoritate Apoſtolica.

§. 9. Altera autem ſententia, quæ anticipationi jejunii contraria eſt, non eam Epiſcopo poteſtatem eſſe contendit, ut in ſua Diœceſi eamdem ſtatuere valeat, etiam ſi Vigilia Sancti Mathiæ in eum incidat diem, qui Bacchanaliorum poſtremus eſt. Ita magna vi contendunt Theophilus Raynaudus *Heteroclit. Spiritual tom. 15. pag. 273. num.* 34. Meratus *ad Gavantum tom. 2. part. 1. ſect. 7. cap. 4. ſub num. 23. §. Si Vigilia*, Cavalerius *ad Decreta Congregationis Sacrorum Rituum part. 2. tom. 1. pag. 134. & ſeq.*, Diana *in Edit. coord. tom. 3. tract. 3. quæſt. 88. num.* 3. Leander *part. 3. diſput. 10. quæſt.* 42. Monacellus *in Formul. Legal. part. 2. tit. 16. formul. 4. num. 14. num.* 12., Ferraris *in Bibliotheca Canonica tom. 4. in verb. Jejunium n.* 26.

Quod extra dubium eſt in caſu de quo agitur ob reſiſtentiam Juris communis Eccleſiaſtici.

§. 10. Poſteriorem hanc opinionem, non communiorem modo, ſed & rationi magis conſentaneam, ac meliori fundamento innixam eſſe, dubitandum profecto non eſt. Quidquid enim ſit de rationibus, quæ a præfatis Auctoribus ad ſuam confirmandam aſſertionem afferuntur, qnibus ſane adæquatum reſponſum dare haud difficile eſſet; ſit Vigilia cum jejunio pro Feſto Sancti Mathiæ ab Innocentio III. de præcepto conſtituta fuit *in cap. Ex parte, de Obſervantia Jejuniorum*, ubi nimirum ab eo Pontifice ſopita fuit controverſia, quam quidem excitaverant, qui neque Vigiliam, neque Jejunium in honorem Sancti Mathiæ obſervandum eſſe contendebant, propterea quod licet ipſe fuerit Apoſtolus, non tamen directe per Chriſti vocem vocatus ſit; ſi ante Innocentium III. Pontifex Alexander III. interrogatus ab illis, qui jam tunc Vigiliam cum jejunio pro Sancti Mathiæ Feſto obſervabant, quænam per annum Biſſextilem adhibenda regula foret, reſpondit Vigiliam ſemper eo die, qui Feſtum præcedit, celebrari debere, eo caſu excepto, quo eadem in diem Dominicam incideret: *Feſtum Beati Mathiæ juxta conſuetudinem Eccleſiarum, Vigilia eatenus præcedat, ut nec pro biſſexto nec quolibet alio modo, inter ſe, & Solemnitatem, aliam diem admittat; in qua utique, niſi Vigilia venerit in Dominica die, jejunium celebretur*: ut legitur *in cap. Quæſivit §. Feſtum, de Verborum ſignificatione*, quæ Alexandri Decretalis tum in Appendice ad Concilium Tertium Lateranenſe *cap. 22. pag. 1718. tom. 10. Conciliorum* Collectionis Labbeanæ, tum apud Martene *de Antiquis Eccleſiæ Ritibus tom. 3. lib. 3. cap. 31. n.* 23. refertur; facili negotio intelligitur Auctoritate Ordinaria minime poſſe Vigiliam Sancti Mathiæ, etiamſi in ultimum Bacchanaliorum diem incidat, ad præcedens Sabbatum transferre; cum Ordinariæ Auctoritati nulla ſit

pote-

vrebbe apparire irragionevole il dire, che quasi corre la stessa ragione fra i predetti casi, ed il nostro; anticipandosi forse anche in essi il digiuno, non meno per escludere la mestizia dalla solennità, che pel timore, che il detto digiuno non si osservi in un giorno di pubblica allegrezza.

alle probabili, e pubbliche violazioni de' digiuni.

§. 8. Ai tre divisati punti succedendo il quarto, che consisteva nel vedere, se dovendosi anticipare il digiuno di S. Mattia nel Sabbato di Sessagesima, ciò possa farsi da' Vescovi nella loro Diocesi colla loro autorità Ordinaria, senza verun bisogno della nostra Pontificia, riflettemmo esser due le opinioni degli Autori. Una dà tutto all' autorità Ordinaria del Vescovo nella sua Diocesi, purchè vi concorra una grave, e legitima causa, valutando per grave e legittima causa, l'evidente pericolo della violazione del digiuno, che succederebbe pur troppo nell'ultimo dì del Carnevale, se in esso si dovesse digiunare. Questo è il sentimento del Gobat *nella sua Teologia Sacramentale tract. 5. cas. 3. Sect. 2. in appendice n. 111. & seq.* De la Croix *nel t. 1. lib. 3. part. 2. num. 1273.*, il che ripete *nel tom. 2. al lib. 6. num.* 2083. ove soggiugne, che quantunque nel 1694. fosse decretato dalla Congregazione de' Riti, non doversi anticipare il digiuno nell'ultimo Sabbato del Carnevale, quando cade la Vigilia di S. Mattia nell'ultimo giorno del detto Carnevale, (come può vedersi nel Decreto 92. inserito nel Bollario d'Innocenzo XII.) qual Decreto viene anche *per extensum* riferito da' Salmaticensi *nel loro Corso Morale tom. 5. tract. 23. cap. 2. punct. 5. n. 92.* ciò però debba aver luogo, quando il Vescovo non crede espediente al bene dell'anime l'anticipare il digiuno, ma non mai quando ha giusti motivi per farlo anticipare.

Stimano alcuni poter ciò farsi da' Vescovi con autorità Ordinaria.

§. 9. L'altra poi contraria all'anticipazione del digiuno, sostiene, non poter il Vescovo nella sua Diocesi ordinarla, ancorchè la Vigilia di S. Mattia cada nell' ultimo giorno del Carnevale. Così con molta energia scrivono Teofilo Raynaud *Heteroclit. Spiritual. tom. 15. pag.* 273. *num.* 34. il Marati *ad Gavantum tom. 2. part. 1. sect. 7. cap. 4. sub n. 23. §. Si Vigilia*, il Cavaliero *ad Decreta Congregationis Sacrorum Rituum part. 2. tom. 1. pag.* 134. *& seq.* il Diana *in Edit. coord. tom. 3. tract. 3. quæst. 88. n. 3.*, il Leandro *part. 3. tract. 5. disput. 10. quæst. 41.* il Monacello *in Formula Legat. part. 2. tit. 16. formula 4. n. 12.* il Ferraris *nella Biblioteca Canonica tom. 4. in verb. Jejunium n. 26.*

Altri reputano non esser loro lecito senza l'autorità Apostolica.

§. 10. Non può negarsi, che questa seconda opinione non sia la più comune, ed anche la più ragionevole, e meglio fondata, imperocchè, ciocchè siasi delle ragioni portate da' predetti Autori per confermare il loro assunto, alle quali non sarebbe molto difficile il rispondere adequatamente, se la Vigilia col digiuno per la Festa di S. Mattia fu con precetto ordinata da Innocenzo III. *nel cap. Ex parte, de Observantia Jejuniorum*, ove sopì la controversia insorta, e mossa da taluni, che volevano, non doversi fare la Vigilia, nè digiunare in onore di S. Mattia, per la ragione che, quantunque fosse stato Appostolo, non era però stato chiamato a dirittura dalla voce di Cristo, se prima d'Innocenzo III. il Pontefice Alessandro III. interrogato da quelli, cha anche in quel tempo osservavano la Vigilia con digiuno per la Festa di S. Mattia, come dovevano regolarsi nell'anno Bissestile, rispose, dover mai sempre la Vigilia celebrarsi nel giorno precedente alla Festa, eccettuato il caso, in cui cadesse nel giorno di Domenica. *Festum Beati Mathiæ, juxta consuetudinem Ecclesiarum, Vigilia eatenus præcedat, ut nec pro bissexto, nec quolibet alio modo, inter se, & solemnitatem, aliam diem admittat, in qua utique, nisi Vigilia venerit in Dominica die, Jejunium celebretur*: come si legge *nel cap. Quæsivit §. Festum, de Verborum significatione*, Decretale dello stesso Pontefice riferita ancora nell'Appendice al Concilio terzo Lateranense *cap. 22. pag.* 1718. *num.* 10. *de' Concilj* della Collezione Labbeana, e altresì appresso il Martene *de Antiquis Ecclesiæ Ritibus tom. 3. lib. 4. cap. 31. num.* 23. Non vi vuol molto a comprendere, non potere l'autorità Ordinaria trasportare al Sabbato precedente la Vigilia di S. Mattia, ancorchè cada nell' ultimo giorno del Carnevale; non potendo l'autorità Ordinaria o derogare, o disponere nelle cose stabilite da' Romani Pontefici, e dal Diritto Canonico, come si è da Noi

Il che è fuori di dubbio nel caso, di cui si tratta, per l'opposizione del Jus comune Ecclesiastico.

potestas derogandi, aut dispensandi in iis, quæ a Romanis Pontificibus atque a Jure Canonico decreta sunt, quemadmodum a Nobis in Tractatu Nostro *De Synodo Diœcesana lib. 7. cap.* 30. demonstratum est.

Pontifex Episcopis petentibus concedit facultatem transferendi hoc anno jejunium vigiliæ S. Mathiæ in Sabbatum Sexagesimæ.

§. 11. Sic itaque a Nobis responsum fuit Episcopis, ac Prælatis a quibus rogati fuimus, num ipsi Vigiliam Sancti Mathiæ ad præcedens Sabbatum transferri possent; quibus tamen adjunximus, quod quum Pontificia Auctoritas Nostra eo pertingat, quo Ordinaria eorum Auctoritas pervenire nequit; Nos eisdem libenter licentiam & facultatem impertiebamur, ad hoc ut hoc anno Vigiliam cum jejunio Sancti Mathiæ anticipare possent, eamdemque in Sabbato Sexagesimæ celebrandam statuere, & sic illam ab ea die, quæ Sancti Mathiæ Festum immediate præcedit, pro hac vice disjungere; cum satis superque persuasum Nobis sit, si eadem in ultimo Bacchanaliorum die celebrari deberet, Ecclesiastici præcepti transgressionem pœnæ inevitabilem fore. Præterquamquod penitus perspectum habemus, quantum Nobis onus incumbat, ut omnem Fratribus Nostris operam, atque adjutricem manum præstemus ad procul arcendas ab eorum Diœcesibus Dei offensiones.

Alia disciplinæ capita, ad tollendas transgressionum & peccatorum occasiones, immutantur.

§. 12. Notum unicuique est, ab Apostolorum usque temporibus in more fuisse, ut in Ecclesiis honesta illa convivia haberentur, quæ Agapæ dicebantur, quæque a Tertulliano *in suo Apologetico cap.* 39. tam belle describuntur. Notum pariter est, illos qui ab iis frequentandis se abstinebant, a Communione Fidelium segregari consuevisse. Quam etiam ob causam hæreticorum Eustathianorum agendi ratio in Synodo Gangrensi *Can.* 11. damnata fuit. Notum tandem etiam est, propter abusus, quos in Agapis exoriri animadversum fuit, easdem tum a Concilio Laodiceno *Can.* 28., tum a Concilio III. Carthaginensi *Can.* 30. interdictas fuisse. Quisquis prædictam Ecclesiasticæ disciplinæ rationem ac methodum ea, qua par est, attentione secum reputando, animadvertet, eamdem minime dubitasse antiquam Apostolicam consuetudinem, propter ea, quæ incommoda, & absurda eveniebant, omnino abrogare, non erit, cur quidquam mirari debeat, si ad eos præcavendos abusus, qui nulla ratione evitari possent, non ad perpetuum quidem tempus, sed pro unica tantum vice, in die jejunii variatio fiat, remanente tamen obligatione, ut idem jejunium in subrogata die adimpleatur. Aliis profecto, atque aliis compluribus uti potuissemus exemplis graviorum etiam derogationum circa Ecclesiastica præcepta inductarum, aut concessarum, quæ in Ecclesiæ Annalibus occurrunt: verum illud de Agapis, tamquam convenientius & huic proposito conjunctius selegimus, quoniam in eo, non secus ac in nostro casu, de præcavendis gulæ excessibus agebatur.

Ecclesiasticis tamen Sæcularibus & Regularibus commendat observationem jejunii, ipso die Vigiliæ.

§. 13. Dum autem supradictis Episcopis, ac Prælatis respondimus, iisdem studiose mandavimus, ut Ecclesiasticos Sæculares, ac Regulares hortarentur, ne anticipatione jejunii uti vellent, sed ut ipso die Vigiliæ S. Mathiæ, ultimo vid. Bacchanaliorum die jejunarent, cum minime existimandum sit, eos in Bacchanalium intemperantiis immersos esse, sicut laici homines ut plurimum sunt.

Præmissa omnia pro cunctis Ecclesiasticæ Ditionis locis Episcoporum arbitrio permittit.

§. 14. Hæc igitur per Nos responsa data sunt iis, qui scire cupientes, quænam per hunc annum ratio circa ultimum Bacchanaliorum diem in quem Sancti Mathiæ Vigilia incidit, adhibenda foret, rem ad Nos detulerunt. Nunc eadem omnia per Epistolam hanc Nostram Archiepiscopis, & Episcopis Temporalis Ditionis Nostræ nota facimus, ut si quis eorum metuat, ne in sua Civitate, vel Diœcesi, ultimo Bacchanaliorum die præceptum jejunii violetur, eo uti remedio possit, quod a Nobis indicatum est, eodemque modo ac forma, quæ desuper expressa fuit; qua quidem in re Nos illi amplam facultatem concedimus, & impertimur; sin autem id minime metuatur, hujusmodi res in suo naturali cursu relinquatur. Tuis interim, Venerabilis Frater, precibus Nos commendantes, Tibi, Gregique tuo Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 30. Jan. 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXX. Januarii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno XI.

Noi dimoſtrato nel noſtro Trattato *De Synodo Diœceſana al lib.* 7. *cap.* 30.

§. 11. Così abbiamo riſpoſto ai Veſcovi, e Prelati, che ci hanno richieſto, ſe potevano traſportare la Vigilia di S. Mattia al Sabbato precedente: ſenza però laſciare d'inſinuare loro, che arrivando la noſtra autorità Pontificia a quel ſegno, a cui non arriva la di loro autorità Ordinaria, ben volentieri davamo loro la licenza di potere in queſt'anno anticipare la Vigilia di S. Mattia col digiuno, facendola celebrare nel Sabbato di Seſſageſima, e così ſtaccandola per queſta volta dal giorno immediato Precedente alla Feſta di S. Mattia; eſſendo pur troppo perſuaſi, che dovendoſi fare nell'ultimo giorno del Carnevale, ſarebbe quaſi inevitabile la traſgreſſione del precetto Eccleſiaſtico, ed eſſendo anche convinti dell'obbligo, che abbiamo, di dare tutto l'ajuto, e la mano ai noſtri Fratelli, acciò tengano lontano dalle loro Dioceſi le offeſe di Dio.

Il Pontefice concede la facoltà a' Veſcovi, che ne hanno fatta iſtanza, di trasferire in queſt' anno il digiuno della Vigilia di S. Mattia nel Sabbato della Seſſageſima.

§. 12. E' noto a ciaſcuno, che ſino da' tempi Apoſtolici nelle Chieſe ſi facevano quegli oneſti conviti, chiamati *Agape*, così ben deſcritti da Tertulliano *nel ſuo Apologetico cap.* 39. E' noto altresì, che ſegregavanſi dalla comunione de' Fedeli quelli, che ſi aſtenevano dal frequentarli; pel qual motivo fu anche deteſtata la condotta degli Eretici Euſtaziani nel Sinodo Gangrenſe *al Can.* 11. Ed è noto finalmente, che per gli diſordini, che s'incominciarono a ſcorgere nelle Agape, furono le ſteſſe proibite dal Concilio Laodiceno *al Can.* 28. e dal Concilio terzo Cartagineſe *al Can.* 30. Chiunque rifletterà con la dovuta attenzione alla ſopraddetta condotta dell'Eccleſiaſtica diſciplina, che pe' diſordini ſeguiti, non ha avuto difficoltà di levare per ſempre un'antica Apoſtolica uſanza, non dovrà punto maravigliarſi, ſe in viſta d'irreparabili diſordini, non per ſempre, ma per una volta ſola, ſi varj il giorno del digiuno, reſtando però l'obbligo di doverlo adempire nel giorno ſurrogato. Ci ſaremmo potuti prevalere di molti, e molti altri eſempj di deroghe ancora più forti ai precetti Eccleſiaſtici, che s'incontrano negli Annali della Chieſa, ma abbiamo preſcelto quello delle Agape, come più proſſimo, ed adeguato al caſo noſtro, giacchè in quello, ed in queſta ſi tratta del vizio della gola.

Alcuni capi di diſciplina vengono mutati per togliere le occaſioni de' peccati, e traſgreſſioni.

§. 13. Riſpondendo ai ſopraddetti Veſcovi, e Prelati, abbiamo loro di più incaricato l'eſortare gli Eccleſiaſtici Secolari, e Regolari, a non prevalerſi dell'anticipazione del digiuno, ma a digiunare nella vera Vigilia di S. Mattia, che è lo ſteſſo, che dire nell'ultimo giorno del Carnevale: non dovendoſi credere di loro, che ſiano immerſi ne' diſordini carnevaleſchi, come per lo più ſono i Secolari.

Si raccomanda però agli Eccleſiaſtici Secolari, e Regolari l'oſſervanza del digiuno nel giorno ſteſſo della Vigilia.

§. 14. Ecco quanto abbiamo riſpoſto a chi è ricorſo a Noi, per ſapere come doveva regolarſi queſt'anno nell'ultimo giorno di Carnevale, in cui cade la Vigilia di S. Mattia. Ora con queſta noſtra notifichiamo il tutto agli Arciveſcovi del noſtro Stato, acciò taluno di loro temendo nella ſua Città, o nella Dioceſi, la traſgreſſione del precetto del digiuno nell'ultimo dì del Carnevale, poſſa prevalerſi del remedio additato, nel modo e forma di ſopra eſpreſſi, dandogli in ciò un'ampla licenza; e quando di ciò non tema, laſci l'affare nel ſuo corſo naturale. E mentre ci raccomandiamo alle voſtre orazioni, Venerabile Fratello, diamo a Voi, ed al Gregge alla voſtra cura commeſſo l'Apoſtolica Benedizione.

Le coſe anzi dette ſi permettono per tutti i Luoghi del Dominio Eccleſiaſtico, ad arbitrio de' Veſcovi.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xxx. Januarii MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno XI.

DE EXTRACTIONE

Reorum ad Sacræ Inquisitionis Officium spectantium a Locis immunibus, ad quæ forte confugerint.

Epistola Encyclica ad Inquisitores contra Hæreticam pravitatem deputatos.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Capita quædam Constitutionis circa Immunitatem localem nuper editæ referuntur.

ELAPSO proxime Anno MDCCL. edita a Nobis fuit Apostolica Constitutio, data Idibus Martii, cujus initium est *officii nostri*, quæque agit de locali Ecclesiarum immunitate. In ea Nos Decessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Gregorii XIV., Benedicti XIII., & Clementis XII. Constitutionibus inhærentes, sublatis de medio quibusdam cavillationibus, & subterfugiis, quibus earum executio impediebatur, decrevimus, atque statuimus, ut is, qui criminis excepti reus foret, si quando in immunem locum confugeret, extrahi ab eo deberet, quotiescumque indicia ad torturam sufficientia haberentur, quæ delictum comprobarent; utque præterea, extractio non nisi auctoritate Episcopi, & cum interventu Personæ Ecclesiasticæ ab eodem Episcopo deputandæ fieri deberet; ac demum, ut dum Curiæ Sæculari traditio fieret, indicendæ censuræ essent, ab eadem incurrendæ, nisi Extractus Ecclesiæ restitueretur, quoties ab eodem in progressu Causæ purgata fuissent indicia, ex quibus ipse patrati delicti reus arguebatur. Quia vero memorati Decessores Nostri decreverant, extractionem a loco immuni non nisi a solis Episcopis, aut a Prælatis, qui eisdem superiores essent, fieri debere, exclusis inferioribus, licet Ordinariis, *ac Nullius Diœcesis*, & separatum Territorium habentibus, quo in casu extractio ad viciniorem Episcopum devolveretur; idem a Nobis pariter in citata Constitutione Nostra decretum fuit.

Dubium super extractione Reorum criminis Hæresis a locis immunibus, ad quæ vel ante carcerationem, vel Carceribus elapsi, vel ad pœnam damnati, confugerint.

§. 1. Hæreseos crimen, ut probe compertum habetis, exceptum crimen est, quique illius est reus, Asylo Ecclesiæ minime gaudet, iis etiam inhærendo, quæ in Constitutione Gregorii XIV. qua Immunitatis localis regula ac norma præscribitur, decreta fuerunt. Cum autem in Congregatione S. Inquisitionis Feria quinta die 28. Januarii vertentis anni 1751. coram Nobis de more habita, excitatum dubium fuisset, quæ ratio servanda, & qui modus adhibendus esset, quoties reus Hæreseos extrahendus esset ab Ecclesia, ad quam confugisset, ne in carcerem duceretur, sive cum ex vinculis, quibus tenebatur, aut ex triremibus, aliove loco, ad quem relegationis, aut operis faciendi causa damnatus fuerat, fuga evasisset, Nobis, qui præcedenti anno memoratam Constitutionem condidimus, reservavimus, ut super hujusmodi re pronunciaremus, quod nunc per ea, quæ subjicimus, præstare intendimus.

Distinguuntur casus.

§. 2. Aut agitur de hæreseos crimine, quæ præcipua Tribunalis Sancti Officii inspectio est; aut de aliis exceptis criminibus, quæ immunitate non gaudent; aut de aliis criminibus, quæ minime excepta sunt, & quæ immunitate gaudent, sed ideo ad id Tribunal pertinent, quod ab aliquo ex illis commissa sint, qui, utpote ipsius Tribunalis jurisdictioni subjecti, judicium illius subire debent.

Hæretici, & Apostatæ a Fide, immunitate locali non gaudeant & ab Inquisitoribus extrahendi sunt.

§. 3. Si de crimine Hæreseos agitur, cum a Decessore Nostro Joanne XXI., qui XXII. dictus est, in sua Constitutione, cujus initium; *Ex parte vestra*, in Bullario Romano *Tom.* 1., jam decretum fuerit, quod Hæretici, aut de Hæresi suspecti, necnon Judæi, qui, cum ad Catholicam Fidem conversi fuerint, deinde in Apostasiam incidunt, si ad Ecclesiam confugiunt, statim per Inquisitorem ab eadem extrahi debeant; minime quidem Nostra mens est, ut prædictæ Constitutioni derogemus, imo eamdem observari volumus, eam tamen methodum adhibendo,

SOPRA L'ESTRAZIONE

II.

De' Rei spettanti al Tribunale della Sagra Inquisizione da' Luoghi immuni, in cui siensi rifugiati.

Lettera Enciclica agl' Inquisitori del Sant' Offizio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Data li dì 30. Genn. 1752.

Si riferiscono alcuni Capitoli della Costituzione i recente pubblicata circa l'Immunità locale.

FU da Noi *sotto li 15. di Marzo dell' anno passato* 1750. publicata una Costituzione, che incomincia *Officii nostri*, sopra l'Immunità locale delle Chiese, nella quale inerendo alle Costituzioni de' nostri Predecessori Gregorio XIV., Benedetto XIII., e Clemente XII. dopo aver tolto di mezzo alcune cavillazioni, ed alcuni sutterfugi, co' quali se ne impediva l'esecuzione, dichiarammo, che, ricoverandosi qualche reo di delitto eccettuato in luogo immune, ne dovesse esser'estratto, ogni qual volta vi fossero indizj sufficienti alla tortura, comprovanti il delitto, che l'estrazione non si dovesse fare, che coll'autorità del Vescovo, ed intervento di persona Ecclesiastica, da deputarsi da lui; e che facendosi la consegna alla Curia Secolare, se le intimassero le censure da incorrersi, se l'Estratto non fosse restituito alla Chiesa, ogni volta che nel progresso della Causa avesse purgati gl' indizj, ch'erano contro di lui. E perchè i sopraddetti nostri Predecessori avevano stabilito, che l'estrazione dal luogo immune non si facesse, che da' soli Vescovi, o Prelati Superiori ad essi, esclusi gl' inferiori, benchè Ordinarj, e benchè *Nullius Diœcesis*, ed aventi territorio separato; nel qual caso l'estrazione si devolvesse al Vescovo viciniore; Noi pure nella citata nostra Costituzione stabilimmo lo stesso.

Dubbio sopra l'estrazione de' Rei di delitto clericale da luoghi immuni a' quali o innanzi la carcerazione, o dopo la fuga dalle carceri, o dopo la condanna siensi refugiati.

§. 1. Come ben sapete, il delitto dell' Eresia è delitto eccettuato, ed il reo non gode l'asilo della Chiesa, anche camminando colla Costituzione di Gregorio XIV. regolativa dell' Immunità locale, ed essendosi nella Congregazione della S. Inquisizione, tenuta secondo il solito avanti di Noi nella Feria quinta, *giorno 28. di Gennajo del corrente anno* 1751. eccitato il dubbio, come dovesse praticarsi, ed in qual modo dovesse farsi l' estrazione di un Reo d' Eresia dalla Chiesa, in cui si fosse ricoverato, o per non esser posto prigione, o essendone fuggito dopo l'arresto, o pure, condannato alla galera, o *ad opus*, o punito con altra pena di relegazione, si fosse posto in Chiesa; riservammo a Noi, che nell' anno precedente facemmo l' accennata Costituzione, il dare sopra ciò la nostra risoluzione, che è la seguente.

Distinzione de' casi.

§. 2. O si tratta di delitto di Eresia, che è la principale ispezione del Tribunale del Sant' Offizio, o si tratta d' altri delitti eccettuati, e che non godono immunità; o pure d' altri delitti, quali non sono eccettuati, e che godono immunità, ma che appartengono al Tribunale, essendo stati commessi da qualcheduno di quelli, che essendo sottoposti alla sua giurisdizione, devono essere giudicati da lui.

Gli Eretici è gli Apostati non godono dell' immunità locale e debbono estrarsi da gl' Inquisitori.

§. 3. Se si tratta di delitto d' Eresia, essendo già stato determinato dal nostro Predecessore Giovanni XXI. detto XXII. nella sua Costituzione, che incomincia *Ex parte vestra*, nel Bollario Romano *al Tomo primo*, che gli Eretici, o sospetti d' Eresia, e che gli Ebrei convertiti alla Fede Cattolica, e che di poi cadono in apostasia, se prendono ricovero nelle Chiese, ne siano a dirittura estratti dall' Inquisitore; non intendiamo di derogare alla detta Costituzione; anzi ne vogliamo l' osservanza, ma colla seguente aggiunta; che, facendosi dall' Inquisitore l' estra-

Servata tamen reverentia sacris locis debita, & certiorato vel ante, vel post Ordinario.

bendo, ac servando, quam modo subjungimus: videlicet, quod Inquisitor, quoties hujusmodi reus ab Ecclesia extrahendus erit, omnem adhibeat curam, ut id majori, qua decet, erga Domum Dei reverentia contingat. Et quoniam fieri omnino nequit, ut ante extractionem, indicia, quæ contra Reum habentur, Episcopo communicentur; cum Secreti lex id minime patiatur; & quoniam, ubi etiam id fieri posset, inutile id prorsus esset, cum notum sit, Sacrum Inquisitionis Tribunal ad capturam minime procedere, nisi semiplena delicti probatio præcesserit; non tamen illud omittat, ut vel ante, vel post capturam, Episcopum de ea certiorem faciat, tum propter reverentiam, quæ illius Dignitati debetur, tum ut, quantum fas est, id, quod in Constitutionibus Gregorii, Benedicti, Clementis, ac Nostra decretum est, adimpleatur. Quod etiam ea de causa ita a Nobis decernitur, propterea, quod viderimus, olim in Congregatione Sancti Officii, quæ coram Prædecessore nostro Urbano VIII. *Feria quinta* 10. *Junii* 1638. habita fuit, proposito casu, ac discusso dubio: *An Reus de hæresi inquisitus, confugiens ad Ecclesiam, debeat extrahi ab Episcopo, vel Inquisitore:* Pontifex, *auditis votis, respondit, Reum posse extrahi ab Inquisitore, certiorato ante, vel post, Ordinario.*

Rei criminum non exceptorum, licet ad S. Officii Tribunal spectantium Immunitatis beneficio gaudere debent.

§ 4.. Ubi autem de aliis criminibus exceptis agatur, quæ tamen hæreseos minime sint, ac multo magis si de iis agatur, quæ inter excepta non recensentur, etiamsi ad Sacri Tribunalis cognitionem, vel quia ab aliquo ejusdem jurisdictioni subjecto commissa sint, vel alio quocumque nomine, pertineant; declaramus, eos, qui casuum minime exceptorum Rei sunt, Immunitate gaudere debere; quoties autem casuum exceptorum Rei, qui tamen Hæreseos Rei non sint, ab Ecclesia extrahi debeant, ea omnia exacte observanda esse, tum quæ in Constitutione Nostra, tum quæ in aliis præcedentibus Constitutionibus decreta sunt, indicia nimirum, quæ ad torturam sufficientia sint, Episcopo communicari debere, cum hic Secreti lex minime impedimento sit; Præterea extractionem nonnisi auctoritate Episcopi, & cum interventu Personæ Ecclesiasticæ ab eodem deputandæ faciendam esse, aliaque omnia servanda, quæ in dictis Constitutionibus leguntur.

Exceptorum Rei a locis immunibus extrahendi sunt, servatis omnibus in novissima Constitutione præscriptis.

Præmissa respective serventur etiam quoad eos, qui a carceribus, aut triremibus vel e loco relegationis elapsi, ad Eccles. confugiunt.

Fugitivi e triremibus extrahi nequeunt ab Ecclesiis, sine Indulto Apostolico.

§. 5. Quæ hactenus dicta fuerunt, eorum etiam respectu servanda sunt, qui ex carceribus, sive ex trireme, sive ex loco eorum relegationis effugiunt, & in Ecclesiæ alicujus, vel loci immunis asylum sese recipiunt; si enim hi Rei, vel damnati propter Hæreseos crimen sunt, eorum extractio ab Inquisitore facienda erit, ita tamen ut de ea, vel ante, vel post, Episcopus certior fiat; si vero Rei, aut damnati sint propter aliud delictum exceptum, non autem propter crimen Hæreseos, sive pro alio delicto, quod minime exceptum sit; quoad primos, extractio fiat Episcopi auctoritate, & Ecclesiastica Persona interveniente, ab eodem Episcopo deputanda; quoad secundos autem, ii in Asylo, ad quod confugerunt, remanere sinantur, etiamsi ex triremibus cum catenis effugerint, dummodo a prædictarum triremium, aliorumve Justitiæ Ministrorum manibus liberi essent, nisi forte Episcopus indultum a Sede Apostolica habeat, ut a triremibus, fugitivos extrahere ab Ecclesiis possit, cum in hoc casu, ob fugitivum recuperandum, ad eumdem recurrere liceat, vel etiam ad Apostolicam Sedem, si hujusmodi indulto Episcopus careat; cum ipsa Sancta Sedes in particularibus casibus, quoties id delictum exigat, nequaquam renuat Episcopis auctoritatem impertiri eos ab Ecclesiis extrahendi, qui e carceribus ac triremibus effugerint, licet criminis excepti minime Rei sint. Hæc inquisitoribus, quæ significaremus, habuimus, atque interim illorum singulis Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. die 20. Feb. 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xx. Februarii MDCCLI Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

estrazione dalla Chiesa, non si lasci di farla colla possibile dovuta riverenza alla Casa di Dio, e che, giacchè non è in verun modo praticabile, che prima dell' estrazione si comunichino al Vescovo gl' indizj, che si hanno contra il Reo, ostando la legge del Secreto; e giacchè, quando anche ciò potesse farsi, sarebbe inutile, sapendosi, che il Santo Tribunale non procede alla cattura, che precedente una semiplena pruova del delitto; non si lasci però, o prima, o dopo la cattura, di darne parte al Vescovo, e per la dovuta riverenza alla Dignità, e per adempire nella maniera, che si può, lo stabilito nelle Costituzioni di Gregorio, Benedetto, Clemente, e Nostra; il che viene anche così da Noi ordinato, avendo veduto, che essendosi proposto il caso nella Congregazione del Sant' Offizio, tenuta avanti il nostro Predecessore Urbano VIII. *nella Feria quinta* 10. *di Giugno* 16 38. essendosi disputato il seguente dubbio: *An Reus de hæresi inquisitus, confugiens ad Ecclesiam, debeat extrahi ab Episcopo, vel Inquisitore*; il Pontefice, *auditis votis, respondit*: *Reum posse extrahi ab Inquisitore, certiorato, ante, vel post, Ordinario*.

Osservato però il rispetto a' luoghi sacri dovuto, e resone innanzi o dopo consapevole l' Ordinario.

Rei di delitti non eccettuati, benchè appartengono alla Sagra Inquisizione, goder debbono del benefizio dell' Immunità.

§. 4. Trattandosi poi d' altri delitti eccettuati, ma che non sono d' Eresia, e molto più se non sono fra gli eccettuati, ancorchè appartengano alla giurisdizione del Sagro Tribunale, o per essere stati commessi da qualcheduno a lui sottoposto, o per altro capo; dichiariamo, che i Rei de' casi non eccettuati debbano godere dell' Immunità, e che i Rei de' casi eccettuati, quando non sono Rei di Eresia, dovendosi estrarre dalla Chiesa, si osservi puntualmente quanto viene stabilito nella Nostra, e nelle altre precedenti Costituzioni; comunicandosi al Vescovo gl' indizj sufficienti alla tortura, non ostando quì la legge del Segreto; nè si faccia l' estrazione, che coll' autorità del Vescovo, e coll' intervento di Persona Ecclesiastica, da deputarsi da esso, e con tutto il rimanente, che nelle dette Costituzioni si legge.

I Rei poi di delitti eccettuati debbano estrarsi da' luoghi immuni, osservate le cose prescritte nell' ultima Bolla.

§. 5. Quanto sin' ora si è detto, deve anche praticarsi rispetto a quelli, che fuggono dalle Carceri, o dalla Galera, o dal luogo della loro relegazione, e che prendono l' asilo di qualche Chiesa, o luogo immune; imperocchè, se sono Rei, o condannati pel delitto d' Eresia, l' estrazione dovrà farsi dall' Inquisitore, con darne, o dopo, o prima, notizia al Vescovo; e trattandosi poi di Rei, o condannati per altro delitto eccettuato, e non per quello dell' Eresia, o per altro delitto non eccettuato; quanto ai primi si faccia l' estrazione coll' autorità del Vescovo, ed intervento di Persona Ecclesiastica, da deputarsi da esso, e quanto ai secondi, si lascino nell' Asilo, a cui sono ricorsi, ancorchè siano scappati dalle Galere colle catene, purchè fossero liberi da' Ministri di dette Galere, o da altri Ministri di Giustizia; quando il Vescovo non abbia dalla Sede Apostolica l' Indulto di poter' estrarre dalle Chiese i fuggiti dalle Galere, potendosi in questo caso aver ricorso ad esso, per riavere nelle mani il fuggitivo; e potendosi anche ricorrere alla Sede Apostolica, quando il Vescovo non abbia il sopraddetto Indulto, non ricusando essa di dare ne' casi particolari ai Vescovi, quando il delitto lo richieda, l' autorità di estrarre dalle Chiese i fuggitivi dalle carceri, e dalle galere, benchè Rei di delitto non eccettuato. Che è quanto dovevamo significare agl' Inquisitori, restando col dare a ciascheduno di essi l' Apostolica Benedizione.

Le sopraddette cose respettivamente si osservino anche con quei, che fuggiti dalle galere, o da altro luogo di Rilegazione siensi refugiati alla Chiesa.

I fuggitivi delle galere non possono estrarsi dalle Chiese senza Indulto Apostolico.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xx. Februarii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

Dat. il dì 20. Feb. 1751.

III. NOVA CONCESSIO

Et præfinitio Indulgentiarum pro Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis Sæcularis S. Francisci Assisiensis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei Memoriam.

Romani Pontificis est Indulgentias concedere, & super concessis dubia submovere.

AD Romanum Pontificem inexhausti Ecclesiæ thesauri dispensatorem pertinet Indulgentiarum a Prædecessoribus suis, diversis temporibus, atque rationibus concessarum incertitudinem, ac dubia & controversias super iis excitatas atque vigentes, indeque ortas fidelium animarum perturbationes, suprema sua auctoritate, juxta probatam Apostolicæ Sedis consuetudinem, & Sacri Tridentini Concilii mentem, per opportunas declarationes, certasque concessiones tollere ac removere, ut Ecclesiasticæ pacis firmitati, simulque animarum saluti & profectui, ac providæ earumdem Indulgentiarum distributioni consulatur.

Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis S. Francisci variæ Indulgentiæ directe, & per communicationem cum Ordinibus concessæ fuere.

§. 1. Olim siquidem Romani Pontifices Prædecessores Nostri Tertium Ordinem Sæcularem, de Pœnitentia nuncupatum, Beati Francisci Assisiensis institutione, sub Regulis ab ipso præscriptis feliciter coalescentem, Apostolica benignitate complexi, ejusdem Fratres atque Sorores specialibus favoribus, & spiritualibus gratiis ditare volentes, ut uberiora Religionis & Pietatis incrementa susciperent, præter alias Indulgentias, ac peccatorum remissiones ipsis directe concessas, etiam generali communicatione in quibuslibet gratiis, privilegiis, & Indulgentiis, omnibus & singulis tam Mendicantium, quam non Mendicantium Ordinibus Regularibus, eorumque personis quomodocumque a Sede Apostolica indultis, eorumque omnium & singulorum ad prædictos Fratres atque Sorores extensione, cumularunt.

Paulus V. Indulgentias Regularium reformavit.

§. 2. Quamquam vero felicis recordationis Prædecessor Noster Paulus Papa V., opus reformationis & moderationis Indulgentiarum a recolendæ quoque memoriæ Clemente Papa VIII. altero Prædecessore Nostro, tunc suo, feliciter inchoatum, pari cum diligentia & studio prosequutus, Apostolicis Litteris, quarum initium est: *Romanus Pontifex* die vigesima tertia Maji Anni millesimi sexcentesimi sexti, in forma Brevis editis, omnes & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones præfatis Regularibus Ordinibus, eorumque personis, quocumque modo antea concessas, abrogaverit & revocaverit, easque, novis ex integro in ipsorum favorem indultis, ad modum & terminos in earumdem Litterarum tenore expressos reduxerit; cum tamen præcedentibus annis a Congregatione tunc existentium S. R. E. Cardinalium Indulgentiis & Sacris Reliquiis præposita, declarat o quædam sequentis tenoris emanaverit, videlicet: *In generali revocatione Indulgentiarum, quæ in Brevi*: Romanus Pontifex *Pauli V. habetur, non comprehendi personas, quæ substantialia Religionis vota non emittunt, intra vel extra Claustra degentes*; eaque specialibus Litteris in simili forma Brevis a Venerabilis memoriæ Innocentio Papa XI. Prædecessore quoque Nostro die decima Octobris Anni Millesimi sexcentesimi octogesimi sexti confirmata fuerit; cumque etiam aliæ prodierint Romanorum Pontificum Constitutiones, quibus Indulgentiæ & Gratiæ speciales tam præfato Tertio Ordini directe concessæ, quam per communicationem cum Ordinibus Mendicantium, & non Mendicantium, ad eumdem extensæ, confirmari videbantur; hinc factum est, ut super subsistentia Indulgentiarum, & Gratiarum hujusmodi, quæ in duabus Litterarum Apostolicarum collectionibus, Bullariis nuncupatis, per Rodericum, & per Confectum vulgatis, juxta antiquam earum intelligentiam descriptæ leguntur, plures diversis in locis quæstiones & controversiæ inter Fratres ejusdem Ordinis agitari cœperint, atque etiam in judicium adduci;

Causæ dubitandi super subsistentia Indulgentiarum Fratribus Tertii Ordinis concessarum.

prout

prout earumdem inconcuſſam firmitatem, vel reſpective abrogationem, aut etiam in priſtinum ſtatum redintegrationem, acrius ſuſtineri, aut ex contraria parte in dubium contigit revocari.

Plures ex prætenſis Indulgentiis a Congregat. Indulgentiarum excluſæ fuerunt.

§. 3. Et quidem prædicta Bullaria, pro eo, quod pertinet ad commutationem omnium Indulgentiarum ſingulis Ordinibus indultam, nequaquam attendenda eſſe, dictumque Tertium Ordinem ea tuto ſequi non poſſe, jam in acerrimo partium conflictu decretum & definitum extat a prædicta Cardinalium Congregatione, Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpoſita, die quinta Februarii Anni Milleſimi ſeptingenteſimi trigeſimi quarti. Quæ etiam Anno ſequenti, in ejuſdem controverſiæ progreſſu, ſub die quinta Octobris declaravit, per revocationem Pauli V. ſublatas dici debere Indulgentias illas, quæ Regularibus perſonis, ac præfato Tertio Ordini communes erant, ſeu promiſcue antea conceſſæ fuerant; necnon eas, quibus ejuſdem Tertii Ordinis Fratres per viam communicationis, ante ipſam revocationem, fruebantur. De iis autem, quæ ipſis tam antea, quam poſt directe aſſerebantur, itemque de iis, quas, poſt ſæpedictam revocationem, per viam commutationis cum Ordinibus Regularibus, ſive per extenſionem, ſe obtinuiſſe contendebant, tam multa adhuc examinanda ſupererant, ut nonniſi poſt maturam diſcuſſionem ſingularum Litterarum, & conceſſionum hujuſmodi, judicari poſſe viſum fuerit, an, & quæ veræ, legitimæ, ac ſubſiſtentes, an vero aliquæ revocatæ, aut etiam falſo præſumptæ, vel per ſubreptionem, & obreptionem obtentæ dici deberent.

De aliis difficile examen, atque Judicium.

Folia impreſſa ſuper Indulgentiis Fratrum Tertii Ordinis ad Congregationem Sac. Inquiſitionis declarata fuere. Votum dictæ Congregationis fuit, omnes Indulgentias abrogandas, aliaſque de novo concedendas.

§. 4. Dumque proinde multiplices adhuc incertitudines & confuſiones hac in re adeſſe dignoſcantur; noviſſime vero ad Congregationem Venerabilium Fratrum S. R. E. Cardinalium contra hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum delata fuerint nonnulla Folia & Summaria Indulgentiarum ejuſdem Tertii Ordinis, typis impreſſa ac late vulgata, in quibus complures referuntur Indulgentiæ, quarum conceſſiones apocryphas eſſe, aut revocatas, aut incertas, & contra mentem Sedis Apoſtolicæ perperam interpretatas agitatum fuit; ideoque eadem Cardinalium Inquiſitorum Congregatio Nobis propoſuerit, valde expedire pro præfatorum Fratrum & Sororum ſecuritate ac beneficio, & ad confuſiones, ac deordinationes ejuſmodi penitus tollendas, ut, juxta id, quod laudatus Prædeceſſor Paulus V. pro omnibus Ordinibus Regularium provide ac opportune præſtitit, Nos etiam omnes & ſingulas Indulgentias & peccatorum remiſſiones prædicto Tertio Ordini Sæculari Sancti Franciſci, ſive directe, ſive per communicationem, ſive alio quovis modo hactenus conceſſa annullaremus, & revocaremus, & alias particulares eidem concederemus.

Pontifex itaque de novo infraſcriptas Indulgentias Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis concedit.

§. 5. Nos, matura ſuper hoc conſultatione præhabita, ac Fratribus, & Sororibus præfati Tertii Ordinis Sæcularis de Pœnitentia, ſub cujuſcumque Ordinis Regularis Sancti Franciſci directione ac regimine, tam in cujuslibet hujuſmodi Ordinis Conventibus, ſive alias collegialiter, quam etiam in domibus privatis ſeorſim viventibus, ſpirituale ſolatium & juvamen afferre cupientes, Motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, infraſcriptas Indulgentias & peccatorum remiſſiones de novo duximus concedendas.

In die ingreſſus Plenariam.

§. 6. Omnibus igitur utriuſque Sexus Chriſtifidelibus, qui dictum Ordinem Sæcularem Sancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupatum impoſterum ingredientur, die primo eorum, vel earum ingreſſus, ſi vere pœnitentes & confeſſi, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, Plenariam.

In quatuor Anni Feſtis etiam Plenariam.

§. 7. Nec non eiſdem nunc, & pro tempore exiſtentibus Fratribus, & Sororibus, vere pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in Feſtis Sancti Franciſci Aſſiſienſis Confeſſoris die 4. Octobris, & Sanctæ Claræ Virginis, nec non Sancti Titularis eorum Eccleſiæ, ſive Oratorii, aut Cappellæ, & in die Dedicationis Sanctæ Mariæ Angelorum ſecunda Auguſti, a primis Veſperis uſque ad occaſum ſolis, ſuam Eccleſiam, vel Oratorium, aut Cappellam hujuſmodi devote viſitaverint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, & Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, ſingulis diebus, quibus id egerint, etiam Plenariam.

In mortis articulo etiam Plenariam.

§ 8. In cujuslibet vero mortis articulo, si pariter vere pœnitentes, & confessi, ac Sacra Communione refecti, vel, quatenus id facere nequiverint, saltem contriti, Sanctissimum JESU Nomen ore, si potuerint, sin minus corde devote invocaverint, Plenariam similiter omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

Indulgentias Stationum Urbis.

§. 9. Item eisdem Fratribus, & Sororibus, qui suam Ecclesiam, vel Oratorium, vel Cappellam diebus Stationum, in Missali Romano descriptis, devote visitaverint, &, ut præfertur, oraverint, ut easdem Indulgentias consequantur, quas præfatis diebus, visitantes Ecclesias Urbis & extra eam consequuntur, perinde ac si ipsas Urbis Ecclesias personaliter visitarent, concedimus pariter, & indulgemus.

In XVII. Anni diebus VII. annorum & totidem quadragenarum.

§. 10. Eisdem quoque vere pœnitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, in Festis Impressionis Sacrorum Stigmatum ejusdem Sancti Francisci, nec non Sancti Ludovici Galliarum Regis, & Sanctæ Elisabeth Reginæ Portugalliæ, & Sanctæ Elisabeth Hungariæ pariter Reginæ, nec non Sanctæ Margaritæ de Cortona, atque in duodecim aliis Anni feriatis, vel Dominicis diebus per ipsosmet eligendis, ac a Superioribus Ordinis approbandis, ut supra visitantibus, &, ut præfertur, orantibus, quo die præfatorum id egerint, septem Annos, & totidem Quadragenas.

Pro operibus piis peragendis centum dierum.

§. 11. Quoties vero Missis, & aliis Divinis Officiis in Ecclesia, seu Oratorio, vel Cappella hujusmodi pro tempore celebrandis, & recitandis, seu Congregationibus publicis, vel privatis ejusdem Tertii Ordinis ubivis faciendis interfuerint, ac pauperes hospitio susceperint, seu componi fecerint, vel procuraverint, vel etiam, qui corpora Defunctorum, tam Fratrum, & Sororum hujusmodi, quam aliorum, ad sepulturam associaverint, aut qualcumque Processiones de licentia Ordinarii faciendas, Sanctissimumque Eucharistiæ Sacramentum, tam in Processionibus, quam cum ad infirmos, seu alias quocumque, & quandocumque pro tempore deferetur, comitati fuerint, vel impediti, Campanæ ad id signo dato, semel Orationem Dominicam, & Angelicam dixerint, aut quinquies Orationem, & Salutationem eamdem pro necessitatibus Sanctæ Matris Ecclesiæ, sive pro Animabus Defunctorum Fratrum, & Sororum hujusmodi recitaverint, aut devium aliquem ad viam salutis reduxerint, & ignorantes Præcepta Dei, quæ ad salutem sunt, docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint; toties, pro quolibet prædictorum operum exercitio, centum dies de injunctis, seu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

Omnes vero alias Indulgentias revocat.

§. 12. Cæterum, omnes & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones, Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis Sancti Francisci de Pœnitentia, sub directione & regimine cujuslibet Ordinis Regularis ejusdem Sancti Francisci, tam in cujuslibet dicti Ordinis Conventibus, sive alias collegialiter, quam in Domibus privatis seorsim viventibus, tam directe, & immediate, quam promiscue, & æque principaliter, sive alio quocumque modo per communicationem cum omnibus & singulis Ordinibus Regularibus Mendicantium, & non Mendicantium, tam vigore Privilegiorum, & Litterarum Apostolicarum, quam vivæ vocis oraculo, aut alias quovis modo per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, ac Nos, & Apostolicam Sedem hactenus concessas, confirmatas, approbatas, & innovatas, prædictis motu, scientia, auctoritate, & tenore, revocamus, cassamus, annullamus, & abrogamus, & ad præsentium nostrarum Litterarum præscriptum reducimus, & moderamur.

Clausulæ.

§. 13. Præsentes autem Litteras, & tam revocationem hujusmodi, quam concessiones superius expressas, etiamsi dicti Tertii Ordinis Fratres, aut Sorores, seu alii quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, eisdem non consenserint, nec ad ea vocati, aut auditi fuerint, nullo unquam tempore impugnari, seu de voluntatis Nostræ defectu, aut subreptionis, aliove quolibet vitio notari, vel adversus eas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve juris vel facti remedium impetrari posse, sed semper & perpetuo firmas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios effectus sortiri & obtinere,

& ab

& ab iisdem Fratribus, atque Sororibus, aliisque, ad quos pertinet, in omnibus & per omnia observari, sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos, etiam S. R. E. Cardinales Indulgentiis, & Sacris Reliquiis praepositos, aliosque, etiam de Latere Legatos, & Apostolicae Sedis Nuntios, de praemissis judicari, interpretari, ac definiri debere decernimus, atque irritum & inane, si secus a quoquam cujuslibet auctoritatis praesidio scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 14. Quocirca Venerabilibus Fratribus Ecclesiarum Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis, nec non praedictis Apostolicae Sedis Nuntiis, & Sancti Officii Inquisitoribus, harum serie, & dicta auctoritate committimus & mandamus, ut nullas alias Indulgentias, seu peccatorum remissiones, praeter praemissas, per eosdem Fratres, atque Sorores, seu alios quoscumque, tamquam praedicto Tertio Ordini Saeculari specialiter, & intuitu eorum Instituti competentes, vulgari, nunciari, aut proponi permittant: sed ipsarum praesentium tenorem per ipsos fideliter, ut par est, observari faciant; contumaces atque rebelles, si qui forte adversus eas venire praesumpserint, omnibus juris remediis, appellatione postposita, compescendo. Mandatum Ordinis super praemissorum observantia.

§. 15. Non obstantibus praedictis Pauli V. & Innocentii XI., aliisque quibuslibet Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, nec non de jure quaesito non tollendo, aliisque Nostris, & Cancellariae Apostolicae Regulis, ac ejusdem Tertii Ordinis Saecularis, etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis praefato Tertio Ordini, ejusque Domibus, Collegiis, Superioribus, & personis, atque etiam cuilibet Ordini Regulari Sancti Francisci, ejusque Superioribus, in contrarium praemissorum quomodolibet, etiam post praedictam Pauli V. revocationem, concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quaevis alia expressio habenda foret, tenores hujusmodi praesentibus pro expressis habentes, pro praemissorum effectum dumtaxat, illis alias in suo robore permansuris, specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Derogatio contrariis.

§. 16. Volumus autem, ut praesentium Transumptis, etiam impressis, & manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo alicujus personae in Dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, eadem fides habeatur, quae praesentibus ipsis Originalibus Litteris haberetur, si forent ostensae. Fides praestanda transumptis.

§. 17. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum concessionis, impertitionis, indulti, relaxationis, revocationis, moderationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Sanctio poenalis.

Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicae millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno Decimo. Dat. Pont. Anno XI. die 15. Martii 1751.

D. Cardinalis Passioneus

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicata die 29. Martii 1751.

RO-

VI.

ROSÆ AUREÆ DONUM

Metropolitanæ Bononienſi Eccleſiæ tranſmiſſum

Pontificiæ Epiſtolæ munere ad Capitulum & Canonicos ejuſdem Metropolitanæ Eccleſiæ conſcriptæ cumulatur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Dies, & locus benedictionis Roſæ aureæ.

QUARTA vertentis Quadrageſimæ Dominica, quæ nuper præceſſit, quaque feſtivus Introitus: *Lætare Hieruſalem*, ab Eccleſia Sancta cantatur, Nos ex Prædeceſſorum noſtrorum more, & inſtituto, ſolemnem Roſæ aureæ Benedictionem in Aula Paramentorum nuncupata confecimus; quam quidem ſacram ritus celebritatem in Eccleſia S. Crucis in Hieruſalem peragere Summis olim Pontificibus in more poſitum fuiſſe, ab hodierno etiam Abbate Beſuzio *in ejuſdem Baſilicæ Hiſtoria cap.* 10. demonſtratur: ſed quum hujuſmodi cæremoniæ in eadem Eccleſia habendæ conſuetudo per illud temporis ſpatium, quo Romani Pontifices Avenione Sedem habuerunt, intermiſſa fuiſſet, ex eo factum eſſe idem Auctor ſubjungit, ut, poſtquam Romam remigrarunt, eum Pontifices morem retinuerint, ut eamdem Benedictionem in Aula Paramentorum conficerent, non ſecus ac olim, quum Avenione eſſent, facere eiſdem ſolemne fuerat.

Ejudem Benedictionis ritus & Roſæ ſolemnis geſtatio.

§. 2. Et Nos igitur ſacram hanc cæremoniam in memorata Paramentorum Aula peregimus; conſuetæ nimirum preces a Nobis recitatæ fuerunt; tum, Roſa aurea balſamo inuncta, contrito odorifero muſco perfuſa, thure adolita, & aqua benedicta a Nobis aſperſa fuit; quæ omnia in Libro Rituum Eccleſiaſticorum ſive Sacrarum Cæremoniarum Eccleſiæ Romanę præſcribuntur, cujus libri auctor Chriſtophorus Marcellus Corcyrenſis Archiepiſcopus vulgo reputatur. Hoc ſolum diſcriminis in ea, quæ a Nobis peracta eſt, cæremonia interceſſit, quod, cum in memorato libro habeatur, Pontificem a Paramentorum Aula ad Cappellam procedentem, ſiniſtra manu Roſam geſtare, altera vero Populo benedicere: *Manu ſiniſtra Roſam geſtans, & dextra benedicens progreditur ad Cappellam*: Nos ab Aula quidem in Cappellam proceſſimus, Sacris Miſſæ ſolemnibos interfuimus, &, ut ſuper Altari Roſa collocaretur, effecimus; at vero dum iter ad Cappellam habuimus, minime illud ſervavimus, ut Roſam ſiniſtra manu geſtaremus; dextra vero benediceremus, ſed eamdem Roſam uni ex Clericis Cameræ Apoſtolicæ, qui præibant, geſtandam commiſimus. Quoniam cum ab aliquo tempore mos invaluerit, ut Roſa aurea poſt benedictionem ſuper nobili ac magnifica baſi conſtituatur, neminem, viribus quantumvis firmis, reperire eſt, qui ſiniſtra manu valeat eamdem geſtare, ac dextera benedicere, cum ad ipſam ſuſtinendam ambarum manuum auxilio opus ſit.

Roſam auream a Pont. dono dari ab antiquo uſitatum.

§. 3. In eodem præterea Cęremoniarum Eccleſiæ Romanæ libro, qui ſupra citatus eſt, ſubjungitur, Roſam auream interdum a Pontifice præſenti cuipiam Principi Viro dono dari, interdum autem ad abſentem tranſmitti. Cum noſter Pontifex Alexander V. *anno* 1410. Bononia tranſiret, ubi diem etiam ſupremum obiit, Roſæ aureæ Benedictionem in Eccleſia S. Petronii peregit, eamque Marchioni Nicolao Eſtenſi, qui præſens ibidem aderat, dono dedit, quemadmodum Sigonius *in ſuo de Epiſcopis Bononienſibus libro*, Maſinus *in Bononia perluſtrata*, Alidoſius in eo, quem conſcripſit, libro *de Summis Pontificibus, Cardinalibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis Bononienſibus*, & Celſus Falconi *in Monumentis Hiſtoricis Eccleſiæ Bononienſis*, teſtantur.

Alexander V. Bononatus.

§. 4. Quod autem Alexandro V. *noſtri* titulum adſcripſimus, id ea de cauſa a Nobis factum eſt, ne ab ea traditione recederemus, qua fertur, hunc Pontificem, licet

SOPRA LA ROSA D'ORO IV.

Mandata in dono alla Chiesa Metropolitana di Bologna

Lettera a Sua Santità al Capitolo e Canonici della medesima Chiesa Metropolitana.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

NELLA prossima passata Domenica quarta della corrente Quaresima, nella quale si canta dalla Chiesa il *Lætare Hierusalem*, seguitando il costume de' nostri Predecessori, abbiamo nella Camera de' Paramenti benedetta la Rosa d'oro: funzione, che una volta facevasi da' Sommi Pontefici nella Chiesa di Santa Croce in Gerusalemme, come molto bene dimostra il moderno Padre Abbate Besozzi *nella Storia della detta Basilica al cap. 20.*, ove di più aggiugne, che nel tempo della residenza de' Papi in Avignone, non avendo essi potuto benedire la Rosa nella Chiesa di Santa Croce di Roma, ritornati dipoi alla sua Romana residenza, ritennero il costume di fare la Benedizione nella Camera de' Paramenti, come erano stati soliti di fare, quando erano in Avignone. Si accenna il giorno ed il luogo della benedizione della Rosa d'oro.

§. 2. La funzione è stata fatta da Noi nella predetta Camera de' Paramenti, avendo recitate le consuete Orazioni, avendo unta la Rosa d'oro col balsamo, avendovi posto sopra il muschio tritato, avendola incensata, ed avendola aspersa coll' acqua benedetta; che è quanto viene prescritto nel Libro de' Riti Ecclesiastici, o sia delle Sacre Cerimonie della Chiesa Romana, che viene attribuito a Cristoforo Marcello Arcivescovo di Corfù; con questo solo divario, che leggendosi nel detto Libro, che dopo la Benedizione, nell' andare che fa il Papa dalla Camera de' Paramenti alla Cappella, porta nella mano sinistra la Rosa, benedicendo il Popolo colla destra: *Manu sinistra Rosam gestans, & dextera benedicens progreditur ad Cappellam*: Noi siamo andati dalla Camera alla Cappella, abbiamo assistito alla Gran Messa, abbiamo fatto collocare la Rosa sopra l' Altare; ma nell' andare alla Cappella non l' abbiamo portata nella mano sinistra, benedicendo colla destra, avendola fatta portare avanti di Noi da un Chierico di Camera; imperocchè essendosi da qualche tempo in qua introdotto l' uso di collocare la Rosa d'oro benedetta sopra un nobile e grande piedestallo, non v'è Uomo, per robusto che sia, che la possa portare nella mano sinistra, e benedire colla destra, richiedendosi l' ajuto di ambedue le mani per poterla portare. Rito della benedizione della medesima e del di lei trasporto.

§. 3. Nel citato Libro delle Cerimonie della Chiesa Romana dicesi, che alcune volte questa Rosa d'oro viene dal Papa regalata a qualche illustre Personaggio presente, ed altre volte è trasmessa a qualche illustre Personaggio assente. Il nostro Pontefice Alessandro V. *nell' Anno* 1410. passando per Bologna, ove anche morì, fece la Benedizione della Rosa d'oro nella Chiesa di S. Petronio, e la regalò al Marchese Niccolò d' Este, che era presente alla funzione come attestano il Sigonio *nel suo libro de' Vescovi Bolognesi*, il Masini *nella sua Bologna perlustrata*, l' Alidosio *nel suo libro de' Sommi Pontefici, Cardinali, Arcivescovi, e Vescovi Bolognesi*, e Cesso Falconi *nelle Memorie istoriche della Chiesa di Bologna*. Antico costume di donarsi da Sommi Pontefici la Rosa d'oro.

§. 4. Abbiamo chiamato Alessandro V. col titolo di *nostro*; non volendo allontanarci dalla tradizione, che il detto Pontefice, benchè comunemente riputato Il Pontefice Alexandro V. nato in Bologna.

Can-

licet communi existimatione pro Cretensi haberetur, cum extremum vitæ diem sibi adesse intelligeret, tunc demum dixisse, hoc sibi divinitus accidere, ut quo loco natalem diem sortitus esset, ibidem etiam vitæ cursum absolveret; eaque occasione fassum esse, Bononiæ se obscuris Parentibus, ortum, Franciscani Minorum Ordinis habitum induisse, initium ætatis suæ Cretam deductum, eaque de causa pro Cretensi vulgo reputatum esse. Super his autem Ghirardaccius *in Historis Bononiæ lib.* 3. *part.* 2. *pag.* 576. tum Sigonius *de Episcopis Bononiensibus lib.* 23. *ad annum* 1410. *tom.* 3. novæ editionis *pag.* 462., & Masinus *in Bononia perlustrata ad diem* 3. *Maji pag.* 303. *&* 7. *Julii pag.* 373. *& in Cardinalibus Bononiensibus pag.* 14. *ad annum* 1405. videri possunt.

Ecclesia Bononiensis a Gregorio XIII. Rosæ aureæ munere decorata.

§. 5. Quo tempore Nos a felicis recordationis Prædecessore nostro Clemente Papa XI. in Advocatorum Sacri Collegium adscripti fuimus, Carolus Chartarius, cujus nomen inter eruditos Viros satis notum est, Collegii ejusdem Decanus erat. Inter varia autem, quæ supersunt Opera ab eodem Carolo conscripta, Opus extat, quod *de Rosa aurea* inscriptum est: in quo cæremoniæ hujus originem investigavit, iis tamen monumentis innixus, quorum id temporis notitia habebatur. Illud autem eo in opere præcipuum est, quod rite, & exacte confectus Catalogus ibidem habetur summorum Principum, Regum, Reginarum, atque illustrium tum Virorum, tum Fœminarum, ac postremo etiam Ecclesiarum, ad quas a Summis Pontificibus Rosæ aureæ munus transmissum est. Inter alias vero Ecclesias, quibus prædictum donum impertitum esse memoratur, Metropolitana nostra S. Petri Ecclesia descripta deprehenditur. Hoc autem munus a recolendæ memoriæ Concive nostro Gregorio PP. XIII. ad eamdem Ecclesiam transmissum fuit, cujus rei gratia idem Pont. Præsulem Vincentium Bolognettum intimum Cubicularium suum Bononiam ablegavit qui Rosæ aureæ munus eo tempore detulit, atque exhibuit, quo bon. mem. Cardinalis Gabriel Palæottus semper cum laude memorandus, Ecclesiæ illius Archiepiscopatum gerebat. Hæc autem Rosa ea ipsa est, quæ etiam hoc tempore quarta Dominica Quadragesimæ in Metropolitanæ illius Ecclesiæ Ara principe exponitur, dum Divinorum Officiorum ac Missarum solemnia celebrantur. Quæ autem per hujusmodi occasionem acta Bononiæ sint, ea, tum *in Historia* Vizzani, tum *in Monumentis Historicis* Falconi, & Masini, in Instructionibus, quæ Præsuli Bolognetto præscriptæ fuerunt, ac postremo in Allocutione, quæ hujus celebritatis occasione, a Cardinali Gabriele Palæotto habita fuit, videre est; quæ monumenta a Chartario collecta, & *in memorato suo Opere pag.* 116. *& seq.* edita sunt.

Pontifex hoc exemplum sequutus simile donum eidem Ecclesiæ transmittit per Cubicularium suum Nobilem Bononien.

§. 6. Et Nos igitur, quamvis egregio Civi nostro Gregorio Papæ XIII. dignitate quidem pares, at meritis inferiores Nos esse ingenue agnoscamus, illius tamen exemplo, ad alia amoris ac devotionis nostræ argumenta, quæ erga Metropolitanam Ecclesiam Nostram, ac dilectam Patriam huc usque exhibuimus, Rosæ etiam munus adjungere decrevimus. Quapropter Rosam auream, quæ ut supra diximus, proxime elapsa Dominica quarta Quadragesimæ a Nobis benedicta fuit, Metropolitanę Bononiensi Ecclesię Nostræ dono transmittimus; ad eamque deferendam Dilectum Filium Paulum Zani Nobilem Convicem, atque intimum Cubicularium Nostrum deligimus. Pro iis autem, quæ hac occasione agenda erunt, consuetę eidem Instructiones pręscribentur. Cum vero Nos Bononię Archiepiscopatum adhuc retineamus, resque nostras videamus in eo statu positas, ut (quod grave admodum Nobis est) Ecclesiam, ac Patriam Nostram amplius jam invisendi spes Nobis sublata sit, ea hic indicare supervacuum existimamus, quę hujusmodi occasione per Nos facta fuissent, si Nobis istic idem Archiepiscopi munus gerentibus, Rosæ aureę munus a Pontifice Bononiam transmissum fuisset. Neque illud etiam a Nobis postulatur, ut ea omnia fiant, quæ Gregorii XIII. tempore facta fuerunt, cum præteritorum, ac præsentium temporum conditio diversa sit, neque cum eo, qui tunc erat, hodiernus rerum status conferri possit. Quod igitur satis esse ducimus, adeo ut amplius eo quidquam fieri neque exoptemus, neque probaturi simus, illud est, primum, ut hujusmodi celebritas Festo die Sancti Petri Apostoli, qui Metropolitanæ Ecclesię Nostræ Titularis est, peragatur, quo die, intervenientibus

Ejusdem Rosæ excipiendæ, & exponendæ diem, & formam præscribit.

Ur-

Candiotto, vedendosi in punto di morte, dicesse, farlo Iddio morire in quel luogo, in cui era nato; confessando in questo modo d'esser nato in Bologna d'oscuri natali, aver vestito l'Abito dell'Ordine Minore Francescano, essere stato nel principio della sua età condotto a Candia, essere perciò stato riputato sempre Candiotto. Vedansi il Ghirardacci *nell'Istoria di Bologna al lib.* 3. *pag.* 576. *part.* 2., il Sigonio *de Episcopis Bononiensibus lib.* 23. *all'Anno* 1410. *nel tom.* 4. della nuova edizione *pag.* 461., il Masini *nella Bologna perlustrata a'* 3. *di Maggio p.* 303. *a'* 7. *di Luglio pag.* 373., *e ne' Cardinali Bolognesi pag.* 14. *all'Anno* 1405.

§. 5. Carlo Cartari, nome noto fra gli eruditi, era Decano del Collegio degli Avvocati Consistoriali nel tempo, in cui dalla felice memoria di Clemente XI. Noi summo ad esso ascritti. Ha Carlo composte varie Opere. Fra le altre ve n'è una intitolata *della Rosa d'oro*. In essa ha investigata l'origine della funzione, ma con que' monumenti, che erano scoperti al suo tempo. Quello, che v'è di particolare nell'Opera, è un Catalogo puntuale, e ben fatto, di tutti que' Sovrani, Re, Regine, Principi, Principesse, e Chiese, alle quali è stato trasmesso il detto regalo, della Rosa d'oro. Fra le altre Chiese, alle quali è stato trasmesso il detto regalo, si vede descritta la nostra Metropolitana di S. Pietro. Il regalo le fu fatto dal nostro degnissimo Concittadino Gregorio XIII., che spedì a Bologna Monsignor Vicenzo Bolognetti suo Cameriere Segreto, che portò, e presentò il regalo nel tempo, in cui era Arcivescovo la sempre rispettabile memoria del Cardinale Gabriello Paleotti; e questa è quella Rosa, che ancora oggidì si espone nella quarta Domenica di Quaresima sopra l'Altare Maggiore della Metropolitana nella celebrazione de' Divini Officj, e Messa solenne. Quanto in quella occasione fosse fatto in Bologna, si può vedere *nella Storia* del Vizzani *nelle Memorie istoriche* del Faleoni, nel Masini, nelle Istruzioni date a Monsignor Bolognetti, nell'Allocuzione fatta dal Cardinale Gabriello Paleotti in tale occasione, monumenti raccolti, e dati alle stampe dal Cartari *nella detta sua Opera alla pag.* 116. *e seguen.*

La Chiesa di Bologna ebbe dal Pontefice Gregorio XIII. il dono della Rosa d'oro.

§. 6. Riconoscendoci con tutta buona fede, benchè uguali nella dignità, inferiori nel merito al nostro degno Concittadino Gregorio XIII., abbiamo però deliberato col di lui esempio di aggiungere agli altri contrassegni, che abbiamo dati, di tenero divoto affetto alla nostra Metropolitana, e alla nostra Patria, il regalo ancora della Rosa. Doniamo dunque alla nostra Metropolitana la Rosa d'oro da Noi benedetta, come abbiamo detto poc'anzi, nella prossima passata Domenica quarta di Quaresima. Eleggiamo portatore di essa Monsignor Paolo Zani Nostro Nobile Cittadino, e Nostro Cameriere Segreto. Ad esso si daranno le solite istruzioni di quanto dovrà fare. Essendo Noi per anche Arcivescovo di Bologna, e vedendoci in istato, il che molto ci pesa, di non poter più rivedere nè la nostra Chiesa, nè la nostra Patria, crediamo superfluo l'additare ciò, che avremmo fatto in simile congiuntura, se dal Papa fosse stato mandato a Bologna il regalo della Rosa d'oro, essendo Noi semplice Arcivescovo di Bologna. Tampoco non esigiamo, che si faccia quanto fu fatto nel tempo di Gregorio XIII., essendo pur troppo i tempi mutati, e non essendo paragonabile lo stato d'allora collo stato presente. Quello, che a Noi basta, tal che il di più ci dispiacerebbe, si è, che la funzione si faccia nel giorno di S. Pietro Titolare della nostra Metropolitana, in cui si fa solenne Cappella coll'intervento de' Magistrati, e che la Rosa d'oro da Noi regalata si esponga ogni anno nella quarta Domenica di Quaresima nell'Altare Maggiore, nel tempo de' Divini Officj, e Messa, unitamente con quella donata dal Pontefice Gregorio XIII., quando lo stato d'es-

Il Pontefice mosso da quest'esempio manda per un suo Cameriere segreto Nobile Bolognese un simil dono alla medesima Chiesa.

Si prescrive il giorno, e la formula di ricevere, ed esporre la Rosa d'oro.

Urbis Magiſtratibus, ſolemnem Cappellam haberi in more poſitum eſt; præterea, ut Roſa aurea a Nobis dono miſſa, quotannis Dominica quarta Quadrageſimæ, quo tempore Divinorum Officiorum, ac Miſſarum ſolemnia peraguntur, in Ara Eccleſiæ maxima exponatur una cum ea, quæ a Pontifice Gregorio XIII. donata fuit, dummodo tamen Roſæ illius ſtatus talis ſit, ut exponi poſſit; niſi enim memoria Nos fallit, aurea Gregorii Roſa minus bene ſe habere Nobis videtur; quod ſi ita foret, illud opportune faciendum exiſtimaremus, quod in Sanctuario Lauretano, aliiſque Eccleſiis fieri conſuevit. Theophilus Raynaudus *tom.* 10. *ſuorum Operum*, in Tractatu *de Roſa Mediana a Pontifice conſecrata*, *ad pag.* 411. Eccleſiarum Elenchum contexit, ad quas a Summis Pontificibus Roſæ aureæ munus tranſmiſſum fuit; ille autem, qui apud Chartarium habetur, magis exacte confectus eſt; cum hic Apoſtolici Tabularii Arcis S. Angeli, cujus præfecturam gerebat, monumenta in promptu habuerit, Vaticana Baſilica, cujus inter Canonicos Nos olim fuiſſe gloriamur, a quinque Summis Pontificibus Roſæ aureæ munere donata fuit. Idem autem munus Baſilica Lateranenſis bis, a duobus videlicet Summis Pontificibus, obtinuit: iis pariter in Sanctuario Lauretano, duorum item Pontificum, Gregorii XIII., & Clementis VIII. dono impertitæ geminæ aureæ Roſæ viſuntur; harum tamen prima non amplius exponitur, neque a loco, ubi ſita eſt, removetur, ne forte, cum a vetuſtate male habeat, eamdem conteri, aut comminui contingat; qua etiam fortaſſe de cauſa in nuper memoratis Baſilicis Dominica Quarta Quadrageſimæ ſuper Altari unica tantum Roſa, ea nempe, quæ noviſſime donata fuit, exponitur.

Olim, quo die Pontifices Roſam auream benedicebant, ſermonem de re habere conſueverant.

§. 7. *In Muſæi Italici tomo ſecondo* a Mabillonio inſerti reperiuntur Romani Ordines, quos illi datum eſt, in itinere, quod per Italiam habuit, eoque potiſſimum tempore, quo Romæ moratus fuit, Virorum in ſacris materiis peritorum ope colligere. In undecimo autem Ordine, qui Benedicti Canonici S. Petri eſt, quemque ante *annum* 1143. conſcriptum fuiſſe ex eo patet, quod Cardinali Guidoni de Caſtello ab Auctore dedicatum fuit, qui Cardinalis prædicto anno Pontifex factus, & Cæleſtini II. nomine appellatus fuit; atque in aliis Ordinibus ſubſequentibus, qui ad inferiora pertinent tempora, de Roſa aurea mentio facta deprehenditur. Tam autem in illo, qui memorati Canonici Romani Opus eſt, quam in altero Cardinalis Jacobi Cajetani, qui Pontificis Bonifacii VIII. nepos fuit, atque etiam in alio Petri Amelii, qui Sacriſta fuit Urbani V., illud fuiſſe moris adjungitur, ut Romanus Pontifex, Roſæ aureæ occaſione, de eadem aurea Roſa ſermonem haberet. Sane inter Magni Prædeceſſoris Noſtri Innocentii III. Opera Sermo reperitur, quem ipſe per hanc occaſionem in Baſilica S. Crucis in Hieruſalem pronunciavit.

De eodem argumento Pontifex in hac Epiſtola ſcribit.

Nos quidem præterita Dominica quarta Quadrageſimæ ſolemnem Benedictionis Roſæ aureæ cæremoniam peregimus, ſed nullum eadem occaſione Sermonem habuimus; tum quia id a Prædeceſſoribus noſtris, his temporibus, quæ Nobis proximiora ſunt, minime factum fuiſſe novimus, tum quia in Sacrarum Cæremoniarum libro, qui Criſtophoro Marcello tribuitur, & Leonis X. tempore conſcriptus fuit, quo ſcilicet hodierno tempore utimur, de hujuſcemodi Sermone nullum omnino adeſt verbum; ac demum quia Dominica quarta Quadrageſimæ non eſt ex iis Feſtis diebus, in quibus Romanus Pontifex ſolemni Pontificali ritu celebrare ſolet; ſine Pontificali autem Miſſa ut plurimum minime locus Sermoni eſt; quemadmodum in ſupracitato decimo quinto Ordine Romano Petri Amelii *cap.* 47. videre eſt: *Id certo nota, quod quandocumque Romanus Pontifex facit Sermonem, debet etiam Miſſam celebrare.* Neque vero hujuſmodi Sermonem in hac, quam conſcribimus, Epiſtola habere Nobis in animo eſt; illud tantummodo propoſitum habemus, ut aliqua, tum circa Auctorem Roſæ, tum circa ipſius ſignificationem, atque ejuſdem etiam Benedictionis Auctorem, leviter attingamus; quod quidem non ſolum prætermiſſi Sermonis quodammodo locum tenere poterit, verum etiam aliquid valebit ad commendandam excellentiam iſtius muneris, quod Metropolitanæ Bononienſi Eccleſiæ Noſtræ tranſmittimus.

Origo Roſæ aureæ ab aliquibus

§. 8. Ut autem illa prætermittamus, quæ circa ejuſdem antiquitatem dicenda minime deeſſent, ſed, ſi hic afferrentur, noſtri temporis Eruditis obſoleta & ſuper-

d' essa lo comporti ; parendo a Noi , se la memoria non ci tradisce , non essere la Rosa d' oro di Gregorio molto in buon essere ; nel qual caso potrebbe praticarsi ciò , che si pratica nel Santuario di Loreto , ed in altre Chiese. Teofilo Raynaudo *nel Tom.* 10. *delle sue Opere* , nel suo Trattato *de Rosa Mediana a Pontifice consecrata, alla pag.* 411., fa l' Elenco delle Chiese , alle quali è stato trasmesso da' Papi il regalo della Rosa d' oro . Più esatto è quello del Cartari , avendo avuto esso alle mani i monumenti dell' Archivio Apostolico di Castello S. Angelo, di cui era Prefetto . Da cinque Sommi Pontefici la Basilica Vaticana, di cui ci gloriamo d'esser stati Canonico , ha ottenuto il dono della Rosa d' oro; da due la Basilica Lateranense , e da due il Santuario di Loreto , cioè da Gregorio XIII., e da Clemente VIII. Ma la prima più non si espone , nè si leva dal luogo ov' è, pel timore, che essendo mal ridotta dal tempo , corresse pericolo di gaustarsi ; e nelle poc' anzi nominate Basiliche, forse per la stessa ragione, non si espone su l' Altare nella quarta Domenica di Quaresima , che l' ultima Rosa d' oro donata.

§. 7. Nel *tom.* 2. *del Museo Italico* dal Padre Mabillon sono inseriti gli Ordini Romani, che nel suo viaggio d' Italia , e molto più nella sua dimora in Roma , coll' ajuto di Persone pratiche delle sacre materie , potè radunare . Nell' Ordine undecimo, Opera di Benedetto Canonico di S. Pietro, e che fu scritta prima *dell' Anno* 1143. essendo stata dedicata dall' Autore al Cardinale Guidone di Castello , che nel predetto anno fu fatto Papa col nome di Celestino II., e negli altri Ordini susseguenti , e che appartengono a' tempi più bassi, si parla della Rosa d' oro; ed in quello già nominato del Canonico Romano , e nell' altro del Cardinale Giacomo Gaetano Nipote del Pontefice Bonifazio VIII. e nell' altro di Pietro Amelio, che fu Sagrista d' Urbano V. si aggiunge , che il Romano Pontefice soleva nell' occasione della Rosa d' oro sermoneggiare sopra la stessa Rosa d' oro. Ed in fatto fra le Opere del nostro gran Predecessore Innocenzo III. si ritrova il Sermone, che esso in questa occasione fece nella Basilica di S. Croce in Gerusalemme. Noi nella prossima passata Domenica quarta di Quaresima abbiamo fatta la funzione , ma non abbiamo sermoneggiato ; non avendo ritrovato , che ciò siasi fatto da' nostri Predecessori ne' tempi a Noi più vicini ; non facendosi minima parola del Sermone nel Libro delle Sacre Cerimonie attribuito a Cristoforo Marcello , e scritto nel tempo di Leone V. , del quale oggi ci prevaliamo ; e non essendo la quarta Domenica di Quaresima una di quelle Feste, nelle quali il Romano Pontefice celebra Pontificalmente , senza la qual Messa Pontificale non ha luogo per lo più il Sermone , come si vede nel decimo quinto Ordine Romano di sopra citato di Pietro Amelio *al Cap.* 47. , *Id certo nota, quod quandocumque Romanus Pontifex facit Sermonem , debet etiam Missam celebrare*. Non intendiamo tampoco di fare un Sermone in questa nostra Lettera , che scriviamo , e la nostra intenzione si è di accennare qualche cosa circa l' autore della Rosa , il significato di essa , e l' autore della Benedizione della medesima ; il che non solo sarà un tal quale supplemento al Sermone tralasciato, ma servirà per far noti i pregj del regalo , che trasmettiamo alla nostra Metropolitana di Bologna.

Fu uso de' Rom. pontefici di far discorso sopra la Rosa d' oro nel giorno , in cui la benedicevano.

Sopra lo stesso argomento il Pontefice scrive la Lettera presente.

§. 8. Lasciando da parte quelle cose , che potrebbero dirsi sopra l' antichità , ma che dette recherebbero , e con ragione , nausea agli eruditi de' nostri tempi , dire-

Origine della Rosa d' oro at-

Trib. i. S. Leoni IX., qui Monasterio cuidam imposuit censum duarum unciarum auri, in Rosam impendendam.

pervacua jure videri possent; Magnum Pontificem Sanctum Leonem IX. hujusmodi Rosæ aureæ anno Christi MXLIX. auctorem haberi, dicemus. Nobiles Pontificis hujus Progenitores S. Crucis Monasterium in ea Regione, quæ nunc Alsatia dicitur, fundaverant; cumque jus super eodem Monasterio in personam ipsius Pontificis recidisset, placuit ipsi, exemptionem Monasterio concedere, illudque Sanctæ Sedi immediate subjicere, eidem vero onus imposuit, ut quotannis, aliquot diebus ante Dominicam quartam Quadragesimæ, vel auream Rosam, vel duas auri uncias, Pontifici mitteret; cujus quidem census solutio subsequentibus etiam temporibus adimpleta fuisse dignoscitur; siquidem relata habetur in libro Censuum Cenci Camerarii, quod Opus sub sæculi duodecimi finem conscriptum fuit, atque a Muratorio *in suo tom. 5. Antiquitatum Italicarum dissert. 69. pag.* 880. etsi minus integre typis editum; cujus tamen integrum Authographum in Tabulario Arcis S. Angeli asservatur, ejusdem vero exemplar exacte ac fideliter descriptum penes Nos habemus, quod a dilecto Filio Magistro Antonio Casalio Cameræ Apostolicæ Præside dono accepimus; quum in illius dominium acquisierit ex hæreditate ac successione celebris, atque eruditi Viri quondam Joannis Baptistæ Casalii gentilis sui.

Ita censet P. Calmet, cujus sententiæ Pontifex non subscribit.

§. 9. Augustinus Calmet *in sua Historia Ecclesiastica & Civili Lotharingiæ tom. 1. lib. 19. pag.* 1040., postquam de fundatione Monasterii Sanctæ Crucis in Alsatia, ac de tributo per S. Pontificem Leonem IX. eidem imposito, ea omnia retulit, quæ nuper exposita a Nobis sunt, ita subdit: *Talis est origo Rosæ aureæ, quam etiam hodie Pontifex benedicit quarta Dominica Quadragesimæ, quæ dicitur* Lætare, *& quam alicui ex Principibus, in amoris atque æstimationis pignus dono mittit.* Nos vero licet hujusce Auctoris doctrinam & literarios labores probe compertos habeamus, minime tamen adduci possumus, ut prædictæ illius opinioni subscribamus. Illud enim libenter admittimus, S. Leonem PP. IX. Monasterio S. Crucis præfatum tributum imposuisse, ex eoque probari, Rosam auream illius ætate in usu fuisse; at ex eo nequaquam probari posse judicamus, eumdem Pontificem ritus Rosæ aureæ Auctorem fuisse, quin immo ex eo ipso arguimus hujusmodi ritum aliquanto prius institutum fuisse.

Referuntur verba Privilegii Sancti Leonis IX.

§. 10. Porro idem Calmet *part. 2. sui tom. 1. num. nuper citati*, ad asserendam veritatem rerum, quæ ab ipso enarrantur, authentica affert testimonia, Privilegium scilicet S. Leonis IX., cujus quidem ea, quæ subjicimus verba, ad rem nostram vel maxime faciunt: *Pro donatione igitur libertatis istius, o Crux*, quod videlicet Monasterium Titulo Sanctæ Crucis insignitum esset, *ipso Sole nitidior, cunctisque creatis pretiosior, Petro Apostolo ipso tuo Monasterio concessa, pro salute animæ meæ, meorumque parentum ibidem in Christo tuo Domino Nostro dormientium, penso annuatim constituto tempore nostræ Apostolicæ Sedi ab Abbatissa ipsius loci solvendum, Rosam videlicet auream penso duarum Romanorum unciarum; aut factam sicut fieri solet, aut tantumdem ad faciendam, tempore Quadragesimæ mittendam octavo die antequam a Nobis, & Successoribus nostris consuete portari in quarta Dominica, præcedente videlicet die Dominica, cum cantatur Introitus: Oculi mei semper ad Dominum.*

Aliqua ex adductis verbis indicant majorem antiquitatem hujus Ritus.

§. 11. Hic autem consideranda sunt tum verba illa: *Aut factam sicut fieri solet*, tum alia etiam, quæ paulo post subsequuntur: *Consuete portari in quarta Dominica*; videndumque, an ulla ratione fieri possit, ut ritus Rosæ aureæ Sancto Leoni IX. tamquam primo Auctori adscribatur. Sane quidem ex prædictis verbis arguitur, hujuscemodi ritum præcedenti tempore introductum extitisse, Sanctum vero Leonem illum fuisse ostenditur, qui onus impensæ in auream Rosam faciendæ Monasterio suo imposuit; verum nullatenus iisdem verbis probatur, eumdem Pontificem ritus illius Institutorem fuisse, quemadmodum nuper dictum est. Etenim, si revera talis fuisset, aliquid amplius relatis verbis addidisset; causas nimirum exposuisset, atque rationes, quibus ad eumdem ritum constituendum inductus esset; diem vero, quo solemnis ea cæremonia quotannis peragenda foret, ibidem ipse designasset, non tamquam antea præstitutum proposuisset, ut ab eo factum fuisse deprehenditur, Siquidem hujusmodi cæremoniæ diem pro jampridem constituto ha-

bens,

diremo farsi autore della Rosa d'oro il gran Pontefice San Leone IX. *nell'Anno* 1049. Avevano i di lui nobili Progenitori fondato in Alsazia il Monastero di Santa Croce; e passato in lui il diritto sopra lo stesso Monastero, volle dargli l'esenzione, sottoponendolo immediatamente alla Santa Sede, ed imponendogli il peso di mandare al Papa ogni anno alcuni giorni prima della quarta Domenica di Quaresima o una Rosa d'oro, o due oncie di oro, qual pagamento si ritrova eseguito anche ne'tempi susseguenti, ritrovandosi descritto nel libro de'Censi di Cencio Camerario, Opera scritta nel fine dal Secolo duodecimo, e stampata, benchè non interamente, dal Muratori *nel suo tom. 5. delle Antichità d'Italia dissert. 69. q.* 880., il di cui Originale intiero però si ritrova nell'Archivio di Castel S. Angelo, e una fedele, ed esatta Copia si ritrova appresso di Noi, regalataci da Monsignor Antonio Casale Presidente della Camera Apostolica, copia venuta, in di lui potere, come erede, e successore del celebre, ed erudito della sua stessa Famiglia, Gio: Battista Casale.

tribuita da alcuni a S. Leone IX., il quale impose ad un certo Monastero il censo di due oncie d'oro per la medesima.

§. 9. Il Padre Calmet *nella sua Storia Ecclesiastica, e Civile di Lorena al tom.* 1. *lib.* 19. *pag.* 1040. dopo aver riferito quanto è stato da Noi poc'anzi esposto della fondazione del Monastero di Santa Croce in Alsazia, e del tributo impostogli da S. Leone IX.; così scrive: *Tale è l'origine della Rosa d'oro, che il Papa benedice ancor oggi la quarta Domenica di Quaresima, chiamata* Lætare, *e che manda a qualche Prencipe per contrassegno di stima, e di affetto.* Ma Noi, benchè sappiamo il merito del Padre Calmet; e le sue fatiche letterarie non ci siano ignote, non possiamo sottoscriverci al sopraddetto di lui parere, ammettendo ben volentieri, aver il Pontefice S. Leone IX. imposto al Monastero di Santa Croce, il divisato tributo; provarsi con ciò, che la Rosa d'oro era usitata nel suo tempo; ma non provarsi, che esso sia stato l'Autore del rito della Rosa d'oro, anzi doversi supporre, che il rito fosse stato qualche tempo prima istituito.

Sentimento del P. Calmet, a cui non consente il Pontefice.

§. 10. Il Padre Calmet *nella part.* 2. *del suo tom.* 1. *poc'anzi citato* porta le testimonianze autentiche per ben assodare i suoi racconti; ed *alla pag.* 426. *e seg.* porta il privilegio di S. Leone IX., e le parole, che fanno al nostro caso, sono le seguenti: *Pro donatione igitur libertatis istius, o Crux*, essendo il Monastero intitolato di Santa Croce, *ipso Sole nitidior, cunctisque creatis pretiosior, Petro Apostolo ipso tuo Monasterio concessa, pro salute animæ meæ, meorumque parentum ibidem in Christo tuo Domino Nostro dormientium, penso annuatim constituto tempore nostræ Apostolicæ Sedi ab Abbatissa ipsius loci solvendam, Rosam videlicet auream penso duarum Romanarum unciarum, aut factam sicut fieri solet, aut tantumdem ad faciendam, tempore Quadragesimæ mittendam octavo die antequam a Nobis, & Successoribus nostri consuete portari in quarta Dominica, præcedente videlicet die Dominico, cum cantatur Introitus: Oculi mei semper ad Dominum.*

Si riportano le parole del privilegio di S. Leone.

§. 11. Si osservino le parole: *Aut factam sicut fieri solet &c.* si osservino le altre: *consuete portari in quarta Dominica &c.* E poi si dica, se può ragionevolmente pretendersi, che il rito della Rosa d'oro riconosca per primo autore il Pontefice S. Leone IX. Dimostrano bensì le parole, che il rito era precedentemente introdotto, e che esso fu quello, che addossò la spesa della Rosa d'oro al suo Monastero; ma non provano in verun modo, che fosse l'istitutore del rito, come poc'anzi si è detto. Se lo fosse stato, avrebbe detto qualche cosa di più; avrebbe esposte le cause, ed i motivi, da i quali fosse stato condotto ad introdurlo; avrebbe stabilito il giorno, in cui si dovesse fare ogni anno la funzione, non lo avrebbe supposto, come vediamo aver fatto. Imperochè dando già il giorno della funzione, come antecedentemente fissato, ordina, che il tributo sia in Roma otto giorni prima della Domenica *Lætare*, volendo, che sia in Roma nella Domenica, in cui cade l'Introito; O.u-

Da essa però si deduce un antichità maggiore di questo Rito.

bens, hoc solum mandat, ut pensum a Monasterio solvendum, octo diebus ante Dominicam *Lætare* in Urbe fit, videlicet die Dominico, in quem cadit Introitus: *Oculi mei semper ad Dominum*, qui nempe Dominica tertia Quadragesimæ in Missa legitur.

Ea verba conatur quispiam pertrahere in sensum Calmetii, sibique placitum.

§. 12. Nostras hujuscemodi animadversiones cùm Nos alicui ex egregiis Academicis nostris, ex his, qui singulis feriis secundis coram Nobis convenire assolent, & valde accurate de sacris rebus & antiquitatibus disserere, communicavimus, æqui bonique exceptæ, & approbatæ (licet non ab omnibus) fuerunt. Quare, cum aliquis ex ipsis in Academico Conventu, *die 6. Maji* 1748. habito, multa cum eruditione, ut illius mos est, Patris Calmeti partes tuendas susceperit, illa quidem verba: *Rosam factam sicut fieri solet*, ita interpretatus est, quasi non infectam, sed elaboratam ac perfectam Rosam designarent; aliis vero verbis: *Consuete portari in quarta Dominica*: ea indicari censuit, quæ Pontifex & per se ipsum facere constituisset, & per Successores suos fieri cuperet, quoniam ante prædicta verba alia hæc habentur: *a Nobis, & Successoribus nostris*; adeo ut verus verborum sensus esse debeat, ac sit, quod scilicet S. Leo onus illud Abbatissæ imponeret, ut eadem sive Rosam ex auro confectam & elaboratam, sive duas auri uncias Romam mittere deberet, propterea quod quarta Quadragesimæ Dominica, tum ipse Rosam eamdem manu gestare vellet, tum ita in posterum a Successoribus suis fieri exoptaret; atque hinc rectè concludi, Pontificem illum Ritus hujusmodi auctorem fuisse.

Sed frustra.

§. 13. Omnino negari nequit, interpretationem hanc, & acutam, & ingenio illius dignam esse, qui eam in medium produxit. Verum Nos minime adduci potuimus, aut possumus, ut eamdem admittamus. Non inficiamur, per verba illa: *aut facta*, designari quidem Rosam, quæ elaborata, & confecta sit; verum alia, quæ subsequuntur verba: *sicut fieri solet*, aliquid amplius innuunt, nimirum, quod Rosa illa non confecta solum esse deberet, verum ea forma, & opere opificio elaborata, cujusmodi ad illud tempus Rosæ aureæ perfectæ fuerant. Nec diffitemur, hanc Pontificis voluntatem fuisse, ut Rosa sive Monasterio transmissa, sive ex duabus auri unciis ab eodem solutis conflata, non minus a se, quam a Successoribus suis manu gestari deberet; verum, cum ibidem vox *consuete* interponatur, quæ non futurum, sed præteritum tantummodo tempus designandi vim habet; satis inde manifestum fit, Pontifici in animo fuisse, hoc dicere, idque revera dixisse, quod cum Prædecessores sui Dominica quarta Quadragesimæ Rosam auream manu gestare consuevissent, ipse eam gestare decreverat, quæ a suo Monasterio in posterum transmittenda esset, idemque per Successores suos fieri statuebat.

Auctores, qui ex ipsis verbis majorem Ritus antiquitatem deducunt, Leonicus.

§. 14. Michael Leonicus, qui Pauli V. tempore insignis Pontificiæ Cappellæ Cæremoniarum Magister fuit, ingentem manuscriptorum suorum copiam reliquit, quæ partim in Tabulario Arcis S. Angeli, partim in Vaticana Bibliotheca asservantur. Is autem in quodam ex hujusmodi anecdotis, quod a Carthario in suo Opere jam allegato *pag.* 10. refertur, postquam Privilegii Leonis IX. superius citati mentionem fecit, ita subdit: *Hujusmodi Monumentum sexcentorum annorum antiquitatem indicat; sed majorem etiam ex ipso arguere licet. Nullum hoc vetustius vidi*. Pagius *in Breviario Romanorum Pontificum tom. 2. in vita Urbani II. ad n.* 56. ei opinioni adhærere videbatur; ut Urbanum ipsum ritus hujusce auctorem faceret, qui *anno* 1088. Pontifex factus fuit; viderat enim *in tomo* 10. *Spicilegii* fragmentum Andegavensis Historiæ, in quo legitur, Pontificem hunc, cum Turonem venisset Dominica quarta Quadragesimæ, Rosam auream manu gestasse, eamque Fulconi Comiti Andegavensi dono dedisse; præterea animadverterat, nullum a Martene *in suo tractatu de Divinis Officiis cap.* 19. *n.* 17. pro Rosa aurea vetustius prædicto Urbano II. monumentum afferri. Verum, cum aliqua facti Leonis IX. notitia ad eumdem pervenisset summa ingenuitate sententiam mutavit, quemadmodum *in citata vita Urbani II. n.* 6. deprehenditur: *Si ergo hæc admittatur narratio, hic ritus multo antiquior est, quam credideram, sed tamen non multo ante S. Leonem. IX. introductus*. Inter doctos Viros, qui edendis in lucem Operibus hodie sibi famam acquirunt, dilectus Filius Joseph Catalanus Presbyter me-

Pagi.

Catalanus.

voti.

Oculi mei semper ad Dominum, che per appunto si legge nella terza Domenica di Quaresima.

Si sforzano alcuni di adattare le riferite parole al proprio sentimento e del Calmet.

§. 12. Comunicate queste nostre riflessioni a que' nostri virtuosi Accademici, che ogni giorno di Lunedì si radunano avanti di Noi, e con molta esattezza discorrono delle sacre materie, incontrarono una benigna approvazione, ma non però appresso di tutti; essendovi stato taluno, che nell' Accademia tenuta *ai* 6. *Maggio* 1745. si fece con molta erudizione, al suo solito, partigiano del P. Calmet, interpretando le parole: *Rosam factam sicut fieri solet*: come esprimenti una Rosa bella e fatta, e le altre: *Consuete portari in quarta Dominica*: come esprimenti quanto il Papa voleva fare, e voleva, che si facesse da' suoi Successori, giacchè avanti d'esse vi erano queste altre: *a Nobis, & successoribus nostris*: in tal maniera che il vero senso sia, e debba essere, che S. Leone imponeva all' Abbadessa il peso di mandare o una Rosa d'oro bella e fatta, o due oncie d'oro, volendola esso portare in mano la quarta Domenica di Quaresima, e volendo ancora, che così si facesse da' suoi Successori, il che dimostra, essere esso stato l'autore di questo rito.

Ma ciò non riesce.

§. 13. Non può negarsi, che l'interpretazione non sia ingegnosa, e degna del talento di chi l'ha prodotta; ma a Noi non è bastato, nè basta l'animo di poterla ammettere. Confessiamo, che la parola *aut factam*, significa una Rosa bella e fatta: ma le altre immediatamente: *sicut fieri solet*, passano più avanti; additando, che la Rosa doveva essere bella e fatta, ma però fatta in quella forma, e con quella manifattura, con cui erano state fatte le rose d'oro sino allora. Confessiamo, che il Pontefice volle, che la Rosa o mandata dal Monastero, o fatta colle due oncie d'oro da esso trasmesse, si portasse non meno da lui, che da' suoi Successori, ma frapponendovi la parola *consuete*, che non può significare il tempo futuro, ma il solo tempo passato; dà a conoscere, aver il Pontefice voluto dire, e detto, che essendo stati soliti i suoi Predecessori di portare in mano la Rosa d'oro la quarta Domenica di Quaresima, voleva esso portar quella, che doveva trasmettersi dal suo Monastero, e che lo stesso si facesse da' suoi Successori.

Autori, che dalle parole del privilegio congetturano essere il Rito più antico.
Il Lonigo.
Il Pagi.

§. 14. Michele Lonigo gran Maestro di Ceremonie della Cappella Pontificia nel tempo del Pontificato di Paolo V. lasciò una quasi incredibile quantità de' suoi Manoscritti, che si conservano nell' Archivio di Castel S. Angelo, e nella Biblioteca Vaticana. In uno di questi, riferito dal Cartari *nella sua Opera già allegata alla pag.* 10. fa menzione del citato Privilegio di Leone IX. e poi soggiugne le seguenti parole: *Mostra questa memoria seicento anni di antichità; ne argomenta però molti più. Non ho veduta altra innanzi di questa*. Il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum al tom.* 2. *nella vita di Urbano II. al num.* 56. avrebbe inclinato a fare autore fu di questo rito il detto Pontefice Urbano II., che fu fatto Papa *l'anno* 1088. avendo osservato *nel tom.* 10. *dello Spicilegio* un frammento della Storia Andegavense, in cui si legge, che essendo il detto Pontefice venuto a Tours, nella quarta Domenica di Quaresima portò in mano la Rosa d'oro, che regalò a Fulcone Conte Andegavense, ed avendo altresì osservato, che il Martene *nel suo Trattato de Divinis Officiis al cap.* 19. *n.* 17. non porta monumento più antico per la Rosa d'oro, del sopraddetto d'Urbano II. Ma essendogli poi capitata alle mani una tal quale notizia del fatto di Leone IX., con ogni ingenuità mutò parere, come si vede *nella citata Vita d'Urbano II. sotto il n.* 56. *Si ergo hæc admittatur narratio, hic ritus multo antiquior est, quam credideram; sed tamen non multo ante S. Leonem IX. inductus*. Fra gli Uomini dotti, e che si rendono oggidì celebri colle stampe, deve annoverarsi il Sacerdote Giu-

rito recensendus est. Is præter alia volumina Typis edita, Tomum unum super Opere Sacrarum Cæremoniarum Ecclesiæ Romanæ, quod, ut supra diximus, Christophoro Marcello Archiepiscopo Corcyrensi tribuitur, non ita pridem vulgavit, Nobisque inscripsit. Ibi autem *lib.* 1. *tit.* 7. *cap.* 3. *de Benedictione Rosæ* §. 1. *n.* 3. *& seq.* sententiæ illi adhæret, quod Rosæ aureæ ritus ante Pontificatum S. Leonis IX. institutus jam esset.

Rosæ aureæ Ritus antiquior est Pontificatu S. Leonis IX. sed prima ejus origo ignoratur.

§. 15. Quare, ut primum quæstionis caput, quod ad ritus hujusce auctorem attinet, concludamus, ritum ipsum valde vetustum quidem, atque a multis ante sæculis introductum fuisse dicemus, ac S. Leonem IX. de eodem, tamquam de ritu pridem in more posito, mentionem facere; certam autem notitiam de vero, ac præciso institutionis illius tempore nequaquam haberi: at nullo pacto ferendam esse heterodoxi Philippi Mornay assertionem *in suo Mysterio iniquitatis ad pag.* 1006. ubi, dum Urbanum V. Rosam auream Joannæ Reginæ Siciliæ dono dedisse refert, eumdem Urbanum ritus hujusce auctorem fuisse affirmat; etenim, etiamsi ex æquitate admittatur, Leonis IX. monumentum eidem ignotum fuisse, non excusandus tamen est, quod vel dissimulaverit, vel ignoraverit, ante Urbanum V. Rosam auream ab Eugenio III. ad Alphonsum Hispaniæ Regem; ab Alexandro III. ad Francorum Regem dono missam fuisse, eumdemque Pontificem cum Venetiis esset, Reipublicæ illius Ducem eodem munere decorasse, Innocentium pariter III. ante Urbani V. tempora bis super Rosa aurea Sermonem habuisse. Hæc quidem facta extra omnem controversiæ aleam sunt. Quapropter jure ac merito Hospinianus, licet heterodoxus, *in suo Opere de Festis*, Mornay assertionem rejecit; eademque strenue impugnatur a Gretsero *tom.* 5. *suorum Operum lib.* 2. *de Benedictionibus cap.* 19. *pag.* 269. *& seq. & tom.* 7. *in examine Mysterii Plesseani a cap.* 60 *pag.* 365.

Philippi Mornay error notatur.

Officia Ecclesiastica Dominicæ IV. in Quadragesima lætitiam undique præferunt.

§. 16. Sequitur jam, ut de iis, quæ ad ritus hujusce significationem pertinet, dicamus. Quia tamen ad id necesse est, ut aliqua prius circa Dominicam quartam Quadragesimæ, in qua a Romano Pontifice Rosæ aureæ Benedictio peragitur, indicemus; de hac idcirco pauca præmittimus. Diem hanc, Dominicam lætitiæ appellari, atque esse, primum omnium sciendum est, proindeque ea recurrente, in Introitu Missę leguntur illa verba Isaiæ: *Lætare Hierusalem, & conventum facite omnes, qui diligitis eam, gaudete cum lætitia, qui in tristitia fuistis, ut exultetis, & satiemini ab uberibus consolationis vestræ:* quibus verbis Israelitici Populi lætitia designatur, qua tunc perfusus fuit, quum Dominus Deus, diuturnæ illius captivitatis miseratione commotus, eum a Babylonica servitute liberavit; quæ etiam verba ad Sanctę Ecclesię, & Christi Fidelium lętitiam exprimendam accommodatissima sunt, eo quod in pręsentia non amplius sub Hebręorum, ac Gentilium persecutionibus gemat, ut primis temporibus miserrime opprimebatur; juxta id, quod a sacris Expositoribus super eodem Textu observatur. Evangelium autem, quod in Missa ejusdem Dominicę quartę legitur, lętitię item plenum est, quum scilicet in eo prodigiosa panum, ac piscium multiplicatio enarretur, quibus refectę, ac saturatę sunt turbę, quę, ut Christum prędicantem audirent, trans mare Galileæ in Tiberiade confluxerant, quæque tam magno prodigio commotę, Christum sibi Regem facere constituerant; quo factum est, ut is inde aufugeret, ac sese absconderet. Jam vero quod in hujus diei solemni Missa ministrantes Dalmaticis indutos conspicimus, ex iisdem etiam sacris vestibus, quæ signa lætitiæ sunt, Ecclesiæ gaudium agnoscimus: Extat *in tom.* 24. Bibliothecæ Maximæ Patrum editionis Lugdunensis *pag.* 1405. Sermo quidam numero XIV. notatus, cujus Petrus Blesensis auctor esse existimatur, quique super hac Dominica IV. Quadragesimæ conscriptus est. In ipso autem mirari se indicat Auctor, quid sibi velit insueta hæc Ecclesiæ lætitia, quum maxime Dominica hæc Quadragesimæ sit, aliamque diem Dominicam, quæ Passionis dicitur, proximo pręcedat. Verum, quum is varias lętitię hujusce causas assignet, quę maxime ad rem nostram facit, ea est, quę ab Innocentio III. affertur in eo Sermone, de quo superius dictum fuit, ubi ait, idcirco voluisse Ecclesiam in quarta hac Dominica Fideles ad spiritualem lętitiam excitare, ut eos in pœnitentiis, ac jejunis Quadragesimalibus laborantes

ali-

Giuseppe Catalano. Ha esso dato alle stampe fra molti altri Volumi anche il Tomo primo sopra l'Opera delle Sacre Ceremonie della Chiesa Romana, attribuita, come si è detto, a Marcello Arcivescovo di Corfù, che ha dedicato a Noi; *e nel lib. 1. tit. 7. cap. 3. de Benedictione Rosæ §. 1. n. 3. e seq* abbraccia il sentimento, che il rito della Rosa d'oro fosse istituito prima del Pontificato di S. Leone IX.

§. 15. E però, conchiudendo il primo punto, che appartiene all'autore del rito, diremo, esser esso molto antico, essere stato introdotto molti Secoli addietro, farne menzione S. Leone IX., come di un rito prima introdotto, non aversi certa notizia del tempo preciso della introduzione, ed essere intollerabile l'asserzione dell'eterodosso Filippo Mornay *nel suo Mistero d'iniquità alla pag.* 1006., ove referendo, che Urbano V. regalò la Rosa d'oro a Giovanna Regina di Sicilia, dice, che esso fu autore di questo rito: imperocchè, ammesso con ogni ragionevolezza, che da esso fosse ignoto il monumento di Leone IX., non è però scusabile l'avere o dissimulato, o ignorato, che, prima d'Urbano V., Eugenio III. mandò la Rosa d'oro ad Alfonso Re di Spagna; Alessandro III. prima di Urbano V. la mandò in dono al Re di Francia, ed essendo in Venezia, ne fece un presente al Doge della Repubblica; e che prima pure d'Urbano V. Innocenzo III. sermoneggiò due volte sopra la Rosa d'oro. Questi fatti sono incontrastabili. Per lo che l'Ospiniano, benchè eterodosso, *nella sua Opera delle Feste* rigetta l'asserzione del Mornay, che pure è con molto valore impugnata dal Gretsero *nel tom. 5. delle sue Opere al lib. 2. de Benedictionibus cap. 40. pag. 269. e seg. e nel t. 7. in Examine Mysterii Plesseani al cap. 60. pag. 365.* Il Rito della Rosa d'oro è innanzi il Pontificato di S. Leone IX., ma la di lui origine è ignota. Si accenna l'errore di Filippo Mornay.

§. 16. Succede l'altro punto, che appartiene al significato di questo rito. Ma di ciò non si può discorrere, se prima non si accenna qualche cosa in ordine alla Domenica quarta di Quaresima, in cui si benedice dal Romano Pontefice la Rosa d'oro. Questa Domenica è chiamata ed è Domenica di allegrezza, e però nell' Introito della Messa si leggono le parole d'Isaia: *Lætare Hierusalem, & conventum facite omnes, qui diligitis eam: gaudete cum lætitia, qui in tristitia fuistis, ut exultetis, & satiemini ab uberibus consolationis vestræ*: parole, che alludono all'allegrezza del popolo d'Israele: allora che il Grande Iddio mosso a compassione della di lui lunga servitù, lo liberò dalla schiavitù di Babilonia; e che altresì molto bene si adattano ad esprimere l'allegrezza di Santa Chiesa, e de' Fedeli, che più non gemono, come ne' primi tempi gemevano sotto le persecuzioni degli Ebrei, e de' Gentili, giusta l'osservanza de' Sacri Espositori sopra il detto testo. Il Vangelo pure, che si legge nella Messa della Domenica quarta, è Vangelo d'allegrezza, riferendosi la miracolosa moltiplicazione e de' pani, e de' pesci, e la susseguente refezione delle turbe, che di là dal Mare di Galilea nella Tiberiade erano concorse a sentire GESU' CRISTO, che predicava, ed avendo veduto il sopraddetto gran miracolo, volevano farlo Re; per lo che esso fuggì, e si nascose. Nella Messa pure solenne di questo giorno i Ministri si servono delle Dalmatiche, che sono segni di allegrezza. Nel *tom* 24. della Massima Biblioteca de' Padri della stampa di Lione *alla pag.* 1405. si ritrova un Sermone attribuito a Pietro Blesense, che è il decimo quarto, fatto per appunto sopra questa Domenica quarta di Quaresima. In esso si maraviglia dell'allegrezza della Chiesa, trattandosi di una Domenica prossima a quella di Passione. Assegna varie cause della predetta allegrezza; ma quella, che fa al caso nostro, viene assegnata da Innocenzo III. nel sopraddetto suo Sermone, in cui dice, aver voluto la Chiesa eccitare in questa quarta Domenica i Fedeli ad una spirituale allegrezza, per sollevarli da quanto avevano sofferto nelle penitenze, e digiuni quadragesimali: *Ne ergo Fidelis Populus propter asperitatem quadragesimalis abstinentiæ sub continuo labore deficeret, in hac mediana Dominica quoddam recreationis solatium interponitur, ut anxietas temperata levius sufferatur. Hodiernum Officium totum est plenum lætitia, totum exultatione refertum, gaudio cumulatum.* Questa ragione viene Gli Offici Ecclesiastici della Domenica IV. di Quaresima spirano allegrezza per ogni parte.

aliqua ratione sublevaret: *Ne ergo Fidelis Populus propter asperitatem Quadragesimalis abstinentiæ sub continuo labore deficeret, in hac mediana Dominica quoddam recreationis solatium interponitur, ut anxietas temperata levius sufferatur. Hodiernum enim Officium totum est plenum lætitia, totum exultatione refertum, totum gaudio comulatum.* Hæc eadem ratio tum a Durando *in suo Rationali Divinorum Officiorum*, tum a Casali *de veteribus Christianorum ritibus cap.* 81., a Rocca *in suo Tractatu de Rosa aurea*, ac demum a Quarto *in Tractatu de Benedictionibus in particulari sect.* 2. fuse illustratur.

Huic lætitiæ consona est Benedictio & gestatio Rosæ aureæ.

§. 17. Cum tanta igitur hujusce diei spiritualis lætitia sit, pie ac sapienter a Romanis Pontificibus excogitatum est, ut Rosæ aureæ ritum introducerent, quam balsamo inungi, & musco etiam adspergi mos est. Verba autem Orationis, quæ a Romano Pontifice, dum Rosam auream benedicit, recitantur, hæc sunt: *Majestatem tuam suppliciter exoramus, ut hanc Rosam odore, visuque gratissimam, quam hodierna die in signum spiritualis lætitiæ manibus gestamus benedicere, & sanctificare tua pietate digneris.* Et quidem per Florem Jesus Christus Redemptor noster denotatur: *Flos iste Christum Regem exprimit ac designat, qui de se ipso loquitur dicens: Ego Flos campi, & lilium convallium*; per aurum vero, eumdem Regem Regum, & Dominum Dominantium fuisse innuitur, quod etiam significat aurum illud, quod ipsi a Magis oblatum fuit: *Aurum namque Regem non immerito dicitur denotare, cum ad hoc designandum a Magis figuraliter oblatum fuerit Salvatori, ut per hoc Rex Regum, & Dominus Dominantium monstraretur*; denique odor gloriosæ Resurrectionis ejusdem triumphum præmonstrat, quæ mundi totius fuit, atque est, spiritualis lætitia: *Odor autem hujus floris, Resurrectionis ejus gloriam præfigurat &c. sane anfractus, & climata omnium scelerum fœditate concreta tantus odor Dominicæ Resurrectionis aspersit, ut nulla pars Orbis alienam se ab odore isto sentiat, vel expertem, sed omnes se gaudeant odore hoc suavissimo spirituales nequitias in cœlestibus jam vicisse.* Ita magnus Prædecessor noster Alexander III. ad Ludovicum VII. Francorum Regem scripsit, cum Rosam auream eidem dono mitteret; cujus Epistola *tom.* 10. Labbeanæ Collectionis Conciliorum Editionis Parisiensis *pag.* 1360. refertur; ubi Cassartius *in Notis* animadvertit, ante Alexandrum III. a Pontifice Eugenio III. idem dictum fuisse in Epistola, quam ad Alphonsum Hispaniæ Regem, auream Rosam ipsi mittens, conscripsit; quæ Epistola *eodem tomo pag.* 1064. habetur: *Rosam auream, quam in signum Passionis, & Resurrectionis Jesu Christi Domini Nostri Dominica, qua cantatur: Lætare Hierusalem, singulis annis Romanus Pontifex portare consuevit, Serenitati tuæ per Venerabilem Fratrem nostrum P. Segoviensem Episcopum providimus transmittendam.* Qua in re illud etiam hic animadvertere opportunum est, in Rosæ aureæ ritu id moris antiquitus fuisse, ut aurum ipsum rubro colore tingeretur, ad Christi Passionem distinctius denotandam, quemadmodum ex citata Alexandri III. Epistola deducitur: *Rubor autem, quo aurum coloratum est, & suffusum, Passionem significat Redemptoris, de quo utique scriptum est: Quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? Et iterum: Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari?*

Alia mysteria hujus Ritus indicantur.

In Benedictione Rosæ aureæ preces recitantur, ac præter muscum, & balsamum, adhibetur aqua benedicta, & incensum.

§. 18. Illud postremo observandum restat, quod pertinet ad Rosæ aureæ Benedictionem. Hæc autem in præcitato Opere de Sacris Cæremoniis Marcelli nomine inscripto exacte descripta habetur, ubi *lib.* 1. *ad tit. de Benedictione Rosæ*, indicatam superius Orationem refert, quæ in benedicenda Rosa adhibetur, & exponit, Rosam ipsam balsamo inungi, ac muscum contritum super eamdem imponi; qui muscus in Ecclesia Græca etiam hodie in usu est, cum sit una ex illis speciebus, ex quibus sacra Unctio, sive Chrisma conficitur, quemadmodum in Euchologio Græcorum *pag.* 508., tum apud Goar *super eodem Euchologio pag.* 516., & apud Isaac Haberti *in Pontificali Græcorum pag.* 699., & *pag.* 714. videre est; super hæc omnia demum aquam benedictam aspergi, atque incensum adoleri subjungit; quod etiam ab eodem *lib.* 2. *cap.* 37. refertur.

Non ejusdem ætatis est Benedi-

§. 19. Permulti sunt, qui falso existimant, institutionem ritus Rosæ aureæ, atque ipsius benedictionem, uno, eodemque tempore ortum habuisse. Quod quidem nulle

ne anche ampiamente illustrata dal Durando nel suo *Rationale Divinorum Officiorum lib. 6. cap. 57.*, dal Casali *de Veteribus Christianorum ritibus al cap. 81.*, dal Rocca *nel suo Trattato della Rosa d'oro*, dal Quarto *nel suo Trattato de Benedictionibus in particulari sect. 2.*

§. 17. Continuando il sistema della spirituale allegrezza di questo giorno, fù poi savio e divoto pensiere de' Romani Pontefici l'introdurre il rito della Rosa d'oro, che si unge col balsamo, sopra cui si pone ancora il muschio. *Majestatem tuam suppliciter exoramus, ut hanc Rosam odore, visuque gratissimam, quam hodierna die in signum spiritualis lætitiæ in manibus gestamus, benedicere, & sanctificare tua pietate digneris:* sono parole dell'Orazione, che recita il Romano Pontefice benedicendo la Rosa d'oro; significando il fiore il nostro Redentore Gesù Cristo: *Flos iste Christum Regem exprimit ac designat, qui de se ipso loquitur dicens: Ego flos campi, & lilium convallium*; additando l'oro, ch'esso fu Re de' Re, e Padrone de' Dominanti; il che anche si vide nella obblazione dell'oro, che gli fecero i Magi: *Aurum namque Regem non immerito dicitur denotare, cum ad hoc designandum a Magis singulariter oblatum fuerit Salvatori, ut per hoc Rex Regum, & Dominus Dominantium monstraretur*; e significando l'odore la gloria della di lui Risurrezione, che fu, ed è la spirituale allegrezza di tutto il Mondo: *Odor autem hujus floris Resurrectionis ejus gloriam præfigurat &c. sane anfractus, & climata omnium scelerum fœditate concreta tantus odor Dominicæ Resurrectionis aspersit, ut nulla pars Orbis alienam se ab odore isto sentiat, vel expertem, sed omnes se gaudeant odore hoc suavissimo spirituales nequitias in cœlestibus jam vicisse:* Così scrisse il Nostro gran Predecessore Alessandro III. a Lodovico VII. Re di Francia, mandandogli la Rosa d'oro; e la di lui Lettera è riferita *nel t.* 10. della Collezione de' Concilj del Labbè della stampa di Parigi *alla pag.* 1360. sopra la quale il Cossart *nelle Note* osserva, essere stato ciò anche detto prima di Alessandro III., dal Pontefice Eugenio III. nella Lettera, con cui accompagnò il Regalo della Rosa d'oro ad Adolfo Re di Spagna, qual Lettera è *nello stesso tomo alla pag.* 1064. *Rosam auream, quam in signum Passionis, & Resurrectionis Jesu Christi Domini Nostri Dominica, qua cantatur, Lætare Hierusalem, singulis annis Romanus Pontifex portare consuevit, Serenitati tuæ per Venerabilem fratrem nostrum P. Segoviensem Episcopum providimus transmittendam.* Non essendo fuor di proposito l'accennare, che anticamente, per esprimere anche col colore la Passione di Cristo in questo rito della Rosa d'oro, lo stesso oro si tingeva con color rosso, come chiaramente si deduce dalla citata Lettera d'Alessandro III. *Rubor autem quo aurum coloratum est, & suffusum, Passionem significat Redemptoris, de quo utique scriptum est: Quis est iste, qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? Et iterum: Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari?*

Conviene con questa allegrezza il benedirsi, e portarsi della Rosa d'oro. Altri misterj si dichiarano di questo Rito.

§. 18. Resta l'ultimo punto, che è quello della Benedizione. Viene la funzione esattamente descritta nell'Opera delle Sacre Cerimonie già di sopra citata, attribuita a Cristoforo Marcello, ove *al lib. 1. al tit. de Benedictione Rosæ* riferisce l'Orazione di sopra accennata, con cui si benedice la Rosa d'oro, ed espone, che si unge la Rosa col balsamo; che sopra vi si pone il muschio tritato, del qual muschio ancora si serve la Chiesa Greca, essendo il muschio una di quelle specie, dalle quali si compone il sacro unguento, o crisma, come si vede nell'Eucologio de' Greci *pag.* 508., nel Goar *sopra il detto Eucologio p.* 516. ed in Isaac Haberti *nel Pontificale de' Greci p.* 699. & *p.* 714 e che finalmente il tutto si asperge coll'acqua benedetta, e s'incensa; e lo stesso vien pure da esso riferito *al lib.* 2. *cap.* 37.

Nella Benedizione della Rosa d'oro si recitano preghiere, e oltre il muschio, e il balsamo, si fa uso dell'acqua benedetta e dell'incenso.

§. 19. Molti sono in errore, credendo esser nata nello stesso tempo l'istituzione del rito della Rosa d'oro e la benedizione; ma ciò non ha sussistenza, essendovi mani,

Il tempo dell'institu-

dictio Rosæ aureæ, ac ipsius institutio.

nulla ratione sustineri posse ex eo patet, quod in Romanis Ordinibus, qui a prædicto Joanne Mabillonio *tom.* 2. *Musæi Italici* editi sunt, quorum aliqui ante, alii post decimum tertium sæculum conscripti fuerunt, de Rosa quidem aurea, de balsamo, & musco sermo sit; verum nulla omnino mentio de Benedictione in ipsis habeatur. Edmundus Martene *in supracitato cap.* 18. *num.* 17. Pontificem Innocentium IV., qui *anno* 1243. ad Summum Pontificatum evectus fuit, Benedictionis hujusce auctorem facit, ea nixus ratione, quod in ejusdem Pontificis Vita verba hæc legantur: *Primus Rosam auream solemni cæremonia, ac ritu benedixit, eamque Canonicis Sancti Justi hospitibus suis Lugduni dono dedit*. Verum Pagius *in Breviario Romanorum Pontificum tom.* 3. *in Vita Innocentii IV. ad n.* 28. de fide Auctoris illius Vitæ vehementer dubitat, cum in Ordine Romano Petri Amelii, qui Sacrista fuit Urbani V. *anno* 1362. in Pontificem electi, nulla Benedictionis mentio facta reperiatur.

Hujusmodi Benedictio circa Sæculum XV. probabiliter invecta.

§. 20 Quare verisimile admodum est, Benedictionis ritum subsequentis Sæculi initio fuisse introductum. Extat Pontificis Julii II. Epistola *in Tomo* 13. Conciliorum editionis superius citatæ, quam ille ad Guilielmum Cantuariensem Episcopum conscribit, dum eidem Rosam auream Henrico VIII. Angliæ Regi dono exhibendam transmitteret, qui Rex deplorabilis postea schismatis auctor fuit: *Mittimus nunc ad eum Rosam auream Sancto Chrismate delibutam, & odorifero musco aspersam, nostrisque manibus de more Romanorum Pontificum benedictam*. Leonis X. etiam Breve apud Cartharium habetur, quod ab eodem Pontifice ad Saxoniæ Ducem cum Rosæ aureæ munere missum fuit. *Sacratissimam auream Rosam quarta Dominica Sanctæ Quadragesimæ a Nobis Chrismate Sancto delibutam, odoriferoque musco aspersam, cum Benedictione Apostolica, ut vetus est consuetudo, aliisque Sacris adhibitis Cæremoniis consecratam*. Quibus quidem verbis, cum claram ab hisce Pontificibus, expressamque Benedictionis Rosæ, sicut ea hodie peragi solet, mentionem fieri, ac de eadem tamquam de veteri consuetudine ipsos loqui deprehendamus, non incongruum videtur statuere, ejusdem Benedictionis usum tempore nuper indicato introductum fuisse, ab aliquo scilicet Pontificum Sæculi illius, quod Julii II. ac Leonis X. tempora antecessit; ad quam instituendam ea de causa adducti sint, ut ipsa Sacra Cæremonia sanctior adhuc, atque augustior redderetur. *Omnis Creatura Dei bona est, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur: sanctificatur enim per Verbum Dei, & Orationem*: verba sunt Apostoli *in prima ad Timotheum cap.* 4. quibus verbis nostri Theologi utuntur, ut omnem quidem Creaturam & bonam, & mundam esse comprobent. Quemadmodum vero, si fieri posset ut aliqua immunda foret, ea signo Crucis, & oratione sanctificari posset; multo portiori ratione aliæ res bonæ eodem signo Crucis, Oratione, ac Benedictione meliores possunt, & sanctiores evadere. Qua de re Cardinalem Bellarminum *de Cultu Sanctorum lib.* 3. *cap.* 7. *in tom.* 2. *suarum Controversiarum* videre est. Iisdem etiam vestigiis insistens prædictus Joseph Catalanus *loco citato* §. 3. *num.* 1. balsamum quidem, & muscum Ritus Rosæ aureæ institutioni coæva esse indicat; verum Benedictionem, in qua & preces adhibentur, & aquæ benedictæ aspersio fit, atque incensum adoletur, recentiorem esse affirmat, atque ad illud tempus referendam, quod a Nobis paulo pridem indicatum est.

Quo animi affectu mittatur a Pontifice munus, quoque sit excipiendum.

§. 21. Hæc igitur, Dilecti Filii, sunt, quæ Nos in hac Epistola exponere Vobis opportunum existimavimus, non quidem, ut eruditionem ostentaremus; sed ut muneris hujus, quod Vobis mittimus, præstantia magis innotesceret. Etenim, ut Prædecessoris Nostri Pontificis Callisti III. verbis utamur: *Non muneris æstimanda est quantitas, sed altioris significationis qualitas interpretanda*, ut habetur in Epistola, quam is ad Carolum Galliarum Regem conscripsit, cum Rosæ aureæ munus ad eumdem transmisit, quæque a Raynaldo in Annalibus *ad annum Christi* 1457. *num.* 52. refertur. Idem etiam Vos munus, (ut cum Callisto ipso pergamus) tanquam sinceri affectus Nostri pignus, ac monumentum habete: *En igitur accipe pignus, ac monumenta nostri amoris*; & adjungit: *Rosam hanc lætissimo corde suscipe; nec te auri fulgor, sed contemplatio Divinæ significationis teneat*.

Post-

gli Ordini Romani, stampati dal Padre Mabillon, come abbiamo detto, *nel t. 2. del suo Museo Italico*, fatti e prima e dopo il secolo decimo terzo, ne' quali si parla della Rosa d'oro, e del balsamo, e del muschio, ma nè punto, nè poco si parla della benedizione. Il Martene *nel sopracitato cap. 19. num. 17.* fa autore di questa Benedizione il Pontefice Innocenzo IV., che ascese al Sommo Pontificato *l'anno* 1243. fondatosi su la Vita dello stesso Pontefice, in cui si legge: *Primus Rosam auream solemni cæremonia, ac ritu benedixit, eamque Canonicis Sancti Justi hospitibus suis Lugduni dono dedit*. Ma il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum al tom. 3. nella Vita d' Innocenzo IV. al n. 28.* gravemente dubita della fede dell' Autore, non ritrovandosi fatta memoria della Benedizione nell' Ordine Romano di Pietro Amelio, che fu Sagrista d' Urbano V. eletto Papa *nel* 1362. zione della Rosa d'oro non è il medesimo della Benedizione.

§. 20. E però è molto verisimile, che nel principio del secolo seguente il rito della Benedizione fosse introdotto. Nel *tom.* 12. de' Concilj dell' edizione di sopra citata *alla pag* 1480. è registrata la Lettera del Pontefice Giulio II. scritta a Guglielmo Arcivescovo di Cantorbery, a cui manda la Rosa d'oro da presentarsi ad Arigo VIII. Re d'Inghilterra, che fu poi il deplorabile autore dello scisma: *Mittimus nunc ad eum Rosam auream Sancto Chrismate delibutam, & odorifero musco aspersam, nostrisque manibus, de more Romanorum Pontificum, benedictam*. Appresso il Cartari si ritrova pure un Breve di Leone X., che accompagna la trasmissione della Rosa d'oro al Duca di Sassonia: *Sacratissimam auream Rosam quarta Dominica Sanctæ Quadragesimæ a Nobis Chrismate Sancto delibutam, odoriferoque musco aspersam, cum Benedictione Apostolica, ut vetus est consuetudo, aliisque Sacris adhibitis Cæremoniis consecratam*. Fanno quelli Pontefici menzione chiara, e netta della Benedizione, come oggi si fa; ne parlano come d'una consuetudine antica; e però non sembra improbabile il dire, esser' essa stata introdotta nel tempo poc'anzi accennato, da qualcuno de' Pontefici del precedente secolo avanti Giulio II., e Leone X., che s'inducessero a farla, per rendere sempre più augusta, e divota la sacra funzione: *Omnis Creatura Dei bona est, & nihil reijciendum, quod cum gratiarum actione percipitur; sanctificatur enim per Verbum Dei, & Orationem*: sono parole di S. Paolo *nella prima a Timoteo al cap.* 4. delle quali si servono i nostri Teologi per comprovare, che ogni creatura è buona, e monda, e che, se mai per impossibile ve ne fosse qualcheduna immonda, siccome questa può essere santificata col segno della Croce, e coll' Orazione, con molto maggior ragione le altre cose buone possono diventare migliori, e più sante, col segno pure della Croce, coll' Orazione, e Benedizione. Vedasi il Cardinale Bellarmino *de Cultu Sanctorum al lib. 3. cap. 7. nel tom. 2. delle sue Controversie*. Il Catalano *nel luogo citato al §. 3. n. 1. e seg.* cammina sulle stesse pedate, accennando, che il balsamo, ed il muschio sono coevi all' istituzione del rito della Rosa d'oro; ma essere più recente la Benedizione, che di essa si fa colle preci, coll' aspersione dell' acqua santa, e coll' incenso, riferendo tutta questa Benedizione al tempo poc'anzi da Noi accennato. Essa probabilmente fu introdotta circa il secolo XV.

§. 21. Ed eccovi, o Diletti Figli, quanto abbiamo creduto d' esporvi in questa nostra Lettera, non per far pompa d'erudizione, ma acciò sappiate, e siate ben intesi del pregio del Nostro regalo: *Non muneris æstimanda est quantitas, sed altioris significationis qualitas interpretanda*, sono parole del nostro Predecessore Callisto III. nella sua Lettera scritta a Carlo Re di Francia, quando gli mandò il regalo della Rosa d'oro; qual Lettera è registrata dal Rainaldo *negli Annali all' anno di Cristo* 1457. *num.* 52. Ricevete il regalo come pegno del Nostro sincero affetto: *En igitur accipe pignus & monumentum nostris amoris*, prosiegue Callisto ed aggiugne: *Rosam hanc lætissimo corde suscipe, nec te auri fulgor, sed contemplatio significationis teneat*. E dopo avere esposti i misterj già di sopra accennati di questo rito conchiude: *Utinam Divinus odor penetret in tuos sensus Charissime Fili*. Con quale affetto dal Pontefice trasmettaci questo dono, e con quale debba riceverci.

Postquam vero indicata superius hujusce ritus mysteria exposuit, ita concludit: *Utinam Divinus odor penetret in tuos sensus Charissime Fili.* Hos itaque Callisti Prædecessoris Nostri pios, & plenos amoris erga Galliarum Regem sensus Nos adoptamus, ac pro nostris hic ponimus, dum Rosam auream a Nobis benedictam ad Vos transmittimus, ac dum postremo Vobis, & reliquis dilectis Filiis Concivibus Nostris, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. die 24. Martii 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXIV. Martii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

V.

LATINI RITUS

Presbyteris in Russia Polonica degentibus permittitur ut Ruthenorum Unitorum Ecclesiis, deficientibus Lapideis Altaribus seu Tabulis consecratis, & Calicibus aureis sive argenteis, Missarum Sacrificia super eorumdem Ruthenorum Antimensiis, & cum Calicibus e stanno celebrare.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Proœmium.

IMPOSITO Nobis Apostolicæ servitutis officio convenit, universæ Christi Familiæ toto Terrarum Orbe diffusæ necessitatibus animum diligenter intendere, maxime vero fidelium Ecclesiæ Ministrorum in remotis Regionibus pro animarum salute laborantium preces benigne suscipere, eorumque opportuno levamini, ac spirituali consolationi, etiam per congruæ dispensationis Indulta prout rerum, locorum, & temporum rationes, ac veneranda majorum nostrorum exempla suadent, consulere, & providere.

Missionariorum preces delatæ ad Congreg. de Propagan. Fide.

§. 1. Sane dudum Dilecti Filii Presbyteri Latini Ritus Apostolicas Missiones per Russiam Polonicam exercentes, Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum exponi curarunt, quod quum in tota Russia, ac potissimum in Montibus Pol-Kucię, in Podolia, in vastissimis Ukrainæ Regionibus, & in universa fere Russia Alba nuncupata, frequentes quidem sint Ruthenorum Unitorum Ecclesiæ, rarissimæ vero Latini Ritus; cumque ipsi pro Missarum celebratione Lapideas Sacratas Tabulas, & Calices aureos, vel argenteos, per longa & difficilia itinera, sine gravi incommodo, & sine periculo confringendi easdem Tabulas, & Calices, secum referre non valeant; idcirco, nisi facultas ipsis concederetur celebrandi Sacrosanctum Missæ Sacrificium super dictorum Ruthenorum Antimensiis, ut vocant, & Calices eorumdem e stanno ut, moris apud illos est, confectos adhibendi, necesse ipsis erit ab ejusdem Sacrificii celebratione plerumque abstinere: multique præterea Latini Ritus Fideles, qui ab Ecclesiis ejusdem Ritus longe degunt, Sacerdotis Latini præsentia, a quo Sacra Mysteria peragantur, eisque distribuantur, omnino carebunt; prout reipsa sæpe, gravissimo cum animarum detrimento, per plures annos carere dignoscuntur. Proindeque demissis precibus postularunt, ut sibi concederetur hujusmodi facultas, Sacrosanctum nempe Missæ Sacrificium, etiam sine Lapidea Sacrata Tabula, celebrandi super Antimensiis Ruthenorum Unitorum, atque in Missarum celebratione, eorumdem Ruthenorum stanneos Calices adhibendi.

Remittuntur ad Cong. S. Officii, ibique examinantur.

§. 2. Cum autem hujusmodi Missionariorum preces, a dicta Cardinalium Congregatione Propagandæ Fidei negotiis præposita alterius Congregationis Venerabilium quoque Fratrum nostrorum ejusdem S. R. E. Cardinalium adversus Hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum, examini & judicio, de more, remissæ fue-

lii. Questi amorosi, e pii sentimenti del Pontefice Calisto verso il Re di Francia, sono ben volentieri adottati da Noi, e fatti Nostri, trasmettendovi la Rosa d'oro da Noi benedetta: terminando col dare a Voi, ed a tutti gli altri amati Nostri Concittadini, l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXIV. Martii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

---

fuerint; & consequenter de iis actum fuerit in Consessu coram Nobis habito die XXII. Januarii elapsi Anni MDCCL., Nos tunc, ut ad generale Rescriptum super his edendum mature procederemus, quidquid olim in hac materia ab hac eadem Apostolica Sede decretum fuisset, in unum colligi jussimus; ac præterea Venerabili Fratri Episcopo Zenopolitano, qui tunc opportune in Curia præsens aderat, quique & antea diu in Polonici Regni Ditionibus, atque in Ecclesiasticis Catholicorum Latinorum, Græcorumque Unitorum negotiis, Apostolicæ Sedi egregiam operam navando, versatus fuerat: & deinde ad easdem Regiones, & ad eosdem labores laudabiliter prosequendos, non obstantibus itinerum difficultatibus expensisque, redire non dubitavit, mandavimus, ut Nos super expositorum veritate instructos redderet, suamque Nobis sententiam super hujusmodi postulatis, tam voce, quam scripto, aperiret. Nunc vero, exhibitis Nobis præcedentium Decretorum monumentis, iisque per Nos accurate perpensis; atque omnibus, quæ in dictis precibus narrata fuerant, præfati Episcopi Zenopolitani testimonio comprobatis; quum is præterea Nobis retulit, complures esse in iis Regionibus Presbyteros Latini Ritus, & quidem Deum timentes, qui in supradictis necessitatibus constituti, minime dubitant super Antimensiis Græcorum Unitorum absque Lapidea Tabula Missarum Sacra facere; ejusdemque consilium fuerit, quod sicut Græcorum Unitorum Presbyteri, quoties id rerum opportunitas suadet, propriis Antimensiis relictis, Missarum Sacrificia offerunt super Lapideis Latinorum Tabulis: ita, ad constitutam feliciter Unionem magis, magisque stabiliendam non parum conduceret, Latinis Presbyteris liberam facultatem concedere, ut, ubi necessitas sic exigere dignoscatur, deficiente nimirum Lapidea Altaris Tabula, Missas celebrare valeant super eorunem Græcorum Unitorum Antimensiis; his omnibus attente perpensis, in hanc denique sententiam devenimus, ut prædictis Sacerdotibus Latini Ritus in Russia Polonica degentibus permitteremus in Ruthenorum Unitorum Ecclesiis, deficientibus Lapideis Tabulis de more consecratis, & Calicibus aureis, sive argenteis, Missarum Sacrificia super eorumdem Ruthenorum Antimensiis, & cum Calicibus e stanno, qui apud illos in usu sunt, sine ullo conscientiæ scrupulo, celebrare.

Exquiritur Testimonium & Votum Episcopi Zonopel. tunc in Curia præsentis, quem Pont. laudat.

Is Expositorum veritatem testatur, & Precibus annuendum suadet.

Pontifex annuit.

§. 3. Porro, quod attinet ad Calices stanneos, omissis iis, quæ repeti possent ex priorum Ecclesiæ sæculorum memoria, quum scilicet & lignei, & vitrei Calicis in Altaris ministerio adhibebantur, ut ostensum a Nobis est in tractatu *de Sacrificio Missæ sess. 1. §. 26. & seq. Latinæ Editionis Patavinæ*: nullum generale Decretum proferri potest, quo vel hodie vetitum sit hujusmodi Calicibus e stanno confectis in Missa uti, si Ecclesiarum, vel Sacerdotum paupertas tanta sit, ut majoris pretii vasa comparari nequeant, quin immo *in Can. Ut Calix, de Consecrat. distinct. 1.* hæc expressa verba leguntur: *Si quis autem tam pauper est, saltem vel stanneum Calicem habeat.* Et quidem ad comprobandam asserendamque hujusmodi Ecclesiæ Indulgentiam plura leguntur apud Sanctum Thomam 3. *part. quæst. 83 art. 3 ad sextum*, aliosque Scriptores de hoc disciplinæ capite agentes: Quart. *ad Rubricas Missalis part. 2. tit. 1. sect. 1. dub. 1. §. Colligitur*, Pasqualig. *de Sacrificio Novæ Legis com. 2. quæst. 764. & quæst. 765.* Biss. *Hierurgia Sacra in verb. Calix §. 1.*

Calices stannei nulla Ecclesiæ lege prohibiti sunt, immo certis in casibus expresse permissi.

§. 4. Quod vero spectat ad alteram optati Indulti partem, satis quidem constat in Ec-

Missæ apud Latinos celebrari nequeunt, nisi super consecrato Altari lapidao vel fixo, vel portatili. Græci celebrant etiam super Linteo consecrato quod vocant Antimension.

in Ecclesia Latina nequaquam celebrari posse Incruentum Missæ Sacrificium, nisi super Altari, quod vel totum rite consecratum fuerit, vel saltem superimpositum haberi consecratum Lapidem, & qui *Tabula Altaris* nuncupatur; qua etiam de re egimus in dicto Tractatu *de Sacrificio Missæ cit. sect.* 1. §. 2. *& seq.* In Græca autem Ecclesia hujusmodi Sacrati Lapides minime sunt in usu; sed ibi a pluribus jam sæculis in more positum est, ut, ubi Altare solemni consecratione totum dedicatum non fuerit, loco Lapideæ hujusmodi Tabulæ, super Altaris Mensa aptetur Linteum quoddam Episcopali benedictione consecratum, in cujus angulis Sanctorum Reliquiæ reconditæ sunt, quodque vocatur *Antimensione*, & super ipso Sacra Mysteria conficiantur; ut apud Auctores de Rebus Liturgicis tractantes videre licet, Goar *in notis ad Euchólog. pag.* 521. *Venetæ Editionis*, Christianus Lupus *in Synodos General. & Provincial. in dissert. de S. Leonis IX. actis cap.* 13. *Bruxellen. Editionis part.* 3., Renaudot *in Collectione Liturgiarum Oriental. tom.* 1. *pag.* 182. *Edit. Parisien.*, Magistris *notitia vocabular. Ecclesiasticor. in verba*, *Antimensia*, Card. Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 20. §. 2. ejusque Commentator Robert. Sala *tom.* 2. *pag.* 70. *num.* 4. *Taurinen. Editionis.*

Horum consuetudo non improbatur.

§. 5. Quum vero nunquam Ecclesiæ Latinæ mens fuerit, ut Græcorum Ritus destrueret; quin potius eorum semper conservationi, quantum fas esset, nec non eorumdem apud Græcos Fideles observantiæ prospexerit; nunquam proinde Missarum celebrationem, quæ super hujusmodi Antimensiis a Græcis Catholicis fit, improbavit: sed eam, & quidem non in partibus Orientis dumtaxat, verum etiam inter Italo-Græcos, permitti expresse declaravit; ut videre licet tum in Institutione per fel. rec. Prædecessorem nostrum Clementem Papam VIII. edita, tum in nostra Constitutione, quæ incipit: *Etsi Pastoralis*, *Bullarii nostri tom.* 1. *Constit.* 57. §. 6. *num.* 17.

Sed ea prohibetur Latinis ubi non desunt Ecclesiæ Latini Ritus, & Altaris Lapidea.

§. 6. Quum vero in iis Regionibus, in quibus Italo-Græci sunt, Latini quoque frequentes habitent, atque ibidem tam unius, quam alterius Ritus Ecclesiæ adsint, ita ut absque ullo impedimento, & sine gravi incommodo unusquisque Presbyter proprii Ritus Ecclesiam adire valeat; nulla sane causa est, ob quam Latinis earum partium Presbyteris permitti debeat, contra constantem Ecclesiæ Latinæ disciplinam, sine Sacrata Altaris Lapidea Tabula Missas celebrare, easque super Græcorum Antimensiis offerre; quod ipsis proinde in citata nostra Constitutione vetitum fuit, *eodem* §. 6. *num.* 19.

Peculiares tamen necessitates Locorum de quibus agitur, dispensationem concedendam suadent. Similis Indulti exemplum datum est an. 1602. pro Diœcesi Vilnensi.

§. 7. Sed aliter se res habent, ubi de Regionibus agitur, in quibus Latini Presbyteri ab Ecclesiis Latini Ritus longe degentes, quum Sacratas Lapideas Tabulas per longa itinera sine gravi incommodo & sine periculo eas confringendi, secum deferre nequeant, vel Missæ celebrationem penitus omittere, & sic Latinos Fideles sine Sacrificio proprii Ritus, & sine Mysteriorum participatione relinquere, vel eam super Græcorum Antimensiis peragere compelluntur. In hujusmodi rerum circumstantiis, Apostolicæ Sedis provida indulgentia jamdudum enituit, quum scilicet anno MDCII. ad supplicationem tunc existentis Episcopi Vilnensis prædictæ Cardinalium Inquisitorum Generalium Congregationi hac de re exhibitam, ipso etiam Prædecessore nostro Clemente Papa VIII. approbante, rescriptum fuit: *Sacerdotes, Rutheni non Schismatici, in Ecclesiis Catholicorum Ritus Latini, Altaribus, Calicibus, & Vestibus Sacris eorumdem Catholicorum uti, & Missam celebrare possint, in casu necessitatis, ac etiam solum devotionis causa, dummodo Ritu Rutheno celebrent. Et e contra Sacerdotes Ritus Latini in Ecclesiis Ruthenorum non Schismaticorum, Altaribus, & Calicibus, ac Vestibus Sacris uti, & Missam celebrare valeant, Ritu tamen Latino. Et prædicta serventur secluso omni scandalo, & de licentia Prælatorum, & Rectorum ipsarum Ecclesiarum.*

Pontifex indultum illud confirmat, & reliquis Presbyteris Latinis in Russia.

§. 8. Nos igitur, præmissæ necessitatis intuitu, atque etiam hujusmodi Decreti consideratione adducti, præsentium litterarum tenore, atque ex certa scientia, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine, salvis præfati Clementis VIII., nostrisque super Ritibus Italo Græcorum editis Constitutionibus, & Ordinationibus, non modo relatum superius Decretum approbamus, & confirmamus; verum etiam præfatis omnibus Missionariis, aliisque Sacerdotibus Latinis in tota Russia Polonica nunc

& pro

& pro tempore commorantibus, ut ipsi, & eorum quilibet, in Ecclesiis Ruthenorum Unitorum, deficientibus Lapideis Altarium Tabulis rite consecratis, super Sacris eorumdem Ruthenorum Antimensiis Missarum Sacrificia celebrare, atque etiam, ut supra dictum est, in hujusmodi celebratione eorumdem Calicibus stanneis uti libere, & licite possint, & valeant, concedimus, & indulgemus. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, seu Generalium, aut Provincialium, vel Synodalium Conciliorum contrariis Constitutionibus, & Ordinationibus, sive Locorum, Personarum aut Ordinum Statutis, Ritibus, Usibus, & Consuetudinibus etiam immemorabilibus, cæterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Polonica degentibus indulget juxta petita.

Contrariis derogat.

§. 9. Volumus autem, sicut in præmisso Decreto expresse cautum reperitur, ut dicti Missionarii, & Sacerdotes Latini, etiam quum eos, vigore præsentis concessionis, super Ruthenorum Unitorum Antimensiis Missam celebrare contigerit, Latino semper Ritu eadem celebrare teneantur; firma nimirum, & in suo robore permanente Apostolica Constitutione a fel. rec. Prædecessore quoque Nostro Sancto Pio Papa V. edita quæ incipit: *Providentia Romani Pontificis, constitut.* 12. *tom.* 2. *Bullar. Rom. Edition. Luxemburg.*, per quam omnes facultates, & Indulta, tam Græcis, ut Missas, & Divina Officia Latino ritu celebrare possent, quam etiam Latinis concessa, ut eadem Græco Ritu peragere valerent, revocata, atque perpetuo sublata fuerunt; quamque Nos etiam earumdem præsentium tenore, quatenus opus sit, dictaque auctoritate, confirmamus, & innovamus.

Proprium tamen Ritum ab uno quoque Sacerdote servandum decernit juxta Constit. S. Pii V.

§. 10. Volumus insuper, ut iidem præsenti Indulto celebrandi super Græcorum Antimensiis, in prædictorum Ruthenorum Ecclesiis dumtaxat (quemadmodum etiam in præmisso Decreto legitur) uti, & gaudere possint; si vero eosdem in aliqua Latina Ecclesia, seu in domesticis Latinorum Oratoriis, quæ forsan auctoritate Apostolica in hujusmodi Latinorum privatis Domibus, cum licentia celebrari faciendi, quæ adhuc vigeat, erecta fuerint, Sacrosanctam Sacrificium offerre contigerit, illud vel super Altari consecrato, vel super Lapidea pariter consecrata Tabula, quæ etiam *Altare portatile* appellatur, non autem super Antimensiis hujusmodi, celebrare omnino debent.

Nec hujusmodi Indulto locum esse vult in Ecclesiis, aut Oratoriis Latinis.

§. 11. Volumus denique, ut præsentium litterarum exempla etiam impressa, publici Notarii subscriptione, & Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ Sigillo munita, eamdem omnino, ac ipsæ præsentes, ubicumque opus fuerit, fidem, & auctoritatem obtineant.

Transumptis fidem haberi jubet.

§. 12. Nulli ergo hominum liceat paginam hanc Nostræ Concessionis, Indulti, Statuti, Decreti, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. IV. Kalendas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

Dat. die 29 Martii 1751

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

VI.

GRÆCI RITUS

Observantia, & Linguæ Græcæ studium Monachis Ordinis Sancti Basilii injungitur, & commendatur.

Dilectis Filiis, Abbatibus, Prioribus, & Vocalibus Ordinis Sancti Basilii Magni ad Capitulum Generale convocatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proœmium.

ETSI persuasum habemus, præclari Ordinis vestri in Catholica Ecclesia celeberrimi rationes, & instituta, quæ ad Generalia Comitia vos acciverunt, vos etiam, Dilecti Filii, satis admonere, qua cura, qua solertia, qua charitate, quo zelo omnia Religionis vestræ negotia peragenda sint; ad singularem tamen nostram erga eumdem Ordinem vestrum benevolentiam vobis commonstrandam, facere non possumus, quin Comitiorum vestrorum studia ad confirmandam adaugendamque regularem disciplinam paternis monitis excitemus.

Abbatis Generalis electionem, aliaque in Capitulo statuenda, in Ordinis utilitatem cedere Pont. cupit.

§. 1. Ac primum quidem, Dilecti Filii, a vobis exposcimus, & vehementer vos hortamur, ut communibus animis unum Deum præ oculis habentes, eum laudatissimo Ordini vestro Abbatem Generalem præficere satagatis, qui inter cæteros Abbates, ad quos spectat, prudentia, doctrina, atque emeritis religiosæ vitæ stipendiis præcellens, regularem observantiam exemplis accendat, charitate foveat, auctoritate tueatur. Deinde vero providentiam, zelumque vestrum requirimus, ut, sicubi fortasse observantiæ ardor intepuerit, aut degeneres a pristina religione mores irrepserint, salutaribus statutis emendare studeatis.

Græci Ritus observantiam in Ordine S. Basilii custodiendum suadet.

§. 2. Quoniam autem inter illustria Ordinis vestri decora illud omni procul dubio maximopere commendatur, quod Catholicus Græcæ Ecclesiæ Ritus, post tot, tamque varias ejusdem Ecclesiæ Græcæ ab hæreticis, & schismaticis perturbatæ vices, ad hæc usque tempora in eo servatur; oportet, ut omnem operam, studiumque impendatis, quo idem Græcus Ritus, & juxta Apostolicæ Sedis præcepta, atque in Generalibus Capitulis, & Diætis Ordinis vestri decreta, deinceps integrius custodiatur. Eapropter Nos, quibus maxime cordi est, ut exacta ejusdem Græci ritus custodia in Monasteriis pro Ritu Græco constitutis stabilis perseveret, vobis, Dilecti Filii, Apostolica auctoritate nostra injungimus, & mandamus, ut omnia & singula hujusmodi decreta ad annum usque millesimum septingentesimum quadragesimum secundum edita, iterum in Capitulo Generali quamprimum per vos celebrando renovetis, confirmetis, & omnino servanda districte præcipiatis. Quinimmo vos certiores esse cupimus, Pontificiæ solicitudini nostræ pergratum, jucundumque futurum, si in sæpedicto Capitulo Generali novas quoque, consentaneasque eidem Græco Ritui magis magisque stabiliendo, provehendoque, Ordinationes Constitutionesque præscripseritis.

Statuta jam pridem super hoc edita integritati mandat.

Et nova opportune constituit.

Abbates, Priores, & Magistros Monasteriorum Græci Ritus nulla ratione eximi posse statuit a celebratione Missæ sub eodem ritu, & a pœnis adversus contrafa-

§. 3. Præterea, ut paterni animi nostri sensus hac super re Vobis testatiores sint, volumus itidem, atque præcipimus, ut Abbates Monasteriorum Græci Ritus, etiamsi Muneribus, & Officiis, vel Procuratoris Generalis, vel Visitatoris, vel Definitoris Generalis fungantur, ad Missam tamen Ritu Græco celebrandam teneantur, sub severioribus Ecclesiasticis pœnis, & censuris, etiam privationis munerum, & Officiorum, & privationis vocis activæ, & passivæ; quemadmodum in Diæta in hac alma Urbe nostra anno MDCLVIII. habite præscriptum, ordinatumque fuit. Eidem pariter obligationi Missam Ritu Græco celebrandi, & pœnis, ac censuris obnoxios esse declaramus, & mandamus Priores, & Magistros memoratorum Ritus Græci Monasteriorum; cum una, aut duæ Missæ, quæ Latino Ritu juxta Apostolicas Constitutiones in ipsis Ritus Græci Monasteriis, in qui-

quibus sex vel plures Monachi reperiuntur, celebrari possunt, per Monachos simplices, ut dicitur, non graduatos celebrari debeant. cientes inflictis.

§. 4. Denique volumus, & mandamus, ut omnia, & singula Decreta, & Statuta tam in antecedentibus Capitulis Generalibus, & Diætis pro stabilitate, & firmitate Græci Ritus condita, & ordinata, quam ea insimul, quæ in Capitulo mox celebrando pro dicti Ritus Græci manutentione fieri, & præscribi contigerit, post Capituli hujusmodi celebrationem ad Nos deferantur, ut, quo firmius subsistant, & serventur exactius, Apostolica auctoritate nostra approbemus, & confirmemus, & inviolabili Apostolicæ firmitatis patrocinio muniamus. Decreta super hisedita, & edenda ad se deferri præcipit, Apostolica auctoritate confirmanda.

§. 5. Porro facile Nobis persuademus, Vos probe intellecturos ex iis, quæ ad custodiendum, confirmandumque in Ordine vestro Græcum Ritum præscripta sunt, opus esse, ut Græcæ Linguæ peritiam, non illam quidem levem, & extimam, sed illam vero perfectam, & omnibus numeris absolutam, ad sanas, candidasque Auctorum sententias callendas, necessariam, ediscatis, & comparetis; ac proinde, ut in hujusmodi studium Græci idiomatis pro viribus incumbatis, etiam atque etiam Vos adhortamur, & incitamus. Linguæ Græcæ studium enixe commendat.

§. 6. Interim ad prosperi successus, & cœlestis præsidii auspicium Vobis, Dilecti Filii, Apostolicam Benedictionem, studiosæ nostræ erga Vos voluntatis pignus, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XX. Aprilis MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo. Dat. die 20 Aprilis 1751

Cajetanus Amatus.

BASILICÆ LATERANENSIS VII.

Indulgentiæ comfirmantur: Illæ vero, quæ Ecclesiis ipsius Filialibus, seu ipsis aggregatis, hactenus communicatæ fuerunt, suspenduntur; & interim aliæ Indulgentiæ, & gratiæ spirituales conceduntur, seu respective communicari permittuntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

ASSIDUÆ solicitudinis debitum Nobis una cum Universæ Ecclesiæ regimine impositum agnoscentes, in id potissimum vigilantiæ nostræ studia conferimus, ut quæ salubriter a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus constituta sunt, ab omnibus, præsertim in Alma Urbe nostra, & ab iis, quorum specialis cura Nobis imminet, observentur, & impleantur, prout Ecclesiasticæ disciplinæ integritati, ac personarum, rerumque rationibus convenire in Domino judicamus. Procemium

§. 1. Dudum siquidem, postquam fel. record. Prædecessor Noster Clemens Papa VIII. die VII. Sept. Anno MDCIV., providam ediderat Constitutionem, quæ incipit: *Quæcumque a S. Apostolica, per quam*, ad tollendas pravas quasdam consuetudines, quæ irrepserant in usu facultatum a Sede Apostolica concessarum nonnullis Regularium Ordinibus, ac Sæcularium Christifidelium Archiconfraternitatibus, & Congregationibus, tam in Urbe prædicta, quam in aliis Christiani Orbis partibus institutis, erigendi videlicet, instituendi, ac etiam sibi aggregandi Confraternitates, & Congregationes, eisque communicandi Privilegia, Indulgentias, Facultates, aliasque spirituales Gratias, & Indulta sibi respective concessa, facultates prædictas moderando, opportunas leges, certamque formam, & modum in hujusmodi erectionibus, institutionibus, seu aggregationibus, & respective communicatio- Clemens VIII. opportunas leges præscripsit in Aggregationibus, & Indulgentiarum communicationibus observandas.

cationibus observanda præscripserat; aliaque decreverat, & constituerat, quæ in ejusdem Clementis Litteris prædictis in forma Brevis expeditis latius continentur.

Paulus V. intelligit, a Capitulum Lateranense Basilica forma, uti in erectionibus & subjectionibus Ecclesiarum &c.

§. 2. Quum procedentibus annis recolendæ quoque memoriæ Prædecessor Noster Paulus Papa V. accepisset, Basilicæ Lateranensis Capitulum & Canonicos, diversas ubique constitutas Ecclesias, vel Cappellas, seu Altaria, vel Oratoria, eidem Basilicæ submittere, subjicere, annectere, incorporare, ac in Basilicæ prædictæ membra recipere solere, ejusdemque non minus quam aliis Ecclesiis, Cappellis, Altaribus, seu Oratoriis, & Pii Locis in solo Lateranensi ædificatis, & constructis, varias Indulgentias, Facultates, aliasque spirituales Gratias, Indulta, & Privilegia concedere, dictæ Constitutionis a Clemente VIII., editæ forma, propterea quod ejusdem Basilicæ jura & Privilegia sub illius dispositione minime comprehensa esse contenderent, non servata.

Clementinæ Constitutionis leges ad illud expresse extendit.

§. 3. Hinc idem Paulus Prædecessor, volens hujusmodi Clementis Constitutionem ab ejusdem Lateranensis Ecclesiæ Capitulo & Canonicis, non secus ac ab aliis quibuscumque jus & facultatem communicandi Indulgentias habentibus, illisque utentibus, sine discrimine, ut par erat, observari, peculiaribus editis Litteris sub Annulo Piscatoris die XXII. Novembris Anni MDCX., ipsam prædictam Clementis Constitutionem, cum omnibus ejus clausulis, & Decretis, ad prædictæ Basilicæ Capitulum & Canonicos, ad effectum videlicet, ut nullus exinde in posterum Indulgentias, nisi ejusdem Constitutionis forma servata, & Apostolica dumtaxat auctoritate, communicare posset, expresse extendit; & ab ipsis, perinde ac si eorum expressa mentio in dictis Clementis Litteris facta fuisset, perpetuis futuris temporibus, sub pœnis in eisdem Litteris contentis, inviolabiliter observari præcepit; volens nihilominus, ut Indulgentiæ, peccatorum remissiones, gratiæ, & privilegia per dictum Capitulum & Canonicos, ad eum diem, vigore Indultorum eis a Sede Apostolica concessorum, hujusmodi Ecclesiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis, & Locis Piis concessa, & communicata, in suo robore permanerent.

Salvis tamen Indulgentiis eo usque communicatis in vim Indultorum Apostolicorum.

Ob deperdita Indultorum monumenta, nihil innovatur in renovationibus communicationum.

§. 4. Quum tamen hujusmodi Indultorum frequens quidem in Litteris Apostolicis mentio, & confirmatio appareret; sed de eorumdem vero tenore, ob temporum antiquitatem, & varias a dicta Lateranensi Ecclesia, ejusque Capitulo passas vicissitudines, certa scientia minime haberetur; proindeque plenaria dictarum *Clementis VIII., & Pauli V. Litterarum executio prævium altioris indaginis judicium requirere videretur; hinc factum est, ut, & veterum concessionum, sive communicationum hujusmodi renovationes a prædictis Capitulo & Canonicis fieri perrexerint* juxta formam ab ipsis antiquitus usitatam; & quum deinceps piarum personarum, sive Universitatum preces eisdem pro novis Ecclesiarum, Altarium, aliorumque Locorum Piorum erectionibus, seu submissionibus, & incorporationibus oblatæ fuerunt, simul etiam a Romanis pro tempore Pontificibus licentia impetrari consueverit, ut Indulgentiarum communicatio ab ipsis pro ea vice, non obstantibus Clementis, & Pauli Prædecessorum præfatorum Constitutionibus hujusmodi, juxta eamdem veterem formam concedi posset.

Et novæ communicationes, pendente, Indultorum indagines, sub antiqua forma concedi pergunt.

In hac veteri forma aliqua inveniuntur, quæ controversiis causam præbent, & a Congregatione Indulgentiarum corrigenda judicantur.

§. 5. Sed quum in hujusmodi communicationis forma, & in subscripto Indulgentiarum Summario, præter alia præfati Clementis VIII. Constitutioni parum consentanea, illud etiam animadversum fuerit, quod scilicet conplures Indulgentiæ speciales, quæ ex justa Romanorum Pontificum erga præfatam Lateranensem Basilicam liberalitate, ob ejus præcellentem in Universo Catholico Orbe Dignitatem, ipsi Basilicæ concessæ fuerunt, ad omnes extenderentur Ecclesias, Cappellas, Altaria, Oratoria, & Loca Pia eidem quoquo modo subjecta, & incorporata, contra præsumptam ipsorum concedentium mentem, & contra probatam Apostolicæ Sedis in Indulgentiarum dispensatione disciplinam; adeo ut nonnulli etiam Episcopi, pro commissa sibi a Concilio Tridentino adversus irregulares Indulgentiarum promulgationes inspectione, & vigilantia, officii sui debitum reputaverint earum publicationi se opponere; indeque plures ortæ fuerint lites, & controversiæ, quæ Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpositæ zelum excitarunt; ut, opportuna

tan-

tandem ratione, & Apostolica auctoritate, hujusmodi deordinationibus remedium afferri debere judicaret.

§. 6. Nos omnibus visis, atque perpensis, quas coram dicta Cardinalium Congregatione, præfatis Capitulo & Canonicis pluries auditis, agitata fuerunt, quum nondum in clara luce positum conspexerimus, an, & quæ facultas eisdem Capitulo, & Canonicis circa Indulgentiarum hujusmodi communicationem, & extensionem ad Ecclesias, & alia Loca Pia, quæ inter Basilicæ prædictæ membra connumerantur, a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus concessa fuerit, ad memoratas lites, & controversias interea sedandas, aliasque opportune præcavendas, utque dictorum Capituli & Canonicorum, nec non Rectorum, Administratorum, ac Officialium dictarum Ecclesiarum, aliorumque Piorum Locorum hujusmodi, & respective Ordinariorum Locorum, & quorumcumque Christifidelium quieti, & securitati, ac spiritualibus profectibus paterne consulamus, Motu proprio, & certa scientia, infrascriptas Leges, & Ordinationes circa præmissa, præsentium Litterarum tenore, & Apostolica auctoritate duximus statuendas. *Pontifex temporaneum remedium excogitat.*

§. 7. In primis videlicet, omnes, & singulas Indulgentias, & peccatorum, seu pœnarum remissiones, & relaxationes, aliasque gratias spirituales tam pro vivis, quam pro defunctis, dictæ Basilicæ Lateranensi a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus concessas, quæ jamdudum, ipsis Romanis Pontificibus scientibus, & consentientibus, publice in eadem Basilica proponi consueverunt, etiamsi de illarum primæva concessione certa monumenta nunc non appareant, prædictis Motu, scientia, tenore, & auctoritate approbamus, & confirmamus, eidemque Basilicæ, perinde ac si per præsentes ex integro ipsi concederentur, sine ulla contradictione competere declaramus, atque decernimus. *Indulgentias Basilicæ, & in ea proponi solitas, præservat, & confirmat.*

§. 8. Quo vero ad eas Indulgentias, & remissiones, seu relaxationes hujusmodi, quæ a prædictis Capitulo & Canonicis hactenus quibuslibet Ecclesiis Altaribus, Cappellis, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis ejusdem Basilicæ membris, eidemque subjectis, & incorporatis, ubicumque existentibus, quorumlibet Indultorum, Privilegiorum, aut Facultatum vigore, sive generaliter, & ad instar, sive specialiter, & nominaliter, & nominatim communicatæ fuerunt, sive etiam ex directa Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum concessione ad illas, & illa extensæ dici possent, quæcumque illæ sint, Nos eas omnes & singulas, simili Motu, auctoritate, & tenore, interim suspendimus, & tamdiu effectu carere volumus, & decernimus, donec, prolatis authenticis indultorum, Privilegiorum, & facultatum hujusmodi monumentis, de certa prædictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum voluntate, & concessione, quoad communicationes, & extensiones hujusmodi, Nobis, vel Successoribus Nostris, seu dictæ Congregationi constiterit. *Eas vero quæ aliis Ecclesiis a Capitulo hactenus communicatæ, vel extensæ fuerunt, suspendi tusque ad exitum judicii.*

§. 9. Interea tamen, easdem Ecclesias, Altaria, Cappellas, Oratoria, Confraternitates, & Loca Pia dictæ Basilicæ membra, hactenus erecta, seu eidem subjecta, & incorporata, ubicumque existentia, Nos infrascriptarum Indulgentiarum, & gratiarum spiritualium, quæ usque ad statutum suspensionis prædictę terminum valituræ sint, muneribus ditare decrevimus. *Interim iisdem Ecclesiis alias ipse directe concedit.*

§. 10. Omnibus nimirum utriusque sexus Christifidelibus, qui illas, & illa in Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI, Nativitatis S. Joannis Baptistæ, Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, S. Joannis Evangelistæ, & Dedicationis ejusdem Lateranensis Basilicæ diebus Festis, vere pœnitentes, & confessi, ac Sacra Communione refecti, a primis Vesperis usque ad occasum Solis dierum hujusmodi devote visitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, & Christianorum Principum concordia, pias ad Deum preces effuderint, quolibet ex diebus prædictis, Plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus, & impertimur. *In quinque solemnitatibus per annum Plenariam.*

§. 11. Iis vero, qui in reliquis Sanctorum Apostolorum Festis, nimirum Andreæ, Jacobi, Thomæ, Philippi & Jacobi, Bartholomæi, Matthæi, Simonis & Judæ, ac Mathiæ, vere pœnitentes, & confessi præmissa peregerint, septem Annos, & totidem Quadragenas. *In octo Festis Sanctorum Apostolorum septem annos & to-*

§. 12. Qui autem illas, & illa a Dominica prima Adventus, usque ad Festum Na-

tidem quadragenas. In diebus Adventus & Quadragesimæ, quatuor annos, & totidem quadragenas. In reliquis diebus per annum, centum dies.

Nativitatis Domini Nostri JESU CHRISTI, & a Feria IV. Cinerum usque ad Festum Resurrectionis Dominicæ, vere pœnitentes, & cum proposito saltem confitendi, visitaverint, ibique, ut supra, oraverint, singulis diebus, quibus id egerint, quatuor Annos, & totidem Quadragenas; in reliquis autem singulis Anni diebus, centum dies de injunctis eis, seu alias debitis pœnitentiis, in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

Ac demum Indulgentias Stationales in diebus Stationum ipsius Basilicæ.

§. 13. Denique ut ii, qui in diebus Stationum ejusdem Ecclesiæ Lateranensis in Missali Romano descriptis, videlicet Dominica prima Quadragesimæ, Dominica Palmarum, Feria V. in Cœna Domini, Sabbatho Sancto, Sabbatho in Albis, Feria III. Rogationum, & Sabbatho in Vigilia Pentecostes, aliquam ex dictis Ecclesiis, aliisque superius expressis, cum dicto pœnitentiæ affectu, & confessionis proposito visitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, Indulgentias stationales, quas visitantes dictam Ecclesiam Lateranensem iisdem diebus consequuntur, ipsi quoque, perinde ac si eamdem Ecclesiam personaliter visitarent, consequi possint, & valeant, similiter concedimus, & indulgemus.

Suspensionem, & concessionem hujusmodi per Ecclesias nunciari mandat. Præsentium exemplis auctoritatem tribuit.

§. 14. Quocirca Dilectis Filiis Capitulo & Canonicis prædictę Ecclesię Nostræ Lateranensis per præsentes injungimus & mandamus, ut omnes & singulos dictarum Ecclesiarum, Altarium, Cappellarum, Oratoriorum, Confraternitatum, & Locorum Piorum ubique existentium respective Rectores, sive Administratores, aut Officiales, sive Ministros de suspensione hujusmodi, simulque de præmissarum Indulgentiarum & Gratiarum interea, ut præfertur, duratura concessione, per Nos factis, quamprimum instructos reddant per eorum Litteras missivas, cum adjunctis præsentium Nostrarum Litterarum Transumptis, seu Exemplis, quibus, etiamsi Typis descripta fuerint, eorumdem sigilli impressione, ac Secretarii subscriptione munitis, eamdem omnino fidem, quæ ipsis prçsentibus haberetur, ubique habendam fore decernimus; ad hoc ut ipsi Rectores, Administratores, Officiales, atque Ministri dictas Indulgentias, & gratias spirituales, servatis omnibus ex Concilii Tridentini, & ex prædicti Clementis VIII. aliorumque Romanorum Pontificum præscripto in Indulgentiarum promulgatione, atque etiam in Eleemosynarum perceptione, earumque erogatione servandis, promulgare, & proponere valeant.

Durante suspensione præmissas, tantummodo Indulgentias a Capitulo in renovationibus exprimi jubet.

§. 15. Iisdemque Capitulo & Canonicis mandamus pariter, & injungimus, ut renovationum Litteras, quas deinde favore hujusmodi Ecclesiarum, Altarium, aliorumque præmissorum, durante suspensione hujusmodi, expedient, ita reforment, ac moderentur, ut Indulgentias dumtaxat superius a Nobis concessas, & quidem expresse, ac nominatim, facultate sibi per præsentes a Nobis impertita, nec ullas alias quomodocumque, eadem suspensione durante, illis communicent.

Novas Ecclesiarum &c. erectiones, & receptiones ad formam Constitutionis Clementinæ, & præsentium Litterarum faciendas decernit.

§. 16. In novis autem aliarum Ecclesiarum, Cappellarum, Altarium, Oratoriorum, Confraternitatum, aliorumque Piorum Locorum erectionibus, incorporationibus, & receptionibus, quas in posterum ab ipsis Capitulo & Canonicis fieri contingat, volumus, atque præcipimus, ut, juxta memoratam superius Pauli V. declarationem, præter alia in hujusmodi actibus observanda, providas quoque Leges circa Indulgentiarum communicationes a præfato Clemente VIII. Prædecessore in dicta ipsius Constitutione, quæ incipit: *Quæcumque*, latas, atque sancitas, juxta sequentem modum, omnino observent; ut scilicet in singulis Civitatibus, Oppidis, vel Locis, unam dumtaxat ex hujusmodi Ecclesiis seu Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis quomodocumque nuncupatis, dictarum Indulgentiarum communicationis munere ditare possint, dummodo Ecclesia, aut Oratorium ipsis subjectum, seu illa Ecclesia, in qua Cappella, Altare prædictum extitit, Regularium, aut Monialium non sit, nec Ecclesia, Cappella, Altare, Oratorium, Pius Locus, aut Confraternitas hujusmodi ulli alteri Ecclesiæ, aut ulli Ordini, Religioni, Instituto, Archiconfraternitati, & Congregationi, a qua Indulgentiarum communicationem, seu participationem obtineat, aggregata sit, aut subjecta; & dummodo ejusdem Ecclesiæ, Cappellæ, Altaris, seu Oratorii celebritas, vel Confraternitatis, aut Loci Pii institutum, & Christianæ pietatis, & Charitatis officia, quæ exercere consuevit, Ordinarii Loci Testimonialibus Litteris apud eos commendentur. Facultatem tamen indulgendi, prout alias in certis casibus ab Apostolica Sede be-

nigne

nigne indulgeri consuevit, ut in una, eademque Civitate, aut Oppido, duabus Ecclesiis, seu Cappellis vel Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis, ubi speciales id circumstantiæ suadent, hujusmodi Indulgentiarum communicatio a dictis Capitulo & Canonicis concedi possit, prædictæ Cardinalium Congregationi per præsentes tribuimus, & impertimur.

§. 17. Porro hujusmodi Ecclesiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis Confraternitatibus, & Locis Piis, supra expressæ Indulgentiæ, & gratiæ spirituales tantum, & non aliæ, suspensione hujusmodi durante, a dictis Capitulo, & Canonicis, & quidem nominatim facultate sibi per præsentes a Nobis impertita, aliisque servatis, quæ in dicta Clementis Prædecessoris Constitutione, præsertim circa gratiam Litterarum expeditionem, atque in Decretis a dicta Congregatione die VI. Martii Anni MDCVIII. & die X. Aprilis Anni MDCCXX. editis, statuta sunt, communicari valeant. Ab illarum vero, eorumque Rectoribus, Administratoribus, Officialibus, & Ministris, in earumdem Indulgentiarum publicatione, nec non eleemosynarum receptione, & erogatione, aliæ similiter Leges, in Tridentini Concilii Decretis, & in supradictis Clementis VIII. Litteris, aliisque Romanorum Pontificum, & Apostolicæ Sedis Constitutionibus, atque Decretis præscriptæ, sub pœnis ibidem adversus transgressores respective statutis, inviolabiliter serventur, & impleantur. *Iisque præmissas dumtaxat Indulgentias, durante suspensione, communicari.*

§. 18. Præsentes autem Litteræ, atque omnia, & singula in ipsis contenta, atque statuta, etiam ex eo, quod Capitulum & Canonici prædicti, aliique in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, eisdem non consenserint, nec ad ea vocati, aut super singulis præmissis forsan auditi fuerint, aliave qualibet de causa, nullatenus impugnari, seu de voluntatis nostræ, aliove quovis defectu redargui possint, sed a prædictis omnibus, & aliis quibuscumque, ad quos pertinet, seu pro tempore pertinebit in posterum, in omnibus, & per omnia observentur, & respective iis, quorum favorem concernunt, seu concernent in futurum, plenissime suffragentur. Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Palatii Apostolici Auditores, & Apostolicæ Sedis Nuntios, seu nostros, ejusdemque Sedis, etiam de Latere, Legatos, aliosque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, eorumque Congregationes, in præmissis judicari debeat, & interpretari. Nos enim his omnibus, & singulis aliter judicandi, & interpretandi facultatem interdicimus, & abrogamus per præsentes, atque etiam irritum, & inane decernimus, si quid secus circa præmissa per quoscumque, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter fieri, vel attentari, aut respective judicari, & interpretari contigerit. *Clausulæ salutares.*

§. 19. Non obstantibus præmissis Clementis VIII. & Pauli V. quatenus præsentes iisdem per omnia conformes non inveniantur, nec non felicis recordationis Sixti Papæ V. quarum initium est: *Si cunctas*, atque etiam de jure quæsito non tollendo, de Indulgentiis non concedendis ad instar, aliisque Apostolicis constitutionibus, & Ordinationibus, dictæque Congregationi die XI. Junii Anni MDCLXXIX. ac XXVII. Maji MDCCXXXII. & XXIII. Februarii MDCCXXXIV. editis Decretis, & Resolutionibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis dictæ Basilicæ, illiusque Archipresbytero, Capitulo & Canonicis forsan concessis, atque etiam pluries confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur, & insererentur, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis & insertis, & formas pro observatis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, harum serie specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. *Derogationes generales, & speciales.*

§. 20. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrarum declarationis, suspensionis, concessionis, impertitionis, relaxationis, indulti, mandati, statuti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. *Sanctio.*

Si

Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. die 6. Maji 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, pridie Nona Maji, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Cardinalis Passioneus.
J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.
Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.
Public. die 2. Junii ejusdem Anni.

VIII. SPICARUM COLLECTIO

Post messem Pauperibus non impedienda per totam Ditionem Ecclesiasticam decernitur, additis pœnis, opportunisque legibus & conditionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Prœmium.

Ex commisso Nobis Apostolicæ solicitudinis munere libenter ea omnia prosequimur, quæ Nostrorum Subditorum commodum, atque utilitatem respiciunt; sed ad ea potissimum animum Nostrum intendimus, per quas Pauperum necessitatibus, & miserorum indigentiis consulitur.

Pauperum causa jampridem Pontificem ad scribendum excitavit.

§. 1. Alias siquidem, nempe sub die 22. Maji anni 1742. Pauperum querelis excitati, Epistolam Encyclicam dedimus ad Ven. Fratres Nostros Archiepiscopos, & Episcopos Ecclesiasticæ Nostræ Ditionis, quæ postea Bullarii Nostri Tomo primo inserta, ordine quinquagesima sexta est, in qua pauperum causam, hoc est causam Dei, eis commendantes, præcepimus, ut omnem adhiberent diligentiam, ne, messe facta, pauperes, & egeni prædiorum aditu ad colligendas Spicas, vel in terra relictas, vel a Messoribus præteritas, arcerentur; injungentes insuper, ut in iis locis, ubi hujusmodi consuetudo Spicarum collectionem permittendi recepta esset, omnino retineretur; ubi vero non adhuc esset, omni studio introduci curaretur, quemadmodum ex ipsius Epistolę serie cognosci potest.

Agnita exhortationum inutilitate, ad præcipiendum denique ducitur.

§. 2. Epistolæ autem Nostræ quibusdam in Locis plene obtemperatum est, in aliis vero ejus executio adhuc desideratur, ob aliquorum animi duritiem, qui nullo, aut modico miseriarum proximi sui sensu tanguntur, aut ob difficultates, quę in illius executione enatæ sunt; siquidem intelleximus, plures timuisse, ne, si liber pauperibus ingressus ad colligendas in prædiis Spicas, quæ post messem supersunt, permitteretur, aliquod inde damnum substantiis suis, quod prorsus nolumus, oriretur. Itaque necesse duximus, novas ordinationes, novasque regulas præscribere; nolentes, quantum in Nobis est, in re tanti momenti, scilicet in ferenda

ope

ope miseris, atque egenis sublevandis, qui si minus in extrema, certe in gravi auxilii necessitate versantur, nostras partes desiderari, & Nos debitores Deo constituere.

Itaque lege lata, ut alibi jam factum est, jubet in Statu Ecclesiæ Pauperibus liberum Spicilegium permitti.

§. 3. Nostro igitur consilio, nostrique animi desiderio inhærentes, cum nuper a Nobis cognitum, atque intellectum fuerit in quibusdam Principatibus, ac Dominiis lege lata juberi, & præcipi, ut liber pauperibus in prædia relinquatur aditus ad legendas, quæ post messem reliquæ sunt, Spicas, easque ad proprias domos ferendas; hac Nostra in perpetuum valitura sanctione, Motu proprio, ex certa scientia, ac plenitudine potestatis, volumus, præcipimus, jubemus, ac mandamus, ut exordiendo a proxima futura frumentorum messe, atque ita deinceps in futurum, in universo Statu, Nobis, & Sedi Apostolicæ mediate, aut immediate in temporalibus subjecto, messe facta, a Dominis prædiorum liberum omnino Spicilegium pauperibus permittatur, ita ut sine ullo impedimento Spicas, vel solo dispersas, vel a Messoribus præteritas legere, easque familiis suis domum importare possint. Indigna enim, atque indecens prorsus Nobis visa res est, ut in aliis Dominiis hujusmodi subsidio, & solatio pauperum constitutis legibus consulatur; in nostro autem Ecclesiastico Temporali Statu id ipsum nulla lege, nulloque edicto demandetur; eo magis quod mitiori ratione a Nobis adhibita, multis in locis nihil profecimus. Et hæc quidem est provisionis Nostræ ratio, quam ineundam esse putavimus contra eos, qui sola animi duritie, & avaritia non ferenda, in sublevandis pauperibus contumaces se præbuerunt.

Aratorum tamen indemnitati consulit.

§. 4. Sed quoniam, sicut superius innuimus, alii reperti sunt, qui induci nequiverunt, ut liberum pauperibus aditum ad sua prædia post messem sinerent, veriti, ne aliquod ex hac re detrimentum contra nostram voluntatem facultatibus suis crearetur; Nos, nonnullis Artis Agrariæ peritis in consilium adhibitis, has sequentes regulas, quarum observatione omnis damni timor excluditur, statuendas esse censuimus.

Ingredi prædia non liceat, donec manipuli in nubilarium translati non fuerint.

§. 5. Prima autem est, ut nemini ingredi liceat prædia, seu prædiorum regiones, vulgo *quarti*, ubi segetes metuntur, neque cuiquam aditus ad ea liber sit nisi, posteaquam manipulorum acervi, vulgo *le casole*, e solo sublati, & in nubilarium Italice *il barcone*, translati fuerint. Id autem hanc ob causam fiat, ne abusus ille contingat, ut Messores, data opera, e manibus suis dilabi sinant Spicas, ab iis, qui pene eos sequentur, colligendas; aut pauperes non contenti Spicis in solum fortuito delapsis, aut a Messoribus præteritis, ad eas auferendas ex ipsis manipulorum acervis manus porrigere audeant.

Post translationem liceat per decem dies spicas relictas colligere.

Nec interim pecora in agros immittantur.

§. 6. Altera regula est, ut manipulorum acervis e prædio, aut *quarto*, ubi messum est, ablatis, translatisque in nubilarium, liber pauperibus pateat ingressus per decem dies ad Spicas legendas in solo relictas; pro temporis spatio neque domini, neque alii, qui ab ipsis Spicas emerunt, pauperibus Spicilegium prohibere possint, neque in prædia, regiones, seu *quarti*, in quibus messis facta est, boves sues, aliaque hujusmodi animalia ad pascendum immittere.

Elapsis 10. diebus, emptores Spicæ utantur jure suo, juxta pacta conventa.

§. 7. Tertia autem est, ut, decem diebus elapsis, liceat dominis, seu Spicæ emptoribus, in prædia, regiones, seu *quarti*, ea animalia, quæ voluerint, inducere, juxta eorum pacta conventa; de quibus id insuper statuimus, ut tam ea, quæ ante hanc nostram Constitutionem, quam illa, quæ post ejus publicationem fient, salva semper libertate pauperibus concessa colligendi per decem dierum spatium Spicas, facta intelligi, atque ita observari debeant.

Quæ reducuntur ad formam præsentis Constitutionis.

Ab hac lege nullius latifundia exempta decernuntur.

§. 8. Hæc autem præsenti nostra Constitutione, quæ ad universum Statum Nobis, & Sedi Apostolicæ tam mediate, quam immediate in temporalibus subjectum spectat, motu, scientia, & potestate simili volumus, & decernimus, ut comprehendantur, latifundia, possessiones, prædia, regiones, seu *quarti*, & quæcumque Terræ, in quibus seritur, & colligitur frumentum, sive ad Cameram Nostram Apostolicam pertineant, sive ad quamcumque Ecclesiam, Monasterium, Abbatiam, Religionem, Congregationem, Institutum, Hospitale, etiam si sint bona, seu Commendæ Militum S. Joannis Hierosolymitani, Religiosorum Societatis JESU, Monachorum Cassinen. Cardinalium S. R. E. Patriarcharum, Achiepiscoporum, Episco-

coporum, Capitulorum, Monasteriorum Monialium, & cujuscumque alterius personæ, quæ speciali mentione indigeret; ita etiam cujuscumque Personæ Sæcularis quavis dignitate, & privilegio suffultæ; volentes, ut ab hujusmodi nostra Dispositione minime eximantur, immo ut prorsus comprehensæ censeantur etiam Communitates, Duces, Principes, Marchiones, Comites, Equites, & quæcumque aliæ personæ, quavis bonorum prærogativa, & dignitatum gradu præeminentes.

Commissio Superioribus Ecclesiasticis, & Laicalibus pro præsentium executione, cum facultatibus.

§. 9. Mandamus insuper modernis, & pro tempore existentibus Archiepiscopis, & Episcopis, ac Locorum Ordinariis temporalis Ditionis nostræ; item modernis etiam, & pro tempore existentibus S. R. E. Cardinalibus Provinciarum Legatis, Civitatum, Oppidorum, & Locorum Gubernatoribus, & Præsidi Annonæ, quoad ea loca, quæ ejus jurisdictioni subsunt, ut præceptum, mandatum, ordinationem, voluntatemque nostram hujusmodi ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit in futurum, in suis respective Diœcesibus, Provinciis, Civitatibus, & Locis perpetuo observari mandent, & faciant; dantes propterea, & elargientes iisdem Archiepiscopis, & Episcopis, ac Legatis, Præsidibus, Vice-Legatis, & Gubernatoribus, nec non Annonæ Præsidi, cumulativum jus præsentes nostras Litteras exequendi, & transgressores quoslibet pœna scutorum triginta monetæ per eos Manu Regia exigenda omnino coercendi, puniendique. Ad quem effectum declaramus totidem censeri debere contraventionis delicta commissa fuisse, pœnasque incursas, quot sunt latifundia, possessiones, prædia, regiones, seu *quarti*, ex quibus Pauperes exclusi fuerint. Ut vero prædicti voluntatis Nostræ Executores in exigendis pœnis, iisque, detractis expensis necessariis, inter Pauperes Locorum distribuendis, omnem quoad possunt diligentiam adhibeant, conscientiam eorum oneramus; monentes, ut sedulo curent, ne Pontificiam indignationem Nostram incurrant, seque reos subtracti Pauperibus subsidii ante Tribunal Dei constituant.

Pœna scutorum XXX. pro singulis transgressionibus exigenda.

Derogatio contrariis Statutis, & Privilegiis.

§. 10. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus etiam Apostolicis, si quæ essent, ac Statutis, & Legibus etiam municipalibus, ac usibus, stilis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, seu indultis quibusvis Ecclesiis, Locis Piis, & prædictis Ordinibus, & Societati, etiam ex titulo oneroso concessis; quibus omnibus, & singulis, etiamsi tales forent, quod sub generali expressione non comprehenderentur, sed de illis specifica, & individua mentio habenda foret, eorum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes; illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, latissime, & plenissime, ac specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exemplorum Fides.

§. 11. Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac Sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in Judicio, quam extra illud ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

§. 12. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum Constitutionis, Ordinationis, Præcepti, Statuti, Decreti, Prohibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 17. Maji 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, sexto decimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 28 ejusdem Anni.

NON-

NONNULLÆ SOCIETATES

Seu Conventicula *de' Liberi Muratori*, seu *des Francs Macons*, vel aliter nuncupata, iterum damnantur, & prohibentur: cum invocatione brachii, & auxilii Sæcularium Principum, & Potestatum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

PROVIDAS Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum Leges, atque Sanctiones, non solum eas, quarum vigorem, vel temporum lapsu, vel hominum neglectu labefactari, aut extingui posse veremur, sed eas etiam, quæ recentem vim, plenumque obtinent robur, justis gravibusque id exigentibus causis, novo auctoritatis Nostræ munimine roborandas confirmandasque censemus. Confirmatio Apostolica vigentibus etiam Legibus quandoque adjicitur.

§. 1. Sane felicis recordationis Prædecessor Noster Clemens Papa XII. per suas Apostolicas Litteras Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXXVIII. IV. Kalendas Maji Pontificatus sui anno VIII. datas, & universis Christifidelibus inscriptas, quarum initium est: *In eminenti*, nonnullas Societates, Cœtus, Conventus, Collectiones, Conventicula, seu Aggregationes, vulgo *de' Liberi Muratori*, seu *des Francs Macons*, vel aliter nuncupatas, in quibusdam Regionibus tunc late diffusas, atque in dies invalescentes, perpetuo damnavit, atque prohibuit, præcipiens omnibus, & singulis Christifidelibus, sub pœna excommunicationis ipso facto absque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo per alium, quam per Romanum Pontificem pro tempore existentem, excepto mortis articulo, absolvi posset, ne quis auderet vel præsumeret hujusmodi Societates inire, vel propagare, aut confovere, receptare, occultare, iisque adscribi, aggregari, aut interesse, & alias prout in eisdem Litteris latius, & uberius continetur, quarum tenor talis est; videlicet. Clemens XII. Societates (de' Liberi Muratori) damnavit. & prohibuit sub censuris Sedi Apostolicæ reservatis.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Universis Christifidelibus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§. 2. *IN eminenti Apostolatus Specula, meritis licet imparibus, Divina disponente Clementia constituti, juxta creditum Nobis Pastoralis providentiæ debitum jugi, (quantum ex alto conceditur) solicitudinis studio iis intendimus, per quæ erroribus, vitiisque aditu intercluso, Orthodoxæ Religionis potissimum servetur integritas, atque ab universo Catholico Orbe difficillimis hisce temporibus perturbationum pericula propellantur.* Tenor Litterarum Clem. XII.

Sane vel ipso rumore publico nunciante, Nobis innotuit, longe, lateque progredi, atque in dies invalescere nonnullas Societates, Cœtus, Conventus, Collectiones, Aggregationes, seu Conventicula, vulgo De' Liberi Muratori, *seu* Francs Macons, *aut alia quævis nomenclatura pro idiomatum varietate nuncupata, in quibus cujuscumque Religionis, & Sectæ Homines, affectata quadam contenti honestatis naturalis specie, arcto æque, ac impervio fœdere, secundum Leges, & Statuta sibi condita, invicem consociantur; quæque simul clam operantur, tum districto jurejurando ad Sacra Biblia interposito, tum gravium pœnarum exageratione, inviolabili silentio obtegere adstringuntur.* Novarum Societatum indoles, & occultum Institutum.

Ve-

Eadem a Sæculi Potestatibus merito damnatæ.

Verum, cum ea sit sceleris natura, ut se ipsum prodat, & clamorem edat sui indicem; hinc Societates, seu Conventicula prædicta vehementem adeo Fidelium mentibus suspicionem ingesserunt, ut iisdem Aggregationibus nomen dare, apud prudentes & probos idem omnino sit, ac pravitatis & perversionis notam incurrere; nisi enim male agerent, tanto nequaquam odio lucem haberent. Qui quidem rumor eo usque percrebuit, ut plurimis Regionibus memoratæ Societates per Sæculi Potestates, tanquam Regnorum securitati adversantes, proscriptæ ac provide eliminatæ jampridem extiterint.

Nunc autem Apostolica auctoritate damnantur, & prohibentur.

Nos itaque animo volventes gravissima damna, quæ ut plurimum ex hujusmodi Societatibus, seu Conventiculis, nedum temporalis Reipublicæ tranquillitati, verum etiam Spirituali Animarum saluti inferuntur, atque idcirco tum Civilibus, tum Canonicis minimæ cohærere sanctionibus: cum Divino eloquio doceamur, diu noctuque, more servi fidelis, & prudentis Dominicæ Familiæ præpositi, vigilandum esse, ne hujusmodi Hominum genus, veluti fures, domum perfodiant, atque instar vulpium Vineam demoliri nitantur, ne videlicet simplicium corda pervertant, atque innoxios sagittent in occultis; ad latissimam, quæ iniquitatibus impune patrandis inde aperiri posset, viam obstruendam, aliisque de justis, ac rationabilibus Causis Nobis notis, easdem Societates, Cœtus, Coventus, Collectiones, Aggregationes seu Conventicula De' Liberi Murarori, *seu* Francs Macons, *aut alio quocumque nomine appellata, de nonnullorum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, ac etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, damnanda, & prohibenda esse statuimus, & decrevimus, prout præsenti Nostra perpetuo valitura Constitutione damnamus & prohibemus.*

Præceptum omnibus Christifidelibus, ne quis easdem ineat, foveat, eisque se adscribat.

Quocirca omnibus, & singulis Christifidelibus cujuscumque status, gradus, conditionis, ordinis, dignitatis & præeminentiæ, sive Laicis, sive Clericis, tam Sæcularibus, quam Regularibus, etiam specifica, & individua mentione, & expressione dignis, districte, & in virtute Sanctæ Obedientiæ præcipimus, ne quis sub quovis prætextu, aut quæsito colore audeat, vel præsumat prædictas Societates De' Liberi Muratori, *seu* Francs Macons, *aut alias nuncupatas, inire, vel propagare, confovere, ac in suis ædibus, seu domibus, vel alibi receptare, atque occultare, iis adscribi, aggregari, aut interesse, vel potestatem, seu commoditatem facere, ut alicubi convocentur, iisdem aliquid ministrare, sive alias consilium, auxilium, vel favorem palam, aut in occulto, directe, vel indirecte, per se, vel per alios quoquo modo præstare, necnon alios hortari, inducere, provocare, aut suadere, ut hujusmodi Societatibus adscribantur, annumerentur, seu intersint, vel ipsas quomodolibet juvent, ac foveant; sed omnino ab iisdem Societatibus, Cœtibus, Conventibus, Collectionibus, Aggregationibus, seu Conventiculis prorsus abstinere se debeant, sub pœna Excommunicationis per omnes, ut supra, contrafacientes ipso facto absque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo, per quemquam, nisi per Nos, seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, præterquam in articulo mortis constitutus, absolutionis beneficium valeat obtinere.*

Sub pœna Excommunicationis latæ sententiæ Summo Pontifici servatæ.

Commissio Ordinariis, & Inquisitoribus pro executione præsentium cum facultatibus &c.

Volumus insuper, & mandamus, ut tam Episcopi, & Prælati Superiores, aliique Locorum Ordinarii, quam Hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquisitores, adversus transgressores, cujuscumque sint status, gradus, conditionis, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ, procedant, & inquirant, eosque tanquam de hæresi vehementer suspectos condignis pœnis puniant, atque coerceant; iis enim, & eorum cuilibet, contra eosdem trasgressores procedendi, & inquirendi, ac condignis pœnis coercendi, & puniendi, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii sæcularis auxilio liberam facultatem tribuimus, & impertimur.

Volumus autem, quoad earumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis originalibus Litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam Nostræ declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis, & interdictionis, infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si

Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXXVIII. IV. Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

§. 3. Cum autem, sicut accipimus, aliqui fuerint, qui asserere, ac vulgo jactare non dubitaverint, dictam excommunicationis pœnam a Prædecessore Nostro, ut præfertur, impositam non amplius afficere, propterea quod ipsa præinserta Constitutio a Nobis confirmata non fuerit; quasi vero pro Apostolicarum Constitutionum a Prædecessore editarum subsistentia, Pontificis Successoris expressa confirmatio requiratur. — Falsa assertio cessationis censurarum in præinsertis Litteris latarum.

§. 4. Cumque etiam a nonnullis piis, ac Deum timentibus viris Nobis insinuatum fuerit, ad omnia calumniantium subterfugia tollenda, declarandamque animi nostri cum ejusdem Prædecessoris mente ac voluntate uniformitatem, magnopere expediens fore, ut ejudem Prædecessoris Constitutioni novum Confirmationis nostræ suffragium adjungeremus. — Consilium datum Pontifici easdem Litteras confirmandi.

§. 5. Nos licet hucusque, dum pluribus Christifidelibus de violatis ejusdem Constitutionis Legibus vere pœnitentibus, atque dolentibus, seque a damnatis hujusmodi Societatibus, seu Conventiculis omnino recessuros, & nunquam in posterum ad illas & illa redituros ex animo profitentibus, absolutionem ab incursa excommunicatione, tum antea sæpe, tum maxime elapso Jubilæi anno benigne concessimus; seu dum facultatem Pœnitentiariis a Nobis deputatis communicavimus, ut hujusmodi pœnitentibus, qui ad ipsos confugerent, eamdem absolutionem nostro nomine & auctoritate impertiri valerent; dum etiam solicito vigilantiæ studio instare non prætermisimus, ut a competentibus Judicibus, & Tribunalibus, adversus ejusdem Constitutionis violatores pro delicti mensura procederetur, quod & ab eis reipsa sæpe præstitum fuit, non quidem probabilia dumtaxat, sed plane evidentia, & indubitata argumenta dederimus, ex quibus animi nostri sensus, ac firma & deliberata voluntas, quoad censuræ per dictum Clementem Prædecessorem, ut præfertur, impositæ vigorem & subsistentiam, satis aperte inferri debuerant; siquæ autem contraria de Nobis opinio circumferretur, Nos eam securi contemnere possemus, causamque nostram, justo Dei Omnipotentis judicio relinquere, ea verba usurpantes, quæ olim inter sacras actiones recitatas fuisse constat: *Præsta, quæsumus, Domine, ut mentium reprobarum non curemus obloquium, sed eadem pravitate calcata exoramus, ut nec terreri nos lacerationibus patiaris injustis, nec captiosis adulationibus implicari, sed potius amare quod præcipis*, ut habet antiquum Missale, quod S. Gelasio Prædecessori Nostro tribuitur, & a Venerabili Servo Dei Josepho Maria Cardinali Thomasio editum fuit in Missa, quæ inscribitur: *Contra obloquentes*. — Perspicua argumenta a Pontifice jam edita pro subsistentia earumdem censurarum.

§. 6. Ne tamen aliquid per Nos improvide prætermissum dici valeret, quo facile possemus mendacibus calumniis fomentum adimere, atque os obstruere, audito prius nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, eamdem Prædecessoris Nostri Constitutionem præsentibus, ut supra, de verbo ad verbum insertam, in forma specifica, quæ omnium amplissima, & efficacissima habetur, confirmare decrevimus; prout eam ex certa scientia, & Apostolicæ auctoritatis nostræ plenitudine, earumdem præsentium Litterarum tenore in omnibus, & per omnia perinde ac si nostris motu proprio, auctoritate, ac nomine primum edita fuisset, confirmamus, roboramus, & innovamus, ac perpetuam vim, & efficaciam habere volumus, & decernimus. — Nihilominus præinsertas Litteras in forma specifica confirmat per præsentes.

§. 7. Porro inter gravissimas præfatæ prohibitionis, & damnationis causas in præinserta Constitutione enunciatas, una est, quod in hujusmodi Societatibus, & Conventiculis, cujuscumque Religionis, ac Sectæ homines invicem consociantur; qua ex re satis patet, quam magna pernicies Catholicæ Religionis puritati inferri valeat. Altera est arctum, & impervium secreti fœdus, quo occultantur ea, quæ in hujusmodi Conventiculis fiunt; quibus proinde ea sententia merito aptari potest, quam Cæcilius Natalis apud Minucium Felicem in causa nimirum diversa protulit: *Honesta semper publico gaudent, scelera secreta sunt*. Tertia est jusjurandum, — Causa damnandi, & prohibendi hujusmodi Societates enumerat & approbat.

dum, quo se hujusmodi secreto inviolabiliter servando adstringunt; quasi liceat alicui, cujuslibet promissionis, aut juramenti obtentu se tueri, quominus a legitima potestate interrogatus, omnia fateri teneatur, quæcumque exquiruntur ad dignoscendum, an aliquid in hujusmodi Conventibus fiat, quod sit contra Religionis, aut Reipublicæ statum, & Leges. Quarta est, quod hujusmodi Societates non minus Civilibus, quam Canonicis Sanctionibus adversari dignoscuntur; quum scilicet Jure Civili omnia Collegia, & Sodalitia præter publicam auctoritatem consociata prohibeantur, ut videre est in Pandectarum libro XLVII. Tit. 22. *de Collegiis, ac corporibus illicitis*; & in celebri epistola C. Plinii Cæcilii secundi, quæ est XCVII. libri X. in qua ait, edicto suo, secundum Imperatoris mandata, vetitum fuisse, ne Hetæriæ essent, idest ne Societates, & Conventus sine Principis auctoritate iniri, & haberi possent. Quinta est, quod jam in pluribus Regionibus memoratæ Societates, & Aggregationes Sæcularium Principum Legibus proscriptæ atque eliminatæ fuerunt. Ultima demum, quod apud prudentes, & probos viros eædem Societates, & Aggregationes male audirent, eorumque judicio, quicumque eisdem nomina darent, pravitatis, & perversionis notam incurrerent.

Invocatio auxilii brachii sæcularis Ecclesiasticis Superioribus in prioribus Litteris demandata.

§. 8. Denique idem Prædecessor in præinserta Constitutione Episcopos, & Superiores Prælatos, aliosque Locorum Ordinarios excitat, ut pro illius executione, si opus fuerit, brachii sæcularis auxilium invocare non prætermittant.

Pontifex ipse Supremorum Principum, & Sæcularium Potestatum opem invocat, & requirit.

§. 9. Quæ omnia, & singula non solum a Nobis approbantur, & confirmantur, eisdemque Ecclesiasticis Superioribus respective commendantur, & injunguntur; verum etiam Nos ipsi, pro Apostolicæ solicitudinis officio, præsentibus Nostris Litteris, Catholicorum Principum, omniumque Sæcularium Potestatum opem, auxiliumque ad præmissorum effectum invocamus, & enixo studio requirimus; quum ipsi Supremi Principes, & Potestates electi sint a Deo defensores Fidei, Ecclesiæque protectores; ideoque eorum munus sit idoneis quibusque rationibus efficere, ut Apostolicis Constitutionibus debitum obsequium, & omnimoda observantia præstetur; quod iis in memoriam revocarunt Trid. Synodi Patres *Sess.* 25. *cap.* 20. multoque antea egregie declaraverat Imperator Carolus Magnus, suorum Capitularium *Tit.* 1. *cap.* 2. ubi, post demandatam omnibus sibi subditis Ecclesiasticarum Sanctionum observantiam, hæc addidit: *Nam nullo pacto agnoscere possumus qualiter nobis fideles existere possunt, qui Deo infideles, & suis Sacerdotibus inobedientes apparuerint.* Quapropter cunctis ditionum suarum Præsidibus & Ministris injungens, ut omnes, & singulos ad debitam obedientiam Ecclesiæ Legibus exhibendam omnino compellerent, gravissimas quoque pœnas adversus eos indixit, qui hoc præstare negligerent, subdens inter alia: *Qui autem in his (quod absit) aut negligentes, eisque inobedientes fuerint inventi, sciant, se nec in nostro Imperio honores retinere, licet etiam Filii nostri fuerint, nec in Palatio locum, neque nobiscum; aut cum nostris societatem, aut communitatem ullam habere, sed magis sub districtione & ariditate pœnas luent.*

Fides Transumptis habenda.

§. 10. Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis Originalibus Litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

§. 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, innovationis, approbationis, commissionis, invocationis, requisitionis, decreti, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 18. Maji 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Domini MDCCLI. XV. Kalendas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus. *J. Datarius.*

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi. J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 28. ejusdem Mensis, & Anni.

DE

DE TOLLENDIS ABUSIBUS

Ab Oratoriis privatis, quæ sunt in domibus Laicorum.

Epistola Encyclica ad Primatem, Archiepiscopos, & Episcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Controversiæ circa Oratoria privata vigentes, & Polonorum Præsulum vota Pontificias declarationes exposcunt.

MAgno cum animi Nostri dolore a Nobis intellectum est, nonnullas in Diœcesibus vestris controversias ac molesta dissidia, propter Oratoria privata, insurrexisse; quibus præcidendis cum omnis per vos cura ac diligentia adhibita fuerit, non modo optato fine frustrati sitis, sed & in aliorum offensionem incurreritis, vobisque eam acquisiveritis reprehensionem & notam, quasi nimio rigore adhibendo modum excedatis: optari proinde a vobis, ut per hanc Sanctam Sedem certæ vobis regulæ indicentur, ad quarum normam, sublatis abusibus, privati Oratorii Privilegium exerceri debeat; idque ad eum finem, ut, cum Ordinationes vestræ Pontificia auctoritate nostra munitæ fuerint, non solum ab omni malevolorum censura immunes evadant, verum majus semper eisdem honoris, atque æstimationis pondus accedat. Licet autem vestræ hujusmodi petitioni satisfacere facillime potuissemus, illos vobis libros indicando, tam in quibus de hujusmodi materia doctrina traditur Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Decretis conformis, quam alios etiam, quorum Scriptores, dum de privatis Oratoriis agunt, ea Sanctæ Sedis Decreta vel dissimulant, vel ignorant, quæ assertionibus eorum omnino opponuntur; Nihilominus, cum Nos Venerabiles Personas Vestras præcipuo ac speciali affectu prosequamur, per Encyclicam hanc Epistolam nostram, qua fieri poterit brevitate, tum eorumdem Decessorum nostrorum, tum nostram hac super re mentem, sensusque aperiemus: quibus quidem, præter obedientiam, quæ eisdem debetur, ratione auctoritatis, a qua, velut a fonte dimanant, aliud etiam nescio quid majoris ponderis inest, materiæ ipsius nomine, quæ eorum objectum est, quæque in quæstione versatur; cum omnis hujusmodi res ab Apostolicis Privilegiis dependeat, quorum explicatio privativo jure Summis Pontificibus reservata est, cumque eamdem præcipuam normam desumere debeat ex intentione illius, a quo concessio facta est, cujus sensus concedenti semper, quam alii cuilibet notior esse debet, adeo ut quidquid a vobis secundum ea, quę in Encyclica hac Epistola nostra continentur, ordinabitur, & statuetur, id pro exequendis Summorum Pontificum præscriptis præstitum esse dicendum sit; cujus rei gratia Apostolicorum Delegatorum qualitatem, & auctoritatem, Fraternitatibus Vestris additam esse censendum est; quam etiam, quatenus opus sit, Nos ipsarum pręsentium Litterarum tenore Vobis ad hujusmodi effectum concedimus, & impertimur.

Eas, licet minus necessarias edere intendit Pontifex, quæ majus auctoritatis pondus habeant.

Oratoria privata in Episcoporum ædibus extructa jam usque a prioribus Ecclesiæ sæculis.

§. 1. Nihil sane expositum Nobis est, quod ad ea pertineat Sacella, quæ in Episcopalibus Palatiis vestris habetis, pro Missa, vel per vos, vel per alios celebranda, aliave quapiam sacra Functione, quæ officii ac dignitatis vestrę propria, sit, obeunda; de quibus late disserere Nobis persacile esset, nisi hoc a proposito nostro alienum foret. Quare duo tantummodo vetusta Sacellorum exempla indicabimus, quę Episcopi in proprio Episcopio a publicis Ecclesiis distincta, ac separata habebant, in quibus Sanctum Missę Sacrificium celebrabant. Horum primum Sacellum est S. Cassii Episcopi Narniensis, de quo S. Gregorius *in Homilia* 37. *super Evangelia* narrat, quod licet gravi morbo opperimeretur, *in Oratoria Episcopii sui Missas fecit*, tam ut proprię, quam ut eorum, qui illum visitatum adveniebant, devotioni satisfaceret. Alterum exemplum est S. Joannis Eleemosynarii Episcopi Alexandrini, qui sicut in Actis ipsius a Leontio scriptis deprehenditur illos coarguens, qui Missa nondum peracta, discedebant, quum ipse ad eamdem celebrandam in pu-

in publicam Ecclesiam se conferebat, dicere in more habebat: *Ego propter vos descendo in Sanctam Ecclesiam, nam poteram mihimet facere Missas in Episcopio.* Prædictum exemplum legere est apud Thomassinum *de veteri, ac nova Ecclesiæ disciplina part. 1. lib. 2. cap. 93. num. 6.* Alia exempla in Opere *de Oratoriis privatis* inscripto *cap. 6.* collecta reperiuntur (quod opus novissime a Joanne Baptista Gattico Canonico Lateranensi Romæ in lucem editum est) per quæ Episcoporum jus circa Sacella in propriis Episcopalibus Palatiis habenda validis fundamentis innixum comprobatur.

Concilium Tridentinum de aliis Oratoriis privatis decernens, nihil detrahit Sacellis Episcoporum.

§. 2. Huic quidem juri Sacrum Tridentinum Concilium nulla ratione derogavit; quippe quod tantummodo *Sess. 22. de observandis, & evitandis in celebratione Missæ*, propter multa quæ parum decenter fieri identidem contingebat, Episcopis præcepit, ne Sæcularibus, ac Regularibus Missam celebrare permitterent *privatis in Domibus*, & extra Ecclesias, aut Oratoria publica, quæ Divino cultui destinata essent; quod nullam cum Cappellis, quæ in Episcopalibus Palatiis sunt, rationem habet, quum hæc sub privatarum domorum nomine nunquam censeri possint. Id pluries a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium ejusdem Concilii Tridentini Interpretum, in aliquot ejusdem Resolutionibus, validis rationibus innixis, declaratum est, quas Nos in nostro *de Sacrificio Missæ* Tractatu retulimus *Sess. 2. §. 45. & seq. Latinæ Edit. Patav.*; Nos enim, tunc etiam cum *in minoribus* constituti, opus aliquod inscriberemus, illud præcipue Nobis gloriosum duximus, ut nulla in parte a Romanæ Curiæ Tribunalium Sententiis recederemus, quibus ut plurimum a Pontificiis Oraculis auctoritatis robur accedit.

Sed nihil etiam statuit de eorum facultatibus extra Ædes Episcopales, & extra Diœcesim.

§. 3. Illud tantummodo de hujusmodi Episcoporum Privilegio dici poterat; quod, cum idem ad Sacella, quæ in Episcopiis sita sunt, restringeretur, nullo modo Episcopis favere poterat, tum cum iidem extra proprias domos versarentur, cum Visitationem obirent, sive cum iter haberent; adeo ut, cum vel Missam celebrare, vel eidem interesse vellent, ad publicas Ecclesias se conferre cogerentur, vel a locorum Ordinariis veniam petere, ut sibi liceret, vel Missam celebrari facere, vel ipsi eamdem celebrare, in illa habitatione, in qua forte diversarentur.

Privilegium Altaris viatici ubique erigendi Episcopis concessum a Bonifacio VIII.

§. 4. Verum recol. mem. Prædecessor Noster Bonifacius Papa VIII. in Decretali sua: *Quoniam Episcopis, de Privilegiis, in Sexto*, male factum reputans, Episcopos sine rationabili causa Missam quotidie non celebrare, aut eidem non interesse, eisdem concessit, ut etiam extra propriam Diœcesim Altari portatili, seu viatico uterentur: *Præsenti Constitutione indulgemus iisdem, ut Altare possint habere viaticum, & in eo celebrare, aut facere celebrari ubicumque absque interdicti transgressione illis permittitur celebrare, vel audire Divina.* Dignum animadversione verbum est, *Ubicumque*, quod quidem procul dubio loca etiam, quæ extra Diœcesim sita sunt, comprehendit.

Eo uti possunt etiam sine licentia Ordinarii Locali, post Concilii Tridentini, & Pauli V. decreta.

§. 5. Præcipuam etiam animadversionem dictæ Congregationis Concilii Resolutiones merentur, cum ad Quæsitum eidem propositum, num videlicet Episcopus, qui extra propriam Diœcesim est, ad utendum Privilegio Altaris Viatici, petere ejus rei veniam ab Episcopo Locali teneatur; minime eum teneri respondit; alioqui frustratorium Bonifacii VIII. Privilegium fuisset: quoniam illius Pontificis ætate antiquum Jus in suo vigore perstabat, cui, quemadmodum mox dicetur, a Concilio Tridentino postea derogatum fuit, secundum quod Episcopi facultatem concedebant Missam in privatis domibus celebrandi. Similiter, cum eidem Congregationi alterum Quæsitum propositum fuisset: num Privilegio per Bonifacium VIII. Episcopis concesso, vel Tridentinum Concilium, vel Pontificis Pauli V. Decretum, de quo pariter mox dicetur, præjudicium ullum attulissent; nihil pariter Privilegio illi detractum fuisse respondit; cum tam in Concilio, quam in citato Decreto, sublata quidem Episcopis facultas fuerit, qua aliis licentiam in privatis domibus Missam celebrandi concedere possent, verum nequaquam juribus illis expoliati remanserint, quæ proprias personas respiciunt, quæque eorumdem dignitatis, atque characteris propria sunt. Prædictæ Resolutiones a Nobis referuntur in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ* latinæ editionis Patavinæ *Sect. 2. §. 42.*, nec non in Commentariis bon: mem: Cardinalis Petra ad Constitutiones Apostolicas

tom. 4. *super Constitutione 2. Urbani V. num.* 15. *& seq.* & a Gattico in recenti ejusdem Tractatu *de Oratoriis domesticis in tit. de usu Altaris portatilis cap.* 12. *num.* 1. *& seq.*

Non tamen extra domum propriæ habitationis, sive in aliena Diœcesi.

§. 6. Tam verum est, quam quod verissimum, nullam rem majus præjudicium Privilegiis afferre, quam abusum eorumdem; quod quidem satis superque pro vero comprobatum fuit, etiam in casu hujus Privilegii Altaris portatilis, quod concessum Episcopis est, & quod post Concilium Tridentinum, ac Paulinum Decretum illæsum remansit. Certis indiciis compertum fuit, quoddam Episcopos eodem abuti, qui, vel intra, vel extra Diœcesim, ad Laicorum se domos conferebant, atque in iis, vel ipsi Missam celebrabant, vel, ut ibidem plures celebrarentur Missæ, faciebant, idque nulla necessitate urgente, sed ad eum tantum finem, vel ut proprium Privilegium ostentarent, vel ut Laicorum petitioni satisfacerent. Cum hujusce inconvenientis notitia ad Concilii Congregationem pervenisset, non prætermisit hujusmodi excessum prohibere, ejusdemque abusus corrigendi curam Archiepiscopis committere, si quando factum in locis eorum jurisdictioni subjectis contigisset. In Codicibus Actorum, seu Regestis Congregationis prædictæ *lib.* 48. *Decretorum fol.* 471. Resolutiones ipsæ referuntur. Quia tamen nihilominus malum invalescebat, a felicis recordationis Prædecessore nostro Clemente Papa XI. die 15. Decembris 1703. sequens Decretum publicatum fuit, in quo postquam inconveniens expositum fuit, nimirum: *Episcopi etiam in aliena Diœcesi extra Domum propriæ habitationis in privatis Laicorum Domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut per plures e suis Cappellanis vivificam Christi Hostiam immolant*; ad remedium gradus fit: *Ad abusus hujusmodi eliminandos &c. Sanctissimus Dominus Noster &c. expresse declarat, Episcopis, & his majoribus Prælatis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, neque sub prætextu Privilegii clausi in corpore Juris, neque alio quocumque titulo, ullo modo licere extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortius intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrare facere.*

Sed si in aliena domo revera moram traxerint, etiam hospitii, & itineris causa Possunt.

§. 7. Magni hujus Pontificis menti ille tantummodo finis in hoc propositus fuit, ut abusus tollerentur, numquam autem ut recto Privilegii usui quidquam detraheretur, & quia relata verba prohibitiva, utpote nimis ampla, & effrænata, cuipiam præbere ansam poterant affirmandi, non licere Episcopis uti Privilegio Altaris portatilis, tum cum vel Diœcesim visitant, vel iter faciunt, aut alia justa de causa extra residentiam sunt, atque in laicorum domibus morantur; illato de hujusmodi re sermone in Congregationibus, quæ sub Innocentio XIII., immediato Clementis ejusdem Successore, habitæ fuerunt, quarum Nos tunc *in minoribus* existentes, a Secretis fuimus, opportunum factum judicatum est, ut ea, quam mox subjicimus, Declaratio fieret, quæ postea inserta fuit in ejusdem Innocentii Litteris incipientibus: *Apostolici Ministerii*, quas idem Pontifex pro constituendo in Hispaniarum Regnis bono Ecclesiasticæ disciplinæ regimine condidit, quasque etiam ejusdem Successor Benedictus XIII. *in forma specifica* confirmavit, & ut in omnibus locis pro regula, ac norma haberetur, in Appendice Concilii Romani a se celebrati voluit insertas; ipsam vero declarationem inter ejusdem Concilii decreta retulit Tit. XV. Cap. III. in quo quidem Concilio Nos quoque ad Sacrorum Canonum Interpretationem adhibiti fuimus. Declarationis verba Nos etiam hic libenter apponimus: *Declaramus, quod, cum in prædicto Decreto*, de Clementis XI. Decreto sermo est, *statuatur, non licere Episcopis extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere; hujusmodi prohibitio intelligenda non sit de domibus, etiam Laicis, in quibus ipsi Episcopi forte, occasione Visitationis, vel itineris, hospitio excipiantur; ut nec etiam quando Episcopi in casibus a jure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicæ licentia, absentes a domo propriæ ordinariæ habitationis, moram idcirco faciant in aliena domo per modum similis habitationis; his enim casibus licita iis erit erectio Altaris ad effectum prædictæ celebrationis, non secus ac in domo propriæ ordinariæ habitationis.*

Præmissarum Regularum usus.

§. 8. Optimum factu judicavimus in Encyclica hac Epistola Nostra exponere Vobis hæc, quæ ad Fraternitates Vestras præcipue pertinent, nimirum quantum Vobis concessum est quoad Sacella, seu Capellas, quæ in Episcopalibus Palatiis vestris sunt; quantum item Vobis in alienis domibus, & extra vestram Diœcesim facere permissum est, causas etiam Concessionum, ac Privilegiorum indicavimus, necnon eorumdem abusus, atque abusuum prohibitiones apposuimus; tum ut Vos discrimen agnoscatis, quod intercedit inter Cappellas Episcopalium Ædium vestrarum, per quas non minus spirituali consolationi, & commodo vestro, quam dignitatis vestræ decori providetur, & privata Oratoria in domibus Laicorum, sive intra, sive extra Diœcesim vestram, in quibus aliquando Vobis, pro præcipuo fine hujusmodi commodi, & consolationis vestræ, Privilegio Altaris erigendi, ac celebrandi, vel celebrari faciendi, uti licet; tum vero etiam, ne forte, cum Vos contra abusus privatorum Oratoriorum in domibus Laicorum invigilare debeatis, redargutioni illi obnoxii sitis, quod alienos in aliorum domo defectus dum corrigitis, interim vestræ domi atque in propria agendi ratione excessus adhibeatis. Ideoque ad privatorum Oratoriorum propositum, quæ in Domibus Laicorum sunt, gradum facientes, aliqua præmittemus.

De Oratoriis privatis in domibus Laicorum extant monumenta, tum primis, tum posterioribus Ecclesiæ Sæculis.

§. 9. Primum quidem est, privatorum Oratoriorum in dictis domibus usum ab antiquo tempore repetendum esse; cum constet, Apostolos Sacra Mysteria privatis in domibus celebrasse, eumque morem persecutionum tempore servatum fuisse, quemadmodum Christianus Lupus *in suis notis ad Canones Trullanos* apposite animadvertit. Alterum autem, privata Oratoria, in domibus Laicorum, subsequentibus etiam sæculis fuisse, cum persecutiones jam cessassent; cum in Sacramentario Gallicano, quod Mabillonius *tom.* 1. *Musæi Italici* impressum edidit, *Collecta* legatur, quæ recitanda erat in Missa, quæ celebratur *in domo cujuslibet*; nec ad hujusmodi quidem assumptum aliæ deficiunt probationes, quas Nos in Tractatu nostro *de Sacrificio Missæ sect.* 1. §. 10. cum cura colligere studuimus. Tertium porro est, de tollendis hujusmodi Oratoriis privatis in domibus Laicorum, seu potius facultatibus Missam in ipsis celebrandi, pluries cogitatum esse. Nihil de Justiniani Novella 58. dicemus, in qua, ne in domesticis Oratoriis celebraretur, lege interdixit, tantummodo permittens, ut in eisdem oraretur; nihil præterea de Novellis 4. *&c.* 5. Leonis Sapientis, qui prohibitionem sustulit, afferens, adeo tunc privata Oratoria multiplicata fuisse, in quibus Missæ celebrarentur, ut non solum optimates, sed mediocris etiam conditionis homines in suis domibus eadem haberent. Quod vero spectat ad ea monumenta, quæ proxima temporibus nostris sunt, satis erit illa indicasse, quæ in dicto Tractatu *de Sacrificio Missæ loco superius citato* a Nobis allata fuerunt.

De iis abrogandis sæpe cogitatum.

Ad eorum erectionem, & usum Episcoporum licentia semper requisita fuit.

§. 10. Quartum, quod licet fere semper in Laicorum domibus privatorum Oratoriorum usus habitus fuerit, in quibus Missa celebrabatur; semper tamen Episcoporum licentia necessaria fuit: Ad quam concedendam ipsi valde faciles plerumque erant: *Missarum solemnia non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda censemus*. Verba sunt *Can. Missarum, de Consecrat. dist.* 1. Hæc autem facilitas, propter quam interdum factum est, ut Oratoria domestica, licet frustra, prohiberentur, multo magis in usu fuit in Ecclesia Orientali, ob id potissimum, quod in Ecclesiis Græcorum non nisi unicum Altare erat, & postquam una super ipso Missa celebrata esset, altera per eumdem diem celebrari minime poterat. Balsamon *in Commentariis ad Canones Trullanos* testatur, quod sine ulla alia formula, impertita ab Episcopo censebatur Sacerdoti licentia celebrandi Missam in privatis Laicorum Oratoriis, quoties super Mappis ab Episcopo consecratis celebraret.

Sed hæc facultas a Concilio Tridentino Episcopis adempta est, ideoque ad solum Romanum Pontificem devoluta.

§. 11. Postremum autem, quod dicimus, illud est. Quum, post varios sermones in Sacro Concilio Tridentino hac de re habitos (quod Concilium, tam magna cum Polonici Regni gloria, tanto plausu acceptum fuit, opera Cardinalis Osii, & Nuntii Commendonii, in magno Conventu habito coram Rege Sigismundo Augusto, quemadmodum in ipsius Concilii Historia per Cardinalem Pallavicinum conscripta *lib.* 24. *cap.* 13. videre est) *in Sess.* 22. in Decreto *de observandis*, *&*

evi-

evitandis in celebratione Missæ, sequenti modo statutum, & ordinatum fuerit: *Neve patiantur*, de Episcopis sermo est, *privatis in domibus*, *atque omnino extra Ecclesiam*, *& ad Divinum tantum cultum dedicata Oratoria*, *ab iisdem Ordinariis designanda*, *& visitanda*, *Sanctum hoc Sacrificium a Sæcularibus*, *aut Regularibus quibuscumque peragi*, cum adjecta derogatione cuilibet privilegio, exemptioni, & consuetudini, *non obstantibus privilegiis*, *exemptionibus*, *appellationibus*, *ac consuetudinibus quibuscumque*; ex eo factum esse, ut non amplius Episcopis facultas sit concedendi usum Oratoriorum privatorum in domibus Laicorum, causa in iisdem Missam celebrandi; cum licentia, quæ ab ipsis daretur celebrandi Missam in Oratoriis privatis, neutiquam stare possit cum præcepto a Concilio eisdem ipsis imposito, ne id permittere debeant: ac proinde prædictum Jus ad Sanctam Sedem devolutum fuisse, quoniam circumstantiæ temporum, & Oratoriorum privatorum in Laicorum domibus dilatatio minime permittebant, ut eadem prorsus abolerentur. Atque hujusmodi semper fuit Conciliaris Textus intelligentia, quam tradidit Congregatio Concilii, privativa ejusdem interpres; quæque etiam a fel. record. Prædecessore Nostro Paulo Papa V. in Epistola Encyclica anno 1515. ad omnes Episcopos expedita, approbata fuit; quæ quidem Epistola tum apud varios Auctores, tum etiam *in citato Tractatu nostro de Sacrificio Missæ sect. 2. §. 42.* impressa reperitur. Et in ea quidem alia quæcumque Verborum Concilii intelligentia reprobatur, multaque de irreverentia erga Missæ Sacrificium dicuntur, cui nimia Episcoporum facilitas in concedenda licentia sine ulla limitatione, aut cautela, non parum fomenti præbebat. Denique in eadem ita concluditur: *Facultatem hujusmodi licentias dandi*, *ipsius Concilii Decreto*, *unicuique ademptam esse*, *solique Beatissimo Romano Pontifici esse reservatam*.

§. 12. Postquam Jus concedendi Oratoria in privatis Laicorum domibus Sedi Apostolicæ reservatum fuit, dici vix potest quantum curæ, ac diligentiæ adhibitum sit pro recto ejusdem moderamine. Qua de re in Archivo Congregationis Concilii, cujus olim Secretarii munus Nos ipsi, antequam ad majores Dignitates ascenderemus, plures per annos gessimus, authentica documenta reperiuntur. Hæc tandem pro lege statuta fuerunt, quemadmodum ex formulis Litterarum in forma Brevis, quæ conceduntur, colligere licet: Oratorium scilicet parietibus, per quos ab omnibus aliis domesticis usibus segregetur, extructum esse debere; idem prius vel ab Episcopo, vel ab alio, cui ipse vices suas delegaverit, visitandum esse, inspiciendi gratia, num decens, & apte compositum sit, & num aliquid eorum, quæ necessaria sunt, in eodem desit; ut Episcopus sit, qui celebrandi Missam licentiam impertiatur, & quod licentiam hujusmodi secundum rationabile illius arbitrium perduret; nec plures in die, sed unica tantum Missa in Oratorio celebretur; & quod hæc Missa celebretur a Sacerdote vel Sæculari, vel Regulari, dummodo Sæcularis ab Episcopo approbatus sit, Regularis autem licentiam habeat a suo Regulari Superiore, ne Missa celebrari possit diebus solemnibus Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini Nostri JESU CHRISTI, & aliis solemnioribus diebus, quos inter etiam enumerantur dies Epiphaniæ, & Ascensionis Domini, Annunciationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, necnon Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Titularis Ecclesiæ Loci: Exprimuntur personæ, quarum præsentia necessaria est, ut in privato Oratorio Missa celebrari possit; aliæ item, quæ, dum supradictis præsentibus Missa celebratur, eidem interesse possunt, & Ecclesiastico præcepto satisfacere; denique declaratur, omnia sine Parochialium jurium præjudicio fieri debere.

Providæ Leges a S. Sede præscriptæ pro Oratorior. privat. erectione, & usu.

§. 13. Atque hæc sunt, quæ in consuetis privatorum Oratoriorum Brevibus continentur. Quædam vero alia expediri contingit Brevia, quæ extraordinaria sunt: ut quum exempli gratia, justis cuipiam de causis concessio fit, un secundam Missam celebrari facere possit, vel, ut eadem aliquanto citius, aut aliquanto serius eo temporis limite, seu termino celebretur, qui in Rubricis præfixus est; vel etiam in diebus exceptis; & alia hujusmodi. Cum autem interdum tam circa Brevia privatorum Oratoriorum prioris speciei, quam circa alia, ac generatim super omnibus

Ampliores concessiones, quoad numerum, diesque & horas, quibus celebrari valeant.

Ad peculiares quæstiones decreta edita.

bus controversiæ exortæ sint; Apostolica Sedes per hujusmodi occasiones opportunis rationibus super hoc providere non prætermisit.

§. 14. In ordinariis Brevibus, ut plurimum duobus Conjugibus licentia conceditur faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur; exprimiturque, ut Missa celebrari possit tum iisdem præsentibus, tum eorum filiis, consanguineis, atque affinibus, qui una cum ipsis in eadem domo habitationem habent. Nunquam exorta difficultas est, an, cum aut Vir, aut Uxor Missæ intersunt, si consanguinei, & affines, qui in eadem domo habitant, præsentes pariter adsint, Ecclesiastico præcepto diebus Festis satisfaciant; id tanquam tutum, ac Brevis litteræ cohærens habitum est. Summa autem difficultatis eo semper rediit, ut dispiceretur, num, cum neuter Conjugum adsit, sed unus ex consanguineis, aut affinibus in eadem domo habitantibus, posset eo jubente in privato Oratorio Missa celebrari; & num alii, qui in domo illa habitant, consanguinei, & affines, eamdem audientes Festo die, Ecclesiastico præcepto audiendi Missam satisfaciant. In hoc autem divisæ de more Auctorum opiniones erant; verum cum hujusce difficultatis punctum in Congregatione Concilii *die* 3. *Decembris* 1740. in causa, cujus inscriptio erat *Marsicen. Oratorii*, propositum, ac discussum esset; decisum fuit, non posse in privato Oratorio Missam celebrari, nisi Indultariorum præsentia ibidem haberetur; quod idem est ac si dicatur, Viri, vel Uxoris, ad quos Breve directum erat; quemadmodum *in tom.* 9. Resolutionum Concilii *anni* 1740. *ad pag.* 89. *& seq.* videre est.

1. Indultariorum præsentia requiritur pro celebratione Missæ in Orat. priv. Indultarii distinctius decernuntur ab iis, quibus solummodo conceditur, ut Missam ibi audiendo satisfaciant Præcepto. Indultarii censentur ii, quibus inscriptæ sunt Litteræ Apostolicæ. Nisi aliter in corpore Brevis dispositive statuatur.

§. 15. Cum autem Decreti hujusce facta Nobis relatio esset, idem per Nos *sub die* 7. *Jan.* 1741. confirmatum fuit; ac præterea demandatum, ut in hujusmodi Brevibus, in quibus certis quibusdam, ac determinatis personis concessio fit, ut unam in privato Oratorio Missam celebrari facere possint, quæ Missa pro filiis, consanguineis, & affinibus valeat, majoris claritatis gratia, subjecta clausula adjungatur: *Volumus autem, quod nati, ac consanguinei, & affines prædicti unicam dictam Missam, vobis quidem præsentibus, audire tantummodo, nunquam vero celebrari facere audeat.* Ut autem quæ Indultariæ personæ sint, facile agnosci posset, sine quarum præsentia Missa celebrari non potest, neque, qui eamdem audit, præcepto satisfacit; adjunximus, ut pro Indultariis personis illæ haberentur, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatæ forent, cum ad easdem ipsas Breve dirigatur.

§. 16. Nos ab hujusmodi norma minime recedimus: verum quia aliqua interdum in corpore Brevis persona nominatur, qua præsente, conceditur, ut Missa celebrari possit & quod alii affines, consanguinei, vel familiares eamdem audientes, præcepto satisfaciant, etiamsi prædicta persona in Fronte Brevis minime nominetur, hinc est, quod, firma semper ea regula manente, ut possit in privato Oratorio Missa celebrari, dum aliqua ex Indultariis personis adsistit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatur; dicimus, posse Missam celebrari, etiamsi nulla earum personarum præsens adsit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatur, dummodo illa præsens sit, cui in Brevis corpore nominatim & expresse facultas tribuitur, ut possit in privato Oratorio tum cum ipsa adsistat, facere ut Missa celebretur.

Exemplum ejus rei affertur.

§. 17. Atque ut res exemplo magis pateat: Datur Viro & Uxori facultas faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur, atque ad hos Breve dirigitur. Hic autem Vir superstitem habet Matrem, hæc vero in Fronte, seu Inscriptione Brevis minime nominatur; verum cum in Brevis corpore dicatur, quod ipsa quoque Mater eamdem Missam celebrari facere possit, & valeat; id sufficiens est, ut sola Matris præsentia adhibita, Missa in Oratorio celebrari possit, etiamsi Mater in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominata non sit. Quæ hactenus dicta sunt, in hujusmodi generis Brevibus indicantur; verum curæ Nobis erit, ut in posterum felicius etiam, & sine ulla confusione exprimantur.

2. Si permittatur celebratio Missæ diebus excipi itit in

§. 18. In consuetis sive ordinariis Brevibus, solemnes, quemadmodum dictum est, dies excipiuntur, quos inter Natalis Christi Domini dies recensetur, in quo tres a quolibet Sacerdote Missæ celebrantur. Interdum illi, qui privati Oratorii Breve

hab t,

habet, extraordinarium Breve conceditur, in quo eidem, valetudinis cauſa, Miſſam domi audire diebus etiam exceptis permittitur. Cum autem in hujuſmodi Brevibus de unica tantum Miſſa ſermo ſit; orta difficultas fuit: num poſſent die Natalitio a Sacerdote, qui in ipſo celebrabat, tres Miſſæ celebrari, de quo cum Nos eo tempore, quo Concilii ejuſdem a Secretis eramus, peculiarem Diſſertationem conſcripſiſſemus, atque in lucem edidiſſemus, *ſub die* 13. *Januarii anni* 1725. reſolutum a Congregatione fuit, quod a Sacerdote tres Miſſæ celebrari poſſent, quemadmodum *tom.* 3. Theuſauri Reſolutionum *pag.* 109. *& ſeq.*, *& pag.* 116. videre eſt.

Nativitate Domini, celebrari poterunt tres Miſſæ.

§. 19. Reliquum eſt, ut de Sacris Functionibus dicatur, quæ in iis Oratoriis fieri poſſunt, quæ in domibus privatorum ſunt, & in quibus non plures, quam unicam tantum Miſſam celebrari permiſſum eſt, niſi cum forte cuipiam ex ſpeciali gratia conceſſa facultas eſſet faciendi, ut ſecunda celebretur. Quod ad Baptiſmatis Sacramentum attinet, jam in Viennenſi Concilio ſub Pontifice Clemente V. decretum fuit, ne Baptiſmus in aliis locis conferri poſſet, præterquam in Eccleſiis, in quibus Sacri hujus Lavacri Fontes reperiuntur, niſi cum caſus neceſſitatis adeſſet, aut cum de Regum, vel Principum filiis ageretur, quemadmodum in Clementina unica *de Baptiſmo, & ejus effectu*, videre eſt.

3. Baptiſmus, extra caſum neceſſitatis, miniſtrari nequit in Oratoriis privatis, præter quam Filiis Regum, ac Principum.

§. 20. Quod autem Sacramentum Pœnitentiæ reſpicit, jam in Rituali Romano ſub Titulo *de Sacr. Pœnitentiæ*, cum de Sacerdote ſermo ſit, qui Confeſſiones audit, ſtatutum fuit: *In Eccleſia, non autem in privatis ædibus, confeſſiones audiat, niſi ex cauſa rationabili, quæ cum inciderit, ſtudeat tamen id decenti loco præſtare.* Rituale a Pontifice Paulo V. confirmatum fuit. Et magnus Eccleſiaſticæ diſciplinæ Inſtaurator Sanctus Carolus Borromæus tum in Inſtructione Sacramenti Pœnitentiæ, tum in Monitis ad Confeſſarios, atque in primo ſuo Provinciali Mediolanenſi Concilio, id inculcare non prætermiſit, quemadmodum in Actis Eccleſiæ Mediolanenſis, editionis Civitatis ejuſdem *part.* 1. *pag.* 11. *part.* 4. *pag.* 520. *eadem part.* 4 *pag.* 761., *& pag.* 773. videre eſt; *pag.* autem 775. Superioribus Regularium inculcat, ut id a Subditis eorum exacte adimplendum curent. Cum autem a prædictis Confeſſariis Regularibus prolata in medium facultas eſſet audiendi ubique Confeſſiones Fidelium, quam ſibi ea ratione aſſerebant, quod in Pontificis Clementis X. Bulla: *Suprema* nulla loci limitatio fieret; idem ipſe Pontifex declaravit, *nullam facultatem* (in prædicta Conſtitutione ſua) *fuiſſe tributam Regularibus audiendi Confeſſiones Sacramentales in privatis domibus, ac proinde minime licere eiſdem Regularibus cujuſvis Ordinis &c. Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrare in domibus privatis extra caſus a Jure permiſſos.* Quod decretum cum Præſulis Fagnani ſubſcriptione editum, variis in locis impreſſum eſt; ut in Appendice ad Synodum Fulginatenſem, quæ a bon. mem. Joſaphat Baptiſteli Civitatis ejuſdem Epiſcopo anno 1722. celebrata fuit.

4. Nec Pœnitentiæ Sacramentum extra caſus a Jure permiſſos, non obſtantibus Privilegiis Regularium.

§. 21. Quod pertinet ad Communionem Paſchalem, quæ ab unoquoque Catholico Paſchatis tempore recipienda eſt, ex præſcripto tum Decreti Concilii Lateranenſis *in cap. Omnis utriuſque ſexus, de pœnitentiis, & remiſſionibus*, tum Concilii Tridentini *ſeſſ.* 13. *cap.* 10., *can.* 10., nemo eſt, qui ignoret, præceptum hoc in propria Parochiali Eccleſia adimplendum eſſe, aut in alia Eccleſia cum proprii Epiſcopi, vel Parochi licentia, ſecundum varias Diœceſum conſuetudines. Porro fel. record. Prædeceſſor Noſter Paulus Papa IV. Fratribus Minoribus privilegium conceſſit, ut Sacram Euchariſtiam omnibus Chriſtifidelibus in eorum Eccleſiis diſtribuere poſſent, excepta tamen die Paſchatis Reſurrectionis; atque hoc privilegium a ſanctæ memoriæ altero Prædeceſſore Pio Papa V. *per communicationem*, ut dicitur ad omnes Regulares extenſum fuit.

5. Communio Paſchalis in Eccleſia Parochiali ſumenda eſt.

Regularibus vetitum, in die Paſchatis Sac. Euchariſtiam diſtribuere in eorum Eccleſiis non Parochialibus.

§. 22. Verum quia, ſecundum præcedentem Eugenii IV. Conſtitutionem, Paſchale tempus, intra quod Communionis præceptum adimplendum eſt, a Dominica Palmarum initium habet, ac Dominica in Albis terminatur; cum exortum dubium fuiſſet, num licitum Regularibus foret intra præſcriptum eorumdem dierum terminum Sacram Euchariſtiam Fidelibus in eorum Eccleſiis diſtribuere: reſolutum fuit, die Paſchatis nemini diſtribui poſſe, ne illis quidem, qui intra Sanctiorem Heb-

Non tamen id vetitum aliis diebus intra termi-

num Paschale, salvo implemento præcepti in Parochiali Ecclesia. Hebdomadam Paschali præcepto in propria Parochiali Ecclesia satisfecissent; posse quidem Regulares aliis Paschalis temporis diebus Fideles in eorum Ecclesiis Sacra Eucharistia reficere; hac tamen conditione, ut Communione refecti scirent, non ideo se a præcepto illo exemptos esse, ut Paschalem in propria Parochiali Ecclesia Communionem recipere deberent. Illustria Cougregationis Concilii Decreta sunt quibusdam in Causis, Senonensi videlicet, Burdegalensi, & Mechiliniensi, quæ a Nobis in Nostro *de Synodo Diœcesana* Tractatu *lib.* 7. *cap.* 42. *n.* 7. relata sunt.

In Oratoriis privatis, extra Communionem Paschalem licebit S. Eucharistiam sumere, si Episcopi licentia accedat. §. 23. Extra Paschalem vero Communionem cum in Sacro Tridentino Concilio *sess.* 22. *cap.* 6. *de Sacrificio Missæ*, quæ subjicimus verba leguntur: *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quod ad eos Sanctissimi hujus Sacrificii fructus, uberior perveniret*, non defuit qui ex iisdem verbis deduceret, quod certe & clare inde consequatur, ut in privatis Oratoriis, quando in ipsis celebrandi Missam facultas est, distribui Eucharistia possit iis, qui Missæ præsentes adsunt; neque ad hoc præstandum ullo particulari Indulto opus sit. Super hujusmodi quæstionis capite Nos *in nostra Institut.* 34. §. 3. disseruimus, inter eas, quas tum, cum Bononiæ resideremus, Ecclesiæ illius Archiepiscopatum gerentes, publicavimus, quas quidem institutiones cum Italico Sermone edidissemus, postea Romæ latine redditæ, atque impressæ sunt. Ibi autem expositam paulo ante opinionem retulimus; verum aliam esse subjunximus, quæ Episcopi licentiam requirit, ut qui domesticum Oratorium domi habet, dum Missæ in eodem interest, communicare possit. Hujusmodi opinio tum bono rerum ordini, tum Romanæ etiam consuetudini, sive praxi, cohærens Nobis visa est; ac proinde ordinavimus, ne in privato Oratorio recipi Communio posset ab iis, qui in eodem Missæ intersunt, quam vel Sæcularis Sacerdos, vel Sacerdos Regularis celebraret, nisi vel nostram, vel Generalis Vicarii nostri licentiam obtinuisset.

Rectus disciplinæ ordo postulat, ut hac in re Episcoporum statuta observentur. §. 24. Neque etiam in præsens voluntas Nobis, aut ratio est, cur ab hoc Systemate recedamus. Siquidem, cum Nos in magna illa controversia, super Communione illis distribuenda, qui Missæ præsentes cum sint, eamdem petunt, quæ aliquot ab hinc annis in Italia exorta fuit, postquam Tridentini Concilii verba retulissemus, atque eorum zelum commendassemus, qui inter Sanctæ Missæ celebrationem Communionem recipiunt; Ecclesiasticos quoque Pastores excitavissemus, ne Eucharistico cibo illos fraudarent, qui ejusdem famelici forent; cum, inquam, animadvertissemus, ejusmodi curcumstantias dari posse, in quibus vel temporis, vel loci ratione, Episcoporum prudentia opportunum factum existimet, Sacram Eucharistiam etiam illi, qui Missæ interfuit, minime distribui: eo magis quod, juxta præsentis temporis disciplinam libera eidem facultas pateat, ut eamdem alio loco, atque alio tempore recipere possit; ordinavimus, ut in hoc debita proprii Superioris præcepto obedientia præstari deberet; cui qui morem gerere recusasset, nimis manifestum indicium præbuisset, quam parum animo dispositus ac paratus esset ad Altaris Sacramentum recipiendum; quemadmodum in Litteris nostris, quarum initium est: *Certiores effecti*, & quæ in Bullario nostro *tom.* 1. *n.* 64. leguntur, videre est.

Præmissorum Decretorum expositio omnem ignorantiæ excusationem de medio tollit. §. 25. Atque hæc sunt, Venerabiles Fratres, quæcumque in Encyclica hac Epistola nostra Vobis exponere opportunum existimavimus, a quo quidem satis intelligetis, quod legendis & considerandis Apostolicis Litteris concessionum Oratorii, Decessorum nostrorum Decretis, harum Congregationum Resolutionibus, quæ a Nobis, etiam in præsentia confirmata sunt, nullus amplius litibus, & controversiis locus reliquus sit. Verum quia Vos illud fortasse Nobis responsuros arbitramur, optime quidem hæc omnia habere, verum eo difficultatem redire, quod quæcumque decreta atque ordinata sunt, minime observantur; ne grave vobis sit, hoc per Nos reponi, quod si inobservantia ex neglecta Brevium lectione, & consideratione, aut ex ignoratione Decretorum, & Pontificiarum resolutionum, originem habet, Nos quidem in hoc nunquam culpandi erimus; idque nunc maxime, postquam, ingravescente licet ætate nostra, & multis ac difficillimis curis assidue Nos prementibus, in Encyclicam hanc Epistolam nostram, quidquid hac super re scire opus erat, inserere non detrectavimus.

§. 26.

§. 26. Quod si Vos etiam id præstare curabitis, ut in Diœcesanis Synodis vestris, in vestris item Edictis, quæ a Vobis pro bono Diœcesis vestræ regimine publicantur, Pontificiorum Decretorum, ac Resolutionum desuper indicatarum observantiam inculcetis; duplex inde bonum extabit, ut & vivam in Vobismetipsis eorumdem memoriam teneatis, atque ab aliis aut ignorantiam expellatis, aut eamdem, utpote crassam deinceps atque supinam, inexcusabilem reddatis. Hanc agendi rationem ac normam tenuerunt, atque in præsentia tenent nostri Italiæ Episcopi, qui aut Pontificiorum Decretorum, quæ super privatis Oratoriis condita sunt, Summam in Synodis suis inseruerunt, aut in Appendice ad ipsas Synodos eadem Decreta *per extensum* adjunxerunt, quemadmodum in Synodo *anno* 1724. a bon. mem. Cardinali de Via Arimini habita, in altera *anno* 1726. celebrata a bon. mem. Cardinali Pignatelli Archiepiscopo Neapolitano, atque etiam in ea, quæ *anno* 1736. habita fuit a Vener. Fratre nostro Annibale Cardinale Albano, Sabinensi tunc temporis Episcopo, atque in aliis multis, videre est.

Eadem in Diœcesanis Synodis, & Episcoporum Edictis publicanda sunt.

§. 27. Non ex eorum numero Nos sumus, quibus persuasum sit, omnia in nostra tempora inconvenientia incidere, atque ea præsentibus diebus contingere scandala, quæ numquam præteritis temporibus evenerint. Satis superque pro certo habemus, ea, quæ hodie fiunt, alio tempore accidisse. Ac ne a proposita re longius recedamus, illud dicemus, quod si hodie sacræ leges ad privata Oratoria pertinentes a Sacerdotibus violantur, propter præsidium, quo nituntur, Magnatum Sæculi, apud quos Cappellani munere inserviunt; idem nono etiam Sæculo eveniebat, cum S. Agobardus tunc temporis Archiepiscopus Lugdunensis, de eadem requeratur in suo Tractatu *de Privilegio & jure Sacerdotis cap.* 22. Non tamen idcirco vobis Sacerdotalis constantia, atque animus deponendus est. Pia ac religiosa Polonorum Natio est; &, si quando aliquis abusus in privatis ejusdem Oratoriis contingat, cum id Magnati, cujus in domo commissus, aut introductus est, notum fiat, rationes adducendo, & ostendendo, quod per abusus privilegium amittitur; sperare est, ipsum omne suum inobedienti Cappellano præsidium certo sublaturum. Et si quando infortunium accideret, ut hac ratione finis non obtineretur; præsto vobis semper spiritualia arma sunt, quibus contra Cappellanum uti potestis. Fortasse autem si hac ratione factum esset, quum primum de inconvenienti rescitum fuit; pace omnium dicemus, res non eo progressuras fuisse, in quo nunc statu sunt, sicut ex recursibus ad Nos delatis notum factum est, quorum causa ad Encyclicam hanc Epistolam nostram conscribendam animum adduximus.

Indultariis etiam demonstranda, cum interminatione amissionis Privilegii.

Et contra Cappellanos inobedientes procedendum etiam per censuras.

§. 28. At enim inconvenientia a Privilegiatis, & Exemptis proficisci vos fortasse dicturos prævidemus, nimirum a Regularibus, de quibus in prædicto recursu ad hanc Sanctam Sedem facto plura insinuantur. Nos autem id vobis dicimus, nulla privilegia, nec exemptiones esse, quæ impedire possint, quominus abusus exterminentur.

Exempti quoque præmissa observata tenentur.

§. 29. Habebant sine dubio Regulares privilegium Altaris viatici, & ut super eodem Altari Missam, ubicumque locorum forent, sine ulla Episcoporum licentia, celebrare possent, quemadmodum in Decretali Honorii III. *in cap. In his, de privilegiis*, videre est; a quo deinde privilegio fiebat, ut Missam possent celebrare etiam in domibus laicorum, sive super Altari viatico, sive super Altari fixo, etiamsi laicus privilegium Oratorii privati minime haberet; propter eam rationem, quod privilegium celebrantis suum vigorem haberet, licet celebrationis locus minime privilegiatus foret. Verum cum Sacrum Tridentinum Concilium in citata *sess.* 22. in Decreto jam citato *de observandis, & evitandis in celebratione Missæ*, Episcopis præcepisset, ne permittant, ut in privatorum domibus Missæ celebrentur *a Sæcularibus, aut a Regularibus quibuscumque*, eisdemque dedisset facultatem procedendi, tanquam Apostolicæ Sedis Delegatos, contra refractarios: *Ut Delegatis Sedis Apostolicæ*; atque omnibus privilegiis, exemptionibus; & consuetudinibus contrariis, cujuscumque generis essent, derogasset. *Non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque*; hinc necessario consequitur, Sacrum Concilium Tridentinum tam præcedentibus Altaris viatici privilegiis derogasse, quam facultati Missam in privatorum domibus, sine Episcopi li-

Regularium Privilegia hac in re sublata sunt a Concilio Tridentino, omnisque facultas Episcopis tributa, ut eos arctare possint ad observantiam Decretorum super hoc editorum.

pì licentia, celebrandi; atque ulterius Episcopum, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum, contra inobedientes procedere posse, etiamsi extmpti sint; nullum vero amplius esse privilegium, vel exemptionem, quæ obstet, quæque impediat, quo minus abusus tollantur.

Privilegia in corpore juris clausa etiam sine speciali mentione, a Trid. Synodo abrogata.

§. 30. Nihil autem valet ea, quæ a quibusdam promovetur, assertio, videlicet, Concilium privilegio, de quo agitur, minime derogasse, eo quod illud *in corpore Juris* inclusum sit; etenim Sacrum Concilium Tridentinum iis etiam derogare privilegiis consuevit, quæ *in corpore Juris* inclusa sunt, nulla etiam de iis expressam mentionem faciendo, sed simpliciter aliquid contrarium ipsis determinando, generali adjecta ad contraria privilegia derogatione; quemadmodvm celebris Præsul Fagnanus *in cap. Nonnulli n. 42. & seq. sub tit. de Rescriptis* ample demonstrat.

Altaris viatici Indultum pro locorum necessitatibus tantum conceditur.

§. 31 Quod si forte quis hoc unquam objiceret, concessum sæpe ab Apostolica Sede fuisse, atque etiam nunc, post Tridentinum Concilium, Altaris viatici usum concedi, Fraternitatibus vestris notum esse debet, hujusmodi privilegium in iis locis concedi, ubi Ecclesiæ non sunt, aut si sunt, talis Hæreticorum potentia est, ut in easdem Catholici non sine gravi periculo ad audiendam Missam convenire possint. Uno verbo præcisæ necessitati providetur; quod quidem, ut optime perspicitis, ab eo, de quo agimus, casu, plane diversum est.

Tenor Privilegii Fratribus Prædicatoribus concessi pro locis, in quibus Ecclesiæ desunt, & Hæretici Catholicos opprimunt.

§. 32. Gregorii XIII. Decessoris nostri privilegium legite, quod *anno* 1580. Fratribus Ordinis Prædicatorum Provinciæ Polonicæ concessit, quod Bullariis Religiosæ illius Familiæ *tom. 7. pag.* 192. insertum est: *In quibusdam Civitatibus, Oppidis, & locis Provinciæ Poloniæ tanta hæreticorum potentia, & impietas existit, ut Catholicos impune opprimant, nec iisdem Catholicis Missas in Ecclesiis, quarum raritas in illis partibus existit, audire tuto liceat. Nos supplicationibus tuis in hac parte inclinati, tibi, ac pro tempore existenti Ordinis Fratrum Prædicatorum Provinciæ Poloniæ Priori Provinciali, ut licentiam, & facultatem dictis Professoribus Altaria portatilia habendi cum debitis reverentia, & honore, super quibus in domibus Nobilium Civium, & Incolarum Civitatum, Oppidorum, & locorum dictæ Provinciæ, in quibus vel Ecclesiæ desunt, vel tanta est hæreticorum potentia, & impietas, ut impune opprimant, in locis ad hoc congruentibus, & honestis, per se ipsos Missas in præsentia Personarum Catholicarum celebrare possint, in casibus necessitatis tantum, ita quod eis ad culpam nequeat imputari, concedere valeatis, Apostolica auctoritate tenore præsentium de speciali gratia indulgemus.*

Decretum Clementis XI. de Privilegiis Regularium, de usu Oratoriorum privatorum de facultatibus Episcoporum diserte statuit.

§. 33. Legite item jam superius citatum Clementis XI. Decretum, quod, majoris etiam commoditatis vestræ gratia, hic annexum vobis transmittimus; etiamsi, tum cum illud conditum fuit, præter publicationem ejusdem Romæ factam, ad Ordinarios per loca, tam intra, quam extra Italiam, transmissum fuisse, sciamus. Ab ipso autem, absque eo quod nostris rationibus, & animadversionibus Nos idem roborandum suscipiamus, (quod quidem facere Nobis in proclivi esset, cum præstantiorum, inter Pontificii Juris peritos, Auctorum assertiones ubique in promptu sint,) manifeste cognoscere poteritis, subsistant necne amplius portatilis Altaris privilegia, quæ Regularibus concessa fuerunt, & num a Tridentino Concilio eisdem fuerit derogatum. Cognoscetis, num permissum Regularibus sit, secundam in privato Oratorio cuipiam concesso Missam celebrare, cum prima jam celebrata est, nec pro secunda hujusmodi Missa peculiare Indultum adest. Cognoscetis, num in prædictis privatis Oratoriis licitum eisdem sit, vel ante Auroram, vel post Meridiem, Missam celebrare; num celebrare eamdem possint diebus iis, qui in Indulto excipiuntur. Cognoscetis demum; num, exemptione non obstante, contra delinquentes procedendi potestas vobis sit. Licet autem nulla omnino hujusce rei necessitas sit, illud Nos in præsentia Decretum confirmamus, ac Fraternitatum vestrarum curæ committimus, ut pro exacta ejusdem observantia invigiletis; cum minime commendatione dignum sit ad Sedem Apostolicam recurrere, inconvenientia exponendo, nisi prius adhibita cum vigore ea remedia sint, quæ ab ipsa Apostolica Sede contra hujusmodi inconvenientia subministrata fuerunt.

§. 34

§. 34. In eo, qui ad Nos factus est, recursu, alterius etiam inconvenientis mentio fit, quod scilicet, sine licentia vestra, Regulares exorcizent, de hoc tamen nihil dicitur, utrum per vos, aut in Synodis vestris, aut in vestris Edictis decretum fuerit, ne ullus Sacerdos, vel Sæcularis, vel Regularis exorcizare audeat, sive in sua, sive in aliena Ecclesia, sive intra, sive extra Cœnobium, quin prius a vobis approbatus sit, atque ita, quin ante licentiam a vobis obtinuerit. Hoc illud est, quod præstari debet, quodque ab Episcopis præstari solet, quemadmodum apud Clericatum *de Sacramento Ordinis decis.* 19. *num.* 42., ubi Episcopales Synodos affert, videre licet. Quod si nihilominus, postquam a vobis, tam in hac materia, quam in alia Oratoriorum privatorum, quantum in vobis est, præstitum fuerit, vestra nihilominus præcepta violabuntur, ac pœnæ a vobis impositæ & inflictæ negligentur; nequaquam certe Nos Officio nostro deerimus, ut totam auctoritatem nostram in favorem vestrum interponamus; cum nihil antiquius Nobis sit, quam ut Episcoporum, qui Fratres nostri sunt, jura sarta tecta serventur. Interim tam Fraternitatibus vestris, quam Populis curæ vestræ commissis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur. Regularibus non licet, contradicente Episcopo, etiam in propriis Ecclesiis, & Cœnobiis.

Datum ex Arce Gandulphi die 2. Junii 1751. Pontificatus nostri Anno Undecimo. Dat. die 2. Junii 1751.

DECRETUM

Felicis recordationis Clementis PP. XI. circa celebrationem in Oratoriis privatis emanatum 15. Decembris 1703.

NOnnulli Episcopi, & complures Regulares, sub prætextu privilegiorum, ea sibi licere putant, quæ prohibita sunt; siquidem Episcopi etiam in aliena Diœcesi, extra domum propriæ habitationis, in privatis Laicorum domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut plures e suis Cappellanis vivificam Christi Hostiam immolari; Regulares vero in quibusdam Magnatum, seu aliarum Nobilium personarum privatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex causis a Sede Apostolica concedi solent, celebrare audent, vel plures Missas, quam in iis sit indultum, vel absque præsentia personarum, quarum contemplatione gratiosa concessio emanavit, vel extra debitas horas, & post meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per Constitutiones Diœcesanas, aut etiam Decreta Sacræ Congregationis Concilii, celebrari prohibetur, aut quæ in ipsis Indultis Apostolicis excipiuntur, quo minus in illis celebrari possit, aut etiam altari portatili uti non verentur, in Sacrarum Sanctionum contemptum, ac Sancti Sacrificii irreverentiam. Quamobrem, ad abusus hujusmodi eliminandos, & ad instaurandam venerationem tremendo Mysterio debitam, Sanctissimus Dominus noster, ex unanimi Voto S. R. E. Cardin. Concilii Trid. Interpretum, inhærendo declarationibus alias hac de re editis, expresse declarat: Episcopis & his majoribus Prælatis, etiam Cardinalatus Dignitate fulgentibus, neque sub prætextu privilegii clausi in corpore Juris, neque alio quoquo titulo, nullo modo licere, extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortius intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere. Ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per Sanctam Sedem concessa fuerint, non licere Regularibus cujusvis Ordinis, aut Instituti, seu Congregationis, etiam Societatis Jesu, aut etiam cujuscumque Ordinis Militaris, etiam S. Joannis Hierosolymitani, aut aliis quibuscumque Sacerdotibus, etiamsi essent Episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis, Pentecostes, Nativitatis Christi Domini, aliisque anni Festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis vero diebus, prædictis Regularibus, & Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi jam unica Missa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata; super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, & de eo se optime informare: atque illa etiam in casibus præmissis celebrari nequeat post meridiem; demandando ulterius, & declarando in omnibus casibus, personas quascumque dictas Missas audientes nullatenus præcepto Ecclesiæ satisfacere. Quo vero ad Al-

Altare portatile, iterum inhærendo declarationibus ſupradictis cenſuit, licentias, ſeu privilegia conceſſa nonnullis Regularibus in Cap. In his, de privil. *ac per aliquos Summos Pontifices aliis Regularibus communicata, utendi dicto altari portatili, in eoque celebrandi abſque Ordinariorum licentia, in locis, in quibus degunt, omnino revocata eſſe per idem Concilium Tridentinum, atque idcirco eoſdem Regulares prohibendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout præſentis tenore mandat Epiſcopis, aliiſque Ordinariis locorum, ut contra quoſcumque contravenientes, quamvis Regulares procedant, etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, ad pœnas præſcriptas per idem Sacrum Concilium in dicto Decreto* ſeſſ. 22. c. unico, *uſque ad Cenſuras latæ Sententiæ: tributa etiam iiſdem facultate per hoc Decretum, ita procedendi, perinde ac ſi per Sanctam Sedem ſpecialiter conceſſa fuiſſet: & ita Sanctitas Sua declarat, & ſervari mandat &c.*

X. DE HIS, QUÆ VETITA SUNT

Hebræis habitantibus in iiſdem Civitatibus, & Locis, in quibus habitant Chriſtiani.

Epiſtola Encyclica ad Primatem, Archiepiſcopos, & Epiſcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Polonæ Nationis zelus pro Catholicæ Religionis puritate ſemper enituit.

A Quo primum ſupremæ Dei bonitati complacitum eſt, ut Sanctæ Catholicæ Religionis noſtræ primordia in Poloniæ Regno conſtituerentur, quod circa decimi ſæculi finem ſub Prædeceſſore noſtro Leone VIII., Ducis Mieceslai, & Conjugis Dambrovvkæ Chriſtianæ opera, contigiſſe, apud Diugos Annalium veſtrorum Scriptorem *lib.* 2. *pag.* 94. litteris conſignatum eſt; ab eo uſque tempore pia ſemper ac devota Polonorum Natio adeo conſtans in ſuſcepto Sanctæ Religionis propoſito perſtitit, adeo ab omni Sectarum genere abhorruit, ut, licet illæ nihil intentatum reliquerint, ut in Regnum iſtud introductæ ſuam ibidem ſedem ſtatuerent, atque in eodem ſuorum errorum, hæreſum, vel pravarum opinionum ſemina diſpergerent, eo fortius Polonorum conſtantia ſeſe illarum conatibus oppoſuerit, & luculentiora magis fidelitatis ſuæ præbuerit teſtimonia.

Complures ex Polonia Sancti, & Beati. Concilia adverſus hæreſes, & libertatem conſcientiæ habita.

§. 1. Sane, quod ad propoſitum hoc noſtrum aptiſſimum, & per ſe multo maximum habendum eſt, non modo glorioſa illa Martyrum, Confeſſorum, Virginum, Virorum ſanctitatis fama inſignium, quibus in Poloniæ Regno naſci, enutriri, & mori contigit, memoria eſt, quæ in ſacris Eccleſiæ Faſtis recenſetur; ſed & complurium ibidem Conciliorum, ac Synodorum celebratio, quæ feliciter ad exitum perducta ſunt, & quibus magna cum gloria de Lutheranis victoria reportata eſt, qui omnes rationes ac vias experti ſunt, ut ſibi aditum, receptumque in idem Regnum pararent. Jam vero tum magnum Petrovienſe Concilium, quod ſub Magno Prædeceſſore, & Concive noſtro Gregorio XIII., Præſule Lipomano Epiſcopo Veronenſi, & Nuntio Apoſtolico eidem præſidente, celebratum fuit, in quo tanta cum Dei gloria libertas conſcientiæ, quæ in Regnum illud aditum, ac domicilium quærebat, proſcripta fuit; tum demum amplum illud Synodalium Conſtitutionum Provinciæ Gneſnenſis volumen, in quo ea omnia litteris conſignata ſunt, quæ a Polonis Epiſcopis utiliter, & ſapienter acta, ac proviſa fuerunt, ut in Populis regimini eorum commiſſis Chriſtiana Religio adverſus Judaicam perfidiam illibata ſervaretur, licet temporum conditio ferat, ut iiſdem Urbibus, atque Oppidis, tum Chriſtiani, tum etiam Judæi contineantur, hæc quidem luculentiſſime, atque evidentiſſime comprobant, quantum, quod ante dictum eſt, Polonorum Natio ex eo ſibi laudem comparaverit, quod Sanctam Religionem a Majoribus ſuis ante tot ſæcula ſuſceptam ſartam ſemper ſtuduerit tectamque ſervare.

Providæ Leges editæ ad comprimendam Judæorum licentiam.

§. 2.

Hi tamen paulatim ob- tinuerunt, ut pluribus in rebus ſu- pra Incolas Fideles ſe erigerent.

§. 2. Cum multa eorum capita ſint, de quibus dudum mentionem fecimus, de nullo, præter quam de noviſſimo, merito eſt, quod conqueri debeamus: adeo ut vel cum fletu illud exclamare cogamur: *Mutatus eſt color optimus*. Sane tum ex iis, quæ per graves, ac fide dignas Perſonas, Polonicarum rerum peritas Nobis fuerunt expoſita, tum ex querelis eorum, qui in Regno ſunt, quique zelo ducti, ad Nos, atque ad hanc Sanctam Sedem recurſum habuerunt, notum Nobis factum eſt, adeo iſthic Judæorum numerum multiplicatum eſſe, ut aliquot Loca, Civitates, atque Oppida, quæ, ut ex ruinis conſtat, muro ante probe circummunita erant, quæque, ex antiquis Tabulis, ſive Regeſtis, magno Incolarum Chriſtianorum numero frequentata fuiſſe apparet, diruta modo, ſitu, & ſquallore fœda, ac magno Judæorum quidem numero referta, Chriſtianorum autem quaſi plane deſtituta reperiantur. Præterea eſſe aliquot in eodem Regno Parochias, quarum Populus cum non leviter diminutus ſit, ac proinde reditus earum minor effectus, prope jam in eo ſint, ut ab eorum Parochis deſerantur. Ad hæc omnem utiliorum mercium negotiationem, qualis liquorum, atque etiam vini eſt, ab eiſdem Judæis teneri, ipſos ad exercendam publicorum redituum procurationem admitti, conductas inſuper ab eiſdem Cauponas, Prædia, Pagos, Poſſeſſiones haberi, per quæ in miſeros Chriſtianos homines, qui in ruſtica arte cenſentur, herilem poteſtatem nacti, non modo eos immiti, & inhumano imperio ad labores, atque opera duriter exercent, atque ad immanium onerum vecturas compellunt; ſed pœnas etiam imponunt, quibus ad verbera quoque, & plagas in corpore ferendas coguntur. Quo fit, ut illi infelices ab auctoritate hominis Judæi, tanquam ſubditi de nutu, & poteſtate Domini, dependeant. Qui licet in hiſce pœnis infligendis Chriſtiani Adminiſtri opera uti teneantur, penes quem facultas eoſdem puniendi ſit; cum tamen hic Viri Judæi, qui Dominus eſt, mandata exequi neceſſe habeat; eidem ne ab officio removeatur, tyrannica illius imperia adimplenda ſunt.

Utque utiliores per Poloniam negotiationes & procurationes ad ſe per- traherent. Ac etiam durioris imperii & juriſdictionis ſpeciem ibidem in Chriſtianos exercerent.

§. 3. Præter publicas autem procurationes, quæ, ut modo diximus, a Judæis habentur, Cauponarum, Pagorum, prædiorum conductiones, a quarum rerum exercitio tot ac tanta in Chriſtianos homines præjudicia dimanant; alia inſuper accedunt abſurda, quæ ſi rite expendantur, iis, quæ expoſita fuere, majus damnum, ac perniciem afferre poſſunt. Quod enim graviſſimum cenſendum eſt, ipſi Judæi in Magnatum domos ad domeſticæ, ſive œconomicæ rei gerendæ munus, quod Magiſterii Domus nomine venit, admiſſi, in unius domus tanquam contubernio cum Chriſtianis verſantes, imperii ſpecimen ſuper eoſdem aſſidue præferunt, atque oſtentant. Jam vero in Urbibus, & locis, non modo Judæos Chriſtianis paſſim permixtos cernere eſt, ſed illud abſurdi adjungitur, quod iidem Chriſtianos utriuſque ſexus etiam pro famulis ſervitio ſuo addictos domi retinere minime vereantur. Porro autem ipſi Judæi cum exercendis mercaturis potiſſimum occupentur, poſtquam ea via grandem pecuniæ ſummam confecerunt, nimio uſurarum exceſſu Chriſtianorum cenſus, ac patrimonia penitus exhauriunt: ac licet ipſi etiam a Chriſtianis hominibus cum gravi, & immodico fœnore pecunias cum ſuarum Synagogarum fidejuſſione mutuentur, facile cuique attendenti patet, id ea cauſa ab iiſdem fieri, ut copia nummorum a Chriſtianis habita, eaque in mercaturis faciendis occupata, non ſolum ex ea tantum lucri faciant, quantum pacto fœnori ſolvendo ſatis ſit, ſimulque proprias ea ratione facultates amplificent; ſed ut eodem tempore, quot ſui creditores ſunt, tot ſuarum Synagogarum, ac ſuos ipſius Patronos habeant.

Item Chriſtianorum famulatu uti conſpiciuntur.

Uſuras in Chriſtianos exercent, vel contra per earum penſitationem, eos ſibi addictos retinent.

§. 4. Celebris ille Monachus Radulphus, immodico olim ductus zelo, adeo contra Judæos exarſit, ut ſæculo duodecimo, quo vixit, Galliam, Germaniamque percurrerit, & contra eoſdem Judæos, utpote Sanctæ Religionis noſtræ hoſtes, concionando, Chriſtianos inflammaverit, ut ipſos ad internecionem delerent; quæ cauſa fuit, ut tam magnus Judæorum numerus interficeretur. Quidnam vero eum ſi hodie in vivis ageret, facturum, aut dicturum putandum eſt, ſi, quæ in præſenti in Polonia contingunt, fieri videret? Nimio huic, & furenti Radulphi zelo magnus S. Bernardus ſeſe oppoſuit, atque in Epiſtola ſua 363., quam ad Clerum, & Populum Galliæ Orientalis dedit, ita ſcriptum reliquit: *Non ſunt perſequendi Judæi, non ſunt trucidandi, ſed nec effugandi quidem. Interrogate circa eos Divinas pagi-*

Judæi perſequendi non ſunt, aut trucidandi, atque conceſſo legum præſidio ſpoliandi.

paginas. *Novi quid in Psalmo legitur prophetatum de Judæis: Deus ostendit mihi inquit Ecclesia, super inimicos meos, ne occidas eos, ne quando obliviscantur Populi mei. Vivi quidem apices nobis sunt repræsentantes Dominicam Passionem. Propter hoc dispersi sunt in omnes Regiones, ut dum justas tanti facinoris pœnas luunt, testes sint nostræ Redemptionis.* In Epistola autem 35. ad Henricum Archiepiscopum Moguntinum ita ab eodem scriptum est: *Nonne copiosius triumphat Ecclesia de Judæis per singulos dies, vel convincens, vel convertens eos, quam si semel & simul consumeret eos in ore gladii? Numquid incassum constituta est illa universalis Oratio Ecclesiæ, quæ offertur pro perfidis Judæis a Solis ortu, usque ad occasum, ut Deus, & Dominus auferat velamen de cordibus eorum, ut ad lumen veritatis a suis tenebris eruantur? Nisi enim eos, qui increduli sunt, credituros speraret, superfluum, & vanum videretur orare pro eis.*

Indicantur Justi limites, quibus coerceri debet eorum tolerantia. Ne fraudibus, aut usuris fideles opprimant.

§. 5. Contra Radulphum item Petrus Cluniacensis Abbas ad Ludovicum Francorum Regem dum scripsit, eumdem quidem hortatus est, ne Judæorum excidium fieri permitteret; verum eodem tempore ipsum excitavit, ut pro excessibus eorum in illos animadverteret, eosque bonis iis expoliaret, quæ vel a Christianis abstulissent, vel per usuras accumulassent, atque eorum pretium in Sanctæ Religionis usum, utilitatemque converteret, quemadmodum in Annalibus Venerabilis Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 1146. videre est. Nos quidem in hac re non minus, quam in omnibus aliis, eamdem agendi normam suscipimus, quam Venerabiles Decessores nostri Romani Pontifices tenuerunt. Alexander III. gravibus propositis pœnis, Christianis interdixit, ne continuum apud Judæos servitium, aut famulatum susciperent: *Ne Judæorum servitio se assidue pro aliqua mercede exponant*; cujus rei ratio hisce, quæ sequuntur, verbis ab eodem exponitur: *Quia Judæorum mores, & nostri in nullo concordant, & ipsi* (scilicet Judæi) *de facili ob continuam conversationem, & assiduam familiaritatem, ad suam superstitionem & perfidiam simplicium animos inclinarent*: quemadmodum in Decretali, *Ad hæc, de Judæis*, legitur. Innocentius III. postquam narravit, quod a Christianis intra Urbes eorum Judæi reciperentur; hujusmodi receptionis methodum & conditionem talem esse debere admonet, ne ipsi maleficium pro beneficio rependant: *Qui tamquam misericorditer in nostram familiaritatem admissi, nobis illam retributionem impendunt, quam, juxta vulgare proverbium, mus in pera, serpens in gremio, & ignis in sinu suis consueverunt hospitibus exhibere.* Idemque Pontifex asserens conveniens esse, Judæos Christianis, non autem hos illis inservire, addit: *Ne filii Liberæ filiis famulentur Ancillæ, sed tanquam servi a Domino reprobati, in cujus mortem nequiter conjurarunt, se saltem per effectum operis recognoscant servos illorum, quos Christi mors liberos, & illos servos effecit*; quæ verba in Decretali sua, *Etsi Judæos* reperiuntur. In illa item: *Cum sit nimis*, sub eodem Titulo *de Judæis, & Saracenis*, ne Judæi in publicis Officiis adhibeantur, interdicit: *Prohibentes, ne Judæi in publicis Officiis præferantur, cum sub tali prætextu Christianis plurimum sint infensi.* Innocentius etiam IV. dum ad Sanctum Ludovicum Francorum Regem scriberet, cui Judæos e Regni sui finibus expellere in animo erat, consilium hujusmodi approbat, quoniam ipsi minime illa observarent, quæ respectu ipsorum de Sede Apostolica præscripta essent: *Nos ad animarum salutem totis affectibus adspirantes, expellendi prædictos Judæos vel per Te, vel per alios, præsertim cum statuta contra eos a Sede prædicta edita, sicut accepimus, non observent, plenam Tibi, auctoritate præsentium, concedimus facultatem*; quemadmodum apud Raynaldum *ad annum Christi* 1253. *num.* 34. videre est.

Ne Christianos in famulatu habeant.

Ne Officia publica cum imperio in Christianos exerceant.

Utque omnia statuta observent circa ipsos edita.

Hæc prostant in Jure Canonico, & in Pontificum Constitutionibus.

§. 6. Si autem quæratur quænam res illæ sint, quæ Judæis intra easdem Urbes, in quibus Christiani habitant, degentibus ab Apostolica Sede interdicuntur; ea ipsa omnia omnino esse dicemus, quæ hodie in Poloniæ Regno agendi facultas eisdem permittitur, & quæ superius a Nobis exposita sunt. Ad hujusce rei veritatem manifesto deprehendendam, non multa quidem librorum lectione opus fuerit. Titulum Decretalium *de Judæis, & Saracenis*, percurrere satis est; Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, Nicolai IV., Pauli IV., S. Pii V., Gregorii XIII., & Clementis VIII. Constitutiones in promptu sunt, atque in Bullario Ro-

Romano habentur. Vos autem, Venerabiles Fratres, ut eadem illa clarissime perspiciatis; ne ipsam quidem lectionis curam suscipere opus habetis. Omnia in Decessorum vestrorum Synodis statuta, atque præscripta vobis occurrunt; cum ipsi quidem minime prætermiserint in suis Constitutionibus ea omnia inserere, quæ, quod ad præsentem materiam attinet, a Romanis Pontificibus sancita, atque ordinata fuerunt.

Ac etiam in Decretis Synodalibus Ecclesiarum Poloniæ.

§. 7. Summa autem difficultatis in eo sita est, quod Synodalium Sanctionum vel memoria excidit, vel executio negligitur. Vobis itaque, Venerabiles Fratres, onus incumbit, ut easdem renovetis. Vestri hoc officii ratio exposcit, ut earumdem executioni sedulo insistatis. In hoc autem ab Ecclesiasticis hominibus, sicut par, & æquum est, initium facite, quos in recta agendi ratione viam aliis commonstrare, & exemplo cæteris prælucere opus est. In Dei enim miseratione Nos sperare juvat, bonum Ecclesiasticorum hominum exemplum aberrantes Laicos in rectam semitam reducturum. Quæ quidem a vobis eo facilius, ac fidentius præcipi, & mandari poterunt, quod, (prout certis atque idoneis auctoribus allatum est) vestra neque bona, neque jura per vos Judæis locari, nullum cum eisdem mutuas pecunias dandi, atque accipiendi negotium intercedere, unoque verbo ab omni cum eisdem commercio liberos Vos, atque immunes esse Nobis innotuit.

Horum observantiam Episcopi procurare debent, & ab Ecclesiasticis primum exigere.

§. 8. Ratio, ac methodus a Sacris Canonibus ad debitam a contumacibus obedientiam exigendam præscripta, ea est, ut in maximi momenti causis cujusmodi præsentes sunt, Censuræ adhibeantur, & ut inter casus reservatos illi etiam adjungendi sint, a quibus discrimen Religioni, atque exitium imminere prævideatur. Probe notum vobis est, Sacrum Tridentinum Concilium jurisdictionis vestræ firmitati consuluisse, tum cum vobismetipsis jus reservandi casus asseruit; neque eos ad publica tantum crimina restrinxit, verum etiam *ad atrociora & graviora*, dummodo mere interna non sint, extendit, atque ampliavit. Compluries autem ab hujusce Almæ Urbis nostræ Congregationibus in variis Decretis, & Encyclicis Epistolis decisum, ac pronunciatum fuit, atrociores inter, atque graviores casus, eos recenseri debere, ad quos procliviores homines sunt, & qui conjunctam Ecclesiasticæ Disciplinæ, sive salutis animarum, quæ Episcopali curæ commissæ sunt, perniciem habent; quemadmodum a Nobis in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib. 5. cap. 5. per totum*, fuse ostensum est.

Contraventiones hac re, utpote casus atrociores reservationibus subjici possunt.

§. 9. Ad hanc autem rem nihil per vos auxilii a Nobis desiderari patiemur; ac pro expediendis difficultatibus, in quas procul dubio incideretis, si vobis contra eos Ecclesiasticos procedendum esset, qui a jurisdictione vestra exempti sunt, Nos Venerabili Fratri Archiepiscopo Nicæno nostro isthic Nuntio opportuna pro eodem negotio mandata præscribimus, ut ab eodem, juxta facultates sibi traditas necessaria præstentur. Illud simul pro certo vobis pollicemur, Nos, tum cum opportunitas feret, enixe atque omni efficacia de hac re cum illis etiam agere non prætermissuros, opportuna quorum auctoritate ac potentia adjuncta, effici potest, ut a Nobilis Poloniæ Regno hujusmodi labes, atque ignominia auferatur. Vos autem, Venerabiles Fratres, a Deo primum, qui bonorum omnium auctor est, ferventiori cordis affectu opem exposcite. Ab eodem Nobis etiam, atque huic Apostolicæ Sedi auxilium precibus vestris implorate; & dum omni vos charitatis plenitudine complectimur, Fraternitatibus vestris, & Gregibus curæ vestræ commissis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Apostolicæ auctoritatis præsidia promittuntur etiam contra exemptos.

Cum invocatione auxilii Sæcularis Potestatis.

Datum ex Arce Gandulphi die 14. Junii 1751. Pontificatus nostri Anno Undecimo.

Dat. die 14. Junii 1751.

XI.

AQUILEJENSIS

Patriarchatus & Sedis perpetua suppressio & extinctio; necnon Erectio duorum Archiepiscopatuum, *Utinensis*, & *Goritiensis*, cum aliis opportunis dispositionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontifex ex pastoralis solicitudinis officio Aquilejensis Ecclesiæ statum componere cupit.

INJUNCTA Nobis a Supremo Pastorum Principe, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, Ecclesiarum omnium solicitudo, Nos usque a primis Pontificatus nostri annis adduxit, ut gravissimum Aquilejensis Patriarchatus negotium a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus jam pridem susceptum, & a pluribus eorum diu multumque agitatum prosequeremur, nil aliud Nobis in nostræ tractationis initio, progressu, fineque proponentes, quam id, quod iisdem quoque Prædecessoribus nostris propositum semper fuisse non dubitamus; ut scilicet Aquilejensis Ecclesiæ status ita disponeretur, prout optimo regimini animarum eidem subjectarum, & libero spiritualis gubernii exercitio magis congruere, & opportunum fore dignosceretur.

Temperamenta capta pro meliori Animarum regimine, donec de firmo remedio inter Partes conveniret.

§. 1. Hunc unice scopum præ oculis habentes, superioribus annis certam quamdam Ecclesiastici regiminis formam in ulteriori Aquilejensis Diœcesis parte interea observandam statuimus; sperantes gradum hinc factum iri, ad firmum, stabilemque rerum ordinem, per quem vigentes perturbationes perpetuo tollerentur, ibidem feliciter constituendum; quemadmodum colligere licet ex nostris Litteris Apostolicis incipientibus: *Omnium Ecclesiarum*, quas die XXIX. Novembris anni MDCCXLIX., & ex iis, quarum initium est: *Postquam per alias*, quasque die XXVII. Junii anni MDCCL. in forma Brevis edidimus: quibus nimirum, temporaneum urgentibus necessitatibus remedium aptantes, decrevimus, illud tamdiu duraturum fore, *donec aliqua ratio communi Partium consensu, nostraque, aut Successorum nostrorum approbatione, iniri valeret, per quam animarum Fidelium necessitatibus consuleretur*.

§. 2. Verum scientes, omne datum optimum, & omne donum perfectum ab Omnipotente Deo petendum, & expectandum esse, nunquam omisimus in toto gravissimæ causæ decursu, Divinam Majestatem, interpositis etiam aliorum orationibus, enixe exorare, ut inter perturbationum procellas, & multiplicium difficultatum scopulos, trepidantem consilii nostri navim in portum Nobis optatum, ad afferenda nimirum animabus Christi Sanguine redemptis necessaria salutis æternæ subsidia, afflante Spiritus sui aura, deducere dignaretur.

Supremi Principes concordi studio inter se conveniunt.

§. 3. Invocantes Nos exaudivit misericors Dominus, dumque maximarum tribulationum, & amaritudinum fluctibus jactaremur, misit ex alto adjutorium suum, factaque tranquillitate, Nos uberi consolationum suarum dulcedine recreavit. Ipse etenim, in cujus manu sunt Regum corda, uno eodemque tempore Christianæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris in Romanorum Imperatricem Electæ animum inclinavit, ut de proponendo stabili remedio pro Aquilejensibus rebus perpetuo componendis cogitaret; simulque effecit, ut Dilecti Filii Nobiles Viri Dux & Respublica Venetiarum concordi studio id ipsum optarent. Cujus rei indubium testimonium Nobis præbuerunt Epistolæ ad Nos conscriptæ tum a prædicta Maria Theresia Regina in Imperatricem Electa sub die XVII. Martii currentis anni MDCCLI., quas Nobis exhibuit Dilectus Filius noster Marius hujus S. R. E. Presbyter Cardinalis Millinus nuncupatus, tum a præfato Venetiarum Duce sub die XXXI. ejusdem mensis, & anni, quas dilectus S. R. E. Presbyter Cardinalis Rezzonicus etiam nuncupatus Nobis exhibuit.

§. 4.

§. 4. Qui sane Marius, & Carolus Cardinales die VI. Aprilis ad audientiam nostram una simul se conferentes, memoratis respective Litteris Nobis redditis, non solum flagrantia utriusque Partis desideria, ut hujusmodi perpetuo ac stabili remedio Aquilejensis Patriarchatus negotium terminaretur, unanimi Nobis voce repræsentarunt; sed etiam singillatim a Nobis exposuerunt, de quibus Partes ipsæ olim dissentientes, nostris invitationibus, & hortationibus obsecundantes, diligentibus tractatibus & colloquiis habitis, convenerunt; cujus Conventionis exempla in scriptis redacta Nobis relinquentes, earumdem Partium nomine Nobis humiliter supplicarunt, ut illi, pro rerum conventarum subsistentia & observantia, approbationis nostræ robur adjicere, necnon pro earumdem rerum executione, Apostolicæ auctoritatis nostræ plenitudinem interponere dignaremur. Articuli autem conventionis inter prædictas Partes initæ, qui earumdem mandato subscripti, & respective ab ipsis approbati, & ratificati fuerunt, sunt tenoris sequentis, videlicet. Conventionis approbationem & rerum conventarum executionem a Pontifice requirunt.

§. 5. *Cum Sacra Cæsarea Regiaque Hungariæ Bohemiæque Majestas Serenissimam Venetam Rempublicam sincero & singulari prorsus affectu prosequantur, ac proinde de illibata cum eadem servanda amicitia, bona vicinitate, ac unione, quam maxime sit studiosa, neque minus præfata Serenissima Respublica hanc ipsam amicitiam, bonam vicinitatem, ac unionem pari studio excolere satagat; hinc est, quod tam ex una, quam ex altera parte enixo studio eo fuerit allaboratum, ut quæ per aliquot sæcula hucusque substiterat, circa Aquilejensem Patriarchatum controversia, amica ac utrinque æque decora via penitus ac radicitus terminetur.* Articuli Conventionis.

Quem in finem, ad opus tam salutare tractandum ac peragendum, Sacra Cæsarea Regiaque Hungariæ & Bohemiæ Majestas Virum Illustrissimum ac Excellentissimum Dominum Corficium Sacri Romani Imperii Comitem ab Ulfeld, suum Consiliarium Status actualem intimum, nec non Aulæ & Status Cancellarium, Supremum Supellectili Argenteæ Regni Bohemiæ Hæreditarium Præfectum, Dominum Dynastiarum Hostascov, Prodliz, Ottaslavvitz, & Zatsch &c. Aurei Velleris Equitem.

Serenissima vero Veneta Respublica suum in Aula Cæsarea commorantem Oratorem Ordinarium Illustrissimum & Excellentissimum Nobilem Dominum Andream Tronum Equitem &c. plena facultate muniverint; qui, collatis prius inter se colloquiis, de sequentibus conditionibus convenerunt.

ART. I. *Sacra Cæsarea Regiaque Majestas tum Sanctitati Suæ, tum Serenissimæ Venetæ Reipublicæ, optionem relinquit, num loco abolendi prorsus Aquilejensis Patriarchatus, duo Episcopatus, aut Archiepiscopatus, unus ex parte Imperii, & alter ex parte Ditionum præfatæ Reipublicæ Subditarum, institui velint; quorum primus Goritiensis, alter Utinensis in posterum nuncupabitur; ea tamen sub conditione, ut inter eamdem, & Serenissimam Venetam Rempublicam, quoad hanc novam institutionem & erectionem, perfecta æqualitas observetur, & uterque seu Episcopus, seu Archiepiscopus, iisdem prorsus gaudeat facultatibus.*

ART. II. *Ne dubium ullum superesse queat, quid sub omnimoda Aquilejensis Patriarchatus abolitione, juxta mentem contrahentium Partium, prævio Sanctitatis Suæ in id ipsum consensu, intelligatur, disertim inter easdem conventum est, sub hac ipsa denominatione non solum ipsius Patriarchatus abolitionem, sed & abolitionem inde dependentium, Tituli, Dignitatum, Canonicatuum, Beneficiorum intelligi debere, ita quidem, ut nullus in posterum seu Canonicus, seu annexa quadam Aquilejensi, qua Patriarchali, Ecclesiæ dignitate præditus, se talem nuncupare audeat, sed qui ex parte Imperii sunt, Goritienses, & qui ex parte Venetæ Reipublicæ sunt, Utinenses in posterum nuncupentur.*

ART. III. *Sacra Cæsarea Regiaque Majestas consentit, ut Eminentissimus Dominus Cardinalis Delfinus, quamdiu vixerit, Nomen, Titulum, & Honores Patriarchæ retineat; eo tamen pacto, ut ex consensu hocce suo, Augustæ Domus suæ, aut Sacri Romani Imperii juribus, prout illa ante præsentis concordiæ Articulos comparata fuerant, nullum vel minimum præjudicium illatum, nec quidquam in ditionibus suis præfato Eminentissimo Domino Cardinali concessum censeri queat.*

ART. IV. *Mortuo autem eodem, Nomen quoque & Titulus Patriarchæ iis in Ter-*

Terris, quæ Aquilejensi quondam Ecclesiæ suberant, cessare omnino debebit.

ART. V. *Sacra Cæsarea Regiaque Majestas pro se suisque Hæredibus & Successoribus, & Serenissima Veneta Respublica sese quam validissime æquali tam ex una quam ex altera parte ratione obstringunt, quod nullis unquam futuris temporibus, ultra supra memoratas concordiæ Leges, multo minus contra easdem, in iis, quæ Aquilejensem quondam Patriarchatum quocumque demum modo, seu directe, seu indirecte concernunt, quidquam a Sancta Sede Pontificia expetere, aut si oblatum fuerit, accipere, sed unice præsentis concordiæ Legibus stare velint.*

ART. VI. *Sacra Cæsarea Regiaque Majestas pro se, suisque Hæredibus, & Successoribus, quo fieri potest meliore & firmiore modo, quæ jam in antecessum suo nomine tutius declarata fuerunt, denuo confirmat, nempe quod numquam ipsi in mentem venerit, sub colore, prætextu, aut ex causa eorum, quæ circa Aquilejensem Patriarchatum ventilata hucusque fuerunt, vel unicam terræ palmam de territorio, quod Serenissimæ Venetæ Reipublicæ subest, sibi aut in præsens, aut in posterum arrogare; renuntiando disertim iis, quæ inde desumi possent, titulis aut prætensionibus quibuscumque.*

ART. VII. *Pro tollenda omni dissidiorum ansa, redditus, qui ad Aquilejensem Ecclesiam hactenus spectarunt, ita separentur, ut qui ex terris Austriacis proveniunt, constituendo ibidem novo Episcopo, aut Archiepiscopo, eique subjectis Canonicis; illi vero, qui ex Veneto territorio promanant, Utinensi Episcopo, aut Archiepiscopo, & ibidem degentibus Canonicis ex asse cedant. Et si quæ adhuc supersunt alia rerum capita ad Aquilejensem Patriarchatum sese referentia, de iis ex æquo & bono inter Sacram Cæsaream Regiamque Majestatem, & Serenissimam Venetam Rempublicam, ad instar eorum, quæ quoad limites observata hucusque fuerunt, quo citius, eo melius antica pariter via terminentur.*

ART. VIII. *Siquæ hinc inde, durante controversia, speciatim ex Aquilejensi Ecclesia oblata fuerint, bona fide quantocyus, restituantur, & super iis ad sensum præcedentis Articuli ex æquo & bono omnia terminentur.*

ART. IX. *Ad normam præsentis conventionis, tam ex parte Sacræ Cæsareæ Regiæque Majestatis, quam ex parte Serenissimæ Venetæ Reipublicæ, apud Sanctitatem Suam usitato & decente modo instabitur, ut quemadmodum Eadem pronam se jam in antecessum, & propensam declaravit, erectioni duorum Episcopatuum, seu Archiepiscopatuum iisdem utrinque facultatibus munitorum benigne annuere, Ita Sanctitas Sua ultimum tam salutari scopo, communi ac concorde studio utrinque promovendo, complementum quantocyus dare velit.*

Conventio communi plausu excipitur.

§. 6 Sane, si ex communi plausu, quo hujus conventionis inter præfatos Supremos Dominantes feliciter initæ, necnon singulorum Capitum in ipsa Conventione contentorum notitia, tam circa, quam ultra Montes, a Viris cordatis, & publicæ tranquillitatis, rectique rerum Ordinis amatoribus excepta fuit, de illa & illis judicandum simpliciter Nobis fuisse putavissemus; nil ultra laboris aut diligentiæ Nobis, aut illis, quorum consiliis utimur, in eorumdem examine adhibendam fuisset.

Illiusque executionem complures & graves causæ suadent.

§. 7. Sed quoniam nihil omittendum Nobis esse judicavimus, quod ad approbationem nostram consideratius, atque consultius interponendam conducere valeret; quum ad memoriam nostram revocaverimus tam ea, quæ in Ecclesiasticis Annalibus habentur circa Patriarchatus Aquilejensis exordia, gravissimasque perturbationes, quibus Ecclesia Dei propterea vexata fuit; quam quæ in historiis sæcularibus relata sunt, de multiplicibus dissensionibus, cruentisque bellis, quæ inter Christianos Principes, ejusdem Patriarchatus occasione, frequenter arserunt; cujusmodi periculis verendum erat, ne eorumdem Christianorum Principum pax & concordia, donec Patriarchatus ipse subsisteret, perpetuo exposita remaneret, ipsius quoque Civitatis Aquilejensis præsentem statum præ oculis habentes, & miseram conditionem, ad quam a tanto jam tempore redacta esse dignoscitur, ut in multorum Patriarcharum serie nullus inveniatur, qui in ipsa resederit; nec ullum in posterum in ea mansurum fore credendum esset. Considerantes præterea, quibus cautelis plurium sæculorum spatio ab Apostolica Sede procedi opus fuerit in ejusdem Patriar-

cha-

chatus collatione & proviſione, ad evitandas offenſiones, ac diſſenſionum, bellorumque tumultus, qui inter Supremos Principes ea occaſione accendi potuiſſent: Quodque jamdudum Paſtoralem ſolicitudinem noſtram magis angebat, perpenſis ſpiritualibus neceſſitatibus tot millium animarum, ampliſſimam partem Aquilejenſis Diœceſis ultramodum extenſæ incolentium, & a Veneto Dominio diſſitarum, quarum regimen jamdudum, ob inextricabiles rerum ſæcularium difficultates, haud feliciter procedebat. Qua de re quum plures recurſus a Patriarchis pro tempore, ad hanc Apoſtolicam Sedem facti fuerint, dum ſtatum Eccleſiæ ſuæ eidem Apoſtolicæ Sedi ſtatutis temporibus de more referrent; cumque piorum atque prudentium Virorum, graviſſimas dictarum animarum calamitates deplorantium, relationes & querelæ, tum ad Prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, tum ad Nos ipſos ſæpe pervenerint, animo occurrebat, quam fruſtra iidem Prædeceſſores noſtri Pontificiæ ſolicitudinis officia ad hujuſmodi calamitates ſublevandas pluries interpoſuerint; quot etiam ad hunc diem inutiliter excogitata fuerint remedia, quæ vel optatam executionem, vel ſperatum fructum nequaquam obtinere, vel plenam recti ordinis redintegrationem producere non potuerunt, vel denique temporaneam dumtaxat attulerunt utilitatem, quum ſcilicet ideo excogitata fuerint & adhibita, ut viam ſterneret ad firmum tandem & ſtabile remedium memoratis deordinationibus perpetuo tollendis inveniendum.

Itaque Pontifex eam laudat & approbat, ac ſecundum illam ſtatuere decernit.

§. 8. His omnibus matura conſideratione penſatis, iiſdemque conventionis Capitibus attente perpenſis, implorato ſæpius Divini Luminis adjutorio, ac requiſitis, auditiſque ſuper his nonnullorum Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſententiis, de eorum conſilio & aſſenſu, poſtulationibus hujuſmodi pro parte dictæ Chariſſimæ in Chriſto Filiæ noſtræ Mariæ Thereſiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ illuſtris, in Romanorum Imperatricem Electæ, necnon Dilectorum Filiorum Nobilium Virorum Ducis & Reipublicæ Venetiarum, Nobis, ut præfertur, exhibitis, in omnibus & per omnia pleniſſime annuentes; non modo præinſerta omnia & ſingula Conventionis capita, utpote ad publicum bonum, & felix animarum regimen tendentia, præſentium Litterarum tenore laudamus & approbamus; verum etiam per eaſdem præſentes ad ea exequenda & ſtatuenda, quæ pertinent ad omnimodam, atque perpetuam ſuppreſſionem Patriarchatus Aquilejenſis, necnon ad erectionem duorum Archiepiſcopatuum æqualibus omnino juribus, præeminentiis, ac prærogativis præditorum, relicto, ut infra, Dilecto Filio noſtro Danieli S. R. E. Presbytero Cardinali Delfino nuncupato, dum vixerit, Patriarchæ Titulo, procedere volentes; aliorum vero Capitum inter præfatas partes, ut ſupra dictum eſt, conventorum, ac reſpective a Nobis approbatorum executionem, per alias noſtras Apoſtolicas Litteras implendam, ſtatuendamque reſervantes.

Aquilejenſem Patriarchatum, & Sedem, Capitulum &c. ſupprimit & extinguit.

§. 9. De Apoſtolicæ poteſtatis noſtræ plenitudine, qua Nobis datum eſt, juſtis concurrentibus cauſis, Eccleſias Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales erigere, transferre, ſupprimere, & extinguere, earumque Diœceſes dividere ac ſeparare, prout in Domino expedire noverimus; Motu proprio, & certa ſcientia, ac præſentium Litterarum tenore, in dicta Aquilejenſi Civitate & Eccleſia, Patriarchalem Cathedram, Dignitatem, & Sedem, Titulum, ac denominationem, atque omne Patriarchale, Metropoliticum, & Diœceſanum jus eidem Eccleſiæ ac Sedi hactenus adnexum, necnon ipſius Eccleſiæ Capitulum, Dignitates, Canonicatus, atque Præbendas; itaut deinceps Patriarchialis, Archiepiſcopalis, aut Cathedralis Eccleſia Aquilejenſis, illiuſque Capitulum minime exiſtat, nec ullus Aquilejenſis Patriarcha, Archiepiſcopus, aut Epiſcopus, vel illius Eccleſiæ Dignitas, aut Canonicus denominari poſſit, penitus, omnino, ac perpetuo ſupprimimus & extinguimus.

Utinenſem Archiepiſcopatum erigit eiſque Diœceſim, & Suffraganeos aſſignat.

§. 10. Ut autem animabus Chriſtifidelium in locis hactenus Aquilejenſis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, ſuppreſſi & extincti ſpirituali juriſdictioni ſubjectis, quæque in temporalibus tam Venetæ Reipublicæ, quam Auſtriacæ Familiæ ſupremo parent dominio, degentium, Eccleſiaſtici regiminis ſubſidia non deſint; ſimili motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine, per eaſdem præſentes, ex nunc in Civitate Utinenſi unam Archiepiſcopalem Cathedram & Sedem, Archiepiſcopatum Utinen-

ſem nuncupandam, cum omnibus, & ſingulis juribus, etiam Metropolitico, cæteriſque præeminentiis & prærogativis, aliis Archiepiſcopalibus Eccleſiis de jure, uſu, ac conſuetudine competentibus, perpetuo erigimus & conſtituimus; cui quidem Archiepiſcopatui; pro peculiari ejus Diœceſi, totum illum Regionis tractum, qui temporali Reipublicæ Venetæ dominio ſubjectus eſt, & hactenus a pro tempore exiſtente Patriarcha Eccleſiæ Patriarchalis Aquilejenſis per Nos, ut præfertur, ſuppreſſæ, & extinctæ, Diœceſano jure obtinebatur, & pacifice regebatur, tribuimus & aſſignamus; necnon in Suffraganeos eos omnes, & ſingulos Epiſcopos, quorum Cathedrales Eccleſiæ in præfatæ Reipublicæ Venetæ dominio conſiſtunt, quique ad hunc diem eidem Patriarchatui Aquilejenſi per Nos, ut præfertur, ſuppreſſo & extincto ſubjecti fuerunt, ſubjicimus atque ſupponimus; prout latius, atque diſtinctius per alias noſtras Apoſtolicas Litteras ſuper erectione hujuſmodi Utinenſis Eccleſiæ Archiepiſcopalis, æqualibus, ut præfertur, juribus & prærogativis cum infraſcripta Goritienſi Archiepiſcopali pariter Eccleſia inſigniendæ peculiariter expediendas, ſtatuetur, & explicabitur.

Goritienſem pariter Archiepiſcopatum erigit eique Diœceſim & Suffraganeos attribuit.

§. 11. Simili quoque modo ex nunc in Civitate Goritienſi alteram Archiepiſcopalem Cathedram & Sedem, Archiepiſcopatum Goritienſem nuncupandam, cum omnibus & ſingulis prædictis juribus, etiam Metropolitico, cæteriſquæ præeminentiis, & prærogativis, aliis Archiepiſcopalibus Eccleſiis de jure, uſu, ac conſuetudine competentibus, earumdem præſentium tenore, dictiſque motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine, perpetuo pariter erigimus & conſtituimus; cui etiam Archiepiſcopatui, pro ejus peculiari Diœceſi, alteram Patriarchalis hactenus Eccleſiæ Aquilejenſis, per Nos, ut præfertur, & ſuppreſſæ & extinctæ, Diœceſis partem, quæ Auſtriacorum Principum dominio ſubeſt, quæque noviſſimis temporibus per Vicarium Apoſtolicum Epiſcopali charactere præditum, a Nobis ad tempus, & ad noſtrum, ac Sedis Apoſtolicæ beneplacitum inibi conſtitutum, in ſpiritualibus gubernata fuit, tribuimus & aſſignamus; ita ut, ſtatim ac novæ Archiepiſcopali Goritienſi Eccleſiæ hujuſmodi, Apoſtolica auctoritate, futurus illis Archiepiſcopus præficietur, prædicti Apoſtolici Vicarii gubernium, necnon omnes & ſingulæ providentiæ & ordinationes, ſive a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſive a Nobis ipſis, pro animarum regimine in dicta Aquilejenſi quondam Diœceſis parte Auſtriacæ Ditioni ſubjecta, captæ, editæ, atque ſtatutæ, exinde in poſterum pro ſublatis, irritis, abrogatiſque eo ipſo habeantur; eidemque Goritienſi Archiepiſcopatui in ſuffraganeos, eos omnes & ſingulos Epiſcopos, quorum Eccleſiæ Cathedrales in temporali Auſtriaca Ditione conſiſtunt, quique ad hunc diem Patriarchali Eccleſiæ Aquilejenſi per Nos, ut præfertur, ſuppreſſæ & extinctæ, ſimili jure ſubjectæ fuerunt, ſupponimus, atque ſubjicimus; prout etiam in aliis noſtris Apoſtolicis Litteris ſuper erectione hujuſmodi Goritienſis Eccleſiæ Archiepiſcopalis, æqualibus pariter juribus & prærogativis cum ſupradicta Utinenſi Archiepiſcopali Eccleſia inſigniendæ, peculiariter expediendis, plenius atque diſtinctius ſtatuemus, & explicabimus.

Vicarii Apoſtolici regimen, aliaſque Providentias poſt Archiepiſcopatus proviſionem ceſſare decernit.

Jus nominandi ad prædictas Eccleſias Auſtriacis Principibus, ac Venetæ Reipublicæ reſpective tribuit.

§. 12. Et quoniam illuſtria Religionis, & Pietatis argumenta, quæ in tractatione hujus graviſſimi negotii, ex quo Eccleſia Dei tot perturbationes, & anxietates aliquot jam Sæculorum decurſu ſuſtinuit, necnon in ſuperius relata conventione inter prædictas Partes provide inita, & a Nobis per præſentes approbata, ex parte tam dictæ Mariæ Thereſiæ Reginæ in Imperatricem Electæ, quam prædictorum Ducis & Reipublicæ Venetiarum edita fuerunt, maximum utilitatis fructum eidem Eccleſiæ Dei in præſenti attulerunt, atque etiam in poſterum allatura fore proſpicimus; idcirco Nos, motu, ſcientia, & poteſtate paribus, ipſarum tenore præſentium, prædictæ Mariæ Thereſiæ Reginæ in Imperatricem Electæ, ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum, ad præfatum Goritienſem Archiepiſcopatum per Nos, ut præfertur erectum, tam pro prima hac vice, quam quoties perpetuis futuris temporibus ipſum vacare contigerit, jus nominandi Nobis, & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti Perſonam idoneam, per Nos, & ſucceſſores noſtros ad eumdem Archiepiſcopatum Goritienſem pro tempore promovendam, eique præficiendam; necnon prædictis Duci & Reipublicæ Venetiarum, ad alium Utinenſem Ar-

Archiepiſcopatum, etiam per Nos, ut præfertur, erectum, quoties per liberam præfati Danielis Cardinalis dimiſſionem, ſive per ejus deceſſum, ac etiam deinceps alio quovis modo, perpetuis futuris temporibus vacare contigerit, ſimile jus nominandi Nobis, & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti Perſonam idoneam, etiam per nos, & Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros pro tempore ad eumdem Archiepiſcopatum Utinenſem promovendam, eique præficiendam, etiam perpetuo reſpective concedimus, & impertimur; prout per alias quoque Litteras in forma Brevis ſuper utriuſque juris nominandi hujuſmodi conceſſione peculiariter reſpective expedienda id ipſum ſtatuemus, ac indulgebimus.

Patriarchæ Titulum a moderno Card. Delfino retineri concedit.

§. 13. Præfato autem Dilecto Filio noſtro Danieli Presbytero Card. Delfino nuncupato, ob perſonalium ipſius meritorum magnitudinem, ut, non obſtante Patriarchatus Aquilejenſis ſuppreſſione & extinctione, per Nos, ut præfertur, factis, ipſe nihilominus, quoad vixerit, abſolutum & ſimplicem Patriarchæ titulum & denotationem retinere, & gerere poſſit & valeat; ita tamen ut ejuſdem in dicto Archiepiſcopatu Utinenſi Succeſſores, non alio, quam Utinenſium Archiepiſcoporum Titulo denominari poſſint aut debeant, earumdem præſentium tenore concedimus & indulgemus.

In Civitate Aquilejenſi, ſuppreſſa Parochialitate Eccleſiæ olim Patriarchalis, unam dumtaxat Animarum Curam fore ſtatuit.

§. 14. Aquilejenſis porro Civitas magnitudine quondam & populi frequentia inſignis, quantum ab antiquo ſplendore prolapſa, quamque ad deteriorem conditionem redacta ſit, omnibus notum eſt atque compertum. Illius autem Incolarum Cura Parochialis inter duas Eccleſias diviſa eſt, ab eiſque dependet; quarum una eſt ipſa, quæ hactenus Patriarchalis etiam extitit, Eccleſia, in honorem Beatæ Mariæ Virginis in Cœlum Aſſumptæ, ſeu forſan Nativitatis ejuſdem Beatæ Mariæ Virginis, Omnipotenti Deo dicata, cujus quidem Animarum Parochianorum cura per ipſius Eccleſiæ Sacriſtam pro tempore exiſtentem exerceri conſuevit; altera vero eſt Parochialis Eccleſia S. Joannis in Foro, ſeu in Platea nuncupata, cujus Rector, ſeu Presbyter Curatus, a Communitate, & Hominibus dictæ Civitatis, ut accepimus, eligi, nominari, ac Ordinario Loci præſentari ſolitus, erga Parochianos Eccleſiæ hujuſmodi jura Parochialia exercet. Quum itaque Civitas Aquilejenſis ſub temporali Auſtriacorum Principum ditione conſtituta ſit; ideoque illius ſpirituale regimen, juxta præmiſſa, ad futurum Goritienſem Archiepiſcopum pertinere, idemque futurus Archiepiſcopus, Ordinario, & Diœceſano jure, ſuam plenam juriſdictionem in eadem Civitate exercere debeat; Ne quid unquam libero hujuſmodi juriſdictionis exercitio officere valeat, Nos in primodicta Eccleſia, cujus Patriarchalem qualitatem, nec non Cathedralitatem, aliaque prædicta jura jam ſuppreſſimus & extinximus, omnem etiam Parochialitatem, illiuſque Curam Parochialem, harum quoque ſerie ſupprimimus & extinguimus; ac illius ſic ſuppreſſæ & extinctæ animarum Parochianorum curam, ad dictam Parochialem Eccleſiam S. Joannis in Foro, ſeu in Platea nuncupatam transferimus, illique ſubjicimus, & cum omnibus & ſingulis Parochialibus juribus reſpective applicamus, & appropriamus, & cum ea incorporamus: Ita ut illius Rector, ſeu Parochus, omnium animarum Chriſtifidelium tam ſuæ hactenus Parochiæ, quam etiam alteri in præfata Patriarchali olim Eccleſiâ ad hunc diem exiſtenti ſubjectorum, curam & regimen gerat, idemque, una cum omnibus ſuis Parochianis, hoc eſt, cum univerſo Aquilejenſis Civitatis populo, prædicti futuri Goritienſis Archiepiſcopi Ordinario juri ſubjectus exiſtat.

Eandem Eccleſiam a cujuſcumque Ordinarii juriſdictione exemptam, Sedi Apoſtolicæ perpetuo ſubjicit.

§. 15. Cum vero Apoſtolica hæc Sancta Sedes inſignioribus quibuſdam Baſilicis, libertatis, & exemptionis, ac immediatæ eidem Apoſtolicæ Sedi ſubjectionis privilegia impertiri conſueverit; Nos dictam Aquilejenſem quondam Patriarchalem Eccleſiam Pontificiæ liberalitatis muneribus decorare volentes, dicta poteſtatis plenitudine, eamdem a futuri, & pro tempore exiſtentis Archiepiſcopi Goritienſis, & cujuſcumque alterius Archiepiſcopi, ſeu Epiſcopi juriſdictione, in omnibus, & per omnia per eaſdem præſentes eximimus & liberamus, ac perpetuis futuris temporibus exemptam, immunem & liberam, Nobiſque, & Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, & huic Apoſtolicæ Sedi immediate ſubjectam eſſe & fore decernimus. Ne autem ob nimiam prædictæ Civitatis Aquilejenſis a Romana Urbe,

be,

Apostolicum Delegatum ad illius curam deputat.

be, & Curia distantiam, ipsa Basilica prædicta necessariæ assistentiæ præsidio careat; Apostolico Delegato in dicta Civitate constituto, cui ab aliquot retro sæculis Monialium Monasterii Aquilejensis gubernium, apostolica auctoritate, & independenter ab Ordinarii jurisdictione commissum dignoscitur, ejusque futuris Successoribus, quos quidem in posterum semper ex personis eorumdem Austriacorum principum subditis eligendos fore statuimus, & nostras, & Apostolicæ Sedis vices committimus ac demandamus, ut ipse nunc existens Delegatus, ejusque Successores hujusmodi, tanquam Apostolici ad hoc etiam Delegati, nostroque, & ejusdem Apostolicæ Sedis nomine, & auctoritate, cum debita a Nobis, & successoribus nostris dependentia, dictam Aquilejensem Basilicam olim Patriarchalem, ab Archiepiscopi Goritiensis, & alterius cujuscumque Archiepiscopi, sive Episcopi jurisdictione exemptam, Nobisque, & Apostolicæ Sedi, ut præfertur, immediate subjectam, studeant salubriter regere, feliciter gubernare, & provide conservare.

Præmissorum omnium consulit per opportuoas clausules & Decreta.

§. 16. Præsentes autem Litteras, & in eis contenta, & statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes etiam quomodolibet in futurum, cujusvis status, ordinis, preæminentiæ, & Ecclesiasticæ, vel Mundanæ Dignitatis sint, etiam specifica & individua mentione & expressione digni, illis non consenserint: seu, quod aliqui ex ipsis ad ea minime vocati, vel etiam nullimode, aut non satis auditi fuerint: Aut ex alia qualibet, etiam læsionis, vel alias juridica & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu, quantumvis magno inexcogitato & substantiali, sive etiam ex eo, quod in præmissis, solemnitates, & quæcumque alia forsan servanda & adimplenda, minime servata & adimpleta, seu causæ, propter quas præsentes emanaverint, non satis adductæ, verificatæ, ac justificatæ fuerint, notari, impugnari, aut in controversiam vocari, seu adversus eas restitutionis in integrum, aperitionis oris, aut aliud quodcumque juris, facti, vel justitiæ remedium impetrari posse; sed tanquam ex Pontificiæ providentiæ Officio, & Motu proprio, certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine Nostris, factas & emanatas, omnimoda firmitate perpetuo validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac per omnes & singulos, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari; omnibusque etiam & singulis, quorum favorem concernunt, plenissime suffragari; & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & prorsus inane esse & fore, pari auctoritate volumus, atque decernimus.

Contrariis quibuscumque derogat.

§. 17. Non obstantibus, de jure quæsito non tollendo, de suppressionibus committendis ad Partes, vocatis, quorum interest, aliisque nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis; necnon dictæ Ecclesiæ olim Patriarchalis, per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, erectiones & fundationes: Omnibusque & singulis Apostolicis, ac in Synodalibus quoque, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus. Nec non ejusdem Ecclesiæ olim Patriarchalis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque Indultis, Concessionibus, & Donationibus eidem Ecclesiæ, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, aut quibuscumque personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana dignitate fulgentibus, quantumvis specifica & individua mentione dignis, etiam Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, Imperatorum, Regum, & Rerumpublicarum, & aliorum Supremorum Principum auctoritate, & liberalitate, seu ad alicujus ex supra expressis instantiam, intuitum, & contemplationem, sub quibuscumque formis, & verborum tenoribus, etiam Motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu Consistorialiter, in contrarium præmissorum concessis, & emanatis, & longissimi, immemorabilis temporis usu, posse-

sessio-

sessione, seu quasi, exercitis, atque præscriptis; Quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret; illorum tenores, ac si de verbo verbum, nihil penitus omisso, forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, ad præmissorum omnium & singulorum effectum, latissime & plenissime, ac specialiter & expresse, ex certa scientia, motuque, & potestatis plenitudine paribus, derogamus, ac derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 18. Volumus etiam, ut ipsarum præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. *Transumptis Fidem haberi Jubet.*

§. 19. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ approbationis, suppressionis, extinctionis, duplicis erectionis, constitutionis, concessionis, impertitionis, exemptionis, liberationis, subjectionis, commissionis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. *Sanctio.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo. *Dat. die 9. Julii 1751.*

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✠ *Ego Thomas Episcopus Ostiensis Cardinalis Rufus Decanus S.R.E. Vice-Cancellarius.*
✠ *Ego Hannibal Episcopus Portuen. Card. S. Clementis Albanus.*
✠ *Ego Petrus Aloysius Episcopus Albanen. Card. Carafa.*
✠ *Ego Antonius Xaverius Episcopus Prænestin. Cardin. Gentili.*
✠ *Ego Raynerius Episcopus Sabinen. Card. de Ilcio.*
✠ *Ego Joannes Antonius Episcopus Tusculanus Card. Guadagni.*
✠
✠
✠
✠
✠ *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*
✠ *Ego Franciscus Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*
✠ *Ego Dominicus Tit. SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Riviera.*
✠
✠ *Ego Pompejus Tit. S. Eusebii Presbyter Card. Aldrovandus.*
✠ *Ego Joseph Tit. S. Pudentianæ Presbyter Card. Spinellus.*
✠
✠
✠ *Ego Carolus Tit. S. Mariæ in Ara Cœli Presbyter Card. Rezzonicus.*
✠ *Ego Dominicus Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*
✠ *Ego Silvius Tit. S. Callisti Presbyter Card. Valenti S. R. E. Camerarius.*
✠ *Ego Carolus Tit. S. Anastasiæ Presbyter Card. Sacripantes.*
✠
✠ *Ego Joachim Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. Portocarrero.*
✠ *Ego Camillus Tit. SS. Joannis, & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*
✠ *Ego Carolus Albertus Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*
✠
✠ *Ego Jacobus Tit. S. Hieronymi Illyricorum Presbyter Card. Oddi.*
✠
✠
✠
✠
✠

✠ Ego Franciscus Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. Riccius.
✠ Ego Antonius Tit. S. Silvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.
✠ Ego Philippus Maria Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. de Montius.
✠ Ego D. Fortunatus Tit. S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburinus.
✠ Ego D. Joachim Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besutius, Major Pœnitentiarius.

✠ Ego Joannes Baptista Tit. S. Honuphrii Presbyter Card. Mesmerus.
✠ Ego Marius Tit. S. Marcelli Presbyter Card. Millinus.
✠ Ego Henricus Tit. S. Mariæ in Porticu Presbyter Card. Dux Eboracensis.

✠ Ego Alexander S. Mariæ in Via Lata Diaconus Card. Albanus.
✠ Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.

✠ Ego Hieronymus S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.
✠ Ego Prosper S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna de Siarra.
✠ Ego Alexander S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tenarius.
✠ Ego Hieronymus S. Adriani Diaconus Card. Bardi.
✠ Ego Dominicus SS. Viti, & Modesti Diaconus Card. Urbinus.

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.
Public. die 17. ejusdem Mensis, & Anni.

ECCLESIAS PAROCHIALES,

aliaque Officia ad animarum curam ſpectantia, in Indiis Occidentalibus Hiſpaniarum Regi ſubjectis, etiam ſæcularibus Clericis ſeu Presbyteris conferri poſſe, conceditur, contrariis non obſtantibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

CUM nuper Chariſſimus in Chriſto Filius noſter Ferdinandus Hiſpaniarum Rex Catholicus, per Dilectum Filium noſtrum Joachimum S. R. E. Presbyterum Cardinalem Portocarrero nuncupatum, ad ſua, ſuorumque Regnorum negotia apud Nos, & Apoſtolicam Sedem gerenda ſpecialiter deputatum, & voce & ſcripto Nobis repræſentari curaverit, opportuna aliqua Apoſtolicæ auctoritatis noſtræ providentia opus eſſe in Indiis Occidentalibus ipſius Regis Dominio ſubjectis; ſuper hoc, quod in iis Regionibus Parochiæ, Doctrinæ, aliaque Munia & Officia ad animarum curam pertinentia, per Regulares dumtaxat obtinentur, & adminiſtrantur, in vim quarumdam Litterarum Apoſtolicarum a recolendæ memoriæ Prædeceſſore noſtro S. Pio Papa Die XXIV. Martii Anni MDLXII. editarum, & incipientium: *Exponi nobis*; quibus aliorum etiam Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum confirmationes acceſſerunt; ex quo fit, ut univerſus Clerus Sæcularis illarum Partium, quantumvis a multo jam tempore, & numero frequens, & moribus, atque doctrina conſpicuus eſſe dignoſcatur, ab iiſdem Parochiis, Doctrinis, cæteriſque Officiis, atque muneribus animarum curam concernentibus, omnino excluſus remaneat; qua quidem de re quum Venerabiles Fratres noſtri Archiepiſcopi & Epiſcopi per eaſdem Indiarum Regiones conſtituti, non ſemel apud ipſum Ferdinandum Regem conqueſti fuerint, idcirco ipſe, pro ſua prudentia, magnopere expediens in Domino fore judicaret, ut quamvis etiam eorumdem Antiſtitum votis, & Sæcularis Cleri rationibus, obſtarent Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum Conſtitutiones, Nos, hodierni temporis circumſtantias perpendendo ab illis longe diverſas, quibus hujuſmodi proviſiones emanarunt, eiſdemque Conſtitutionibus derogando, prædictis Archiepiſcopis & Epiſcopis liberam facultatem concederemus, ut dictas Parochias, Doctrinas aliaque munia, & Officia ad animarum curam ſpectantia, Regularibus Perſonis hucuſque conferri ſolita, in poſterum etiam Sæcularibus Clericis, ſeu Presbyteris conferre libere & licite poſſent: Nos, omnibus mature perpenſis, quum Regiam hanc petitionem non modo Sacris Canonibus, ſed etiam prædicti Sancti Pontificis menti, & dictorum Prædeceſſorum noſtrorum, ac Sedis Apoſtolicæ Inſtitutis conformem agnoverimus; hanc rem ejuſmodi eſſe gaudemus, ut liceat Nobis ea verba uſurpare, quibus olim Magnus Prædeceſſor noſter Innocentius Papa III. Caſtellem Regem eſt alloquutus: *Cum perſonam tuam, inter Chriſtianiſſimos Reges, & Catholicos Principes, ſpeciali dilectionis prærogativa in Domino amplectamur, preces ac petitiones tuas, in quibus poſſumus, libenti animo exaudimus, & ad ea gratanter intendimus, quæ Serenitati Regiæ novimus complacere*, ut videre eſt in ipſius Pontificis Epiſtolarum *Regeſt. XIII. lib. I. Epiſt. IV.*

Inſtantia Regis Catholici.

Soli Regulares in Indiis Occid. animarum curam exercent ex Privilegiis Apoſtolicis. Clerus Secularis doctrina & numero auctus, non amplius ab ea excludendus videtur.

Epiſcopi idem ſentiunt cum Rege Catholico.

Pontifex in eamdem ſententiam deſcendit.

§. 1. Sane, quemadmodum negari nequit, ex veterum Canonum lege, Monachos, & Regulares Eccleſiarum Parochialium regiminis capaces fuiſſe; de quo diſerte pronunciat Innocentius III. in ſua Decretali: *Quod Dei timorem*, *Tit. de Statu Monachor.* per hæc verba: *Et per antiquos Canones, etiam Monachi poſſunt ad Eccleſiarum Parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent præ-*

Regulares veteri jure animarum curæ capaces erant.

dica-

Sed nunc dispensatione ad id opus habent. Non concedenda, nisi ad instantiam Episcopi.

dicationis Officium, quod privilegium est, exercere. Ita certum nunc est, ex recentiori Canonica Disciplina, interdictum esse Regularibus Parochialem curam assumere sine dispensatione Apostolica; quæ dispensatio a Romano Pontifice non aliter concedi solet, quam si pro ea instet Episcopus; ab Episcopo autem solicitanda non est nisi Ecclesiæ necessitas, aut utilitas id suadeat. Qua de re Rescriptum adest Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, relatum a celeberrimo Scriptore Fagnano *in Commentar. ad cit. cap. Quod Dei timorem, num.* 17. *de Statu Monachor.* in hæc verba conceptum. *Cum fuerit requisitum, an Regularis possit præfici curæ animarum ab Episcopo, sine dispensatione Apostolica; Sacra Congregatio Concilii censuit, non posse, nisi accedente dispensatione; quæ non videtur concedenda, nisi instante Episcopo, pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ.* In eamdem sententiam deinceps alia complura Decreta prodierunt a Summis Pontificibus confirmata. Quibus inter se collatis, nostroque diuturno studio & labore diligenter ponderatis, ad definiendam veterem controversiam super capacitate Canonicorum Regularium *Lateranensium, & Sanctissimi Salvatoris* nuncupatorum, ad obtinenda Beneficia Curata, & Residentialia, Apostolicam Constitutionem septimo Idus Julii Anno Domini MDCCXLV. edidimus, incipientem: *Quod inscrutabili*, quæ in Bullario nostro impressa est, *Tom. I. num. CXXXV.*, atque etiam, una cum Dissertatione super hoc a Nobis exarata, inserta fuit a diligentissimis Editoribus *in Commentariis Joannis Baptistæ Rigantii ad Regulas Cancellariæ Apostolicæ*: In qua nempe Constitutione decretum fuit, prædictos Canonicos, utpote veros Regulares, Apostolica Dispensatione indigere, ut hujusmodi beneficia assequantur; tametsi *a Sanctorum Monachorum consortio non sejuncti, regulæ inserviant laxiori*; ut de ipsis loquitur prædictus Innocentius Prædecessor, in citato *cap. Quod Dei timorem, de Statu Monachor.*

Quid decretum de Canonicis Regularibus, licet laxiori regulæ inservientibus.

Privilegium Sancti Pii V. ob defectum Presbyterorum concessum fuit. Eoque defectu permanente, vim suam retinere censendum est.

§. 2. Ab hac norma minime recessisse putandus est laudatus Prædecessor Sanctus Pius V., dum per suas allegatas Litteras: *Exponi Nobis*, Religiosos Viros ad Parochias assequendas in partibus Indiarum Maris Oceani, aliaque Parochialia munia exercenda, habiles reddit, sed hanc suam concessionem ea ratione constabilivit, quod scilicet ipsi Regulares eo usque in dictis partibus Officio Parochi functi fuerant; additis sequentibus verbis; *propter Presbyterorum defectum*. Quibus nimirum verbis satis ostenditur, hujumodi Litterarum dispositionem locum habere dumtaxat, ubi desint, nec haberi possint Presbyteri Sæculares ad animarum curam exercendam idonei, juxta declarationem editam a felicis recordationis Prædecessore nostro Innocentio Papa X. per Litteras Apostolicas datas die XV. Maji Anni MDCXLVII., & in Bullario Romano relatas *Tomo V.* inter ejus Pontificis Constitutiones *n. XXXII.*, quarum initium est: *Cum sicut accepimus*; ubi de hac ipsa Plana Constitutione loquendo, statuit *illam non suffragari, nisi in locis, ubi est defectus Parochorum.*

Instantia ex parte Episcoporum alias proposita cui sine Rescripto dimissa fuerint.

§. 3. Hæc olim per Nos ipsos, dum in minoribus constituti, Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Secretarii munere fungebamur, latius deducta fuerunt, occasione propositionis cujusdam Causæ *Mexicanæ*, quæ diebus quarta Julii, & octava Augusti Anni MDCCXXII. in eadem Congregatione discussa fuit, ut videre est in *Tomo* 11. *Thesauri Resolutionum dictæ Congregationis Concilii*. Et quamvis ad instantiam tunc existentis Archiepiscopi Mexicani, contendentis liberam sibi fieri facultatem, ut Parochiales Ecclesias, atque Doctrinas, quas Regulares privativo jure sibi vindicabant, conferre posset etiam Presbyteris Sæcularibus, quos magno numero, & requisitis qualitatibus præditos in sua Diœcesi adesse asserebat, nihil tunc definitive rescriptum fuerit: Nihilominus hanc generaliter sententiam ab ipsa Congregatione admissam, receptamque meminimus, ac pro certo testamur; quod nempe, deficientibus tantummodo Presbyteris Sæcularibus, prædicta Plana Constitutio locum habere deberet. Ideo autem nullum in ea Causa Decretum tunc editum fuit, quia, quum prædicta Plana Constitutio ad instantiam Regis Catholici primum emanaverit, & omnes Indiarum Occidentalium Regiones comprehendat; nihil prudenter decerni posse visum fuit, nisi & Decreta desuper edenda ad Catholicorum Regum notitiam deducerentur, & non solum quid Mexicanæ Diœ-

Diœceſi, ſed etiam quid aliis Indiarum Eccleſiis, atque Diœceſibus contingeret, & magis opportunum foret, certis relationibus innoteſceret.

Eidem annuendum nunc plura ſuadent.

§. 4. Quare, quum hodie ex parte ipſius Regis Catholici opportuna ſuper hoc providentia requiratur, hanc vero Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, aliorumque Ordinariorum dictarum Regionum preces vehementer expoſcant; Cumque hujuſmodi preces, & Canonicis ſanctionibus conſentaneæ, & ipſius Sancti Pii Prædeceſſoris menti minime adverſantes, & hujus demum Apoſtolicæ Sedis ſenſui inſtitutoque conformes eſſe dignoſcantur; cum denique æquum non ſit, ut ejuſmodi Privilegium, quod eo tempore conceſſum fuit, quum in Indiis Occidentalibus Presbyterorum Sæcularium copia non aderat, his etiam temporibus parem vim habeat, dum Clerici Sæcularis numerus ſatis amplus ibidem exiſtit, pluresque Sacerdotes Sæculares ad animarum curam idonei, cæteriſque optimis dotibus inſtructi reperiuntur: Idcirco Nos, prædicti Chariſſimi in Chriſto Filii noſtri Ferdinandi Hiſpaniarum Regis Catholici inſtantiæ libenter annuentes; ac etiam motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, præſentium Litterarum tenore; prædictis Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque Locorum Ordinariis, Dilectis Filiis, in Indiis Occidentalibus conſtitutis permittimus & concedimus, ut, non obſtantibus præmiſſis Sancti Pii V. Prædeceſſoris Literis, aliiſque in earum confirmationem ab hac eadem Apoſtolica Sede emanatis, (quibus etiam, quatenus opus ſit, earumdem præſentium ſerie, ac dictis motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine derogamus,) Sæculares Clericos, ſeu Presbyteros quoſcumque, quos ſcilicet, prævio examine, juxta ea, quæ in concilio Tridentino ſtatuta ſunt, idoneos & habiles repererint, ad Parochias, Doctrinas, & alia quæcumque munia, & Officia ad animarum curam pertinentia, prout ipſis opportunum in Domino viſum fuerit, admittere & aſſumere, eiſque etiam Parochiales Eccleſias hujuſmodi, aliaque Eccleſiaſtica perpetua Beneficia, quibus animarum cura imminet, in Titulum conferre, dictoſque Presbyteros, ſeu Clericos, de illis providere poſſint & valeant; ad quem effectum Nos ipſis neceſſarias omnes & opportunas facultates concedimus & impertimur.

Epiſcopis & Locorum Ordinariis permittitur, ut Beneficia & Officia Curata Sæcularibus Clericis ſeu Presbyteris conferre poſſint, contrariis non obſtantibus.

§. 5. Quia vero ex hac conceſſione noſtra minime ſequitur, quin Regulares prædicti plures adhuc Parochias, atque Doctrinas, in Indiarum Occidentalium Regionibus, & in præſens retinere, & in poſterum adipiſci valeant; aliunde autem Nobis relatum eſt, nonnullos hujuſmodi Regulares animarum curam exercentes contendere, ſe Epiſcopis, & Ordinariis Locorum, *in officio officiando* dumtaxat, ut ipſi loquuntur, ſubjectos eſſe; Ideo Nos ad quarumcumque inordinationum pericula avertenda, rectæque diſciplinæ leges aſſerendas intenti, dicimus & declaramus, hujuſmodi Regulares curam animarum gerentes, in iis quidem, quæ concernunt eorum Regularis Inſtituti obſervantiam, Epiſcopo nullatenus ſubjectos eſſe, ſed a ſuis Superioribus Regularibus quoad hæc privative dependere; in his autem, quæ vel ad ipſum ſpectant exercitium curæ animarum, vel etiam ad eorum vitam & mores pertinent, Nos ipſarum præſentium tenore declaramus, eoſdem Regulares etiam Epiſcopis, aliiſque Locorum Ordinariis ſubjectos eſſe; ideoque ab eiſdem Epiſcopis, & Ordinariis, eorumque Viſitatoribus, æque ac a ſuis Regularibus Superioribus, in his omnibus corrigi poſſunt; ſiquidem impoſſibile non eſt, ut alicujus ex ipſis vitæ ratio talis eſſe dignoſcatur, quæ cum animarum regimine minime conveniat, & Fidelibus Parochiæ ſubditis, ſpirituale detrimentum & ſcandalum pariat. Hoc idem, Canonicis Sanctionibus, & Concilii Tridentini Decretis inhærentes, jamdudum ſtatuimus atque decrevimus, per noſtras ſub Plumbo Literas datas duodecimo Kal. Decembris Anni MDCCXLIV. quarum initium eſt: *Firmandis atque aſſerendis*, & impreſſæ ſunt in Bullario noſtro *Tom I. num. CIX.*, quæ, cum ad Indias etiam Occidentales ſe extendant, ibidem quoque executioni mandari debent, & inviolabiliter obſervari: Quod idem decernimus de duabus Regulis in eadem Conſtitutione noſtra, ex Apoſtolicæ Sedis Decretorum auctoritate, conſtitutis; quarum una eſt, quod in omnibus rebus, in quibus Regulares animarum curæ præpoſiti Epiſcoporum ſimul, & regularium Prælatorum juriſdictioni cumulative ſubſunt, ſi aliter ab uno, aliter ab alio Superiore judicari contingat,

Regulares in hujuſmodi Officiis perſeverantes, vel ad ea deinceps aſſumendi, Canonicam ſubjectionem Ordinariis præſtare debent.

Ad formam Literarum, quas vide ſupra Tom. I. n. 109.

Episcopi judicium Regularis Superioris judicio semper præferri debet: Altera vero est, quod, quum Regulares nonnisi cum amovibilitatis qualitate animarum curam exercere valeant, tam Episcopus, quam Regularis Prælatus, quoties ita in Domino expedire judicaverint, Regularem Parochum ab hujusmodi cura valent removere; ita ut neque Regularis Superior compelli possit hujusmodi remotionis causas Episcopo significare; neque Episcopus ad similem remotionem procedens, Regulari Prælato notas facere teneatur causas, quibus ad id adductus fuerit.

Ordinarii quomodo præsenti concessione uti debeant.

§. 6. Quoniam vero fieri alicubi potest, maxime autem in novis Populorum ad Fidem reductionibus, ut Regulares Parochos mutare, etiam cum Sæculares Sacerdotes non desint, minime expediat; Idcirco Nos eorumdem Episcoporum aliorumque Ordinariorum Præsulum, prudentiam admonemus, ut in hujusmodi circumstantiis, & ubicumque res optime constitutas invenerint, nec ullam eas immutandi necessitatem revera adesse compererint, ab innovationibus abstineant, & tam hoc jure, quod ipsis competere asseruimus, quam ea facultate, quam Nos eisdem per has nostras Literas impertiti sumus, ita utantur, quemadmodum æquitatis ratio, & animarum utilitas, ad quam unice respicere debemus, requirent, ac suadebunt, super quo Nos eorumdem Episcoporum, & Ordinariorum Præsulum conscientiam oneramus.

Ordinariorum examen & approbatio necessaria in cujuslibet deputatione ad animarum curam.

§. 7. Denique ne quis unquam, aut ullibi, cujuslibet Ordinis, aut Instituti Regularis, ad animarum curam exercendam, sine prævio examine & approbatione Episcopi, seu Ordinarii Localis, assumi possit, earumdem præsentium serie statuimus, atque decernimus; prout alias statutum, decretumque per Nos fuit, tam in præcitatis nostris Litteris, quam in aliis quinto Kalendas Martii Anni ab Incarnatione Domini MDCCXLV. editis, & in Bullarii Nostri *Tomo II num. I.* impressis, quarum initium est: *Quamvis ad confirmandum*; quæque & iisdem Sacrorum Canonum, ac Tridentinæ Synodi, necnon Provincialium & Synodalium Conciliorum in ipsismet Indiarum Regionibus habitorum sanctionibus innixæ sunt, & tam ad Occidentales, quam ad Orientales Indias se protendunt, ac utrobique inviolabilis legis vim obtinere debent.

Clausulæ salutares & Decreta opportuna.

§. 8. Præsentes quoque Literas, & in eis contenta quæcumque, nulla unquam ex causa, colore, & capite, etiam in corpore juris clauso, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis jus vel interesse habentes, aut habere prætendentes, cujusvis status, aut Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiam hic de necessitate specialiter exprimendi, existant, iisdem non consenserint, nec advocati, & auditi, neque causæ, propter quas præsentes emanaverint, satis adductæ, probatæ, aut verificatæ fuerint, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut consensus interesse habentium, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam & judicium vocari, etiam ad effectum obtinendæ aperitionis oris, aut restitutionis in integrum, adduci posse; sed semper & perpetuo firmas, validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios effectus sortiri & obtinere, ac illis, quorum favorem concernunt, plenissime suffragari, atque etiam omnibus, ad quos respective pertinet, & pertinebit in posterum, inviolabiliter observari, volumus & decernimus: sicque, & non aliter, in præmissis judicari & censeri per quoscumque Ordinarios & Delegatos Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, eorumque Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Legatos, seu Nuntios, aliosque quoslibet quacumque præeminentia, & potestate fungentes & functuros; sublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi & interpretandi facultate; ac etiam irritum, & inane decernentes, quidquid ab eorum quolibet in contrarium judicari & decerni, seu scienter, vel ignoranter attentari contigerit.

Derogationes speciales, & generales.

§. 9. Non obstantibus prædictis Sancti Pii Papæ V., aliisque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum in eorumdem confirmationem, etiam in forma specifica, editis Literis, nostraque & Cancellariæ Apostolicæ Regula de non tollendo jure quæsito, aliisque Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus aut specialibus Constitutionibus & Ordinationibus; necnon quarumcumque Ecclesiarum, seu Ordinum, Congregationum, & Institu-

ſtitutorum, etiam ſpecialiter exprimendorum, quantumvis juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clauſis, aut ſub quibuſvis formis, & verborum tenoribus, ſeu clauſulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere vel in ſpecie, etiam motu proprio, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu conſiſtorialiter, ac ad Regum aliorumque ſupremorum Principum inſtantiam, vel peculiarium quorumcumque meritorum intuitu, aliove titulo, etiam oneroſo, quibuſcumque Perſonis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, etiam Societatis JESU, vel Sancti Joannis Hieroſolymitani, aliiſque quibuslibet, in contrarium præmiſſorum conceſſis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis; Quibus omnibus & ſingulis, eorum tenores, formas, cauſas, & occaſiones præſentibus pro expreſſis, inſertis, ac ſpecificatis habentes, pari motu, & Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, ad præmiſſorum effectum, pleniſſime derogamus, eaque reſpective, quatenus præſentibus adverſantur, de medio tollimus, & abolemus per præſentes. Quarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu Notarii publicii ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eamdem fidem ubique Locorum & gentium in Judicio & extra haberi volumus, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi originaliter exhiberentur. Exemplorum Fides.

§. 19. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc noſtræ permiſſionis, conceſſionis, facultatum impertitionis, declarationis, innovationis, admonitionis, derogationum, decretorum, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. decimo ſeptimo Idus Novembris, Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

D. Cardinalis Paſſioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

Loco ✠ Plumbi.

J. C. Boſchi.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

BEATIFICATIO

XIII.

B. JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL Ordinis Monialium a Viſitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

CUM ſexto decimo ſalutis noſtræ turbulentiſſimo ſæculo tot per univerſam Europam, tamque nefaria hæreſum monſtra longe, lateque omni impetu irruerent, & graſſarentur; mœrentis Eccleſiæ lacrymas, & opprobrium Populi ſui ut Pater miſericordiarum abſtergeret, fecit in bona voluntate ſua, ut, cum abundaverit Dei providentia corruptis ſæculi moribus.

mism plurium electorum suorum sanctitatem oppouit,

veris delictum, superabundaret & gratia. Per illa enim tempora, dum omnia maximis errorum, seditionum, & discordiarum fluctibus, & procellis jactabantur; ne contra summum angularem lapidem Portæ inferi prævalerent, in brachio extento suscitavit quamplurimos Electorum suorum, qui eximiis, clarissimisque virtutibus Orbi Terræ illucescerent, & per illustria veteris disciplinæ exempla, in quibus Christianæ legis partes omnes exprimerentur, nova Sanctitatis germina procrearent, quorum ope, & auctoritate, Fidelium pietate aucta, & Perduellium conatibus fractis atque compressis, inclinatis Ecclesiæ rebus opportunum adhiberetur auxilium, Sponsæque suæ acerbissimi luctus tanto in discrimine allevarentur.

BEATÆ JOANNÆ FRANCISCÆ virtutes præfulgent.

§. 1. Beneficentissimæ hujus Providentiæ præcipuum specimen, etiam in sexu fragilli Pater Omnipotens, qui infirma mundi eligit, ut fortia quæque confundat, ostendere dignatus est, dum in Famulam suam JOANNAM FRANCISCAM FREMIOT DE CHANTAL divitias bonitatis & gratiæ suæ uberrime effudit. Hæc enim nobilissimis orta Parentibus, ea potissimum tempestate in lucem prodiit, iisque in locis prope versata est; in quibus transfugarum finitimorum immanis rabies & furens audacia in Catholicam Fidem magis efferata videbantur; nihilominus JOANNA FRANCISCA a Deo sibi in hæreditatem electa, benedictionibus dulcedinis præventa, & luminosissima charitate efficaciter ditata, vel a primis temporibus contra Mundi, & Diaboli nequitias nomen Domini exaltavit, & per omnes ætates, variasque vitæ vicissitudines, adeo crevit in gratia & scientia Dei, ut Sanctus Franciscus Salesius spirituum probatione longe clarissimus pronunciare non dubitaverit, eo sanctitatis & virtutis processisse Ancillam CHRISTI, ut pro ratione & modo gratiarum, quibus a Deo erat locupletata, nemini unquam assurgere altius liceret. Et sane, quæ tum in virginitate, tum Viro conjuncta, egregia summæ perfectionis indicia præbuerat, in solitudine demum, ac viduitate posita, tanta spiritus alacritate arctissimum sanctitatis iter arripuit, & in via mandatorum cucurrit, ut præ cæteris Divinis Charismatibus, arduum illud emiserit Votum, semper faciendi quidquid perfectius, Deoque gratius & acceptius fore intelligeret.

Ordo Monialium Visitationis S Mariæ ab ea instituitur.

§. 2. Hinc novas in corde suo ascensiones disponens, eodem Sancto Francisco Salesio optimo duce & auctore, novum instituit Sanctimonialium Ordinem a Visitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum, quas alte jactis omnium virtutum fundamentis, & Castitatis, & Fidei hostibus impudentissimis, velut aciem ordinatam in conspectu inimicorum fortiter opposuit: ut, dum illi summa vi, impetuque contenderent, quo Religiosum Christiani cœlibatus propositum funditus everterent, & pœnitentiæ saluberrimas leges penitus abrogarent, nova integritatis & innocentiæ prole, Deo afflante & incrementum præbente, Ecclesiam fœcundaret.

S. Francisci Salesii disciplinæ constanter adhæret.

§. 3. Quapropter præstantissimæ huic Viduæ satis convenire arbitrandum est, quod de Sanctis Olympiade, & Paulla veterum sacrarum rerum literis tradita monumenta testantur. Quemadmodum enim Chrysostomo, & Hieronymo, sapientissimis & Sanctissimis Viris, nobilissimæ hujusmodi Fœminæ ad Fidei præsidium, & pietatis fructum & æmulationem instituendæ adhæserunt, sic Sancto Francisco Salesio augendæ & confirmandæ Religionis studiosissimo, JOANNA FRANCISCA precibus, vigiliis, & laboribus præsto fuit. Quidquid enim longo studio, & diuturna meditatione in Dei cultum, & Proximorum salutem complecti poterat, hoc illa libavit, didicit, atque perfecit. Facta igitur spectaculum Mundo, Angelis, & Hominibus, quæ, dum viveret, magnum sibi nomen comparaverat, postquam cessit e vita, singularem Sanctitatis famam undequaque est consecuta, nam universalis hominum cœtus, qui Sancti Francisci Salesii doctrinam admirabantur, probatissimam hanc Viduam benedicentes benedicebant.

Ejus Causa series innuitur.

§. 4. Verum, cum inani quorumdam opinione, diutius quam par erat, ordinarii processus dilati essent, hinc quamplurimæ difficultates subortæ sunt, quæ Famulæ Dei Beatificationi maxime obsistebant, quæque ipsius causam per plures annos sunt remoratæ, ut in nostro Decreto, quod die 21. Augusti proxime elapsi emisimus, latius apparet; nihilominus Divina tandem ope, quæ contra faciebant, accuratissime enodatis, Famulæ Dei Virtutes in gradu heroico, & quatuor Miracula a Deo ipsius intercessione edita, in Sacrorum Rituum Congregatione plu-

ries

ries poposita, tum Cardinalium, tum Consultorum Suffragiis approbata fuerunt.

§. 5. Nos itaque, communibus, & peculiaribus Christianorum Principum, Episcoporum, Capitulorum, Civitatum, ac Sanctimonialium a Visitatione Beatæ Mariæ nuncupatarum precibus & votis annuentes, necnon de memoratorum Cardinalium consilio & assensu auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus, ut eadem Serva Dei JOANNA FRANCISCA FREMIOT DE CHANTAL imposterum BEATÆ nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur, ac de ea sub ritu Duplici recitetur Officium, & Missa celebretur nec Virginis, nec Martyris singulis annis, juxta Rubricas Breviarii, & Missalis Romani die vigesima prima Augusti. Porro recitationem Officii, ac Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus in locis tantum infrascriptis, in Civitate Divione, in qua dicta Serva Dei ortum habuit, ac in Oppido Molinis, in quo efflavit Animam, necnon in Oppido Anecii, in quo ejus Corpus humatum remansit, ac in singulis Monasteriis Monialium dicti Ordinis, & quantum ad Missas attinet, etiam a Sacerdotibus confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno, a datis hisce Litteris inchoando, in Ecclesiis Locorum, ac Monasteriorum prædictorum solemnia Beatificationis ejusdem, cum Officio, & Missa sub ritu Duplici Majori, die ab Ordinariis constituta, postquam tamen in Basilica Principis Apostolorum de Urbe celebrata fuerint ejusmodi solemnia, pro qua re diem XXI. mensis Novembris currentis assignamus, pariter celebrandi facimus potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de, & super non cultu editis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Beatæ nomen & honores eidem deferri conceditur.

Beatificationis solemnia.

§. 6. Volumus autem, ut ipsarum præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Secretarii supradictæ Congregationis Cardinalium subscriptis, & sigillo Præfecti seu pro Præfecti ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides ab omnibus, & ubique, tam in judicio, quam extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Fides habenda Transumptis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XIII. Novembris MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

Dat. die 13. Nov. 1751.

D. Card. Passioneus.

CONGREGATIONI FABRICÆ

Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe novus Cardinalis Præfectus deputatur, & Congregatio Particularis super rebus œconomicis ejusque Fabricæ instituitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

QUanta curarum & expensarum mole Prędecessores nostri Romani Pontifices, alii quidem ad reædificandam B. Petri Basilicam, alii vero ad eam perficiendam atque ornandam, alii demum ad eamdem conservandam opportuneque restaurandam incubuerint, universus novit Terrarum Orbis, quem hujusce augusti, & pulcherrimi Templi, ac religiosæ eorumdem Pontificum magnificentiæ fama pervasit. Ad quæ omnia in Dei honorem, ac Beatissimi Apostolorum Principis venerationem agenda, ac perficienda, necesse ipsis fuit, tam pro exactione redditum ac proven-

Prœmium ex cura pontificum in extuenda, & conservanda Vaticana Basilica.

ventuum in opus Fabricæ ejuſdem Baſilicæ aſſignatorum, quam pro fideli ac provida eorumdem erogatione in ipſum opus, ad quod unice deſtinati ſunt, pari diligentia ac ſtudio advigilare. Et Nos quidem hoc toto Pontificatus noſtri decurſu minime paſſi ſumus noſtram in his operam ſtudiumque deſiderari; probe noſcentes, hujuſmodi onus non ſolum cum Romani Pontificis munere, quod pro virium noſtrarum modulo gerimus, conjunctum eſſe, verum etiam ad Noſmetipſos peculiari ratione pertinere, qui, quum olim in eadem Vaticana Baſilica Canonicatum & Præbendam per annos XIV. obtinuerimus, ad Nos transferre poſſumus verba illa, quæ magnus quondam prædeceſſor noſter Innocentius Papa III. de ſe ſcripſit, videlicet: *Inter cæteras Eccleſias per univerſum Orbem diffuſas, Baſilicam Principis Apoſtolorum, utpote Sedem Noſtram, ſpecialius diligere ac honorare tenemur; ſicut qui olim in ipſa Canonici Beneficium aſſecuti, nunc de filio in patrem ejus, Divina ſumus miſeratione promoti.*

Pontifex ſimile ſtudium proſequutus eſt.

Clem. VII. qui Baſilicæ Fabricam magnopere promovit, Colleg. LX. Virorum ſuper eadem Fabrica inſtituit.

§. 1. Sane quum rec. mem. prædeceſſor noſter Julius Papa II. ingens hoc opus Vaticani Templi reædificandi magno animo conceptum vix aggredi potuerit, ejuſque ſucceſſoribus Leoni X. & Hadriano V., ob temporum difficultates, parum adjumenti licuerit ad id conferre; ſatis conſtat, Pontifici Clementi VII. datum fuiſſe, ut & primus omnium inceptum opus magnopere promoveret, & quæ ad ipſam Fabricæ conſtructionem, atque etiam ampliationem & conſervationem, in poſterum neceſſaria forent, certa ratione procuranda & adminiſtranda conſtitueret: quam ob rem Collegium unum LX. Virorum Curialium, ex omnibus Nationibus electorum, inſtituit ac deputavit, illudque, ac perſonas eidem adſcriptas, quum a quorumvis etiam Cardinalis ejuſdem Baſilicæ Archipresbyteri, juriſdictione ac ſuperioritate, in his, quæ Fabricam ipſam concernerent, exemiſſet, ſibi dumtaxat & Apoſtolicæ Sedi immediate ſubjecit; prout in dicti Clement. Litteris incipientibus: *Admonet Nos*, datis apud S. Petrum Anno Incarnat. Dominicæ MDXXIII., pridie Idus Novembris, latius & plenius continetur.

Clemens VIII. Congregationem Fabricæ ex S. R. E. Cardinalibus, & Prælatis compoſitam erexit.

§. 2. Hoc autem Collegium eo uſque forſan permanſit, donec opportunum fuit, ac ædificii moles ad deſignatam initio formam & amplitudinem perducta eſt. Verum, immutatis rerum circumſtantiis, fel. record. Prædeceſſor noſter Clemens Papa VIII. (ut ab iis, qui Romanæ Curiæ res optime callebant, aſſertum invenimus) in hujuſmodi extincti Collegii locum, peculiarem Congregationem Fabricæ Santi Petri nuncupatam inſtituit, in qua præter Cardinalem Præfectum, certoſque Curiæ Prælatos & Officiales, nimirum Auditorem Generalem Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ, necnon Theſaurarium pariter Generalem ejuſdem Cameræ, atque Palatii Apoſtolici Præfectum, & Auditorem Decanum Cauſarum ejuſdem Palatii Apoſtolici, ac unum ex Clericis Præſidentibus dictæ Cameræ, & Judicem Ordinarium ipſius Fabricę, ac ejuſdem Fabricæ Œconomum Generalem, qui etiam hujuſmodi Congregationis Secretarius exiſtit, necnon ipſius Fabricæ Advocatum, quibus in hujuſmodi Congregatione locum & ſuffragium perpetuo attribuit, plures quoque alios Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ejuſdemque Curiæ Prælatos, arbitrio Romani pro tempore Pontificis eligendos ſimilem locum atque ſuffragium reſpective habere voluit & decrevit; dictorum vero Œconomi, ac Judicis deputationem pro tempore, ſibi & Succeſſoribus Romanis Pontificibus reſervavit.

Sixtus V. Archipresbytero Baſilicæ Collegium LX. Virorum ſubjecerat.

§. 3. Quamvis autem ſupradictus Prædeceſſor noſter Clemens VII. primodictum Collegium LX. Deputatorum Fabricæ S. Petri, a juriſdictione & ſuperioritate Archipresbyteri Baſilicæ Vaticanæ, ut etiam innuimus, nominatim exemptum eſſe & fore decreverit; Quum tamen alter deinde prædeceſſor noſter Sixtus Papa V. hujuſmodi jus & ſuperioritatem in ipſum Deputatorum Collegium bo. mem. Evangeliſtæ Cardinali Pallottæ nuncupato Archiepiſcopo Conſentino, & dictæ Baſilicæ Archipresbytero conceſſerit, ut videre eſt in ipſius Litteris incipientibus: *Cum ex debito*, datis apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDXC. quarto nonas Martii, ejuſdem Pontificatus Anno V., ubi legitur. *Nihilominus valde expedit, ut Tu Fabricæ prædictæ tua auctoritate, conſilio, & laudabili ſtudio incumbas*, ideoque proſequitur: *Te, quamdiu vixeris, & Archipresbyteratum prædictum obtinueris, Fabricæ, & ejus Collegii prædicti Protectorem & Superiorem*

vem auctoritate Apostolica tenore præsentium committimus & deputamus: Cumque idipsum deinceps usque ad hæc nostra tempora factum fuerit, etiam postquam Collegio dictorum LX. Deputatorum, a Clemente VIII., ut præfertur, subrogata fuit Congregatio ex pluribus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ac Romanæ Curiæ Prælatis composita, itaut iidem super hujusmodi Congregationis & Fabricæ prædictæ Præfecti constituti fuerint, qui Vaticanæ Basilicę Archipresbyteratum pro tempore obtinuerunt; quemadmodum ex rerum gestarum monumentis nostro jussu conquisitis recognitum est, atque etiam animadversum fuit ab iis, qui citatas Sixti V. Litteras in Bullario Basilicæ Vaticanę editas diligentibus Notis illustrarunt, quorum hæc verba sunt: *Exemplo tamen Sixti V. quotquot illum secuti sunt Romani Pontifices Collegii Rev. Fabricæ Præfecturam in Cardinales Archipresbyteros contulere*; Hinc est quod quum bon. mem. Annibal dum viveret Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinalis Albanus nuncupatus, qui dictæ Basilicæ Vaticanę Archipresbyteratum in Commenda ad sui vitam ex concessione & dispensatione Apostolica obtinebat, simulque Pręfectus Fabricę & Congregationis pręedictæ existebat, superiori mense Octobris ex hac vita migraverit, Nosque nuper dictum Archipresbyteratum Dilecto Filio nostro Henrico Benedicto Marię Clementi ejusdem Sanctę Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali Duci Eboracensi nuncupato, quoad vixerit obtinendum, Apostolica auctoritate per Litteras Apostolicas commendaverimus, nunc eumdem Henricum Benedictum Mariam Clementem Cardinalem Fabricæ prædictæ, & Congregationis ejusdem Fabricæ Præfectum, quamdiu etiam vixerit, & Archipresbyteratus prædicti Commenda obtinuerit, cum omnibus juribus & honoribus hujusmodi Præfecturæ adnexis, quibus dictus Annibal, dum viveret, gavisus fuit, eadem Apostolica auctoritate, ac præsentium Litterarum tenore, constituimus & deputamus.

Exinde omnes Archipresbyteri Basilicæ simul fuerunt Congregationis Fabricæ Præfecti.

Idao Pontifex, qui Archipresbyteratum Basilicæ Cardinali Duci Eboracensi commendavit, eumdem in Congregationis Fabricæ Præfectum constituit.

§. 4. Porro duplicis generis negotia sunt, circa quæ hujusmodi Congregatio Fabricæ primodicto LX. Deputatorum Collegio jamdudum, ut præfertur, subrogata versatur. Alia siquidem judicialem respiciunt cursum causarum & litium, in quibus ipsius Fabricæ Judex Ordinarius sententiam tulit, aut definitive decrevit, quoties pars in priori instantia succumbens, adversus sententiam aut decretum diffinitivum hujusmodi reclamat; circa quæ nihil invenimus, quod nova aliqua ordinatione indigeret. Quare illud idem in Causis contentiosis hujusmodi a Generali Congregatione Fabricæ prædictæ præstandum erit in posterum, quod superioribus temporibus ab ipsa præstari consuevit. Sed quia nonnunquam evenisse accepimus, ut hujusmodi Congregatio Generalis per integrum aliquot annorum decursum coacta non fuerit; volumus & decernimus, ut a prædicto Cardinali Præfecto, per Nos, ut præfertur, deputato, ejusque successoribus in futurum, duabus saltem vicibus in singulos annos hujusmodi Congregatio Generalis convocetur, atque in ea videatur, & prout juris erit, rescribatur in Causis ad ipsius jurisdictionem spectantibus; servatis tamen legibus alias per Nos, in confirmationem Decretorum per prædecessores nostros Romanos Pontifices, eorumve auctoritate editorum, statutis & promulgatis per nostras Litteras, quarum initium est: *Romanæ Curiæ*, datas apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1744. duodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno V.

Congregationem Generalem Fabricæ super Causas contentiosas, bis quolibet Anno haberi mandat.

§. 5. Alterius vero generis negotia, quæ spectant ad Oeconomicum ipsius Fabricæ regimen, visa sunt providentiæ nostræ curas requirere. Quum enim satis appareat, hujusmodi res in Congregatione Generali commode ac diligenter, ut par est, tractari non posse; ac propterea aliquo ab hinc tempore usus inoleverit, ut vel a Cardinali Præfecto, vel ab Oeconomo prædictæ Fabricæ, cum Pontifice immediate ageretur de expensis etiam majoris momenti, & ingentes pecuniarum summas requirentibus, quæ pro ipsius Basilicæ necessitatibus, aut ornamentis faciendæ occurrerent; contra quam antiquitus fieri consueverat, dum graviora hujusmodi negotia, antequam ad Pontificem deferrentur, ab ipso prius Cardinali Præfecto, una cum aliis Cardinalibus atque Ministris, ex his, qui in generali prædicta Congregatione locum habent, diligenter ac mature discutiebantur; antiquiorem hujusmodi consuetudinem in posterum observari volumus, idque non solum

Quosd Oeconomicum Fabricæ regimen veterem motem & egendi methodum innovari statuit.

lum Oeconomicis ipsius Fabricæ rationibus proficuum, verum etiam ad reprimendas magna ex parte censuras & oblocutiones, quibus plerumque notari contigit eos sumptus, qui pro Vaticani Templi conservatione, aut ornatu fiunt, opportunum fore confidimus.

Ideo Congregationem particularem ex quatuor S. R. E. Cardinalibus instituit.

§. 6. Itaque ad hujusmodi œconomica Fabricæ S. Petri negotia cognoscenda ac dirigenda, Congregationem Particularem ex uno Cardinali Præfecto, ac tribus aliis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus supradictæ Congregationis Generalis, & ex ea selectis, compositam erigimus & deputamus; Hujus autem Congregationis Particularis Præfectum eumdem esse volumus, quem superius, ipsarum præsentium tenore, primo dictæ Congregationis Generalis, ipsiusque Fabricę Præfectum constituimus; eidemque Congregationi Particulari infrascriptos tres alios Dilectos pariter Filios nostros, videlicet Silvium Tituli S. Callisti Presbyterum Cardinalem Valenti, & Hieronymum S. Angeli in Foro Piscium Diaconum Cardinalem Columna, quem, licet is, pro munere Præfecti Palatii nostri Apostolici, cum ante, tum post suam ad Cardinalatus assumptionem, in dicta Generali Congregatione Fabricæ sessionem habuerit, nihilominus, quatenus opus sit, inter Cardinales eidem Congregationi Generali Pręposítos, per easdem præsentes accensemus, ac Prosperum S. Georgii in Velabro Diaconum Cardinalem Columna de Sciarra, respective nuncupatos, de quorum idoneitate & experientia in ejus generis rebus, quæ hujusmodi Congregationis Particularis a Nobis per præsentes erectæ cognitioni & directioni committimus, ac demandamus, Nobis plene constat, etiam per præsentes adscribimus, eosque ad supradicta œconomica negotia in eadem Congregatione communiter consultanda & tractanda, cum pleno suffragii jure, eligimus & deputamus.

Huic Congregationi Oeconomum & Judicem Fabricæ interesse jubet.

§. 7. Hujus autem Congregationis Particularis Secretarium cum voto consultivo eligimus pariter & deputamus dilectum Filium Magistrum Franciscum de Abbatibus Oliverium, qui etiam ejusdem Fabricæ Oeconomus Generalis, dictæque Congregationis Generalis Secretarius existit; ac præterea eidem Congregationi Particulari cum consultivo similiter voto interesse volumus Dilectum quoque Filium Magistrum Ludovicum de Constantio sæpedictæ Fabricæ Judicem Ordinarium; decernentes, utriusque eorum in Oeconomi ac Secretarii & Judicis Officiis respective successores, in hujusmodi Congregatione Particulari futuris temporibus similem locum & voti jus obtinere debere.

Facultates hujus Congregationis designat.

§. 8. Volumus autem, ut a prædicto & pro tempore existente Cardinali Præfecto, una cum dictæ Fabricæ Oeconomo, occurrentes pro sartis tectis, aliisque Vaticanæ Basilicæ opportunitatibus, quingentorum scutorum monetæ currentis summam non excedentes, etiam sine hujusmodi Congregationis Particularis, aut Romani pro tempore Pontificis assensus, fieri possint. Ubi vero opus faciendum hujusmodi quingentorum scutorum summam excedere dignoscatur, nihil ab ipsis fieri volumus sine prædictæ Congregationis Particularis examine; in qua videlicet consultandum erit tum super propositi operis necessitate aut congruentia, tum super executionis modo & conditionibus, aliisque omnibus, quæ ad ipsius operis perfectionem, & ad œconomicas Fabricæ rationes opportune advertenda videbuntur. Omnia vero ad Romanum pro tempore Pontificem, sive a Cardinali Præfecto, sive a Secretario referri debebunt, non sine indicatione differentiæ ac numeri suffragiorum, atque etiam rationum, quas unusquisque ad confirmandam sententiam suam attulit: Ut is nimirum, omnibus cognitis atque perpensis, resolutionem in Congregatione captam, nisi aliter ipsi videatur, approbare & confirmare, ejusque executionis incessanter promovendæ ac provide dirigendæ curam uni vel alteri ex quatuor Cardinalibus, sive ex duobus Prælatis dictam peculiarem Congregationem constituentibus, pro suo arbitrio, demandare valeat.

Computa Generalia eidem exhiberi mandat singulis quatuor Mensibus

§. 9. Huic ipsi Congregationi Particulari rationes, & computa generalia Fabricæ, eorumque summaria, singulis quatuor Mensibus exhibenda statuimus & mandamus, ut eadem Congregatio, habito præ oculis universo statu œconomico ipsius Fabricæ, de propositis sumptibus opportuna consilia capere possit. Dumque Cardinales & Prælati ad consultandum convenient, quod quatuor saltem vicibus in anno

no fieri debebit, ad Aulæ limen adstare volumus ipsius Fabricæ Ratiocinatorem, & Architectos, atque Pictorem operibus tessellatis præpositum, necnon ipsius Fabricæ promptuarii Custodem, vulgo *Fattor Generale* nuncupatum, ut præsto sint ad omnia, quæ ipsa Congregatio ab iis requirenda, vel demandanda judicabit.

§. 10. Denique, quum Nobis omnia comperta esse nequeant, quæcumque ad rectum œconomicum regimen ejusdem Fabricæ opportuna forsan existant, volumus etiam, ac præsentium Litterarum tenore decernimus & mandamus, ut a prædicto Cardinali Præfecto, una cum tribus præfatis aliis Cardinalibus, ac duobus Prælatis prædictæ Congregationi Particulari per Nos adscriptis, cum primum fieri poterit, non intermisso interim cursu Congregationum Generalium, & Particularium a Nobis etiam superius præscripto, accurata instituatur & peragatur visitatio ipsius Fabricæ ejusque status œconomici activi & passivi, conditisque Decretis, quæ ipsis opportuna videbuntur, eorum relatio ad Nos fiat; Nos enim quæcumque ab ipsis rite statuta & ordinata noverimus, Apostolica confirmatione roborare, atque Auctoritatis nostræ præsidio juvare parati sumus, certam habentes fiduciam, nihil ab ipsis decernendum fore, quod consentaneum non sit menti ac proposito nostro, rectæ nimirum atque fideli administrationi reddituum ac proventuum ipsius Fabricæ, eorumque opportunæ erogationi, resecatis abusibus, si qui forte elapsi temporis decursu circa hæc invecti fuisse dignoscantur, certisque rationibus constitutis, per quas optimo rerum ordini in futurum etiam consulatur. Interim visitationem status activi & passivi haberi jubet, ut Relatio Pont. fiat.

§. 11. Atque ita & non aliter in præmissis omnibus agendum & procedendum decernimus & statuimus, Non obstantibus contrariis forsan Apostolicis Constitutionibus & Ordinationibus, seu ejusdem Fabricæ & Congregationis Generalis erectione, statutis, usibus, stylis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque. Clausulæ etiam derogatoriæ contrariis.

§. 11. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum constitutionis, deputationis, erectionis, electionis, adscriptionis, mandatorum, voluntatum, ac decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Domini MDCCLI. decimo septimo Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Cardinalis Passioneus.
J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

AVIÆ NEOPHYTÆ

Asseritur jus offerendi ad Baptismum infantes Judæos ex Filio præmortuo Nepotes.

Epistola ad R. P. Petrum Hieronymum Guglielmi, Congregationi S. Officii Assessorem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontifex aliàs docuit, quinam Jus habeant offerendi infantes ad Baptismum.

PROBE te meminisse arbitramur, Nos in Epistola nostra *die 28. Mensis Februarii Anni* 1747. ad Venerabilem Fratrem Vicarii Urbis Vicesgerentem, Tarsensem tunc temporis Archiepiscopum, nunc autem Constantinopolitanum Patriarcham conscripta, quæ typis excusa, deinde in secundum Bullarii nostri Tomum inserta fuit, definiisse, patrem, qui ex Judaica perfidia ad Christianam Fidem conversus sit, posse filium suum infantem vel impuberem, Judæa Matre licet dissentiente, Sanctæ Religioni nostræ initiandum offerre; Matri etiam Christi Fidem amplexæ hanc eamdem potestatem inesse, quantumvis Pater in Judaismo perseverans contradicat; præterea hujusmodi offerendi jus ad Tutores pertransire; illiusque paternum quoque Avum participem esse, qui, secundum opinionem, quæ Tribunalium decretis pluries rata habita, & confirmata est, Nepotem infantem vel impuberem Sanctæ Religioni Christianæ valide offert, etiamsi vel Pater, vel Mater, aut etiam utrique in Judaismo permanentes contradicant. Quæ quidem de re omnia in eadem Epistola nostra plene discussa & comprobata reperiuntur. Verum quia nulla ibidem Paternæ Aviæ facta mentio est, num videlicet hæc Nepotem infantem, vel impuberem, Parentibus etiam illius, ac Tutoribus contradicentibus, Sanctæ Religioni nostræ offerendi jus haberet; eventus nuperrime contigit, qui de hac quoque re Nobis agendi occasionem præberet. Judæus etenim cum decesserit, ac filios duos uxoremque gravidam reliquerit, eamdemque uxorem tutricem constituerit, aliis etiam Judæis tutoribus, tam filiorum, qui nati, quam qui nascituri essent, nominatis; superstes Avia paterna erat, Christianam Fidem jamdudum amplexa, quæ Sanctæ Religioni nepotes offerre volebat, & cujus pio proposito ac studio tam patrui, quam paternæ amitæ, Judæi scilicet prius defuncti fratres, & sorores, qui antea pariter Sanctum Baptismum receperant, adhærebant. Cum itaque controverti cœptum sit, num hujusmodi oblatio acceptari possit ac debeat, ea in præsens quæstio necessario instituenda est, quæ in altera Epistola plane prætermissa fuit; exacteque discutiendum, num Avia nepotes offerendi potestatem habeat, & num ea oblatio acceptanda, quamvis tam Mater tutrix, quam alii tutores Judæi contradicant. Hoc controversiæ caput argumentum erit præsentis Epistolæ nostræ, quam Tibi, Dilecte Fili, directam volumus, quoniam in Sanctissimæ Inquisitionis Tribunali, in quo Assessoris Officium laudabiliter sustines, eadem res inter Consultores primum, tum inter Cardinales coram Nobis examinata est, omnibus ante perlectis, quæ a Viris expertissimis pro utraque parte scripto deducta fuerunt.

Nunc definiendum, an Avia neophyta Nepotes infantes valide offerat, dissentiente Matre, & Tutoribus Judæis.

Dubitatur præcipue propter defectum patriæ potestatis.

§. 2. In hujus autem quæstionis examine occurrit statim Nobis difficultas hujusmodi. Nemini, quod suum non sit, licite offerendi potestas est, neque eam oblationem, si fiat, recipere ullo modo licet, non igitur ea oblatio recipienda est, per quam infans in Judaismo natus Sanctæ Religioni initiandus offertur, nisi ab eo fiat qui eam in ipsum auctoritatem habeat, quæ patria potestas appellatur. Quare cum paterna Avia in filios filii sui patria potestate minime prædita sit, primo statim intuitu visum est Nobis legitime inferri posse, neque illi potestatem esse Nepotes infantes aut impuberes licere offerendi, neque oblationem ab ea fa-

SOPRA L'OFFERTA

Fatta dall'Ava Neofita di alcuni ſuoi Nipoti infanti Ebrei alla Fede Criſtiana.

Lettera a Monſignor Pier Girolamo Gulielmi Aſſeſſore del Sant'Officio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

AVRA' ella la bontà di ricordarſi, eſſere ſtato da Noi ſtabilito nella noſtra Lettera ſcritta *ai* 28. *di Febbrajo* 1747. a Monſignor Vice Gerente, allora Arciveſcovo di Tarſo, ed ora Patriarca di Conſtantinopoli, che fu data alle ſtampe, e di poi inſerita nel ſecondo tomo del noſtro Bollario, potere il Padre Neofito offerire alla Santa Fede il Figlio infante, o impubere, ancorchè diſſenta la Madre Ebrea; poterſi ciò fare dalla Madre Neofita, benchè il Padre Ebreo contraddica; paſſare queſto diritto d'offerire anche a' Tutori, e finalmente eſſerne partecipe l'Avo paterno, che, giuſta l'opinione più volte canonizzata ne' Tribunali, validamente offre il Nipote infante, o impubere alla Santa Criſtiana Religione, ancorchè diſſentano o il Padre, o la Madre, o pure ambidue reſtati nell'Ebraiſmo. Tutto nella Lettera fu pienamente diſcuſſo, e comprovato. Nulla però in eſſa ſi parlò dell'Ava Paterna, cioè, ſe queſta aveſſe il diritto di offerire il Nipote infante, o impubere alla noſtra Santa Fede, ancorchè contraddicano i di lui Genitori, e Tutori Ebrei; ma eſſendo poco tempo fa ſucceduto il caſo, che eſſendo morto un Ebreo, ed avendo laſciati due Figli, e la Moglie gravida, con averla fatta tutrice, ed unitamente coll'avervi nominati altri Ebrei tutori de' Figli nati, e che erano per naſcere, ed eſſendo viva l'Ava paterna, già fatta Criſtiana, e volendo queſta offerire i Nipoti alla Fede Criſtiana, ed aderendo alle di lei pie premure gli Zii, e le Zie paterne, cioè i fratelli, e ſorelle del predefonto, che tempo fa ricevettero il Santo Batteſimo; nata controverſia, ſe tale obblazione poſſa, e debba accettarſi, è ora preciſo l'entrare nella queſtione, di cui l'altra volta non ſi trattò; ſtrettamente eſaminando, ſe poſſa l'Ava offerire i Nipoti, e ſe l'offerta debba accettarſi, ancorchè contraddica la Madre tutrice, e contraddicano ancora i Tutori Ebrei; ed a queſto punto è riſtretta la preſente noſtra Lettera, che ſcriviamo a lei, giacchè nel Tribunale della Santiſſima Inquiſizione, in cui ella lodevolmente adempie l'officio di Aſſeſſore, ſi è queſto punto prima eſaminato fra i Conſultori, e di poi fra i Cardinali alla noſtra preſenza, dopo aver lette, e conſiderate le Scritture fatte da' bravi Profeſſori per l'una, e l'altra parte.

Il Pontefice ha altrove trattato di quelli, che hanno diritto di offerir i bambini al Batteſimo.

Ora ſi deve eſaminare, ſe l'Ava poſſa validamente offrire i Nipoti infanti, contraddicendo la Madre, e i Tutori Ebrei.

§. 2. Nell'eſame di queſto punto abbiamo incontrata la ſeguente difficoltà. Non può veruno lecitamente offerire ciò, che non è ſuo; nè la di lui offerta può in veruna maniera accettarſi; e però non può farſi, nè accettarſi l'offerta alla Santa Fede d'un infante nato nell'Ebraiſmo, ſe non è fatta da chi ha l'autorità, che diceſi patria podeſtà, ſopra lo ſteſſo. Non avendo dunque l'Ava paterna patria podeſtà ſopra i figli del figlio, ci è ſembrata, a prima viſta, legittima la conſeguenza, nè poter eſſa lecitamente offerire i nipoti infanti, o impuberi, nè poterſi lecitamente accettare l'offerta, contraddicendo particolarmente la *Madre* tutrice,

Di ciò principalmente ſi dubita per la mancanza della patria poteſtà.

 trice,

ctam licite acceptari posse, præsertim cum Mater tutrix contradicat, eique assentiantur Tutores eidem matri a Genitore adjuncti.

Parentes olim filios impuberes tam in Clerum, quam in statum Regularem adscribendos offerebant.

§. 3. Neminem sane, nisi Ecclesiasticæ Historiæ admodum imperitum, ignorare arbitramur, per plura sæcula eam in Ecclesia disciplinam viguisse, qua Genitores proprios filios impuberes non modo Ecclesiasticæ vitæ, adeoque Clericali statui, sed etiam Monasticæ disciplinæ offerebant; quibus proinde filiis, etiam cum ad eam pervenerant ætatem, in qua bonum a malo discernendi facultas est, interdictum erat ab ea vitæ conditione resilire, cui adhuc infantes vel impuberes a Parentibus destinati fuerant; hujusmodi autem disciplinæ moderationem paucis ab hinc sæculis inductam esse.

Monumenta de Clericis factis ex oblatione patentum.

§. 4. Et quidem, quod ad eam spectat oblationem, qua infantes in Clerum recipiendi, ac Tonsura, & Lectoratu initiandi offerebantur, complura videre licet apud Morinum *de Sacris Ordinat. p.* 3. *exercil.* 5. *de Tonsura Cler. c.* 3., apud Martene *de antiquis Ecclesiæ ritibus t.* 2. *l.* 1. *c.* 3. *n.* 3. Bosquetum *in Notis ad Epist. Innoc. III.* 136. *l.* 1. *regesto* 14. *p.* 151. Nuperrime vero aureus annulus repertus est, quem, ut ejus capacitas indicat, pro duorum, aut trium mensium infante confectum fuisse oportet. In eo aliquot litteræ impressæ erant, quibus infantem illum *Levitam* esse innuebatur; quod tamen non ita intelligendum est, ut illum Diaconum fuisse credamus, verum tantummodo in Clerum cooptatum fuisse, quemadmodum a viro erudito Patre Baldino in suis notis ad Anastasium Bibliothecarium *tom.* 4. ad Vitam Sancti Eugenii Papæ *ad pag.* 61. *&* *seq.* valde apposite demonstratur.

Item de Monachis.

§. 5. De illa autem oblatione, per quam pueri Monasterio addicebantur, inter cæteros Pater Mabilonius *in sua Præfatione ad sæculum sextum Benedictinum num.* 36. quamplurima edisserit; item Muratorius *tom.* 5. *Antiquitatum Italiæ medii ævi dissertatione* 65. *col.* 380. *&* *seqq.* Alia, quæ ad hujusmodi rem pertinent monumenta a Gratiano *ad Causam* 20. *quæst.* 1. collecta habentur. Idem autem antiquo etiam Concilii Toletani adagio comprobatur, quod a Clemente III. in Decretali sua: *Cum Virum*, *de Regularibus*, pariter usurpatum invenitur, quod scilicet *Monachum aut paterna devotio, aut propria facit professio*. Dartis *in Commentariis ad Decretum Gratiani part* 2. *Caus.* 20. *quæst.* 1. omnia, quæ ibi continentur, ita in compendium redigit: *Olim pater poterat filium suum impuberem Monasterio delegare & tradere, nec liberum illi reverti ad sæculum*. Si quis autem super hujusmodi re plenius omnia cognoscere cupiat, consulere poterit Calmetum *super cap.* 59. *Regulæ Sancti Benedicti*, & Haestenum *in part.* 2. *Disquisitionum Monasticarum lib.* 4. *tract.* 2. *disquisit.* 5.

Quo tempore, & quatenus huic disciplinæ modus impositus.

§. 6. Disciplina hujusmodi ad usque Cœlestinum III. permansit, qui Pontifex eodem moderamine adhibito, decrevit, puerum Monasterio oblatum, cum ad discretionis annos pervenerit, interrogari debere, num illi remanendi, an abeundi voluntas sit; eumque, quoties abeundi animum habeat, nullatenus ad remanendum cogi debere: Ita in Decretali ipsius *in Cap. Cum simus*, *de Regularibus*,, videre est, cum qua Innocentius III. *lib.* 15. *epist.* 110. ad Episcopum Lugdunensem conscripta etiam concordat. Cœlestinum III. disciplinæ illi modum imposuisse dictum a Nobis est; eo quod non omnino ac penitus eamdem sustulerit aut abrogaverit; quin immo hodiernis etiam temporibus, quoties non obstent peculiares Regularium Ordinum, sive Institutorum Constitutiones, de quibus agit Fagnanus *in Cap. Cum Virum*, *de Regularibus*, aut recentiores Pontificiæ Constitutiones, quæ certam ætatem præstituunt pro illis, quibus intra Monasterii septa pernoctandum sit: quod spectat ad Jus Canonicum Decretalium, nequaquam vetita est (salva semper Concilii Tridentini observantia quantum ad ætatem, ac tempus Tyrocinii, & Professionis) ea oblatio, qua filii impuberes Monasticæ vitæ offeruntur. Ex hujusmodi autem oblatione tres effectus existunt; primo, quod filius impubes a Religione recipi potest; deinde quod parenti patria uti potestate, ut eumdem ad sæcularem statum revocet, amplius integrum non est; denique quod etiamsi filio impuberi ante pubertatis annos Religiosa Claustra deserere minime permissum est, quod ipsi tamen facere licet, ubi eam attigerit ætatem, in qua potestatem habet, ut de seipso disponat; potest nihilominus Religio proprio jure uti,

ut

trice, e ſtando uniti colla Madre pure i Tutori dati in compagnia d'eſſa dal Padre.

§. 3. Sarebbe troppo rude, e poco pratico delle Storie Eccleſiaſtiche, chi non ſapeſſe, eſſer ſtata per più ſecoli vigente nella Chieſa la diſciplina, giuſta la quale i Genitori offerivano alla vita Eccleſiaſtica, e così al Chericato, ed anche al Monacato, i proprj figli impuberi; a' quali veniva, ancorchè giunti all'età, in cui ſi diſcerne il bene dal male, vietato il recedere dalla vita, a cui erano ne' loro primi anni ſtati deſtinati dai loro Genitori; e che tal diſciplina fu moderata ne' ſecoli da noi non tanto remoti. Anticamente i Genitori offerivano i propri figli impuberi al Chericato, ed anche al Monacato.

§. 4. Dell'offerta, che facevaſi degl' infanti alla Chieſa, acciò foſſero ricevuti nel Clero, ed ammeſſi alla Tonſura, ed al Lettorato, diſcorre diffuſamente il Morino *de Sacris Ordinationibus alla part. 3., exercit. 5. de Tonſura Clericor. cap. 3.* il Martene *de antiquis Eccleſiæ Ritibus tom. 2. lib. 1. cap. 3. num. 3.*, il Boſqueto *nelle Note alla Lettera d'Innocenzo III.* 136. *lib. 2. regeſto* 151., ed ultimamente ſi è ritrovato un Anello d'oro, dal di cui cerchio ſi comprende, eſſere ſtato per un infante di due o tre meſi. Nel cerchio d'eſſo erano alcune lettere impreſſe, che additavano, che il Fanciullo era *Levita*; il che non ſignifica già, che foſſe Diacono, ma che era ſemplicemente ammeſſo nel Clero, come molto bene dimoſtra l'erudito Padre Baldini nelle ſue Note ad Anaſtaſio Bibliotecario *tom. 4.* ſopra la Vita di Sant' Eugenio Papa *alla pag.* 61. *e ſeguenti*. Pruove dell' obblazione de Cherici.

§. 5. Dell' offerta poi, che facevaſi de' Fanciulli al Monacato; trattano fra gli altri diffuſamente il Padre Mabillon *nella ſua Prefazione al ſecolo ſeſto Benedittino num.* 36., il Muratori *nel tom. 5. Antiquit Italic. medii ævi alla diſſert.* 65. *col* 380. *& ſeq.* Altri monumenti, che appartengono a queſto propoſito, ſono radunati dal Graziano *alla Cauſa* 20. *queſt.* 1., il che anche reſta comprovato dall' antico Adagio del Concilio Toletano, riaſſunto da Clemente III. nella ſua Decretale: *Cum Virum*, *de Regularibus*, che *Monachum aut paterna devotio, aut propria facit profeſſio*. Il Dartis *ne' Commenti al Decreto di Graziano part. 2. Cauſ. 20. quæſt.* 1. fa in queſto modo il compendio di quanto ivi ſi contiene: *Olim pater poterat filium ſuum impuberem Monaſterio delegare, & tradere, nec liberum illi reverti ad ſæculum*; e chi ſopra queſto punto voleſſe pienamente ſoddisfarſi, baſta, che legga il Calmet *ſopra il cap. 59. della Regola di S. Benedetto*, e l'Haefreno *nella part. 2. delle diſquiſizioni Monaſtiche lib. 4. tract. 2. diſquiſit.* 5. Altre della obblazione de' Monaci.

§. 6. Durò queſta diſciplina ſino al Pontefice Celeſtino III. che fu quello, che la moderò; avendo determinato, che il fanciullo offerto al Monachiſmo, giunto agli anni della diſcrezione debba interrogarſi, ſe vuol reſtare, o partire, e che volendo partire, non debba in verun modo eſſer forzato a reſtare. Così ſi legge nella ſua Decretale *nel cap. Cum ſimus, de Regularibus*, colla quale anche concorda il Pontefice Innnocenzo III. *ad lib.* 15. *lett.* 116. ſcritta al Veſcovo di Lione. Si è detto, che il Pontefice Celeſtino III. la moderò, non avendola in tutto, e per tutto levata, o ſia abrogata: imperocchè ancora oggidì, quando non oſtino le Coſtituzioni particolari delle Religioni, o ſia degli Iſtituti Regolari, de' quali parla il Fagnano *nel cap. Cum Virum, de Regularibus*, o quando non oſtino le più recenti Coſtituzioni Pontificie, che prefiggono una certa età a quelli, che debbono pernottare ne' Chioſtri, in ciò che riſguarda il diritto Canonico delle Decretali, non è vietata (ſalva ſempre l' oſſervanza del Concilio di Trento quanto all' età, ed al tempo del Noviziato, e della Profeſſione) l'offerta, che ſi fa da' Genitori de' figli impuberi al monacato: Naſcendo da queſta offerta tre effetti; uno, che il figliuolo impubere può riceverſi dalla Religione, l'altro, che il Padre non ſi può più ſervire della patria podeſtà per richiamarlo al ſecolo; l'ultimo, che quantunque prima degli anni della pubertà il figlio impubere non può abbandonare i Chioſtri, eſſendogli ciò permeſſo, giunto che ſarà all'età, in cui può diſporre di ſe ſteſſo, può però la Religione ſervirſi del proprio diritto di cacciarlo anche prima degli anni della pubertà, quando, ricevendolo, non ſi foſſe obbligata a ritener- In qual tempo, e fino a qual ſegno foſſe moderata queſta diſciplin.

tener-

ut etiam ante pubertatis annos eumdem dimittat, dummodo in eo recipiendo ea se obligatione non obstrinxerit, ut usque ad dictum tempus eumdem retineret, quemadmodum valde apposite Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 13. edisserit. Eadem de sponsalibus dicenda, quæ pro filiis impuberibus ab eorum parentibus fiunt. Secundum veterum Canonum præscriptum, filii, etiam postquam ad puberem ætatem pervenerant, ea servare tenebantur, quemadmodum colligitur ex Decretali, quæ Pontifici Hormisdæ attribuitur, & quæ *in cap. Tua Fraternitas sub tit. de Desponsatione impuberum* refertur: *Potest autem filium nondum adultum (voluntas cujus discerni non potest) pater, cui vult, matrimonio tradere ; & postquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino debet hoc adimplere*. Verum Pontifex Bonifacius VIII. in sua Decretali, cujus initium: *Infantes*, & quæ in titulo *de Dispositione impuberum*, *lib.* 6. unica est, antiquas Canonicas dispositiones moderatus est, statuitque, impuberes postquam ad pubertatem pervenerint, nequaquam obligari ad ea adimplenda sponsalia, quæ a parentibus eorum facta sint, nisi eadem, postquam puberes evaserint, aliqua ratione approbent: *Nisi per cohabitationem eorum mutuam, seu alias verbo, vel facto ipsorum, liquido appareat, eosdem in eadem voluntate, factos majores septennio, perdurare*.

Idem jus fere obtinet in Sponsalibus impuberum.

§. 7. Tam antiquis autem, quam hodiernis temporibus non defuere, qui disciplinam illam auderent improbare, secundum quam, ut dictum paulo ante est, impuberi filio Monasticę vitæ a parentibus oblato, amplius illam deserere interdictum erat. Rhabanus in libro ad Ludovicum Imperatorem conscripto invehitur in eos, a quibus id affirmabatur, contenditque, eos id asserere, quod sit *contra superiorum sæculorum sententiam, immo etiam contra Conciliorum, & Pontificum decreta*. Idem argumentum hac nostra ætate a Joanne Petro Guibert *tom.* 2. *sui Corporis Juris Canonici tit.* 23. *de Ecclesia ad sect.* 4. pertractatum est. Hanc eamdem causam Hugo Menardus *cap.* 66. *Concord. Reg.* agendam suscipit, statuendo jus illud, per quod filiorum ad Monasticam vitam oblatio fit, in effrænata patria potestate fundatum esse: *Dico hoc jus esse a naturali potestate, quam habent parentes in liberos, qui possunt eos etiam vendere necessitatis causa; ergo etiam devotionis causa Deo offerere in perpetuum ejus obsequium, tam pro salute sua, quam liberorum; modo id fiat pura intentione, & devotione*. Quæ quidem ratio admitti posse videtur, dummodo veteri illi patriæ potestati non innitatur, adeo affrænatæ, ut ejus vigore licitum esset patri non modo filium venumdare, sed etiam occidere, si ita ei collibuisset, quemadmodum apud Sigonium *de Jure antiquo Civium Romanorum ad cap.* 10. videre est; sed alteri potius mitiori patriæ potestati, quam Romani adoptarunt, postquam a Græcis, cum bonarum artium disciplina, morum etiam humanitatem & cultum didicerunt, quæ potestas restricta fuit ad moderatam in filios coercitionem, reservata Magistratibus severiori, quando ea opus foret, & ad omnimodam dispositionem status filiorum, & vitæ generis, atque conditionis, quam usque ad exitum servare, & profiteri deberent. His eisdem limitibus definita fuit, apud Judęos patria potestas super filios ac filias, cum *cap.* 11. *lib. Judicum* legatur, Jephte votum Domino vovisse, si eidem datum esset superare filios Ammon, quicumque primus de Domo ipsius egrediens sibi redeunti occurrisset, eam se holocaustum Domino oblaturum; cum autem prima eidem occurrisset unigenita ipsius filia, votum adimplere non omisisse, atque eam Deo immolasse. Sane inter sacros Interpretes disputatio & controversia est, num Jephte, hujusmodi votum faciendo, & adimplendo, peccatum commiserit, necne. S. Thomas *in* 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 2. *ad secundum* considerans, Jephte in Epistola ad Hebræos *cap.* 11. Sanctorum Catalogo poni, probabile esse ait, Jephte peccati sui pœnitentiam egisse: *Probabile est, eum pœnituisse de facto iniquo*. Eisdem vestigiis insistit Suarez *tom. de Religione lib.* 2. *cap* 20. *n.* 12. *Factum illud contra legem naturalem erat, & contra legem scriptam Exodi* 20. *de non interficiendo innocente, quæ procedit, & obligat etiam titulo Religionis, & voti, quia pater non est dominus vitæ filiæ, ut illud vovere, aut sacrificare possit*. Atque hisce quidem comprobatum videmus, patriæ auctoritati ac potesta-

Jus prædictarum oblationum in patria potestate fundatur.

Patria potestas justis limitibus definita apud Hebræos viguisse probatur. Factum Jephte, quomodo accipiatur, hoc indicat.

tenerlo fino al detto tempo, come molto bene la discorre il Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 1. *num* 13. Simile è il caso degli Sponsali, che si fanno pe' figli impuberi da' loro Padri. Giusta gli antichi Canoni, erano i figli obbligati a mantenerli ancor dopo, che erano giunti all'età pubere, come si deduce da una Decretale attribuita al Pontefice Ormisda, e riferita *nel cap. Tua Fraternitas, sotto il tit. de Desponsatione impuberum*: *Potest autem filium nondum adultum (voluntas cujus discerni non potest) pater, cui vult, matrimonio tradere; & postquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino debet hoc adimplere.* Ma il Pontefice Bonifacio VIII. nella sua Decretale, che incomincia: *Infantes*, ed è l'unica nel titolo *de desponsatione impuberum, al lib.* 6. modernò le antiche Canoniche disposizioni, determinando, non essere obbligati gl'impuberi, fatti puberi, a mantenere gli sponsali fatti da' lor genitori, se giunti alla pubertà, in qualche maniera non li approvano: *Nisi per cohabitationem eorum mutuam, seu alias verbo, vel facto ipsorum, liquido appareat, eosdem in eadem voluntate, factos majores septennio, perdurare.*

Le istesse regole procedono in materia di Sponsali.

§. 7. Ne' tempi antichi, ed anche ne' nostri, non è mancato chi ha avuto l'ardire di disapprovare la predetta disciplina, secondo la quale, come poc' anzi si è detto, il figlio impubere offerto da' genitori al Chiostro, non poteva più abbandonarlo. Rabano in un libro scritto a Lodovico Imperatore impugnò quelli, che ciò asserivano, sostenendo, che la loro asserzione era *contra superiorum sæculorum sententiam, immo etiam contra Conciliorum & Pontificum decreta*. Ne' nostri tempi questo stesso argomento è stato ben trattato da Giovanni Pietro Gubert *nel tom.* 2. *del suo Corpo del Jus Canonico tit.* 23. *de Ecclesia alla sez.* 2. Entra in questo stesso arringo Ugone Menardo *nel cap.* 66. *Concord. Reg.* ponendo il fondamento per l'offerta de' figli al Chiostro nel effrenata podestà paterna: *Dico hoc jus esse a naturali potestate, quam habent parentes in liberos, qui possunt etiam eos vendere necessitatis causa; ergo etiam devotionis causa Deo offerre in perpetuum ejus obsequium, tam pro salute sua, quam liberorum; modo id fiat pura intentione, & devotione.* E questo discorso è plausibile, ogni volta che non si riconosca per di lui base quell'antica effrenata podestà paterna, con cui non solo era permesso al padre di vendere il figlio, ma ancora privarlo di vita, se così gli fosse piaciuto, come può vedersi appresso il Sigonio *de Jure antiquo Civium Romanorum al cap.* 10. ma quella più moderata podestà paterna, che adottarono i Romani dopo aver appresa da' Greci la disciplina delle buone lettere, ed anche la piacevolezza ed umanità del costume, qual podestà era ristretta ad un moderato gastigo de' figli, riservato il più severo a' Magistrati, quando ve ne fosse stato di bisogno, e ad una dispotica disposizione dello stato de' figli, e di quel tenore di vita, che dovevano mantenere, e professare fino alla morte, dentro questi stessi confini fu ristretta l'autorità paterna sopra i figli, e le figlie degli Ebrei; leggendosi *nel cap.* 11. *del Libro de' Giudici*, che Jefte fece voto a Dio di sagrificargli il primo, che da' confini della sua Casa gli fosse venuto incontro dopo aver ottenuta la grazia di vincere e superare i figli d'Ammon; e che essendo stata la prima ad incontrarlo la sua unigenita figlia, non lasciò d'adempiere il voto, e la sagrificò a Dio. Si discorre, e si controverte fra i sagri Interpreti, se Jefte nel fare, e nell'eseguire il voto, commettesse peccato. S. Tommaso *nella* 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 2. *ad secundum*, considerando, che Jefte è posto nel Catalogo de' Santi nella lettera agli Ebrei *al cap.* 11. dice, esser probabile, che Jefte facesse penitenza del suo peccato: *Probabile est, eum pœnituisse de facto iniquo.* Per la stessa strada cammina il Suarez *nel tomo* 2. *de Religione al lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 12. *Factum illud contra legem naturalem erat, & contra legem scriptam Exodi* 20. *de non interficiendo innocente, quæ procedit, & obligat etiam titulo religionis, & voti, quia pater non est dominus vitæ filiæ, ut illam vovere, aut sacrificare possit.* Ed ecco provato, che all'autorità, e podestà paterna presso gli Ebrei non era annesso il diritto della vita

Tal sorta di obblazioni proviene dalla patria podestà.

La Patria podestà dentro i giusti confini ristretta era in vigore anche appresso i Giudei.

Ciò dimostrà il fatto di Jefte.

poteſtati apud Judæos jus vitæ, & necis ſupra filios nequaquam adnexum fuiſſe. Alii porro ſunt, qui Jephte a peccato excuſant, vel quod eumdem Spiritus Sancti inſtinctu, qui præcepto æquipolleat, votum feciſſe, atque adimpleviſſe dicant (quod nihil facit ad rem, de qua hic agitur), vel quod is filiæ ſuæ non naturalem mortem, ſed civilem dederit, eamdem ab hominum commercio ſegregatam Deo conſecrando, ac perpetuæ virginitati deſtinando. Quidquid ſit de hac opinione, Nos eam in medio relinquimus, utpote quam communi Patrum, & Interpretum ſententia improbari videamus, quemadmodum tum in Diſſertatione Calmeti ſuper hac materia, tum in Suarez *loco citato*, tum docte admodum in Sylvio *in Commentariis ſupra 2. 2. quæſt. 88. art. 2. concluſ. 7.* videre eſt. Verum ex eadem ipſa opinione comprobare poſſe videmur, etiam apud Hebræos liberam fuiſſe patri facultatem, ut filium certę vivendi rationi deſtinaret, in qua eidem uſque ad vitę finem permanendum foret; cum neminem deprehenderimus, qui ideo opinioni illi refragetur, propterea quod pater apud Judæos talem auctoritatem minime haberet; ſed quod illiuſmodi interpretatio litterali Divinæ Scripturæ ſenſui contraria videatur.

blatio ad Monaſterium fieri debet ab eo, in quo reſidet patria poteſtas, aut ejus exercitum.

§. 8. Jus igitur filios impuberes Clauſtro ſive Monaſterio offerendi, vel cum obligatione perpetuo ibi manendi, vel cum facultate abeundi, ſi, cum ad pubertatem pervenerint, oblationem de ſe factam minime confirment, patriæ poteſtati, atque auctoritati innixum eſt, quemadmodum appoſite a S. Thoma *in quodlibet 4. quæſt. 12. §. Primo ergo* indicatur: *Pueri ante annos pubertatis ex naturali jure ſunt ſub cura parentum, propter hoc quod patiuntur diſcretionis defectum, ſecundum quam poſſint bene regere ſeipſos, ideo in hac ætate poſſunt quidem Religioni tradi, ſi a parentibus offerantur, & erit rata traditio, præcipue ſi, cum ad annos pubertatis pervenerint, ratam habuerint paternam oblationem.* Huic differendi rationi prædeceſſoris quoque noſtri Clementis IV. Decretalis Epiſtola cohęret, *die 27. Aprilis* 1267. Viterbii data, & Abbatibus, Abbatiſſis, Prioribus, & Guardianis Prædicatorum, Minorum, Ciſtercienſium, & Præmonſtratienſium de Montepeſſulano, & illius ſuburbiis directa, quę inter ejuſdem Pontificis Epiſtolas 452. numeratur, *tom. 2. Theſauri Anecdotorum* a Martene collecti *col.* 459. Nihil ſane pro recto moderamine rerum tam bene, atque utiliter poteſt eſſe proviſum, quod tractu temporis malitia hominum pervertere conetur. Perlatum ad dicti Pontificis aures eſt, eum tunc temporis abuſum invaluiſſe, ut oblationes impuberum ad Monaſteria, a quacumque perſona fierent, promiſcue acceptarentur, idque privati commodi, & emolumenti gratia, ut ſcilicet Monaſteria bonis illis potirentur, quæ ad impuberem oblatum ſpectabant. Apoſtolicus Pontifici zelus tam gravi incommodo obviam ire non prætermiſit, edixitque, ut impuberes nequaquam reciperentur, niſi oblatio a patre, & matre fieret, aut a tutoribus, qui in iis, quæ pertinent ad pupillorum curam aut diſpoſitionem, in jus paternum ſuccedunt: *Abſque voluntate parentum, & tutorum ſuorum.* Ab hoc etiam propoſito non aliena ea quæſtio eſt, quæ a Pontificii Juris peritis diſcutitur, utrum ſcilicet, ſi filius a patre ſine conſenſu matris, vel ſi a matre ſine patris conſenſu offeratur, talis oblatio legitima ſit, atque acceptari poſſit: in qua quæſtione, quamquam ſunt, qui neutram harum oblationum legitimam eſſe contendunt, ex legalis adagii vi, quod *in re communi melior eſt conditio poſſidentis*; magis tamen probanda eſt ea opinio, quæ paterno juri omnimode favet, cum in patre, non autem in matre, patria poteſtas reſideat; quemadmodum videre eſt apud Cardinalem de Turrecremata *in Commentariis ſuper Can. Addidiſtis num. 2., 20. quæſt. 1.* Quod ſi quis illud objiceret, Annam Elcanæ uxorem obtuliſſe Deo in Templo inter manus Sacerdotis Heli Samuelem filium ſuum, poſtquam ablactatus fuit, eo quod de ipſo ita Domino ſpopondiſſet: *Dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus*, quemadmodum *in lib. 1. Regum cap. 1.* habetur; facile eſſet reſpondere, id quidem ab Anna, ſed cum Elcanæ viri ſui ac reſpective patris conſenſu factum fuiſſe, juxta id, quod a Toſtato *ad quæſt. 22.* pluribus comprobatur: *ſi autem ſola fuiſſet in voto, non tenuiſſet*; quod etiam Calmetus confirmat.

§. 9. Quorſum noſtra hæc omnis pertineat ratiocinatio, minime tibi obſcurum eſſe

vita e morte del figlio. Altri poi ſcuſano Jeſte dal peccato, o per aver fatto ed eſeguito il voto per iſtinto dello Spirito Santo, equipollente ad un precetto (il che non ha che fare col noſtro propoſito); o per non aver data la morte naturale alla ſua figlia, ma una morte civile, conſecrandola a Dio, ſeparandola dal commercio degli uomini, e deſtinandola ad una perpetua verginità. Noi non entriamo nel merito di queſta opinione, vedendola riprovata dal comune ſentimento de' Padri, e degl' Interpreti, come può vederſi in una Diſſertazione del Calmet ſopra queſta materia, nel Suarez *nel luogo citato*, e ben dottamente nel Silvio *ne' Commenti ſopra la 2. 2. quæſt. 88. art. 2. concluſ. 7.* Ma con eſſa ci ſembra poter comprovare, aver anche il padre appreſſo gli Ebrei potuto deſtinare liberamente il figlio ad una certa maniera di vivere, da continuarſi da eſſo fino alla morte; non avendo veduto chi l' impugni, pel motivo che il padre appreſſo gli Ebrei non aveſſe la detta autorità; ma perchè l' interpretazione ſembra contraria alla lettera della Divina Scrittura.

§. 8. Appoggiaſi dunque il jus di offerire i figli impuberi al Chioſtro, o ſia al Monaſtero, o per dovervi reſtar ſempre, o per poterne partire, ſe giunti alla pubertà non confermano l' offerta fatta d' eſſi loro, all' autorità e patria poteſtà, conforme ben addita S. Tommaſo *nel quodlib. 4. quæſt. 12. art. 33. Primo ergo: Pueri ante annos pubertatis ex naturali jure ſunt ſub cura parentum, propter hoc quod patiuntur diſcretionis defectum, ſecundum quem poſſint bene regere ſeipſos; ideo in hac ætate poſſunt quidem Religioni tradi, ſi a parentibus offerantur, & erit rata traditio, præcipue ſi, cum ad annos pubertatis pervenerint, ratam habuerint paternam oblationem.* Coerente a queſto diſcorſo è anche una Decretale del Pontefice Clemente IV. ſcritta da Viterbo *ai* 27. *d' Aprile* 1267. agli Abbati, Abbadeſſe, Priori, e Guardiani de' Predicatori, Minori, Ciſtercienſi, e Premonſtratenſi della Città di Mompellier, e luoghi vicini, che è *la* 452. fra quelle del detto Pontefice *nel tomo 2. del Teſoro degli Anecdoti* raccolta dal Martene *col.* 459. Non v' è ſiſtema, per buono ed utile che ſia, che col tratto del tempo la malizia degli uomini non s' ingegni di guaſtare. Giunſe a notizia del detto Pontefice, che indifferentemente ſi accettava l' offerta degl' impuberi al Monaſtero, da qualunque perſona foſſe fatta, e ciò per puro intereſſe, che è lo ſteſſo che dire, per acquiſtare i beni, che erano di ragione dell' impubere offerto. L' Apoſtolico zelo ſi oppoſe al grave inconveniente, comandando, che non foſſero ricevuti gl' impuberi ſe l' offerta non foſſe ſtata fatta dal padre o della madre, o pure dai tutori, che ſubentrano nel diritto paterno con ciò, che appartiene alla cura o diſpoſizione de' pupilli: *Abſque voluntate parentum & tutorum ſuorum*. Fa anche a propoſito la queſtione promoſſa da' Canoniſti, ſe, offerendoſi dal padre il figlio ſenza il conſenſo della madre, o offerendoſi dalla madre ſenza il conſenſo del padre, ſia legitima l' offerta, e poſſa accettarſi: nella qual queſtione ſebbene alcuni ſoſtengono, non eſſer legittima nè l' una nè l' altra offerta, per l' adagio legale, che *in re communi melior eſt conditio prohibentis*; plauſibile però è l' opinione favorevole in tutto al padre, eſſendo in eſſo la patria podeſtà, e non nella madre; come può vederſi nel Cardinale Turrecremata *ne' Commenti ſopra Can. Addidiſtis, num.* 2., 20. *quæſt.* 1. E quando mai ſi opponeſſe, aver Anna moglie di Elcana offerto a Dio benedetto nel Tempio, nelle mani del Sacerdote Heli, il ſuo figlio Samuele, dopo avendogli così promeſſo *Dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus*, come ſi legge *nel lib.* 1. *de' Re al cap.* 1., non mancherebbe la riſpoſta, che il paſſo fu fatto da Anna, ma col conſenſo di Elcana marito, e padre riſpettivamente; altrimenti non ſarebbe ſtato valido, giuſta ciò, che diffuſamente comprova il Toſtato *alla quæſt.* 22., *ſi autem ſola fuiſſet in voto, non tenuiſſet*; il che pure vien confermato dal Calmet.

L'obblazione al Monastero deve farsi da quello, che ha o la patria podestà, o che ne esercita i diritti.

Dagli Autori perciò fassi conto del Padre, ma poco o nulla della Madre.

§. 9. Ella già vede lo ſcopo di tutto queſto ragionamento, dal quale potendoſi infe-

L'offerta pertanto al

Hinc Avia ab eo jure excluſa, multo minus videri poſſet nepotes ad Baptiſmum valide obtuliſſe.

eſſe poteſt; cum enim ex ea colligi poſſit, legitimam impuberum oblationem patriæ poteſtatis ſequelam eſſe, cumque paterna avia ea poteſtate minime prædita ſit, jus offerendi nepotem ex filio nunquam ad eam pertinere poteſt; ſi autem id paternę aviæ, cum de nepote ad Clauſtrum, ſive Monaſterium offerendo agitur, interdictum eſt: potiori ratione interdictum illi eſſe debebit hujuſmodi nepotem ad Baptiſmum offerre; etenim, ſecundum recentiorem diſciplinam, eſt ſupra dictum eſt, impubes, qui Monaſticæ vitæ oblatus eſt, cum ad pubertatem pervenerit, Religioſum Inſtitutum deferendi libertatem habet; ſed infanti aut impuberi Judæo ad Baptiſmum oblato, & baptizato, in Chriſtiana Fide permanendum omnino eſt, &, ſi cum ad pubertatem pervenerit, contra facere præſumat, Canonicis pœnis punietur, ſecundum Bonifacii VIII. Decretalem, cujus initium *Contra*, ſub titulo *de hæreticis in ſexto*. Verum quia hujuſmodi argumentationi illud valide opponendum occurit, permultum ſcilicet diſcriminis inter Clauſtrum, ac Baptiſmum intercedere, cum ſine priori æterna ſalus obtineri poſſit, quæ ſine altero neutiquam ſperari poteſt; de Baptiſmo diſpiciendum Nobs hoc loco eſt, ac demonſtrandum, omnia, quæcumque dicta ſunt de oblatione ad Monaſterium, habere locum, etiam cum agitur de oblatione ad Baptiſmum.

§. 10. Res hæc, de qua quærimus, tam a Theologis, quam a Pontificii Juris peritis pertractatur, quinam videlicet ſint, qui filios infantes, vel impuberes Chriſtianæ Religioni, & Sancto Baptiſmati offerendi jus habeant. Primo igitur loco, hujuſmodi jus penes parentes eſſe affirmant, ſive ii Neophyti ſint, ſive etiam Ethnici, vel Judæi; dummodo, ſi tales ſint, fide bona ab eis oblatio hujuſmodi fiat, & infantes baptizati apud Chriſtianos remaneant, neque illis, propter perverſionis periculum, reſtituantur, quemadmodum a Nobis in ſupracitata Epiſtola ad Urbis Vices Gerentem conſcripta plurimis probatum eſt. Concordat Sanctæ Thomæ doctrina *in quodlibet.* 2. *articulum*, 7. *in* 2. 2. *quæſt.* 10. *art.* 12., *&* *in* 3. *part. quæſt.* 68. *art.* 10., ubi docet, infantes Infidelium ſine parentum conſenſu nequaquam baptizari poſſe: eaque doctrina & ab aliis communiter recepta, & cum aliorum Tribunalium Eccleſiaſticorum, tum etiam Supremæ hujus Inquiſitionis ſententiis atque judiciis roborata & confirmata eſt, ut etiam a Nobis in eadem Epiſtola deſuper citata *num.* 4. *&* *ſeq.* demonſtratum eſt.

Infidelium filii infantes invitis parentibus baptizari non debent.

Pater filios baptizandos offerre poteſt etiamſi mater diſſentiat.

§. 11. Secundo loco iidem Auctores docent, quoties maritus Chriſti fidem amplectatur, uxore in Judaiſmo remanente, ſi hæc oblationi communis prolis ad Baptiſmum repugnet, jus offerendi penes ſolum patrem remanere, cum non in matris, ſed in patris poteſtate, ſecundum civiles leges, filius ſit; quam rationem etiam Pontifex Greg. IX. adduxit in celebri ſua Decretali: *Ex litteris*, *de converſione Infidelium. Cum autem filius in patris poteſtate conſiſtat, cujus ſequitur familiam &c. reſpondemus, patri eumdem puerum aſſignandum.*

Idem definitum eſt de avo paterno, qui nepotes habet in poteſtate.

§. 12. Tertio loco, cum, Gregorio XIII. ſummum Pontificatum tenente, controverſia exorta fuiſſet, utrum paternus avus, qui Chriſtianam Religionem amplexus, nepotem ex filio, diſſentiente matre Judæa, baptizandum offerre volebat, id faciendi jus haberet; reſponſum, decretumque eſt, avum matre etiam diſſentiente, offerre poſſe, adeoque oblationem illam admittendam eſſe, quemadmodum admiſſa fuit. Quæ a Nobis in citata Epiſtola noſtra *num.* 17. relata & comprobata habentur. Hujus quoque rei mentionem factam a Sylvio *in tom.* 4. *ſuper* 3. *part. S. Thomæ q.* 68. *art.* 10. *concluſ.* 6. deprehendere licet, cujus verba hujuſmodi ſunt. *Gregorius XIII. dicitur ſtatuiſſe, ut parvulus, quem avus paternus baptizari volebat, baptizaretur, invita matre Judæa, quæ defuncto patri ſuperſtes erat, quia ſcilicet avus tanquam pater curam Nepotum habet.* Neque vero deſunt judiciales ſententiæ a Tribunalibus prolatæ, quæ a Nobis *loco citato* indicatæ ſunt, per quas avo jus offerendi nepotes permittitur non ſolum ſi, defuncto patre, mater repugnet, verum etiamſi utrique parentes ſuperſtites contradicerent, idque propter eam rationem, quod leges non tantum filium, ſed & filii filium patriæ poteſtati ſubjiciunt: *Qui igitur ex te & uxore tua naſcitur, in tua poteſtate eſt: item qui ex filio tuo & uxore ejus naſcitur, ideſt nepos tuus & neptis, æque in tua ſunt*

pote-

inferire, che l'offerta legittima degl'impuberi, è una ſequela della patria podeſtà; ſiccome l'Ava paterna di tal podeſtà non è riveſtita, così ad eſſa non può mai appartenere il jus d'offerire il Figlio del Figlio, o ſia il nipote; e che ſe ciò all'Ava paterna vien proibito, trattandoſi d'offerire il nipote al Chioſtro, o ſia al Monaſtero; con più forte ragione dovrà eſſerle proibito offerirlo al Batteſimo, imperciocchè, ſecondo la più recente diſciplina, come di ſopra ſi è detto, l'impubere offerto al Chioſtro, giunto alla pubertà, può abbandonare la vita religioſa, quando l'infante e l'impubere Ebreo, offerto al Batteſimo, e battezzato, deve proſeguire nella Fede di Criſto, e giunto alla pubertà, contravvenendo, ſarà punito con le pene Canoniche, ſecondo la Decretale di Bonifazio VIII., che incomincia *contra*, nel titolo *de hæreticis*, *in ſexto*. Ma, perchè alla sopraddetta rifleſſione ſi può validamente opporre, che corre una gran differenza fra il Chioſtro, ed il Batteſimo, potendoſi ſenza quello conſeguire l'eterna ſalute, che ſenza queſto non ſi può ottenere; ci ritroviamo nella neceſſità di aſſumere l'iſpezione del Batteſimo, e dimoſtrare, che quanto ſi è detto nell'offerta al Chioſtro, deve aver il ſuo luogo nell'offerta al Batteſimo.

battesimo dei nipoti fatta dall'Ava, che non ha patria podeſtà, molto meno può ſembrare valida.

§. 10. Trattano gli Autori, e Teologi, e Canoniſti la materia, ch'è in queſtione, di quelli, che hanno il diritto d'offerire i figli infanti, ed impuberi alla Criſtiana Religione, e così al Batteſimo. Dicono dunque in primo luogo, che il jus d'offerire è ne' loro Genitori; o ſiano anche Gentili, o Ebrei: purchè, eſſendo tali, facciano l'offerta con buona fede, e gl'infanti battezzati reſtino appreſſo i Criſtiani, e non ſiano loro reſtituiti, pel pericolo della perverſione, come da Noi diffuſamente ſi è dimoſtrato nella noſtra Lettera a Monſignor vice-Gerente. Coerente a queſto diritto è la dottrina di S. Tommaſo *nel quolibet. 2. art. 7.*, *nella 2. 2. quæſt. 10. art. 12.*, *e nella 3. part. quæſt. 68. art. 10.*, ove inſegna, che, regolarmente parlando, non ſi poſſono gl'infanti degl'infedeli battezzare ſenza il conſenſo de' loro Genitori, dottrina ricevuta comunemente dagli altri, e ſoſtenuta, ed eſeguita ne' Tribunali Eccleſiaſtici, ed in queſto ancora della Suprema Inquiſizione, come da Noi fu dimoſtrato nella noſtra Lettera ſopraccitata, indirizzata a Monſignor Vice Gerente *al num. 4. e ſeq.*

Gl'infanti degl'infedeli non ſi poſſono battezzare ſenza il conſenſo de' loro genitori.

§. 11. Inſegnano in ſecondo luogo, che convertendoſi il marito Ebreo, e reſtando la moglie nell'Ebraiſmo, e ripugnando queſta all'offerta del figlio al Batteſimo, reſta il jus d'offerirlo nel ſolo padre; non eſſendo, ſecondo le Leggi Civili, il figlio in podeſtà della madre, ma bensì in quella del padre: della qual ragione ſi prevaleſſe il Pontefice Gregorio IX. nella ſua celebre Decretale: *Ex litteris*, *de converſione infidelium*. *Cum autem filius in patris poteſtate conſiſtat, cujus ſequitur familiam &c. reſpondemus, patri eumdem puerum aſſignandum.*

Il Padre può da sè ſolo, benchè la madre diſſenta, offerir i figli al Batteſimo.

§. 12. In terz luogo, eſſendoſi nel Ponrificato di Gregorio XIII. eccitata una queſtione, ſe volendo l' Avo paterno, fatto Criſtiano, offerire al Batteſimo il nipote, cioè il figlio del figlio, ripugnando la madre Ebrea, poteſſe farlo; fu riſoluto, che l'avo poteſſe offerire, ancorchè diſſentiſſe la madre, e che l'offerta ſi doveſſe accettare, come in fatti fu accettata. Il tutto è riferito e comprovato da Noi nella citata noſtra Lettera *al num. 17.* Di ciò fa anche menzione il Silvio *nel tom. 4. ſopra la 3. part. di S. Tommaſo quæſt. 68. art. 10. concluſ. 6.* ed ecco le di lui parole: *Gregorius XIII. dicitur ſtatuiſſe, ut parvulus, quem avus paternus baptizari volebat, baptizaretur, in vita matre Judæa; quæ defuncto patri ſuperſtes erat; quia ſcilicet avus tanquam pater, curam nepotum habet.* Nè mancano giudicati de' Tribunali, da Noi indicati *nel luogo citato*, giuſta i quali ſi dà all'avo paterno il jus d'offerire i nipoti, non ſolo, ſe, morto il padre, la madre contraddica, ma ancora, ſe, vivendo l'uno e l'altra, ambidue contraddiceſſero; e ciò per la ragione, che le Leggi non ſolo ſottopongono alla podeſtà paterna il figlio, ma anche il figlio del figlio: *Qui igitur ex te & uxore tua naſcitur, in tua poteſtate eſt: item qui ex filio tuo & uxore ejus naſcitur, ideſt nepos tuus, & neptis, æque in tua ſunt poteſtate, & pronepos, & proneptis, & deinceps cæteri,*

Lo ſteſſo diceſi dell'avo paterno, ch'ha in ſua poteſtà i nipoti.

potestate, *& pronepos & proneptis*, *& deinceps cæteri*, ut habetur in Institutionibus Imperialibus, & *in lib.* 4. *de his*, *qui sui*, *vel alieni juris*: & qui in familia nascitur, illius capiti, qui avus paternus est, subjectus remanet; filius vero, qui potestati subjectus est, alios in potestate habere non potest quemadmodum *l.* 5. *eodem titulo* prosequitur.

Tutores etiam jus habent assentiendi, & dissentiendi quoad baptismum pupilli.

§. 13. Quarto loco Auctores prædicti jus offerendi tutoribus attribuunt, sub quorum cura infantes & impuberes vivunt, cum pro eo, quod pertinet ad illorum educationem, patria potestas in ipsos transfusa sit; quare quemadmodum de jure non licet, ut supra dictum est, infantes infidelium sine parentum consensu baptizare; ita neque sine tutorum consensu eosdem baptizandos offerre permissum est, ut etiam in citata Epistola nostra §. 14 habetur, quod tamen a Soto *in* 4. *sententiarum distinct.* 5. *quæst. unica art.* 10. *in* 2 *conclus. ad* §. *Addit*, non libenter admittitur, cujus hic verba subjicimus. *Addit idem Paludanus*, *idem esse de puero utroque orbato parente*, *qui*, *renuentibus tutoribus*, *non est baptizandus*: *sed arbitror*, *non esse tam atrocem injuriam*, *ac si parentes contradicerent*.

Hebræorum infantes in mortis periculo constituti, aut a parentibus abjecti, possunt a quocumque baptizari.

§. 14. Omittimus hic verba facere de eo casu, quum scilicet Judæi filius in extremo mortis discrimine constitutus sit, quo nempe casu, repugnantibus etiam parentibus, a quolibet ad Baptismum offerri, & baptismalibus aquis ablui potest; idque ratione modici damni, quod ad parentes inde provenit, gravissimi autem æternique præjudicii, quod in prolem redundaret, nisi salutari lavacro regeneraretur, ut in citata Epistola nostra *ad num.* 8. disseruimus. Nec etiam hic agendum censemus de altero casu, si forte videlicet evenerit, ut Judæi filius a patre relictus ac destitutus sit; quem, invitis etiam parentibus, baptizandum offerre cuilibet permissum est, eo quod ipsi, propter destitutionem ejusmodi, patria potestate deciderent, juxta responsum prædecessoris nostri Gregorii IX. *in cap.* 1. *de infantibus*, *& languidis expositis*, ubi ita legitur. *Si a patre*, *vel ab alio*, *sciente ipso*, *aut ratum habente* (*relegato pietatis officio*) *infans expositus extitit*, *hoc ipso a potestate fuit patria liberatus*: cum iis, quæ insuper a Nobis in citata Epistola *num.* 9 deducta reperiuntur.

Domini filios servorum infidelium ad Baptismum valide offerunt.

§. 15. Ex Auctorum sententia, nequaquam denegatum Dominis jus est offerendi filios mancipiorum suorum infidelium ad sacrum Baptismatis fontem; qua de re licet S. Thomas expresse verba non fecerit; cum tamen idem *citatis locis* docuerit, filios eorum, qui apud Christianos Principes servitutem civilem serviunt, invitis parentibus baptizari non posse, satis quidem dixisse putandus est, ut inferre liceat, ejusdem doctrinam esse, quod filii servorum, qui servi sint servitute pœnali, possint a dominis ad Baptismum offerri; quemadmodum apposite a Sylvio *loco citato ad conclus.* 7. animadversum fuit, atque ante eum a Suarez *tom.* 3. *super* 3. *part. Sancti Thomæ quest.* 68. *art.* 10. *disput.* 21. *sect.* 5. §. *Dico secundo* indicatum fuerat. Porro Judæi Christianorum servi sunt, sed civili servitute, ut docet S. Thomas; & licet Innocentius III. *in cap. Etsi Judæos*, *de Judæis*, de eisdem affirmet, quod eos *propria culpa submisit perpetuæ servituti*, cum tamen idem Pontifex subjungat, quod *pietas Christiana eos receptat*, *& sustinet cohabitationem illorum*, satis indicat, se Judæorum servitutem civilem innuere voluisse; quod etiam Vasquez *tom.* 2. *super* 4. *part. S. Thomæ*, *qu.* 68. *art.* 10. *disput.* 154. *cap.* 5. *in fine* probe animadvertit. Servi autem servitute pœnali Turcarum filii sunt, bello capti, non autem filii Christianorum; nam in bellis, quæ Christianos inter geruntur, Juris Gentium rigor in eo dumtaxat, quod spectat ad res, non autem in eo, quod ad homines attinet, observatur; neque homines bello capti capientium servi fiunt, licet hostium res in hostis dominium transeant, qui eisdem potitur; ita in monumentis a Vinnio collectis *tom.* 1. *suarum Institutionum Civilium lib.* 1. *tit.* 3. *pag.* 35 novissimæ editionis Venetæ habetur. Neque vero juri illi, per quod domino licet filios servi sui, qui servitute pœnali servus sit, ad Baptismum offerre, patria genitoris potestas ullo modo officit: *Nam qui serviliter domino subjicitur*, *est in potestate domini*, *tam ratione sui*, *quam aliarum personarum sibi conjunctarum*, *puta uxoris*, *aut filiorum*, *nec amplius in res suas dominium retinet*, *quin & potest a domino divendi*. *Loquimur hic de servitute proprie dicta*, *vi cu-*

Hebræi servitutem civilem serviunt apud Christianos non vero pœnalem. Hinc tantum subjecti sunt infideles in bello captis, non autem Christiani.

jus

come si legge nelle Istruzion Cesaree, e *nella l. 4. de his, qui sui, vel alieni juris*; e chi nasce nella famiglia, resta soggetto al capo d'essa, che è l'avo paterno; ed il figlio, che è soggetto alla podestà dell'avo, non può aver altri sottoposti alla sua, come prosiegue *la l. 5. nello stesso titolo*.

§. 13. Danno gli Autori in quarto luogo il jus di offerire a' tutori, sotto la cura de' quali vivono gl'infanti, e gl'impuberi; essendo in essi trasfusa la potestà de' genitori in ciò, che risguarda la loro educazione; per lo che siccome, regolarmente parlando, come si è detto, non è lecito battezzare gl'infanti degl'infedeli senza il consenso de' loro genitori, così tampoco non è lecito offerirli al Battesimo senza il consenso de' loro tutori, come può vedersi nella citata nostra Lettera *al* §. 14.; il che però non è di buona voglia ammesso dal Soto *nel* 4. *delle sentenze dist. 5. quest. unic. art. 10. nella 2. conclus. al* §. *Addit*; ed ecco le di lui parole: *Addit idem esse de puero utroque orbato parente; qui, renuentibus tutoribus, non est baptizandus: sed arbitror, non esse tam atrocem injuriam, ac si parentes contradicerent.* Anche i tutori hanno jus di consentire, e ripugnare nel Battesimo de' Pupilli.

§ 14. E lasciando da parte il caso del figlio Ebreo ridotto in pericolo di morte, che può da ognuno offerirsi al Battesimo, e battezzarsi, ancorchè dissentano i genitori, e ciò pel poco danno, che essi ne risentono, e pel gravissimo ed eterno pregiudizio, che proverrebbe alla prole, se non fosse battezzata: come da Noi fu ragionato nella citata Lettera *al num.* 8. Come pure, lasciando da parte l'altro del figlio Ebreo abbandonato dal padre, che ognuno può offerire al Battesimo, ancorchè i di lui genitori dissentissero, avendo pel loro abbandono perduta la patria podestà, giusta la risposta del Pontefice Gregorio IX. *nel cap.* 1. *de infantibus & languidis expositis* ove così si legge: *Si a patre vel ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus*: con quello di più, che da Noi si vede dedotto nella citata Lettera *al num* 9. I figli degl' Ebrei o ridotti in pericolo di morte, o abbandonati dal padre, possono da chiunque offerirsi al Battesimo.

§. 15. Ammettono gl' Autori ne' padroni il jus d'offerire al Battesimo i figli de' loro mancipj infedeli; del che benchè non abbia S. Tommaso espressamente parlato, avendo però *ne' luoghi citati* insegnato, non potersi battezzare a dispetto de' loro genitori i figli de' servi de' Principi Cristiani, ma servi di servitù civile, ha detto quanto basta per inferire, che, anche giusta la sua dottrina, possono i padroni offerire al Battesimo i figli de' loro servi, quando sono servi di servitù penale; come ben riflette il Silvio *nel luogo citato alla conclus.* 7., e prima di lui aveva additato il Suarez *nel tom.* 3. *sopra la* 3. *part. di S. Tommaso quæst.* 68. *art.* 10. *disput* 25. *sect.* 3. §. *Dico secundo*. Sono gli Ebrei servi de' Cristiani, ma di servitù civile, come ben insegna S. Tommaso; e benchè il Pontefice Innocenzo III. *nel cap Etsi Judæos, de Judæis*, dica degli Ebrei, che *propria culpa submisit eos perpetuæ servituti*, soggiungendo però, che *pietas Christiana eos receptat, & sustinet cohabitationem illorum*, dà abbastanza a divedere, aver esso inteso essere la servitù degli Ebrei, servitù civile; come ben osserva il Vasquez *nel tom.* 2. *sopra la* 3. *part di S. Tommaso quæst.* 68. *art.* 10. *disput* 154. *cap.* 5. *in fine*. Servi poi di servitù penale sono i figli de' Turchi presi in guerra, ma non già i figli de' Cristiani; imperocchè nelle guerre fra i Cristiani, non si osserva il jus delle Genti in ciò, che appartiene agli uomini, ma in ciò solo, che risguarda la roba; non diventando gli uomini presi in guerra servi di chi li prende, quantunque la roba degl'inimici passi nel dominio dell'inimico, che se ne impossessa, come può vedersi ne' monumenti raccolti dal Vinnio, *nel tom.* 1. *delle sue Istituzioni Civili al lib.* 1. *tit.* 3. *pag* 35. dell'ultima stampa di Venezia. E nulla ostando al jus, che ha il padrone d'offerire al Battesimo i figli del suo servo di servitù penale, la patria podestà del genitore: *Nam qui serviliter domino subjicitur, est in potestate domini, tam ratione sui, quam aliarum personarum sibi conjunctarum, puta uxoris aut filiorum, nec amplius in res suas dominium retinet; quin & potest* I padroni hanno il jus d'offerire il Battesimo a figli de' loro servi infedeli. Gli Ebrei sono servi de' Cristiani di servitù civile ma non penale. A questa sono soggetti gl' infedeli presi in guerre, non Cristiani.

a do-

jus dominus potestatem habet vendendi servum, ut fit apud Turcas: hisce verbis Hon. Tournely *in suis Prælectionibus Theologicis de Sacramento Baptismi* edisserit, *p.* 328. editionis Parisiensis *anni* 1727.

Summa difficultatis capta, quæ ex præmissis oriuntur.

§. 16. Probe intelligimus, dilecte Fili, nonnullos ex præcedentibus Epistolæ hujus Paragraphis prætermitti per Nos potuisse, alterius Epistolæ nostræ ad Urbis Vices-Gerentem conscriptæ, lectionem tibi proponendo, in qua ea omnia, quæ in præmissis Paragraphis summatim indicavimus, exposita plenissime sunt; verum ita faciendum existimavimus, tum majoris ordinis & claritatis gratia, tum ut uno aspectu legentibus tria exhiberentur: Primum quidem, quod jus ad Baptismum offerendi ex patria potestate, tanquam ex origine, consequatur, alterum, quod cum avia paterna patriæ potestatis expers sit, non ita facile sustineri posse videatur, eamdem habere jus offerendi nepotem, dum maxime Judæa mater tutrix, aliique pariter tutores dissentiant, postremum autem, quod sicut ob patriæ potestatis defectum avia nequaquam jus habet nepotem ad Monasterium offerendi, ita ex ejusdem patriæ potestatis defectu, ne illud quidem jus habere potest, ut eumdem offerat baptizandum.

Ex iis tamen non evincitur, jus offerendi unice provenire a patria potestate.

§. 17. Atque hæc ea difficultas est, quæ Nos non modo aliquamdiu hærentes atque suspensos tenuit, verum etiam in eam partem proclives, ut paternæ aviæ oblationem repudiaremus. Verum cum deinde animadversum a Nobis sit, fieri quando posse, ut etiam extra circumstantias paulo ante indicatas, vel scilicet infantis in extremo mortis discrimine positi, vel ejusdem a parentibus deserti ac destituti, vel denique pœnalis servitutis, liceat infantem & impuberem Judæos baptizandos offerri ab eo, qui patriam super ipsos potestatem minime habeat; id tandem Nobis persuasum remansit, quod, licet jus offerendi competat unicuique patriam potestatem habenti (quod argumentis desuper adductis satis comprobatum est); non tamen omnino alteri cuicumque, qui patriam potestatem non habeat, præclusa remanet via, quo minus oblationem hujusmodi in aliquo peculiari casu facere possit.

Prælatio a tre concessa oblationi patris contra voluntatem matris.

§. 18. Gregorius IX., sicut antea memoratum est, *in citato cap. Ex litteris*, *de conversione infidelium*, decrevit, quod cum pater ad Christianam Fidem conversus esset, mater autem in Judaismo remansisset, filius patri assignari deberet, non autem penes matrem relinqui, propterea quod in illo, non vero in hac, patria potestas sita esset, idque eo vel magis, quod ita Sanctæ Religionis favor exigeret: *Cum autem filius in patris potestate consistat, cujus sequitur familiam, & non matris &c. in favorem maxime Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum*. Cum autem ibi nulla a Gregorio mentio habeatur de altero casu, cum scilicet mater ad Christi fidem conversa foret, pater vero in Judaismo permaneret, non tamen ea res ab Auctoribus prætermissa est, iique omnes, debere tunc filium apud matrem remanere, atque huic jus ad Baptismum offerendi competere affirmant, licet ipsa potestate patria nequaquam prædita sit; idque tanta concordia inter se, ut omni diligentia adhibita, neminem Nobis reperire contigerit, a quo contrarium asseratur. Cardinalis Ostiensis *in Commentariis super memorata Decretali: Ex litteris*, *num.* 13 usque eo progreditur, ut Pontificem Gregorium dicat in Decretali sua minus plene rem explicuisse. *Potuisset ergo Dominus Gregorius hanc materiam plenius, brevius, & planius expedire, ut sic dixisset: si quis duorum conjugum infidelium ad fidem conversus fuerit, in infidelitate alio remanente, liberi infantes converso adjudicentur*. Quod quidem Cardinalis Ostiensis dictum, tum ab Abbate *in Commentariis super eamdem Decretalem ad num.* 6., tum a Petro de Ancharano *ad num.* 17., aliisque compluribus celebratur. Nobis vero, quod a Cardinali Ostiensi nimis fidenter dictum est, minime probari potest; sed duo hic dicenda occurrunt; primum, quod cum ibi ageretur de patre ad Christianam Fidem converso, & matre in infidelitate remanente, eaque res ad Pontificis Judicium delata fuisset, non aliæ Gregorii partes erant, quam ut ad rem propositam responderet; alterum quod, cum ipse pro ratione definitionis suæ favorem Fidei adduxerit, jure ac merito responsum ab Auctoribus est, quod a Grego-

Extensa est communiter favore matris offerentis invito patre.

Legis ratio, idest favor Fidei, utrique casui aptatur.

rio-

a domino divendi. Loquimur hic de servitute proprie dicta, vi cujus dominus potestatem habet vendendi servum, ut fit apud Turcas: sono parole del Tournely *nelle sue Prelezioni Teologiche del Sagramento del Battesimo pag.* 328. della stampa di Parigi *del* 1727.

§. 16. Riconosciamo, Monsignor nostro, che le avremmo potuto risparmiare il tedio di leggere alcuno ne' sopraddetti Paragrafi di questa nostra Lettera, col rimettere lei all' altra nostra Lettera scritta a Monsignor Vice-Gerente, essendo in essa diffusamente riferito tutto ciò, che ne' detti Paragrafi compendiosamente si è accennato; ma abbiamo creduto di fare quanto abbiamo fatto, per maggior chiarezaa ed ordine, ed acciò chi legge, in un colpo d'occhio possa vedere tre cose: una, che il jus d'offerire al Battesimo, è una sequela della patria podestà, l'altra, che, non avendo l'ava paterna la patria podestà, non sembra facile il sostenere, che abbia il jus d'offerire il nipote, contraddicendo particolarmente la madre Ebrea tutrice, unitamente con gli altri tutori; e l'ultima, che siccome per difetto della stessa patria podestà non ha l'ava il diritto d'offerire il nipote al Chiostro, così nemmeno per difetto della stessa patria podestà può avere il diritto d'offerirlo al Battesimo. Difficolt che dalle premesse cose nascono.

§. 17 Questa è la difficoltà, che ci ha per qualche tempo tenuti perplessi, e diremo anche inclinati a rigettare l'offerta dell'ava paterna. Ma avendo poi considerato, esservi qualche caso, in cui, senza che vi siano le circostanze poc'anzi accennate o dell'infante ridotto in punto di morte, o del di lui abbandonamento fatto da' genitori, o pure l'altra della servitù penale, possono l'infante, e l'impubere Ebrei esser offerti al Battesimo anche da chi non ha sopra d'essi la patria podestà; ci siamo persuasi, che, benchè ad ognuno, che ha la patria podestà, competa il jus d'offerire, il che resta ben comprovato dalle prove di sopra esposte, non resta però affatto preclusa la strada di fare l'offerta in qualche caso particolare a chi anche non è rivestito della patria podestà. Da esse però non ricavasi, che il jus di offerire unicamente provenga dalla patria podestà.

§. 18. Conforme di sopra si è detto, il Pontefice Gregorio IX. *nell' allegato cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, determinò, ch'essendosi il padre convertito alla Fede Cristiana, ed essendo la madre restata nell'Ebraismo, doveva il figlio consegnarsi al padre, e non lasciarsi in mano della madre, competendo al primo la patria podestà, e non alla seconda; tanto più, che così esigeva il favore della Santa Religione: *Cum autem filius in patris potestate consistat, cujus sequitur familiam, & non matris &c. in favorem maxime Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum*. Non parla ivi Gregorio dell'altro caso, in cui la madre si fosse convertita, ed il padre fosse restato Ebreo; ma se esso non ne ha parlato, ne hanno però parlato gli Autori, che insegnano, con tanta concordia fra di loro, che dopo esatte diligenze a Noi non è riuscito di ritrovare chi dica il contrario, dover il figlio restare appresso la madre, e ad essa competere il jus d'offerire al Battesimo, benchè essa non abbia la patria podestà. Il Cardinale Ostiense *ne' Commenti sopra la detta Decretale: Ex litteris, al num.* 13. passa tant'oltre, che dice, non essersi il Pontefice Gregorio bene spiegato nella sua Decretale: *Potuisset ergo Dominus Gregorius hanc materiam plenius, brevius, & planius expedire, ut sic dixisset: si quis duorum conjugum infidelium ad Fidem conversus fuerit, in infidelitate alio remanente, liberi infantes converso adjudicentur*. Ed il detto del Cardinal Ostiense è esaltato dall'Abbate *ne' Commenti sopra la stessa Decretale al num.* 6., e da Pietro de Ancharano *al n.* 17., e da molti altri. Noi non approviamo l'espressione troppo forte del Cardinale Ostiense, ma diciamo due cose; una ch'essendo stato proposto al Pontefice Gregorio il caso del padre convertito, e della madre restata nell'infedeltà, non gli correva altro impegno, che di rispondere al caso proposto; la seconda, che avendo esso dato per motivo della sua risoluzione il favore della Fede, hanno molto bene gli Autori concordemente risposto, che quanto ha detto Gregorio nel caso del padre convertito, restando la madre nell'Ebraismo, deve aver luogo nel caso della madre

Il jus Canonico dà la preferenza all'oblazione del Padre contro la volontà della madre.

La comune degli Autori ha estesa tal preferenza all'offerta fatta dalla madre ripugnando il padre.

Il motivo della legge, che è il fa,

rio in casu patris ad Christi Fidem conversi, matre in Judaismo remanente, dictum fuerat, id ipsum in casu etiam matris conversæ, & patris in Judaica perfidia hærentis, locum habere debere, cum in utraque facti specie idem Religionis favor ita suadeat; idque eo vel magis quod in Concilio Toletano IV., quod *anno* 633. sub S. Isidoro celebratum fuit *ad Can.* 63. in Collectione Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre *tom.* 2. *pag.* 489. expresse statutum decretumque reperitur, filium quidem sequi debere matris Religionem, quoties ipsa ex Judæa, patre Judæo remanente, Christiana facta sit; contra vero patris Religioni adhærere debere, si matre in Judaismo remanente, pater ad Christianam Fidem transierit: *Filii, qui ex talibus nati existunt*, idest ex Matrimonio inter eas personas, quarum altera in Judaismo permanserit, altera autem Christianam deinceps Religionem amplexa fuerit, *Fidem ac conditionem matris sequantur, quæ jam in Christianam translata est Fidem, similiter & ii, qui procreati sunt de infidelibus mulieribus, & fidelibus viris, Christianam sequantur Religionem, non Judaicam superstitionem.*

Favor Fidei junctus legitimo juri cujusvis generis prævalet etiam juribus patriæ potestatis.

§. 19. En igitur casum, quo, in Religionis favorem, oblatio ad Baptismum admittitur, etiamsi ab illo facta sit, qui patriæ potestatis expers est, etenim patria potestas, ut dictum superius est, in patre, non autem in matre consistit: En, inquam, casum, ubi posita in altera trutinæ lance tum patria naturali potestate, quam pater filium generando acquirit, tum etiam illa, quæ eidem tanta amplitudine a Jure Civili attributa est, ex altera vero parte posita dumtaxat aliquali illa potestate, quam mater ex naturæ lege in filii generatione acquirit sine alio quopiam Juris Civilis præsidio, hæc trutinæ pars alteri prævalet, propter illud ponderis, quod ex favore Religionis eidem accedit. Porro hæc ratio ab antiquis peritissimis Decretalium interpretibus & rite æstimata, & magni, ut par erat, momenti habita est; nam Pontifex Innocentius IV. *in suis Observationibus in citatam Decretalem*: *Ex litteris*, scribit, qued tam ubi judicium patris pro Baptismo filii matris voluntati præfertur, quam ubi matris oblatio patris dissensui prævalet, ratio, quæ contraria omnia exsuperat, in favore Fidei posita est; Antonius vero a Budrio *super idem cap. Ex litteris*, *num.* 7. eo usque progreditur, ut vehementiori quadam emphasi dicat, quod cum Judæa mater ad Christianam Fidem conversa filium ad Baptismum offert, dissentiente patre, qui in Judaismo remansit, dici ob favorem Fidei potest, quod mulier vir evaserit, & ex matre pater effecta sit.

Potestas offerendi filios ad vitam Regularem etiam in matre residet.

§. 20. Quoniam vero, dum superius de filii ad Monasterium oblatione a Nobis dictum fuit, tanquam plausu dignam reputavimus eam opinionem, quod parva aut nulla ratio habenda esset consensus matris, sed totum ex patris consensu, qui patriam potestatem habet, dependere deberet; ex quo deduximus, idem respectu oblationis ad Baptismum dicendum esse; illud hoc loco subdere necesse habemus, quod prædictæ opinionis plausu nequaquam obstante, communior sententia est, jus ad Monasterium offerendi penes parentes esse, idque non minus a patre quam a matre exerceri posse: *Si pater, vel mater, filium, filiamque intra septa Monasterii in infantiæ annis sub regulari tradiderunt disciplina, utrum liceat eis, postquam ad pubertatis annos devenerint, egredi, & matrimonio copulari, hoc omnino devitamus, quia nefas est, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluntatis fræna relaxentur*: verba sunt S. Gregorii in Epistola ad Bonifacium, quæ *in Can. Addidistis* 20. *quæst.* 1. relata habentur, & in Textus hujus sequelam Gibertus *in Corpore Juris Canonici tom.* 2. *tit.* 23. *de Ecclesia sect.* 3. *regula* 14. ita scribit: *Offerendi filios potestas tam ad matrem, quam ad patrem pertinet.*

Casus Aviæ offerentis distingui debet ab extranei cujusque temeritate.

§. 21. Feliciter Nobis patriæ potestatis obstaculum superasse videmur, quod Nobis aliquam difficultatem ingerebat, in eoque superando ratione validissima nixos fuisse, quæ in Religionis favore posita est; ingenue tamen omnino agnoscimus, aliquid præterea adhuc desiderari, ut statuere possimus, oblationem ad Baptismum ab Avia factam, tam Judæa matre, quam Tutoribus Judæis repugnantibus, licitam validamque esse, adeoque admittendam. Nam si in solo favore Fidei omnia posita ac fundata essent, exinde consequeretur, ut a quacumque persona, licet extra-

tra-

madre convertita, e del padre restato Ebreo; militando nell'uno e nell'altro caso lo stesso motivo della Religione; tanto più che nel quarto Concilio Toletano tenuto sotto S. Isidoro *l'anno 633. al Can. 63. nel tomo 2.* della Collezione de' Concilj della Spagna del fu Cardinale de Aguirre *pag.* 489. vien chiaramente determinato e stabilito, che il figlio siegua la Religione della madre, se essa d' Ebrea si è fatta Cristiana, restando il padre Ebreo; o quella del padre, se il padre si è fatto Cristiano, e la madre è restata Ebrea: *Filii, qui ex talibus nati existunt,* cioè da un matrimonio contratto fra una parte Ebrea, e l'altra poi fatta Cristiana. *Fidem ac conditionem matris sequantur, quæ jam in Christianam translata est Fidem; similiter & ii, qui procreati sunt de infidelibus mulieribus, & fidelibus viris, Christianam sequantur Religionem, non Judaicam superstitionem.* vore della Fede, milita in ambidue i casi.

§. 19. Ed ecco il caso, in cui pel favore della Religione si ammette l'offerta al Battesimo fatta da chi non ha la patria podestà; stando, come di sopra si è detto, la Patria podestà nel padre, e non nella madre: Ed ecco il caso, in cui posta in una parte della bilancia la patria naturale podestà, che acquista il padre generando il figlio, unitamente con quella patria podestà, che gli compete, datagli con tanta ampiezza dal Diritto Civile; e posta sopra l'altra parte della bilancia quella tal podestà, che la madre nella generazione del figlio acquista per natura senza verun altro presidio del Diritto Civile; prevale questa parte della bilancia all'altra pel sopraccarico, che se le aggiugne, che è il favore della Religione: motivo ben considerato, e molto, come dovevasi, valutato dagli antichi peritissimi Commentatori delle Decretali, scrivendo il Pontefice Innocenzo IV. *nelle sue osservazioni sopra la citata Decretale, Ex litteris,* che tanto nel caso, in cui in ordine al Battesimo prevale il padre alla madre, quanto nel caso, in cui la madre prevale al padre, la ragione assorbente è quella del favor della Fede; ed arrivando Antonio de Budrio *sopra lo stesso cap. Ex litteris, al num.* 7. a dire con enfasi alquanto gagliarda, che offerendo la madre Ebrea, fatta Cristiana, il figlio al battesimo, contraddicendo il padre restato nell'Ebraismo, per favor della Fede la donna può dirsi diventata uomo, e la madre diventata padre. Il favore della Fede congiunto a qualunque altro legittimo diritto prevale alla patria podestà.

§. 20. E perchè quando di sopra discorremmo dell'offerta del figlio al Chiostro, valutammo per plausibile l'opinione, che poco o nulla doveva attendersi il consenso della madre, e che tutto doveva dipendere da quello del padre, che ha la patria podestà; dal che inferimmo, doversi anche dire lo stesso, rispetto all'offerta al Battesimo; ci ritroviamo ora obbligati a soggiungere, che non ostante il plauso dell'opinione sopraddetta, la più comune è, essere l'offerta al Chiostro diritto de' genitori, quale non meno può esercitarsi dal padre, che dalla madre: *Si pater vel mater, filium, filiamque intra septa Monasterii in infantiæ annis sub regulari tradiderunt disciplina, utrum liceat eis, postquam ad pubertatis annos devenerint, egredi, & matrimonio copulari; hoc omnino devitamus, quia nefas est, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluntatis fræna relaxentur* sono parole di San Gregorio nella lettera a Bonifazio, riferite *nel Can Addidistis 20. quæst. 1.*, ed in sequela di questo testo il Giberto *nel Corpo del Jus Canonico al tom. 2. tit. 23. de Ecclesia sect. 3. reg. 14.* così scrive: *Offerendi filios potestas tam ad matrem, quam ad patrem pertinet.* Ancor la madre ha potestà d' offerir i figli alla vita regolare.

§. 21. Ci sembra d'aver felicemente superato l'ostacolo della patria podestà, che era quello, che ci dava imbarazzo, e di averlo superato col gran motivo del favore della Religione. Riconosciamo però con tutta buona fede, esservi bisogno di qualche altra cosa di più, per arrivare a stabilire, esser valida, lecita, e doversi accettare l'offerta dell'Ava al Battesimo, ancorchè contraddica la madre Ebrea tutrice, unitamente coi tutori Ebrei. Imperrocchè, quando tutto il sistema unicamente si appoggiasse al favore della Fede, ne seguirebbe, che facendosi da qual- Il caso dell' Ava che offerisce è diverso da quello di qualunque estraneo.

tranea, fieret oblatio infantis Judæi ad baptiſmum, parentibus licet ipſius reluctantibus, eadem admittenda eſſet; contra quam docet Sanctus Thomas, quem cæteri Theologi communiter ſequuntur, Infantes ex infidelibus natos, ſine parentum conſu minime baptizandos eſſe; atque illud etiam fortaſſe eveniret, ut Chriſtianorum cuilibet permiſſum in poſterum videretur, in Hebræorum Vicum penetrare, atque alicujus Judæi infantem, utroque parente invito, vel ibidem baptizare, vel foras aſportando baptizandum offerre, quod hodierno tempore non ſolum improbatur, ſed etiam a Tribunalibus Eccleſiaſticis vindicatur.

Avia, ſub appellatione comprehenditur.

§. 22. Verum, ſi caſus hic, qui in quæſtione verſatur, una cum adjunctis circumſtantiis conſideretur, haud facile quidem demonſtrari poterit, ex eo quod aviæ oblatio admittatur, vel communem lædi Theologorum ſententiam, quam ſupra expoſuimus, vel violentiis aut dolis aditum aperiri ad Hebræorum infantes, invitis eorum parentibus, Baptiſmati offerendos, aut re ipſa baptizandos; tum quia communis Theologorum ſententia nihil aliud docet, aiſi quod minime licet infantes infidelium, *invitis parentibus*, baptizare, cumque iidem nequaquam ulterius procedant ad explicandum, quinam illi ſint, qui ſub appellatione parentum veniant, locum excipit legalis diſpoſitio, quæ docet, *ſub appellatione parentum* aviam comprehendi; quam ad rem verba Textus in promptu ſunt *in L. Appellatione ff. de verbor. ſignificat Appellatione parentum non tantum pater, ſed etiam avus, & proavus, & deinceps omnes ſuperiores continentur, ſed & mater, & avia, & proavia*; tum quia hoc ipſo in caſu non improviſa aliqua vis, aut impetus intercedit; nec talis oblatio fit a perſona penitus extranea, cum paterna avia ſit, quæ ad Chriſti Fidem converſa nepotem ad Baptiſmum ſponte offerat; ac præter id, quod jam dictum eſt, videlicet *appellatione parentum* paternam quoque aviam comprehendi, obſervandum etiam occurrit, quod Romanis legibus a tutela mulieres omnes excludebantur: *Tutelam adminiſtrare virile munus eſt, & ultra ſexum fœmineæ infirmitatis tale officium, eſt*, quemadmodum legitur *in Leg. Tutelam Cod. quando mulier tutelæ officio fungi poteſt*. Quum tamen deinde rigorem hujuſmodi mitigari placuiſſet, & mulieres etiam ad tutelam exercendam idoneas declarari, id ad ſolam aviam, ſolamque matrem reſtrictum fuit, ut *in Authorit. Matri & Aviæ*, eodem titulo, videre eſt; quod quidem ſignum evidens, immo argumentum ſatis clarum eſt, paternam aviam minime extraneam dicendam eſſe, etiam in eo, quod pertinet ad nepotum ſeu filiorum filii ſui educationem; maxime vero ubi, velut in præſenti caſu, cum avia ipſa conſentiunt patrui; quorum quidem in Judaico lege tanta ratio habetur; ut matri in proprii filii ſucceſſione præferantur, quemadmodum *in C. 27. libri Numerorum* præſcriptum habetur, ac ſuper ipſo obſervant expoſitores Toſtatus *quæſt.* 33. Calmetus *ad verſ.* 11. & du Hamel *ad verſ.* 9.

Et ad nepotum tutelam admittitur, excluſis ab hoc officio, præter matrem, aliis mulieribus.

Duplex objectum contra hæc inſurgens. Legis ordo matrem aviæ in tutela præfert.

§. 23. Hic vero novimus dictum iri, aviam ad legitimam nepotis tutelam habilem quidem redditam eſſe, verum ſecundo loco, ideſt poſt matrem; ac præterea locum non eſſe loquendi de Tutoribus legitimis, quoties, ut in re præſenti accidit, teſtamentarii adſunt a patre dati. Veruntamen utrique reſponſionis parti non deeſt, quod denuo reponi poſſit. Verum quidem eſt, ſecundum jam citatam authenticam *Matri, & Aviæ*, in tutela legitima matrem aviæ præferri: *Matri, & Aviæ ſecundum ordinem tutelam ſubire permittimus*: quo loco Gloſſa ad verba *ſecundum ordinem* notat; *Cum primo Mater, ſecundo Avia admittatur*; at ſaltem extra controverſiam non eſt, valde incertum videri, utrum prælatio matris reſpectu aviæ, matri competat quando ipſa Judæa ſit; cum complures, iique graves Auctores doceant, matrem in tutela filii aviæ præferendam eſſe, cum ipſa Chriſtiana eſt, non autem cum Judæa. Etenim Authentica *Matri & Aviæ* deſumpta eſt ex Novella 118. *de hæredibus ab inteſtato venientibus*. In hac Novella Legiſlator ordinem ſucceſſionum conſtituit: ac deinde ad tutelarum ordinem gradum faciens, parem hunc ſucceſſionum ordini fore ſtatuit, ideoque matri prælationem in tutelis ſupra aviam tribuit: Ad extremum autem totam ſuam diſpoſitionem iterum complectens, verbis hujuſmodi eamdem concludit: ***Hæc autem omnia, quæ de ſucceſſione ſancimus, obtinere in iis volumus, qui Catholicæ Fidei ſunt.*** Ex quo

; plau-

qualsivoglia persona, benchè estranea, l'offerta dell'infante Ebreo al Battesimo, contraddicendo i di lui genitori, dovrebbe l'offerta accettarsi; il che è contrario alla dottrina di S. Tommaso, a cui gli altri Teologi comunemente aderiscono, non doversi regolarmente battezzare i figli infanti degl'infedeli senza il consenso de' loro genitori; e forse anche ne seguirebbe, che potrebbe in avvenire ogni Cristiano entrare nel Ghetto, battezzare l'infante di qualche Ebreo a dispetto del padre, e della madre, o portarlo fuori del Ghetto, ed offerirlo al Battesimo, il che oggidì non è approvato, anzi punito da' Tribunali Ecclesiastici.

§. 22. Considerando però il caso presente con tutte le sue circostanze, sarà difficile il poter dimostrare, che accettandosi l'offerta dell'Ava, si offenda la sentenza comune de' Teologi poc'anzi memorata, o che si dia campo alle violenze, o alle sorprese d'offerire al Battesimo, o di battezzare gl'infanti degli Ebrei a dispetto de' loro genitori, sì perchè la sentenza comune de' Teologi altro non insegna, se non che non è lecito il battezzare gl'infanti degl'infedeli, *invitis parentibus*, nè di poi innoltrandosi ad ispiegare venga *sub appellatione parentum*, subentra la disposizione legale, che insegna esser compresa l'Avia *sub appellatione parentum*; ed ecco il testo puntuale *nella L. Appellatione digestis de verborum significatione*: *Appellatione parentum non tantum pater, sed etiam avus & proavus, & deinceps omnes superiores continentur, sed & mater, & avia, & proavia*; sì perchè il caso presente non è o d'una violenta sorpresa, o d'un'offerta, che si faccia da una persona totalmente estranea, essendo l'Ava paterna quella, che fatta Cristiana, offre il nipote volontariamente al Battesimo; Oltre al già detto, che l'Ava paterna viene *sub appellatione parentum*, escludevano le Leggi tutte le donne: *Tutelam administrare virile munus est, & ultra sexum fœmineæ infirmitatis tale officium est*, come si legge *nella L. Tutelam C. Quando mulier tutelæ officio fungi potest*. Si volle di poi mitigare questo rigore, e dovendosi abilitare le donne alla tutela, ciò fu ristretto alla sola ava, ed alla sola madre, come può vedersi *nell'Auth. Matri & Aviæ*, sotto lo stesso titolo, segno evidente, anzi prova assai chiara, non potersi dire l'ava persona estranea in ciò ancora, che appartiene all'educazione de' nipoti, o sia de' figli del figlio, tanto più quando, come nel caso presente, sono concordi coll'ava gli Zii paterni, che nella Legge Ebrea sono tanto valutati, che vengono preferiti alla madre nella successione del proprio figlio, come può vedersi *nel c. 27. del Libro de' Numeri*, e sopra esso vanno divisando il Tostato *alla q. 33*, il Calmet. *vers. 11.* ed il du Hamel *vers. 9.*

L'ava vien compresa sub appellatione Parentum.

E si ammette alla tutela de' nipoti in esclusione dell'altre donne, eccettuatane solo la madre.

§. 23. Dirassi, e bene lo conosciamo, esser l'ava abilitata alla tutela legittima del nipote, ma in secondo luogo, cioè dopo la madre; ed in oltre dirassi, non esser luogo a discorrere de' tutori legittimi, quando vi sono, come nel caso nostro, i testamentarj dati dal padre: ma non manca la replica a ciascheduna parte della risposta. Secondo l'Autentica *Matri & Aviæ* di già citata, è vero, preferirsi nella tutela legittima la madre all'ava: *Matri & Aviæ secundum ordinem tutelam etiam ante agnatos subire permittimus*; ove la Chiesa alle parole *secundum ordinem*, nota: *Cum primo mater, secundo avia admittatur*; ma per lo meno è disputabile, ed è assai incerto, se la prelazione della madre all'ava competa alla madre, quando essa è Ebrea; insegnando molti e gravi Autori, competere alla madre la prelazione sopra l'ava nella tutela del figlio, quando essa è Cristiana, ma non quando è Ebreo. L'Autentica *Matri & Aviæ* è ricavata dalla Novella 118. *de hæredibus ab intestato venientibus*. In questa Novella il Legislatore stabilisce l'ordine delle successioni; fa dipoi passaggio all'ordine delle tutele, e vuole, che questo sia eguale a quello delle successioni, dando nelle tutele la prelazione alla madre sopra l'ava: Riassume nel fine tutta la sua disposizione, conchiudendola colle seguenti parole: *Hæc autem omnia, quæ de successione sancimus, obtinere in iis volumus, qui Catholicæ Fidei sunt*. Ciò somministra un plausibile, e proba-

Due obblazioni nascono controle dette cose. La legge preferisce la madre all'ava nella tutela.

Quest'ordine mutasi in certi casi per ragione dell'Infedeltà.

Hic tamen ordo ratione infidelitatis immutatur in variis casibus.

plausu dignum & probabile argumentum illis suppeditatur, qui contendunt ac docent, in tutela legitima minime matri supra aviam prælationem deberi, cum mater Judæa est, sed tutelam Christianæ aviæ deferendam esse, quod ita favor exigat Religionis; cujus quidem ratio a Legislatore habita est in re minoris momenti; cum statuerit, quod licet mater filiam dotare teneatur, quando pater id faciendi de suo facultatem non habet, id tamen a matre omnino præstandum sit, etiamsi patri divitiæ suppetant, quoties hic Christianus, & proles Christiana sit, mater vero in infidelitate, aut in Judaismo remanserit; quemadmodum, Legum Civilium dispositiones referendo, pluribus ostendunt Bossius *de Dote ad cap.* 5. §. 2. *num.* 26. & *seq.* & Cardinalis de Luca *de Dote discurs.* 142. *num.* 54.

Tutores testamentarii legitimos a tutela repellunt. Sed & illi suspicionis exceptione repelluntur.

§. 24. Non inficiamur item, quod minime dubium est, legitimis Tutoribus nequaquam locum esse, ubi Testamentarii adsunt; verum illud videndum restat, num id admittendum sit, quando Testamentarii suspecti sunt, cum, secundum Romanas leges, Testamentariis etiam suspicionis exceptio detur, ipsæque Leges in Urbe quidem Prætori, in Provinciis autem Præsidibus onus injunxerint, suspectos tutores removendi, & in eorum locum alios non suspectos substituendi, ut in Institutionibus Justiniani, & in titulo Codicis; *de suspectis tutoribus vel curatoribus*, videri potest. Pontifex Gregorius IX. in controversia, quæ per ipsum soluta fuit in pluries laudato *cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, utrum videlicet filius apud Judæam matrem remanere, an Christiano patri tradi deberet, supradictam legum dispositionem præ oculis habuit, ut ex subjectis ejusdem verbis colligitur: *Non debet apud eas remanere personas, de quibus possit esse suspicio, quod saluti vel vitæ insidientur illius*, & contra Judæam matrem pronunciavit; propter periculum perversionis: *Materque pueri, si dum remanere contingeret apud eam, posset illum adducere ad infidelitatis errorem, in favorem maxime Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum.* Hoc autem responsioni illi fundamentum præbet, non loquendum scilicet de Tutoribus legitimis, ubi Testamentarii adsunt, si Testamentarii ab exceptione immunes sint; secus vero quando iidem exceptionem patiuntur præjudicii, damnique notabilis, quod pupillo afferrent, cum Religionis offensa, quemadmodum omnino contingeret, si nunc Christianæ aviæ oblatio rejiceretur, ne jus impediretur eorum Judæorum, qui Tutores Testamentarii existunt.

Nil obstat, quod hujus rei exempla non adsint.

§. 25. Nonnullos fortasse audieris dicentes, quod si oblatio aviæ admittatur, res fiet, quæ antea nunquam facta fuisse memoretur. Hoc idem Nobis objectum fuit; sed nihil plane ea res Nos commovit, cum ne casus quidem ullus allatus fuerit, quo aviæ oblatio repudiata sit. Cum autem res, quæ in quæstionem cadit, non quidem tantummodo ratione dispicienda, sed quoquo modo executioni mandanda sit, & positiva necessitas adsit de ipsa in alterutram partem decernendi; nullus relictus locus est illius negligendæ, aut in aliud tempus differendæ; sed videndum omnino est, quid secundum justitiam fieri oporteat. Idem plane contigit Gregorii XIII. tempore, quum scilicet ipse decrevit, ut Avi ad Christi Fidem conversi oblatio reciperetur, etiamsi mater dissentiret, quemadmodum a Nobis plene expositum fuit in alia Epistola nostra ad Urbis Vices-Gerentem conscripta; & relatum habetur, ut supra innuimus, apud Sylvium, cui nunc adjungimus Valentiam *tom.* 4. *Commentariorum Theologicorum disput.* 4. *quæst.* 3. *punct.* 3. §. *Quarto dico*: Etenim ne tunc quidem ante ejusmodi sententiam a Pontifice prolatam contigerat, ut oblatio avi, dissentiente matre recepta, unquam fuisset. Ergo & sententia illa nova extitit, & tamen executioni demandata, & cum plausu excepta fuit: Eademque dici potest aditum iis aperuisse, qui in præsentia ad recipiendam aviæ oblationem propensi sunt, quum pari jure censeri debeant avus & avia in eo, quod pertinet ad curam non minus filii, quam filiorum ipsius, cum hæc a familia sua per matrimonium in viri familiam translata, primas in hac partes una cum illo obtinuerit. Et quoniam avi mentione redeunte, objectum illud iterum redit, patriam potestatem penes eumdem, non autem penes aviam residere; non mirum videri debet, si & Nos responsione illa denuo occurramus, videlicet favorem Religionis id præstare, ut patriæ potestatis defectus illi non officiat, qui alio cæteroquin legitimo titulo infantis oblationem facit; ad ea autem, quæ supra dicta sunt, de-

Exemplum Avi in paribus circumstantiis.

Hujus patriæ potestati æquivalet favor Religionis in avia juncta alteri legitimo titulo.

de-

probabile argomento a chi sostiene, ed insegna, non doversi la prelazione nella tutela legittima alla madre sopra l'ava, quando la madre è Ebrea, ma doversi la tutela all'ava Cristiana; così esigendo il favore della Religione, considerato ancora dal Legislatore in un caso d'assai minore importanza; avendo stabilito, che quantunque la madre sia obbligata a dotare la figlia, quando il padre non ha modo di farlo del suo, ciò però si faccia a dirittura dalla madre, ancorchè il padre sia ricco, quando questi sia Cristiano, la prole sia Cristiana, e la madre sia restata nell'infedeltà, o nell'Ebraismo; come ampiamente, riferendo le disposizioni delle Leggi Civili, dimostrano il Bossio *de Dote al c.* 5. §. 2. *n* 26. *e seg.* il Cardinal de Luca *de Dote discurs.* 142. *num.* 54.

§. 24. Si ammette pure, come si deve ammettere, che, generalmente parlando, non hanno luogo i Tutori legittimi, quando vi sono i Testamenti; ma il punto consiste nel vedere, se ciò possa ammettersi, quando i Testamentarj sono sospetti; dandosi anche ai Testamentarj, secondo le Leggi Romane, l'eccezione di sospetto, ed avendo esse incaricate in Roma al Pretore, e nelle Provincie ai Presidi l'obbligo di rimovere i tutori sospetti, come può vedersi nelle Istituzioni di Giustiniano, e nel titolo del Codice: *de suspectis tutoribus vel curatoribus*. Il Pontefice Gregorio IX. nella controversia da esso risoluta nel più volte citato *cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, se il figlio dovesse restare nelle mani della madre Ebrea, o consegnarsi al padre Cristiano, ebbe avanti gli occhi la sopraddetta disposizione delle leggi, come si raccoglie dalle seguenti di lui parole: *Non debet apud eas remanere personas, de quibus possit esse suspicio, quod saluti vel vitæ insidientur illius*; ed avendo sentenziato contro la madre Ebrea, pel pericolo della perversione: *Materque pueri, si cum remanere contingeret apud eam, posset illum adducere ad infidelitatis errorem, in favorem maxime Fidei Christianæ respondemus patri eumdem puerum assignandum*: ciò da fondamento alla risposta, non potersi parlare de' Tutori legittimi, quando vi sono i Testamentarj, se i Testamentarj sono senza eccezione; ma non quando patiscono l'eccezione del pregiudizio, e sono di danno notabile al pupillo, ed offendono la Religione: come per appunto succederebbe, se oggi si ricusasse l'offerta dell'Ava Cristiana per non impedire il diritto degli Ebrei Tutori Testamentarj.

I Tutori testamentarj escludono dalla tutela i legittimi. Non è così quando sono sospetti i Tutori Testamentarj.

§. 25. Avrà ella forse inteso motivarsi da taluno, che, ammettendosi l'offerta dell'ava, si farebbe un passo non mai fatto per l'addietro. Noi pure abbiamo intesa la stessa cosa; ma questa non ci ha fatta veruna breccia, non essendosi nemmeno portato verun caso, in cui sia stata rigettata l'offerta dell'ava: E non essendo il punto, che dee risolversi, ideale, ma pratico, e concorrendo la positiva necessità di dover risolverlo o in un modo, o in un altro, cessa ogni arbitrio di trascurarne, o differirne la risoluzione, ed è d'uopo vedere ciò, che esige la giustizia. Lo stesso per appunto successe nel tempo di Gregorio XIII. quando esso giudicò, che si accettasse l'offerta dell'avo neofito, ancorchè dissentisse la madre, come da Noi fu pienamente dedotto nell'altra nostra Lettera scritta a Monsignor Vice Gerente; caso memorato; come poc'anzi abbiamo detto, dal Silvio, a cui ora aggiungiamo il Valenza *nel tom.* 4. *de' suoi Commenti Teologici disp.* 4. *qu.* 3. *punct.* 3. §. *Quarto dico*; imperocchè nemmeno allora verificossi, che prima della risoluzione del Pontefice si fosse mai accettata l'offerta dell'avo, dissenziente la madre. Essa dunque fu nuova, fu eseguita, e fu ricevuta con applauso; ed essa pure può dirsi, che abbia aperto l'adito a chi inclina ad accettare oggidì l'offerta dell'ava; dovendo esser uguali l'avo, e l'ava in ciò, che appartiene alla cura non meno del figlio, che de' figli del figlio, essendo essa passata dalla sua famiglia, mediante il matrimonio, in quella del marito, ed avendo fatto con lui nella famiglia la prima figura. E perchè, facendosi menzione dell'avo, ritorna sul tavoliere la risposta, che la paterna podestà risiede nell'avo, e non nell'ava, non dee poi parere strano, se sul tavoliere si rimette la replica, non ostare, pel favore della Religione, il difetto della patria podestà a chi per altro legittimo titolo fa l'offerta dell'infante. Poc'anzi si è riferita, ed esposta la comune opinione della madre, che, dissenziente il padre, offre validamente, e lecitamente il figlio

Non oste, che non vi sia esempio alcuno, sopra ciò.

Vi è l'esempio dell'Avo in sim. circostanze.

Alla patria podestà di questo equivale il favore della Religione, congiunto con l'altro legittimo diritto, che ha l'ava.

de communi opinione, qua mater filium, dissentiente patre, valide ac licite baptizandum offert, etiamsi patria potestas in patre non autem in matre sita sit, non injucundum fore arbitramur, si id adjungamus, quod ad rem hanc scribit Vasquez *tomo 2. super 3. part. S. Thom. quæst. 68. art. 10. disput. 155. cap. 3. num. 35. Licet Jure Civili soli patri concessa sit patria potestas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipso Jure peculiares. nempe ut pater usumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, & ut suus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) suitatis gaudeat, quod respectu matris non conceditur; tamen, quod spectat ad retinendum filium in suo consortio, & societate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde si alter consentiat, etiamsi sit mater, quia nimirum videtur ex consortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum spirituale sequi, ratione commodi spiritualis, quod filio ex separatione provenit, consensus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

Jus naturale matris in filiorum educatione non undequaque insuperabile ostenditur.

§. 26. Nisi Nos memoria fallit, nihil aliud modo reliquum est, quam ut quæstioni illi respondeamus quomodo scilicet fieri possit, ut mater, quæ super educatione filii infantis jus habet ab ipsa natura derivatum, quod ideo naturale Jus appellatur, eo jure privari possit ab avia, quæ aliam auctoritatem in nepotem habere nequit, quam quæ ipsi a Jure Civili tribuitur. In quo illud forsan satis esset respondere, præcipuum fundamentum illius præponderantiæ, quæ Aviæ facto tribuitur, in Religionis favore situm esse; quod autem hic quæritur, jam antea quæsitum fuisse in altero casu, quum scilicet Gregorius XIII. Avi factum dissensui matris prævalere debere judicavit; nec ullam de hujusmodi quæsito rationem habitam fuisse. Sed ut ad propositæ interrogationis nodum propius accedamus, quærimus, utrum filii mancipiorum & eorum, qui pleno jure servi sunt, dissentientibus eorum parentibus, baptizari possint: Et quidem, si secundum communem responsum dandum sit, respondendum erit, posse. Iterum igitur quærimus, num hujusmodi parentibus faveret, nec ne, jus naturale pro educatione filiorum suorum infantium, neque responderi posse arbitramur, eosdem naturali eorum jure in proprios filios caruisse. Quærimus denique, quomodo filii prædicti baptizari possint sine consensu parentum, pro quibus stat jus naturale, quod immutabile dicitur: Verum, ut hujusmodi interrogationi responsum dari possit, ad Theologos recurrendum est. Respondent ipsi, jus patrum in filios infantes, pro eo, quod ad educationem pertinet, naturale dici posse duplici ratione, vel scilicet quia a natura originem habeat, vel quia lex naturæ jubeat, ut nemo alius eorum educationi, exclusis parentibus, se immiscere possit. Admittunt Theologi, jus illud primo sensu naturale esse, non autem secundo, ideoque concludunt, quod cum dominium mancipii seu servi, ejusque filiorum, jure gentium in Dominum transferatur, potest Dominus filios infantes a parentibus separare, eosque baptizandos jubere, etiamsi parentes dissentiant. Ita edisserit Sylvius *tom. 4. sup. 3. part. S. Thomæ quæst. 68. art. 10. conclus. 7.*, & ante eum satis solide Suarez *tom. 3. super 3. parte S. Thomæ quæst. 68. art. 10. disput. 25. sect. 4. §. Quocirca*. Jam vero nihil præter jus & fas postulare Nobis videmur, cum contendimus, quod quemadmodum naturæ jus non læditur, ubi, repugnantibus parentibus, baptivorum filiis Baptismus confertur, ita neque idem naturæ jus violari dicatur, quoties, nulla vi adhibita, ac petente persona, quæ id faciendi jus habeat, infans Hebræus, dissentiente matre, aut sacro Fonte abluitur, aut baptizandus offertur; sicut enim pro primo casu militat Jus Gentium, ita pro altero favor Religionis, cujus vis eam Nobis obligationem imponit, ut eamdem promoveamus, quantum, seclusa cujuslibet injuria, Nobis facere permissum est, veluti in præsentia continget, si oblatio Hebræi infantis, quæ ab Avia sponte, fit, recipiatur.

Exemplum de parentibus in servitute pœnali constitutis.

Aliud est Jus a natura originem ducens, aliud lex naturæ aliquid Præcipiens, aut vetans.

Jus a naturæ tributum quod a jure gentium superatur, multo magis cedere debet favori Religionis, & animarum saluti.

§. 27. Habes igitur, dilecte Fili, eas omnes rationes, quibus adducti sumus, ut eam, de qua quæstio est, oblationem recipiendam judicaremus, quemadmodum recipiendam judicamus; quæ rationes & causæ, sive per se singulæ considerentur, sive, ut in casibus practicis fieri consuevit, conjunctim accipiantur, magni procul dubio ponderis, atque momenti sunt. Quod si in re dubia in favorem Fidei pronunciandum esse constans regula est, quisnam erit, qui, perpensis tot propositis rationibus.

Præmissa omnia simul juncta oblationem, accep. tandam suadens.

il figlio al Battesimo, ancorchè la patria podestà sia nel padre, e non nella madre, ed ora pensiamo non dover esser discaro l'aggiungere ciò, che scrive in questo proposito il Vasquez *nel tom.* 3. *sopra la* 3. *parte di S. Tommaso qu.* 68. *art.* 10. *disput.* 155. *cap.* 3. *num.* 35. *Licet Jure Civili soli patri concessa sit patria potestas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipso Jure peculiares, nempe ut pater usumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, & ut suus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) suitatis gaudeat, quod respectu matris non conceditur: tamen, quod spectat ad retinendum filium in suo consortio & societate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde si alter consentiat, etiamsi sit mater, quia nimirum videtur ex consortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum spirituale sequi, ratione commodi spiritualis quod filio ex separatione provenit, consensus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

La difficoltà, che deriva dal diritto naturale della madre sopra l'educazione de' Figli non è insuperabile.

§. 26. Se la memoria non ci tradisce; ora altro non resta, che rispondere al quesito, che si fa, come avendo la madre un diritto derivante dalla natura, e che perciò dicesi jus naturale, sopra l'educazione del figlio infante, possa essa restarne spogliata per fatto dell'ava, che sopra il nipote non può avere altra autorità, che quella, che le proviene dal Jus Civile. Basterebbe forse il rispondere, che la preponderanza del fatto dell'ava ha il suo principal fondamento nel favore della Religione; e che l'interrogazione ora promossa, fu anche promossa nell'altro caso dell'avo, il di cui fatto, secondo la risoluzione di Gregorio XIII., prevalse al dissenso della madre, e che dell'interrogazione non fu fatto verun conto. Ma per entrare nelle viscere del quesito, domandiamo, se i figli dei mancipi, veri schiavi, si possono battezzare dissentienti i loro genitori; e volendosi rispondere secondo la comune opinione, è d'uopo rispondere di sì. Domandiamo, se ai predetti genitori assisteva il jus naturale dell'educazione de' loro figli nell'infantile età; nè vediamo come possa rispondersi, che i predetti genitori fossero privi del loro diritto naturale sopra i proprj figli. Domandiamo finalmente, come possano i figli predetti esser battezzati senza il consenso de' genitori assistiti dal jus naturale, che si dice immutabile; e per rispondere a quest' interrogazione fa di mestieri il ricorrere a Teologi. Rispondono essi, che il jus de' padri sopra i figli infanti in ordine all'educazione può dirsi naturale in due maniere, o perchè ha l'origine dalla natura, o perchè il jus della natura obbliga, che niun altro possa porre mano nell'educazione, privandosene i genitori. Ammettono i Teologi, che il jus sia naturale nel primo senso, e non nel secondo; e però conchiudono, che trasportando il jus delle Genti nel padrone del mancipio, o sia dello schiavo, il dominio d'esso, e de' suoi figli, può il padrone separare i figli infanti da' genitori, e farli battezzare, ancorchè i genitori dissentano. Così la discorre il Silvio *nel Tom.* 4. *sopra la* 3. *parte di S. Tommaso quæst.* 68. *art.* 10. *conclus.* 7., e prima di lui assai profondamente il Suarez *nel tom.* 3. *sopra la* 3. *parte di S. Tommaso quæst.* 68. *art.* 10. *disput.* 25. *sect.* 4. §. *Quocirca*. Non ci pare di pretender molto, quando pretendiamo, che, siccome non è offeso il jus naturale, quando, dissenzienti i genitori, si dà il Battesimo agl'infanti de' schiavi, così nemmeno debba dirsi offeso lo stesso jus della natura, ogni volta che senza veruna violenza, ed a petizione di chi ha jus di farla, o si battezza, o si offre al Battesimo l'infante Ebreo, dissenziente la madre; assistendo al secondo il favore della Religione, fondato sull'obbligo, che abbiamo di promoverla, ogni volta che ciò si può fare senza veruna ingiustizia, come per appunto presentemente succede, accettandosi l'offerta dell'infante Ebreo, che si fa volontariamente dall'Ava.

Evvi l'esempio de' Genitori, che sono in servitù penale.

Altro è il diritto, che ha l'origine dalla natura, altro è il jus naturale che comanda, o proibisce.

Il diritto naturale, se si supera dal diritto delle genti, molto più può superarsi dal favore della Religione, e dell'anime.

I motivi sin qui esposti dimostrano, che debba accettarsi l'obblazione dell'Ava.

§. 27. Ed ecco esposti a lei i motivi, pe' quali abbiamo creduto, e crediamo doversi accettare l'offerta, che è in questione; motivi senza dubbio rilevanti, o ciascheduno d'essi si consideri a parte, o si prendano tutti insieme, come suol farsi giudicando de' casi pratici. E se è massima ben fondata, che in dubbio dee pronunciarsi a pro della Religione; e chi mai sarà, che a vista di tante ragioni non debba almeno ammettere la materia per dubbia, e così conchiudere a pro dell' Ava,

Aut saltem probent rem dubiam esse, & ob id ipsum favore Religionis pronunciari debere. In hanc sententiam tum Consultores S. Officii tum Cardinales Inquisitores Generales convenerunt. Pontifex jubet oblationem Aviæ acceptari. Dat. die 15. Decembris 1751.

bus, materiam hanc saltem pro dubia habendam, adeoque in favorem aviæ, quod idem est in casu, ac in favorem Religionis, decernendum non existimet? Novimus, dilectos Filios Sanctæ Inquisitionis Consultores, tum sacræ Teologiæ, tum Canonici Juris peritos, quorum suffragia validis rationibus innixa perlegimus, pro avia communiter censuisse. His concordes audivimus in Congregatione coram Nobis habita Ven. Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium sententias pro admittenda aviæ oblatione. Quare tam sapientibus consiliis inhærendo, huic Epistolæ nostræ finem imponimus, oblationem aviæ recipiendam esse decernentes, tibique impertientes Apostolicam Benedictionem.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decemb. MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

SAC. CONGRE. RITUUM

Decreta super modo utendi Indulto Pontificalium Capitulo & Canonicis Ecclesiæ Archiepiscopalis Urbinaten. olim a Sede Apostolica concesso, approbantur. & confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

Procemium

IN Throno justitiæ super omnes Gentes Divina dispositione collocati, ad ea potissimum, quæ ab Ecclesiarum Præsulibus pro extirpandis in Ecclesia Dei exortis abusibus, utiliorique commissi Gregis gubernio, provida ratione prius ordinata, & postea a Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Almæ Urbis Congregationibus, quæ vocis nostræ organa sunt, dereta fuerunt, solicitudinis, & vigilantiæ nostræ curas libenter convertimus; illaque, dum Divino cultui, Pastoralique dignitati prodesse comperimus, Apostolicæ nostræ confirmationis robore communimus, prout arbitramur in Domino salubriter expedire.

Indultum a Benedicto XIII. Urbinaten. Capitulo, & Canonicis concessum.

§. 1. Sane pro parte Venerabilis Fratris nostri Antonii Guglielmi moderni Archiepiscopi Urbinaten. exhibita Nobis nuper petitio continebat, quod alias, & postquam fel. rec. Benedictus Papa XIII. Prædecessor noster, per suas Litteras Apostolicas, tunc existentibus Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Urbinaten. ac Dignitates in ea obtinentibus, ut ipsi tam in Civitate, quam in Diœcesi Urbinaten., absente, vel præsente Archiepiscopo, sive interveniente Legationis Urbinatensis S. R. E. præfatæ Cardinali Legato de Latere, in Missis, Vesperis, ac Laudibus solemniter decantandis, ac etiam in Processionibus, Benedictionibus Candelarum, Cinerum, Palmarum, & Fontis Baptismalis, ac in reliquis Ecclesiasticis functionibus, in quibus sacra adhibentur Paramenta, Mitra, aliisque Indumentis, & Paramentis tantum, ad instar Abbatum usum Mitræ habentium, uti libere, & licite possent, & valerent, Apostolica auctoritate perpetuo concesserat, & indulserat, eisque, ut in eorum Armis, & Insigniis Mitram apponi facere, & addere etiam valerent, licentiam, & facultatem dicta Apostolica auctoritate tribuerat, & impartitus fuerat; bon. mem. Thomas Maria Marelli, dum viveret, primum Archiepiscopus Urbinaten. & deinde Imolen. Episcopus tempore, quo ipse dictæ Ecclesiæ Urbinaten. præsidebat, modum, & tenorem dictarum litterarum, tam in illarum interpretatione, quam in decernenda earum executione, prætereundo, easdem litteras, plura, licet in eis non expressa, continere, & comprehendere declaravit in gravissimum dignitatis Archiepiscopalis præjudicium.

Ejus Indulti intelligentia ultra debitos fines extenditur.

§. 2.

Ava, ch'è lo stesso, che dire della Religione? Sappiamo, che i Consultori del Sant' Offizio, e Teologi, e Canonisti, hanno comunemente opinato per l'Avia, avendo letti i loro ben fondati Voti. Abbiamo nella Congregazione tenuta avanti di Noi inteso uniforme il parere de' Cardinali, acciò si accetti l'offerta dell'Ava. Ed inerendo a così savj sentimenti, imponiamo fine a questa Lettera, ordinando, che si accetti l'offerta, e dando a lei l'Apostolica Benedizione.

O almeno provano, che la cosa è dubbia, e perciò dee risolversi a favore della Religione. Questo è stato il parere de Consultori, e de' Cardinali del S. Offizio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decem. MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Comanda il Pontefice s'accetti l'offerta dell'Ava. Dat. die 15. Dec. 1752.

---

§. 2. Quapropter, ubi primum dictus Antonius Archiepiscopus præfatæ Ecclesiæ Urbinaten. certo tunc expresso modo Pastoris solatio destitutæ, eadem Apostolica auctoritate in Archiepiscopum præfectus fuit, sublatis prius per eum nonnullis abusibus in celebratione Divinorum Officiorum inventis, animum suum ad alios abusus, qui respiciebant usum Pontificalium, aliarumque prærogativarum exercitium, quas tunc existentes Capitulum, & Canonici dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentes sibi indebite arrogaverant, removendos convertit. Idcirco dilecto Filio moderno dictæ Ecclesiæ Præposito significavit, quod ad judicium Congregationis ejusdem S. R. E. Cardinalium super Ritibus Ecclesiasticis præpositorum deferri poterat, quænam prærogativæ dilectis quoque Filiis Capitulo, & Canonicis dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus prædictis, vigore dicti Indulti, competerent. Sed perspiciens ipse Antonius Archiepiscopus, quod Capitulum, & Canonici ejusdem Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentes præfati, moras nectendo, nil aliud cupiebant, quam in possessione prætensarum prærogativarum se confovere, censuit, pro muneris sui debito, ac Archiepiscopalis Dignitatis defensione, singula controversiarum Capita, in infrascriptis 13. Dubiis disposita, & inter partes concordata, ac a dilecto similiter Filio nostro Prospero Sancti Georgii ad Velum aureum ejusdem Sanctæ Rom. E. Diacono Cardinali Columna de Sciarra nuncupato, in controversia hujusmodi Ponente, subscripta, eidem Congregationi proponere.

Lis, & controversia inter modernum Archiepiscopum, & Capitulum agitata coram Congr. sac. Rit.

Dubia in Congregat. proposita.

§. 3. Quorum Dubiorum tenor est, qui sequitur, videlicet.

Primo. *An Dignitates, & Canonici Metropolitanæ Ecclesiæ Urbinaten. uti possint Annulo, Cruce pectorali cum gemmis, Caligis, Sandaliis, & Chyrothecis, præsertim auro ornatis, in casu &c.*

II. *An eædem Dignitates, & Canonici Pontificaliter celebrantes uti queant Faldistorio, & quatenus negative, quomodo sedere debeant?*

III. *An Faldistorium debeat esse coopertum loserico coloris currentis, seu simplici panno?*

IV. *An uti valeant Palmatoria, seu Bugia in Pontificalibus, & an in Missis lectis, seu privatis?*

V. *An liceat eisdem in Missa Pontificali Populum salutare, dicendo* : Pax vobis, *loco dicendi* : Dominus vobiscum?

VI. *An post Missas, Vesperas, aut Matutinum in Pontificalibus celebratum, possint ipsi solemnem dare Benedictionem, dicendo* : Sit nomen Domini benedictum;

 seu

seu potius simplicem Benedictionem tantum post Missam, *dicendo* : Benedicat vos Omnipotens Deus *cum unico* , *seu cum trino signo Crucis?*

VII. *An Dignitates*, *& Canonici in Missis*, *aut Vesperis in Pontificalibus celebratis*, *benedicendo populum cum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento*, *dare possint trinam Benedictionem*, *vel unicam tantum dare debeant?*

VIII. *An eædem Dignitates*, *& Canonici induti Mitra*, *aliisque Paramentis ad instar Abbatum*, *etiamsi Missas*, *aut Vesperas in Pontificalibus non celebraverint*, *dare possint trinam Benedictionem?*

IX. *An possint Pontificaliter celebrare Missas in Ecclesiis Monialium absque consensu Archiepiscopi?*

X. *An in vestitionibus*, *& velationibus Monialium factis de commissione Archiepiscopi*, *uti possint Mitra?*

XI. *An in Metropolitana Ecclesia uti possint Mitra*, *& Pontificaliter celebrare*, *in Missis Defunctorum?*

XII. *An in Insigniis*, *& Armis suæ Familiæ*, *appositis*, *vel apponendis in Paramentis sacris*, *aliisque rebus Ecclesiam concernentibus*, *loco Mitræ*, *vel una cum ipsa*, *Pileum apponere valeant?*

XIII. *An dictæ Dignitates*, *& Canonici in Processionibus Sanctissimi Corporis Christi incedere possint capite Mitra cooperto.*

Rescripta super singulis præmissis dubiis edita.

§. 4. *Et Sacra eadem Congregatio*, *utraque Parte scripto & voce informante audita*, *visisque juribus hinc inde deductis*, *ad relationem prædicti Cardinalis Ponentis*, *rescribendum censuit*.

Ad Primum : *Affirmative juxta modum* : *modus est*, *quod in Missis solemniter decantandis solus Celebrans uti possit enuntiatis Indumentis auro non ornatis*, *nec non annulo cum unica gemma*, *& Cruce pectorali sine gemmis*, *& amplius*.

Ad II. *Negative*, *& sedere debeant in scamno cooperto tapete*, *vel panno currentis coloris*, *& amplius*.

Ad III. *Provisum in secundo*, *& amplius*.

Ad IV. *Negative*, *& amplius*.

Ad V. *Negative*, *& amplius*.

Ad VI. *Negative ad primam partem*, *affirmative ad secundam*, *cum unico signo*, *& amplius*.

Ad VII. *Negative ad primam partem*, *affirmative ad secundam*, *cum unica tantum*, *& amplius*.

Ad VIII. *Negative*, *& amplius*.

Ad IX. *Negative*, *& amplius*.

Ad X. *Negative*, *& amplius*.

Ad XI. *Negative*. *& amplius*.

Ad XII· *Affirmative quoad Mitram tantum*, *& amplius*.

Ad XIII. *Negative*, *& amplius*.

Et ita decrevit, *ac servari mandavit die* 29. *Januarii* 1752.

M. Marefuscus Sac. Rituum.
Cong. Secretarius

Archiepiscopus supplicat pro confirmatione Apostolica.

§. 5. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ea, quæ Sedis Apostolicæ munimine roborantur, firmius subsistant, & exactius ab omnibus observari soleant; propterea que dictus Antonius Archiepiscopus, ne adversus decretum, & mandatum ab eadem Congregatione super præmissis, ut præfertur, edita, quidquam unquam sub quovis pretextu a modernis, & pro tempore existentibus Capitulo, & Canonicis dictę Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, opponi, seu illa impugnari, aut eis contradici queat, plurimum cupiat, decretum, & mandatum hujusmodi, pro majori illorum validitate, & subsistentia, ac inviolabili observantia, per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam perpetuo, ut, infra, opportune approbari, & confirmari: quare pro parte prædicti Antonii Archiepiscopi Nobis

bis fuit humiliter supplicatum, quatenus ei in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 6. Nos igitur, qui dignum & rationi consonum arbitramur, honestis votis, & petitionibus hujusmodi annuere, & abusus prædictos, potius a vanitate, quam a pietate Ministrorum introductos, removere sinceris desideramus affectibus, eidem Antonio Archiepiscopo specialem gratiam facere volentes, illiusque zelum, & pietatem debitis laudibus commendantes, ipsumque a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequens, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, decretum, & mandatum hujusmodi ab eadem Congregatione super præmissis, ut præfertur, edita, tanquam Dignitatis Archiepiscopalis respicientia, ac ad abusus in Ecclesia Dei removendos tendentia, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuo approbamus, & confirmamus, iisque perpetuæ, inviolabilis, & irrefragabilis Apostolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, illaque a præfatis modernis, & pro tempore existentibus Capitulo, & Canonicis dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, aliisque omnibus, & singulis, ad quos nunc spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit in futurum, firmiter, & inviolabiliter observari, & adimpleri, nec ab illorum observantia, & adimplemento hujusmodi ullo unquam tempore resiliri, aut recedi debere. Pontifex præmissa approbat & confirmat, ac perpetuo servari mandat.

§. 7. Easdemque præsentes semper, & perpetuo validas, & efficaces existere, & fore, ac nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, aut in jus, vel controversiam vocari; nec sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus per Nos, & Sedem Apostolicam prædictam sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam Motu proprio factis, & faciendis comprehendi, vel confundi, sed semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data per præfatum Antonium Archiepiscopum, & successores suos dictæ Ecclesiæ Urbinaten. Præsules pro tempore existentes, quandocumque eligendos, concessa fore, & esse, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere. Clausulæ pro perpetuo præsentium Litterarum vigore.

§. 8. Sicque, & non alias per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari, & definiri debere; & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Aliter judicari prohibetur.

§. 9. Non obstantibus quibusvis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibus, Universalibusque Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, & quatenus opus sit, dictæ Ecclesiæ Urbinaten. etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis personis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet forsan concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis specifica, & expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & insertis habentes illis alias in suo robore permansuris, latissime, & plenissime, ac specialiter, & expresse, necnon opportune, & valide, ad præmissorum validissimum effectum, hac vice dumtaxat, harum quoque serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Contra iis derogatur.

P 2 §. 10.

Sanctio. §. 10. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis roboris, adjectionis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. die 28. Febr. 1752. Datum Romę apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo tertio Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

I. C. Travagli.

X.

I. Miliatus.

I. Smarchers.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

XIV.

Nova concessio, pro personis Sæcularibus utriusque Sexus, tam Tertio Ordini S. Francisci de Paula adscriptis, quam Chordigeris ejusdem Sancti Funiculum benedictum deferentibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium

INEXHAUSTI Ecclesiæ Thesauri administrationem & dispensationem, Dei voluntate Nobis commissam, summa, qua decet, fide, ac diligentia gerere satagentes, dubia quæque, & incertitudines circa Indulgentias, & spirituales Gratias a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, piis maxime Personarum cœtibus concessas, ne Christifidelium animi nutantes in incerta ferantur, ac ob id eorum languescat charitas & fides, declarare, ac etiam quandoque novis ex integros factis concessionibus, de medio tollere non omisimus; & quoties id ipsum similes causæ Nobis fidenter expositæ suadere dignoscuntur, eamdem viam insistentes, spiritualibus piorum Institutorum profectibus, & Christifidelium devotioni consulere non recusamus.

Instantia facta Pontifici pro nova concessione Indulgentiarum Tertiariis S. Francisci de Paula, & illius Chordigeris.

§. 1. Cum itaque dilectus Filius Julius Malmusius Presbyter Ordinis Sancti Francisci de Paula Minimorum nuncupatorum expresse Professus, ejusdemque Ordinis modernus Procurator Generalis, seu Zelosus nuncupatus, Nobis nuper supplicaverit, ut Indulgentias, & peccatorum remissiones Personis utriusque sexus Sæcularibus, tam *Tertiariis* nuncupatis, quam aliis Cingulum laneum dicti S. Francisci gerentibus, *Chordigeris* nuncupatis, competentes, quemadmodum Nos ipsi superiori anno ad præfiniendas Indulgentias Fratrum, & Sororum Tertii etiam Ordinis Sæcularis S. Francisci de Assisio nuncupati peculiaribus nostris Litteris incipientibus: *Ad Romanum Pontificem*: sub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno undecimo præstitimus, præfinire etiam & edere dignaremur; Nos dicti Julii supplicationem non modo congruam, sed etiam necessariam quodammodo agnoscentes, ex quo videlicet Ven. Dei Famulus Innocentius Papa XI. Prædecessor noster in generali Decreto super Indulgentiis die VII. Marti Anni Domini, MDCLXXIII. per ipsum edito, inter apocryphas Indulgentias, nonnullas etiam recensendas judicavit, quæ in aliquibus tunc impressis f olii asserebantur iis concessæ, qui Cingulum prædicti S. Francisci de Paula gerentes, *Chordigeri* dicuntur, ipsius Julii precibus annuentes, Tertiariorum tamen seorsim a Chordigeris hujusmodi ratione habita, circa Indulgentias, tam illis, quam hisce deinceps competituras, harum nostrarum Litterarum tenore, ut infra, stabilire in Domino judicamus.

Pontifex agnoscit huius instantiæ necessitatem & precibus annuit, Tertiariorum Chordigeris seorsim habita ratione.

De Regula Tertiariis a S. Francisco de Paula proposita.

§. 2. Sane præter Regulam Fratribus sui Ordinis, Minimis nuncupatis, nec non Monialibus, præstitutam, idem Sanctus Franciscus de Paula, exemplum forsan prædicti Sancti Francisci de Assisia præ oculis habens, aliam quoque utriusque sexus Sæcularibus Personis, Tertiariis, ut præfertur, nuncupatis, aptatam edidit Regulam, ab Alexandro VI. & Julio II. Romanis Pontificibus etiam Prædecessoribus nostris, ut accepimus, approbatam. Cui quidem Regulæ, ac Tertio Ordini Sancti Francisci de Paula, omissis iis, quæ de aliis illustribus Personis enarrantur, adscriptum olim & aggregatum fuisse novimus S. Franciscum Salesium Episcopum Genovensem, de quo hæc habentur in ejus Vita per Augustum etiam Salesium illius ex Fratre Nepotem conscripta Lib. IX. pag. 405. *Cinctus est igitur in Monasterio Divi Andreæ ab Antonio Biliaco Superiore, & in Fratrum numerum relatus &c. Deinceps cum ex Minimis aliquis inter eundum offenderet.*

Cingu-

Cingulum illud trahens ex perula: videte, inquiebat, num ego Frater vester sim; atque re solo vera, non nomine, sum Minimus.

Tertiariis utriusque sexus Sæcularibus Indulgentias indulget, id est Plenariam in ingressu, & quater in anno, ac in mortis articulo.

§. 3. Hisce igitur utriusque sexus Sæcularibus Personis prædictam Regulam S. Francisci de Paula pro Tertiariis conditam professuris, & in Tertium Ordinem hujusmodi ingressuris, die eorum, & earum ingressus, si vere pœnitentes, & confessi, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, Plenariam, nec non iisdem nunc & pro tempore existentibus ejusdem Tertii Ordinis Fratribus, & Sororibus, vere pœnitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui in Dedicationis S. Michaelis Archangeli, ac in ejusdem S. Francisci de Paula, & dicti S. Francisci Salesii, nec non Commemorationis Sanctorum Omnium die prima Novembris Festis diebus, a primis Vesperis usque ad occasum Solis dierum hujusmodi, Ecclesiam aliquam Ordinis Fratrum Minimorum prædictorum, vel in ejus defectum, in Civitate vel loco, ubi ipsi tunc degent, aliam quamcumque hujusmodi Civitatis, vel loci Ecclesiam devote visitaverint, & inibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint; singulis præfatis diebus, quibus id egerint, etiam Plenariam; in cujuslibet vero eorum mortis articulo, si vere pariter pœnitentes, & confessi, ac sacra Communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, saltem contriti, Sanctissimum JESU Nomen, ore, si potuerint, sin minus corde, devote invocaverint, Plenariam similiter omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

Et Indulgentias Stationum Urbis.

§. 4. Iisdemque tam in Civitatibus, & locis, ubi dictæ Ecclesiæ Fratrum Ordinis Minimorum existunt, quam alibi ubivis commorantibus, qui singulis Quadragesimalibus, & aliis Anni diebus, in quibus Stationes Ecclesiarum Urbis & extra illius muros sitarum occurrunt, prout in Missali Romano descriptæ sunt, aliquam, primodicti Ordinis, si ibi fuerit, alioquin aliam ejusdem Civitatis, vel loci, ubi eos pro tempore residere, vel morari contigerit, Ecclesiam devote visitaverint, &, ut præfertur, oraverint, ut easdem Indulgentias consequantur, quas consequerentur, si iisdem Stationum temporibus & diebus, singulas Ecclesias dictæ Urbis, & extra illius muros hujusmodi, pro iisdem Stationibus, & Indulgentiis consequendis destinatas, personaliter visitarent, concedimus, & indulgemus.

Ac in aliis 18. diebus 7. annorum &c.

§. 5. Ipsis quoque vere pœnitentibus, & confessis, sacraque Communione refectis, qui in Festis Nativitatis Domini Nostri JESU CHRISTI, Resurrectionis Dominicæ, & Pentecostes, ac Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis Beatissimæ Virginis Mariæ, Apparitionis S. Michaelis Arcgangeli, nec non Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Andreæ, Jacobi, Joannis, Thomæ, Philippi & Jacobi, Bartholomæi, Matthæi, Simonis & Judæ, & Mathiæ, aliquam Ecclesiam, ut supra, visitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, quo die præfatorum id egerint, septem annuos & totidem Quadragenas de injunctis eis, vel alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

De Chordigerorum institutione.

§. 6. Quo vero ad alios supradictos ejusdem S. Francisci de Paula *Chordigeros* nuncupatos, qui non quidem Regulam Tertii Ordinis ipsius Sancti Francisci profitentur, sed Cingulum, seu Funiculum laneum ab aliquo ex Fratribus primodicti Ordinis Professis, seu alio quocumque, ad id a Superioribus Regularibus deputato, benedictum, sibique cinctum deferunt: Etsi de hac Institutione nullum extet authenticum monumentum, & pie solummodo credatur, prædictum Sanctum Fundatorem adhuc in humanis agentem, Personis utriusque sexus, devota ad eum affectione & obsequio recurrentibus, licet in prædicto Tertio Ordine nequaquam professis, Cingulum seu Funiculum laneum a se benedictum, ac illi similem, quem ipse deferebat, dare solitum fuisse; Certum porro est, subsequentibus temporibus pium hunc morem magis magisque invaluisse; Cumque Romani Pontifices prædecessores nostri hac de re edocti, ac Ecclesiarum Præsules id ipsum in suis Civitatibus & Diœcesibus factitari non ignorantes, nunquam piæ huic Institutioni obsistendum, aut adversandum judicaverint; Nos sane nullum eidem obstaculum aut impedimentum afferre intendimus; sed ad omnem tollendam confusionis occasio-

nem

nem, quemadmodum iis, qui supradictum Tertium Ordinem Sancti Francisci de Paula profitentur, proprias Indulgentias harum serie impertiti fuimus; ita & alterius Instituti Personis, quæ simpliciter Cingulum seu Funiculum prædictum deferunt, Chordigerique nuncupantur, ipsarum præsentium tenore, proprias quoque, ac certas ab ipsis lucrandas Indulgentias assignare decrevimus.

§. 7. Cæteris igitur utriusque sexus Christifidelibus, etiamsi Tertium Ordinem prædictum professi non fuerint, qui cingulum seu Funiculum laneum, quem vocant S. Francisci de Paula, a modernis & pro tempore existentibus Ordinis Minimorum Superioribus, vel ab alio Presbytero ejusdem Ordinis Professore, seu alio quocumque ab iisdem Superioribus deputato benedictum, & ab eis susceperint, ea die, qua vere pœnitentes & confessi, ac Sacra Communione refecti, primo id egerint, Plenariam: Præterea eisdem utriusque sexus Chordigeris vere quoque pœnitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui in Festo prædicti S. Francisci de Paula, a primis Vesperis usque ad occasum Solis, Ecclesiam aliquam Fratrum Ordinis Minimorum, vel in ejus defectum aliam quamcumque Civitatis vel Loci, ubi eos pro tempore degere contigerit, devote visitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, etiam Plenariam: Item eisdem, dum in articulo mortis constituti, vere pœnitentes, & confessi, ac Sacra Communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, saltem contriti, Sanctissimum JESU Nomen corde, si ore non potuerint, devote invocaverint, itidem Plenariam omnium peccatorum suorum remissionem & Indulgentiam concedimus, & impertimur: Nec non, ut quisquis eorum & earum, præfatum Cingulum seu Funiculum benedictum deferens, semel in die, si in honorem Domini Nostri JESU CHRISTI, & Sanctorum Apostolorum ejus, pias, ut præfertur, preces effuderint, quo die id egerint, Centum dierum Indulgentiam consequatur, concedimus pariter & indulgemus.

Eis proprias Indulgentias impertitur videlicet Plenariam in actu susceptionis Cinguli, & in Festo S. Francisci, ac in articulo mortis.

Et pro aliquibus precibus Centum dierum quotidianam.

§. 8. Deinde tam primodicti Tertii Ordinis, quam alterius pii Instituti prædicti Personis Sæcularibus utriusque sexus, quoties ipsi, & quilibet eorum, Missis & aliis Divinis Officiis in Ecclesiis celebrandis, & recitandis devote interfuerint, ac pauperes hospitio susceperint, vel pacem inter inimicos composuerint, seu componi fecerint, vel procuraverint, vel etiam, qui corpora Defunctorum ad sepulturam associaverint, aut quascumque Processiones de licentia Ordinarii faciendas, Sanctissimumque Eucharistiæ Sacramentum, tam in Processionibus, quam cum ad infirmos, vel alias quocumque & quandocumque pro tempore deferetur, comitati fuerint, vel impediti, Campanæ ad id signo dato, semel Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam dixerint, aut quinquies Orationem & Salutationem eamdem pro necessitatibus Sanctæ Matris Ecclesiæ, sive pro Animabus Defunctorum tam ejusdem Tertii Ordinis, quam Chordigerorum præfatorum recitaverint, aut devium aliquem ad viam salutis reduxerint, & ignorantes præcepta Dei, & quæ ad salutem sunt, docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint; Toties pro quolibet prædictorum operum exercitio, sexaginta dies de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesia consueta, relaxamus.

Indulgentias item communiter Tertiariis & Chordigeris concedit, Idest LX. dierum pro operibus suis.

§. 9. Eisdemque non solum Tertiariis, sed etiam Chordigeris, ut omnes & singulas Indulgentias, & peccatorum seu pœnarum remissiones & relaxationes hujusmodi, ab ipsis, ut præfertur, respective consequendas, etiam pro Animabus Christifidelium Defunctorum, quæ Deo in charitate conjunctæ ex hac luce migraverint, per modum suffragii applicare possint, misericorditer in Domino concedimus & indulgemus.

Omnes Indulgentias, ut supra, concessas applicari posse Animabus Purgatorii permittit.

§. 10. Cæterum alias omnes & singulas Indulgentias & peccatorum remissiones Personis utriusque sexus tam prædicto Tertio Ordini S. Francisci de Paula adscriptis, quam Chordigeris præfatis, sive directe & immediate, sive promiscue, aut alio quocumque modo etiam per communicationem cum Minimorum prædictorum, & aliorum Mendicantium Fratrum Ordinibus, tam vigore Privilegiorum, & Litterarum Apostolicarum, quam vivæ vocis oraculo, aut alias quovis modo per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, ac Nos, & Apostolicam Sedem

Revocat omnes alias Indulgentias Tertiari & Chordigeris concessas.

 hacte-

hactenus concessas, confirmatas, approbatas, & innovatas, eisque hucusque competentes, seu per eos prætensas, earumdem præsentium tenore revocamus, cassamus, abolemus, annullamus, & abrogamus.

Clausulæ. §. 11. Præsentes autem Litteras, tam quoad concessiones superius factas, quam quoad revocationem, & abolitionem hujusmodi, etiamsi eidem Tertio Ordini S. Francisci de Paula adscripti, & Chordigeri præfati, seu alii quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, eisdem non consenserint, nec ad ea vocati aut auditi fuerint, nullo unquam tempore impugnari, seu de voluntatis nostræ defectu, aut subreptionis, obreptionis, aliove quolibet vitio notari; vel adversus eas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve juris vel facti remedium impetrari posse: sed semper & perpetuo firmas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac iis, quorum favorem concernunt, in omnibus & per omnia plenissime suffragari, & respective ab iis, ad quos pertinet, inviolabiliter observari; sicque, & non aliter, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpositos, aliosque etiam de Latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuntios, de præmissis judicari, interpretari, ac definiri debere decernimus, atque irritum & inane si secus a quoquam cujuslibet auctoritatis præsidio scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Committitur Episcopis &c. ut pro præsentium observantia invigilent. §. 12. Quocirca Venerabilibus Fratribus nostris Ecclesiarum Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis, nec non prædictæ Apostolicæ Sedis Nuntiis, & S. Officii Inquisitoribus, harum quoque serie, & dicta auctoritate committimus & mandamus, ut nullas alias Indulgentias, seu peccatorum remissiones, præter præmissas, per quoscumque, tanquam prædicto Tertio Ordini S. Francisci de Paula, & Chordigeris hujusmodi, specialiter, & intuitu eorum Instituti, competentes, vulgari, nunciari, aut proponi permittant; Sed ipsarum præsentium tenorem per ipsos fideliter, ut par est, observari faciant; Et siqui forte contumaces, vel rebelles fuerint, aut quovis modo præsentibus contradixerint, omnibus juris remediis, appellatione postposita, compescant.

Derogatio contrariis. §. 13. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, nec non Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quesito non tollendo, ac, ejusdem Tertii Ordinis S. Francisci de Paula, ac, si quæ sit, prædictorum Chordigerorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis prædicto Tertio Ordini S. Francisci de Paula, & Personis ei adscriptis in contrarium præmissorum forsan concessis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstanda transumptis. §. 14. Volumus autem, ut præsentium Transumptis, etiam impressis, ac pro tempore existentis Procuratoris Generalis seu Zelosi dicti Ordinis, vel alicujus Notarii publici manu subscriptis, & alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, vel pro tempore etiam existentis Correctoris Generalis ejusdem Ordinis sigillo munitis, eadem fides adhibeatur, quæ præsentibus ipsis haberetur, si forent ostensæ.

Sanctio pœnalis. §. 15. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, impertitionis, indulti, relaxationis, revocationis, abolitionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII. tertio Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo. Dat. die 28. Febr. 1752.

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XV DE BONIS ECCLESIARUM,

Quæ ſemel ab Infidelibus occupata, deinde, in Chriſtianorum poteſtatem devenerunt.

Epiſtola ad Rev. P. Nicolaum Lercari Sac. Congregationis de Propaganda Fide Secretarium conſcripta, occaſione Poſtulatorum a R. P. Archiepiſcopo Antibarenſi eidem Congregationi propoſitorum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Antibarenſis Civitatis conſtitutio & ſtatus civilis & Eccleſiaſticus.

URBEM Antibarum, italice *Antivari*, eo nomine appellatam, propterea quod in ora illius regionis, quæ nunc *Albania* dicitur, contra Barium Apuliæ civitatem conſtituta ſit, jamdudum, ut noſti, Othomanicæ Dominationis jugum premit, ab anno ſcilicet 1571. ut teſtatur Reipublicæ Venetæ Senator Jacobus Diedo in nitida, quam nuper edidit, Hiſtoria ejuſdem Reipublicæ *tom. 2. lib. 7. pag.* 261. Neque Venetis datum eſt, illius poſſeſſionem recuperare, magno licet virtutis conatu, tum anno 1648. tum etiam anno 1717. in id incubuerint, ut idem Hiſtoricus proſequitur. De hac Urbe P. Daniel Farlatus *tom. 1. Illyrici Sacri*, *in Prolegomenis part. 2. cap. 5. §. 3. pag.* 150. ita ſcribit: *Antibarium Urbs priſcis ignota, quod ſæculis poſterioribus condita fuit e regione Barii civitatis Apuliæ, a qua denominata eſt, quaſi contra Barium*; idemque Auctor ſubdit, Dioclea urbe in ruinis jacente, Archiepiſcopalem illius titulum translatum fuiſſe Antibarum; & nomina Epiſcoporum ſuffraganeorum, qui novo Archiepiſcopo aſſignati fuerunt, deſcripta legi in Bulla Alexandri Papæ II.; Ut autem Sedes Archiepiſcopalis in præfata civitate collocaretur, occaſionem deſumptam fuiſſe ex infortunio, quod accidit quatuor Epiſcopis, Antibarenſi, Cattarenſi, Olchinienſi, & Suacenſi, qui, dum Spalatrum petebant, ut Provinciali Concilio intereſſent, naufragio perierunt; ut videre eſt *in laudatis Prolegomenis part. 3. ſect. 2. §. 5. pag.* 308.

Dubia ab Archiepiſcopo propoſita.

§. 2. Venerabilis Frater hodiernus Archiepiſcopus Antibarenſis, paſtoralis zeli laude magnopere commendandus, quum Diœceſim ſuam viſitaſſet, & acta Viſitationis ad Congregationem de Propaganda Fide miſiſſet, ſuper duobus ſequentibus capitibus opportunum ſibi lumen ab eadem præberi, & adjumenta præſtari poſtulavit. In primo capite exponit, Turcas Albania potitos, magnam partem bonorum ad Eccleſias pertinentium occupaſſe, quorum nonnulla deinde Chriſtifidelibus divendita, alia vero eiſdem ad colendum tradita fuerunt. In ſecundo autem refert, nonnullos ex Chriſtianis, domos habentes proximas Eccleſiis everſis, & prædia prædiis Eccleſiarum contigua, areas & terras ad eaſdem Eccleſias olim pertinentes uſurpaſſe. Quærit propterea quomodo in his ſe gerere debeat; & an hujuſmodi malis remedium ullum, & quodnam ſit adhibendum; declarans ſe lumine ſibi præſtito uſurum, ut opportunis documentis inſtruat Confeſſarios, qui ea vehementer exoptant, quum aliqui ſint ex hujuſmodi poſſeſſoribus, qui nihil penſi habeant, alii vero propriæ conſcientiæ ſtimulos cohibere cupiant, atque a cenſuris abſolvi, quas contra detinentes Eccleſiarum bona ſtatutas & latas eſſe non ignorant. Addit præterea Archiepiſcopus, hoc idem, quod in præfata viſitatione peragenda, in ſua Diœceſi evenire comperit, in aliis quoque Albaniæ Diœceſibus contingere; itaut, manibus magno operi admotis, tumultus, atque diſcordias ſuſcitatum iri valde pertimeſcat.

De bonis Eccleſiarum quæ Chriſtiani de manibus infidelium acquiſiverunt. De iis, quæ Chriſtiani ipſi occuparunt.

Congregationis de propaganda Fide ſententia & conſilium.

§. 3. Utroque capite hujuſmodi in Congregatione de Propaganda Fide mature diſcuſſo, exiſtimavit ipſa, debere Archiepiſcopum, accitis ad ſe Miſſionariis, Parochis, & Confeſſariis, eiſdem injungere, ut pœnitentibus demonſtrent, non poſſe eos ſine propriæ conſcientiæ damno detinere bona, quæ olim ad Eccleſias pertinen-

XV.

SOPRA I BENI

Delle Chiese, occupati già dagl' Infedeli, e poi venuti in potere de' Cristiani.

Lettera scritta da N. S. a Monsig. Niccolò Lercari Segretario della Congregazione de Propaganda Fide, a motivo d'alcuni Quesiti proposti da Monsignor Arcivescovo d'Antivari alla stessa Congregazione.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

LA Città d'Antivari, che in latino dicesi *Antibarum*, per esser situata dirimpetto alla Città di Bari, Città della Puglia, si ritrova, come bene Ella sa, da molto tempo in qua, cioè dal 1571. sotto il giogo della Potenza Ottomana, come espone il moderno Senatore Giacomo Diedo nella sua bella Storia della Repubblica di Venezia *al tom.* 2. *lib.* 7. *pag.* 261. non essendo riuscito ai Veneziani nel 1648. e nemmeno nel 1717. di poterla ricuperare, ancorchè con molto valore ne tentassero l'impresa, come prosiegue lo stesso Storico. Il Padre Daniele Farlato *nel tom.* 1. *del suo Illirico Sacro nei Prolegomeni part.* 2. *cap.* 5. §. 3. *p.* 170. così scrive: *Antibarium Urbs priscis ignota, quod sæculis posterioribus condita fuit e regione Barii Civitatis Apuliæ, a qua denominata est, quasi contra Barium*; e lo stesso Autore aggiugne, essere stato trasferito da Dioclea, Città rovinata, ad Antivari il titolo Arcivescovile, e leggersi ancora in una Bolla d'Alessandro II. i Vescovi suffraganei assegnati al nuovo Arcivescovo; essendosi presa la congiuntura di piantare nella detta Città la Sede Arcivescovile, per la disgrazia seguita ai quattro Vescovi Antibarense, Cattarense, Olchiniense e Suacense, che naufragarono nel mare, nel mentre che andavano a Spalatro, per assistere ad un Concilio Provinciale; come può vedersi *nella terza parte de' citati Prolegomeni sect.* 2. §. 5. *pag.* 308.

Della situazione della Città di Antivari, e suo stato civile ed Ecclesiastico.

§. 2. Il Prelato odierno Arcivescovo è un Ecclesiastico di molto zelo; ed avendo fatta la Visita della sua Diocesi, ed avendone trasmessi gli Atti alla Congregazione di Propaganda, ha chiesto i lumi opportuni, e gli ajuti sopra i due seguenti punti. Nel primo espone, che, impadronitisi i Turchi dell' Albania, occuparono gran parte de' beni appartenenti alle Chiese, e che alcuni di questi furono di poi venduti a' Cristiani, ed altri dati pure a lavorare a' Cristiani. Nel secondo rappresenta, che avendo alcuni Cristiani le loro case vicine alle Chiese rovinate, e godendo i beni contigui a quelli delle dette Chiese, hanno occupati i terreni, che ad esse appartenevano: Cercando, come debba contenersi, e se, e qual remedio possa applicarsi, per riparare i detti disordini; volendo prevalersi de' lumi, che a lui saranno somministrati, per dare le opportune istruzioni a' Confessori, che ne sono ansiosi, essendovi alcuni, che possiedono, e a null' altro pensano; ed essendovi altri, che vorrebbero quietare le loro coscienze, ed essere prosciolti dalle censure fulminate contra quelli, che ritengono i beni delle Chiese: Nè lascia l'Arcivescovo d'aggiungere nella predetta sua Visita, che quanto succede nella sua Diocesi, succede ancora nell' altre dell' Albania, e che pur troppo, mettendosi mano alla grand' opera, teme di tumulti, e di discordie.

Dubbi proposti dall' Arcivescovo. De' beni delle Chiese acquistati da' Cristiani dalle mani degl' Infedeli. Di quelli, che i Cristiani medesimi hanno occupati.

§. 3. Esaminatosi l'uno e l'altro punto nella Congregazione di Propaganda, ha essa creduto dovere l'Arcivescovo chiamare a se i Missionarj, i Parochi, ed i Confessori, ingiugnendo loro di far comprendere ai penitenti, che senza aggravio delle loro coscienze non possono ritenere i beni, che anticamente apparte-

Parere o suggerimento della Sacra Congregaz.

nentia, deinde a Turcis occupata, in eorum manus devenerunt, sive ea a Turcis ipsis emerint, sive tanquam derelicta sibi usurpaverint; ideoque necessarium omnino esse, ut aliquem legitimum titulum habeant, quo se in eorum bonorum possessione confovere possint; totamque difficultatem in novo hujusmodi legitimo titulo adinveniendo versari. Quamobrem ipsa Congregatio proposuit, ut possessores Archiepiscopum adire debeant, eique distinctam exhibere indicationem quantitatis, qualitatisque bonorum, quæ ex antiquo Ecclesiarum censu ad eos ita pervenerunt. Ipsius autem Archiepiscopi æquitati & prudentiæ permittendum, ut & Ecclesiarum utilitati, quantum fas est, providere, & possessoribus novum legitimum titulum procurare studeat, eos admittendo ad novos contractus, puta, emphyteuticos, tenuissimis etiam canonibus impositis, juxta facultates, quæ a Nobis præfato Archiepiscopo concedi poterant. Conclusit denique, hac facilitate dumtaxat erga illos agendum, qui invitati ad præmissa præstanda accesserint, contumacibus in propria perditione derelictis. Quum vero hæc omnia a te, Dilecte Fili, juxta tui ministerii debitum, Nobis diligenter relata fuerint, & pro opportuna facultatum concessione supplicatum; Nos vero ad rem accurate inspiciendam & perpendendam nonnihil temporis sumpserimus; nunc tandem decrevimus sententiam nostram hac super re, quæ magni momenti effectus parere potest, in scriptis redigere.

Pont. rem examinat, & in hac epistola pertractandam suscipit.

Acquirendi rerum dominii titulum ex bello justo oritur.

§. 4 Sane a nemine in dubium revocatur, quidquid in bello justo capitur, quod ad hostem pertinebat, in victoris dominium transire; mobilia scilicet in illius potestatem, qui primus ea occupaverit, immobilia vero in dominium supremi Principis, qui bellum intulit, ut sibi quo ipsius belli expensis satisfaciat, aliquando etiam, ut majores ad defensionem vires sumat, ac se a futuris eventibus tueatur, Sylvius *in* 2. 2. *q* 40. *art.* 1. *q.* 6. *conclus.* 6. *&* *conclus.* Covarruvias *in* 2. *part. Relect. Regul Possessor malæ fidei* §. 11. *sub num.* 6. Similiter extra controversiam est, in bello injusto, totum id, quod capitur restituendum; quum occupatio hujusmodi nihil aliud sit, quam formalis rapina. Ita docet S. Thomas 2. 2. *qu.* 66. *art. ad primum*; en ejus verba: *Circa quædam distinguendum est: quia si illi, qui deprædantur hostes, habeant bellum justum, ea, quæ per violentiam in bello acquirunt, eorum efficiuntur: & hoc non habet rationem rapinæ; unde nec ad restitutionem tenentur &c. Si vero illi, qui prædam accipiunt, habeant bellum injustum, rapinam committunt, & ad restitutionem tenentur.* Illustria sunt exempla veterum Romanorum, qui quum injustitiam belli suscepti agnoverunt, quidquid abstulerant, prompte restituerunt ac detrimenta, quæcunque victis & debellatis populis præliando intulerant, summa fide repararunt. Hæc in Livii Historiis occurrunt; ac duo hujusmodi exempla a Valerio Maximo referuntur, alterum, quod pertinet ad Faliscos a Quinto Lutatio domitos, alterum ad Camarinos a Publio Claudio devictos, atque per varias Orbis plagas dispersos. *Cum Publius Claudius Camarinos ductu atque auspiciis suis captos animadvertebat; tamen quia parum liquida fide id gestum ab Imperatore videbatur,* (Senatus) *maxima cura conquisitos redemit, iisque habitandi gratia locum in Aventino assignavit, & prædia restituit &c. justitiæque promptissimo tenore effecit, ut exitio suo lætari possent, quia sic renati erant.*

Non item ex bello injusto.

Christiani Turcis injusto bello subacti, jus suum, licet inexercibile, retinuerunt supra bona sibi erepta adversus invasores

Quæritur an hujusmodi jus persequi

§. 5 Hinc patet, quum bellum, quo Turcæ Antibarum occuparunt, omni procul dubio fuerit injustum, quidquid ea occasione ab ipsis captum & occupatum fuit, sive mobile sive immobile fuerit, id eos injuste usurpasse, veramque in eo rapinam commisisse; quare omnis justitiæ ratio postularet, ut ab ipsis cuncta restituerentur Christifidelibus, quos fortunis suis injuste spoliarunt, vel, illis vita functis, eorum hæredibus & successoribus. Sed hoc non est præsentis quæstionis subjectum; & si esset, frustra de eo ageretur, quod in perditis & desperatis rebus habendum est. Quæstionis cardo vertitur circa bona, quæ Turcæ Christianis vendiderunt, & nunc ab emptoribus detinentur, quæriturque utrum, qui ea emerint, quique emptorum hæredes aut legitimi successores sunt, tuta conscientia retinere illa possint, ad vero eadem legitimis dominis restituere teneantur; idque eo magis, quod agitur de bonis ad Ecclesias & Monasteria pertinentibus quorum injusta detentio censurarum pœna mulctatur; quodque, quum Ecclesiastici, non secus ac

Pere-

vano alle Chiese, e che poi, essendo stati occupati da' Turchi, sono passati nelle loro mani, o per averli comprati dagli stessi Turchi, o pure per averli usurpati come derelitti; ed essere perciò necessario, che abbiano un titolo legittimo di continuare nel possesso; e che la difficoltà consisteva nel nuovo titolo legittimo poc'anzi accennato: Onde la stessa Congreg. ha suggerito doversi i Possessori presentare all'Arcivescovo colla distinta nota della quantità, e qualità de' beni, che hanno le dette provenienze, lasciando poi alla sua equità e prudenza il procurare non meno il vantaggio possibile per le Chiese, che il nuovo legittimo titolo per i possessori, ammettendosi a' nuovi contratti, per esempio enfiteusi, anche con tenuissimi Canoni a tenore delle facoltà, che da Noi al detto Arcivescovo potevansi concedere; conchiudendo, che questa benignità dovesse aver luogo per quelli, che invitati, fossero comparsi, lasciando i contumaci abbandonati nella loro perdizione. Ed avendoci Ella, secondo l'obbligo del suo ministero, fatta relazione esattamente del tutto, pregandoci delle opportune facoltà; ed avendo Noi preso tempo per vedere, ed esaminare la materia, ci siamo finalmente risoluti d'esporre in carta i nostri pensieri, in una materia, che può portar seco conseguenze di gran rilievo.

di Propaganda Fide.

N. S. esamina la materia, e prende a trattarla nella presente lettera.

§. 4. E' principio non controverso da veruno, che nella guerra giusta, quanto si prende, che era dell'inimico, passa nel dominio del vincitore, cioè i mobili nel dominio di chi li prende, e gli stabili o siano immobili nel dominio del Principe, che ha mossa la guerra, per le spese fatte, ed alle volte ancora per sempre più mettersi in difesa, e restar sicuro contro i futuri eventi; Silvio *in* 2. 2. *q.* 40. *art.* 1. *q.* 6. *concl.* 7., Covarruvias *in* 2. *part. Relect. Regul. Possessor. malæ fidei sub. num.* 6. Ed è anche principio non controverso da veruno, che nella guerra ingiusta quanto si prende, tanto si dee restituire, riducendosi il preso ad una formale rapina. Così insegna S. Tommaso *nella* 2. 2. *quest.* 66. *art.* 8. *ad* 1.; ed ecco le sue parole: *Circa quædam distinguendum est: quia si illi, qui deprædantur hostes, habeant bellum justum, ea, quæ per violentiam in bello acquirunt, eorum efficiuntur; & hoc non habet rationem rapinæ; unde nec ad restitutionem tenentur &c. Si vero illi, qui prædam accipiunt, habeant bellum injustum, rapinam committunt, & ad restitutionem tenentur.* Illustri sono gli esempj degli antichi Romani, che, avendo conosciuta per ingiusta la guerra, che avevano intrapresa, restituirono prontamente quanto avevano occupato, risarcendo con ogni puntualità i danni, che guerreggiando, avevano dati ai popoli vinti e superati da essi. Si leggono questi esempj nelle Storie di Livio, e due ne sono in Valerio Massimo *al lib* 6. *cap.* 5. una rispetto ai Falisci debellati da Quinto Luttazio, e l'altro rispetto ai Camarini soggiogati da Publio Claudio, e dispersi in varie parti del Mondo, *Cum Publius Claudius Camarinos ductu atque auspiciis suis captos animadvertebat; tamen quia parum liquida fide id gestum ab Imperatore videbatur*, il Senato, *maxima cura conquisitos redemit, iisque habitaadi gratia locum in Aventino assignavit. & prædia restituit &c. justitiæque promptissimo tenore effecit, ut exitio suo lætari possent, quia sic renati erant.*

Nella guerra giusta i beni dell'inimico passano in dominio del Vincitore. Non così nella guerra ingiusta

§. 5. Prova questo discorso, che, essendo stata, come indubitabilmente lo fu, ingiusta la guerra, nella quale i Turchi occuparono Antivari, quanto in quella occasione fu da essi preso ed occupato, o mobile o stabile, fu occupato con ingiustizia, fu rapina, e che però ogni giustizia richiederebbe, che da essi se ne facesse la restituzione ai Cristiani spogliati de' loro averi, o, essendo morti gli spogliati, ai loro successori, ed eredi. Ma questo non è il caso nostro: e, quando lo fosse, sarebbe un caso disperato. Il caso è de' beni, che i Turchi hanno venduti ai Cristiani, e che sono nelle mani de' compratori; e cercasi, se chi gli ha comprati, e chi è o erede, o legittimo successore de' compratori, li possa ritenere in buona coscienza, o pure sia obbligato a restituirli ai legittimi padroni; tanto più, che si tratta di beni appartenenti alle Chiese, e Monasterj, l'ingiusta retenzione de' quali è punita colle Censure, e che non essendo gli Ecclesiastici nelle guerre parte della Repubblica, che nuoce, siccome nemmeno lo sono i pel-

I Cristiani non hanno perduto il loro jus sopra i beni occupati loro da' Turchi, benchè non possano di fatto ripetersi.

La questione è, se le Chiese possano ripetere i beni perduti dalle mani de'

possint Ecclesiæ adversus Christianos, qui earum bona, a Turcis occupata, acquisiverint. Privilegia Ecclesiarum Peregrinorum, Colonorum, & Mercatorum in bellis. Canonicarum Legum vigor in foro conscientiæ. Præmissa auctoritatibus confirmantur.

Peregrini, in bellis, minime sint partes Reipublicæ nocentis, efflagitat ipsa ratio, ut nec illorum, nec istorum personæ lædantur, neque bonis suis exturbentur, ut legitur in Decretali: *Innovamus, de Tregua & Pace*; ubi, necessitatis publicæ causa, hoc ipsum Privilegium ad mercatores etiam & agricolas extenditur, ut, optime ad citatum Textum perpendunt Repetentes. Quamquam autem id sæpe sæpius re ipsa non observetur: *Quos Canones rationabiles ac sanctos, quantum ad id, quod positivi juris pertinet, an abusus deleverit, nescio*. verba sunt Cardinalis Cajetani *in ejus Summa, verbo: Belli damna* §. 4. *de damnis*; illud tamen non obstat, quominus prædictorum Canonum ratio habenda sit, quoties de animarum directione in foro conscientiæ agatur.

§. 6. De Peregrinis, Clericis, & Ecclesiis, ad sensum laudatæ Decretalis, loquitur Sylvius *loco citato conclus.* 5. *Spoliare peregrinos & hospites, qui sunt in urbe hostili, non licet, nisi constet de ipsorum culpis, quia non sunt pars Reipublicæ adversæ: neque etiam licet spoliare Ecclesias, Monasteria, vel Ecclesiasticos, etiamsi ex causa rationabili data sit civitas prædæ militum, quum neque ipsi vere sint pars populi hostilis*.

§. 7. De extensione autem hujusmodi juris ad mercatores & agricolas, agit Layman. *in Commentariis ad eamdem Decretalem*, ubi postquam illud statuit, quod Clerici & peregrini, membra non sunt Reipublicæ nocentis, ideoque in bellis etiam, quæ jure inferuntur, nec in persona, nec in rebus damnum pati aliquod debent, hæc addit: *Quædam vero personæ non sunt pars Reipublicæ nocentis, ut mercatores & agricolæ; & his parcendum est propter publicam necessitatem, ne, commerciis & agricultura impeditis, majus incommodum afferatur*.

§. 8. Denique, quod licet Canonicæ leges in praxi negligantur, earum tamen ratio necessario habenda sit, ad animas conscientiasque tuto dirigendas, recte sapienterque suo more disserit Covarruvias *in 2. part. Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *sub n. 8.* §. *At hæ leges*.

Decreta super Dubiis a P. Longobardo Tuneti Missionario transmissis an. 1630. quam auctoritatem habeant.

§. 9. Quæstionis statu sic constituto, ideoque ad intimam illius discussionem descendentes, necessarium ducimus in hac nostra Epistola inserere duo decreta anni 1630. jam typis edita in Operibus Peyrini *tom.* 3. *Priv. in addit. c.* 4. *n.* 30. & 31. & Auctoribus cæteroquin, qui postea scripserunt, probe cognita, ut ex infra dicendis apparebit, licet fortasse accuratam totius rei notitiam non habuerint. Nam ea omnia tanquam Decreta Congregationis supremæ Inquisitionis, & quidem a Pontifice Urbano VIII. approbata & confirmata, ediderunt. Verumtamen constat, Dubia, super quibus Decreta emanarunt, a P. Francisco Longobardo Ordinis Minimorum Tuneti Missionario transmissa fuisse ad Congregationem de Propaganda Fide; quæ quum a suis Theologis diligenter ea examinari fecisset, consilium cepit eadem ad Congregationem Sancti Officii remittere. Hæc autem insignium suorum Theologorum ope, quorum nomina in ipsius Tribunalis Actis recensentur, in novum illa deduxit examen. Quindecim porro fuerunt Dubia a Patre Longobardo transmissa; atque ad ea omnia tum Theologi Congregationis de Propaganda Fide, tum Consultores supremæ Inquisitionis sua responsa ediderunt. Verum ex iisdem Dubiis aliqua relata fuerunt in Congregationibus habitis coram Pontifice Urb. VIII., ad quæ Pontificium adhuc extat responsum: Reliqua vero compertum minime est, an coram Pontifice proposita fuerint. Inter hæc autem quintum illud & sextum numerantur, quæ nimirum præsentem respiciunt controversiam; itaut error facti sit, id quod Auctores asserunt, responsa scilicet ad quintum & sextum Dubium Oraculo Pontificio confirmata fuisse; quum nihil aliud revera sint, quam responsa Theologorum Congregationis de Propaganda Fide, & Consultorum S. Officii, quæ tamen suo robore non carent, quum a doctis Viris, & Sacræ Theologiæ, Jurisque Canonici peritissimis emanaverint.

Dubium quintum a P. Longobardo propositum.

§. 10. Proposuit igitur Pater Franciscus Longobardus sequentem quæstionem ordine quintam: *Utrum Christiani liberi, qui hic* (idest Tuneti) *negotiandi gratia*

com-

pellegrini, la ragione richiede, che nè questi, ne quelli siano offesi nelle loro persone, o pure spogliati de' loro beni, come si legge nella Decretale *Innovamus de Tregua & Pace:* ove lo stesso privilegio si estende ancora ai mercanti, ed agricoltori, pel motivo della pubblica necessità, come ben riflettono i Reppenti sopra il detto Testo. E quantunque ciò pur troppo non sia praticato: *Quos Canones rationabiles ac sanctos, quantum ad id, quod positivi juris pertinet, an abusus deleverit, nescio*: sono parole del Cardinale Gaetano *nella sua somma, alla parola: Belli damna §. 4. de damnis*; ciò però non toglie, che dalle sopraddette canoniche disposizioni non debba farsi il meritato conto, quando si tratta di regolare le coscienze.

Cristiani, che gli hanno acquistati dopo l'invasione de' Turchi. Alle Chiese, a' Pellegrini, agli agricoltori, e Mercadanti si ammettono privilegi particolari in tempo di guerra.

§. 6. De' Pellegrini, ed Ecclesiastici, e Chiese coerentemente alla citata Decretale, discorre il Silvio *nel luogo cit. alla concl. 5. Spoliare peregrinos & hospites, qui sunt in Urbe hostili, non licet, nisi constet de ipsorum culpa, quia non sunt pars Reipublicæ adversæ: neque etiam licet spoliare Ecclesias, Monasteria, vel Ecclesiasticos, etiamsi ex causa rationabili data sit Civitas prædæ militum, cum neque ipsi vere sint pars populi hostilis.*

§. 7. Dell'estensione a' mercanti, ed agricoltori ragiona il Layman *ne' commenti alla stessa Decretale*, ove, dopo aver detto, che le persone Ecclesiastiche, ed i pellegrini non sono membri della repubblica nocente, e che però non debbono ricevere nelle guerre offensive, anche quando fossero giuste, verun danno nelle persone, o nelle robe, aggiugne: *Quædam vero personæ non sunt pars Reipublicæ nocentis, ut mercatores & agricolæ: & his parcendum est propter publicam necessitatem, ne, commerciis, & agricultura impeditis, majus incommodum afferatur.*

Le Leggi Canoniche hanno sempre il loro vigore nel foro della Coscienza. Si apportano autorità in conferma delle massime poco anzi stabilite.

§. 8. E finalmente della necessaria avvertenza a queste canoniche disposizioni, ancorchè forse in pratica siano conculcate, ad effetto di ben dirigere le anime, e le coscienze, discorre secondo il suo solito molto saviamente il Covarruvias *nella 2. part. Relect. Regular. Possess. malæ fidei §. 11. sub numer. 8. §. At hæ leges.*

§. 9. Fissato lo stato della questione, e però entrando nelle viscere della medesima, non possiamo esentarci dall'inserire in questa nostra Lettera due Decreti *del.* 1630. stampati nell'opera del Peirino *tom. 3. Privil. in addit. cap. 4. num. 30. & 31.* e per altro molto ben cogniti agli Autori, che hanno scritto dopo di lui, come vedrassi in appresso, benchè forse non ne abbiano avuta un'esatta notizia; dandoli tutti quanti per Decreti fatti dalla Congregazione della Suprema Inquisizione, e come confermati, ed approvati dal Pontefice Urbano VIII, quando la verità del fatto, si è, che i dubbj, sopra de' quali furono fatti i Decreti, furono trasmessi dal P. Francesco Longobardi dell'Ordine de' Minimi, Missionario in Tunisi, alla Congregazione di Propaganda Fide, che, dopo averli fatti diligentemente esaminare da' suoi Teologi, credette ben fatto di trasmetterli alla Congregazione del Sant'Offizio, che in un nuovo esame si prevalse dell'opera de' suoi insigni Consultori; i nomi de' quali sono registrati nell'Archivio del Tribunale. Quindici furono i Dubbj, che furono trasmessi dal Padre Longobardi. Sopra tutti quindici risposero i Teologi di Propaganda, ed i Consultori della Suprema Inquisizione. Alcuni di essi furono portati nelle Congregazioni tenute alla presenza del Pontefice Urbano VIII., e sopra vi è la risposta Pontificia. Altri poi non si ritrova, che fossero proposti avanti il Papa, e fra questi si annoverano il quinto, ed il sesto, che sono per appunto quelli, che riguardano la presente controversia; in tal maniera che è un equivoco di fatto ciò, che gli Autori espongono, che le risposte sopra il quinto, ed il Sesto, siano risposte avvalorate coll'Oracolo Pontificio: non essendo in sostanza altro, che risposte date da' Teologi di Propaganda, e da' Consultori del Sant'Officio, risposte, che per altro non mancano d'aver il suo peso, essendo state concepite da uomini dotti, e periti nella Sacra Teologia, e Diritto Canonico.

Quale autorità abbiano certi Decreti del 1630 emanati sopra alcuni Dubbi trasmessi dal P. Longobardi Missionario di Tunisi.

§. 10. Fece dunque il Padre Francesco Longobardi il seguente Quesito, che è il quinto: *Utrum Christiani liberi, qui hic* (cioè in Tunisi) *negotiandi gratia* com-

Dubbio quinto fra quelli mandati dal P. Longobardi.

commorantur, & alii captivi, ementes a Piratis infidelibus bona a fidelibus rapta, & in hac Urbe vænum exposita, vel dono ea recipientes, ut hic ad proprios usus utantur, vel ad terras Christianorum lucri gratia transmittant, peccent mortaliter, & teneantur ad restitutionem?

Responsum Theologorum Congregationis de Propaganda Fide.

§. 11. Responsio Theologorum de Propaganda Fide fuit sequens: *Patres deputati existimarunt, bona Christianorum a Piratis rapta, posse Fideles absque noxa mortali & onere restitutionis, emptione, venditione, aut alio quocumque legitimo titulo sibi accipere, ac in proprios usus convertere, non obstante, quod sint in bello injusto rapta.*

Dubium sextum.

§. 12. Sequitur sextus casus a P. Longobardo propositus: *Utrum antedicti, præsertim Mercatores liberi, non solum peccent ratione rei male acceptæ, sed injustæ acceptionis, tanquam rapientium receptatores, & consequenter teneantur in solidum ad restitutionem, non solum mercium emptarum, sed omnium præterea damnorum Christianis illatorum. Ratio dubii est, quia, ut quidam asserunt, Piratæ inter deprædandum, aliqua rapiunt spe vendendi dictis captivis vel liberis Christianis, quæ, hac spe sublata, non raperent, ut Infidelibus non necessaria, neque utilia. Hoc autem non semper accidit in rebus magni pretii, & ipsi Mercatores liberi principaliter hic morantur, ut emant merces loci; & præterea eorum Incolatus multum videtur conferre ad miserorum captivorum redemptiones secretius, facilius, & vilius faciendas, præter quotidianas eleemosynas quibus non solum sublevant necessitates captivorum, sed etiam suppeditant ex magna parte Oratoriis, & Ministris Divini Cultus.*

§. 13. Theologi de Propaganda Fide ita responderunt: *A Patribus deputatis concordi voto decisum est, Fidelium neminem Tuneti commorantium teneri ad restitutionem bonorum raptorum per Piratas Christianis, neque incurrere noxam peccati mortalis, etiamsi Piratæ bona illa subripiant spe lucri ex futura venditione eisdem Fidelibus facienda, alias non furaturi: licet peccare possint ex complacentia super furto rerum per Piratas Christianis sublatarum.*

Præmissa Responsa probantur Consultoribus S. Officii. Dummodo qui merces Christianorum de Piratis emerint parati sint eas dominis restituere, recepto pretio. In eamdem sententiam scripserunt Auctores, quihic allegantur.

§. 14. A Theologis de Propaganda Fide ac Consultores Sancti Officii translatum fuit Dubiorum examen, & hi quidem sententiam illorum approbaverunt & confirmarunt; Nonnulli tamen addiderunt, ad hoc ut emptores Christiani ab omni peccati nota immunes essent, necessarium fore, ut animum paratum haberent ad restitutionem emptarum rerum, si unquam verus earum Dominus compareret, easque redimere vellet, soluto pretio, quod emptor Turcis in emptione numeravit. *Aliqui tamen Qualificatores dixerunt, requiri animum restitutionis, accepto pretio dato, si dominus rerum occurrisset.* Neque hoc ad pacandas conscientias inopportunum, aut a ratione alienum est. Molina in *Opere de Justitia & Jure tom. 1. tract. 2. disput. 116. num. 15.* ita scribit: *Ad pacandas tamen conscientias illud est addendum, quando verisimile est illas,* idest merces, quas Christiani homines a Turcis aut Saracenis emerint, qui eas per vim occupaverant, *deventuras nunquam esse in potestatem suorum dominorum, ut ordinarie eveniet, licitum esse eas emere vili etiam pretio, eo animo, ut si proprius dominus comparuerit, illas accipiat pro eodem pretio, sin minus emptor illas sibi retineat. Quoniam verisimile est eam esse præsumptam dominorum voluntatem, & quoniam quodammodo essent irrationabiliter inviti, nisi id ita vellent. Atque ita respondi aliquibus Christianis captivis, qui in Africa emerunt vili pretio a Mauris aliqua de spoliis Lusitanorum, quando Rex Sebastianus occubuit.* Atque hæc sententia communis dici potest, cui reliqui omnino suffragantur; Coninch. *disput. 31. de bello dub. 7. num. 127.* Reginald. *tom. 2. lib. 21 cap. 8. sect. 4. num. 117.* Dicastillus *lib. 2. tract. 1. disput. 10. numer. 429.* Tanner *tom. 3. disp. 2. quæst. 6. num. 76. & 77.* Fragos. *de regim. Christianæ Reip. tom. 3. part. 1. lib. 3. disputat §. 5. num. 16.* Castro Palaus *Oper. Moral. tom. 1. tract. 6. disput. 6. punct. 5. num. 27.* Bonacina *Oper. Moral tom. 2. de restitutione in genere disput. 2. quæst. ult. punct. ult. §. 3. n. 23.* Diana *in Edit. Cord. tom. 7. tract. 7. resolut. 33. num. 8.* Eorum etiam aliqui, & præcipue Molina & Castro Palaus addunt, id locum habere in sacris rebus mobilibus, puta Calicibus, aliisque sacris supellectilibus. De his enim fortius procedere censenda

est

commorantur , & alii captivi , ementes a Piratis infidelibus bona a fidelibus rapta , & in hac Urbe vænum exposita , vel dono ea recipientes , ut hic ad proprios usus utantur , vel ad terras Christianorum lucri gratia transmittant , peccent mortaliter , & teneantur ad restitutionem?

§. 11. E la risposta de' Teologi di Propaganda fu la seguente : *Patres deputati existimarunt , bona Christianorum a Piratis rapta , posse fideles absque noxa mortali , & onere restitutionis , emptione , venditione , aut alio quocumque legitimo titulo sibi accipere , ac in proprios usus convertere , non obstante , quod sit in bello injusto rapta .* **Risposta de' Teologi di Propaganda Fide .**

§. 12. Il sesto caso proposto dal P. Longobardi fu il seguente: *Utrum antedicti, præsertim Mercatores liberi , non solum peccent ratione rei malæ acceptæ , sed injustæ acceptionis , tanquam rapientium receptores , & consequenter teneantur in solidum ad restitutionem , non solum mercium emptarum , sed omnium præterea damnorum Christianis illatorum . Ratio dubii est , quia , ut quidam asserunt , Piratæ inter deprædandum , aliqua rapiant spe vendendi dictis captivis vel liberis Christianis , quæ , hac spe sublata , non raperent , ut Infidelibus non necessaria , neque utilia . Hoc autem non semper accidit in rebus magni pretii , & ipsi Mercatores liberi principaliter hic morantur , ut emant merces loci ; & præterea eorum Incolatus multum videtur conferre ad miserorum captivorum redemptiones secretius , facilius , & vilius faciendas , præter quotidianas eleemosynas , quibus non solum sublevant necessitates captivorum , sed etiam suppeditant ex magna parte Oratoriis , & Ministris Divini Cultus .* **Dubio sesto.**

§. 13. E la risposta di Propag. fu la seguente : *A Patribus deputatis concordi voto decisum est , fidelium neminem Tuneti commorantium teneri ad restitutionem bonorum raptorum per Piratas Christianis , neque incurrere noxam peccati mortalis , etiamsi Piratæ bona illa subripiant spe lucri ex futura venditione eisdem Fidelibus facienda alias non furaturi; licet peccare possint ex complacentia super furto rerum per Piratas Christ. sublatarum.* **Tali risposte sono approvate dalla Consulta del S. Offizio .**

§. 14. Passato l'esame da' Teologi di Propaganda a quello de' Consultori del Sant' Officio , il sentimento di quelli fu approvato e confermato da questi, fra' quali però alcuni aggiunsero, che ad effetto che i compratori Cristiani fossero esenti dal peccato , era d'uopo , che avessero l'animo di restituire la roba comprata , se mai fosse comparso il vero padrone , e che la rivolesse , offerendo al compratore il prezzo da esso pagato , quando la comprò da' Turchi : *Aliqui tamen Qualificatores dixerunt , requiri animum restitutionis , accepto pretio dato , si dominus rerum occurrerit .* Nè quest' aggiunta è fuor di proposito , o irragionevole, per levare gli scrupoli alle coscienze : scrivendo il Molina *nella sua Opera de Justitia & Jure ad tom. 1. tract. 2. disput. 118. num. 15.* come in appresso : *Ad pacandas tamen conscientias illud est addendum , quando verisimile esset , illas ,* cioè le merci comprate da' Cristiani, che erano state rapite da' Turchi , o da' Saraceni, *deventuras nunquam esse in potestatem suorum dominorum , ut ordinarie evenit , licitum esse eas emere vili etiam pretio , eo animo , ut , si proprius dominus comparuerit , illas accipiat pro eodem pretio , sin minus emptor illas sibi retineat . Quoniam verisimile est , eam esse præsumptam dominorum voluntatem , & quoniam quodammodo essent irrationabiliter inviti , nisi id ita vellent ; atque ita respondi aliquibus Christianis captivis , qui in Africa emerunt vili pretio a Mauris aliqua de spoliis Lusitanorum quando Rex Sebastianus occubuit .* E questa può dirsi dottrina comunemente ricevuta , ed alla quale pienamente gli altri aderiscono: Coninch *disp 31. de bello dub. 7. n. 127.* Reginald. *t. 2. l. 21. c. 8. sect. 4. n. 117.* Dicastillo *l. 2 tr. 1. disp. 10. n. 429.* Tanner *t. 3. disp. 2 q. 6. n. 76. & 77.* Fragos. *de regim Christ. R. sp. t. 3. p. 1. l. 3. disp. 5. n. 16.* Castro Palao *Oper. Moral. t. 1. tr. 6. disp. 6. pu. 5. num. 27.* Bonacina *Oper. Moral. tom. 2. de restitutione in genere disp. 2. quæst. ult. punct. ult. §. 3. num. 23.* Diana *in Edit. Coord. tom. 7. tract. 7. resolut. 33. num. 8.* Ed alcuni di essi, e particolarmente il Molina, ed il Castro Palao aggiungono , aver ciò luogo anche ne' mobili sacri , come sono i Calici, o le sacre suppellettili : dovendo in ordine a queste cose esser più forte le presunzione poc' anzi accennata , cioè non essere , o non dover essere malcontenti i Cristiani , a' qua-

Purchè i compratori delle robe tolte a' Cristiani siano disposti a restituirle per l'istesso prezzo a' Padroni .

Autori , che sono dell' istesso parere .

Si fondano sulla presunta volontà de' padroni .

minio potius aliorum Christianorum, quam Turcarum & Saracenorum existere.

Grotii doctrina eodem recidit. §. 15. Hugo Grotius *in suo Tractatu de Jure belli ac pacis lib.* 2. *cap* 10. §. 9. *num.* 1. hanc statuit regulam: *Rem alienam bona fide emptam, restituendam, nec posse erogatum pretium repeti*; ac immediate sequentem addit exceptionem: *Cui regulæ hæc addenda mihi videtur exceptio, nisi quatenus dominus rei suæ possessionem recipere sine impendio aliquo probabiliter non potuit, ut puta, si res apud Piratas fuerit; tunc enim deduci poterit, quantum dominus impensurus libenter fuerat. Ipsa enim facti possessio præsertim recuperatu difficilis, est aliquod æstimabile, & in hoc dominus post rem amissam censetur factus locupletior*. Et *in lib.* 3. *cap.* 10. §. 6. *num.* 1. postquam docuerat, quod qui detinet rem in bello injusto ab alio captam, eam restituere tenetur: *Qui damnum ipse non dedit, sed rem bello injusto captam ab alio penes se habet, tenetur eam reddere: quia cur alter ea carere debeat, nulla causa subest naturaliter justa, non consensus ipsius, non malum meritum, non compensatio*; relatam paulo ante exceptionem resumit, & ita prosequitur *num.* 2. *Poterit tamen, si quid sumptus aut operæ impendit is, qui rem tenet, deducere tantum, quantum domino valebat adipisci desperatam possessionem, secundum ea, quæ alibi explicata sunt. Quod si rei possessor culpæ exors eam consumpserit, aut eliminaverit, non tenebitur, nisi in quantum censeri potest locupletior factus*. Jure Civili cautum est, ut, qui alienum servum, ab hostibus prius captum emerit, illius dominium acquirat, ea tamen lege, ut eum teneatur restituere antiquo domino, si hic pretium rependat, quod emptor, quamvis mancipii conditionem non ignoraret, pro illius emptione persolvit. Si autem hic eum alienum esse nescivit statuitur, domino comparenti ac pretium offerenti restituendum, dummodo infra triennii spatium comparuerit; quo tempore elapso, antiquus dominus jure redimendi cadit: ut colligitur *ex Lege in bello* §. *Si quis servum ff. de captivis & postlimnio reversis*, alteri conjungenda *L. ab hostibus C. eodem tit.* Hæc omnia comprobant, justum omnino esse id, quod Theologi S. Officii responsis Theologorum Congregationis de Propaganda Fide addiderunt; Eademque certiorem stabilioremque reddunt sententiam illorum, qui docent, pretium restituendum esse illi, qui numerata pecunia rem ab hostibus etiam in bello injusto captam sibi acquisivit. Quanquam enim Hugo Grotius, quod pertinet ad restitutionem pretii, cum aliis præallegatis auctoribus non consentiant: quum tamen a domino tantum emptori reficiendum velit, quantum ipse ad rei amissæ possessionem recuperandam æquo animo impendisset; si hujus æstimatio summæ a Forensi Calculatore recte ineatur, magnum profecto erit, nisi ad eam pecuniæ quantitatem pertingat, quam emptor pro rei acquisitione persolvit.

De alieno servo ab hostibus capto, & vendito, quid cautum ure civili.

Tanti fere interest rem amissam recuperare quanti a præcone vendita est.

An eadem circa immobilia procedant, in quæstionem revocatur. §. 16. Quæ hactenus exposuimus, in rebus mobilibus tantummodo locum habent; ideoque tota disputationis difficultas nunc eo redacta est, ut videatur, an hæc eadem quæ de mobilibus dicta sunt, immobilibus etiam rebus aptari possint; quandoquidem dubia, quæ nunc examinantur, quæque præsenti disquisitioni occasionem præbuerunt, mobilia bona non respiciunt, sed immobilia. Porro si aliqua differentia inter mobilia & immobilia intercederet, & ratio, quæ pro illis valida reputatur, pro his æque afferri non posset; vel si aliqua adesset legum dispositio, quæ rerum immobilium dominis magis faveret, facile quisquam affirmare posset, quod, licet is, qui a Turcis res mobiles in bello captas mercatus fuerit, eas tuta conscientia detinere queat, modo animus ipsi sit ad restitutionem paratus, quotiescumque dominus comparuerit, & pecuniæ impensæ solutionem obtulerit; non idem tamen judicium de emptore immobilium ferre liceret.

Decreta superius allegata de mobilibus tantum agunt. §. 17. Diximus autem, ea, quæ superius exposita sunt, locum sibi vindicare in solis mobilibus: Decreta enim anno 1630. edita, de mobilibus loquuntur; ac de mobilibus item disserunt supra recensiti Auctores. Innuimus etiam dubitari posse, an an aliqua differentia juris inter mobilia & immobilia bona; atque hujus differentiæ ratio a Nobis nunc exponenda est. Fundamentum, quo innititur ea sententia, quod Christifideles tuta conscientia retinere possint bona mobilia, quæ a Turcis

Rationes ex quibus domini volun-

quali le sacre cose derubbate appartengono, ch'esse siano nelle mani d'altri Cristiani, piuttosto che in quelle de' Turchi, e de' Saraceni.

L' istessa conclusione può ricavarsi da quanto scrive Ugone Grotio.

§. 15. Ugone Grozio *nel suo Trattato de Jure belli ac pacis al lib. 2. cap.* 10. §. 9. *num.* 1. stabilisce la regola seguente. *Rem alienam bona fide emptam, restituendam, nec posse erogatum pretium repeti*; ed immediatamente stabilisce la seguente limitazione: *Cui regulæ hæc addenda mihi videtur exceptio, nisi quatenus dominus rei suæ possessionem recipere sine impendio aliquo probabiliter non potuit, ut puta, si res apud Piratas fuerit; tunc enim deduci poterit, quantum dominus impensurus libenter fuerat. Ipsa enim facti possessio præsertim recuperatu difficilis, est aliquod æstimabile, & in hoc dominus post rem amissam censetur factus locupletior. E nel lib.* 3. *al c.* 10. §. 6. *num.* 1. dopo aver insegnato, che chi tiene la roba presa da un altro in guerra ingiusta, è obbligato a restituirla: *Qui damnum ipse non dedit, sed rem bello injusto captam ab alio penes se habet, tenetur eam reddere: quia cur alter ea carere debeat, nulla causa subest naturaliter justa, non consensus ipsius, non malum meritum, non compensatio*; ripiglia l' eccezione già poc' anzi riferita; e così prosiegue *al num.* 2. *Poterit tamen, si quid sumptus aut operæ impendi is, qui rem tenet, deducere tantum, quantum domino valebat adipisci desperatam possessionem, secundum ea, quæ alibi explicata sunt. Quod si rei possessor culpæ exors eam consumpserit, aut eliminaverit, non tenebitur, nisi quantum censeri potest locupletior factus*. Nel diritto Civile è deciso il caso di chi compra il servo d' un altro, fatto schiavo dagl' inimici; dicendosi, che ne acquista il dominio, coll' obbligo però di doverlo restituire all' antico padrone, ancorchè lo avesse comprato, sapendo ch' era di lui servo, purchè il padrone offra il rimborso del prezzo: che se poi comprandolo, avesse ignorato esser servo d' altri, si determina, che comparendo il padrone, ed offerendo il prezzo, gli venga restituito il servo, purchè la comparsa siegua dentro tre anni; trascorsi i quali, cade l' antico padrone dal jus di ripeterlo: come si deduce *dalla L. In bello §. Si quis servum ff. de captivis & postliminio reversis*, unendola coll' altra *L. Ab hostibus C. eod. tit.* Cose tutte che comprovano la giustizia dell' aggiunta fatta da' Teologi del Sant' Offizio alle risposte date da' Teologi di Propaganda, e rendono sempre più fondata l' asserzione di tutti quelli, che insegnano, doversi restituire il prezzo a chi col suo denaro ha comprata la roba, che era in mano degl' inimici, anche in caso di guerra ingiusta. Perchè sebbene Ugone Grozio non concordi nel punto della restituzione del prezzo; volendo però, che si bonifichi al compratore dal padrone, quanto esso avrebbe in buona voglia speso per ricuperare il possesso della roba perduta, questa partita ben maneggiata da un Computista Curiale, arriverà per lo meno all' importanza del prezzo sborsato da chi ha comprata la roba.

Disposizione delle Leggi civili quanto agli schiavi presi dagl' inimici, e poi venduti.

Il ricuperare le robe perdute facilmente costerebbe tanto, quanto il compratore le ha pagate al nemico.

La questione è se le premesse dottrine possano applicarsi a' beni stabili.

§. 16. Quanto sin ora è stato detto, ha luogo ne' mobili: e perciò la difficoltà ora si riduce a vedere, se, quanto si è detto de' mobili, abbia luogo anche negli stabili, giacchè il punto, che ora si esamina e che dà occasione alla presente indagine, non riguarda i mobili, e gli stabili. E quando mai vi fosse qualche differenza fra i mobili, e gli stabili, e qualche ragione militasse per i primi, che non potesse adattarsi a' secondi; o pure vi fosse qualche disposizione delle Leggi favorevole agli stabili, ciascheduno facilmente potrebbe sostenere, che se i mobili comprati dai Turchi, che in guerra ingiusta se n' erano fatti padroni, possono esser ritenuti in buona coscienza dal compratore, purchè comprandoli, abbia l' animo preparato a restituirli, quando il padrone comparisca, ed offra al compratore di pagare il prezzo, che ha sborsato; non potrebbe questo sistema abbracciarsi in ordine al compratore degli stabili.

Gli allegati Decreti riguardano sol tanto i mobili.

§. 17. Poc' anzi si è accennato, che quanto è stato detto, ha luogo ne' mobili; e ciò, perchè i Decreti del 1630. parlano de' mobili, e de' mobili pure discorrono gli Autori citati di sopra. Poc' anzi si è dato contrassegno di potersi dubitare esservi differenza di ragione fra i mobili e gli stabili, e questa differenza è appunto quella, che ora siamo per esporre. Il fondamento, a cui si appoggia l' opinione, che possano i Cristiani in coscienza ritenere i mobili comprati dai Turchi, o presi da'

tas de mobilibus præsumitur, ad immobilia extendi non possunt.

cis emerunt, a Turcis autem in bello injusto aliis Christianis hominibus ablata fuerant, in præsumpta dominorum voluntate positum est, quæ scilicet aut consentit, aut non dissentit omnino, ut prædicta eorum bona mobilia ab aliis Christifidelibus acquirantur. Etenim ex mobilibus nullus fructus percipitur; domini autem libentiore animo, aut minore certe molestia ferre debent, quod illa in Christianorum potestatem deveniant, potius quam in dominio Turcarum remaneant, a quibus facilius disperderentur; ut recte ponderat Molina *loco laudato*, atque etiam prosequitur Verjuys *in suo Pastorali Missionariorum tract.* 4. *art.* 13. *de Hæreticis* §. *Probatur etiam rationes*. Quoniam vero hæc ratio a præsumpta dominorum voluntate desumpta, ad immobilia, quæ Christifideles emunt, extendi nequit, tum quia domini fructus amittunt, tum quia hujusmodi bonorum dispersionis timor non adest, hinc oritur indicata juris differentia, quæ inter mobilium ac immobilium acquisitionem intercedit. Denique paulo ante significavimus, aliquid forsan reperiri posse legibus præscriptum, quod immobilibus, non item mobilibus faveat. Sane *in L. Si quis bello ff. de re militari* sequentia verba legere licet: *Si quid in bello captum est, in præda est, non postliminio redit*: quibus verbis mobilia significantur, ut animadvertit Glossa. At vero *in L. Si captivus*, *eod. tit.* leguntur hæc alia: *Expulsis hostibus ex agris, quos ceperant, constitit, dominia eorum agrorum ad priores dominos redire, nec aut publicari, aut prædæ loco cedere*: quæ Doctoribus argumentum præbent asserendi, majori privilegio in bellis gaudere immobilia, quam mobilia bona. Hæc enim postquam in militum manus devenerunt, licet deinde pax conficiatur, non amplius restituuntur; illa vero antiquis dominis, pace inita, illico redduntur: ut recte animadvertunt Molina *loc. cit.* §. 5. Covarruvias *part.* 2. *Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *n.* 7. Diana *in Edit. coord. tom.* 7 *tract.* 7. *resolut.* 33. *n.* 3. Castro Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *disput.* 5. *punct.* 4. *n.* 24 Quibus sic stantibus, conclusum superius a Nobis est, facile quempiam propugnare posse, ex rationibus adductis concedi quidem Christifidelibus, ut mobilia de Turcis empta, licet ab his in bello injusto occupata fuerint, tuta conscientia detineant, dummodo ea restituere domino parati sint, qui pretio oblato redimere illa velit; at id de emptore immobilium non æque affirmari posse. Id autem nunc, Auctorum scita atque rationes ad trutinam revocando, demonstrandum aggredimur.

Bona immobilia postliminio recuperantur, non vero mobilia.

Unde videtur immobilia a non justis hostibus vendita, aut derelicta, tuto retineri non posse.

Nec fundum retineri jus fructus jure percipi scripsit Lessius.

§. 18. Pater Leonardus Lessius obiit, antequam Decreta anni 1630. emanarent, scilicet anno 1623. In ejus Opere Theologico in S. Thomam, exhibentur resolutiones nonnullorum conscientiæ casuum: in quorum sexto, verbo *Beneficium*, sequentem sibi proponit quæstionem ordine secundam: *An Catholici emere possint ab Hæreticis bona Ecclesiastica?* atque ita respondet: *Non licet Catholicis emere bona Ecclesiarum vel Monasteriorum ab Hæreticis occupata, & confiscata, nisi cum animo restituendi ea suo tempore legitimis dominis, cum omnibus emolumentis & fructibus, qui inde obvenerunt: quia bona illa in specie sunt aliena, similiter fructus illorum*. Ex quibus sequitur, ut inferius ostendemus, emptorem ab Ecclesiis & Monasteriis, nunquam repetere posse pretium bonorum hujusmodi a se persolutum. Quum autem objiciendum sibi prævideret, quod bona illa, nisi emissent Catholici remansissent penes hæreticos, qui perciperent ex eis fructum: respondet id minime ad rem facere, quandoquidem hæretici quoque *ad restitutionem obligarentur*. Denique id Catholicis consilii præbet, ut cum bonorum dominis agentes, cum iis paciscantur, ac novos contractus ineant, quorum præsidio bonorum possessionem tuta conscientia retinere valeant.

Alii perceptionem fructuum detentori permittunt, donec dominus fundum repetere possit.

§. 19. Post Decreta anni 1630. scripserunt sequentes Auctores de illis expressam facientes mentionem. Verjuys *loco cit.* a Lessii opnione recedit in eo, quod respicit restitutionem fructuum, sed cum eo sentit, quod ad fundi restitutionem pertinet, etiamsi dominus emptori solutum pretium non rependat; Rationem autem sic opinandi in præsupposita bona fide collocat, quæ si vere adsit, possessorem a fructuum quidem, minime vero a fundi restitutione eximere potest. *Posse Catholicos bona fide possidentes Monasteria, domos, Templa, vel similia bona immobilia, illa tantisper sibi pacifice retinere, quamdiu a propriis dominis occupari non possunt; nec interea obligantur ad interesse, aut quidquam solvendum pro fructibus*. Arsekinus

Le ragioni addotte per la presenta volontà de' padroni, non camminano quando si tratta di stabili.

Turchi agli altri Cristiani in guerra ingiusta, consiste nella presunta volontà de' padroni de' mobili, o favorevole, o non in tutto e per tutto dissenziente dall' acquisto, che gli altri Cristiani fanno dei loro predetti mobili, non ricavandosi verun frutto da' mobili; e dovendo avere i padroni d' essi maggior soddisfazione, o minor disgusto, che passino nelle mani de' Cristiani, anzi che restare in quelle de' Turchi, nelle quali più facilmente si disperderebbero; come considera il Molina *nel luogo citato*, ed anche prosiegue il Verjuys *nel suo Pastorale Missionarium tract. 4. art. 13. de Hæreticis §. Probatur etiam ratione*; e non potendo questo discorso della presunta volontà de' padroni aver luogo negli stabili, che si comprano da' Cristiani, sì perchè i padroni restano privi de' frutti, sì perchè non vi è pericolo della dispersione de' beni; da ciò deriva l'accennata differenza di ragione, che corre fra l' acquisto de' mobili, e l' acquisto degli stabili. Poc' anzi pure si è accennato, potervi essere qualche disposizione delle Leggi favorevole agli stabili, e non a' mobili: essendo registrate *nella L. Si quis bello, ff. de re militari*, le seguenti parole. *Si quid in bello captum est in præda est, non postliminio redit*: parole che accennano i mobili, come ivi avverte la Glossa: e leggendosi *nella L. Si captivus, nello stesso titolo*, queste altre parole: *Expulsis hostibus ex agris, quos ceperant, constitit, dominia eorum agrorum ad priores dominos redire, nec aut publicati aut prædæ loco cedere*: parole, che danno fondamento a' Dottori d' asserire, esser nelle guerre più privilegiati gli stabili dei mobili, non facendosi di questi la restituzione, dopo che sono passati nelle mani de' soldati, ancorchè si faccia la pace; e restituendosi quelli, fatta la pace, a dirittura ai loro antichi padroni. come ben riflettono il Molina *nel luogo cit. al §. 5* il Covarruvias *nella 2. part. Relect. Regul. Possessor malæ fidei §. 11. num. 7.* il Diana *in Edit. coord. tom. 7. tract. 7. resolut. 33. num. 3.* il Castro Palao *tom. 1. tract. 6. disp. 3. punct. 4. num. 34.* Finalmente di sopra fu accennato, potersi in vigore dell' esposte ragioni sostenere che i mobili, che i Cristiani comprano dai Turchi, benchè da essi occupati in guerra ingiusta, si possono in bona coscienza ritenere, ma coll' animo preparato di restituirli al padrone, che offerendo il prezzo, gli vuol ricuperare; ma che ciò non può aver luogo nel compratore degli stabili; il che è quello, che siamo in procinto di comprovare, esaminando le asserzioni degli Autori.

Il ius postliminii, che non vale per le cose mobili, si osserva pienamente per gli stabili.

Quindi pare, che gl' stabili occupati in guerra ingiusta, non possano mai sicuramente ritenersi, benchè dall' occupante venduti, o lasciati in abbandono.

§. 18. Il Padre Leonardo Lessio morì prima che uscissero i citati Decreti del 1630., essendo esso morto nel 1623. Nella sua Teologia sopra S. Tommaso sono registrate le risoluzioni di alcuni casi di coscienza, nel sesto de' quali, alla parola *Beneficium*, si propone la seguente questione seconda: *An Catholici emere possint ab hæreticis bona Ecclesiastica?* e la risposta è la seguente: *non licet Catholicis emere bona Ecclesiarum vel Monasteriorum ab hæreticis occupata & confiscata, nisi cum animo restituendi ea suo tempore legitimis dominis, cum omnibus emolumentis & fructibus, qui inde obvenerunt; quia bona illa in specie sunt aliena, similiter fructus illorum:* Dal che deriva, come abbasso vedrassi, non poter mai aver luogo la pretensione di riavere dalle Chiese e da' Monasterj il prezzo de' beni sborsato da chi ne fece l' acquisto: e prevedendo d' opposizione, che se i Cristiani non avessero comprati i beni sarebbero percepiti i frutti; risponde, che ciò non giova all' intento, per la ragione che anche gli eretici *ad restitutionem obligarentur*. E finalmente consiglia i Cattolici a trattare coi patroni de' beni, e convenire con essi, facendo un nuovo contratto, se vogliono in coscienza proseguire nella ritenzione de' beni.

Sentenza di Lessio, che non sia lecito nè ritenere il capitale, nè prendere i frutti.

Altri ammettono, che sia lecito godere i frutti del fondo, finchè il padrone di questo non sia in grado di tornare al possesso.

§. 19. Hanno scritto dopo i Decreti del 1630. i seguenti Autori, facendo d' essi espressa menzione. Il Verjuys *nel luogo citato* si scosta dall' asserzione del Lessio in ciò, che riguarda la restituzione de' frutti, ma non in ciò, che appartiene al dover restituire lo stabile comprato, ancorchè il compratore non riceva dal padrone quanto ha pagato nell' acquistarlo: appoggiandosi alla supposta buona fede, che anche verificata, salva dalla restituzione de' frutti ma non da quella del capitale: *Posse Catholicos bona fide possidentes Monasteria, domos, templa, vel similia bona immobilia, illa tantisper sibi pacifice retinere, quamdiu a propriis dominis occupari*

non

Alii de voluntate dominorum, & Summi Pontificis, ac de quarumdam conventionem vigore, plus æquo præsumunt.

nus *in sua Theologia tripartita tom. 2. part. 2. tract 6.* quærit, *An Catholici possint emere bona aliorum Catholicorum, injusto bello ab Hæreticis occupata*; ac respondet, id fieri posse, I. si dominorum voluntas in eo consentiat; II. si Pontifex assensum præbeat, ad quod astruendum affert citata Decreta anno 1630. edita; III. si conventionibus inter Catholicos & Hæreticos Principes initis cautum sit, ut Hæretici Catholicorum bona retinere possint, ac libere de illis disponere: quæ omnia extra casum præsentis quæstionis versantur. Ibi autem religiosus Auctor procul dubio loquitur de bonis immobilibus; inter cæteras enim sententiæ suæ rationes, utilitatem perpendit & commodum Catholicæ Fidei, cui magis prodesse asserit, quod bona penes Orthodoxos, quam in Hæreticorum manibus exsistant: *& sane plures ob causas, multo conducibilius videtur, bona illa tali emptione in manus Catholicorum devolvi, qui tanto potentius possunt negotium Fidei protegere ac propagare, quam si ea penes hæreticos perpetuo remanerent*; quæ quidem ratiocinatio immobilibus convenit, non item mobilibus. Verum rationes illæ ab Auctore indicatæ, & a Nobis paulo ante relatæ, nullius aut levis admodum roboris sunt. Etenim dum bona immobilia ad Catholicos olim pertinentia, illisque in bello injusto ablata, Orthodoxi ab Hæreticis emunt, præsumpta dominorum voluntas adesse non potest, ut supra dictum est; Decreta vero anno 1630. edita, quæ de mobilibus loquuntur, ad immobilia trahi nequeunt; Denique conventiones & concordata inter Catholicos Principes laicos & Heterodoxos inita super possessione ac detentione bonorum Ecclesiasticorum, ab Apostolica Sede improbantur, ut prolixe probat P. Schmalzgrueber *consiliorum tom. 1. consilio 19. qu. 1.* & hæ sunt conventiones, ad quas alludit citatus Auctor. De hac materia loquitur etiam La Croix Presbyter Societatis JESU *in sua Theologia Morali tom. 1. lib. 3. part. 2. n. 972.* ac Decreta anni 1630. se probe nosse indicat: at quum nil aliud ipse faciat, quam ea referre, quæ a supra laudatis Auctoribus dicta fuerunt, in neutram partem allegari aut proferri possunt.

P. a Breno de tota re præclare disputat.

§. 20. Pater Carolus Franciscus a Breno Ord. Min. Strictioris Observantiæ, *in suo Manuali Missionariorum Orientalium tom. 2 lib. 1. cap. 3. q. 21.* hanc proponit quæstionem: *An bona Ecclesiastica ab Infidelibus redempta, restitui necessario debeant, vel saltem transactio adhiberi*; ac respondet, restituenda esse; tum quia Christianus, sciens bona illa Ecclesiæ esse, alienam rem mala fide possideret, tum quia non potuit Infidelis raptor in emptorem Christianum transferre jus majus illo, quod ipsemet in bona divendita habebat: Ideoque, si venditor propter rapinæ vitium, nullum omnino jus habuit in rem violenter ablatam, occupatam, & postea divenditam; nil pariter juris in eamdem rem acquisivisse dicendus est, qui eam mercatus fuit: Tum denique, quia regula generalis est, quod etiam ille, qui furti ignarus a fure aliquid emit, in foro conscientiæ ad restitutionem tenetur, simul ac verus legitimusque dominus occurrit. Invehit deinde in eos, qui quum ab Infidelibus aliquid ad Ecclesiam pertinens mercati sint, debiti sui partes implere se putant, si Parochos, ad quorum Ecclesias res emptæ pertinent, ad convivia & cœnas invitent. Non omittit Pater a Breno sæpe memorata Decreta anno 1630. condita commemorare; sed ea pertinere censet tantummodo ad bona mobilia a piratis capta, ac deinde Christianis divendita, quorum verus dominus sperari nequit, ut ad redimenda compareat. Denique sibi objicit, quod qui numerata pecunia ab Infidelibus emit Ecclesiæ bona, rem eidem Ecclesiæ utilem gesserit; ideoque non solum nullum exinde damnum pati, verum etiam aliquam, si fieri potest, utilitatem percipere debeat: Huic autem argumento respondet, emptores, qui rem ab Infidelibus redemerint, id emolumenti ex emptione capere, ut ab Ecclesia pretium repetant, aut ad aliquam cum ipsa compositionem deveniant: *Ementes bona Ecclesiæ ab usurpatoribus Infidelibus, restituere quidem tenentur, quum sua bona illa non sint, sed accepto pretio, vel alia compositione cum Prælatis habita.* Verum quum Auctor ad aliam ex prima consequentem quæstionem gradum faciat, videlicet utrum emptor restituere bona teneatur, etiamsi Præsul nec pretium reddere, nec compositionem ullam facere velit, & hujusmodi quæstioni affirmative respondeat, videtur profecto id, quod antea affirmaverat, evertere, & non cohærenter ratiocinari: *Si*

Sed quæ prius recte constituerat, deinde avertit.

vero

non possunt; *nec interea obligantur ad interesse*, *aut quidquam solvendum pro fructibus*. L' Arsdekin *nella sua Teologia tripartita tom.* 2. *part.* 2. *tractat.* 6. *quæst.* 10. cerca, *An Catholici possint emere bona aliorum Catholicorum injusto bello ab hæreticis occupata?* e risponde, ciò può farsi, I. se vi è la volontà de' padroni; II. se il Papa in ciò consente, al qual proposito porta i citati Decreti del 1630. III. se vi sono convenzioni fra i Principi Cattolici ed Eretici, che possano gli Eretici ritenere i beni de' Cattolici, e disporre d'essi: cose tutte non applicabili al caso, che è in questione. Parla senza dubbio questo degno Religioso de' beni stabili, portando fra gli altri fondamenti della sua asserzione l'utilità ed il vantaggio della Fede Cattolica, a cui dice esser di maggior giovamento, che i beni stiano nelle mani de' Cattolici, che in quelle degli Eretici; *& sane plures ob causas, multo conducibilius videtur, bona illa tali emptione in manus Catholicorum devolvi, qui tanto potentius possunt negotium Fidei protegere, ac propagare, quam si ea penes hæreticos perpetuo remanerent*; qual discorso è adattabile agli stabili, e non ai mobili. Ma i motivi poc'anzi dallo stesso Autore additati, e da Noi riferiti, non hanno veruna o se l'hanno una assai debole forza; non essendovi nella compra de' stabili, che fanno i Cattolici dagli Eretici, e che prima ed altri Cattolici appartenevano, che furono loro levati in guerra ingiusta, la presunta volontà de' padroni, come di sopra si è detto, non applicandosi agli stabili i Decreti del 1630. che parlano de' mobili, ed essendo riprovate dalla Santa Sede le convenzioni, ed i concordati fatti fra le Podestà laicali ortodosse, ed eterodosse, in ordine al possesso, e detenzione de' beni Ecclesiastici, come diffusamente comprova il Padre Schmalzgrueber *nel tom.* 2. *de' suoi consigli*, *consiglio* 19. *quesito* 1. alle quali convenzioni il citato Autore allude. La Croix Religioso della Compagnia di GESU' *nella sua Teologia Morale tom* 1. *lib.* 3. *par.* 2. *n.* 972. parla di tal materia: e si mostra ben inteso dei Decreti del 1630. ma null'altro facendo, che riferire quanto i sopraccitati Autori hanno detto, non può nominarsi ed allegarsi o per l' una o per l'altra parte.

Altri valutano più del dovere la volontà de' padroni, il consenso del Papa, le convenzioni tra' Principi.

§. 20. Il Padre Carlo Francesco a Breno dell'Ordine de' Minori della più stretta Osservanza, *nel suo Manuale Missionariorum Orientalium tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 3. *quæst.* 21. propone la questione *An bona Ecclesiastica ab Jndelibus redempta, restitui necessario debeant, vel saltem transactio adhiberi*; e risponde, che devono restituirsi; sì perchè sapendo il Cristiano, che que' beni sono veramente della Chiesa, riterrebbe la roba altrui con mala fede, sì perchè non avendo potuto l'infedele usurpatore trasferire nel Cristiano, che da lui ha comprato i beni, maggior jus di quello, ch'esso stesso aveva, se il venditore, avvegnachè usurpatore, non aveva verun minimo jus sopra la roba rapita, occupata, e venduta, negli stessi piedi per appunto si trova chi l'ha comprata; e finalmente perchè è regola generale, che anche chi compra da un ladro qualche cosa, senza sapere che sia furtiva, è obbligato in coscienza restituirla, subito che comparisce il vero e legittimo padrone. Sgrida di poi l'autore contro coloro, che avendo comprata dagl' Infedeli qualche cosa appartenente alla Chiesa, si lusingano di soddisfare il proprio dovere, invitando ai conviti, ed alle cene i Parrochi, alle Chiese de' quali appartengono le robe comprate. Non trascura il Padre a Breno i più volte nominati Decreti del 1630. ma li strigne ai mobili presi dai Pirati, e poscia venduti ai Cristiani, non essendovi speranza, che possano comparire i veri padroni per ricuperarli. Finalmente si fa l'opposizione, che chi col prezzo alla mano ha comprato da' infedeli i beni della Chiesa ha fatto ad essa una cosa utile, e che non deve ricever danno, ma, se è possibile, qualche comodo da questa sua azione: ed a questo argomento risponde, ricevere i compratori vantaggio dalla compra, che hanno fatto ricuperando la roba dalle mani degli infedeli riponendo il vantaggio nel prezzo, che devono ricuperare dalla Chiesa, o facendo con essa qualche composizione *ementes bona Ecclesiæ ab usurpatoribus infidelibus*, *restituere quidem tenentur*, *cum sua bona illa non sint*, *sed accepto pretio*, *vel alia compositione cum Prælatis habita*. Ma passando poi l'Autore ad una questione subalterna, se sia obbligato il compratore a restituire i beni, quando il Prelato non vuole resti-

Il P. a Breno discorre molto bene sopra questa materia.

Ma in fine distrugge quanto aveva rettamente stabilito.

vero Prælatus quidquam ipsis redimentibus restituere nollet, aut transactionem, vel compositionem ullam facere, adhuc emptores, seu redimentes illi restituere omnino tenerentur, quum bona illa reipsa sint Ecclesiæ, ac infortunio suo tribuere, quod emerint rem alienam, eo modo, quo discurrimus de ementibus a fure, quotiescumque ab ipso repetere pretium minime possint.

Illius ratiocinationis vitium detegitur.

§. 21. Quibus sane diximus Auctorem evertere id quod antea affirmaverat. Superius namque voluerat, emptorem a vero domino pretium recuperare: Nunc autem ipsius domini arbitrio permittens hujusmodi pretium reddere, aut non reddere, vult porro, rem ab emptore, etiam sine pretii recuperatione, restitui. Diximus etiam, eumdem non cohærenter ratiocinari. Quum enim statuerit, immobilium dominium penes antiquum dominum semper remanere, nec unquam ad emptorem transiisse, ex hoc satis aperte consequitur, non quidem rei pretium solvendum esse a legitimo domino, qui eam recuperare intendit; sed potius rem ipsam, sine ulla solutione, aut pretii restitutione, ab eo recuperandam esse, aliter enim rem suam emere cogeretur. Quod si aliquis responderet, id ab æquitate & justitia alienum non esse, quoniam juxta Decreta anni 1630. idem omnino contingit in mobilibus, quæ sine solutione pretii a domino recuperari non possunt; respondetur, dominium mobilium, quamvis resolubile, in emptorem transire, qui deinde illa domino pretium offerenti restituere tenetur, id autem minime accidere emptori immobilium, quorum dominium remanet semper apud legitimum dominum. Rerum porro dominium a priore domino ad alterum non transfertur, nisi id aut lex jubeat, aut hominis voluntas præscribat. Emptores autem tam rerum mobilium, quam immobilium, pro eo quod ad legem attinet, æquali prorsus jure censentur. Nulla enim lege præscriptum est, ut dominium rerum sive mobilium, sive immobilium, a vero domino ad illum, qui eas ab invasoribus, ac raptoribus mercatus fuerit, transferatur. Sed differentia, quæ inter mobilium, ac immobilium emptorem intercedit, ab hominis voluntate oritur; quia nimirum domini voluntas, ut supra dictum est, illi, non autem isti, favere præsumitur.

Dominium mobilium in emptorem transferri censetur ex peculiari ratione, quæ immobilibus non aptatur.

Concluditur immobilia sine repetitione pretii restituenda esse cum omnibus fructibus.

§. 22. Itaque Decretis anni 1630. nullo modo contraire nobis videmur, si asseramus, satis fundatam esse opinionem illam, quæ immobilium domino jus tribuit, ut sine ulla pretii restitutione recuperare valeat bona sua, cum omnibus fructibus inde perceptis, ab illo, qui numerata pecunia ea ipsa ab invasoribus emit. Id enim exigit natura belli injusti, in quo hujusmodi bona occupata fuerunt. Id expetit eorum Auctorum sententia, qui optima ratione docent, eum, qui furtivam rem se emere dubitat, aut suspicatur, non posse deinde a domino repetere pretium, quod furi numeravit: *Emptor malæ fidei si tibi emit rem, quam vel sciebat, vel dubitabat, seu suspicabatur esse furtivam, non potest a domino illius rei repetere pretium, quod numeravit furi venditori, quoniam talis repetitionis nullum habet justum titulum*: verba sunt Sylvii *in* 2. 2. *Sancti Thomæ quæst.* 62. *quæsit.* 6. *conclus.* 3. *pag.* 361. ultimæ editionis Antuerpiæ. Id exigit opinio communis eorum, qui docent, etiam illum, qui rem furto sublatam, bona fide, vel ab ipso fure, vel ab alio mercatus fuit, teneri eamdem domino reddere, nec solutum pretium ab eo repetere posse; ut videre est apud Sanchez in *Summa lib.* 2. *cap.* 23. *n.* 2. & apud Bonacinam *tom.* 2. *de restitutione in genere*, *disp.* 1. *qu.* 2. *punct.* 1. *proposit.* 1. *n.* 4. Id ipsum deducitur ex regula, quam sequuntur majora Tribunalia: quorum videlicet auctoritate decernitur, bona immobilia Ecclesiarum ab Hæreticis occupata, statim ac ab ipsorum manibus elapsa fuerint, ipso jure redire ad Ecclesias, ad quas pertinebat: uti videre est in Decisionibus *Herbipolen. Monasterii* 10. *Junii* 1708. *&* 17. *ejusdem mensis* coram bon. mem. Caffarellio, confirmatis *in decis.* 562. *n.* 1. *tom.* 5. coram bon. mem. Lancetta Decano. Ita præscribit famigeratus Textus Innocentii III. *in cap. Sæpe*, *de restitutione spoliatorum*. Cum enim Jus Civile beneficium interdicti *Unde vi*, sive restitutionis, concessisset dumtaxat adversus illum, qui per vim alium de possessione dejecerat, & contra ejus hæredem universalem, ut habent *Lex* 1. *§. ult.*, *&* *Lex* 2. *ff. Unde vi*; minime vero contra illum, in cujus potestatem res furto ablata devenerat, ut patet ex *L.* 7. *ff.* *eod.*

Purgationi spolii jure Canonico subjicitur etiam successor particularis.

restituire il prezzo, o non vuole venire a veruna composizione, rispondendo di sì, ci sembra, che distrugga il già detto da esso stesso, e che non discorra coerentemente: *Si vero Prelatus quidquam ipsis redimentibus restituere nollet, aut transactionem, vel compositionem ullam facere, adhuc emptores, seu redimentes illi restituere omnino tenerentur, cum bona illa reipsa sint Ecclesiæ, ac infortunio suo tribuere, quod emerint rem alienam, eo modo, quo discurrimus de ementibus a fure, quotiescumque ab ipso repetere pretium minime possint.*

§. 21. Si è accennato, che distrugge quanto ha detto: perchè volendo, che il compratore ricuperi dal vero padrone il prezzo, ogni volta che rimette all' arbitrio del padrone restituire o non restituire il prezzo, questo è lo stesso che dire, che renda la roba senza ricuperare il prezzo. Si è detto, che non discorre coerentemente; perchè avendo stabilito, che il dominio degli stabili resta sempre appresso l'antico padrone senza essere mai passato nel compratore; tanto basta per inferire, non già che il legittimo padrone debba sborsare il prezzo per riavere la roba, ma bensì che deve riavere la roba senza pagare cosa veruna, e senza restituire il prezzo, altrimenti sarebbe forzato a comprare quel che è suo. O quando mai si rispondesse, non essere ciò cosa tanto stravagante, giacchè secondo i Decreti del 1630. lo stesso per appunto succede ne' mobili, non potendo il padrone riaverli, se non sborsa il prezzo; si risponde, che il dominio de' mobili, ma resolubile, passa nel compratore, che poi è obbligato a restituirli al padrone, quando gli offre il prezzo; il che non succede nel compratore degli stabili, il dominio de' quali sempre resta appresso il legittimo padrone. Non passa il dominio della roba dal padrone in altra persona, se non quando o la legge così comanda, o la volontà dell' uomo così prescrive. Sono il compratore de' mobili, ed il compratore degli stabili, uguali fra di loro in tutto quello, che concerne la Legge: non essendovi legge, che trasferisca del vero padrone il dominio o de' mobili, o degli stabili, in chi li compra dagli usurpatori. La disuguaglianza del compratore de' mobili da quello degli stabili deriva dalla disposizione dell' uomo; militando a pro del primo la presunta volontà del padrone, e non a pro del secondo, come si è detto.

Difetti del di lui discorso.

Il motivo, per cui s' intende trasferirsi nel compratore il dominio de' mobili, non si può applicare agli stabili.

§. 22. Per lo che, senza punto offendere i Decreti del 1630. ci sembra poter asserire ben fondata l'opinione, che il padrone degli stabili, che taluno, sborsando il prezzo, ha comprati dagli usurpatori, dee riavere i suoi beni con tutti i frutti percetti, senza sborsare cosa veruna; così esigendo l'ingiustizia della guerra, in cui gli stabili sono stati occupati; così esigendo l'opinione ben fondata degli Autori, che insegnano, che chi dubita, o sospetta, che la roba, che compra, sia furtiva, non può dal padrone ripetere il prezzo, che ha pagato al ladro: *Emptor malæ fidei si sibi emit rem quam vel sciebat, vel dubitabat, seu suspicabatur esse furtivam, non potest a domino illius rei repetere pretium, quod numeravit furi venditori, quoniam talis repetitionis nullum habet justum titulum*; sono parole del Silvio *nella* 2. 2. *di S. Tommaso quæst.* 62. *quæsit.* 6. *art.* 6. *conclus.* 3. *pag.* 361. dell' ultima stampa di Anversa: Così esigendo la comune opinione degli Autori, che anche insegnano, che chi con buona fede ha comprato dal ladro, o da un altro, la roba rubata, dee restituirla al padrone senz' aver jus di ripetere da esso il prezzo sborsato; come può vedersi appresso il Sanchez *nella Summa lib.* 2. *cap.* 23. *n.* 1. e nel Bonacina *tom.* 2. *de restitutione in genere*, *disput.* 1. *q.* 2. *punct.* 1. *proposit.* 1. *n.* 4. Così esigendo la massima de' maggiori Tribunali, giusta la quale resta stabilito, che i beni stabili appartenenti alla Chiesa, ed occupati dagli Eretici, se escono dalle loro mani, ritornino a dirittura alle Chiese, alle quali appartenevano; come può vedersi nelle decisioni *Herbipolen. Monasterii* 10. *Junii* 1707. *&* 17. *ejusdem mensis* 109. avanti la buona memoria di Monsignor Caffarelli, confermate *nella decis.* 362. *n.* 1. *tom.* 5. avanti la buona memoria di Monsignor Lancetta Decano: E così ancora esigendo il celebre Testo d' Innocenzo III. *nel cap. Sæpe, de restitutione spoliatorum*. Il Jus Civile non aveva dato il benefizio dell' interdetto *Unde vi*, o sia della restituzione, se non contra quello, che colla forza aveva cacciato taluno di possesso, e contra il di lui erede universale,

Si conchiude, doversi restituire i beni stabili, con tutti i frutti, senza poterne ripetere il prezzo.

La purgazione dello spoglio, secondo il Jus Canonico.

eod. tit. etiamsi, ille dum rem emit, furtivam eam esse non ignorasset; idque ea ratione, quod interdictum *Unde vi* directe propositum fuerat adversus eum, qui vim intulisset: *Unde tu illum vi dejecisti*. Magno illo Pontifici parum tuta visa est hæc Juris Civilis dispositio; ideoque decrevit, ut remedium Possessoris *Unde vi* locum etiam haberet adversus illum, qui spolium quidem non commiserat, sed rem, quam alienam ac furto sublatam esse non ignorabat, a spoliatore mercatus fuerat: *non obstante Juris Civilis rigore, sancimus, ut si quis de cætero scienter rem talem acceperit, quum spoliatori quasi succedat in vitium &c. contra possessorem & hujusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur*; Atque sequentem Decreti sui attulit rationem: *Eo quod multum intersit, quoad periculum animæ, injuste detinere, aut invadere alienum*. Hoc denique postulat Canonici Juris Adagium, quod est in *Can. Rapinam* 14. *quæst.* 5. ubi sic legitur: *Rapinam emere non licet, nisi ea intentione, ut, cui est ablata, reddatur*.

Præmissa multo magis procedunt contra furtivos occupatores bonorum Eccles.

§. 23. Si autem ea, quæ hactenus dicta sunt, locum habent in casu eorum, qui fundos ab injustis invasoribus occupatos emerunt; & hi quidem illos, nullo recepto pretio, restituere tenentur; quanam excusatione tueri se poterunt alii illi, qui, ut refert Archiepiscopus Antibarensis, agros & fundos ad Ecclesias & Monasteria spectantes, ipsi furtim invaserunt, & per occasionem adjacentiæ aut vicinitatis usurparunt? Quomodo hi ab obligatione restitutionis, qua manifeste tenentur, se eximere poterunt? Leges Civiles usucapionem longi temporis in rebus furtivis, ob malæ fidei vitium, nequaquam admittunt. Cum autem inter antiquos Prudentes orta esset quæstio, an furtum in solis rebus mobilibus, an vero etiam in rebus immobilibus locum haberet; cumque eorum valuisset opinio, qui asserebant, furtum de mobilibus tantummodo intelligendum esse; ulterius deinde progressi, in eo convenerunt, ut si quis, absque vi, licet mala fide, alicujus rei immobilis possessionem usurpasset, non ipse quidem posse hujusmodi rem usucapione suam facere, posset tamen alius, qui ab ipso rem illam bona fide accepisset; ut videre est *in L. furtum* 37. *§. 1. ac in L. seq. ff. de Usucap.* atque in Institutionibus Justiniani *eodem titulo*. Sed neque hic substitit immoderata laxitas Auctorum Juris Civilis, qui, ad inducendum usucapionis jus, satis habuerunt, bonam fidem initio adeptæ possessionis adfuisse; earum solliciti si mala fides deinde supervenisset; ut videre licet *in L.* 48. *§. 1. ff. de acquirendo rerum dominio, & in L. unic. C. de usucap.* At Sacri Ecclesiæ Canones, nil aliud, quam æquitatem, animarumque salutem respicientes, tot inutiles subtilitates sustulerunt, statuentes, nullam præscriptionem induci, nisi bona fides & initium possessionis, & medium, & finem comitetur: *Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est; synodi judicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio tam canonica, quam civilis: quum generaliter sit omni constitutioni, atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienæ*; Verba sunt Innocenti III. *in cap. ult. de præscriptionibus*. Hæc autem bona fides in nemine sane eorum, de quibus nunc sermo est, admitti potest; quum incredibile sit, in toto assertæ usucapionis decursu, nullam eis suppetiisse notitiam, quod bona occupata ad Ecclesiam pertinuerint.

Nihil usucapi aut præscribi potest jure Canonico, ubi adsit malæ fidei vitium in quacumque temporis parte.

Pro derelictis haberi nequeunt bona, quæ ab Ecclesia, ob impotentiam, non recuperantur.

§. 24. Quod si prædicti possessores hoc saltem contenderent, se bona hujusmodi retinere posse tanquam a dominis, nimirum ab Ecclesiis & Monasteriis, derelicta, quo casu bona fiunt occupantis, juxta *§. penult. & ult. Institutionem de rerum divisione & L. 1. & seq. ff. pro derelicto*; in magno quidem errore versarentur. Etenim inter bona derelicta numerari non possunt illa, quæ dominus ob impotentiam non recuperat, ut accidit in casu nostro; sed illa dumtaxat, quæ quis sponte deserit ac derelinquit, propterea quod eorum possessionem detinere nihil pendit: *Pro derelicto autem habetur, quod dominus ea mente abjecerit, ut id in numero rerum suarum esse nolit, ideoque statim dominus ejus esse desinit*. Quocirca derelictæ nequaquam censentur res, quæ a domino navis, ut naufragium effugiat,

come si vede *nella L.* 1. §. *ult.* e *nella L.* 2. *ff. Unde vi*, ma non contra quello, nel poter del quale era venuta la roba rubata ad altri, come può vedersi *nella L.* 7. *ff. eod. tit.* ancorchè questi l'avesse comprata, sapendo, ch'era roba rapita; e ciò perchè l'interdetto *Unde vi* era indirizzato contra la persona, che aveva usata la violenza: *Unde tu illum vi dejecisti*. Parve a quel gran Pontefice pericolosa la disposizione del Jus Civile; e però volle, che avesse luogo di rimedio del possessorio *Unde vi* anche contra quello, che non aveva spogliato, ma l'aveva acquistato dallo spogliatore, sapendo il vizio dello spoglio, e che la roba era d'altri: *Non obstante Juris Civilis rigore, sancimus, ut si quis de cætero scienter rem talem acceperit, cum spoliatori quasi succedat in vitium &c. contra possessorem & hujusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur*; allegando la seguente validissima ragione: *eo quod multum intersit, quoad periculum animæ, injuste detinere, aut invadere alienum*: Così finalmente esigendo l'Adagio Canonico *nel Can. Rapinam* 14. *quæst.* 5. ove così si legge: *Rapinam emere non licet, nisi ea intentione, ut cui est ablata, reddatur*.

§. 23. E se il detto finora ha luogo nel caso di quelli, che hanno comprato gli stabili dagli usurpatori, e se debbono essi restituire senza poter esigere il prezzo: quale scusa potrà mai suffragare a quegli altri, che, come scrive Monsignor Arcivescovo d'Antivari, si sono posti in possesso de' campi, e possessioni appartenenti alle Chiese, ed ai Monasterj, di soppiatto, e per avere i loro beni contigui o vicini agli altri predetti? E come mai potranno questi tali esentarsi dall'obbligo evidente di dover restituire? Giusta anche il Jus Civile, non ha luogo l'usucapione di lungo tempo nelle cose furtive, e ciò per la cattiva fede. Essendo poi nata fra gli antichi Prudenti la questione, se il furto avesse luogo nelle cose mobili, o pure si estendesse anche alle immobili; ed essendo prevaluta l'opinione, che il furto s'intendesse ristretto alle cose mobili, si passò più oltre, e fu ammesso, che quando alcuno senza forza si fosse intruso anche con cattiva fede nel possesso di qualche effetto immobile, se a pro di lui non poteva aver luogo l'usucapione, potesse però aver luogo a pro di quello, che da lui l'avesse ricevuta con buona fede; come si può vedere *nella L. Furtum* 37. §. 1. e *nelle L. seg. ff. de usucap.*, e nelle Istituzioni di Giustiniano *al detto titolo*. Nè contento il Jus Civile di un passo tanto esorbitante, volle, che per l'usucapione bastasse la buona fede nel principio del possesso, senza punto curarsi della cattiva fede, che di poi sopraggiugnesse; come si vede *nella L.* 48. §. 1. *ff. de acquirendo rerum dominio*, e *nella L. unic. C. de usucap.* Ma i sacri Canoni della Chiesa, non avendo altr' oggetto, che l'equità o la salute delle anime hanno tolte di mezzo tante inutili sottigliezze; volendo, che non si dia prescrizione senza buona fede nel principio, nel mezzo, e nel fine: *Quoniam omne, quod non est ex fide peccatum est, synodali judicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio tam Canonica, quam Civilis: cum generaliter sit omni constitutioni, atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari: unde oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienæ*: sono parole d'Innocenzo III. *nel cap. ult. de præscriptionibus*; qual buona fede non può certamente esser ammessa in veruno di quelli, de' quali presentemente si parla, essendo impercettibile, che nel decorso della pretesa usucapione non siavi stata la notizia della pertinenza de' beni occupati dalla Chiesa.

Lo stesso con più ragione deve dirsi di quelli, che furtivamente hanno occupato i beni delle Chiese.

Secondo il Jus Canonico non si dà prescrizione, ove manca in qualunque parte la buona fede.

§. 24. Che se mai dai sopraddetti si eccitasse la pretensione di poter godere i beni, avvegnachè abbandonati da' padroni, o sia dalle Chiese, o dai Monasterj, nel qual caso i beni diventano dell'occupante, secondo i §§. *penult.* ed *ult.* delle *Istituzioni de rerum divisione*, e *la L.* 1. e *seg. ff. pro delicto*; resterebbero ingannati a partito: non potendoli riporre nella classe di beni derelitti quelli, che, come succede nel caso nostro, il padrone non ricupera per impotenza, ma quelli, che lascia ed abbandona volontariamente, perchè nulla stima il ritenerli: *Pro derelicto autem habetur, quod dominus ea mente abjecerit, ut id in numero rerum suarum esse noluit, ideoque statim dominus ejus esse desinit*; pel qual motivo non si danno per derelitte le robe, che si gettano in mare dal padrone della barca, per isfuggire

Non debbono considerarsi per abbandonati dalle Chiese que' beni, che esse non ricuperano, perchè non puonno.

giat, in mare projiciuntur, & si quis illas lucri causa recuperat, furtum committit: *Alia sane causa est earum rerum, quæ in tempestate, levandæ navis causa, ejiciuntur; hæ enim dominorum permanent; quia palam est, eas non eo animo ejici; quod quis ea habere nolit, sed quo magis cum ipsa navi maris periculum effugiat. Qua de causa si quis eas fluctibus expulsas, vel etiam in ipso mari nactus, lucrandi animo abstulerit, furtum committit*. Hæc omnia verba sunt Textus Civilis in citatis duobus ultimis paragraphis Tituli Institut. *de rerum divisione*.

In casu, de quo agitur, cautissime procedendum.

§. 25. En tibi, Dil. Fili, quidquid in unum congerere Nobis datum est, ut quæstionibus ab Archiepiscopo Antibarensi propositis responderemus; quod quidem in summa, sententiæ Congregationis de Propaganda Fide, quam Nobis retulisti, consentaneum dici potest; Verum non ideo Nobis plane satis factum esse profitemur. Innuit in suis litteris Archiepiscopus, id quod Antibari accidit; in aliis qnoque Albaniæ Civitatibus contingere, ubi complures sunt Christiani, qui bona immobilia Ecclesiarum aut empta de Turcis, aut de facto occupata possident. Ulterius itaque progreditur prudens ille Præsul; cumque magnopere cupiat aliquam sibi viam patefieri ad pacandas conscientias, illasque a censuris, quibus propter injustam Ecclesiasticarum possessionum detentionem adstrictæ sunt, absolvendas; nihilominus æque vereri se ostendit, ne turbæ excitantur, si hodiernis possessoribus, ut justitiæ ratio postularet, injungeretur aut fundorum, aut fructuum, vel alicujus portionis eorum restitutio. Animadvertendum quoque est, Antibarum, aliasque Albaniæ Civitates, de quibus nunc agitur, sub temporali Othomanica ditione consistere; unde minimum quod metuere possemus, aliqua exoriente perturbatione, id esset, ut prodiret decretum: *uti possidetis, ita possideatis*, quod ad pacandas conscientias nihili valeret; nisi etiam deterius aliquid in Christiamorum, Sanctæque nostræ Religionis perniciem contingeret. Hoc illud est, quod animum nostrum commovet, atque perturbat; nosque eo adducit, ut nisi nova, & certiora nobis suppeditentur indicia, ex quibus intelligamus, quid maxime in prædictis regionibus timeri posset, si huic negotio manus admoveantur, nihil nos statuere posse existimemus de instructionibus, aut facultatibus circa hæc Antibarensi Archiepiscopo communicandis. Quod nunc tibi significare possumus, & de quo tibi mandamus, ut ipsam Congregationem certiorem facias, illud est, Nos ita animo esse comparatos, ut suprema, qua fungimur auctoritate, pro Generalis bonorum Ecclesiasticorum Administratoris officio, hujusmodi bonorum possessoribus perceptos fructus condonemus, eosque ad retinendam possessionem fundorum, quamvis injuste occupatorum & detentorum, idoneos reddamus, & ab incursis censuris absolvamus; ne forte Christianæ Religionis eversionem intueri in illis regionibus, in quibus, licet sub Turcarum dominatione degentibus, eadem adhuc Deo miserante viget, neve Episcoporum ejectiones, aut innocuorum Christifidelium persecutiones, & vexationes audire cogamur, nobisque tot mala imputari, propterea quod auctoritatem illam in his interponere neglexerimus, quam nobis Deus *in ædificationem, & non in destructionem* largitus est, quaque Prædecessores nostri similibus in casibus uti non dubitarunt.

Pontifex, si ita res ferent Apostolica auctoritate ad indulgendum uti non dubitabit.

Facultates olim a Sede Apost. tributæ Card. Polo super bonis Ecclesiarum Angliæ.

§. 26. Quum tempore Mariæ Angliæ Reginæ, bon. mem. Reginaldo Cardinali Polo gravissima demandata fuisset Provincia, Angliam ipsam Ecclesiæ Romanæ reconciliandi, Pontifex Julius III. in Brevi expedito *die* 8. *Martii* 1654. facultatem ei concessit, cum his, qui Ecclesiasticorum bonorum possessionem injuste occupaverant, quique ad Ecclesiæ Romanæ sinum redirent, concordandi & transigendi super fructibus male perceptis, & super mobilibus comsumptis: *restitutis prius, si tibi expedire videbitur, immobilibus per eos indebite detentis*; uti videre est *in tom.* 4. Conciliorum magnæ Brittanniæ, *pag.* 42. *col.* 2. At quia in rei executione fortasse compertum est, ejusmodi facultates nimis angustas esse, in alio Brevi expedito *die* 28. *Junii ejusdem anni*, præfato Cardinali plenam ac liberam largitus est potestatem *cum quibuscumque bonorum Ecclesiasticorum tam mobilium, quam immobilium in præfato Regno possessoribus, seu detentoribus, pro quibus ipsa Serenissima Regina Maria intercesserit, de bonis per eos indebite detentis, arbitrio tuo, auctoritate nostra tractandi, concordandi, transigendi, componendi, & cum eis, ut præfata sine ullo scrupulo in posterum retinere possint, dispen-*

gire il naufragio; e chi le ricupera, se le ricupera per farci guadagno, commette furto: *Alia sane causa est earum rerum, quæ in tempestate, levandæ navis causa, ejiciuntur; hæ enim dominorum permanent; quia palam est, eas non eo animo ejici, quod quis eas habere nolit, sed quo magis cum ipsa navi maris periculum effugiat. Qua de causa si quis, eas fluctibus expulsas, vel etiam in ipso mari nactus, lucrandi animo abstulerit, furtum committit*: sono parole del Testo Civile nelli sopraccitati due ultimi paragrafi delle Istituzioni *tit. de rerum divisione*.

Motivi di camminar con cautela, nel caso presente.

§. 25. Ed ecco, Monsignore, quanto ci è riuscito di poter unire, per rispondere a' quesiti proposti da Monsignor Arcivescovo d'Antivari; il che può dirsi che in sostanza concorda col sentimento della Congregazione di Propaganda, ch'Ella ci ha esposto; Ma non per ciò siamo pienamente appagati. Monsignor Arcivescovo nelle sue lettere accenna, che quanto succede in Antivari, succede ancora nelle altre Città dell'Albania, ove i Cristiani pur troppo possiedono beni stabili delle Chiese, o acquistati, avendoli comprati dai Turchi, o essendosene impossessati a dirittura. Passa più oltre il degno Prelato; e quanto si mostra desideroso, che se gli dia il modo di quietare le coscienze, e di liberarle dalle censure incorse per la detenzione de' beni delle Chiese, altrettanto si dimostra timoroso di qualche tumulto, quando o si ordinasse, come sarebbe del dovere, la restituzione de' capitali, o quando si volesse che i presenti possessori restituissero tutti i frutti, o anche parte di essi. E' degna pure di considerazione la circostanza, che Antivari, e le altre Città dell'Albania, delle quali oggi si tratta, sono sottoposte al dominio temporale della potenza Ottomana, della quale il meno che si possa temere, nascendo qualche scompiglio, sarebbe un Decreto: *Uti possidetis, ita possideatis*, che a nulla servirebbe per la quiete delle coscienze; quand'anche pur troppo non seguisse qualche cosa di peggio in pregiudizio de' Cristiani, e della nostra santa Religione. Questo è quello, che ci eccita, ci conturba, e senza nuove, e più precise notizie in ordine a ciò, che movendo questa pietra, potrebbe in que' paesi temersi di male, non siamo in grado di potere stabilire cosa veruna, e dare istruzioni, e facoltà a Monsignor Arcivescovo di Antivari. Ciò, che ora possiamo dire a Lei, incaricandola ancora di manifestarlo alla Congregazione, si è, esser Noi preparati a prevalerci della nostra suprema autorità di Generale Amministratore de' beni delle Chiese, condonando ai possessori de' beni Ecclesiastici la percezione de' frutti, abilitandoli a possedere i capitali, benchè ingiustamente occupati, e detenuti, assolvendoli dalle censure, per non vedere l'esterminio della Religione Cristiana in que' luoghi, ove per misericordia di Dio si mantiene, benchè sotto il dominio del Turco, e per non sentire qualche espulsione de' Vescovi, o persecuzione e danni anche degl' innocenti: temendo il rimprovero, che simili funeste cose fossero seguite, per non esserci Noi prevaluti di quella autorità, che Iddio ci ha data *in ædificationem, & non in destructionem*, e di poi in cui consimili si sono serviti i nostri Predecessori.

Nostro Sig. è disposto ad usare ogni facilità, se così esigeranno le circostanze.

§. 26. Nel gravissimo affare incaricato al Cardinal Polo di riunire, nel tempo del governo della Regina Maria, l'Inghilterra alla Chiesa Romana, il Pontefice Giulio III. con suo Breve spedito *agli 8. di Marzo* 1554. gli diede la facoltà di concordare, e transigere co' possessori intrusi ne' beni Ecclesiastici, e che si riunissero colla Chiesa Romana, sopra i frutti malamente percetti, e sopra i mobili consunti: *restitutis prius, si tibi expedire videbitur, immobilibus per eos indebite detenti*; come può vedersi *nel tom.* 4. de' Concilj della Gran-Bretagna *pag.* 42. *col.* 2. E perchè forse in atto pratico si vede, che simili facoltà erano troppo ristrette, in un altro Breve spedito *ai 28. di Giugno dell'anno stesso* diede al predetto Cardinale piena e libera facoltà *cum quibuscumque bonorum Ecclesiasticorum tum mobilium, quam immobilium in præfato Regno possessoribus, seu detentoribus, pro quibus ipsa Serenissima Regina Maria intercesserit, de bonis per eos indebite detentis, arbitrio tuo, auctoritate nostra tractandi, concordandi, transigendi, componendi, & cum eis, ut præfata sine ullo scrupulo imposterum retinere*

Facoltà già concesse dalla Santa Sede al Cardinal Polo sopra i beni delle Chiese d'Inghilterra.

pensandi ; omnia & singula alia, quæ in his & circa ea quomodolibet necessaria & opportuna fuerint, consulendi & faciendi; salvo tamen in his, in quibus propter rerum magnitudinem & gravitatem hæc Sancta Sedes merito tibi videretur consulenda, nostro & præfatæ Sedis beneplacito & confirmatione. Breve hoc editum est *in citato tom* 4. *pag* 102. & 103. & in Annalibus Raynaldi *ad Annum Christi* 155. *n.* 8. Prædictus vero Cardinalis, *ne novæ inde turbæ concitarentur, Ordinibus postulantibus, & urgentibus, adactus est publico instrumento, Pontificis nomine & auctoritate, omnes de ejusmodi bonis & possessionibus, quoad pœnas & censuras canonicas, in perpetuum securos & absolutos declarare*: verba sunt Spondani *ad eumdem ann.* 1554. *n.* 4. Hisque consentiunt Sanderus *de Schismate Anglicano l.* 2. *pag.* 349. *edit. Rom. an* 1586. Davanzatus *in sua Historia Schismatis Anglicani* edita Florentiæ *anno* 1628. *pag.* 91. qui omnes pariter conveniunt in celebranda præfati Cardinalis prudentia, qua difficillimum negotium, servata Ecclesiæ dignitate, transegit.

Aliæ dispensationes ab eadem concessæ in hac materia.

§. 27. P. Schmalzgrueber *in suo citato consilio* 15. *tom.* 2. casum perpendit hæretici Principis, qui Augustanam Confessionem deserens, Catholicam amplectitur Religionem; ac quærit, quomodo gerere se debeat quoad bona Ecclesiastica, quæ auctoritate pacis Westfaliæ ab Ecclesia reprobatæ possidet; & quidem *ejusdem consilii quæsit.* 2. *num.* 22. concludit, quod *vel restituere illa tenetur, vel ad ea retinenda Apostolicæ Sedis dispensationem sollicitare*; exemplum afferens Ducis Neoburgi Wolphangi Wilhelmi, ac ejus filii Electoris Palatini Wilhelmi; & afferens, quod erga conversos ad Fidem Catholicam *adeo benigna esse solet Sedes Apostolica, ut etiamsi justa sit causa, retentionem illorum*, idest immobilium Ecclesiæ bonorum, *ipsis dispensative concedat*.

Quid Clem. XI. edixerit de bonis Ecclesiarum Saxoniæ.

§. 28. Denique Prædecessor noster Clemens Papa XI. ad Augustum II. Poloniæ Regem in Litteris datis *die* 10. *Nov. an.* 1712. *in tom.* 2 *illius Brevium editorum pag.* 243. ut eum ad promovendam Fidei Catholicæ propagationem in suis Saxoniæ ditionibus excitaret, ita scripsit: *Certam reddimus Majestatem tuam, quod neque a te, neque a tuis Successoribus Catholicis, aut ab aliquo alio, qui sanctam ibi Religionem nostram amplexurus sit, Nos unquam illorum bonorum, quæ per Saxoniam antiquitus ad Ecclesias pertinebant, restitutionem postulaturi sumus: quinimmo ad pacandas conscientias eorum, qui illa occupant, si, hæresi ejurata, ad Catholicam Fidem redire constituant, nos ipsis præfata bona omnia in perpetuum condonabimus; idque ea ratione ac forma exequemur, ut ne a nostris quidem Successoribus in posterum quicquam adversus hæc postulari queat*. Atque hoc promissum adimplens Clemens XII. in sua Constitutione, quæ incipit *Sedes Apostolica, num.* 67. *in tomo* 13. *novi Bullarii Romæ editi*, illis Saxoniæ incolis, qui bona ad Ecclesias antiquitus pertinentia possidentes, hæresim aut ejurassent, aut ejuraturi forent, concessit, ut bona, quæ possidebant, retinere, ac de illis, tanquam de rebus suis, disponere libere possent; omnesque præterea fructus ex ipsis antea perceptos illis condonavit.

Quid Clem. XII. super iisdem statuerit.

Quod ad errantes reducendos præstitum fuit, idipsum ad nutantes retinendos fieri potest.

§. 29. Allata hæc exempla nostro sane casui per omnia nequaquam similia esse cognoscimus; ibi enim agebatur de impedimento removendo ab illis, qui Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gremium ingredi cupiebant; hic autem sermo est de hominibus, qui nostrarum partium sunt, quique Christiana & Catholica professione censentur. Verumtamen rationis fundamentum idem omnino in allatis exemplis, ac in nostra facti specie, Nobis esse videtur; ut scilicet suprema Apostolica auctoritas adhibenda sit in gravibus, publicis, ac urgentibus casibus, quibus per ordinariæ auctoritatis usum satis provideri nequit; Eos vero, qui recedendi a Nobis tentatione solicitari possent, a præcipiti casu, quantum fas est, remorari, si non idem est, ac viam sternere illis, qui ad Nos accedere cupiunt, non multum sane ab eo differre Nobis videtur. Hæc habebamus Tibi significanda: Tibique, dilecte Fili, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. die 19. Mart. 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii, MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

DAM-

tinere possint, dispensandi; omnia & singula alia, quæ in his & circa ea quomodolibet necessaria, & opportuna fuerint, consulendi & faciendi; salvo tamen in his, in quibus propter rerum magnitudinem & gravitatem hæc Sancta Sedes merito tibi videretur consulenda, nostro & præfatæ Sedis beneplacito & confirmatione. Il Breve è stampato *nel cit. tom.* 4. *pag.* 102. & 103. e nel Rainaldi *all'anno di Cristo* 1554. *n.* 8.; ed il Cardinale, *ne novæ inde turbæ concitarentur, Ordinibus postulantibus, & urgentibus, adactus est publico instrumento, Pontificis nomine & auctoritate, omnes de ejusmodi bonis & possessionibus, quoad pœnas & censuras canonicas, in perpetuum securos & absolutos declarare*: sono parole dello Spondano *all'anno stesso* 1544. *n.* 4. colle quali concordano il Sandero *de Schismate Anglicano l.* 2. *pag.* 349. dell'*an.* 1486. *il* Davanzati *nella sua Storia dello scisma d'Inghilterra*, stampata in Firenze *l'an.* 1628. *pag.* 91. quali tutti pure concordano nell'esaltare la decorosa condotta di quel Cardinale in quel gravissimo emergente.

§. 27. Il P. Schmalzgrueber *nel suo già citato consiglio* 15. *tom.* 2. esamina il punto del Principe eretico, che abbandonandn la Confessione Augustana, passa alla Religione Cattolica; e cerca, come debba regolarsi rispetto a' beni Ecclesiastici, de' quali è in possesso in vigore della riprovata pace di Westfalia; e *nel quesit.* 2. *dello stesso consiglio al n.* 22. conchiude che *vel restituere illa tenetur, vel ad ea retinenda Apostolicæ Sedis dispensationem solicitare*, allegando l'esempio del Duca di Neuburgo Wolfango Willelmo, e del di lui figlio Elettore Palatino Pilippo Willelmo, e dicendo, che verso de' convertiti *adeo benigna esse solet Sedes Apostolica, ut etiamsi justa sit causa, retentionem illorum*, cioè de' beni stabili delle Chiese, *ipsis dispensative concedat*. Altri esemp. di dispense date sopra di ciò dalla Sede Apostolica

§. 28. Finalmente il Pontefice Clem. XI. al Re Augusto di Polonia in un suo Breve *dio* 10. *di Nov.* 1712. *nel tom.* 2. *de' Brevi stampati pap.* 243. per animarlo a promovere ne' suoi Stati della Sassonia la propagazione della Fede Cattolica, così scrisse: *Assicuriamo la M. V. che nè da Lei, ne da' suoi Successori Cattolici, nè da qualunque altro che ivi fosse per abbracciare la nostra santa Religione, pretenderemo mai la restituzione di quei beni della Sassonia, che anticamente appartenevano alle Chiese; anzi per quiete delle coscienze di quei, che gli occupano, ove essi risolvano, abjurata l'eresia, di farsi Cattolici, gliene faremo amplissima e perpetua condonazione; e tutto ciò faremo in maniera, che neppure da' nostri Successori possa mai pretendersi in avvenire cosa alcuna in contrario*. Ed in esecuzione di questa promesse, il Pontefice Clem. XII. in una sua Costituzione, che incomincia *Sedes Apostolica*, e che è *la* 67. *nel tom.* 13. *del nuovo Bollario stampato in Roma*, fece la grazia a quelli della Sassonia, che possedevano beni, che una volta erano delle Chiese, e che avevano abjurata, o erano per abjurare l'eresia, di poter ritenere i beni, de' quali erano in possesso, e poterne disporre liberamente, come se fossero proprj, condonando loro tutti i frutti percetti. Dichiarazione di Clem. XI. circa i beni delle Chiese di Sassonia.

§. 29. Conosciamo, che li addotti esempj non sono in tutto simili al caso nostro, perchè in quelli trattavasi di torre un impedimento a chi voleva entrare nel grembo della Santa Romana Chiesa, quando ora si discorre di persone, che sono fra Noi, sono Cristiane, e sono Cattoliche; ma ci sembra, che il motivo predominante sia lo stesso ne' casi addotti, e nel nostro, consistendo esso nell'uso dell' Apostolica suprema autorità ne' casi gravi, publici, ed urgenti, ed ai quali non si può provedere coll'uso dell'autorità ordinaria; e sembrandoci, che se non è uguale, sia quasi uguale il caso di trattenere con ogni possibile maniera chi potrebbe esser tentato di partire da noi, all'altro di aprire la strada a chi desidera di venire fra noi: Che è quanto dovevamo significarle, dandole l'Apostolica Benedizione. Quel che si è fatto per richiamare i traviati, può farsi per trattenere i pericolanti.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo. Dat. die 19. Mart. 1752.

XI.

DAMNATIO,

Et prohibitio cujusdam Folii continentis Theses, quas in Sorbona defendendas proposuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Moltalbanensis sub titulo : *Hierusalem Cœlesti. Quæstio Theologica: Quis est ille, cujus in faciem Deus inspiravit spiraculum vitæ? Gen. 27.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. COMMISSA Nobis a Salvatore Nostro JESU CHRISTO Gregis sui cura exigit, ut Animarum periculis & detrimentis, quæ ex pravæ doctrinæ conatibus ad labefactandam Christianam Fidem pertinentibus oriuntur, Pastorali sollicitudine, quantum cum Domino possumus, occurramus.

Folii censura, damnatio, & prohibitio. §. 1. Cum itaque, sicut ad aures nostras pervenit, in lucem prodierit Folium quoddam quamplures continens Theses, quas in Sorbona defendendas proposuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Moltalbanensis sub titulo: *Hierusalem Cœlesti. Quæstio Theologica: Quis est ille, cujus in faciem Deus inspiravit spiraculum vitæ? Gen. 27.* Nos Folium hujusmodi nonnullis Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, aliisque in Sacra Theologia Magistris examinandum commisimus; quorum censura audita atque perpensa, Folium prædictum tanquam continens propositiones respective falsas, piarum aurium offensivas, male sonantes, temerarias, erroneas, balsphemas, impias, hæresi proximas, hæreticas, ac faventes Deistarum, ac Materialistarum erroribus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium damnamus, & prohibemus: ita ut nemo deinceps, cujuscumque gradus, & conditionis existat, etiam speciali, & specialissima notas dignus, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrendæ, illud legere, retinere, vendere, aut imprimere, vel imprimi facere audeat, seu præsumat; sed sub eadem pœna quicumque illud habent, Locorum Ordinariis, seu Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, statim atque præsentis prohibitionis notitiam habuerint, exhibere teneantur; Hi vero exemplaria sibi sic tradita, illico flammis aboleri curent: In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Publicationis effectus, & fides habenda præsentium Transumptis. §. 2. Ut autem eædem præsentes Litteræ ad omnium notitiam facilius perducantur, nec quisquam illorum ignorantiam allegare possit; Volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui; Sic vero publicatas, omnes, & singulos, quos concernunt, perinde afficere, ac arctare, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, ac intimatæ fuissent, & ipsarum præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsus fidem tam in Judicio, quam extra illud ubique Locorum haberi, quæ haberentur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Dat. die 31. Mar 1752. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die XXII. Martii MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno XII.

D. Card. Passioneus.

Publicata eodem die, Mense, & Anno.

V A-

VATICANÆ BASILICÆ

XII.

Et illius Arcipresbyteri, Capituli, & Cleri præcipua Privilegia & Jura recensentur, instaurantur, & Apostolica auctoritate confirmantur; iisdemque nova Privilegia, & gratiæ conceduntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

AD honorandam memoriam Beatissimi Apostolorum Principis, cujus prædicatione Urbs hæc ad Christi fidem conversa Martyrio consecrata, Sepulcro illustrata est, cujus patrocinio stabilitatem, cujus auctoritate in universa Ecclesia primatum obtinet, incenso jampridem animo ferebamur, non solum ob debitum gloriosissimo Ecclesiæ Principi venerationis obsequium, quo permoti plerique Prædecessores Nostri Romani Pontifices, ad tuendum augendumque Vaticanæ Basilicæ splendorem ac decus ejusdemque jura & ornamenta amplificanda, operam auctoritatemque suam quadam veluti pietatis & munificentiæ contentione, conferre certarunt, verum etiam peculiari devotionis nostræ studio impulsi, & jucundissima illius temporis recordatione, quo, inter ejusdem Basilicæ Canonicos adscripti, coram Beati Apostoli Confessione, Omnipotenti Deo in Hymnis & Canticis Matutinum Vespertinumque Sacrificium labiorum nostrorum ineffabili affectu suavitatis obtulimus. Et quamvis hujusce animi nostri erga Beati Petri Apostoli honorem & cultum, ipsiusque Ecclesiæ decorem atque utilitates magnopere propensi, plures atque perspicuas jam ediderimus significationes: quum tamen eas probe nosceremus cum amplissimis beneficiis a plerisque Prædecessoribus nostris in eamdem Basilicam effuse congestis, nullo modo esse comparandas, vehementer optabamus aliquam Nobis occasionem præberi, qua Nobis liceret illustre aliquod amoris studiique nostri in ea statuere monumentum, suprema dignum auctoritate, quam inscrutabilis Dei providentia Nobis cum Apostolici culminis hæreditate concessit: ut sicuti assidua quondam erga B. Apostolorum Principem ministerii nostri exciterunt obsequia, ita, dum ad ipsius successionis fastigium, meritis licet imparibus, evecti sumus, collata Nobis potestas in ejusdem honorem aliqua saltem ex parte referretur: ipsiusque Ecclesia, quæ olim officiosam filii pietatem in Nobis experta fuit, paternæ nunc charitatis nostræ fructus in se derivari sentiret.

Præcipua Romæ laus ab Apostolorum principe.

Gratus Pontificis animus erga Basilicam D. Petri.

§. 2. Itaque memoria repetentes, pro ea notitia, quam de Vaticanæ Basilicæ rebus, ex diuturna munerum ab ejus Capitulo Nobis injunctorum administratione, olim acquisivimus, complura ipsis jura & privilegia existere, diversis temporibus & titulis, jure meritoque ipsi tributa; quorum aliqua, ad ipsius Basilicæ decus, clariori in luce collocanda, aliqua vero nonnunquam aliorum controversiis, frustra licet, impetita, novo tandem Apostolicæ confirmationis robore constabilienda viderentur; Idcirco pleraque & illustriores ejusdem Basilicæ prærogativas Nobis ob oculos repræsentari jussimus, earumque origine, usu, & possessione mature perpensis, nec non ipsarum cum justitia & Canonicis legibus consonantia penitus perspecta, plures ex illis, licet firmissimis titulis, & non interrupta possessione fundatas, hac nostra perpetuo valitura Constitutione expresse complecti, nonnullas vero, quas aliquando in dubium revocari contigerat, de Apostolicæ potestatis plenitudine asserere & confirmare; alias demum Motu proprio, non ad alicujus oblatæ Nobis petitionis instantiam, sed ex mera nostra liberalitate, & certa scientia, ac voluntate, eidem Basilicæ, ejusque Archipresbytero, Capitulo, & Clero, ex integro tribuere, & concedere decrevimus, prout in Domino judicavimus salubriter expedire.

Jura & privilegia Basilicæ memoria repetit & expendit.

Et partim auct. Apost. confirmaturus, partim concessurus ex integro.

Præconia Basilicæ a suis Prædecessoribus usurpata innuit.

Jura, privilegia, & consuetudines a Clem. XI. confirmata in genere, pari modo confirmat.

§. 3. Et quoniam amplissima honoris præconia, quibus complures ex Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus Vaticanam Beati Petri Basilicam, tanquam dilectam sponsam, ac splendidissimam Apostolicæ dignitatis Sedem, cumularunt, eorum Apostolicis litteris, ac perennibus monumentis consignata reperiuntur; præcipua vero ipsius Basilicæ jura, privilegia, atque statuta, quorum complexu ejusdem status, dignitas, & regimen consistit, plurium quoque Romanorum Pontificum cura & solicitudine jamdudum constituta & coordinata noscuntur; novissime vero a fel. record. Decessore nostro Clemente Papa XI. per Apostolicas litteras sub Annulo Piscatoris die V. Septembris Anno MDCCI. datas, in genere confirmata fuerunt; Nos quoque generaliter prædicta omnia jura, privilegia, exemptiones, prærogativas, gratias, & indulta quæcumque, memoratæ Basilicæ, ejusque Capitulo & Canonicis, a præfatis Prædecessoribus nostris quomodolibet concessa, & respective confirmata, consuetudines quoque, atque statuta, dummodo sint in usu, nec sint revocata, aut sub aliqua revocatione comprehensa, neque posterioribus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, aut sacris Canonibus, vel Concilii Tridentini Decretis adversentur, auctoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus; salva tamen auctoritate Archipresbyteri, & Capituli, in his, quæ ab ipsorum arbitrio, & facultatibus pendere dignoscuntur; eademque jura, privilegia, gratias, & indulta hujusmodi semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & quandocumque spectabit, perpetuis futuris temporibus, in omnibus & per omnia volumus suffragari.

Subjectionem Basilicæ immediatam S. Sedi præcipue adstruit.

Una cum personis omnibus ejus servitio addictis.

§. 4. Ac perpendentes cum recolendæ mem. Prædecessoribus nostris Innocentio III. Gregorio IX. ac Innocentio VI. minimime conveniens esse, ut in prædicta Vaticana Basilica, quæ speciale Sedis Apostolicæ membrum, ac Pontificiæ dignitatis ornamentum & domicilium existit, *ullus omnino, præter auctoritatem Romani Pontificis, aliquam sibi vindicet potestatem*, propterea ipsam Basilicam, ejusque Ædificia, ac Seminarium, nec non pro tempore existentes illius Capitulum, & Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Ministros, & Seminarii prædicti Alumnos, aliasque personas ejusdem Basilicæ servitio pro tempore addictas, durante servitio hujusmodi, & in his, quæ ad prædictum servitium pertinent, ab omni & quacumque superioritate, obedientia, correctione, visitatione, gubernio, aut alia quavis spirituali jurisdictione tam ordinaria, quam delegata, cujuscumque Superioris, ac etiam pro tempore existentis nostri & Romanorum Pontificum Successorum nostrorum in Urbe ejusque Districtu Vicarii in spiritualibus Generalis auctoritate & tenore prædictis eximimus, & perpetuo exemptos esse & fore decernimus; Illosque sic exemptos, Nobisque & Sedi Apostolicæ immediate subjectos, sub speciali nostra, & prædictorum Successorum nostrorum tutela & protectione recipimus, & immutabiliter constituimus.

Jurisdictionem spiritualem Archipresbytero antiquam confirmat.

§. 5. Jurisdictionem autem quoad præmissa in spiritualibus Ordinariam in eamdem Basilicam, ejusque Seminarium, Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, Ministros, aliosque omnes ipsi quomodolibet inservientes, una cum omnibus & singulis jurisdictionibus, potestatibus, & privilegiis, exemptionibus, libertatibus, prærogativis, antelationibus, indultis, auctoritatibus, & facultatibus, quæ alias per fel. rec. Paulum III. Pium IV. Sixtum V. Paulum etiam V. Urbanum VIII. Clementem IX. Clementem XI. & alios quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, bon. mem. Alexandro Cardinali Farnesio, & successive Evangelistæ Cardinali Consentino, ac Scipioni Cardinali Burghesio, & Francisco Cardinali Barberino, ac Carolo Cardinali etiam Barberino, & Francisco Cardinali Nerlio, ac Hannibali Cardinali Albano Sancti Clementis, respective nuncupatis, dum viverent, dictæ Vaticanæ Basilicæ Archipresbyteris, nuper vero per Nos ipsos dilecto Filio nostro Henrico Tituli Sanctæ Mariæ in Porticu nuncupatæ, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali, Duci Eboracen. nuncupato, Archipresbyteratum ejusdem Basilicæ ex concessione, & dispensatione nostris in Commendam ad sui vitam obtinenti, ac eorum singulis, tanquam dictæ Basilicæ Archi-

pre-

presbyteris, & quoad Basilicam & Ecclesiam prædictam, etiam illorum personæ intuitu, vel ad eorum vitam dumtaxat in genere vel in specie concessa sunt, & concedi consueverunt; volumus in posterum ipsius Archipresbytero prædicto nunc existenti, ejusque in perpetuum in Archipresbyteratus dignitate Successoribus, tam per se ipsos, quam per suos respective Vicarios ab illis pro tempore deputandos, auctoritate Apostolica exercenda, præsentium litterarum mansuro vigore competere; itaut futuri pro tempore Vaticanæ Basilicæ Archipresbyteri, vigore literarum Apostolicarum super concessione Commendæ dicti Archipresbyteratus, seu illius collatione & provisione, expeditarum, statim post adeptam pacificam ejusdem Archipresbyteratus possessionem, hujusmodi spiritualem jurisdictionem, tanquam Archipresbyterali Dignitati perpetuo annexam, quoad præmissas res atque personas exercere; servata tamen forma Constitutionis piæ mem. Innocentii Papæ XII. etiam Prædecessoris nostri super suppressione, abolitione, & abrogatione Tribunalium & Judicum particularium Urbis, ac reductione privilegiorum, & eorumdem Tribunalium ad jus commune, sive ad Judices Ordinarios Romanæ Curiæ, editæ de anno MDCXCII. quam Nos per aliam nostram Constitutionem xv. Kalendas Martii anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Nostri Anno II. datam expresse confirmavimus, atque innovavimus; eisdemque juribus, privilegiis, & facultatibus uti & frui libere & licite possint & valeant; absque eo quod alias peculiares literas, seu concessiones a Nobis aut a Successoribus nostris, super his petere & impetrare, seu desuper expedire teneantur. *Ac dignitati, non personæ, adnexam vult in posterum.*

§. 6. Proindeque, ut iidem Canonici, Beneficiati, Clerici, Alumni, & Ministri prædicti, ab eodem Archipresbytero, ejusque in Archipresbyteratus dignitate pro tempore Successoribus quibuscumque, quatenus Episcopali charactere præditi sint, vel de ipsorum licentia tantum, ne alias, a quocumque Catholico Antistite gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habente, per eum, eosque deputando, ad omnes, etiam sacros, & Presbyteratus Ordines promoveri, & tam ipse Archipresbyter, ejusque in Archipresbyteratus dignitate Successores, quam Antistites ab eo deputati, eosdem Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, & Ministros, re ipsa actu inservientes, ut supra, absque nostra, vel Successorum nostrorum, aut nostri in Urbe, ejusque districtu Vicarii in Spiritualibus Generalis, vel cujusvis alterius, etiam eorum originis, Ordinarii licentia, dimissoriis, aut examine; Convictores vero Seminarii prædicti, accedentibus ipsorum respective Ordinariorum licentia, ac dimissorialibus litteris, ad præmissos omnes Ordines, servatis de jure servandis, promovere licite possint ac debeant, præsentium tenore perpetuo concedimus & indulgemus. *Ordinationes ad quosvis Ordines minores & majores privative & libere illi alterit pro omnibus Basilicæ addictis. Ac etiam pro Seminarii Convictoribus, accedente eorum Ordinariorum licentia, & dimissoriis.*

§. 7. Idcirco idem Archipresbyter, ejusque Successores Archipresbyteri præfati, ex ejusdem Capituli gremio tres aut plures pro tempore Examinatores, in Sacra Theologia, vel in Jure Canonico Magistros, sive Doctores, deputare possint, ac debeant, quorum munus sit, prædictos Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, sive Convictores, ut supra, atque Ministros, ad quemcumque, etiam Sacrum & Presbyteratus Ordinem promovendos, sive ordinandos, juxta Concilii Tridentini Decreta, examinare, atque probare, prout hactenus laudabiliter factum esse novimus, & Nos ipsi, dum ejusdem Basilicæ Canonicatum obtinebamus, plures annos hujusmodi Examinatoris officium sustinuimus. Idemque pro tempore Archipresbyter possit cum prædictis Canonicis, Beneficiatis, Clericis, Alumnis, aliisque prædictæ Basilicæ Inservientibus, super observantia interstitiorum ad Ordines prædictos suscipiendos, justis de causis, dispensare; atque ipsis, in quolibet Ordine constitutis, ministrandi, celebrandique licentiam tam in prædicta Basilica, quam in quibuslibet aliis Sæcularium, aut Regularium Ecclesiis in Urbe & extra Urbem, per Litteras Dimissoriales, quas quidem tam ab ipsis Archipresbyteris, quam ab eorum pro tempore Vicariis confectas atque subscriptas, ubique admittendas fore decernimus, valeat impertiri. *Examinatores e gremio Capituli deputandos de more constituit.*

§. 8. Item Consecrationes Altarium ejusdem Basilicæ, nec non Ecclesiarum, quæ inter ipsius Basilicæ membra connumerantur, & Altarium in ipsis existentium, sacrorum quoque utensilium ac vestimentorum benedictiones, ab eisdem Archipresby- *Altarium Consecrationes, benedictiones,*

aliaque Pontificalia, Archipresb. & Capitulo confirmat.

sbyteris, sive ab eorum Vicariis Episcopis, aut aliis Antistitibus, vel etiam, quoad ea in quibus Sacra Olea non adhibentur, ab aliquo ex Canonicis prædictæ Basilicæ Presbytero, de ipsorum tamen Archipresbyterorum mandato & delegatione, fieri possint; ac demum tam Ordinationes prædictas, quam cætera Pontificalia munia sive functiones, ab eodem Archipresbytero nunc existente, ejusque in Archipresbyterali dignitate Successoribus quibuscumque, sive per se ipsos, sive per suos respective Vicarios, qui Episcopali charactere sint insigniti, ac etiam per alios Episcopos, Archiepiscopos, aut Patriarchas de gremio Capituli, vel his deficientibus, etiam per alios extraneos Antistites quoscumque, de licentia tamen ipsius Archipresbyteri, in præfata Basilica tantum exerceri posse, perpetuo statuimus, atque decernimus. Quin etiam, vacante hujusmodi Archipresbyteratus dignitate, omnia Pontificalia munia hujusmodi, sive functiones, exceptis Ordinationibus prædictis, & excepta collatione Sacramenti Confirmationis, de quo inferius agemus, pro rerum & temporis opportunitate, de Capituli dumtaxat licentia, ab aliquo Antistite, ut præfertur, de ejusdem Capituli gremio, atque etiam ab extraneo, si ab Episcopo de ipsius Capituli gremio impleri nequeant, in eadem Basilica pariter exerceri posse concedimus: Innovantes insuper, & perpetuo confirmantes Prædecessorum nostrorum Innocentii VI. & Urbani V. Privilegium, quo eamdem Basilicam sanguinis aut seminis effusione forte violatam, a Canonico Altarista, seu antiquiori Canonico in Presbyteratus Ordine constituto, cum aqua tamen ab aliquo Antistite rite benedicta, reconciliari posse indulserunt.

Eadem, vacante Archipresb. concedit Capitulo, præter Ordinationes, & Confirmationes.

Privil. reconciliat. Basilicæ Altaristæ & Canonico antiquiori asserit.

Vetustissimum jus conficiendi Chrismatis & SS. Oleor. confirmat in perpetuum.

§. 9. Præsertim vero veterem observantiam, plurium Romanorum Pontificum, ac potissimum Joannis XIX. Benedicti IX. Innocentii III. & Gregorii IX. vigentibus ad hunc diem privilegiis & concessionibus inductam, ac perpetuo usu, & immemorabili consuetudine firmatam, qua in eadem Basilica singulis annis Feria V. in Cœna Domini, tum sancta Infirmorum, Catechumenorum Olea, tum etiam Sacrum Chrisma, ab ipsius Archipresbytero, sive hujus pro tempore Vicario in Episcopali gradu constituto, vel ab alio Antistite, de Archipresbyteri prædicti licentia, rite confici, & benedici, pluribusque Ecclesiis Parochialibus, tam ejusdem Vaticanæ Basilicæ Filialibus, quam aliis quibusdam non Filialibus, distribui consuevit, auctoritate nostra confirmamus, & quatenus opus sit, præsentium tenore innovamus, & in perpetuum stabilimus; volentes, ut omnes & singuli Rectores vel Parochi sive Curati Ecclesiarum, tam videlicet earum, quas inter prædictæ Basilicæ Filiales infra recensebimus, aliarumque, si quæ sunt, aut in posterum Filiales existent, quam aliarum quomodolibet eidem Basilicæ subjectarum, præsertim Sanctæ Mariæ in Transpontina nuncup. & tam Ecclesiæ, quam Hospitalis S. Spiritus in Saxia, & cæterarum omnium, quæ vel expressis Prædecessorum nostrorum legibus, vel recepta consuetudine ad id teneri dignoscuntur, hujusmodi sacrorum Oleorum confectioni in die Cœnæ Domini, nec non Benedictioni Fontis Baptisterii in Sabbato Sancto, & in Vigilia Pentecostes, singulis annis, ut præfertur, interesse, vel si ipsi legitimo impedimento detenti fuerint, alios respective Presbyteros ad ipsorum vices in hujusmodi sacris Functionibus decenter sustinendas, mittere; iidemque Rectores vel Parochi seu Curati Olea prædicta ab ipsa Basilica quotannis in sacros Ecclesiarum suarum usus asservanda atque utenda recipere teneantur; & quatenus opus sit, opportunis præceptis & pœnis, arbitrio Archipresbyteri statuendis, adigantur. Neque vero propter hujusmodi præsentiam ab ipsis præstitam, vel propter prædictorum sacrorum Oleorum receptionem, ab ullo quomodolibet, sive judicialiter, sive extrajudicialiter molestari possint, vel ad aliam quamcumque Ecclesiam aut Basilicam pro hujusmodi præsentia præstanda accedere, aut prædicta sacra Olea ab alia qualibet recipere compellantur.

Cum interventu Parochorum Ecclesiar. filial. & alias subjectar. Basilicæ, per se, aut per substitutos.

§. 10. Huic porro juri sacrorum Oleorum & Chrismatis conficiendorum, consequens est, ut Sacramentum Confirmationis in ipsa Basilica, & ab illius pro tempore Archipresbytero, sive ab illius Vicario Episcopo, aut etiam de ipsius licentia, ab alio quolibet Antistite, ministrari & conferri possit. Quod quum eidem Archipresbytero ab antiquissimis temporibus licuisse constet, & quidem, quod attinet ad personas ejusdem Basilicæ ministeriis addictas, illique actu inservientes, in contradicto-

Jus perinde antiquum Confirmationis Sacr. conferendi ad examen revocat.

dictorio quoque judicio coram Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum habito, eidem Archipresbytero, sive per se, sive per alium ab ipso deputatum, indistincte licere definitum fuerit, cum subsequuta contradicentium acquiescentia; Nos hujusmodi Resolutionem sive Decretum a tunc existentibus Congregationis prædictæ Cardinalibus die XV. Februarii anni MDCXLVIII. latum, & a fel. rec. Prædecessore nostro Innocentio Papa X. approbatum, mox etiam a recol. mem. Clemente Papa X. Prædecessore pariter nostro per Literas in forma Brevis die XXVIII. Junii anni MDCLXXV. editas, iterum confirmatum, quatenus prædictam Archipresbyteri facultatem admittit, auctoritate quoque nostra roboramus, & quoad prædictos Basilicæ Vaticanæ Ministros eidem actu ministrantes & inservientes, ejusdemque pro tempore Archipresbyteri jurisdictioni in spiritualibus subjectos, debitæ executioni demandari, ac perpetuo inviolabiliter observari præcipimus. Quod vero spectat ad alias personas, quæ neque sunt de ipsius Vaticanæ Basilicæ premio, aut, illius servitiis addictæ, neque Archipresbyteri prædicti jurisdictioni subsunt, plenissime Nobis cognita atque perspecta est lis & controversia, quæ diu agitata fuit, quæque adhuc indecisa pendet, super jure conferendi Sacramentum Confirmationis personis hujusmodi in Vaticana Basilica. Ex quo siquidem recol. mem. Prædecessoris nostri Clementis Papæ XI. beneficio in eadem Basilica Canonicatum & Præbendam adepti fuimus, quum ipsius Archivi præfectura Nobis a Capitulo demandata fuisset, id munus per annos quatuordecim, nimirum usque ad nostram promotionem ad Anconitanam Ecclesiam, retinuimus. Cumque propterea Nobis a prædicto Clemente XI. Prædecessore injunctum fuisset, ut quæcumque ad hujusmodi Confirmationis negotium coram diversis Judicibus vario eventu discussum pertinerent, in unum redacta, eidem consideranda exhiberemus, vel potius ea, quæ olim ipsiusmet Pontificis tunc in minoribus ejusdem Basilicæ Vicarii, deindeque Canonici, opera ac studio digesta & ordinata fuerant, eidem in memoriam revocaremus; Nos quidem omnibus investigatis atque collectis, totam ipsi exposuimus rationum summam, ob quas contendebatur licitum esse in Ecclesia S. Petri in Vaticano Sacramentum Confirmationis omnibus Civitatem Leoninam usque ad Septimianum incolentibus, idemque Sacramentum recipiendi causa ad ipsam Ecclesiam confluentibus conferre. Quarum rationum momenta, quum olim anno MDCXLI. Congregatio S. R E. Cardinalium, ac Romanæ Curiæ Prælatorum ad cognoscendas causas in Apostolica Visitatione occurrentes deputatorum agnovisset, ac decreto edito comprobasset, hujusmodi Decretum ab Urbano Papa VIII. confirmatum fuerat per Literas in forma Brevis datas die XV. Januarii Anni MDCXLII. Et quamvis deinceps concessa adversus hasce Urbani literas aperitione oris, causaque ad aliam Congregationem ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum delata, resolutio prodiisset, quæ hujusmodi facultatem limitavit & coarctavit ad eas tantum personas, quæ in ministeriis ipsius Basilicæ, ut supra diximus, actu inservirent, atque hæc pariter resolutio a Clemente Papa X. per speciales Litteras in forma Brevis confirmata fuisset; nihilominus adversus has quoque literas aperitio oris concessa fuerit a venerab. mem. Innocentio Papa XI. sub die XXIV. Junii anni MDCLXXXV. cujus obtinendæ in primis auctor extitit ipse Prædecessor Clemens XI. dum in eadem Vaticana Basilica, ut supra diximus, Vicarii munus exercens, Archipresbyteri & Capituli preces atque rationes eidem Innocentio XI., supplici Libello a se diserte exarato, porrexerat. Cum autem post hæc, hujusmodi controversia, quæ ad eamdem Congregationem Concilii Tridentini, rescripto ejusdem Innocentii XI. Prædecessoris remissa fuerat, usque ad ipsius Clementis XI. Pontificatus indecisa conquievisset, in animo quidem ipsi erat, pro sua sapientia & auctoritate, tunc eam dirimere, fineque debito terminare. Sed quoniam gravissimorum negotiorum, quæ supervenerunt, cura & solicitudine detentus, ipse id, quod optabat, præstare non potuit; integrum Nobis reliquit, aliquam hujusmodi controversiæ in perpetuum extinguendæ rationem excogitare. Quam quidem, matura deliberatione præhabita, præsentium tenore edicimus, & promulgamus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine in posterum observari mandamus: In primis videlicet prædictam controversiam,

Ad Basilicæ inservientes quod attinet, illud probat, & confirmat.

Pro reliquis Archipresbyteri jurisdictioni non subjectis, controversum fuisse & esse adhuc declarat.

Causæ momenta ejusque posteriorem exitum enarrat.

Ejusdem statum præsentem proponit.

Causam denique istam adhuc indecisam definire statuit.

Idcirco eam ad se avocat, perpe-

tuo partibus silentio indicto.

siam, litem, & causam, inter dilectos filios Capitulum & Canonicos S. Joannis in Laterano ex una, & Archipresbyterum, Capitulum, & Canonicos S. Petri in Vaticano Patriarchalium Urbis Basilicarum ex altera partibus, super jure & facultate conferendi Sacramentum Confirmationis in sæpedicta Vaticana Basilica, coram præfata Congregatione Concilii Tridentini, vel in alio quovis Tribunali coram quocumque Judice, & in quacumque instantia pendentem (cujus statum, merita, & alia quæcumque etiam de necessitate juris, vel facti omnino exprimenda, nec non utriusque Capituli & Ecclesiarum prædictarum jura, privilegia, indulta, concessiones, & litteras Apostolicas, eorumque plenos & integros tenores, præsentibus pro sufficienter expressis, ac etiam de verbo ad verbum insertis haberi volumus) Motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, harum serie ad Nos avocamus, penitusque & omnino supprimimus, perpetuumque desuper silentium prædictis partibus, aliisque quibuslibet in præmissis jus aliquod seu interesse habentibus, vel habere prætendentibus, imponimus, atque os occludimus.

Provide disponit, ut in Lateranen. Basilica Sacramen. Confirmationis administretur, omni tempore a Card. Vic. Urbis, aut Vicesf., seu per illum delegato. In Vaticana septem tantum diebus Natale SS. Apostolorum Petri & Pauli subsequentibus a Card. Archipreb. aut per eum delegato, omnibus undiqueex Urbe confluentibus.

§. 11. Volumus autem, Sacramentum Confirmationis in Lateranensi quidem Basilica perpetuis futuris temporibus de more administrari a Cardinali pro tempore Romani Pontificis in urbe ejusque districtu Vicario in spiritualibus Generali, vel ab ipsius Vicesgerente, aut ab alio Antistite, quem ipse Vicarius prædictus, pro suo arbitrio, ad id deputaverit, idque toties, quoties, quibusque temporibus, atque diebus ipsi Vicario opportunum videbitur. Sed insuper moderno & pro tempore existenti S. R. E. Cardinali Vaticanæ Basilicæ Archiprebytero, non tam ratione veterum titulorum, jurium, privilegiorum, atque consuetudinum, quæ tamen Nobis plene cognita esse supra memoravimus, quam vigore novæ hujus concessionis, quam motu proprio ipsi, ejusdemque in Archipresbyteratus dignitate Successoribus quibuscumque, de Apostolica liberalitate tribuimus, præsentium tenore perpetuo concedimus & indulgemus, ut singulis annis infra Octavam Natalitiæ Solemnitatis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli principalium hujusce Almæ Urbis Patronorum, singulis videlicet septem diebus dictam Solemnitatem immediate sequentibus, in prædicta Vaticana Basilica, per se ipsum, si ipse Episcopali gaudeat charactere, sin minus, vel etiam si ipse aliquo impedimento detineatur, per suum Vicarium Episcopum, aut per alium Antistitem de gremio Capituli, vel, his deficientibus, etiam per alium quemlibet Antistitem ab ipso deputandum, omnibus & singulis non solum Vaticanæ Basilicæ inservientibus, atque ipsius Archiprebyteri jurisdictioni, ut præfertur, subjectis, & non solum ex civitate Leonina nuncupata, aut ex Septimiano prædictis, sed etiam ex ceteris Urbis Regionibus quibuscumque, & alias undecumque in hunc finem confluentibus, Sacramentum Confirmationis perpetuis futuris temporibus administrare & conferre libere & licite possit & valeat.

Idque, tum ad augendum cultum SS Apostol. tum ad veteris disciplinæ memoriam servandam.

§. 12. Qua in re non tam nostro erga prædictam Vaticanam Basilicam amori studioque indulgemus; nec eo tantum consilio ad id adducimur, quo Sanctorum Apostolorum cultum in hac Alma Urbe magis magisque augeri, eorumque Festivitatis Octavam in ipsa Urbe solemnius concelebrari cupientes, aliis nostris Apostolicis Litteris pridie Kalendas Aprilis an. MDCCLIII. datis plura præscripsimus per eos dies a singulis Romanæ Curiæ Ordinibus, & Cleri, Populique cœtibus adimplenda; sed peculiari quadam ratione movemur, quam Nobis sacræ antiquitatis monumenta suppeditant; ut scilicet in ea Basilica, in qua & olim, ex prædictorum Romanorum Pontificum delegatione, Sacramentum Baptismi solemniter in Sabbato Sancto administratum fuisse constat, & nunc etiam, ex veteri approbataque consuetudine, de qua inferius verba faciemus, baptismus idem omnibus indistincte, & quolibet anni tempore confertur, in eadem etiam Sacramentum Confirmationis, quod olim regeneratis statim post Baptismum conferebatur, aliquibus saltem anni diebus, omnibus pariter optantibus, ab ipsius Basilicæ Archipresbytero, vel ab alio, ut præfertur, ab eo deputato, vigore specialis concessionis, & peculiaris privilegii eidem impertiti a Romano Pontifice, sub cujus immediata jurisdictione prædicta Basilica existit, administrari possit atque conferri. Huc accedit, quod sicuti gloriosissimi Apostoli Petrus & Joannes, in ipsis Ecclesiæ nascen-

Attamen speciale id Privilegium esse declarat Rom. Pont. sub cujus immediata jurisdict. est Basilica.

tis

tis exordiis, primi ab Apostolico Collegio adhuc Hierosolymis agente in finitimas Regiones ablegati fuerunt, ut per eorum ministerium, & manuum impositionem novelli credentes acciperent Spiritum Sanctum, quemadmodum Liber Actuum testatur; ita maxime congruum Nobis visum est, ut in duabus Patriarchalibus Romanæ Urbis Ecclesiis, quæ in eorumdem Apostolorum honorem atque memoriam Omnipotenti Deo dicatæ cæteris Urbis & Orbis Ecclesiis dignitatis & gloriæ prærogativa antecellunt, Cælestium Charismatum fontes ad perennem Ecclesiæ ædificationem Christifidelibus perpetuo paterent.

Ordinem ea occasione servandum præscribit.

§. 13. Ut autem omnia, quæ ad prædicti Sacramenti administrationem pertinent, rite recteque impleantur atque serventur, volumus atque præcipimus, ut in eadem Vaticana Basilica, & in loco ad id decenter aptato in Altare Cathedræ S. Petri, ejusque Confessionem, vel alibi, pro rerum & temporis opportunitate, intra eamdem Ecclesiam, singulis prædictis diebus, horis antemeridianis, & ad populi commodum opportunis, Sacramentum Confirmationis administretur; præmissa semper in singulis diebus hujusmodi, ad instructionem Confirmandorum, apta & gravi oratione, per aliquem de Clero Vaticano, quem præfatus Cardinalis pro tempore Archipresbyter ad id deputaverit, peragenda, super ipsius Sacramenti sanctitate atque præstantia. Et sicut hactenus regestum eorum, qui in ipsa Basilica confirmati fuerunt, ab Archivi Capitularis Custode servare consuevit; ita ab eodem in posterum authenticum omnium Confirmatorum hujusmodi Regestum in ipso Archivo diligenter retineatur, & asservetur; ex quo, ad petentium instantiam & opportunitatem, authentica pariter Testimonia, seu Fides, extrahi possint; atque uno verbo omnia & singula observentur, & impleantur, quæ circa collationem & administrationem Sacramenti Confirmationis, providis Ecclesiæ regulis præscripta reperiuntur.

Ex cunctis Urbis regionibus infantes baptizandos statuit in Basilica.

§. 14. Baptismi vero Sacramentum in eadem Vaticana Basilica non solum Infantibus intra peculiares ipsius Parochiæ fines in lucem editis; sed, ut superius innuimus, aliis etiam quibuslibet, tam in Urbe, quam extra illam natis (quorum quidem plurimos, ob venerationem Baptismi Apostolorum Principis, a piis parentibus ad ipsius Ecclesiam baptizandos deferri constat) libere & licite administrari, tum veteri omnium ferme sæculorum usu & observantia receptum est; tum etiam in sacris Visitationibus, & præsertim in ea, quam anno MDCXXV. fel. rec. Urbanus Papa VIII. in dicta Basilica peregit, ac præterea judiciali definitione Congregationis S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum die XV. Maji anni MDCC. edita, agnitum fuit, atque firmatum, & Nos demum hujus nostræ Constitutionis vigore id ipsum indubitanter atque perpetuo servari volumus, atque decernimus.

Aliorum Parochor. tergiversationibus occurrit.

§. 15. At quoniam non ignoramus, nonnullos aliquando ex aliarum Urbis Ecclesiarum Parochis sive Curatis, vel de suorum jurium conservatione plus nimio solicitos, vel etiam contra prædicta Decreta pervicaciter obfirmatos, vetus hoc Vaticanæ Basilicæ, ejusque Capituli, & Parochi sive perpetui Vicarii, jus, & juris hujusmodi exercitium, si non aperte impugnare, at saltem artificio eludere & impedire consuevisse, denegando scilicet propriis Parochianis ea Documenta, sive Schedulas de legitimis Infantium natalibus, quæ eidem Vaticanæ Basilicæ Parocho exhiberi debent, aut Schedulas ipsas ejusmodi forma concipiendo, ut vel parentes ipsius prolis, absque proprio dedecore eas exhibere, vel Vaticanus Parochus easdem, absque injuria Basilicæ, recipere non possent; aut demum aliis artibus, quibus ab religiosæ hujusmodi voluntatis implemento prædictos respective Parochianos deterrendos esse prospicerent; adeo ut Nos ipsi, propter nonnullorum hujusmodi Parochorum culpam, necesse habuerimus, omnes in commune Urbis Parochos initio Pontificatus nostri apud Nos congregatos, gravibus verbis hac de re admonere, atque etiam Edictis per organum dilecti Filii nostri S. R. E. Cardinalis hodierni nostri in Urbe Vicarii publice propositis, coercere; Idcirco, ut omnis in posterum tergiversandi via cuilibet perpetuo sit præclusa, statuimus atque decernimus, ut prædictarum Schedularum exempla sub certa & invariabili forma Typis imprimantur, eaque non solum aliarum Urbis Ecclesiarum Parochis distribuantur; sed etiam ab ipsius Vaticanæ

Schedulas typis impreſſas ſub certa formulæ gratis dari Parochis jubens.

canæ Baſilicæ Parocho, vel a Sacriſtiæ Curatoribus, cuilibet petenti gratis concedantur; volentes, ut hujuſmodi Schedulis impreſſis nihil a Parochis adſcribi poſſit aut debeat, præter Parentum nomina, & Prolis nativitatem, cum ipſorum Parochorum ſubſcriptione, & impreſſione ſigilli eorum Parochiæ. Quod ſi hujuſmodi Schedulis alia fortaſſe, præter præmiſſa, ab iiſdem Parochis adſcribi, vel earum ſubſcriptionem petentibus abſque legitima cauſa denegari contigerit; volumus eoſdem Parochos, ſingulis vicibus, quibus huic noſtræ Ordinationi contraire præſumpſerint, pœnam quinque Ducatorum auri in auro, in ſubventione piæ Domus, & Hoſpitalis Sancti Spiritus in Saxia erogandorum, irremiſſibiliter incurrere, & cum effectu perſolvere, ſublata cuilibet condonandi, vel aliter judicandi facultate. Si vero conſtiterit, eoſdem Parochos aliis artibus adniti hanc ſpiritualem conſolationem, & conceſſam libertatem ſuis Parochianis adimere, eoſque ab hujuſmodi erga beatum Apoſtolorum Principem devotionis actu revocare; gravioribus etiam pœnis, & mulctis, a competentibus Judicibus, tam ex officio, quam ad recurrentium inſtantiam, volumus coerceri.

Privilegia vetera Baſilicæ recenſens inſtaurat.

Ac primo Conſecrationes Rom. Pont. ad Altare S. Petri Apoſtol. Principis.

§. 16. Cætera vero illuſtriora Privilegia, quæ ad Vaticanæ Baſilicæ dignitatem & decus pertinent, ſtrictim attingendo aſſerere & confirmare volentes; decernimus in primis, ut ſolemnes Romanorum Pontificum Conſecrationes, juxta vetuſtiſſimum Romanæ Eccleſiæ ritum, in Urbe, non alibi quam ad Altare Confeſſionis Beati Petri Apoſtoli; (ſuper quo præter Romanum Pontificem, nemini omnino licet, abſque expreſſa ipſius Pontificis conceſſione, per litteras Apoſtolicas ſingulis vicibus expedienda, incruentum Sacrificium offerre) ſicut e contra ad prædictum Altare non aliæ, quam hujuſmodi Succeſſorum noſtrum Conſecrationes, ſive Ordinationes, peragantur. Coronationes quoque eorumdem Pontificum Romanorum, dum ſcilicet Sacro Pallio ex Corpore Beati Petri deſumpto decorantur, & tanquam Apoſtolicæ ipſius poteſtatis Succeſſores, publica omnium Ordinum adoratione coluntur, ad prædictum Altare, & in eadem reſpective Baſilica de more celebrentur.

A quo Apoſtolicæ auctoritatis origo petitur.

Æquum eſt enim, ut ibi Sacerdotii Magni accipiant unctionem, & ſacræ juriſdictionis inſignia ſuſcipiant, ubi Apoſtolorum Principis oſſa quieſcunt, *a quo*, ut Sancti Innocentii I. Prædeceſſoris noſtri verbis utamur, *Epiſcopatus ipſe & tota auctoritas nominis hujus emerſit*. Qua etiam ratione factum eſſe non dubitamus, ut Venerabiles Prædeceſſores noſtri Romani Pontifices, per continuam plurium ſæculorum ſeriem, Sacros Chriſtianis Plebibus Rectores, Eccleſiiſque Miniſtros daturi, Ordinationes ſtatis anni temporibus apud Sanctum Petrum habere conſueverint; quod & priſci Eccleſiæ Romanæ Rituales Libri & diſertiſſimi Sermones S. Leonis Papæ, I. pariter Prædeceſſoris noſtri de Jejuniis quatuor Anni Temporum abunde teſtantur.

Vigilias, & Benedictionem S. pallii Archiepiſ.

§. 17. Eademque de cauſa, a remotiſſimis uſque temporibus, quorum initii memonia non extat, Sacra Pallia, quæ a Romano Pontifice Patriarchis, & Archiepiſcopis concedi ſolent, & per quorum traditionem (ut loquitur recolendæ memoriæ Prædeceſſor quoque noſter Innocentius Papa III. *Pontificalis officii plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis appellatione confertur*, in eadem dumtaxat Vaticana Baſilica, ſacris vigiliis præmiſſis, benedici, & prope Corpus Beati Petri Apoſtoli aſſervari conſueverunt. In cujus Benedictionis exequendæ ritibus, quum pro temporum conditione aliquas ſubinde variationes inductas fuiſſe animadverterimus; Nos, edita Conſtitutione, cujus initium eſt: *Rerum Eccleſiaſticarum origines*, data pridie Idus Auguſti An. Incar. Dominicæ MDCCXLVII. totius Cæremoniæ ordinem, & formam, ac preces in ipſa Benedict. recitandas perpetuo ſtatuentes, decrevimus.

Per Pont. aut Card. celebrantem faciendam.

Pallia hujuſmodi per Romanum pro tempore Pontificem quotannis in pervigilio Natalis Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, Veſpertinis Officiis in eadem Baſilica celebratis; abſente vero Pontifice, per S. R. E. Cardinalem, illius vice Officium hujuſmodi in Pontificalibus celebrantem, benedici; eademque poſtmodum ſacrata Pallia intra venerandam Apoſtolorum Principis Confeſſionem, prope ſacrum illius Corpus, & non alibi, pretioſæ Capſulæ incluſa, quam nos etiam in hunc finem eidem Apoſtolorum Principi in obſequii noſtri pignus obtulimus, perpetuo aſſervari. Quam quidem Conſtitutionem noſtram, cum omnibus in ea contentis, præſentium quoque tenore confirmamus.

§. 18.

§. 18. Similiter Unctiones, seu Benedictiones, & Coronationes Romanorum Imperatorum, & Catholicorum Regum, & Reginarum, gloriam suam & honorem ad Aras supremi Regum Regis, & ad pedes Apostoli, Christiana pietate afferentium, in eadem Vaticana Basilica perfici debere statuimus. Hoc enim requirit & antiqua consuetudo innumeris actibus confirmata, & ipsa supremorum Principum & Christianorum Populorum religio; quæ sane luculentissima quæque erga Romanam Ecclesiam obsequii & devotionis argumenta, in venerationem potissimum Beatissimi Apostolorum Principis, edidisse dignoscitur. Huic factæ sunt civitatum, atque ditionum cessiones & donationes, Regnorumque oblationes & subjectiones, quorum diplomata ac monumenta non semel super Altare Basilicæ Vaticanæ signata, vel intra Confessionem Beati Petri reposita fuerunt. In ejus Æde præstita sunt Romano Pontifici fidelitatis juramenta, & homagia; ibidem soluti census, atque recepti; vel, si eos injuste denegari contingeret, solemnium protestationum aliorumque legitimorum actuum vi repetiti. Huc denique semper ex omni Christiani Orbis regione fidelium peregrinationes, orationis aut voti causa, susceptæ, nec defuerunt etiam ex sublimioribus ordinibus, qui, ex earum implemento, ad melioris vitæ propositum conversi, reliquum ætatis suæ tempus in Dei cultu transigere decreverint, suæque mortalitatis exuvias apud Beatum Petrum sepeliendas relinquere.

Coronationes Imperatorum, & Regum.

§. 19. Quemadmodum vero eisdem Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, pro traditæ ipsis orthodoxæ fidei & canonicæ disciplinæ præcipua custodia, solemne olim fuit, coram Beati Petri Apostoli Confessione publicas fidei suæ professiones recitare, ac, sicubi oportuit, vitæ quoque suæ rationes Clero Populoque exponere; sic etiam, dum Apostolicæ solicitudinis studio, omnium Ecclesiarum Pastores in recti dogmatis & unitatis Catholicæ communione debitæque subjectionis ordine continere semper curarunt, eosdem ad Limina Apostolorum statis temporibus evocare, & quoties ita res tulit, apud eamdem sacratissimam Confessionem, eorum libellos, vel incorruptæ doctrinæ testes, vel quibus objecta eis crimina depellerentur, aut errores damnarentur, ab ipsis excipere, in more habuerunt. Præterea plerosque atque præcipuos supremæ Apostolicæ Jurisdictionis actus, sive in perditorum ac pervicacium condemnatione, cum singulis annis in die Cœnæ Domini, tum quoties peculiaris rerum necessitas id postulavit, sive in reconciliatione illustrium Personarum, quæ ad Ecclesiæ sinum, ejuratis errorum impietatibus, regredi meruerunt, seu denique in generalium Indulgentiarum, & potissimum in Magni Jubilæi publicatione, apud eamdem Basilicam exercere consueverunt.

Supremæ jurisdict. actus ad S. Pet. Altare exerciti.

§. 20. Quocirca quum Nos dudum aliis nostris Apostolicis litteris, quarum initium est: *Ad Sepulchrum Apostolorum*, IX. Kalendas Decembris anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. datis, ex justis ibidem expressis causis, statuerimus, ut Servorum & Ancillarum Dei Beatificationes, & Beatorum Canonizationes in posterum in eadem Vaticana Basilica, & non alibi, peragantur, non obstantibus quibuscumque contrariis exemplis, quæ nullum præjudicium antiquo instituto & Vaticanæ Basilicæ prærogativæ afferre decrevimus, id ipsum harum tenore confirmamus, & innovamus, & inviolabiliter in posterum observari mandamus.

Beatificat. & Canoniz. in sola Basilica peragendæ.

§. 21. Ac præterea dilectos filios Canonicos & Clerum prædictæ Vaticanæ Basilicæ, amplioris gratiæ favore prosequi volentes, decernimus, ut quoties in eadem Basilica hujusmodi solemnes Canonizationes, juxta præmissa, celebrabuntur, quemadmodum in novissima Canonizatione quinque Sanctorum Anno Domini MDCCLXVI. die Natali SS. Apostolorum Petri & Pauli per nos celebrata, de mandato nostro factum fuit; ita & in posterum semper peculiaris & certus locus in adornando sacræ functionis apparatu eisdem præservetur, ex quo decenter & commode sacræ solemnitatis ritum spectare possint, indeque a nemine quavis auctoritate valeant amoveri.

Locus ea occasione destinandus Capitulo, & Clero.

§. 22. Similiter alias nostras Apostolicas litteras XIV. Kalen. Martii Anno ab Incarnatione Domini MDCCXLIV. Pontificatus nostri Anno V. editas, harum quoque serie confirmantes & innovantes, statuimus, ut si quando, Apostolica Sede vacante, solemnitatem Corporis Christi celebrari contingat, Processio generalis totius Cleri Urbis; cum interventu Officialium Romanæ Curiæ, quemadmodum vi-

Processi. SS. Corporis Christi Sede Vac. ad S. Petrum facienda.

vente Romano Pontifice moris est, apud Basilicam Vaticanam celebretur, eo ritu, atque ordine, quem in prædictis nostris litteris, aliaque Schedula eadem die manu nostra signata, distincte præscripsimus.

Ritus in Processf. S. Marci antiquus servandus.

§. 23. Supplicationis quoque generalis die festo S. Marci Evangelistæ ab universo Clero Urbis ad Vaticanam Basilicam quotannis haberi solitæ, perpetuam observantiam, & ritus a Prædecessoribus nostris Alexandro IV. Eugenio VI. & Nicolao V. Romanis Pontificibus præscriptos, nec non Decreta condita a Congregatione Sacrorum Rituum super ejusdem celebratione, ac præsertim Decretum, super modo, quo alia Urbis Ecclesiarum Capitula Vaticanam Ecclesiam ea occasione ingredientia ab ejusdem Capitulo recipi debent, die XV. Apr. Anni MDCVI. editum, & a fel. rec. Paulo Papa V. specialiter confirmatum, novo Apostolicæ confirmationis nostræ munimine roboramus, ac perpetuis temporibus inconcusse servari præcipimus.

S. P. Q. R. oblatio Calicis pecuniæ summa commutati permittitur.

§. 24. Oblationem præterea unius Calicis cum octo Cereis facibus, quam Conservatores Cameræ Almæ Urbis nostræ singulis annis die festo eorumdem SS. Apostolorum, ipsius Almæ Urbis Patronorum principalium, juxta Decreta in Consilio ejusdem Cameræ condita, & a Prædecessoribus nostris approbata, sæpedictæ Basilicæ dare & offerre consueverunt, in posterum quoque singulis annis ab iisdem Conservatoribus perpetuo dari volumus & offerri; itaut, ad normam litterarum Apostolicarum fel. rec. Gregorii Papæ XV. sub Annulo Piscatoris die XVII. Augusti Anni MDCXXI. expeditarum, prædictus Calix valoris sexaginta scutorum monetæ esse debeat, iidemque Conservatores pecunias pro Calice dicti Valoris, & facibus Cereis hujusmodi necessarias, ex quibuslibet ejusdem Cameræ Capitulinæ redditibus, sive proventibus, desumere, præsentium quoque literarum nostrarum vigore, possint & valeant. Permittentes ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulo & Canonicis prædictis, quemadmodum alias a san. mem. Prædecessoribus nostris Clemente Papa XI. & Innocentio Papa XIII. per eorum litteras Apostolicas in forma Brevis die X. Aprilis anni MDCCXIII. & die 17. Julii MDCCXXIII. respective datas, ad decennium tantum respective valituras, indultum fuit, ut ipsi, vice & loco prædicti Calicis a memoratis Conservatoribus quotannis, ut præfertur, offerri soliti, illius pretium ab iisdem pro tempore Conservatoribus recipere valeant: ea tamen lege, ut pretium hujusmodi penes Montem Pietatis de Urbe illico deponatur, indeque amoveri nequeat, nisi ad effectum illud convertendi in emptionem tot sacrarum Supellectilium in Basilica præfata magis necessariarum, quibus Insignia Senatus Populique Romani apponi debeant, præsenti concessione perpetuum vigorem futuris temporibus habitura.

Decretum Alexandri VII. pro supellect. Sac. in B. & Canoniz. confirmat.

§. 25. Cumque recol. mem. Prædecessor Noster Alex. Papa VII. die XXVII. Sept. anni Domini MDCLIX. ad Divini cultus augmentum, sacrarum Supellectilium in eadem Vaticana Basilica conservationem, providum Decretum ediderit, a Nobis alias in Opere de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione Tomo I. relatum, & in præfatis Apostolicis litteris incipientibus: *Ad Sepulchra Apostolorum*, denuo confirmatum, quo certam contributionem, quingentorum scilicet scutorum auri in cujuslibet Servi Dei Beatificatione, & mille scutorum auri similium in cujuscumque Beati Canonizatione, ab hujusmodi Causarum Postulatoribus, favore Sacrarii ejusdem Basilicæ persolvi mandavit in conficiendis, sive conservandis sacris Supellectilibus prædictis, & non aliter, omnino erogandam; Nos hujusmodi Decreti Chirographum, ejusque integrum tenorem præsentibus pro plene, & de verbo ad verbum insertum habentes, denuo auctoritate nostra approbamus & confirmamus, & quatenus opus sit, quæ ab ipso Alexandro Prædessore decreta sunt, motu, scientia, & potestate simili rursus decernimus, & constituimus, & in futurum inviolabiliter observari mandamus.

Prædecessorum Decreta de ingressu, & media annata Can. &c. pro eod. Sacrario instaurat.

§. 26. Confirmamus pariter & innovamus aliorum Prædecessorum nostrorum, præsertim Sixti IV. Clementis VII. Pauli III. Clementis VIII. & Pauli V. Romanorum Pontificum Constitutiones, & Ordinationes, quibus certa portio a singulis Archipresbytero, & Canonicis, ac Beneficiatis, & Clericis Beneficiatis, in adeptione possessionis eorum respective Archipresbyteratus, & Canonicatuum, Præbendarum,

rum, & Beneficiorum, ſupradictæ Sacriſtiæ reſpective ſolvenda præſcribitur, quemadmodum etiam integra medietas omnium fructuum & diſtributionum primi anni dictorum Archipresbyteratus, & Canonicatuum, ac Præbendarum, & Beneficiorum omnium, poſt adeptas illius & illorum reſpective poſſeſſiones, eidem Sacriſtiæ applicari jubetur: quas quidem præſtationes ad ejuſdem Sacriſtiæ impenſas, quas ipſa quotidie pro dictis ſacris Supellectilibus, aliiſque ad divinum cultum pertinentibus ſubire debet, congrue ſuſtinendas, & non aliter, erogari perpetuo volumus & jubemus.

S. Pii V. Decretum de Cappellis & Oratoriis privatis, eorumque ſupellectili teſtamento non legandis &c. probat.

§. 27. Et quoniam a recol. mem. Prædeceſſore pariter noſtro S. Pio Papa V. per litteras, quarum initium eſt: *Romani Pontificis*, datas apud S. Petrum an. Incarnationis Dominicæ MDLXVII. tertio Kal. Sept. Pontificatus ſui anno II. ſumma æquitatis & providentiæ ratione generaliter ſtatutum fuit, ut omnia & ſingula ſacra ornamenta, paramenta ac vaſa, libri, & alia quælibet ad uſum & cultum Divinum in privatis Ædibus, Cappellis, & Oratoriis quorumcumque Eccleſias & Beneficia Eccleſiaſtica obtinentium deſtinata, quæcumque tempore eorum obitus, ſive ex teſtamento, ſive ab inteſtato relicta fuerint, ea neque ſub quibuſvis facultatibus teſtandi & diſponendi de bonis ex Altari, vel alias quomodolibet per eos acquiſitis, etiam per Romanos pro tempore Pontifices quomodocumque conceſſis concedendis, comprehendantur, neque ſub appellatione ſpoliorum veniant; ſed ad ſingulas Eccleſias, quibus ſupradicti præfuerint, ſeu in quibus Beneficia Eccleſiaſtica obtinuerint, omnino ſpectent atque pertineant; eiſdemque Eccleſiis poſt illorum obitum, etiamſi procul ab Eccleſiis ipſis deceſſerint, vel ad eas nunquam acceſſerint, iiſque, & Beneficiis hujuſmodi renunciaverint, eo ipſo applicata & incorporata ſint & eſſe cenſeantur; licet id nova confirmatione minime indigeat, quinimmo quoad Vaticanam Baſilicam ejuſque Sacrarium in viridi obſervantia eſſe dignoſcatur, ne tamen in dubium unquam revocari valeat. Nos etiam præſentium tenore memoratam S. Pii Prædeceſſoris legem in omnibus, & per omnia confirmantes, ſtatuimus atque decernimus, eamdem quoad Cappellas omnium & ſingulorum, qui in eadem Vaticana Baſilica Canonicatus, aut Beneficiatus, ſeu Clericatus quandocumque obtinuerint, etiamſi eorum obitus tempore non amplius eadem obtineant, omnino obſervari debere, itaut, illis defunctis, liceat Capitulo & Canonicis ipſis Baſilicæ, illiuſque Sacrario Præfectis, ſacram hujuſmodi Cappellarum ſupellectilem, propria auctoritate libere apprehendere, dictæque Eccleſiæ & Sacriſtiæ applicare & incorporare; nec ullæ donationes, ac relicta legata, teſtamenta, codicilli, & aliæ ultimæ voluntates, ſeu ſpolia, ſuper his aliter facta, ullius roboris & momenti exiſtant, aliiſve Eccleſiis, locis, aut perſonis quibuſcumque, in quorum favorem facta fuerint, ullatenus ſuffragentur, eiſque jus aliquod in rebus hujuſmodi, ſeu ad illas tribuere valeant; ſed omnes & ſinguli hujuſmodi ſacras res quocumque nomine vel titulo pro tempore detinentes, ad illas Baſilicæ & Sacriſtiæ prædictis realiter & cum effectu reſtituendum & conſignandum omnino teneantur, & ad id per cenſuras & pœnas, etiam furti & ſacrilegii, ac alia opportuna juris & facti remedia cogi & compelli poſſint & debeant.

In Vatic. Baſil. illud vigere teſtatur, & pro futuris temporib. confirmat in Sacrarii ejuſdem utilitatem.

Alia Prædeceſſor. decreta de non alienand. nec commodand. Sacrarii rebus innovat.

§. 28. Res autem ejuſdem Sacriſtiæ, atque Baſilicæ, videlicet ſacra vaſa, veſtes ſacras, imagines, jocalia, aliaque bona, non liceat Archipresbytero, Capitulo, aut alteri cuiquam quacumque dignitate fulgenti, alienare ſeu vendere, præterquam ex cauſa commutationis in alia ad eumdem Divini cultus uſum magis neceſſaria aut opportuna, vel etiam extra eamdem Baſilicam commodare ad quemlibet uſum, niſi Eccleſiarum Baſilicæ ſubditarum, aut quibuſcumque perſonis, (iis tantummodo exceptis, quæ de gremio Cleri Baſilicæ ſunt, cum debita tamen circumſpectione) cujuſcumque dignitatis, etiamſi S. R. E. Cardinales exiſtant, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & ſuſpenſionis a portionibus, præter refectionem omnium damnorum, quæ ipſorum culpa Baſilicæ & Sacriſtiæ prædictis obvenerint.

Ad Fabricam quod attinet ſuam Conſtitut. ſupra editam roborat.

§. 29. Quæ vero pertinent ad conſervationem & ornatum Fabricæ ipſius Baſilicæ, quum ea ſeorſim adminiſtrentur a Congregatione Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ac dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum, eidem

eidem Fabricæ præpositorum, cujus tamen Congregationis Præfectus, jam usque ab ipsius Congregationis erectione, idem semper dictæ S. R. E. Cardinalis fuisse dignoscitur, qui ejusdem Basilicæ Archipresbyteratum pro tempore obtinuit; Nos hic de illis agere prætermittemus, ad aliam Nos referentes Apostolicam Constitutionem, quam nuper, videlicet XVII. Kalendas Decembris elapsi anni ab Incarnatione Dominica MDCCLI. edidimus, & in qua, tum pro judiciali causarum cursu, tum pro œconomica rerum ipsius Fabricæ administratione, nonnulla præscripsimus, quæ opportuna & utilia fore in Domino judicavimus.

Decreta vetera de Centenaria præscrip. aliisque Basilicæ privilegiis probat, & innovat.

§ 30 Ut autem sæpedictæ Basilicæ jura, dominia, & proprietates, quantum fieri poterit, perpetuo illæsa permaneant; quo jam a pluribus aliis Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, & præsertim ab Innocentio III., & Gregorio IX. in eorum litteris anno MCCV. & MCCXXVIII. respective datis, generaliter cautum esse dignoscitur, ut scilicet, quemadmodum contra Romanam Ecclesiam, secundum Constitutiones Canonicas, & legitimas Sanctiones, nonnisi centenaria currit præscriptio, ita etiam Vaticanæ Basilicæ juribus, & possessionibus quibuscumque, minoris temporis præscriptio non officiat, idipsum Nos quoque præsentium tenore generaliter, & quoad omnia & singula prædictæ Basilicæ jura, dominia, proprietates, & possessiones, statuimus & innovamus; Confirmantes providas Sanctiones Prædecessorum pariter nostrorum Clementis Papæ VII. in ipsius Chirographi Schedula ejusdem manu signata, & Sixti Papæ V. in ipsius litteris Apostolicis sub datum V. Kalendas octobris anno MDLXXXIX. latius expressas, quibus ejusdem Basilicæ jura tam quoad hujusmodi præscriptiones, quam super probationum in controversis casibus conficiendarum onere, ipsiusque Basilicæ librorum auctoritate, non obstantibus contrariis forsan municipalium statutorum, etiam almæ Urbis, vel juris etiam communis dispositionibus, clarius atque distinctius statuerunt.

Locationes etiam in emphyt. citra noven. absque Apostolico beneplac. fieri permittit.

§. 31. Locationes vero domorum, possessionum, vinearum, casalium, aliorumque bonorum Mensæ & Basilicæ prædictæ, quæ locari solita sunt, aut in emphyteusim concedi, in casibus a jure permissis, & quoties id expedire censeatur, ab ipsius Basilicæ Capitulo quandocumque, & absque alia Sedis Apostolicæ licentia, pro justo pretio fieri, & respective renovari posse concedimus, etiam ad longum tempus ultra triennium, non tamen ultra novennium, & dummodo hujusmodi pretii, seu annuæ responsionis solutio ultra sex menses anticipatæ non sint; & servatis legibus, quæ circa hujusmodi locationes plurium Prædecessorum nostrorum ordinationibus, præsertim vero in Apostolicis litteris felicis memoriæ Clementis Papæ VIII. die XXIII. Aprilis anni MDXCVI. emanatis præscriptæ reperiuntur.

Privilegia Sixti V. & Urb. III. derogantia Statuta Urbis de relocationibus instaurat.

§. 32. Inhærentes quoque præcitatis Clementis Papæ VIII., aliisque Urbani etiam VIII. die XXIV. Sept. anni MDCXXIX. expeditis litteris, nec non antiquioribus Sixti Papæ V. Kalendis Junii anno MDLXXXIX. datis, volumus atque decernimus, prædictum Capitulum atque Canonicos, nunquam, nulloque prætextu, aut actione etiam in jure fundata, cogi posse ad relocandum eisdem personis, aut priorum locatorum, vel emphyteutarum filiis aut descendentibus, sive pro eodem, sive pro alio etiam uberiori canone, censu, aut responsione, quoscumque fundos, domos, possessiones, vineas, casalia, aliaque bona ubicumque locorum & gentium, etiam in Alma Urbe, ejusque Districtu existentia, & sive ad Basilicam ipsam, ejusque Capituli Mensam, aut Sacristiam, sive ad Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Beneficia, Cappellas, & Loca Pia eidem Basilicæ annexa, subjecta, aut incorporata pertineant, quæque, cum alias ad longum tempus locata fuerint, aut in emphyteusim legitime concessa, postmodum ad Basilicam ipsam, vel lapsu temporis, vel linea finita, vel alio quovis titulo, occasione, vel causa, devolvi contingat; sed ipsis Capitulo & Canonicis licitum esse præmissa omnia ubicumque sita, eorumque redditus & proventus, eidem Basilicæ, ac eorum Mensæ Capitulari seu prædictis Sacristiæ, vel Ecclesiis, aut Cappellis, aliisque superius expressis, respective unire, ammensare, & incorporare, vel etiam aliis quibuscumque pro convenienti pretio, seu canone, aut responsione, servatis alias de jure servandis, locare, arrendare, aut in emphyteusim concedere; non obstantibus, quatenus præsentibus adversentur, Almæ Urbis prædictæ aliarumque civitatum, locorum, atque regionum, etiam confirma-

Et quidem pro quibuslibet bonis Basilicæ ubicumque sitis, nulla Veterum Conductorum ratione habita.

firma-

firmatione Apostolica, vel alia quacumque firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, & concessionibus Apostolicis quibuscumque, etiam necessario exprimendis, quibus in hac parte, inhærentes prædictorum Prædecessorum vestigiis, expresse derogamus.

Caducitates remitti posse concedit a Capitulo.

§. 33. Caducitates autem, sive devolutiones domuum, prædiorum, vinearum, aliorumque bonorum ejusdem Vaticanæ Basilicæ, sive jam nunc ipsius favore, ob non solutos Canones, aliasve debitas præstationes intra statuti temporis spatium, seu ob non adimpleta onera præscripta, ob deteriorationem fundi, vel ob non factam directi dominii recognitionem, ac non petitam obtentamque debitis conventis temporibus renovationem, aliisve de causis hujusmodi, apertas & purificatas, sive in posterum quandocumque aperiendas & purificandas, etiamsi declaratæ & acceptatæ fuerint, dummodo actualis rei emphyteuticæ possessio, prævio decreto Judicis, per Capitulum, ejusve nomine, apprehensa non fuerit, ab eodem Capitulo remitti & condonari posse concedimus, absque alio Sedis Apostolicæ beneplacito: non alias tamen, quam juxta tenorem Constitutionis Clementis Papæ VIII. Prædecessoris nostri prædicti sub die XXII. Aprilis anni Dom. MDXCVI. editæ, nimirum per expressum ipsius Capituli actum atque consensum; itaut per solam receptionem Canonum, patientiam, vel tolerantiam diuturnæ possessionis, aut alias, quam per expressum actum atque consensum hujusmodi, nunquam eidem Capitulo præjudicium ullum inferri possit, aut illatum esse censeatur, quominus caducitates ipsas seu devolutiones quandocumque declarare valeat, & acceptare. Ubi vero semel declaratis & acceptatis hujusmodi caducitatibus, sive devolutionibus, ipsa actualis rei emphyteuticæ possessio per Capitulum, ejusve nomine, ut supra, apprehensa fuerit, nolumus easdem caducitates, seu devolutiones ab eodem Capitulo, absque novo nostro & Sedis Apostolicæ beneplacito, non sine previa cognitione evidentis ipsius Basilicæ utilitatis concedendo, remitti aut condonari posse; nullasque & irritas fore decernimus hujusmodi remissiones & condonationes, si quas forte contra hujus nostræ ordinationis tenorem concedi contingat.

Modo actualem rei emphyteuticæ possessionem non inierit.

Et id fiat per expressum Capituli actum & consensum.

Quædam circa servicium Chori opportune disponit.

§. 34. Quia vero quæcumque ad bonorum Ecclesiæ conservationem, externumque ipsius decus pertinent, eo præcipue diriguntur, ut spiritualis Dei cultus, omniumque in eadem Ecclesia ministrantium fervor & assiduitas nutriatur & augeatur; ideo omnes & singulos Divinis servitiis in ea addictos hortamur atque monemus, ut debita assiduitate ac novo semper devotionis studio præscripta sibi munia implere non prætermittant; sacraque omnia officii in eodem, quo maxime decet, ordine, decore, ac reverentia peragentes (ut Prædecessorum nostrorum Eugenii III., Alexandri III., & Clementis etiam III. verbis utamur) *prædictam B. Petri Ecclesiam obsequio debito venerentur, ut Dei Fideles Apostolorum Limina devotione debita visitantes, locum ipsum in majori devotione & veneratione semper habeant*. Præterea publicam erga augustissimum Eucharistiæ Sacramentum venerationem & cultum augere cupientes, dum præsertim fidelium adorationi, divisis per singulas Urbis Ecclesias XL. horarum spatiis exponitur, volumus, ut in Processionibus, quæ pro hujusmodi expositione SS. Sacramenti in eadem Basilica tribus vicibus quolibet anno, totidem vero pro ejusdem repositione celebrantur, omnes in posterum Canonici, Beneficiati, & Clerici devote interesse debeant; ita ut absentes mulctentur amissione distributionum, ad modum unius servitii communis, vulgo de *Mensa* nuncupati. Verum e contra eosdem in posterum absolvimus ab extraordinariis servitiis, quæ hactenus tempore Adventus totidem fere diebus a singulis præstari consueverant, ita ut diebus ferialibus Adventus prædicti, præter eos, qui secundum consuetam per annum hebdomadarum divisionem Choro interesse debent, nullus alius aut Missæ Conventuali, aut Vesperis adesse compellatur; non obstantibus Decretis & Constitutionibus Apostolicis, ejusdemque Basilicæ statutis & consuetudinibus, quibus in hac parte expresse derogamus.

Exposit. & reposit. SS. Sacr. pro 40. horis ter quotannis vult omnes interesse.

Ab extraordinario servitio Chori tempore Adventus eximit Capitulum, & Clerum.

Reductiones onerum tam a Sixto V., quam a Sac. Conc.

§. 35. Reductiones autem onerum, Anniversariorum, & servitiorum communium, tam eam, quæ olim anno MDLXXXIX. a fel. rec. Prædecessore nostro Syxto Papa V. per supracitatas ipsius litteras Apostolicas incipientes: *Tum pro nostro*, ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulo, & Clero concessa fuit, quam quæ postmodum

anno

Concil. 1721. concessas roborat, & confirmat.

anno MDCCXXI. a Congregatione tunc existentium S. R. E. Card. Concilii Tridentini interpretationi & executioni auctoritate Apostolica præpositorum, quo tempore Nos ipsi ejusdem Congregationis Secretarii munere fungebamur, prævia matura eorumdem onerum cognitione, & discussione causarum pro hujusmodi reductione obtinenda deductarum, indulta fuit, præsentium quoque litterarum serie, & auctoritate Apostolica, approbamus, & confirmamus, cum omnibus conditionibus & legibus tam in dicta Sixti V. Constitutione, quam in Decreto præfatæ Cardinalium Congregationis die XX. Decembris anni prædictis, adjectis atque præscriptis. Ac etiam juxta Decretum alias anno MDCLXXXVI. ex Apostolica fel. rec. Innocentii Papæ XI. Prædecessoris quoque nostri auctoritate, tunc existente ipsius Basilicæ Archipresbytero, conditum, ejusdem Basilicæ Capitulo & Clero facultatem concedimus & indulgemus, ut anniversarias Exequias pro Animabus quorumcumque Fidelium Defunctorum in dicta Basilica celebrandas, exceptis illis, quibus certa dies a Benefactoribus, seu Testatoribus sub pœna caducitatis assignata reperitur, in Feriam II. cujuslibet hebdomadæ per annum, seu in diem Sabbati in Quadragesima, quibus videlicet ordinaria Capitularis congregatio haberi consuevit, anticipando transferre, & in diebus hujusmodi, etiamsi officium sub ritu duplici fiat, celebrare libere & licite possint, & valeant.

Decretum Innoc. XI. de celebrandis Anniversariis in diebus Congregationibus Capitularibus assignatis, instaurat.

De novis onerib. in posterum recipiendis decernit.

§. 36. Ne vero nova deinceps onera a Capitulo prædicto facile acceptentur, quibus idem supra vires iterum prægravari contingat; volumus atque decernimus, nulla in posterum hujusmodi Anniversariorum, aut Communium onera acceptari posse, aut debere nisi in Capitulis, quibus præcedat intimatio per Schedulam ad unumquemque Canonicum transmittendam, in qua describatur res, de qua erit agendum; & nisi iisdem Capitulis viginti saltem Canonici intersint, quorum duæ ex tribus partibus pro acceptatione suffragium ferant; ac demum acceptationes hujusmodi nullam vim habere statuimus, nisi ab ejusdem Basilicæ pro tempore Archipresbytero approbentur, quemadmodum in Decreto a prædicta Congregatione Concilii anno MDCCXX. edito, provide statutum reperitur.

Indultum antiquum de Confessario eligendo cum facultatibus &c. Capitulo & Clero innovat.

§. 37. *Indultum vero seu privilegium alias præfatis Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, per fel. rec. Sixtum Papam IV. nostrum itidem Prædecessorem concessum, & a recol. pariter mem. Clemente Papa VIII. in præcitatis ipsius litteris die XX. Aprilis anni MDXCVI. datis expresse approbatum & confirmatum, iterum auctoritate nostra innovamus, atque concedimus, ut ipsi, & quilibet eorum, quemcumque Presbyterum Confessarium tam Sæcularem, quam cujusvis Ordinis & Instituti Regularem, ex approbatis ab actualibus Ordinariis locorum, in quibus eorum Sacramentales Confessiones excipient, eligere possint, qui eorumdem Confessionibus hujusmodi auditis, & salutari pœnitentia eisdem injuncta, aliisque de jure injungendis, ipsos a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, seu inflictis, & per eos incursis, & quibus eosdem etiam auctoritate Apostolica illaqueari contigerit, etiamsi absolutio Nobis & Successoribus nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, specialiter vel generaliter reservata existat, & a quibuscumque eorum peccatis, criminibus, ac delictis quantumcumque gravibus & enormibus, & quidem a contentis in litteris die Cœnæ Domini publicari consuetis, semel tantum in vita, nec non in mortis articulo; in reliquis vero Nobis & Sedi Apostolicæ quomodocumque, reservatis semel in anno, in foro conscientiæ tantum, & sine alicujus præjudicio, auctoritate Apostolica per has litteras perpetuo tributa, valeat absolvere.

Usum Cappæ concedit Capitulo & Clero in Ecclesiis Filialibus, & circa eas.

§. 38. Ut autem ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulum & Clerus, etiam in his, quæ ad ipsorum decus & ornamenta pertinent, nostram sibi liberalitatem sentiant adfuisse, concedimus & indulgemus, ut in posterum in omnibus Ecclesiasticis functionibus, quas intra Ecclesias ejusdem Basilicæ filias celebrari, atque etiam in Processionibus, quas circa hujusmodi Ecclesiarum ambitum fieri contigerit, consueto juxta temporum vices habitu Chorali uti possint & valeant; itaut æstivo tempore Canonici quidem Rocchettis & Superpelliceis, reliqui vero Superpelliceis dumtaxat amicti; hiemali autem tempore, consuetis juxta eorum Ordines Cappis

respe-

respectivo induti, prædictis Functionibus & Processionibus assistere valeant & interesse. Utque prædictorum vestium, aliorumque consuetorum, etiam honoris, & Patriarchalis ejusdem Basilicæ dignitatis Insignium delatio & usus, ex parte aliorum quorumcumque, etiam specialem mentionem & expressionem requirentium, eisdem Capitulo & Clero nullo unquam tempore, nulloque prætextu inhiberi, seu impugnari possint aut valeant, eisdem auctoritate & tenore, etiam perpetuo statuimus & decernimus. Præterea ut prædicti Canonici, qui ex Apostolicis Prædecessorum nostrum privilegiis & concessionibus, inter Romani Pontificis & Sedis Apostolicæ Notarios, ac etiam Cappellanos & Familiares, ac continuos Commensales adjecti & connumerati esse dignoscuntur, sicut etiam ejusdem Basilicæ Archipresbyteri Vicarius pro tempore existens, non solum intra Vaticanam Basilicam, ejusque Cappellas & Ecclesias ipsi subjectas, sed etiam in quibuslibet Urbis & extra Urbem, tam Sæcularium, quam Regularium Ecclesiis, Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrantes, Candelabrum capulo instructum vulgo *Bugia*, & alias Palmatoria nuncupatum, adhibere possint, atque hujusmodi honor & assistentia eisdem a nemine denegari valeat aut impugnari, decernimus etiam, atque statuimus.

Alia consueta honoris insignia asserit.

Bugiæ usum Canonicis, ut Protonotariis permissum, & in Basilica consuetum, ad omnes Ecclesias intra & extra Urbem expresse extendit.

§. 39. Denique jura, facultates, & jurisdictiones Archipresbytero, Capitulo, & Canonicis dictæ Basilicæ competentia, circa Collationem Beneficiorum Ecclesiasticorum cujuscumque generis, cum cura & sine cura, nec non circa administrationem Ecclesiarum Parochialium, Monasteriorum, Prioratuum, Abbatiarum, aliarumque eidem Basilicæ unitarum, sive subiectarum, asserere, confirmare, & respective declarare, atque ampliare decrevimus. Itaque collationem omnium & singulorum tam perpetuorum Beneficiorum simplicium, quæ in prædicta Basilica existunt, & Beneficiatus, atque Clericatus Beneficiati appellantur, sive ea a Nicolao III., aut Bonifacio VIII., vel Sixto IV. Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, sive ab aliis quibuscumque, instituta, recta, atque fundata sint, quam aliorum a Monasteriis, Abbatiis, & Prioratibus inferius commemorandis dependentium, nec non & aliorum quorumlibet, quæ hactenus Archipresbyter, & Capitulum conferre consueverunt; ac in eis instituendi, seu respective ad ea nominandi & præsentandi jura, quibus ad hunc diem gavisi sunt, eidem Archipresbytero, ejusque in Archipresbyteratu Successoribus, nec non prædictæ Basilicæ Capitulo, & Canonicis perpetuo competere volumus, atque decernimus. Veterem quoque consuetudinem, tam circa divisionem Hebdomadarum, quibus idem Archipresbyter, ejusque Successores, & respective Capitulum & Canonici prædicti, eadem Beneficia pro tempore vacantia alternatim & per turnum conferre debebunt, quam circa formam expediendi litteras hujusmodi Collationum & Provisionum, præsentium tenore approbamus & confirmamus, ac perpetuo observari volumus & jubemus; salvo tamen nostro & Datariæ Apostolicæ jure, quoad collationes eorum Beneficiorum, quæ ex persona alicujus ea obtinentis, uni vel pluribus respective affectionibus & reservationibus Apostolicis obnoxia, quomodolibet vacare contingat.

Jus conferendi omnia Beneficia Archipresb. & Canonicis confirmat.

Veterem consuetudinem tam turni quam expeditionum probat.

§. 40. Animarum autem cura, quæ olim in ipsa Vaticana Basilica ab uno ex illius Canonicis, cum aliquot Presbyterorum adjutorum auxilio, exercebatur, nunc & ab antiquo jam tempore ad unum Presbyterum, perpetuum in ea Vicarium, pertinere dignoscitur, ex provida institutione, ac lege Sancti Pii Papæ V. Prædecessoris nostri, qui per suam Schedulam Motus proprii, apud Sanctum Petrum Nonis Novembris Pontificatus sui anno sexto propria manu signatam, inter alias perpetuas Vicarias in pluribus ibidem enunciatis almæ Urbis Basilicis & Collegiatis, aliisque ejusdem Urbis Ecclesiis erectas & constitutas, unam quoque hujusmodi Vicariam in ipsa Principis Apostolorum Basilicam erexit & instituit, ab uno Presbytero sæculari, perpetuo, ut præfertur, in ea Vicario administrandam; qui quidem Vicarius ad nominationem Capituli dictæ Basilicæ (quæ nominatio fieret de aliquo ex approbatis a Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, prævio examine coram Examinatoribus ad id in ipsa Urbe deputatis) per eumdem Cardinalem Vicarium instituendus & deputandus, ac per ipsius Basilicæ Archipresbyterum, seu ejusdem Vicarium, vel unum aut plures ipsiulmet Basilicæ Canonicos, ut moris est,

Cura animarum adnexa Basilicæ hodie Vicario perpetuo commissa ex S. Pii V. decreto.

Forma electionis Vicarii hujusmodi, ejusque emolumenta.

est, in possessionem inducendus & immittendus, Curam animarum eidem Basilicæ incumbentem gerere, Ecclesiastica Sacramenta ibi ministrare, Missas celebrare, & alia Parochialia munera exercere deberet; eidemque non solum certam redditaum portionem & summam, ab ipsius Basilicæ Capitulo annuatim ipsi præstandam, sed alia quoque emolumenta, ratione exercitii Curæ & administrationis Sacramentorum, ac Officiorum funeralium in Cadaverum dumtaxat humatione celebrandorum, per ipsum Vicarium propria auctoritate percipienda, & levanda, ac in suos usus, & utilitatem convertenda, pro congrua ipsius Vicarii sustentatione, perpetuo assignavit & applicavit, prout in dicta Schedula plenius continetur. Cum vero postmodum Anno Domini MDCXXII. orta controversia inter Capitulum ex una, & Vicarium Curatum dictæ Basilicæ ex altera partibus, super intelligentia memoratæ Schedulæ Motus proprii, eaque coram Congregatione tunc existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum introducta & agitata, eadem Congregatio declaraverit, habitualem quidem Curam penes Capitulum, exercitium vero ejusdem Curæ penes Vicarium residere; subindeque Capitulum, & Vicarius prædicti sub die 19. Decembris ejusdem anni ad certam honestam devenerint inter se concordiam seu transactionem, per acta Quintiliani Gargarii, dum viveret, Causarum Curiæ Capitolii Notarii, quam quidem concordiam piæ recordationis Urbanus Papa VIII. etiam Prædecessor noster per suas litteras in forma Brevis datas die 19. Decembris sequentis anni 1622. Apostolica auctoritas perpetuo confirmavit & approbavit; Nos memoratam Congregationis Concilii declarationem, dictamque Concordiam, omniaque & singula in eis contenta & expressa, quo firmioris observantiæ robur accipiant, Apostolica itidem auctoritate nostra, harum vigore perpetuo approbamus & confirmamus.

Habitualis tamen cura est penes Capitulum, exercitium ad Vicarium spectat ex Decret. Sac. Congreg. Concil.

Decretum illud, & posterior concordia probatur & confirmatur,

§. 41. Item reliqua jura eidem Capitulo & Canonicis competentia circa Parochiales Ecclesias sæpedictæ Basilicæ Filiales, sive alias ipsi subjectas, & circa personas Animarum curam in ipsis exercentes, harum serie confirmata & perpetuo constabilita esse volumus; & præsertim, ut in Ecclesiis Sancti Lazari apud Montem Marium, & Sancti Angeli extra Portam Fabricæ vulgo nuncupatam, quæ dudum ob nimiam limitum Parochialium ipsius Basilicæ extensionem extra Urbis Mœnia, tanquam illius adjutrices constitutæ fuerunt, proindeque ejusdem Basilicæ Filiales esse dignoscuntur, Animarum cura per Vicarios Manuales, & ad nutum Capituli & Canonicorum prædictorum amovibiles, ab omni jurisdictione parochi ipsius Basilicæ, cui olim suberant, exemptos, per pro tempore existentem S. R. E. Cardinalem Romani Pontificis in Urbe, ejusque Districtu Vicarium in Spiritualibus Generalem prius approbandos, respective debeat exerceri. Item quoad Parochialem Ecclesiam Sancti Francisci in prædicto Monte Mario, Ordinis Fratrum Eremitarum Congregationis B. Petri de Pisis, cujus Parochiæ districtum olim a prædicta Parochia Sancti Lazari, pro meliori Personarum in ea parte degentium spirituali regimine, a tunc existente Cardinali Urbis Vicario dismembratum fuisse constat, sub certis legibus & conditionibus, atque potissimum cum expressa præservationis filialitatis & perpetuæ subjectionis erga Vaticanam Basilicam præstanstandæ, utque quicumque dictæ Congregationis Professor pro tempore ad Animarum curam in eadem Ecclesia deputatus fuerit, debeat quamprimum coram Canonicis dictæ Basilicæ Capitulariter congregatis sistere, Litterasque suæ deputationis exhibere; nunquam vero salarium aut congruam, etiam ratione sacrarum supellectilium, petere, aut prætendere possit, sed dictæ Basilicæ in Processionibus, & Fontis Baptismalis benedictionibus, Sacrorum Oleorum & Chrismatis consecratione, aliisque Functionibus, in quibus Ecclesiarum filialium Rectores communiter convenire solent, obsequium atque præsentiam præstare debeat; neque liceat illi Fontem Baptismalem unquam retinere, sed Fontem dictæ Basilicæ dumtaxat adire; ac demum singulis annis post Festum Paschatis Dominicæ Resurrectionis de Animarum Parochianorum, deque ipsius Parochiæ statu eidem Capitulo rationem personaliter reddere teneatur, prout in Instrumento per acta quondam nominati Abinantis, dum vixit, causarum dictæ Curiæ Capitolii Notarii sub die XXIX. Mensis Augusti anno MDCCVIII. rogato plenius continentur; Nos, ut præmissa omnia, alia-

Jus deputandi Vicarios ad nutum amovibiles in S. Lazari, & S. Angeli Eccl. asserit Capitulo.

Subjectio Parochialis Eccles. S. Francisci in Monte Mario eidem asseritur.

Absque onere ullius salarii, vel congruæ.

aliaque forsan tunc constituta perpetuæ firmitatis robur accipiant, earumdem præsentium vigore, & auctoritate Apostolica decernimus & constituimus.

§. 42. Similiter, ut in Parochiali Ecclesia Sancti Blasii, *della Pagnotta*, vulgo nuncupati, quæ olim Monasterium ejusdem Invocationis Ordinis Sancti Benedicti, existebat, sed a recolendæ memoriæ Eugenio Papa IV. similiter Prædecessore nostro per suas Apostolicas Litteras datas Florentiæ Anno Domini MCCCCXXXIX. Kalendis Septembris, suppressum & extinctum, dictæque Basilicæ sub certis ibi expressis legibus perpetuo unitum & incorporatum fuit, nec non in Ecclesia etiam Parochiali S. Catharinæ *de Rota* nuncupatæ in regione Arenulæ de eadem Urbe, quam usque a XII. Ecclesiæ sæculo eidem Vaticanæ Basilicæ subjectam, unitam, & incorporatam fuisse, ex Adriani IV. & Urbani III. aliorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum Litteris Apostolicis aperte dignoscitur; ac in quibus postmodum Sanctus Pius V. Prædecessor prædictus per supra enunciatam schedulam sui motus proprii, unam & alteram Vicarias perpetuas erexit & instituit; nominatio unius & alterius Vicariorum, ex numero tamen approbatorum, ut præfertur, a dicto Cardinali Urbis Vicario, ad Capitulum & Canonicos prædictos spectet, atque pertineat; cum onere tamen annuæ præstationis, seu congruæ, septuaginta videlicet pro S. Blasii, sexaginta vero scutorum monetæ Romanæ pro S. Catharinæ Parochialium Ecclesiarum hujusmodi respective Vicariis pro tempore existentibus, alias eorum singulis a Capitulo & Canonicis prædictis, vigore publici Instrumenti per acta quondam Simonis Tegeroni, dum viveret, Romanæ Curiæ Notarii die 30. Aprilis anni Domini MDLXXI. respective assignatæ, eisdem Vicariis in terminis tunc statutis persolvendæ, & ab eis, præter emolumenta stolæ, ratione exercitii curæ animarum eisdem competentia, percipiendæ, juxta prædictæ schedulæ, dictique Instrumenti formam, continentiam, & tenorem; perpetuo quoque statuimus, & mandamus. In Parochiali vero Ecclesia S. Jacobi, quæ *a Scosciacavalli* vulgo nuncupatur, atque a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris eidem Principis Apostolorum Basilicæ subjecta fuit, deputatio Rectoris ad nutum amovibilis pro exercitio Curæ animarum illius Parochianorum, ab eisdem Capitulo & Canonicis per ipsorum Litteras Patentes, ad nominationem tamen Archiconfraternitatis Sanctissimi Sacramenti in eadem Ecclesia Sancti Jacobi existentis, ejusdem vero approbatio quoad idoneitatem a Cardinali pro tempore Romani Pontificis in Urbe Vicario fieri debebunt. Cumque Nos alias, videlicet 18. Kalendas Januarii anni MDCCXLII. per Nostras Apostolicas Litteras sub Plumbo editas, ad consulendum indigentiæ hujusmodi Vicarii pro exercitio curæ animarum in dicta Ecclesia pro tempore constituti, cujus emolumenta, redditus, & proventus nimis exiguos esse accepimus, viginti Loca montium Cameralia non vacabilia, tunc dispositioni nostræ reservata, Ecclesiæ prædictæ concesserimus, quorum integri fructus Primicerio dictæ Archiconfraternitatis Sanctissimi Sacramenti in eadem Ecclesia institutæ, ex numero Canonicorum dictæ Basilicæ Vaticanæ semper eligendo, pro tempore existenti, persolvi deberent, ad effectum, ut ipse eosdem fructus hujusmodi Vicario Curato pro tempore integre persolveret, seu persolvi faceret; Nos id præsentium quoque tenore perpetuo confirmamus & observari mandamus.

S. Blasii della Pagnotta, & S. Catharinæ de Rota Parochial. Eccl. Vicarii a Capitulo eligendos.

Cum annuæ præstationis & congruæ onere perpetuo decernitur.

S. Jacobi a Scosciacavalli Vicarios ad nutum amovibiles Litteras suæ deputationis a Cap. impetrare tenetur.

Cum assignatione fructuum 20. locorum Montium a SS. D. N. ei concessorum.

§. 43. In eligendis autem præmissarum, aliarumque Ecclesiarum Rectoribus, Curatis, sive Vicariis tam perpetuis, quam ad nutum amovibilibus, quorum electio, nominatio, ac deputatio ad Capitulum & Canonicos prædictos pertinere dignoscitur, hanc in posterum formam inconcusse servari volumus, & præcipimus; ut plenum & generale Capitulum ad hujusmodi effectum intimetur per schedulas, octo saltem diebus ante ad singulos Canonicos transmittendas, in quibus non solum res, de qua agendum erit, sed etiam nomina concurrentium, cum eorumdem qualitatum & requisitorum, per Canonicos ad id deputatos recognitorum, indicatione exprimantur; ad hoc ut ii, qui in hujusmodi electionibus suffragium ferre debebunt, prædicta interim expendere, ac, sicuti negotii gravitas postulat, mature pensare valeant, suaque suffragia dirigere, prout ad optimum Ecclesiarum regimen, & animarum utilitatem in Domino judicaverint salubriter expedire.

Ratio in prædictorum electione servanda decernitur.

Subjectio eorumdem Parochorum Basilicæ & Capitulo declaratur, & innovatur.

§. 44. Denique volumus atque jubemus, ut a prædictis Vicariis, & Presbyteris, curam animarum in præmissis Parochialibus Ecclesiis pro tempore exercentibus, aliisque Rectoribus Ecclesiarum ejusdem Vaticanæ Basilicæ filialium, eique subjectarum, quæ nunc sunt, & infrascripta onera subire consueverunt, nec non earum, quæ in posterum filias existent, omnia & singula debitæ subjectionis obsequia erga eamdem Basilicam, illiusque Capitulum & Canonicos, perpetuis futuris temporibus respective exhibeantur atque præstentur. Decernentes omnes & singulos hujusmodi Vicarios, Presbyteros, atque Rectores, ad interessendum in dicta Basilica Sacrorum Oleorum & Chrismatis confectioni singulis annis Feria v. in Cœna Domini, & Fontis Baptismalis benedictioni tum in Sabbato Sancto, tum in Pervigilio Pentecostes, nec non occurrentibus Processionibus atque Functionibus; quemadmodum etiam ad recipiendum ab eadem Basilica Sacrum Infirmorum Oleum, omnino teneri, atque perpetuo obligatos esse & fore. In omnibus vero prædictis, aliisque Ecclesiis tam Parochialibus, quam non Parochialibus ejusdem Vaticanæ Basilicæ filialibus, sive alias de ejusdem Capituli proprietate existentibus, aut a prædicta Vaticana Basilica quomodolibet dependentibus, & tam in Urbe ejusque Districtu, quam alibi, & ubicumque regionum & gentium sitis, etiam ab Ordinariorum quorumlibet jurisdictione minime exemptis, nolumus a quocumque Episcopo, aliove Antistite, aut Ordinario loci, vel etiam a Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, quacumque ex causa, Divina Officia interdici posse, inconsulto Romano Pontifice, nisi quando generale fuerit Interdictum; confirmantes quoad hoc Innocentii III., & Gregorii IX., in præcitatis ipsorum Litteris, aliorumque Prædecessorum nostrorum Indulta & Privilegia, ac decernentes irritum & inane si quid secus a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Eædem Parochiales, aliæque omnes Ecclesiæ filiales interdicto particulari subjici nequeunt, inconsulto Romano Pontifice.

§. 45. Ad hæc, animo perpendentes, ex præteritorum temporum monumentis constare, prædictæ Vaticanæ Basilicæ Capitulum & Canonicos, Apostolicis procul dubio Indultis munitos, Indulgentias, ac peccatorum seu pœnarum remissiones & relaxationes, aliasque spirituales gratias ex Apostolica Romanorum Pontificum liberalitate eidem Basilicæ, videlicet eamdem visitantibus, ibique Divinam Majestatem orantibus, & venerantibus concessas, aliis quoque per Orbem Ecclesiis quoquo modo sibi unitis, aut subjectis, communicare, & ad eas extendere consuevisse; & Nos hujusmodi facultatem, qua etiam Dilecti Filii, tam Capitulum & Canonici Sancti Joannis in Laterano, quam Capitulum etiam & Canonici Sanctæ Mariæ Majoris Patriarchalium Urbis Ecclesiarum ex Apostolicis Privilegiis actu vigentibus gaudere dignoscuntur, prædictorum quoque Vaticanæ Basilicæ Capituli & Canonicorum favore innovare, ac etiam ex integro præsentium tenore concedere, & elargiri decrevimus. Itaque motu proprio & ex certa scientia eisdem Capitulo & Canonicis quascumque Ecclesias, Cappellas, Altaria, Oratoria, Confraternitates, Hospitalia, aliaque Pia Loca, tam erecta, quam erigenda, & tam in Locis ipsius Basilicæ, ac eorumdem Capituli & Canonicorum, quam etiam in aliis Civitatibus & Locis quorumcumque Ordinariorum jurisdictioni subjectis existentia, ipsi Vaticanæ Basilicæ aggregandi, & ad spiritualium dumtaxat ejusdem Basilicæ Privilegiorum societatem & communicationem admittendi & recipiendi, ita ut in vim hujusmodi aggregationis & receptionis, infrascriptarum Indulgentiarum & relaxationum Thesauri ad ipsas Ecclesias, Cappellas, Altaria, aliaque præmissa, ex nostra & Apostolicæ Sedis auctoritate, ampliati & extensi censeantur, amplam & liberam facultatem, sub infrascriptis tamen conditionibus, & non alias, præsentium serie concedimus, & impertimur. Volumus nimirum, ut in singulis Civitatibus, Oppidis, vel Locis, unam dumtaxat ex hujusmodi Ecclesiis, seu Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, Hospitalibus, aliisque Locis Piis quomodocumque nuncupatis, hujusmodi aggregationis & communicationis munere ditare possint; dummodo Ecclesia, aut Oratorium sic aggregandum, seu illa Ecclesia, in qua Cappella, vel Altare prædictum extiterit, etiamsi alias eorumdem Capituli & Canonicorum jurisdictioni subesse dignoscatur, Ecclesia Conventualis Regularium, aut Monialium non sit; nec Ecclesia, Cappella, Altare, Oratorium, Pius Locus, aut Confraternitas hujusmodi ulli alteri Ecclesiæ, aut ulli

Consuetudo vetus Basilicæ communicandi Indulgentias Eccl. Filial. instauratur.

Jus videlicet aggregandi Ecclesias, Cappellas &c. spiritualibus privilegiis Vat. Basilicæ.

Singulas tamen in singulis Civitatibus, Oppidis, & Locis.

Dummodo non sint Regulares, participesque aggregationis hu-

ulli Ordini, Religioni, Instituto, Archiconfraternitati, & Congregationi, a qua Indulgentiarum communicationem, seu participationem pro omnibus Christifidelibus Ecclesiam ipsam, seu Oratorium visitantibus obtineat, aggregata sit, aut subjecta; & dummodo Ordinarii Loci expressus ad id consensus accedat, ejusdemque Ordinarii testimonialibus Litteris hujusmodi Ecclesiæ, Cappellæ, Altaris, seu Oratorii celebritas, vel Confraternitatis, aut Loci Pii institutum, & Christianæ pietatis & charitatis officia, quæ exercere consuevit, apud eosdem Capitulum & Canonicos commendentur. Neque vero per hujusmodi aggregationes & receptiones, ullum omnino præjudicium, seu imminutio eorumdem Ordinariorum jurisdictioni irrogari, vel aliqua eisdem Ecclesiis, aut Locis Piis, aliisque præmissis exemptio, seu dictis Capitulo & Canonicis in easdem Ecclesias, vel Loca Pia, aliaque præmissa, seu in personas illarum illorumque regimini, administrationi, aut servitiis deputatas ullum omnino jurisdictionis, & auctoritatis genus acquiri, seu respective augeri censeatur. Facultatem tamen indulgendi, prout alias in certis casibus ab Apostolica Sede benigne indulgeri consuevit, ut in una, eademque Civitate, aut Oppido, duabus Ecclesiis, seu Cappellis, vel Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis, ubi speciales id circumstantiæ suadent, hujusmodi Indulgentiarum communicatio a dictis Capitulo & Canonicis concedi possit, Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpositæ per præsentes perpetuo tribuimus & impertimur.

jusmodi ex aliis Ecclesiis, quibus subjectæ sint.

Nullum per id Ordinariis præjudicium inferri declaratur.

S. Congr. Indulg. facultas tribuitur dispensandi super numero aggregationum.

§. 46. Nos autem omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui hujusmodi Ecclesias, Cappellas, Oratoria, seu Altaria, eidem Vaticanæ Basilicæ, servatis, ut supra, servandis, aggregata, in Epiphaniæ Domini Nostri JESU CHRISTI, ac Dominicæ Pentecostes, & Natalis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Dedicationis ipsius Vaticanæ Basilicæ diebus Festis, a primis vesperis usque ad occasum solis dierum hujusmodi, nec non in una ex sextis feriis mensis Martii, vere pœnitentes & confessi, ac sacra communione refecti devote visitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, & Christianorum Principum concordia, pias ad Deum preces effuderint, quolibet ex diebus prædictis, Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus & impertimur. Iis vero, qui in Natalitiis Sanctorum Apostolorum, Andreæ germani Fratris ejusdem Beati Petri, nec non Simonis & Judæ, quorum corpora in dicta Vaticana Basilica requiescunt, & in utraque Cathedra, nec non in die Octava Natalis ejusdem Beati Petri, ac in Festo ipsius Vinculorum, item in Commemoratione Sancti Pauli Apostoli, & in ejusdem Conversione, ac in Festo Sancti Marci Evangelistæ, necnon in reliquis sextis feriis mensis Martii, quibus nimirum ad sacra Dominicæ Passionis monumenta, quæ in dicta Basilica asservantur, pie veneranda totius Urbis devotio concurrit, vere pœnitentes & Confessi præmissa peregerint, VII. Annos & totidem Quadragenas. Qui autem illas & illa a die Festo Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI usque ad Kalendas Augusti, quo tempore ipsa Vaticana Basilica, in honorem SS. Martyrum, quorum corpora magno numero in ea condita sunt, assiduo Christifidelium concursu frequentatur, vere pœnitentes, & cum proposito saltem confitendi, visitaverint, ibique, ut supra, oraverint, singulis diebus, quibus id egerint, quatuor annos, & totidem Quadragenas; in reliquis autem singulis anni diebus, centum dies de injunctis eis, seu alias debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

Dies enumerat queis Indulg. plenar. sic aggregatis largitur.

Item quibus septem annos, ac totidem quadragenas.

Ab Ascensione ad Kal. Aug. quotidianam quatuor annor. & tot. quadrag.

Cæteris anni diebus centum dies.

§. 47. Denique ut ii, qui in diebus Stationum ejusdem Vaticanæ Basilicæ in Missali Romano descriptis, nimirum Dominica III. Adventus, omnibus Sabbatis quatuor Temporum, in Epiphania Domini, Dominica Quinquagesimæ, Dominica Passionis, Feria II. Resurrectionis Domini, in Festo Sancti Marci Evangelistæ, Feria IV. Rogationum, in Festo Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI, ac Dominica Pentecostes, aliquam ex dictis Ecclesiis, seu Cappellis, aliisque superius expressis, cum dicto pœnitentiæ affectu, & confessionis proposito visitaverint,

Similiter concedit Indulg. Stat. Basilicæ.

Subjectio eorumdem Parochorum Basilicæ & Capitulo declaratur, & innovatur.

§. 44. Denique volumus atque jubemus, ut a prædictis Vicariis, & Presbyteris, curam animarum in præmissis Parochialibus Ecclesiis pro tempore exercentibus, aliisque Rectoribus Ecclesiarum ejusdem Vaticanæ Basilicæ filialium, eique subjectarum, quæ nunc sunt, & infrascripta onera subire consueverunt, nec non earum, quæ in posterum filias existent, omnia & singula debitæ subjectionis obsequia erga eamdem Basilicam, illiusque Capitulum & Canonicos, perpetuis futuris temporibus respective exhibeantur atque præstentur. Decernentes omnes & singulos hujusmodi Vicarios, Presbyteros, atque Rectores, ad interessendum in dicta Basilica Sacrorum Oleorum & Chrismatis confectioni singulis annis Feria v. in Cœna Domini, & Fontis Baptismalis benedictioni tum in Sabbato Sancto, tum in Pervigilio Pentecostes, nec non occurrentibus Processionibus atque Functionibus; quemadmodum etiam ad recipiendum ab eadem Basilica Sacrum Infirmorum Oleum, omnino teneri, atque perpetuo obligatos esse & fore. In omnibus vero prædictis, aliisque Ecclesiis tam Parochialibus, quam non Parochialibus ejusdem Vaticanæ Basilicæ filialibus, sive alias de ejusdem Capituli proprietate existentibus, aut a prædicta Vaticana Basilica quomodolibet dependentibus, & tam in Urbe ejusque Districtu, quam alibi, & ubicumque regionum & gentium sitis, etiam ab Ordinariorum quorumlibet jurisdictione minime exemptis, nolumus a quocumque Episcopo, aliove Antistite, aut Ordinario loci, vel etiam a Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, quacumque ex causa, Divina Officia interdici posse, inconsulto Romano Pontifice, nisi quando generale fuerit Interdictum; confirmantes quoad hoc Innocentii III., & Gregorii IX., in præcitatis ipsorum Litteris, aliorumque Prædecessorum nostrorum Indulta & Privilegia, ac decernentes irritum & inane si quid secus a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Eædem Parochiales, aliæque omnes Ecclesiæ filiales interdicto particulari subjici nequeunt, inconsulto Romano Pontifice.

Consuetudo vetus Basilicæ communicandi Indulgentias Eccl. Filial. instauratur.

§. 45. Ad hæc, animo perpendentes, ex præteritorum temporum monumentis constare, prædictæ Vaticanæ Basilicæ Capitulum & Canonicos, Apostolicis procul dubio Indultis munitos, Indulgentias, ac peccatorum seu pœnarum remissiones & relaxationes, aliasque spirituales gratias ex Apostolica Romanorum Pontificum liberalitate eidem Basilicæ, videlicet eamdem visitantibus, ibique Divinam Majestatem orantibus, & venerantibus concessas, aliis quoque per Orbem Ecclesiis quoquo modo sibi unitis, aut subjectis, communicare, & ad eas extendere consuevisse; & Nos hujusmodi facultatem, qua etiam Dilecti Filii, tam Capitulum & Canonici Sancti Joannis in Laterano, quam Capitulum etiam & Canonici Sanctæ Mariæ Majoris Patriarchalium Urbis Ecclesiarum ex Apostolicis Privilegiis actu vigentibus gaudere dignoscuntur, prædictorum quoque Vaticanæ Basilicæ Capituli & Canonicorum favore innovare, ac etiam ex integro præsentium tenore concedere, & elargiri decrevimus. Itaque motu proprio & ex certa scientia eisdem Capitulo & Canonicis quascumque Ecclesias, Cappellas, Altaria, Oratoria, Confraternitates, Hospitalia, aliaque Pia Loca, tam erecta, quam erigenda, & tam in Locis ipsius Basilicæ, ac eorumdem Capituli & Canonicorum, quam etiam in aliis Civitatibus & Locis quorumcumque Ordinariorum jurisdictioni subjectis existentia, ipsi Vaticanæ Basilicæ aggregandi, & ad spiritualium dumtaxat ejusdem Basilicæ Privilegiorum societatem & communicationem admittendi & recipiendi, ita ut in vim hujusmodi aggregationis & receptionis, infrascriptarum Indulgentiarum & relaxationum Thesauri ad ipsas Ecclesias, Cappellas, Altaria, aliaque præmissa, ex nostra & Apostolicæ Sedis auctoritate, ampliati & extensi censeantur, amplam & liberam facultatem, sub infrascriptis tamen conditionibus, & non alias, præsentium serie concedimus, & impertimur. Volumus nimirum, ut in singulis Civitatibus, Oppidis, vel Locis, unam dumtaxat ex hujusmodi Ecclesiis, seu Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, Hospitalibus, aliisque Locis Piis quomodocumque nuncupatis, hujusmodi aggregationis & communicationis munere ditare possint; dummodo Ecclesia, aut Oratorium sic aggregandum, seu illa Ecclesia, in qua Cappella, vel Altare prædictum extiterit, etiamsi alias eorumdem Capituli & Canonicorum jurisdictioni subesse dignoscatur, Ecclesia Conventualis Regularium, aut Monialium non sit; nec Ecclesia, Cappella, Altare, Oratorium, Pius Locus, aut Confraternitas hujusmodi ulli alteri Ecclesiæ, aut ulli

Jus videlicet aggregandi Ecclesias, Cappellas &c. spiritualibus privilegiis Vat. Basilicæ.

Singulas tamen in singulis Civitatibus, Oppidis, & Locis.

Dummodo non sint Regulares, participesque aggregationis hu-

ulli Ordini, Religioni, Instituto, Archiconfraternitati, & Congregationi, a qua Indulgentiarum communicationem, seu participationem pro omnibus Christifidelibus Ecclesiam ipsam, seu Oratorium visitantibus obtineat, aggregata sit, aut subjecta; & dummodo Ordinarii Loci expressus ad id consensus accedat, ejusdemque Ordinarii testimonialibus Litteris hujusmodi Ecclesiae, Cappellae, Altaris, seu Oratorii celebritas, vel Confraternitatis, aut Loci Pii institutum, & Christianae pietatis & charitatis officia, quae exercere consuevit, apud eosdem Capitulum & Canonicos commendentur. Neque vero per hujusmodi aggregationes & receptiones, ullum omnino praejudicium, seu imminutio eorumdem Ordinariorum jurisdictioni irrogari, vel aliqua eisdem Ecclesiis, aut Locis Piis, aliisque praemissis exemptio, seu dictis Capitulo & Canonicis in easdem Ecclesias, vel Loca Pia, aliaque praemissa, seu in personas illarum illorumque regimini, administrationi, aut servitiis deputatas ullum omnino jurisdictionis, & auctoritatis genus acquiri, seu respective augeri censeatur. Facultatem tamen indulgendi, prout alias in certis casibus ab Apostolica Sede benigne indulgeri consuevit, ut in una, eademque Civitate, aut Oppido, duabus Ecclesiis, seu Cappellis, vel Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis, ubi speciales id circumstantiae suadent, hujusmodi Indulgentiarum communicatio a dictis Capitulo & Canonicis concedi possit, Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium Indulgentiis & Sacris Reliquiis praepositae per praesentes perpetuo tribuimus & impertimur.

jusmodi ex aliis Ecclesiis, quibus subjectae sint.

Nullum per id Ordinariis praejudicium inferri declaratur.

S. Congr. Indulg. facultas tribuitur dispensandi super numero aggregationum.

§. 46. Nos autem omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui hujusmodi Ecclesias, Cappellas, Oratoria, seu Altaria, eidem Vaticanae Basilicae, servatis, ut supra, servandis, aggregata, in Epiphaniae Domini Nostri JESU CHRISTI, ac Dominicae Pentecostes, & Natalis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Dedicationis ipsius Vaticanae Basilicae diebus Festis, a primis vesperis usque ad occasum solis dierum hujusmodi, nec non in una ex sextis feriis mensis Martii, vere poenitentes & confessi, ac sacra communione refecti devote visitaverint, ibique pro Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione, haeresum extirpatione, & Christianorum Principum concordia, pias ad Deum preces effuderint, quolibet ex diebus praedictis, Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus & impertimur. Iis vero, qui in Natalitiis Sanctorum Apostolorum, Andreae germani Fratris ejusdem Beati Petri, nec non Simonis & Judae, quorum corpora in dicta Vaticana Basilica requiescunt, & in utraque Cathedra, nec non in die Octava Natalis ejusdem Beati Petri, ac in Festo ipsius Vinculorum, item in Commemoratione Sancti Pauli Apostoli, & in ejusdem Conversione, ac in Festo Sancti Marci Evangelistae, necnon in reliquis sextis feriis mensis Martii, quibus nimirum ad sacra Dominicae Passionis monumenta, quae in dicta Basilica asservantur, pie veneranda totius Urbis devotio concurrit, vere poenitentes & Confessi praemissa peregerint, VII. Annos & totidem Quadragenas. Qui autem illas & illa a die Festo Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI usque ad Kalendas Augusti, quo tempore ipsa Vaticana Basilica, in honorem SS. Martyrum, quorum corpora magno numero in ea condita sunt, assiduo Christifidelium concursu frequentatur, vere poenitentes, & cum proposito saltem confitendi, visitaverint, ibique, ut supra, oraverint, singulis diebus, quibus id egerint, quatuor annos, & totidem Quadragenas; in reliquis autem singulis anni diebus, centum dies de injunctis eis, seu alias debitis poenitentiis in forma Ecclesiae consueta relaxamus.

Dies enumerat queis Indulg. plenar. sic aggregatis largitur.

Item quibus septem annos, ac totidem quadragenas.

Ab Ascensione ad Kal. Aug. quotidianam quatuor annor. & tot. quadrag.

Caeteris anni diebus centum dies.

§. 47. Denique ut ii, qui in diebus Stationum ejusdem Vaticanae Basilicae in Missali Romano descriptis, nimirum Dominica III. Adventus, omnibus Sabbatis quatuor Temporum, in Epiphania Domini, Dominica Quinquagesimae, Dominica Passionis, Feria II. Resurrectionis Domini, in Festo Sancti Marci Evangelistae, Feria IV. Rogationum, in Festo Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI, ac Dominica Pentecostes, aliquam ex dictis Ecclesiis, seu Cappellis, aliisque superius expressis, cum dicto poenitentiae affectu, & confessionis proposito visitaverint,

Similiter concedit Indulg. Stat. Basilicae.

rint, ibique, ut præfertur, oraverint, Indulgentias Stationales, quas viſitantes dictam Vaticanam Baſilicam iiſdem diebus conſequuntur, qui vero duodecim vicibus in quolibet anno, totidem nempe diebus ab Ordinario loci ſemel tantum deſignandis, ſeptem Altaria in qualibet ex dictis aggregatis Eccleſiis ab Ordinario ſimiliter deſignanda, ut præfertur, diſpoſiti, ac Deum orantes, viſitavreint, eaſdem quoque Indulgentias, quæ viſitantibus ſeptem deſignata Altaria in eadem Baſilica exiſtentia conceſſæ ſunt, ipſi quoque, perinde ac ſi Baſilicam ipſam, ſeu reſpective Altaria hujuſmodi in ea ſita perſonaliter viſitarent, conſequi poſſint & valeant, ſimiliter concedimus & indulgemus.

Nec non ſeptem Altarium XII. vicibus in anno.

§. 48. Volumus autem, ut hujuſmodi Indulgentiæ & gratiæ ſpirituales dictis aggregatis ſeu aggregandis Eccleſiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Hoſpitalibus, Confraternitatibus, & Locis Piis, ab iiſdem Capitulo & Canonicis nominatim, & cum expreſſa mentione facultatis ſibi per præſentes a Nobis impertitæ, aliiſque ſervatis, quæ in Apoſtolica Conſtitutione felicis recordationis Prædeceſſoris noſtri Clem. Papæ VIII. die VII. Sept. anni Domini MDCIV. edita, quæ incipit: *Quæcumque a Sede Apoſtolica*, præſertim circa gratuitam Litterarum expeditionem, iiſque etiam quæ in Decretis a dicta Congregatione Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpoſita die VI. Martii anni MDCVIII. & die X. Aprilis anni MDCCXX. editis ſtatuta ſunt, & non aliter, communicari poſſint & valeant. Ab illarum vero, eorumque Rectoribus, Adminiſtratoribus, Officialibus, & Miniſtris, in earumdem Indulgentiarum publicatione, necnon Eleemoſynarum receptione, & erogatione, aliæ ſimiliter leges in Trid. Conc. Decretis, & in ſupradictis Clem. VIII. Litteris, aliiſque Romanorum Pontificum, & Apoſtolicæ Sedis Conſtitut. atque Decr. præſcriptæ, ſub pœnis ibidem adverſus tranſgreſſores reſpective ſtatutis, inviolabiliter ſerventur, & impleantur.

Præſcribit Capitulo rationem prædictas Indulgentias communicandi.

§. 49. Reliquas vero Indulgentias, & gratias ſpirituales, tam pro vivis, quam pro defunctis, quæ a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, aliiſque ad id facultatem habentibus, ipſi Vaticanæ Baſilicæ, ejuſque Altaribus, & Cappellis, variis temporibus conceſſæ fuerunt, & ibidem ad hunc diem proponi conſueverunt; ac ſignanter quotidianam ſeptem deſignatorum Altarium ejuſdem Baſilicæ, necnon alteram etiam quotidianam ſeptem ann. & totidem quadragenarum, a ſæpedicto Urb. VIII. Prædeceſſore per ſuas litteras in forma Brevis die 15. Nov. anni MDCXXX. aliamque pariter quotidianam Plenariam a recol. mem. Deceſſore noſtro Clem. Papa XII. per ſimiles ſuas litteras die 22. Febr. an. 1738. eamdem Baſilicam devote viſitantibus, ibique Divinam Majeſtatem venerantibus, & orantibus, ſua certis modo & forma, conceſſas & elargitas, Nos earumdem præſentium tenore perpetuo approbamus, & confirmamus, ac etiam de novo ſub eadem forma concedimus, & elargimur.

Ratas habet & confirmat omnes Indulgentias Baſilicæ.

§. 50. Quod vero ſpectat ad præmemorata Monaſteria, Abbatias, ſive Prioratus nuncupata, quæ dudum a diverſis Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris eidem Baſilicæ unita, incorporata, atque ſubjecta fuerunt; poſtquam, ut accepimus, piæ mem. Nicolaus Papa V. anno Domini MDCLIII. Monaſterium, Abbatiam nuncupatum, S. Martini *de Valle*, ſeu *de Fara*, Ordinis S. Benedicti, nullius Diœceſis, Provinciæ Theatin. olim commendari ſolitum, prædictæ Baſilicæ, ſeu illius Menſæ Capitulari, cum dependentiis, annexis & connexis ſuis univerſis, omnibuſque Eccleſiis eidem Monaſterio ſubjectis, perpetuo univerat, annexerat, & incorporaverat, ipſique Capitulum & Canonici Ordinariam & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem tam in Clerum, quam in populum illius Territorii exercere conſueverant, cum olim exiſtens Archiepiſcopus Theatin. tam Monaſterium prædictum aliaſque Eccleſias ab illo dependentes, quam etiam aliud Monaſterium, Abbatiam quoque nuncupatum, S. Salvatoris *de Majella* ejuſdem Provinciæ Theatin. a recol. pariter mem. Julio Papa III. etiam noſtro Prædeceſſore, an. Dom. MDXLIV. prædictæ Baſilicæ, ſeu illius Menſæ Capitulari, ſimiliter incorporatum & appropriatum, aliudque ipſius membrum, Monaſterium videlicet, Abbatiam pariter nuncupatum, Sancti Barbati *de Pollutro*, ejuſdem Provinciæ Theatin.

Jura Capituli in Monaſteria, ſeu Abbatias unitas S. Martini de Fara.

S. Salvatoris de Majella.

quod

quod piæ mem. Gregorius Papa XIII. anno Dom. MDLXXXII. ejuſdem Baſilicæ Sacrario univerat & incorporaverat, viſitare contenderet, orta lite & cauſa inter prædictum Archiepiſcopum ex una, & tunc exiſtentes Capitulum & Canonicos ipſius Baſilicæ ex altera partibus, eaque in Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorio introducta, diuque agitata, ſed adhuc indeciſa pendente, Archiepiſcopus, & Capitulum prædicti ad certam honeſtam inter ſe devenerunt concordiam, a prædicto Urbano Prædeceſſore anno MDCXXXVII. per ſuas Apoſtolicas litteras, in forma ſpecifica, approbatam, per quam, inter alia, conventum, & declaratum fuit, dictum Monaſterium S. Martini *de Valle*, ſeu *de Fara* nuncupatum, ac Terram, totumque, & integrum ejus Territorium, a Diœceſi Theatina penitus & omnino diviſa, diſtincta, & ſeparata, ac a quibuſcumque viſitationibus, correctionibus, ſuperioritate, ac omnimoda juriſdictione pro tempore exiſtentis Archiepiſcopi Theatini, prorſus libera, exempta, & immunia eſſe & cenſeri debere, ipſumque Monaſterium S. Martini cum ejus Territorio hujuſmodi, nullius Diœceſis prædictæ Provinciæ Theatinæ, Sedique Apoſtolicæ immediate ſubjectum exiſtere, ac perpetuo fore eiſdem Capitulo & Canonicis in Monaſterium prædictum, ejuſque Territorium, Eccleſias, atque perſonas ipſi ſubjectas, plenam & totalem competere juriſdictionem temporalem, & ſpiritualem, Epiſcopalem, ſeu quaſi, cum omnibus, & ſingulis prærogativis, privilegiis, & indultis, quæ de jure, uſu, vel conſuetudine, aut alias quomodolibet, etiam cuicumque Monaſterio, vel Eccleſiæ, quæ nullius ſit Diœceſis, competunt, aut competere poſſunt, vel quæ Romanis pro tempore Pontificibus & Sedi Apoſtolicæ prædictæ, eidem Baſilicæ & Capitulo concedere placuiſſet; adjectis nonnullis conditionibus ibidem latius expreſſis. At viceverſa Capitulum & Canonici prædicti omnem & quamcumque juriſdictionem ipſis in aliud præfatum Monaſterium Sancti Salvatoris *de Majella*, & quinque Parochiales Eccleſias in dicta Concordia nominatim enunciatas, & a Monaſterio prædicto S. Salvatoris dependentes, illarumque Rectores, & Curatos, ac Vaſſallos, & homines Parochianos, quomodolibet competentem, ſeu per eos prætenſam, eidem tunc exiſtenti Archiepiſcopo Theatino, ejuſque Succeſſoribus Archiepiſcopis perpetuo conceſſerunt, & renunciarunt; & reſervata tamen ſibi, ſuiſque Succeſſoribus, proprietate & directo dominio dictarum Parochialium Eccleſiarum, nec non ipſarum collatione; itaut quoties & quocumque modo aliquam ex ipſis vacare contingeret, illius collatio & proviſio ad Capitulum Baſilicæ prædictæ, approbatio vero perſonarum eiſdem Parochialibus Eccleſiis præficiendarum, quoad idoneitantem, ad Archiepiſcopum Theatinum pro tempore exiſtentem, abſque tamen concurſu, reſpective ſpectaret; verum durante vacatione alicujus ex prædictis Eccleſiis Parochialibus, Œconomi deputatio ab Archiepiſcopo, & ad ipſius arbitrium & electionem facienda eſſet; declaratio autem proviſionis, ſeu mercedis Œconomo hujuſmodi præſtandæ, a Capitulo prædicto dumtaxat fieri deberet; ac reſervata pariter eiſdem Capitulo & Canonicis libera collatione & proviſione quorumcumque ſimplicium Beneficiorum, ratione utriuſque præfati Monaſterii, ad ipſius Capituli collationem alias pertinentium, quæ pro tempore vacare contingeret. Præterea ſicuti conventum fuit, ut liceret Archiepiſcopo Theatino, ejuſque Succeſſoribus Archiepiſcopis, exigere a prædictis Eccleſiis, quarum juriſdictio ipſis ceſſa & renunciata fuerat, & ab earum Rectoribus, ſeu Vicariis, ea omnia, quæ ratione Seminarii, vel alio quocumque titulo exigere conſueverunt, ita Capitulo & Canonicis præfatis expreſſe præſervatum fuit jus percipiendi & exigendi ab iiſdem Eccleſiis, ex ſe, & abſque ullo Archiepiſcopi prædicti miniſterio, ſed manu regia, prout antea conſueverant, omnes Canones, aliaſque ſolitas & debitas præſtationes: necnon eaſdem Eccleſias, quoties opus fuiſſet, viſitandi, ſeu viſitari faciendi per ſuos Commiſſarios. Ac demum omnia bona & res cujuſcumque generis, etiam canones, ſeu livelli, & reſponſiones annuæ, ad dictum Capitulum ratione ejuſdem Monaſterii S. Salvatoris *de Majella*, ubique locorum in ipſa Diœceſi & Provincia Theatina, quomodolibet ſpectantia & pertinentia, illorumque poſſeſſio, dominium, & totalis adminiſtratio, cura, & gubernium, eiſdem Capitulo & Canonicis reſervata fuerunt; atque omnium & quorumcumque fructuum perceptio, libera, immunis, & perpetuo exem-

pta

S. Barbati de Follutio

Per Concordiam initam cum Arch. Theatino ſtabilita

Ut nempe Abbatia S. Martini nullius diœceſis in plena Cap. juriſdictione exiſteret.

Et Abbatia S. Salvatoris de Majella ad Archiep. juriſdiction. ſpectaret.

Collatione quinque Paroch. Eccleſiar. cum approbat. Archiep. & ſimplicium omnium Beneficior. libera, reſervata Capitulo.

Conſuetar. Collectarum libera exactio ad Archiep. Canonum vero &c. ad Capitulum pertinere.

pta ab ipso Archiepiscopo, & a quibuscumque taxis, contributionibus, & impositionibus tam ordinariis, quam extraordinariis, per Archiepiscopum aut Capitulum Theatinum, quocumque titulo, etiam Cathedratici, & Procurationis, vel alia quantumvis magis pia & favorabili causa, etiam privilegiata & privilegiatissima, quomodolibet & quandocumque imponendis, iisdem modo & forma, quibus præfatum Monasterium Sancti Martini, illiusque Territorium & bona, a præmissis omnibus exempta erant, & immunia; & alias prout in dicta Concordia, & Instrumento, seu scripturis publicis super illa confecturis, vel confectis, memoratisque Urbani Prædecessoris prædicti Litteris, plenius continetur. Quocirca Nos inviolabili Concordiæ ejusmodi subsistentiæ magis magisque consulere cupientes, ejusdemque Urbani Prædecessoris vestigiis inhærentes, Concordiam ipsam novo Apostolicæ nostræ approbationis, & confirmationis munimine roboramus; atque omnia & singula in illa, ut præfertur, conventa, pacta, & declarata firma semper & illæsa omnino manere, ac plenarium & integrum effectum, executionem, & observantiam, perpetuis futuris temporibus, habere volumus & obtinere.

Hujusmodi Concordia Apostol. auctorit. in perpetuum confirmatur.

Item consuetudo Dimissoriales concedendi pro Ordinationib. in Abb. S. Martini.

§. 51. Insuper cum Capitulum, & Canonici prædicti, in antiqua & pacifica possessione, seu quasi, facultatis concedendi Dimissoriales litteras personis eorum jurisdictioni, ratione dicti Monasterii S. Martini *de Fara*, subditis, sint & esse reperiantur, quamvis præter antiquam hujusmodi possessionem, facultas prædicta nulli Apostolico privilegio expresse suffulta appareat; æquum proinde arbitrantes, ut ipsi a quibuscumque molestiis in posterum super hoc forsitan quandocumque, aut a quibuslibet inferendis penitus eximantur, dictæque facultatis firmitati plenius & uberius consultum sit, eisdem Capitulo & Canonicis, ut ipsi subditis dicti Monasterii S. Martini *de Fara* nullius Diœcesis dictæ Provinciæ Theatin. litteras Dimissoriales ad Clericalem Characterem & ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines suscipiendos, prout hactenus consueverunt, etiam in posterum concedere libere & licite possint & valeant, dicta Apostol. auctorit., tenore earumdem præsentium, perpetuo concedimus, & indulgemus.

Jura in alia quinque Monasteria, seu Abbatias.

S. Ruffilli, S. Martini in Montib., S. Petri Licosati, S. Nazarii, & S. Balbinæ;

§. 52. Alias itidem fel. rec. Pius Papa IV. similiter Prædecessor noster, intuitu, & in remunerationem subsidiorum, pro Sedis Apostolicæ necessitatibus, a tunc existentibus Capitulo & Canonicis dictæ Basilicæ collatorum, per suas Apostolicas litteras datas apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicæ MDLXIV., duodecimo Kal. Julii, alia quædam Monasteria, Abbatias nuncupata, nempe S. Ruffilli Oppidi Foripompilii, Ordinis S. Benedicti, tunc Brictinor. diœcesis, S. Martini in Montibus, Congregationis Cistercien. ejusdem Ordinis, diœcesis Viterbien., ac S. Petri Licosati *de Camerota*, ac S. Nazarii *de Cuccaro*, ejusdem S. Benedicti seu alterius Ordinis, tunc etiam Policastren., & Caputaquen. respective diœcesum, nec non Prioratum S. Salvatoris in Ecclesia Monasterii S. Balbinæ de Urbe, S. Augustini, seu alterius Ordinis, omnemque in ipsis statum, essentiam, ac dependentias, cæteraque vestigia & insignia Monastica & Regularia, Apostolica auctoritate perpetuo suppressit & extinxit, eorumque Ecclesias & loca ad statum sæcularem redegit, nec non omnia, & singula sic suppressorum & extinctorum Monasteriorum, & Prioratus, eorumque annexorum, ac membrorum proprietates, possessiones, domos, ædificia, grancias, fructus, redditus, proventus, jura, jurisdictiones spirituales & temporales, vassallos & alios subditos, aliasque res & bona quæcumque, Mensæ Capitulari Basilicæ prædictæ perpetuo applicavit, & appropriavit; itaut liceret ipsius Basilicæ Capitulo & Canonicis, eorum omnium, & singulorum corporalem possessionem, seu propria auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, ac hujusmodi fructus, redditus, & proventus in suos & dictæ Mensæ Capitularis usus & utilitatem convertere; nec non eorumdem suppressorum Monasteriorum & Prioratus Ecclesias, in spiritualibus & temporalibus regere & administrare; illisque, si id requirerent, per Cappellanum unum, seu plures, in divinis deservire; & quibus animarum cura immineret, illam per Vicarium, seu Vicarios idoneos, ad eorumdem Canonicorum & Capituli nutum ponendos & amovendos, exercere; aliaque onera illis forsan injuncta supportare; item omnia & singula Prioratus, Præposituras, Dignitates, & Officia, & Beneficia Ecclesiastica Sæcularia & Re-

Cum jurisdi. & Vicarior. ac Curat. deputatione. Ac Beneficior. collatione & provisione.

Regularia, ad collationem, præſentationem, electionem, inſtitutionem, confirmationem, & quamcumque aliam diſpoſitionem Abbatum, & Prioris dictorum Monaſteriorum, & Prioratus, communiter vel diviſim quomodolibet pertinentia, quandocumque & quotieſcumque illa deinceps vacare contigiſſet, etiam ad inſtar perpetuorum ſimplicium Beneficiorum Eccleſiaſticorum, Beneficiatuum & Clericatuum nuncupatorum, in dicta Baſilica exiſtentium, perſonis idoneis ſæcularibus libere conferre, ipſaſque perſonas ad illa præſentare, eligere, in eis inſtituere, electos confirmare, ac alias de illis plenarie diſponere.

Exemptio ab Annatis, & quibuſcumque aliis oneribus etiam futuris

§. 53. Præterea Capitulum & Canonicos prædictos, quibus ejuſmodi gratia ex cauſa oneroſa concedebatur, a ſolutione annatæ, & communium, ac quindenniorum, aliorumque jurium, Collegiis S. R. E. Cardinalium, & Officialium de annatis participantium, & Cameræ Apoſtolicæ, ratione dictorum Monaſteriorum & Prioratus, vel fructuum, reddituum, & proventuum, ſic ipſis, ut præfertur, applicatorum, quomodocumque debitorum, ac etiam a contributione ſubſidii charitativi, & triennalis, refectionis pontium, viarum, fluminum, aquæductuum, fortalitiorum, & aliarum impoſitionum, & a ſupportatione quorumcumque Seminariorum, Clericorum, & decimarum, ſubſidiorum etiam charitativorum, & onerum tam ordinariorum, quam extraordinariorum, etiam per Sedem Apoſtolicam, pro defenſione ejuſdem Sedis, & quavis alia de cauſa, quantumvis urgentiſſima & neceſſaria, impoſitorum, & in futurum quomodolibet imponendorum, exemit & liberavit, ac perpetuo exemptos, liberos, & omnino immunes eſſe & fore, voluit & decrevit; etiamſi in impoſitionibus hujuſmodi caveretur expreſſe, quod ſimiles exemptiones nemini ſuffragarentur.

Nec non ab Ordinar., ac Superior. quorumlibet juriſdictione.

§. 54. Ipſaſque hujuſmodi ſuppreſſorum Monaſteriorum & Prioratus Eccleſias, loca, res, & bona quæcumque a pro tempore exiſtentium Brictinoren., Viterbien., Policaſtren., & Caputaquen. Epiſcoporum, & dictorum Ordinum Abbatum, ac aliorum Superiorum viſitatione, correctione, juriſdictione, & quavis alia ſuperioritate tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, pari auctoritate etiam perpetuo liberavit, abſolvit, & exemit, aliaque diſpoſuit, ſtatuit & decrevit, prout latius & uberius in prædictis litteris continetur.

Exemptio Monaſterii S. Petri Licoſ. & ſubjectarum Eccleſ. ab Epiſc. Policaſtren. juriſdict. etiam delegata, in contradictorio judicio firmatur.

§. 55. Cum autem poſt applicationem & appropriationem prædictas, Capitulum & Canonici Vaticanæ Baſilicæ præfatæ, tanquam ſeparatum territorium habentes, in locis ſibi per eaſdem applicationem & appropriationem ſubjectis, Ordinariam & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem omnimode & privative quoad Epiſcopos exercerent; cumque de anno Domini MDXCV. tunc exiſtens Epiſcopus Policaſtren., jus viſitandi prædictam Eccleſiam S. Petri Licoſati, aliaſque Parochiales Eccleſias ab ea dependentes, ſibi in vim Decretorum Concilii Tridentini, ac tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, competere prætendiſſet; exhibitis pro parte Capituli & Canonicorum prædictorum memoratis litteris Pii Papæ IV. ſuper hujuſmodi unione, & incorporatione, Congregationi tunc pariter exiſtentium S. R. E. Cardinalium ipſius Concilii Interpretum, & rationum utrinque deductarum momentis per eoſdem Cardinales mature perpenſis, prodiit reſolutio: *Non licere Epiſcopo Policaſtrenſi dictas Parochiales Eccleſias, tanquam poſt Concilium Tridentinum unitas, viſitare.*

Item exemptio Monaſterii S. Ruffilli, ejuſque Territorii a juriſdict. Epiſc. Brictinor.

§. 56. Poſtmodum vero, nempe an. MDCLXXI., cum tunc etiam exiſtens Epiſcopus Brictinorien. coram eadem Congregatione Cardinalium conqueſtus fuiſſet, ſe ſpolium ſuæ Ordinariæ juriſdictionis in oppido Foripompilii, & in terra Meldulæ, eorumque Territoriis a prædicto ſuppreſſo Monaſterio S. Ruffilli dependentibus, paſſum fuiſſe, ipſaque Congregatio Cardinalium eidem Epiſcopo Brictinoren. mandaſſet, ut jura ſua, citatis Capitulo & Canonicis prædictis, deduceret; plura Dubia in dicta Congregatione Cardinalium ſub die XII. Martii anni MDLXXII. propoſita ac diſputata fuere, ac inter alia: *An prædicti Capitulum & Canonici litteras Dimiſſoriales Perſonis juriſdictionis ejuſdem Monaſterii concedere poſſent;* verum nulla deciſiva reſolutione tunc capta, ejuſmodi cauſa & controverſia plures annos ſiluit, donec eadem anno MDCCXIX. inſtaurata, nobiſmet ipſis tunc ejuſdem Congregationis Secretarii munus obeuntibus, propoſitoque Dubio: *An, etiamſi conſtaret de Territorio ſeparato, Capitulum & Canonici prædicti Dimiſſorias concedere poſ-*

possent, eadem Cardinalium Congregatio die XXI. Januarii prædicti anni *Negative* respondit. Subinde vero ad idem dubium propositum sub die XXIII. Augusti Anni MDCCXX., rescripsit, quod *iidem Capitulum & Canonici Romano Pontifici supplicarent, pro obtinendo Indulto Litteras Dimissoriales prædictas concedendi*. Quare ipsi recol. mem. Innocentio Papæ XIII etiam Prædecessori nostro preces porrexerunt, ad hoc ut ei facultatem indulgeret ejusmodi litteras Dimissoriales dandi sui subditis tam ratione Monasterii S. Ruffilli, quam aliorum S. Petri Licosati, & S. Nazarii; quas tamen preces Innocentius prædictus eidem Congregationi Cardinalium remisit pro voto, mandavitque instantiam proponi, citatis Episcopis interesse habentibus. His itaque ad judicium evocatis, propositoque die XXIII. Maij anni MDCCXXII. altero dubio: *Num foret consulendum Sanctissimo pro concessione ejusdem Induiti?* Dilata fuit resolutio, & rescriptum, *ut expectaretur exitus Causæ super Territorio separato*, pendentis in Causarum Palatii Apostolici Auditorio, de cujus voto eadem Congregatio hujusmodi controversiam aliam cognoscendam esse censuerat. Hinc igitur Capitulum & Canonici eamdem causam prosecuti fuerunt in dicto Auditorio: a quo demum duæ, prima nempe sub die XXVIII. Apr. an. MDCCXXV., altera vero sub die III. Maij subsequentis anni coram bon. mem. Carolo Cerro tunc uno ex ejusdem Auditorii Auditoribus, favore Capituli & Canonicorum prædictorum emanarunt Decisiones, per quas, utraque parte informante, & juribus & allegationibus hinc inde deductis accurate discussis, resolutum fuit, *constare de Territorio separato in dicto Monasterio S. Ruffilli*, ac demum Rotali Sententia desuper expedita, prædictus Episcopus Brictinorien. Decisiones & Resolutiones Rotales hujusmodi acceptavit, & liti super articulo dicti Territorii separati cessit; ipsique Capitulum & Canonici, votum, quod exquirebatur, ab ipso Auditorio expediri obtinuerunt.

Sententia Rotalis super Territ. separato favore Capituli.

Episcopus Brictinorien. liti renunciat.

Consequenter Benedict. XIII. Indultum pro concessione litterar. Dimissoria. Capitulo impertitur.

§. 57. Quibus omnibus ex parte eorumdem Capituli & Canonicorum, fel. record. Benedicto Papæ XIII. Prædecessori quoque nostro sufficienter expositis, subjunctoque inter alia, quod, juxta mentem præfatæ Cardinalium Congregationis satis apertam & declaratam, ubi semel de prædicto Territorio separato constitisset, optati Indulti concessio, tanquam rationi & æquitati consentanea, jam controverti non poterat; idem Benedictus Prædecessor supplicationibus ex eorum parte super hoc sibi porrectis inclinatus, per suas litteras in forma Brevis datas Beneventi die XXVI. Aprilis anni MDCCXXVII Capitulo & Canonicis prædictis, ut ipsi subditis Monasteriorum prædictorum S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennaten., & S. Petri Licosati, ac S. Nazarii Salernitatæ respective Provinciarum, tunc & pro tempore existentibus, litteras Dimissoriales ad Clericalem characterem, & ad omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus, Ordines suscipiendos, concedere libere & licite possent, & valerent, Apostolica auctoritate, facultatem perpetuo tribuit, & impertitus fuit; quacumque litis pendentia, cæterisque contrariis non obstantibus; prout in ipsius litteris prædictis etiam plenius continetur: quas quidem litteras Nos ipsi in omnibus & per omnia confirmamus & innovamus, & quatenus opus sit, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, per easdem præsentes decernimus, statuimus, & declaramus, prædictis Capitulo & Canonicis in Terris, seu Locis ratione prædictorum suppressorum Monasteriorum S. Ruffilli Oppidi Forimpopilii Ravennaten., ac S. Petri Licosati, seu de Colato nuncupati, & S. Nazari Salernitan. respective Provinciarum, sibi subjectis, Ordinariam, & quasi Episcopalem jurisdictione, & hujusmodi jurisdictionis exercitium, cum vero, proprio, distincto, separato, & particulari Territorio, nullius Diœcesis, libere competere; eisdemque licere litteras Dimissoriales ad Clericalem characterem, omnesque, etiam Sacros & Presbyteratus Ordines suscipiendos, personis jurisdictioni prædictæ respective subditis concedere & impertiri.

In loca monast. spectantia ad Abbatias S. Ruffilli, S. Petri Licosati, & S. Nazarii Ordinaria jurisdictio Capitulo plenius asseritur.

Speciale indultum conceditur pro regimine

§ 58. Utque etiam Monasterium Monialium Ordinis S. Francisci Cappucinarum nuncupatarum, quod in Oppido Meldulæ dicti Territorii præfati Monasterii Sancti Ruffilli Foripompilii anno MDCCXLII. vigore Decreti & Commissionis die XVIII. Augusti præcedentis anni a Congregatione S. R. E. Cardinalium negotiis & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita expeditæ, & tunc existenti

Basi-

Basilicæ prædictæ Archipresbytero directæ, atque a Vicario dictorum Capituli & Canonicorum in eodem Territorio in Spiritualibus Generali executioni rite demandatæ, canonice erectum fuit, jure ordinario, & privative quoad omnes etiam viciniores Ordinarios, visitare, ac super ipsius Monasterii, illius Monialium regimine, disciplina, statu œconomico, aliisque quibuslibet, etiam quoad clausuram, ea omnia & singula, quæ in Domino judicaverint salubriter expedire, seu per se, seu per Vicarium prædictum, juxta tamen Canonicas Sanctiones, statuere & ordinare possint & valeant, ex speciali gratia etiam perpetuo concedimus & indulgemus.

§. 59. Cumque sæpedictus Prædecessor noster Urbanus Papa VIII. per suas in forma Brevis litteras Apostolicas die XX. Aprilis anni MDCXLII. datas, inhærendo Decretis die XII. ejusdem mensis & anni a Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum emanatis, statuerit & mandaverit, qualcumque tam justitiam, quam gratiam concernentes, etiam quoad dispensationes matrimoniales, etiam in forma Brevis, ac in forma, *Significavit*, & collationum Beneficiorum in forma *Dignum*, & gratiosa, nec non commissionum *Si in evidentem*, respective nuncupatarum, & absolutionum, aliarumque similium gratiarum Litteras Apostolicas, quoad Personas primodicti Monasterii S. Martini de Valle, seu de Fara, ac Terræ totiusque & integri Territorii prædictorum, eorumdem Capituli & Canonicorum Vicario in Spiritualibus Generali in dicto Monasterio tunc & pro tempore constituto, & non alteri, tam a Datario, Brevium Secretorum Secretario, & Cancellariæ Apostolicæ Regente, quam ab omnibus & singulis aliis Datariæ, Secretariæ Brevium prædictorum Cancellariæ, Pœnitentiariæ, & Cameræ Apostolicarum, Curiæque Romanæ Officialibus, tunc & pro tempore pariter existentibus, cæterisque, ad quos quomodolibet & quandocumque spectaret, dirigi debere; decernens ex tunc irritum & inane, si quid secus a quoquam scienter, vel ignoranter attentari contingeret: Cumque etiam, sicut accepimus, non solum a prædicta super negotiis & consultationibus Episcoporum & Regularium, sed ab aliis quoque Congregationibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium in Urbe institutis, ac etiam a dicta Secretaria Brevium nostrorum Secretorum, & aliis Romanæ Curiæ Officiis & Tribunalibus, pleræque commissiones & litteræ etiam Apostolicæ, quoad res & personas alterius prædicti Monasterii S. Ruffilli, ejusque Territorii & locorum ei subjectorum, vel ipsis Capitulo & Canonicis, vel eorum Vicario ibidem in Spiritualibus Generali, dirigi soleant, & jampridem consueverint; Nos, ipsarum quoque præsentium tenore, prædictas Urbani Prædecessoris litteras approbantes & confirmantes, tam dictum Monasterium S. Martini de Valle, seu de Fara Provinciæ Theatinæ, quam alia S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennaten. ac S. Petri Licosati, & Sancti Nazarii Salernitanæ respective Provinciarum Monasteria, inter alia nullius Diœcesis cum Territorio separato, & jurisdictionis quasi Episcopalis exercitio, Monasteria, quorum Præsulibus, seu Vicariis in Spiritualibus Generalibus quæcumque litteræ Apostolicæ, etiam sub Plumbo expeditæ dirigi solent, adscribimus & adnumeramus, ac in infrascriptis Officiis, Tribunalibus, & Secretariis adscribi & annumerari volumus & decernimus: Mandantes propterea non solum dictis Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregationibus, ac pro tempore existentibus Majori Pœnitentiario, & Brevium Secretario, eorumque Ministris, verum etiam Dilectis quoque Filiis Cancellariæ Apostolicæ Regenti, & Cameræ etiam Apostolicæ Pro Summatori, ac Majoris Præsidentiæ Abbreviatoribus, ac eorum Officialibus, Substitutis & Ministris, nec non omnibus & singulis Romanæ Curiæ Tribunalibus, eorumque Judicibus, & Notariis, ut quascumque litteras Apostolicas tam sub Plumbo, quam in forma Brevis, sive per Cancellariam, sive per Cameram, aut per Officium minoris gratiæ nuncupatum, vel Contradictarum, super collationibus Beneficiorum, & Dispensationibus Matrimonialibus, ac aliis quibuscumque gratiis, concessionibus, & Indultis, ac dispensationibus expediendas, aliasque omnes commissiones tam gratiam, quam Justitiam concernentes, & ad partes mittendas, pro personis & locis tam primodicto, quam tribus aliis prædictis Monasteriis, eorumque jurisdictioni subjectis,

Urb. VIII. Privilegium pro directione litterarum & Commissionum Apost. quo ad Mon. S. Martini de Fara.

Eadem directio in multis observabatur quoad alia Monasteria.

Pontif. privilegium & consuetud. antiquam confirmat, & extendit ad alia Monasteria, in Regestis Rom. Curiæ describenda.

Et ad directionem & executionem quarumcumque litterarum & commiss. Apost.

ctis, & sub Ordinaria, & quasi Episcopali prædictorum Capituli & Canonicorum jurisdictione existentibus, eorumdem Capituli & Canonicorum Vicariis in eisdem Territoriis in spiritualibus Generalibus pro tempore existentibus, & non aliis, dirigant & dirigi faciant, ac curent. Utque ipsi Vicarii pro tempore existentes litteras & commissiones prædictas exequi, nec non in causis & negotiis, quæ in iisdem litteris continentur, procedere in omnibus & per omnia licite valeant & debeant, quemadmodum alii quicumque Locorum Ordinarii in suis respective civitatibus & diœcesibus, procedunt, & procedere possunt ac debent, eisdem auctoritate & tenore, statuimus, ac respective concedimus & indulgemus.

Exemptiones a Pio IV. concessæ pro ad. Monasteriis instaurantur.

§. 60. Præterea omnes & singulas a Pio Papa IV. Prædecessore prædicto in eisdem litteris concessas, & superius enunciatas exemptiones a solutione & contributione annatarum, & communium, ac quindenniorum aliorumque jurium Collegiis S. R. E Cardinalium, & Officialium de annatis participantium, & Cameræ Apostolicæ, ratione eorumdem suppressorum Monasteriorum, & Ecclesiarum ab ipsis dependentium, illorumque fructuum, quomodocumque debitorum, nec non a contributione subsidiorum, & quarumcumque impositionum, ac supportatione Seminariorum, Decimarum, aliorumque prædictorum onerum ordinariorum, & extraordinariorum, & ex quavis causa quantumvis urgentissima & necessaria impositorum, in futurum quomodolibet imponendorum, in eadem amplissima forma specialiter & expresse, ac plenarie & integre innovamus: Districtius inhibentes prædictis Collegiis, nec non Spoliorum, juriumque Cameræ Apostolicæ debitorum Collectoribus, Subcollectoribus, & aliis quibuscumque Cameræ prædictæ & Cancellariæ Officialibus & Ministris præsentibus & futuris, ne Capitulum & Canonicos prædictos super iis ullo unquam tempore molestare vel inquietare, seu adversus exemptiones hujusmodi aliquid attentare quoquo modo audeant vel præsumant.

Libera provisio Ecclesiarum Curat. Territorii S. Ruffilli, tanquam amovibilium, Capitulo asseritur. Causa in Auditorio Rotæ agitata, contradicente Dataria Apost. & favore Capituli decisa.

§. 61. Quia vero, sicut etiam accepimus, non semel contigit, quod nonnulli Vicarii a Capitulo & Canonicis prædictis, ad exercitium curæ animarum, in Parochialibus Ecclesiis sub incorporatione & applicatione præfata comprehensis amovibiliter deputati sibi de hujusmodi Ecclesiis, seu Vicariis, tanquam perpetuis & collativis, ac etiam Sedi Apostolicæ reservatis, per viam simplicis vel novæ provisionis, Apostolica auctoritate provideri curarunt; hinc factum est, ut progressu temporis eædem Ecclesiæ, seu Vicariæ, tanquam perpetuæ & collativæ, atque etiam Apostolicis reservationibus pro tempore obnoxiæ censerentur, contra prædictarum Pii IV. Prædecessoris litterarum seriem, in quibus, ut præmissum est, cavetur expresse, quod in Ecclesiis, quibus animarum cura imminet, ea per Vicarium, seu per Vicarios idoneos, ad eorumdem Canonicorum & Capituli nutum ponendos & amovendos, exerceatur. Et quidem paucis ante annis, vacante Parochiali Ecclesia S. Nicolai de Meldula, is, qui a Capitulo & Canonicis prædictis in ea Ecclesia Vicarius amovibilis fuerat deputatus, diuturnam litem & controversiam sustinere coactus fuit adversus alterum, qui de eadem Parochiali Ecclesia, tanquam de perpetua Vicaria vere collativa, & dispositioni Apostolicæ reservata, sibi Apostolica auctoritate provideri obtinuerat. Verum quum Nobis compertum sit, hujusmodi causam, & controversiam in Causarum Palatii Apostolici Auditorio, coram bon. mem. Carolo Calcagnini tunc ipsius Auditorii Decano, postmodum vero Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali, introductam, præmisso examine ac discussione juris eidem Capitulo competentis quoad hujusmodi Vicariorum ad nutum amovibilium deputationes, non solum in prædicta Ecclesia S. Nicolai de Meldula, sed etiam in cæteris omnibus Ecclesiis in prædictis Pii IV. Prædecessoris litteris expressis, sive contentis, atque ipsa quoque Dataria Apostolica pro suo jure & interesse ad causam admissa & audita, tandem per binas Decisiones, sub die XI. Februarii, & XIV. Junii anni MDCCXXXVII. respective emanatas, favore Vicarii prædicti a Capitulo deputati definitam fuisse; sententiæ Rotalis expeditione desuper subsequuta; Nos idcirco, ne ulteriora præjudicia prædictis Capitulo & Canonicis in posterum similibus ex causis, cum eorum juris imminutione, & controversiarum dispendiis, irrogari contingat, prædictam facultatem deputandi Vicarios ad eorum nutum amovibiles in singulis Ecclesiis & Beneficiis, quibus cura imminet

Ejus jura Auctorit. Apostol. stabiliuntur in perpetuum.

net animarum, eisdem Capitulo & Canonicis per Pium IV. Prædecessorem in suis præcitatis litteris concessam, & attributam, usque adeo firmam, validam, & efficacem fuisse & esse atque perpetuo fore, statuimus & declaramus, ut per quascumque impetrationes de Ecclesiis & Beneficiis ejusmodi, tanquam perpetuis, ab Apostolica Sede obtentas; quas omnes & singulas, utpote irritas, ac subreptionis & obreptionis vitio laborantes, ad omnes & quoscumque effectus viribus omnino vacuamus; ac etiam per quascumque collationes, aut provisiones alias forte, vel ab ipso Capitulo Vaticano, vel ab aliis quibuscumque Collatoribus, sive per concursum, sive sub alia qualibet forma, titulo, & expressione de iisdem factas; quas pariter aut nullas & irritas fuisse, aut in simplices deputationes resolvi respective decernimus, & declaramus; nullus collativæ qualitatis status in eisdem induci potuerit, aut inductus esse censeri possit; omnesque & singulas collationes, provisiones & quasvis alias dispositiones etiam in posterum de ipsis Ecclesiis & Beneficiis, tanquam perpetuis, & collativis, per quoscumque, etiam per dictam Sedem Apostolicam, cum quibusvis clausulis & decretis, faciendas vel obtinendas, si id quandoque fieri contigerit, tanquam præter, & contra mentem & intentionem Romani Pontificis factas vel obtentas, nullas & invalidas, nulliusque roboris vel momenti fore, & nullum cuilibet jus, aut etiam possidendi titulum per eas acquiri, nullamque demum præsumptionem, aut statum, Capituli prædicti aut Canonicorum juribus contrarium, induci, aut firmari posse, volumus atque decernimus: Non obstantibus nostrarum Cancellariæ, & Datariæ Apostolicarum regulis, aliisque etiam in corpore juris clausis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 62. Cæterum Capitulare decretum, per quod an. MDCLXVII. a tunc existentibus Capitulo & Canonicis dictæ Basilicæ, ut accepimus, statutum fuit, quod Beneficia, in locis jurisdictionis dictæ Abbatiæ Sancti Ruffilli Oppidi Foripompilii consistentia, tam quibus cura imminet animarum, quam sine hujusmodi cura, quæ quidem, juxta easdem litteras dicti Pii IV. Prædecessoris, personis idoneis sæcularibus ad instar Beneficiorum Ecclesiasticorum, Beneficiatuum, & Clericatuum nuncupatorum in dicta Basilica existentium, ab eodem Capitulo conferri debent, de cætero turnatim per Hebdomadarios Clericis de eadem Diœcesi, si reperirentur idonei, exclusis exteris, conferrentur, quod quidem Decretum Ven. mem. Innocentius Papa XI. noster quoque Prædecessor per suas litteras in forma Brevis sub die xxv. Februarii an. MDCLXXVIII. expeditas approbavit & confirmavit; Nos pari auctoritate per præsentes itidem approbamus & confirmamus.

Capit. Decret. de Benefic. Monast. S. Ruffilli conferendis in personas illius Territorii Innoc. XI confirmatum probat & confirmat.

§. 63. Denique perpendentes, quod in exercitio jurisdictionis spiritualis & temporalis, quæ tam in civilibus, quam in criminalibus, ratione nonnullorum ex prædictis Monasteriis, sæpedictæ Basilicæ ejusque Mensæ Capitulari, ut præfertur, unitis atque subjectis, ipsius Capitulo, & Canonicis competere dignoscitur; vel etiam occasione administrationis Castri S. Petri in Formis, vulgo *Campomorto* nuncupati, in ejusdem Basilicæ & Capituli dominio & proprietate existentis, frequenter evenire poterit, ut negotia & causæ criminales, etiam sanguinis, ab eodem Capitulo & Canonicis prædictis tractari, atque jussiones & mandata pro reorum detentione, aut legitimarum pœnarum executione, expediri necessario debeant; ideoque ipsorum Canonicorum, aliorumque ad negotia & causas hujusmodi cognoscendas per Capitulum ipsum pro tempore deputandorum conscientiæ securitati consulere volentes, quemadmodum alias a fel. rec. Urbano Papa VIII. Prædecessore nostro per litteras Apostolicas sub Annulo Piscatoris die XVIII. Aprilis anni MDCXXVIII. datas, concessum fuit; Nos etiam dilectis filiis ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulo & Canonicis capitulariter congregatis, nec non Canonicis extra Capitulum Camerariis, & Secretario, ac uni & alteri Canonicis, ad prædictorum Monasteriorum atque Locorum regimen, & ad præfati Castri administrationem specialiter deputatis, nunc & pro tempore existentibus, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, concedimus & indulgemus, ut, eorum munere hujusmodi durante, & occasione jurisdictionis eidem Capitulo in præfata Monasteria, eorumque loca, & homines vassallos, & subditos competentis, sive administrationis prædicti Castri, in negotiis & causis criminalibus quibuscumque, quoties opus fuerit, se im-

Indultum se immiscendi in criminalibus ab Urbano VIII. Canonicis antea concessum instauratur.

Enunciantur personæ quibus competit indulti usus.

immiſcere, ac in eis conſilium, mandata, & juſſiones, tam verbo, quam in ſcriptis dare, & debitæ executioni demandare, ſeu demandari facere etiamſi forte ſanguinis effuſio, membrorumque mutilatio, ſeu etiam mors inde ſequatur; dummodo tamen a ſententia in cauſa ſanguinis per ipſos ferenda omnino abſtineant, libere & licite, ac abſque ullo conſcientiæ ſcrupulo, aut irregularitatis, ſeu cujuſvis alterius pœnæ vel cenſuræ Eccleſiaſticæ incurſu, poſſint & valeant.

Judicibus Capit. deputatis pro Abbatias. Martini in Mont. & Campomortuo aſſeritur facultas exercendi juriſdictionem extra diſtrictum ſuæ deputationis.

§. 64. Hoc etiam ſtatuentes, ut Judex a Capitulo deputatus in Cauſis tam criminalibus, quam civilibus locorum & hominum prædicto Monaſterio Abbatiæ nuncupato Sancti Martini in Montibus Viterbien. Diœceſis ſubjectorum, quamvis in Oppido Vetrallæ ejuſdem diœceſis extra Diſtrictum propriæ juriſdictionis reſideat, quæcumque opportuna decreta interponere, & ſententias in dictis cauſis proferre valeat, juxta antiquam conſuetudinem, quæ pro aliis etiam Judicibus locorum hujuſmodi, in quibus ob aerem inſalubrem, aliaſve cauſas, ordinariam reſidentiam habere non licet, & præſertim pro altero Judice ab eodem Capitulo in cauſis prædicti Caſtri Sancti Petri in Formis nuncupati ſimiliter deputato, & in Veliterna Civitate reſidente obtinere dignoſcitur; utque decreta, & ſententiæ, quas ipſe in cauſis hujuſmodi alioquin rite condiderit, ſeu pronunciaverit, non ideo nullitatis vitio ſubjacere cenſeantur, propterea quod extra diſtrictum juriſdictionis ſibi demandatæ prolatæ fuerint.

Perpetuus Conſtitut. vigor, eiuſque obſervantia conſtabilitur.

§. 65. Ac decernentes has noſtras litteras, etiam ex eo quod quicumque in præmiſſis, vel illorum aliquo quomodolibet intereſſe habentes, vel habere putantes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, aut ex quibuſvis aliis cauſis, occaſionibus, vel prætextibus, de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, vel quovis alio defectu notari, vel impugnari, aut alias infringi, vel quomodolibet retractari, ſuſpendi, reſtringi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam poſſe, eaſque omnino ſub quibuſvis contrariis Conſtitutionibus, revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, vel declarationibus generalibus, & ſpecialibus, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac etiam conſiſtorialiter, aut alias quandocumque, & quibuſvis de cauſis etiam pro tempore factis, minime comprehendi; ſed ab illis ſemper exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum reſtitutas, ac de novo conceſſas, ſemperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces, eſſe, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri & obtinere, ac ab omnibus, ad quos ſpectat, & ſpectabit quomodolibet in futurum, perpetuo, & inviolabiliter obſervari, ac prædictæ Baſilicæ Vaticanæ, illiuſque nunc exiſtentibus, & futuris Archipresbytero, Capitulo, & Canonicis, ac Clero, aliiſque perſonis, Eccleſiis, & locis, quorum favorem eædem præſentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus pleniſſime ſuffragari debere; eoſdemque ſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis, vel illarum occaſione, etiam per alias Almæ Urbis Baſilicas, & Eccleſias, illarumque Capitula, vel Collegia, aut quoſcumque alios, quavis auctoritate, quomodolibet moleſtari, perturbari, inquietari, vel impediri, neque ad probationem, ſeu verificationem quorumcumque in eiſdem præſentibus litteris narratorum, etiam quoad Litterarum Apoſtolicarum ſuperius enunciatarum, aliorumve Monumentorum Datas etiam veriores, nullatenus unquam teneri, nec ad id in Judicio, vel extra, cogi ſeu compelli poſſe; ſicque in præmiſſis ab omnibus cenſeri, ac ita per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate, & poteſtate fungentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Card. etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Judicum executorum deputatio.

§. 66. Quocirca Venerabilibus Fratribus Noſtris S. R. E. Cardinalibus, Oſtienſi, ac Portuenſi Epiſcopis, ac Dilecto Filio Cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Auditori Generali, eorumque in Epiſcopatibus, & Officio hujuſmodi Succeſſoribus pro tempore futuris, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum, per ſe, vel alium, ſeu alios, ipſas præſentes litteras, & in eis contenta

tenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties, pro parte Archipresbyteri, ac Capituli, & Canonicorum dictæ Basilicæ Principis Apostolorum, aliorumque quorum favorem eædem præsentes concernunt, aut alicujus eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra easdem præsentes, & in eis contenta hujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, prædictam Basilicam Principis Apostolorum, ipsiusque Archipresbyterum, Capitulum, & Canonicos, & Clerum, aliasque Ecclesias, & loca prædicta, cæterosque omnes, quos eædem præsentes quomodolibet concernunt, & concernent in futurum, illis omnibus, & singulis pacifice frui, & gaudere, non permittentes eos, vel quempiam ex ipsis desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari, perturbari, vel inquietari; contradictores quoslibet, & rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ac, legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus, aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

§. 67. Non obstantibus, quatenus opus sit, nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, etiam de jure quæsito non tollendo, ac de Indulgentiis non concedendis *ad instar*, ac Symmachi, & Pauli II. de rebus Ecclesiæ non alienandis, nec non Bonif. VIII. qua cavetur, ne quis extra suam civitatem, vel diœcesim ad Judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica prædicta deputati, extra civitatem vel diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut aliis vices suas committere audeant, vel præsumant; & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad Judicium non trahatur; nec non Innoc. IV. Sixti etiam IV. Innoc. VIII. & prædicti Pauli II. contra exemptos editis, ac Pii IV. de gratiis interesse Cameræ Apostolicæ quomodolibet concernentibus in eadem Camera registrandis, & insinuandis, aliisque Apostolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non Cameræ prædictæ, & aliarum Urbis Basilicarum, ac quarumvis Ecclesiarum etiam Cathedralium, & Metropolitanarum, ac Monasteriorum, & Locorum, ac Almæ Urbis prædictæ, & quorumvis illius Tribunalium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respective statutis, & consuetudinibus, reformationibus, usibus, stilis, & naturis, privilegiis quoque, Indultis Apostolicis eidem Cameræ, & ab ea causam habentibus, dictisque Ecclesiis, earumque Præsulibus, Archipresbyteris, Capitulis, Superioribus, & personis, nec non prædictis Collegiis, ac etiam Urbi præfatæ, Populoque Romano, nec non Vicario, Gubernatori, Senatori, Conservatoribus, Cameræ ejusdem Urbis nostræ, eorumque Locatenentibus, & quibusvis aliis personis, Civitatibus, & Locis per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, & dictam Sedem, vel alios quoscumque, & quacumque dignitate & auctoritate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam iteratis, & multiplicatis vicibus, concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum validitatis, & perpetuæ firmitatis præmissorum omnium, & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter & expresse derogamus, aliisque omnibus, & singulis, quæ Nos, & superius enunciati Prædecessores nostri in singulis nostris, & ipsorum

Contrariis quibuscumque amplissime derogatur.

Præ-

Prædecessorum præcitatis litteris, indulta, privilegia, prærogativas, exemptiones, & gratias eidem Basilicæ Principis Apostolorum, illiusque Archipresbytero, Capitulo, Canonicis, Clero, personis, & locis attributa concernentibus, voluimus, ac respective voluerunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod, interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Constitutionis exemplis MSS. aut impressis auctoritas tribuitur. §. 68. Ad hoc autem, ut eædem præsentes litteræ amplius innotescant, & de eis in singulis locis, in quibus forsan opus erit, fides commode fieri possit; volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipsarum transumptis etiam impressis, manu Secretarii Capituli ipsius Basilicæ Principis Apostolorum, seu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo ejusdem Capituli, seu personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides in Judicio, & extra illud adhibeatur, quæ eisdem præsentibus originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio. §. 69. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum confirmationum, approbationum, exemptionum, concessionum, indultorum, statutorum, decretorum, mandati, præcepti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. A. XII. die 27 Martii 1751. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII. Sexto Kalendas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

XII.

CONGREGATIONIS

Piorum Operariorum commodis & incrementis per opportuna Decreta & indulta prospicitur.

Dilectis Filiis Presbyteris Sæcularibus Congregationis Piorum Operariorum Vocalibus ad Capitulum Generale vocatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontificis animus erga Congr. benevolus declaratur. QUAM propensa studiosaque voluntate nostra Congregationem vestram per prædicationem Verbi Dei & sacras Missiones ad majorem divini nominis gloriam adaugendam, & æternam Christi fidelium salutem procurandam assiduis lau-

laudabilibusque laboribus intentam prosequamur, etsi vobis dilecti Filii, ex impertitis a Nobis eidem Congregationi vestræ Apostolicæ benignitatis documentis jam satis compertum esse non ambigimus; tamen, ut clarius vobis constet, nova Pontificiæ charitatis testimonia addere satagimus & optamus. Quoniam autem, sicut perspectum habemus, Institutum ejusdem Congregationis vestræ, tam saluberrimis Regulis & Constitutionibus ab Apostolica hac Sancta Sede confirmatis, necnon Capitularibus decretis munitum esse, ut illud integerrime servantes, alacriter valeatis viam mandatorum Dei currere, & digne ambulare vocatione, qua vocati estis; ita Nobis persuasum est, non aliunde evenire, quod quamplurimi ejusdem Congregationis vestræ Alumni, quippe qui nullis Professionis vel solemnium votorum legibus obstringuntur, sed omnimoda ipsam Congregationem relinquendi libertate gaudent, post quam in eadem formati fuerint, facile illam deserant, quam propter nonnulla vitæ severioris incommoda, & propter nonnullas rei familiaris aliquibus necessariæ angustias; Ea propter Nos, qui Congregationem vestram magis magisque increscere in Domino cupimus, opportuna Apostolicæ providentiæ, auctoritatisque remedia adhibere censemus, ut sublatis impedimentis, det Dominus unicuique perseverantem in Congregatione vestra famulatum, quo in diebus nostris, ac semper, & merito & numero eidem Domino serviens Congregatio vestra augeatur. *Causæ, quibus adductus Pont. decernit, & indulget, ut supra.*

§. 1. Itaque vos, dilecti Filii, rogamus & in Domino hortamur, ut, quoniam ad Generale ejusdem Congregationis vestræ Capitulum propediem celebrandum convenistis, primum quidem communibus animis, unum Deum præ oculis habentes, eum Congregationi vestræ Præpositum Generalem præficere contendatis, qui inter cæteros, ad quos spectat, prudentia, doctrina, & pietate præcellens, debitam observantiam exemplis accendat, charitate foveat, auctoritate tueatur. Deinde vero non minori cura incumbere debetis ad aliorum Rectorum & Officialium electionem, quos cæteris præesse obstrictos oportet, non ut dominantes in subditis Fratribus, sed tanquam formam gregis factos ex animo se gerere; atque illis præclaro religiosarum virtutum exemplo præcedere, & præsto semper esse, cujusque præsertim Domus Rectorem, maximæ præ aliis eum, qui Domui Sanctæ Mariæ ad Montes hujus Almæ Urbis nostræ constitutus, Collegii etiam nostri Neophytorum onus sustinet. *De electione Præpositi Gener. aliorumque Officialium & Rectorum.*

§. 2. Præterea cum neque per Constitutiones, neque per Decreta Capitularia præscriptum reperiatur quod Generale Capitulum vestrum singulis trienniis in Civitate Neapoli dumtaxat celebrari; atque inibi Generalis Præpositus vester commorari debeat, & aliunde constet, plurimum incremento Congregationi vestræ futurum, si Capitulum Generale hujusmodi in uno quidem Neapoli, in altero vero triennio Romæ alternatim celebraretur, & vicissim Præpositus Generalis cum suis Assistentibus, juxta Constitutiones vestras, domicilium haberet (quamplurimi fortasse Status nostri etiam Ecclesiastici, aliarumque Nationum Romæ habitantes Viri Congregationi vestræ adscriberentur; nec tam pauci hic invenirentur, ubi messis certe multa est): Ea propter a vobis, dilecti Filii, exposcimus, ut hac in re utilitatem Congregationi vestræ inde provenientem considerantes, nostris etiam votis obsecundare satagatis. *De Loco convocationis Capituli Generalis, & residentiæ Superiorum Majorum.*

§. 3. Insuper Nos certiores facti, vobis, quorum præcipuum munus est, Missiones in Civitatibus, Oppidis, aliisque locis dumtaxat peragere, nunquam vero Quadragesimalem Prædicationem, nisi in una tantummodo Ecclesia ejusdem Domus S. Mariæ ad Montes Congregationi vestræ concessa obire, posse gravissimum evenire, ut quisque sibi Quadragesimales ejusmodi Conciones concinnet, alias nullibi prorsus recitandas; vos ab hujusmodi onere Apostolica auctoritate tenore præsentium liberamus & absolvimus, atque emolumentum triginta scutorum monetæ Romanæ eidem Domui pro dicta annua Quadragesimali Prædicatione constitutum vobis relinqui, & solvi mandamus; dummodo, præter Conciones, Instructionesque singulis tertiis quintis ac Sabbathis per annum post prandium, dum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum publicæ Fidelium venerationi expositum est, haberi solitas, vobisque injunctas, singulis etiam Dominicis, diebus Quadragesimæ & diebus festis *Prædicationis Quadragesimalis onus remittitur, sub certis conditionibus.*

festis de præcepto Ecclesiæ in ea occurrentibus, necnon in Dominicis diebus sacri Adventus, omnino ex Pulpito, sive mane, sive post vesperas, vel rudimenta Catholicæ Fidei, vulgo Doctrinam Christianam, & Catechismum Romanum, tradatis, vel Evangelium Dominicæ explicetis, vel Concionem aliquam habeatis; atque insimul per octo continuos dies Exercitia Spiritualia in eadem Ecclesia, tempore opportuno, prout vobis visum fuerit, omnino peragatis; & publicam expositionem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, cum piis precibus & sermonibus, per novem continuos dies ante Nativitatem D. N. J. C. a vobis pro vestra pietate & placito fieri solitam, omnino etiam deinceps non omittatis.

Stipendium pro XV. Missis in Mense singulis tradi jubetur.

§. 4. Porro etsi vestri Instituti rationi maxime confert, ut in Congregationem vestram adlegantur nonnisi Adolescentes generis, animique dotibus, conspicui, & ad Patrimonii titulum Sacris Ordinibus initiati, vel initiandi, bonisque abundantes, quibus, præter victum a Congregatione contribuendum, ad quæcumque alia vitæ necessaria commoda uti quisque debet; tamen interdum accidit, quod nonnullis ex bonis suis nullum capientibus emolumentum, per Superiores indulgeatur, ut stipendium aliquot Missarum, quæ cæteroqui pro Congregatione celebrandæ sunt, alicui impendatur; Nos scientes aliquem reperiri posse, qui indigentiam suam Superioribus aperire erubescat; volumus & mandamus, ut deinceps omnibus & singulis dictæ Congregationis Sacerdotibus emolumentum quindecim Missarum ab ipsis in singulos menses celebrandarum tribuatur & elargiatur; dummodo unusquisque reliquas Missas in commodum utilitatemque Congregationis suæ celebret & applicet.

De surrectione matutina & Officii Divini recitatione.

§. 5. Quod vero per Constitutiones statuitur, ut matutina surrectio per æstivos præsertim menses fiat post unam mediæ noctis abactæ horam, sive aliter, prout Congregationi Vocalium melius expedire visum fuerit; Nos æquum ducimus, ut tam per æstivos quam hyemales menses, sive vernos, sive autumnales, tres omnino, sive plures horæ post mediam noctem præcedant matutinam surrectionem. Ut autem hæc nostra providentia non noceat recitationi Officii Matutini cum Laudibus, recitationem hujusmodi quocumque tempore fieri posse sive ante, sive post Solis occasum permittimus & statuimus.

De Lecto, & vestitu interiore, ac victu.

§. 6. Inter cætera etiam austerioris vitæ incommoda illud quoque a quamplurimis æstimatur non leve, quod in Constitutionibus, quoad lectum, hisce verbis præscribitur; *Non useranno lenzuola di lino, nè dormiranno sù matarazzi, ma sù la paglia, se però l'infermità o bisogno particolare di alcuno, a giudizio del Medico, e del Rettore della Casa, non ricercasse altrimenti*; ita etiam, illud, quod hisce quoque verbis præcipitur: *Non porteranno Camicie di lino, ma solamente di lana*; Nos sane paterna charitate considerantes, non eamdem esse omnium conditionem valetudinemque, quoad hanc partem ipsis Constitutionibus pari auctoritate & tenore derogamus, ac liberum licitumque esse unicuique declaramus ac permittimus, ut deinceps quisque ad sui libitum culcitris, linteaminibus, atque etiam interulis, vulgo *Camicie*, ex lino, sine ullo conscientiæ angore uti valeat. In ipsis quoque Constitutionibus cum statutum sit hisce pariter verbis: *Il vestito sarà comune agli onesti Sacerdoti e Chierici Secolari. Niuno userà seta, ne' sorte alcuna di vanità, tanto di sopra, quanto di sotto; e nel vestire saranno uniformi, per quanto sarà possibile*; Nos itidem statutum hujusmodi laudamus & confirmamus; sed quoniam apud vos usus & consuetudo inolevit, quod Caligæ, & Tibialia, vulgo *Calzette*, Femoralia, *o Calzoni*, Thoraces, *o Camiciole*, albi dumtaxat coloris esse debeant, quo albo colore honesti Sacerdotes & Clerici Sæculares in præsentia non utuntur; volumus & mandamus, ut deinceps Caligæ, Tibialia Femoralia, & Thoraces hujusmodi fiant sive ex lana, sive gossipio, sive lino dumtaxat, sed coloris nigri, sive subnigri, & subobscuri; & quoad fieri possit, uniformis. Laudamus pariter cibi, potusque parsimoniam, quæ a vobis servatur; sed optamus, ut provida a Rectoribus Superioribusque habeatur ratio tum laborum, tum conditionis, tum valetudinis, tam quoad ciborum quantitatem, quam quoad eorumdem qualitatem & condimentum.

Adhortatio ad promovenda Cong. incrementa.

§. 7. Cæterum, dilecti Filii, hæc quidem Nos habuimus, quæ pro majori vestræ Congregationis commodo & incremento statuenda, permittenda, & suggeren-

renda duximus; derogantes Constitutionibus, Regulis, & Capitularibus, decretis ejusdem Congregationis, in iis dumtaxat, quæ omnibus præmissis adversantur: Vos vero accurate animadvertere debetis, si qua alia corrigi, emendari, mutari, & addi, ac statui digna supersint, ut, ubi supremæ Apostolicæ nostræ auctoritatis partes vobis opus esse noveritis, Nos opportune conferamus. Nobis enim nihil magis cordi est, quam ut Congregatio vestra non solum nova suscipiat incrementa religiosarum virtutum; sed pluribus etiam abundet Ecclesiasticis Viris, qui in vinea Dei Sabbaoth adlaborent; atque in obsequium Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis, hic Romæ præsertim, quemadmodum pauci tamen sese summa cum cordis nostri lætitia præclare gerere pergunt, labores suos impendere & adhibere adnitantur. Interim, ad prosperi successus auspicium, ab Omnipotenti Deo bonorum omnium largitore vobis, dilecti Filii, uberem cœlestium charismatum copiam supplices poscimus, & Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ ad vobis opportune gratificandum voluntatis pignus peramanter impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die XII. Aprilis MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo. Dat. die 12. Apr. 1753.

Cajetanus Amatus.

ERECTIO OPPIDI PERGULÆ XIII.

In Civitatem cum concessione plurium facultatum Vicario Episcopi Eugubini ibidem deputando.

BENEDICTUS PAPA XIV.

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANUM decet Pontificem ita Subditorum Populorum utilitatibus, & ornamentis consulere, ut Apostolicæ Sedis benignitas erga ipsos magis in dies elucescat; ipsique promeritos fidelitatis, & obsequii sui fructus ex provida Supremi Principis liberalitate percipiant. Procemium

§. 1. Sane exposita Nobis pro parte Dilectorum Filiorum Communitatis, & Hominum Nostræ Terræ Pergulæ Eugubinæ Diœcesis petitio continebat, quod dicta Terra quinque Millibus & ultra Incolarum referta, usque ab initio decimi tertii Sæculi Cives habuit Nobilitatis gradu decoratos, & subsequentibus temporibus plurimi in ea Litterarum & Armorum laude illustres Viri, & Ecclesiarum Præsules, ac Romanæ Curiæ Prælati, nec non Militaris Ordinis Sanctorum Mauritii & Lazari Equites ortum duxerunt: ita ut hac nostra ætate plures ibi adsint Familiæ Nobiles, etiam cum aliis Nobilibus Civitatum Nostræ Ditionis Familiis jampridem affinitatibus & cognationibus junctæ: nec ei deest Annonæ ubertas, ac rerum omnium ad commoda vitæ opportunarum copia; pluresque artes, & artificia, ac potissimum textrinæ, in ea florent: Insuper eidem Terræ & in ea Jus dicenti unum Castrum & quinque loca subjecta sunt: Ipsius vero Terræ Magistratus, ex triplici Personarum gradu, Nobilibus nempe, Civibus, & Plebeis constans, nonnullis prærogativis, & juribus gaudet, signanter in causis de damno dato judicandi, ac visitandi cibaria. Præterea in ea copiosus est tam Sæcularis, quam Regularis Clerus, ac una, quæ insignis etiam est, Collegiata, aliis quinque Parochialibus supereminet Ecclesiis, sex item Virorum Regularium Cœnobia, tria Monialium Monasteria, unum Orphanorum Conservatorium, duodecim Laicorum Confraternitates, tria pro infirmis pauperibus excipiendis Hospitalia numerantur: Mons quoque Pietatis, & alter Frumentarius, ac Bibliotheca ad commune commodum instituta, patent: Quodque magis in pretio habendum merito putant, in Ecclesia Fra- Pergulæ Oppidi decora & ornamenta.

Fratrum Eremitarum Ordinis S. Augustini ejusdem Terræ trium Sanctorum Martyrum ipsius Terræ Protectorum exuviæ, nimirum Secundi, Agapiti, & Justinæ, debita honorificentia coluntur.

Incommoda ex Episcopalis Curiæ Eugubinæ distantia.

§. 2. Contra vero, sicut eadem expositio subjungebat, prædicta Terra non leve ex eo patitur incommodum, quod cum in spiritualibus Ecclesiæ Eugubinæ, illiusque Episcopo pro tempore existenti subsit; Eugubina autem Civitas per triginta circiter milliaria ab ipsa Terra distet, ac iter sit asperum & invium; idcirco ipsis Terræ Incolæ pro qualibet etiam levi causa ad Civitatem prædictam se conferre adstricti, non modicum ferunt præjudicium & dispendium, ac in iis, quæ promptum exigunt remedium, justitiæ & providentiæ differtur administratio.

Preces pro splendoris incremento & pro reformatione regiminis in Spirit.

§. 3. Quare pro parte eorumdem Communitatis & Hominum Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus, ut ipsis & eorum Patriæ præmissis dotatæ titulis novum decoris adderetur incrementum, & simul relatis incommodis stabile remedium præstaretur, eamdem Terram in Civitatem erigeremus, & aliquam illius in spiritualibus regiminis formam præscriberemus erigentes illius Collegiatam in Concathedralem, sed ad minus ibidem constituentes specialem Vicarium Generalem. Porro hujusmodi Communitatis, & Hominum prædictorum instantia alias per Nos ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Negotiis & Consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositam, remissa, quum nunquam in ea proposita extiterit; nuper vero eadem Communitas, & Homines prædicti, Nobis iterum supplicari fecerint, ne eorum preces per viam judicii proponi sineremus, sed quæcumque Nobis opportuna visa fuissent, ad ipsius Terræ decoris augmentum, & Spiritualis regiminis commoditatem, per Nos ipsos statuere, respective concedere dignaremur.

Remittuntur ad Congreg. Episc. & Regul.

Pont. Prædecessorum benignitatem erga Terram Pergulæ imitari constituit.

§. 4. Nos igitur, qui omnibus, & potissimum Dilectis nostris Ecclesiæque Romanæ etiam in temporalibus subditis, rationabilia petentibus, benignum auditum præstare non detrectamus; dictamque Terram ab aliis etiam Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris Apostolicæ liberalitatis favoribus cumulatam fuisse accepimus, ac potissimum a felicis record. Urbano Papa VIII. qui ejusdem Terræ Hominibus singulare Privilegium, ut Nobis etiam relatum fuit, per suas in forma Brevis die XV. Junii Anno Domini MDCXXXIII. expeditas Litteras concessit; ut scilicet quoscumque agrorum suorum fructus, atque proventus, cujuscumque generis, e Territorio ipsius Terræ extrahere, & ad quemcumque locum Ecclesiasticæ Ditioni mediate, vel immediate subjectum, usque ad distantiam unius dietæ, sine ulla cujusvis Datii, tam Cameræ Apostolicæ, quam etiam aliarum ejusdem Ditionis Civitatum, Terrarum, aut Locorum Communitatibus debiti, solutione, deferre libere possint; Eosdem Communitatem, & Homines, ac eorum singulares Personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes: Motu proprio, & certa scientia, de Apostolicæ, & supremæ Nostræ potestatis plenitudine, prædictam instantiam, ac etiam quamcumque litem, & causam super præmissis in dicta Congregatione introductam, in eaque pendentem, ad Nos avocando, penitus & omnino extinguimus, omnibusque & singulis desuper interesse habentibus, seu habere prætendentibus, perpetuum silentium imponimus.

Instantes absolvit a solutione, instantiam vero ad se evocat.

Pergulam in Civitatem erigit cum consuetis honoribus, Juribus &c.

§. 5. Porro Terram Pergulæ præfatam in Civitatem perpetuo erigimus & instituimus; eique Civitatis titulum ad denominationem, cum omnibus honoribus, juribus, prærogativis, ac decorationibus, quæ cæteris omnibus Ditionis Nostræ Pontificiæ Civitatibus competere dignoscuntur. Nec non Magistratui ejusdem Terræ in Civitatem, ut præfertur, erectæ, consuetos honores, & insignia, quibus aliarum ejusdem Ditionis Civitatum Magistratus, de jure, usu aut consuetudine gaudere, seu quibus uti respective possunt & valent: Ita tamen, ut pro tempore existens Ecclesiæ Eugubinæ Episcopus prædictus in dicta Terra per Nos in Civitatem, ut præfertur, erecta, residere minime teneatur, sed illa Ecclesiæ Eugubinæ, ut antea, subjecta remaneat, eadem auctoritate concedimus, & impertimur

Salva illius subjectione Ecclesiæ Cathedrali Eugubinæ.

§. 6.

§. 6. Ac insuper Venerabili Fratri moderno, & pro tempore existenti Episcopo Eugubino prædicto, simili auctoritate, ac earumdem præsentium tenore committimus & mandamus, ut in dicta Terra per Nos in Civitatem, ut præfertur, erecta, unum Presbyterum, vel saltem Clericum sæcularem, in aliqua publica & approbata studiorum Universitate Laurea Doctorali insignitum, ac probum & idoneum, Exterum, cum congrua ab ipso Episcopo Eugubino taxanda, & a Communitate persolvenda, sin minus ejusdem Terræ in Civitatem per Nos, ut præfertur, erectæ, seu dictæ Eugubinæ Diœcesis, Civem vel Incolam, in sui ipsius Vicarium Foraneum stabiliter deputare, ac in unius pro tempore cedentis, vel amoti, aut decedentis locum, alterum eisdem qualitatibus præditum quantocius modo expresso subrogare debeat, & teneatur; Ipse autem Vicarius sic deputatus, Civiles quidem omnes & singulas causas, Ordinarias, executivas, & summarias, & tam in petitorio, quam in possessorio judicio, & profanas, ac mixtas, & compromissas, inter personas, dictæ Terræ Pergulæ per Nos in Civitatem erectæ, ejusque Territorii, seu Comitatus, Incolas, & Ordinariæ dicti Episcopi Eugubini Jurisdictioni subjectas, seu Loca, Collegia, & Universitates inibi consistentia, vel etiam inter alios quoscumque, ubi de rebus ibidem sitis agatur, & alias super quibuscumque pecuniarum summis, & Censibus, aliisque responsionibus, rebusque ac bonis ad quamcumque pecuniarum summam, ac numerum, quantitatem, & valorem ascendentibus, rebusque aliis in actis causarum hujusmodi forsan deducendis, & illorum occasione, cum omnibus & singulis suis incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis, servatis tamen de jure servandis, in prima hujusmodi causarum instantia, audire, cognoscere, decidere, fineque debito terminare possit & valeat: cum facultate dictas Partes respective, & omnes alios, quos opus sit, citandi, eisque, quoties opus fuerit, etiam sub Censuris Ecclesiasticis, & pecuniariis pœnis suo arbitrio moderandis, & juxta dicti Episcopi Eugubini mandata applicandis, inhibendi, & in eventum non paritionis, pœnas, & censuras prædictas incurrisse, & incidisse declarandi, easque aggravandi, reaggravandi, interdicendi, & brachii sæcularis auxilium invocandi, ac alia quævis opportuna decreta condendi, ac sententias, proferendi, & loco sententiarum hujusmodi, etiam mandata executiva in forma solita & consueta decernendi, ac illa & quidquid per eum judicatum fuerit, exequendi, expensas taxandi, & moderandi; non tamen ipsas Partes a vinculo juramenti ad effectum agendi, aliisque Censuris Ecclesiasticis absolvendi; sed, his exceptis, alia omnia & singulæ faciendi, gerendi, & exercendi, in præmissis necessaria seu quomodolibet opportuna; salva semper appellatione in secunda instantia ad Curiam Episcopalem Eugubinam, vel ad Nos, & Sedem Apostolicam.

Vicarium Foraneum Episcopi Eugubini ibidem deputandum constituit.

Hujusmodi Vicarii facultates in Judiciis Civilibus, enunciat.

§. 7. Item causas criminales minoris momenti, & in quibus pœna corporis afflictiva locum non habet, alioquin ad Forum dictæ Curiæ Ecclesiasticę pertinentes, & in ipsa Terra per Nos in Civitatem erecta, ejusque Territorio seu Comitatu emergente, possit Vicarius prædictus per se ipsum cognoscere, definire, & resolvere; in aliis vero causis criminalibus quibuscumque ad dictum Forum spectantibus, ibidemque emergentibus, denunciationes, & querelas excipere, ac etiam ex officio, in casibus alioquin permissis, corpus delicti efformare, testes examinare, aliaque indicia colligere, & cumulare possit, & valeat; Processus tamen in hujusmodi causis confectos, postquam completi fuerint, ad ipsam Curiam Episcopalem Eugubinam transmittere teneatur, ut vel ibi sententia proferatur, vel si eadem Curia Episcopalis Eugubina satius duxerit hujusmodi Processus ad ipsum Vicarium, una cum instructione ad effectum procedendi, remittere, tunc ipse Vicarius eidem instructioni se conformans in omnibus & per omnia, instructionem, & ordinationem a dicta Curia Episcopali susceptas exequi debeat, & teneatur.

Item in criminalibus levioribus.

§. 8. Possit etiam dictus Vicarius, in criminalibus hujusmodi causis gravibus & urgentibus, & cum in mora periculum fore judicabitur, tam ad reccurrentium instantiam, quam etiam ex officio, ut supra, ad inquisiti capturam procedere. In-

Quid in gravioribus & urgentibus.

Interim vero, donec ejusdem Curiæ Episcopalis Eugubinæ, ad quam hujusmodi capturæ notitiam statim deferre debebit, mandata susceperit, hujusmodi Inquisitum in Carceribus Laicalibus Pergulæ, quatenus tutæ sint, retinere valeat; alioquin illum ad ipsam Civitatem Eugubinam, & ad dispositionem dictæ Curiæ Episcopalis, cum debitis cautelis transferri curet.

Et quid in matrimonialibus.

§. 9. Ita quoque idem Vicarius examina Testium super statu libero personarum ejusdem Terræ Pergulæ in Civitatem per Nos, ut præfertur, erectæ, ejusque Territorii, seu Comitatus Incolarum, excipere; seu, si aliquam personam hujusmodi a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum prædictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium contra Hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum ad juramentum præstandum in supplementum probationum, quæ ipsi forsan pro aliquo tempore, quo vagam duxisset vitam, super hujusmodi status libertate deessent, admitti contingat; idem Vicarius personam hujusmodi examinare, eique pœnas contra Polygamos in jure inflictas comminare, ac juramentum suppletivum hujusmodi ab ipsa persona, ut moris est, præstandum, excipere possit & valeat; cum hoc tamen, ut tam testium prædictorum depositiones, quam acta examinis & juramenti hujusmodi, ad dictam Curiam Episcopalem Eugubinam transmittantur, ad quam privative spectabit ordinationes opportunas, ac licentias tradere pro Matrimoniorum celebratione, vel attestationes super status, & conditionis libertate expedire.

Præmissas facultates Vicario tribuendas decernit, aliasvero arbitrio Episcopi.

§. 10. Nos enim hujusmodi Vicario Foraneo ibidem, ut præfertur, deputando, præmissas omnes & singulas facultates & auctoritates a dicto Episcopo Eugubino nunc & pro tempore existente (etiamsi Synodales dictæ Ecclesiæ Eugubinæ, vel aliæ, etiam Apostolicæ, Constitutiones & Ordinationes, ac Juris Canonici dispositiones obstarent) communicari & committi, ac respective ab eodem Vicario ibidem libere & licite exerceri posse permittimus & indulgemus, ac etiam volumus & mandamus; & quatenus opus sit, Nos ipsi, easdem omnes & singulas facultates & auctoritate eidem Vicario, ut præfertur, deputando, ac pro tempore quandocumque existenti, dicta auctoritate Apostolica, & earumdem tenore præsentium, concedimus & impertimur: Non intendimus tamen impedire Episcopum Eugubinum pro tempore, quominus possit eidem Vicario, majores Facultates concedere, ultra prædictas, quatenus ei ita expediens videatur.

Acta Juridica coram Vicario gesta, apud Notarium publicum in ipsa Civitate Pergulæ asserventur.

§. 11. Statuentes etiam, ut omnium Judiciorum, tam civilium, quam criminalium, aliorumque omnium, quæ coram dicto Vicario agitata, gesta, & juxta, præmissas dispositiones, nostras resoluta ac decisa fuerint, Acta, Instrumenta, & Documenta quæcumque, apud Notarium Foraneum dictæ Curiæ Episcopalis Eugubinæ, in eadem Terra Pergulæ per Nos, ut præfertur, in Civitatem erectæ, publicum Officium habentem, cum debitis cautelis, etiam perpetuo asservari debeant, ut inde authentica Exempla, seu Transumpta, & fides, ad omnem petentium instantiam, in casibus alioquin permissis, seu cum requisitis licentiis, aut etiam de mandato Superiorum, ad quos pertinet, & ex officio, legaliter extrahi valeant; & sic asservata & extracta, eamdem fidem in judicio, & extra, ubique locorum obtineant, ac si in ipsa Cancellaria Episcopali Eugubina asservata, indeque extracta fuissent.

De annua præstatione cum Episcopo Eugubino, tum dicto Vicario Pergulæ, si extraneus fuerit, solvenda.

§. 12. Ne autem per hæc aliquod eidem Cancellariæ Episcopali Eugubinæ, ejusque juribus, ipsique Mensæ Episcopali Eugubinæ, quæ exiguis potius est dotata redditibus, inferatur præjudicium, quod sane, sicut accepimus, ex calculo per decennium efformato, ad summam annuam quadragintaquinque scutorum circiter monetæ Romanæ de Juliis decem pro quolibet scuto hujusmodi ascensurum foret, cum præsertim hujusmodi Vicario, quatenus extero, ut supra, deputando, congruum pro ejus substentatione, ut infra, tribui debeat honorarium; volumus etiam & mandamus, ut ex redditibus Communitatis dictæ Terræ per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, illius Magistratus pro tempore existens dicto Venerabili Fratri moderno & pro tempore existenti Eugubino Episcopo annuam summam dictorum quadragintaquinque scutorum dictæ monetæ

sin-

ſingulis annis in duabus æqualibus ſolutionibus in fine ſemeſtris, nec non ut ex eiſdem Communitatis prædictæ redditibus ſupra enunciatum quoque honorarium eidem Vicario, ut præfertur, deputando, juxta ſummam per eumdem modernum & pro tempore exiſtentem, Epiſcopum Eugubinum præfigendam, omni mora, dilatione, & contradictione ceſſantibus, & abſque eo quod eædem ſummæ ex quavis cauſa, colore, & prætextu retardari, vel imminui, aut impugnari poſſint, omnino ſolvere reſpective debeat & teneatur.

§. 13. Decernentes, eaſdem præſentes Litteras, & in eis contenta quæcumcumque, etiam ex, eo quod quicunque in præmiſſis jus vel intereſſe habentes, ſeu habere quomodolibet prætendentes, illis non conceſſerint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque cauſæ, propter quas præſentes emanarint, ſufficienter adductæ, verificatæ, & juſtificatæ fuerint, aut ex alia quantumvis legitima & privilegiata, cauſa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauſo, etiam enormis, enormiſſimæ, & totalis læſionis, ullo unquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut intereſſe habentium conſenſu, aliove quolibet, etiam quantumvis magno & ſubſtantiali, ac inexcogitato, & inexcogitabili, individuamque expreſſionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in jus, vel controverſiam revocari, aut ad terminos juris reduci, ſeu adverſus illas aperitionis oris, reſtitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, ſeu impetrato, aut etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus conceſſo, quempiam in judicio, vel extra illud uti, ſeu ſe juvare ullo modo poſſe. Sed ipſas præſentes Litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere & fore ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus & per omnia pleniſſime ſuffragari; Sicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarium, ac alios Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & alios quoſcumque, quamvis præminentia & poteſtate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & debere; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Clauſulæ & Decreta pro conceſſionum firmitate.

§. 14. Quocirca venerabilibus Fratribus Archiepiſcopo Corinthienſi moderno Ducatus & Provinciæ Urbinatenſis Præſidenti, ejuſque Succeſſoribus Præſidentibus, vel etiam futuris Noſtris & Apoſtolicæ Sedis in eadem Provincia & Ducatu de Latere Legatis ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ac modernis etiam & pro tempore exiſtentibus Archiepiſcopo Urbinatenſi, & Epiſcopo Eugubino, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum, per ſe, vel per alios, ſeu alium, auctoritate noſtra, quoties pro parte intereſſe habentium requiſiti fuerint, aut ita expedire judicaverint, præſentes noſtras Litteras, & in eis contenta, ſolemniter publicantes, prædictis Communitati, Magiſtratui, & Hominibus, ac etiam Vicario pro tempore, ut præfertur, deputando, & omnibus & ſingulis, quorum favorem præmiſſa concernunt, in præmiſsis etiam omnibus & ſingulis, efficacis defenſionis præſidio aſsiſtant, faciantque eos omnibus & ſingulis præfatis pacifice frui & gaudere, non permittentes eos, & eorum aliquem, per quoſcumque deſuper quomodolibet indebite moleſtari, inquietari, aut impediri; Contradictores quoſlibet & rebelles, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, per Cenſuras Eccleſiaſticas, & pecuniarias pœnas, aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Deputatio Judicum Executorum.

§. 15. Non obſtantibus contrariis quibuſcumque, etiam Apoſtolicis, ſeu in Univerſalibus, Provincialibus, aut Synodalibus, etiam prædictæ Eugubinæ Eccleſiæ Conciliis, editis Conſtitutionibus, & Ordinationibus, dictæque Eccleſiæ, & Civitatis Eugubinæ, ac ejuſdem Terræ in Civitatem, ut præfertur, erectæ, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia robo- Derogatio contrariis.

roboratis Statutis, & consuetudinibus: Privilegiis quoque indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Personis & Locis, sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, in genere vel in specie, aut alias in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, & forma in illis tradita observata, præsentibus exprimerentur & insererentur, pro plene & sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ absolutionis, erectionis, institutionis, commissionis, concessionis, impertitionis indultorum, voluntatum, mandatorum, decretorum, ac derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Romæ die 19. Aprilis 1752. an. 52.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, decimo octavo Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 29. Aprilis ejusdem Anni.

XIII.

ECCLESIASTICI

Ditionis Pontificiæ quid juris habeant interveniendi, & sententiam dicendi in Consiliis super rebus, & negotiis eorum interesse tangentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium

QUAMVIS jamdudum Romani Pontifices Prædecessores Nostri providam statuerint methodum in Ecclesiasticæ Ditionis Communitatibus observandam, ubi de negotio aliquo agendum sit, in quo tam Ecclesiasticorum, quam Laicorum communis res agatur; nihilominus ad tollendos abusus, quos hac in re alicubi inve-

invectos accepimus, & ad removendas querelas, quæ ad Nos assidue deferuntur, opportunum fore judicavimus, easdem Prædecessorum Nostrorum Leges confirmare & innovare, nonnullis adjectis declarationibus, per quas earum intelligentia magis in aperto constituatur.

De electione Deputatorum Cleri Regularis.

§. 1. Primum itaque, ab Ecclesiasticis uniuscujusque Civitatis, Oppidi, aut Loci, duo Deputati eligendi sunt, alter e Clero Sæculari, & alter e Regulari. Quod si Regulares in loco non adsint, poterit Clerus Sæcularis non unum solum, sed etiam duos e proprio corpore Deputatos eligere.

De eorum interpellatione ejusque effectu.

§. 2. Quoties autem negotium aliquod agitari contingat, quod aliquo modo ad Ecclesiasticorum res atque rationes pertineat, aut pertinere possit; toties prædicti Deputati interpellandi sunt, ut illius tractationi intersint. Si vero ipsi interesse neglexerint, quæcumque demum fuerit, ipsorum absentiæ causa, non ideo id, quod ipsis absentibus decretum erit, nullitatis vitio infectum censebitur: Sed pro decreti sic conditi validitate, satis erit, quod de facta interpellatione Deputatorum hujusmodi, extrajudicialiter constet.

Eorum liberum suffragium, sed consultivum tantummodo cum facultate recurrendi.

§. 3. Quum autem hujusmodi consultationibus Ecclesiasticorum Deputati intervenient, poterunt quidem, ac etiam debebunt, circa ea, quæ a Laicis proponentur, sententias suas dicere; Verum hæ consultivi suffragii vim tantummodo habebunt; neque, si forte Laicorum resolutionibus contrariæ fuerint, istam executionem retardare valebunt; reservata dumtaxat Ecclesiasticis facultate recurrendi deinceps ad Superiora Tribunalia, a quibus postulare poterunt ea præjudicia emendari, quæ ex Laicorum resolutionibus illata sibi esse contenderint.

Qua ratione computorum revisionibus interesse, & super illis sententiam dicere valeant.

§. 4. Porro quum aliquæ sint expensæ, quibus tolerandis, ex Romanorum Pontificum præscripto, Ecclesiastici cum Laicis concurrere debent, cumque æquum non sit, ut pecuniarum summæ ab Ecclesiasticis persolutæ, in aliam causam a Laicis erogentur, præter eam, quæ in Pontificiis Mandatis expressa est; ideo statutum est, ut semel saltem in anno rationum redditio fiat, vocatis ad eam Ecclesiasticis Deputatis, quibus exhiberi etiam debebunt Libri, in quibus administrationis computa continentur; Hos tamen Libros Ecclesiastici minime poterunt domum asportare, sed examinare debebunt in eo Loco, qui a Gubernatore Locali, seu a Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali Provinciæ Legato, majori, qua poterit cautela, ad id designatus fuerit, eoque temporis spatio, quod ipsis ad hunc effectum a supradictis præscriptum fuerit, cum facultate recursum habendi ad Superiores, quoties in hujusmodi rationum redditione animadverterint, aut dati & accepti capita non recte constare, aut collatam pecuniam in alias causas erogatam fuisse ab illis diversas quibus ex Pontificis voluntate destinata fuerit.

Præmissorum observantiæ in perpetuum consulitur.

§. 5. Hæc omnia aut expresse, aut implicite continentur in Epistola Encyclica, de mandato Venerabilis Servi Dei Prædecessoris Nostri Innocentii Papæ XI. die 19. Julii anni 1681. expedita, & in Decretis a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super Bono Regimine Communitatum, & Universitatum Status Nostri Ecclesiastici, auctoritate Apostolica, deputatorum alias emanatis. Quæ ideo ab omnibus, ad quos spectat, in posterum observari volumus & mandamus; Sicque, & non aliter, in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, & Provinciarum, Civitatum, & Locorum Status Nostri Ecclesiastici Præsides, Vice-Legatos, Gubernatores, aliosque quoslibet, judicari & definiri debere, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, definiendi, ac interpretandi facultate, & auctoritate, & si secus a quoquam scienter vel ignoranter gestum aut judicatum fuerit, irritum & inane decernimus.

Contrariis derogatur.

§. 6. Non obstantibus quibuslibet Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non Ecclesiarum, & Ordinum Regularium, Congregationum, & Institutorum, etiam expressa mentione dignorum, ac Civitatum, & Provinciarum, etiam juramento, Confirmatione Apostolica, vel alia quavis firmitate ro-

bo-

boratis Statutis, Usibus, & Consuetudinibus etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Exemptionibus, Indultis, & Literis Apostolicis, cuilibet præmissorum quomodolibet in contrarium concessis ac pluries confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, quatenus opus sit, expresse derogamus, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Dat. die 29. Julii 1752. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die vigesimanona Julii millesimo septingetesimo quinquagesimo secundo Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

AP-

APPENDIX
AD TOMUM VI. & VII.
BULLARII
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
BENEDICTI PAPÆ XIV.

NUM. I.

ALLOCUTIO

Habita in Consistorio Secreto Feria Secunda die 21. Aprilis 1749.

Super honorifico FIDELISSIMI Titulo JOANNI V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regi, ejusque Successoribus, a Sanctitate Sua collato.

VENERABILES FRATRES.

CONSENTANEUM plane, immo & necessarium arbitramur declarare Vobis quemadmodum in præsentia declaramus, Carissimo in Christo Filio Nostro JOANNI Portugalliæ & Algarbiorum Regi, ejusque Successoribus, collatum a Nobis fuisse perhonorificum FIDELISSIMI Titulum, qui merito quidem ipsi tribuendus videbatur. Etenim toto vitæ suæ cursu præclarissima gessit, ut Catholicæ Religionis gloria, & hujus Sanctæ Sedis dignitas magis amplificaretur. Dubitandum quoque non est Successores ipsius hoc honoris Titulo inflammandos esse vehementer, & maximo studio excitandos, ut propositum ante oculos exemplum pari virtute æmulentur.

Procul dubio non ignoratis, ineunte Sæculo duodecimo, Mauris, e Portugalliæ Regno depulsis, illos statim Reges omnem operam contulisse, ut Catholicam Religionem in sua Ditione illibatam tuerentur; cum deinde plures Asiæ, Africæ, Indiarumque, & Americæ populos in suam potestatem redegissent, barbaras gentes sanctissimæ Religionis mysteriis imbuendas curasse, accitis peritissimis Ministris, qui recentem Domini Vineam diligenter excolerent. Inter eos recensendus est S. Franciscus Xaverius, qui Joannis III Portugalliæ Regis præsidio ac tutela, uberrimos totoque Orbe celeberrimos fructus in illis Regionibus collegit, uti non solum auctoritate Scriptorum, sed ipsius S. Francisci ad Joannem Regem epistolis plane comprobatur, ex quibus etiam clare deprehenditur, magna cum gloria, Fideique incremento, iis omnibus Virum Apostolicum satisfecisse, quæ a Paulo III. Prædecessore nostro illi præscripta, ac demandata fuerant.

Sebastianus Rex, de cujus laudibus nulla unquam ætas conticescet, circa dimidium Sæculi decimi sexti Portugalliæ Regnum administrandum suscepit. Ille singulari virtute præditus, potentissimo exercitu comparato, mare transmisit, Mauris bellum indixit, cum quibus fortissime decertans, honestissima morte gloriam adeptus est immortalem.

Si quis autem amplissimas victorias, quas Portugalliæ Reges in remotissimis etiam partibus Africæ consecuti sunt, admirari cupiat, in Apostolicis Litteris Pii IV.

IV. Prædecessoris nostri, quæ in Ecclesiæ Annalibus referuntur, descriptas legere poterit. Ex illis quoque percipiet, innumerabilem pene Indorum multitudinem armis subactam, eo fructu cumulatam fuisse, ut Christianam Fidem agnoscerent, & amplecterentur. Insuper ex Apostolico Brevi ejusdem Pontificis ad ipsum Regem Sebastianum intelligimus, tantam in bellis suscipiendis, victoriisque referendis virtutem eum Regem divinitus obtinuisse, ut cæteros omnes Majores suos gloriæ magnitudine facile exæquarit. Quamobrem Sanctus Pius V. Prædecessor noster (uti sincera quædam monumenta testantur) potestatem fecit eidem Sebastiano Regi eum honoris Titulum seligendi, quem magis expeteret; se paratum esse declarans, ipsius voluntati morem gerere, ut debitam videlicet rebus præclarissime gestis mercedem impertiret. His respondit Sebastianus Rex, se nihil magis optare, quam ut Filii nomen ac titulum, erga Romanum Pontificem obsequentissimi, palam ostenderet, ac probaret; resque propterea infecta remansit.

Idem procul dubio nunc etiam contigisset, si exemplo Sancti Pii V. Prædecessoris nostri inhærentes, Carissimo in Christo Filio Nostro JOANNI Portugalliæ, & Algarbiorum Regi honoris Titulum, quem vellet, eligendi potestatem fecissemus. Quapropter præteritarum rerum experientia edocti, ne ullum impedimentum objiceretur, voluntate nostra, ipso Rege inconsulto perhonorificum FIDELISSIMI Titulum Nos ipsi excogitavimus, quem eidem Regi, ejusque in Regno successoribus, ut jam superius indicavimus, elargiti sumus.

Porro, quam præclara sint hujus Regis in Christianam Rempublicam merita, satis superque testantur Apostolicæ Litteræ Clementis XI. Prædecessoris nostri, quam duo volumina in lucem edita complectuntur.

Siquidem, ut ejusdem Pontificis voluntati, & consiliis obsecundaret, plurimas in subsidium naves suppeditavit, quo tempore Turcarum Tyrannus Insulæ Corcyrensi cum validissimo exercitu imminens, non solum Venetorum Reipublicæ, sed universæ quoque Italiæ, & huic Urbi, quæ totius Christianæ Religionis caput est, perniciem, & calamitatem minabatur.

Nos ipsi jure, ac merito testari possumus, & revera testamur, eumdem Regem suam nunquam operam a Nobis desiderari passum esse, ubi res fuit vel de retinenda, augendaque Religione, vel de hujus Sanctæ Sedis dignitate tuenda. Insuper Nobis Pontificatum gerentibus, nonnullos Episcopatus fundavit in remotissimis Dominii sui partibus, ubi solum Infideles versabantur, videlicet, ut Christiana Fides ibidem propagaretur. Omittemus hic verba facere de maximis, ac plane Regiis sumptibus, qui ab ipso fiunt, ut Ministris ad obeundas sacras Missiones necessaria suppeditentur. Taciti tamen præterire non debemus victorias, quas recenter in Asias comparavit, & novas, quas suscepit expeditiones; & hujusmodi profecto bella libenter cum illis comparabimus, quæ Gennadius Patricius, & Exarchus Africæ feliciter gessit, & eadem prorsus affirmabimus, quæ de illis S. Gregorius Prædecessor noster ad ipsum Gennadium scripsit his verbis: *Ubi enim meritorum vestrorum loquax non discurrit opinio? Quæ & bella Vos frequenter appetere, non desiderio fundendi sanguinis, sed dilatandæ causa Reipublicæ, in qua Deum coli conspicimus, loquitur; quatenus Christi nomen per subditas gentes Fidei prædicatione circumquaque discurrat.* Ejusdem Sancti Pontificis verbis prosequemur: *Plurima pro pascendis ovibus Beati Petri Apostolorum Principis utilitatibus Eccelentiam vestram præstitisse didicimus.* Orationem tandem nostram absolvemus, quemadmodum & Sanctus Gregorius epistolam absolvit suam, *Persolventes paternæ charitatis alloquium, petimus Dominum, Salvatoremque nostrum; qui Eminentiam vestram pro solatio Sanctæ Reipualicæ misericorditer protegat, & ad dilatandum per finitimas gentes nomen ejus magis magisque brachii sui firmitate confortet.*

Lib. 1. in dict. 9 epist. 75. tom 2. Oper. edit. Paris. 1705. pag 560.

Habetis, Venerabiles Fratres, quæ a Nobis peracta sunt, quæque Nos ad ea pegenda impulerunt.

NUM.

NUM. II.

LETTERA CIRCOLARE

A tutti i Patriarchi, Arcivescovi, e Vescovi sopra la preparazione all' Anno Santo.

Hanc superius pag. 82. latine editam placuit etiam Italico sermone hic inserere, prout ad Episcopos per Italiam transmissa fuit.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater.

La nostra Costituzione, nella quale abbiamo intimato a'fedeli di Cristo la Solennità dell'Anno Santo, contiene un invito per un divoto Pellegrinaggio, che è un'opera additata da Dio nel Testamento vecchio, praticata e frequentata nei primi secoli della Chiesa rispetto a Luoghi Santi di Gerusalemme, usata in ogni tempo con molta frequenza anche da'Re e Monarchi in ordine a' Luoghi Santi di questa nostra Città di Roma, e particolarmente a'Sepolcri de'Santi Apostoli; opera finalmente, che impugnata dagli Eretici, è stata con molta ragione ed energia sostenuta e difesa da'nostri Controversisti, e che ben diretta e governata da'Prelati di Santa Chiesa, può servire, e serve di edificazione a tutti quelli, che con animo pacato la considerano nel suo vero stato, e ne' veri limiti, ne' quali deve esser ristretta.

1. Iddio ordinò, che tutti i figli d'Israele tre volte l'anno facessero un divoto pellegrinaggio per visitare il Tabernacolo, o sia Tempio del Signore: *Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini* **Dei** *tui in loco, quem elegerit, in solemnitate Azymorum, in solemnitate Hebdomadarum, & in solemnitate Tabernaculorum*: come si legge nel Deuteronomio *al cap.* 16. Elcana, ed Anna sua moglie adempirono puntualmente il precetto, come si vede *nel lib.* 1. *de' Re al cap.* 1. Il nostro amabilissimo Redentore colla sua Santissima Madre, ed il suo Padre putativo Giuseppe, portossi al tempio, come pure si legge nel Vangelo di S. Luca *al cap.* 2. Ed acciò il Sacro Tempio edificato da Salomone fosse da tutte le genti frequentato, non mancò esso di pregare Dio ad esaudire le preghiere anche de'forestieri, e che non erano del popolo d'Israele, che fossero venuti pellegrinando a visitarlo: *Insuper & alienigena, qui non est de populo tuo Israel, cum venerint de terra longinqua propter nomen tuum, (audietur enim nomen tuum magnum, & manus tua fortis, & brachium tuum extensum ubique); tu exaudies de cœlo in firmamento habitaculi tui, & facies omnia, pro quibus invocaverit te alienigena*: come si legge *nel lib.* 3. *de' Re al capit.* 8.

2. Celebre è il testimonio di Eusebio *nella Storia Ecclesiastica al lib.* 6. *cap.* 11., in cui riferisce il divoto accesso di S. Alessandro Vescovo di Cappadocia a Gerusalemme per vedere ed orare ne'Luoghi Santi: *Divino admonitus oraculo Alexander cum ex Cappadocia, in qua primum Episcopus fuerat ordinatus, Hierosolymam profectus fuisset, tum orandi, tum locorum visendorum gratia*: e più che celebre è in questo proposito il testimonio di Girolamo *nella sua lettera* 44. *altre volte* 17.: *Longum est nunc ab Ascensu Domini usque ad præsentem diem per singulas ætates currere, qui Episcoporum, qui Martyrum, qui eloquentium in doctrina Christiana virorum venerint Hierosolymam, putantes minus se habere religionis, minus habere scientiæ, nec summam, ut dicitur, manum accepisse virtutum, nisi in illis Christum adorassent locis, de quibus primum Evangelium de patibulo coruscaverat.*

3. Non prenderemo quì l'impegno di riferire il frequente accesso de'Re, de' Vesco-

Vescovi e Prelati di Chiesa Santa, e di tutti i fedeli, e la continua peregrinazione a visitare i limini degli Apostoli; essendo già stata evacuata in tutto e per tutto la materia da alcuni celebri eruditi, cioè da Onofrio Panvinio nel suo Trattato *de præstantia Basilicæ Vaticanæ*, che insino ad ora si conserva manoscritto nell' Archivio del Capitolo della detta Basilica, che Noi più volte abbiamo letto, quando *in minoribus* eravamo Canonico della Chiesa, ed Archivista del detto Archivio; da Giacomo Gretsero *nel tom.* 4. della nuova edizione delle sue Opere *al lib.* 2. *de sacris Peregrinationibus al cap.* 12., *e molti seguenti*, dal Coccio *lib.* 5. *Thesauri Catholici al cap.* 17., da Stanislao Hosio *al cap. de Cæremoniis*, *quæ desumuntur a loco*, da' Rutilo Benzonio *de An. Sancti Jub. lib.* 6. *c.* 1., *e seg.* dal Drexelio *nel tom.* 13. delle sue Opere stampate in Monaco *par.* 1. *c.* 7. *p.* 126. *e seguenti*, e dal moderno Trombelli *de Cultu Sanctorum tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 46. *e seg.* Porteremo bensì la formula di Marculfo Monaco, che visse nel secolo settimo, e che dai predetti non è portata, nella quale si contiene la commendatizia, che facevasi al Papa, ed a' Vescovi a pro di quelli, che si accingevano al pellegrinaggio verso Roma per visitare i limini de' Santi Apostoli, come si vede *nel lib.* 2. *al cap.* 49.: *Portitor iste, radio inflammante Divino, non, ut plerisque mos est, vacandi*, o come altri leggono, *vagandi causa, sed propter nomen Domini, itinera ardua, & laboriosa parvipendens, ob lucrandam orationem, limina Apostolorum Domini Petri & Pauli adire cupiens, a mea parvitate se petiit vestræ commendari almitati*. S. Gio: Crisostomo nel Libro, *Quod Christus sit Deus*, *al n.* 9. *nel tom.* 1. delle sue Opere della stampa di Parigi *del* 1718. *alla pag.* 570. così scrive al nostro proposito: *In regia Urbe Roma, missis aliis omnibus, ad sepulcra Piscatoris, & tentoriorum Opificis, accurrunt Imperatores, Consules, Exercituum Duces*. Dell' Imperatore Carlo Magno scrive Eginardo, che quattro volte nello spazio d'anni quarantasette portossi a Roma, tratto dalla divozione. *Carolus Magnus intra annos quadraginta septem, quater Romam ad vota persolvenda & orandum profectus est*. Ed il Pontefice Nicolò I., che visse nel secolo nono rende un' ampla testimonianza del concorso de' fedeli a Roma per venerare le ceneri dell' Apostolo S. Pietro *nella sua lettera* 9. a Michele Imperadore: *Tanta millia hominum protectioni ac intercessioni beati Apostolorum Principis Petri ex omnibus finibus terræ properantium sese quotidie conferunt, & usque in finem vitæ suæ apud ejus limina semet mansura proponunt, ut præter illud, quod vas e Cœlo submissum, in quo cunctorum ostensa sunt eidem Beato Petro horum omnium Rectori animantium genera, Catholicam signat Ecclesiam, etiam ipsa sola Romanorum Urbs, apud quam ejusdem Apostoli corporalis præsentia sedule veneratur, ipsius vasis cunctas dignoscatur in se continere universorum animalium* (*quæ homines intelliguntur spiritualiter*) *nationes*.

5. Ed in ciò che risguarda o i nostri Controversisti, che contra gli Eretici hanno ben sostenuta la difesa delle divote peregrinazioni ai luoghi santi, o le regole de' Prelati di Santa Chiesa per ben governarle e liberarle da tutti gl' inconvenienti, Noi, che non intendiamo di fare un Trattato, o una Dissertazione, ci rimettiamo a quanto scrisse Giona Vescovo d'Orleans, autore del nono secolo, contra Claudio di Torino, che inimico delle Sacre Immagini, era per conseguenza anche nemico dei più divoti pellegrinaggi; ci rimettiamo alle celebri Orazioni di Egidio Carlerio Decano della Chiesa di Cambrai, fatta in Basilea contra gli errori di Niccolò Taborita, stampata *nel tom* 8. degli Atti de' Concilj dell' Arduino *alla pag.* 1796. *ed altre seguenti*, ove con profonda dottrina scioglie gli equivoci opposti dal suo contradittore contra i divoti pellegrinaggi, ed a quanto si legge nel Concilio Cabilonense tenuto *l'anno* 813. *c.* 45. e più diffusamente nel Concilio Bituricense tenuto *l'anno* 1584. *nel tom.* 10. della citata Collezione dell' Arduino *pag.* 1466. *e seg.* ove sono registrati alcuni Canoni molto ben fatti, per levare gl' inconvenienti dai sacri e divoti pellegrinaggi; oltre ciò, che in tal proposito si ritrova esattamente radunato da Lorenzo Bochelli ne' Decreti della Chiesa Gallicana *lib.* 4 *tit.* 14. *de Peregrinationibus*.

6. Nè a Noi sono ignoti i due Opuscoli di S. Gregorio Nisseno, uno intitolato *de*

ro *de iis, qui adeunt Hieroſolymam*, e l'altro indrizzato ad Euſtatia, ed Ambroſia, e Baſiliſſa, che ſono *nel tom.* 3. delle Opere del Santo Dottore ſtampate in Parigi *l'anno* 1638. *pag.* 651. ſul fondamento de' quali, quelli, che non ſono della noſtra comunione, s'appoggiano per iſcreditare ed impugnare i divoti pellegrinaggi. Nè tampoco ci è ignota la grave controverſia fra i noſtri eruditi, ſe le dette opere ſiano genuine di S. Gregorio: nella qual controverſia il Lippomano, il Baronio, Natale Aleſſandro, il Tillemont, il Ceillier, ſono di ſentimento, che le dette Opere ſiano Opere del Santo Dottore, del che però dubita il Cardinal Bellarmino; e con molta aſſeveranza ed impegno il Gretſero ſoſtiene, che ſiano apocriſe, come può vederſi nelle profonde ed erudite Note da eſſo ſtampate ſopra le medeſime, ed inſerite *nel cit. tom.* 3. delle Opere di S. Gregorio Niſſeno nelle Note *alla pag.* 71. *e ſegg.* Ma ci ſembra di potere con tutta giuſtizia accennare, che, quand'anche le Opere ſiano del Santo, quand' anche in eſſe, come è vero, molto ſi eſageri contra gl'inconvenienti, che ſuccedevano ne' pellegrinaggi a Geruſalemme, quand'anche, com'è vero, gagliardamente s' impugni la maſſima ſpacciata falſamente da alcuni, che le accennate peregrinazioni foſſero neceſſarie per l'eterna ſalute, che ſenza quelle non poteva ottenerſi; ciò punto non oſta al noſtro aſſunto, in cui ſoſteniamo l'utilità delle opere predette, non la neceſſità; non ci facciamo difenſori degl'inconvenienti; ma, come vedraſſi in appreſſo, ne andiamo additando e procurando i rimedj: Non eſſendo poi del dovere, che ſi prendano con tutto il rigore le gagliarde eſpreſſioni del Santo Dottore contra i pellegrinaggi a Geruſalemme; sì perchè ſi vede manifeſtamente, che hanno la loro origine dai frequenti ſcandali, che andavano occorrendo; sì perchè l'idea d'uno, benchè ſanto e celebratiſſimo Dottore, dee in ogni caſo cedere al ſentimento della Chieſa, ed al contrario comune parere degli altri, che tra le opere criſtiane pie e divote, annoverano i ſacri pellegrinaggi, quando ſiano fatti nelle dovute forme.

7. Queſto noſtro invito comprende i Veſcovi noſtri cari Fratelli, purchè la ſalute loro corporale lo permetta, e purchè la cura delle anime ad eſſi commeſſe non ſia per ricevere nocumento della loro aſſenza: e ſi ricordino, che una gran parte de' loro Predeceſſori, parlando almeno di quelli che non erano tanto lontani da Roma, venivano ogni anno alla ſanta Città per celebrare unitamente col Papa la Feſta de' Santi Apoſtoli Pietro e Paolo, come ſi vede *nella lettera* 13. *e* 16. di S. Paolino. Comprende l'invito i Sacerdoti e gli altri del Clero, purchè vengano, come è del dovere, colle Dimiſſorie de' loro Veſcovi; legge, che non è inventata da Noi, ma ben antica, come ſi raccoglie dal *Canone* 41. e dal *Canone* 42. del Concilio Laodiceno tenuto *l'anno* 372. *nel tom.* 1. della Collezione dell' Arduino *pag.* 789. *&* 790. Comprende il noſtro invito i Regolari, purchè però abbiano le opportune licenze de' loro Superiori, che eſortiamo ad uſare ogni diſcretezza nel concederle. Comprende gli Uomini del ſecolo, purchè intraprendano il viaggio dopo averlo conſultato col loro Curato, o con altro Direttore delle loro coſcienze, che dovrà aver preſente, nel dare il ſuo conſiglio, la comune maſſima degli Autori ſpiegata da Teofilo Raynaudo *nel tom.* 15. delle ſue Opere, cioè in quella intitolata *Heteroclita ſpiritualia*, *alla pag.* 217. *num.* 15. -- *Peregrinatio eſt opus ſupererogationis, & pertinet ad cultum voluntarium, quem par non eſt officere actibus virtutis ex obligatione exercendis. Sic maritus, qui vinculo matrimonii adſtringitur adhærere uxori, male faciet, ſi, uxore reluctante, longam peregrinationem, ea domi relicta, ſuſcipiat. Immo, quamvis uxor conſentiret, poſſet tamen peregrinatio longa mariti continere heterocliſim, ſi per eam abſentiam in alterutro conjugum veriſimile periculum labefactandæ virtutis contineret. Æque ex hoc capite anomala eſſet peregrinatio patris familias, qui cum neceſſarius eſſet domi ad ſuſtentationem familiæ, debereque ſuis laborare, & theſaurizare, vellet tamen domo abeſſe, & ad hæc aut illa ſacra monumenta diſcurſare. Idem pronunciatum eſto de eo, qui obæratus, nec habens aliunde, unde diſſolvat debita, quam ſi alicubi hæreat & laboret, eligit tamen viſere loca ſancta.* E' nota ad ognuno la plenaria Indulgenza conceduta da Urbano II. nel Concilio

di

di Chiaromonte a chi, assumendo la Croce, assumeva la milizia per ricuperare Terra Santa: *Quicumque pro sola devotione, non pro honoris vel pecuniæ adeptione, ad liberandam Ecclesiam Dei Hierusalem profectus fuerit, iter illud pro omni pœnitentia reputetur*. Così si legge nel detto Concilio tenuto *l'anno* 1096 *nel tom.* 10. de' Concilj del Labbè. S. Tommaso *nel quodlibet*. 4. *all'art.* 11. propone la questione: *Ultrum vir possit accipere Crucem, si de ejus incontinentia timeatur*: e caminando coi principj poc'anzi additati, conchiude: *Ex necessitate viro imminet, ut gerat crucem uxoris, quia caput mulieris est vir. Sed, quod accipiat Crucem ad transfretandum, subjacet propriæ voluntati. Unde, si uxor sit talis, quæ sequi non possit propter aliquod impedimentum, & de ejus incontinentia timeatur, non est ei consulendum, ut accipiat Crucem, & dimittat uxorem: secus autem est, si uxor continere voluntarie proponat, aut velit, & possit sequi virum suum*. I divoti pellegrinaggi di S. Elena a' luoghi santi, riferiti da S. Ambrogio, di Eudosia moglie di Teodosio juniore a Gerusalemme, descritti da Socrate, di Paola nobile Romana a Terra Santa, riferiti da S. Girolamo, di S. Brigida a Compostella, ed a Roma, per visitare i limini degli Apostoli Pietro e Paolo, tanti altri lodevoli esempj di donne di condizione, ed anche poverette e miserabili, veduti da Noi nel decorso della lunga dimora, che abbiamo fatta in Roma nel tempo del servigio da noi prestato alla Sede Apostolica; ci muovono a non escludere dal nostro invito le donne non astrette a clausura: Unendo però all'invito l'avvertimento, che crediamo molto necessario, cioè che da tutti quelli, a cui appartiene il vegliare sul buon costume, non si tralasci verun provedimento, per opporsi agli inconvenienti, che facilmente possono derivare dall'età delle pellegrine, dalla compagnia nel loro viaggio, dalla mescolanza con quelli d'altro sesso, e particolarmente quand'esse, essendo maritate, non hanno la compagnia de' loro mariti, ed in difetto de' mariti, la custodia de' fratelli, o d' altri congiunti loro in grado tale di parentela, che escluda ogni sospetto, e porti seco ogni dovuta custodia.

8. Al nostro invito succede il dover'esporre il motivo, e la causa finale dello stesso: ma ciò non possiamo fare con tutta adeguatezza, se non premettiamo alcune notizie dedotte dai Padri, ed altre dalla Storia Ecclesiastica. S. Giovanni Grisostomo *nell'Omel.* 32. sopra l'Epistola a' Romani *tom.* 9. della sopraccitata edizione *pag.* 757. protestossi di voler bene a Roma, e di poterla lodare per la grandezza, antichità, e bellezza, frequenza del popolo, ricchezze, e vittorie ottenute in guerra: *Propterea ego Romam diligo, quamquam aliunde illam laudare possim, a magnitudine, ab antiquitate, a pulchritudine, a populi frequentia, a potentia, a divitiis, a rebus in bello fortiter gestis*: ma aggiunse, che amava e stimava Roma, e che sommamente bramava di venirvi, per poter venerare i Sepolcri de Santi Apostoli Pietro e Paolo: *Sed missis illis omnibus, ideo illam beatam prædico, quia Paulus & dum viveret illis scripsit, atque ipsos ita dilexit, ac præsens ipsos allocutus est, vitamque ibidem clausit, ideoque hinc clarior est civitas, quam ex aliis omnibus, ac quemadmodum corpus magnum & robustum, duos illa Urbs habet oculos splendentes, horum videlicet Sanctorum Corpora. Non splendet Cælum, cum radios Sol emittit, ut Romanorum Urbs duas illas lucernas habens, per totum orbem lucem emittentes*. Passò avanti il Santo Dottore, ed espresse il suo acceso desiderio di prestare i dovuti atti di venerazione a' Sepolcri de' detti due Santi Apostoli: *Quis mihi nunc dederit, ut Corpus Pauli circumplectar, ut Sepulcro hæream, ut pulverem videam Corporis illius, quæ Christo deerant, adimplentis, stigmata illius gestantis, prædicationem ubique disseminantis*? e poco dopo: *Vellem Sepulcrum videre, ubi jacent arma justitiæ, arma lucis, membra nunc viventia, & mortua dum ille viveret, in quibus omnibus vivebat Christus, quæ crucifixa erant mundo, membra Christi, quæ Christum induebant, templum Spiritus, ædificium sanctum, quæ Spiritu ligata erant, quæ confixa erant timore Dei, quæ stigmata Christi habebant. Hoc Corpus urbem illam quasi mœniis cingit, quod omni turre & vallis innumeris tutius est; & cum hoc etiam Petri Corpus, nam illum viventem honoravit: Ascendi, inquit, videre Petrum*.

9. Battendo le pedate di S. Giovanni Grisostomo, diremo, essere questa nostra Città di Roma, degna d'esser veduta, per la grandezza delle fabbriche, per la sontuosità degli edifizj: ma non esser queste o simili cose l'oggetto del nostro invito. Diremo, doversi ella principalmente lodare e ammirare per esser la Sede del Capo della Religione, il centro della unità, e per vedersi nella medesima i vivi contrassegni dell'estinta idolatria, che in essa aveva per più secoli trionfato. Agli eruditi è noto l'assunto di Pietro Angelo Bargeo nella sua celebre lettera *de privatorum publicorumque ædificiorum Urbis Romæ eversoribus*, ove pretende di dimostrare, non essere state rovinate le sontuose fabbriche de Teatri, delle Terme, de' Tempi, delle innumerabili Statue degl'Idoli, da' barbari, da' Gotti, Vandali, e simili gente, ma da' Romani Pontefici, e specialmente da S. Gregorio il Grande, e da' pii fedeli, per levare ogni incentivo all'idolatria ed ogni memoria d'essa. Ma, cioccchè siasi di quanto scrisse il citato Bargeo, non è mancato a' giorni nostri chi con molta fatica ha composto un Trattato delle cose Gentilesche e profane, trasportate ad uso ed ornamento delle Chiese; in esso ha pienamente enumerate le Chiese, che ancor oggi si veggono in Roma erette su le rovine de' Tempj Gentileschi. Diremo finalmente, essere indirizzato il nostro invito ad un religioso pellegrinaggio, alla divota visita de' Sepolcri de' Santi Apostoli Pietro e Paolo, che S. Giovanni Grisostomo, come abbiamo veduto, sospirava di fare, nè mai ebbe il modo di fare.

10. Qui però non termina l'oggetto ed il fine del nostro invito. E' noto a ciascheduno ciò, che accadde *nel* 1300. allora che, nata all'improvviso una pubblica voce, sparsa non solo in Roma, ma in molte parti del mondo, che ogni cento anni vi fosse una plenaria ed ampla Indulgenza concessa a chi visitava i limini degli Apostoli, e che per appunto in quell'anno 1300. cadeva il centesimo, dopo essersi fatte le maggiori diligenze per rintracciare il vero, fu dal Pontefice Bonifazio VIII. publicata la sua Costituzione, che incomincia: *Antiquorum habet fida relatio*, in cui concesse la plenaria Indulgenza a chi pentito e confessato visitasse, se fosse forestiero, quindici volte, ed essendo Romano trenta volte, le Basiliche de' Santi Pietro e Paolo, perpetuando ogni cento anni la stessa plenaria Indulgenza nel modo poc'anzi espresso. Tutta la Storia è fedelmente riferita da Giacomo Gaetano, Diacono Cardinale di S. Giorgio in Velabro, nipote dello stesso Bonifazio VIII. che è stampata *nel tom.* 25. della Biblioteca Massima de' Padri della stampa di Lione *alla pag.* 937. *e seqq.* E' noto pure a ciascheduno, che il termine di cento anni fu ridotto a cinquanta da Clemente VI., a trentatre da Urbano VI., ed a venticinque da Paolo II., e che il predetto Clemente VI. alla visita delle due Basiliche di S. Pietro e di S. Paolo, aggiunse quella della Lateranense, ed Urbano VI. alle predette tre aggiunse la visita della quarta Basilica, che è quella di di S Maria Maggiore. Noi nella nostra Costituzione ci siamo conformati alla disciplina, che abbiamo veduta già introdotta, e quanto alle Chiese da visitarsi, e quanto al numero delle visite, opere prescritte da adempirsi per conseguire il santo tesoro della plenaria Indulgenza; ne altro v' abbiamo aggiunto, che il dover ricevere la Sacra Eucaristia che abbiamo creduto ben fatto dovervi aggiungere. E questo è il veeo oggetto del nostro invito, a cui il pellegrinaggio, e le visite delle Chiese, ed ogni altra opera ingiunta, fatta a dovere, sono non che convenienti, ma necessarie disposizioni. *Vi chiama, fratelli, lo Spirito Santo a Roma quest' anno prossimo del Giubbileo. V' invita il tesoro, che vi è proposto. Io vi esorto tutti a non mancare a voi stessi, ed a vestirvi della stola dell' allegrezza, perpetua compagna della buona coscienza, acciocchè ritornati da questo santo viaggio santificati in quest' Anno Santo, possiate meglio servire il Signore Iddio di quello, che avete fatto sin ora*: sono parole del gran Vescovo di Verona Agostino Valerio, poi degno Cardinale della Santa Romana Chiesa, nella lettera Pastorale a tutti i fedeli della sua Città e Diocesi, stampata in Verona *l'anno* 1574. sopra il Giubbileo dell' Anno Santo, che nell'anno seguente fu celebrato da Gregorio XIII.

11. Contentatevi, che facciamo anche uso delle lettere Pastorali del gran Cardinale Arcivescovo di Milano Carlo Borromeo pubblicate in lingua Italiana per

como-

comodo del suo Popolo, una *nel giorno* 10. *di Settembre* 1574., che vuol dire l' anno prima del Giubbileo celebrato nel Pontificato di Gregorio XIII. *Non è dunque, dilettissimi figliuoli, da perdere l'occasione di tanto spirituale guadagno; non vogliate, vi preghiamo, per timore, e rispetto d'un poco di fatica corporale, privarvi di tanto bene; considerate la diligenza e sollecitudine vostra negli acquisti e guadagni terreni, per li quali vi mettete a lunghi e pericolosi viaggi, nè temete disagi, ed incomodi, nè vi spaventate di fatica, che vi si rappresenti. Confondetevi di non fare per l'anima vostra quel che fate per il corpo, poichè per ricevere la remissione d'un debito di cose temporali, molti di voi non temeriano di mettersi eziandio a maggior viaggio di questo, quale vi serve per ricevere la remissione di tanti e tanti debiti spirituali. Dovete, figliuoli amatissimi, per questa causa, la quale importa tanto all'anima vostra, muovervi con gran desiderio, e pietà veramente Cristiana a fare questo santo pellegrinaggio, al quale vi ha da accendere anco sommamente l'esempio dell'antica divozione, che in ciò mostrarono i fedeli, e popoli, e Principi*, l'altra pubblicata *l'anno* 1576. che vuol dire l'anno dopo quello del Giubbileo celebrato in Roma, allora che, secondo il solito, fu dal Sommo Pontefice trasmesso a Milano per quelli, che non erano venuti a Roma l'anno precedente; ed ecco le parole del Santo, che fanno al nostro proposito: *Sapete, quanto abbiamo desiderato l'anno passato, che non fosse alcuno di voi, il quale per qualsivoglia occupazione e impedimento s'iscusasse di far quel santo viaggio di Roma, ma che tutti andaste ad arricchirvi spiritualmente, e che faceste questo speciale riconoscimento verso la Chiesa Santa Romana comune Madre nostra, andando in persona a ricevere presenzialmente queste sante benedizioni Apostoliche, ed a visitare i Sacri Corpi dei gloriosi Apostoli S. Pietro, e S. Paolo, ed altre Sante Reliquie, a visitare quelle antiche e divote Chiese, quella terra santa, tutta sparsa e consecrata col sangue d'innumerabili Martiri, dove e per questo, e per molti altri misterj e divotissime memorie, per i favori speciali, che Iddio fa a quel luogo, dove ha collocata immobilmente la Cattedra di S. Pietro, l'infallibilità della Fede Cattolica, il magistero de' costumi cristiani, pare, che la terra stessa, i muri sacri, gli Altari, le Chiese, i Cimiterj de' Martiri, ed ogni cosa spiri divozione particolare; la quale isperimenta quasi sensibilmente chi visita que' santi luoghi con la disposizione che deve. Per il che vi abbiamo a ciò molte volte esortato con parole, eccitato con lettere, ed invitato all'ultimo anco coll'esempio del viaggio nostro, riconoscendo nostro obbligo d'andarvi innanzi, ed esservi guida anco in così fatta occasione.*

12. Qui pensavamo che potesse terminare questa nostra lettera Enciclica; ma riconosciamo d'esserci ingannati. I Padri del Concilio Cabilonense secondo, tenuto l'*anno* 813. *nel tom.* 4. della Collezione d'Arduino *alla pag.* 1939. *Can.* 45. ci rappresentano alcuni inconvenienti, che erano ne' loro tempi nella materia, di cui si tratta, e che pur troppo ancor oggi è facile, che si possano ritrovare --- *Nunc & a quibusdam, quiam Romam, Thauronumve, & alia quaeda loca sub praetextu orationis inconsulte peragrant, plurimum erratur. Sunt Presbyteri & Diacones, & caeteri in Clero constituti, qui negligenter viventes, in eo purgari se a peccatis putant, & ministerio suo fungi debere, si praefata loca attingant. Sunt nihilominus laici, qui putant se impune aut peccare, aut peccasse, quia haec loca frequentant. Sunt adeo vecordes, ut putent, se sanctorum locorum sola visitatione a peccatis purgari.* Di altri disordini ne' secoli susseguenti parla l' Abbate Alberto Stadense nella sua Cronaca: *Vix aliquos vidi, vel numquam, qui redierint meliores vel de transmarinis partibus, vel de Sanctorum liminibus.* Non lasciano i Padri Cabilonensi d'accennare il rimedio; ed ecco le loro parole: *Qui vero peccata sua Sacerdotibus, in quorum sunt Parochiis, confessi sunt, & ab his, agendae poenitentiae consilium acceperunt, si orationibus insistendo, eleemosynas largiendo, vitam emendando, mores componendo, Apostolorum limina, vel quorumlibet Sanctorum invisere desiderant, horum est devotio modis omnibus collaudanda.* Lo stesso si ha dall' Abbate Stadense: *Puto ex eo hoc provenire, quod debita devotione nec exeunt, nec redeunt; debent enim tali cogitatione proficisci, quasi essent de saeculo migraturi;*

ri;

12. Mancheremmo al nostro Apostolico ministero, se non procurassimo di battere le pedate contrassegnate dai sopraddetti: non meno per torre di mezzo ogni male, che per mettere tutti quelli, che sono capaci del frutto dell' Indulgenza, nello stato di poterla fruttuosamente conseguire.

13. Come è noto ad ognuno, corre lo spazio d'alcuni mesi fra la pubblicazione della Bolla dell'Anno Santo, che si fa quì in Roma, ed il principio della plenaria Indulgenza; non aprendosi la Porta Santa, giusta l'antico stile, che nella vigilia del Natale dell'anno precedente all'Anno Santo. Non intendiamo di perdere il sopraddetto tempo intermedio. D'esso ci prevaliamo per far fare nella nostra Città di Roma in varie parti le Missioni, dell'utilità delle quali abbiamo abbastanza ragionato nei nostri Editti Pastorali dati alle stampe, quando eravamo residenti nella nostra Chiesa Arcivescovile di Bologna, e che sono anche dipoi stati tradotti e dati alle stampe in lingua latina. Ai Missionarj inculchiamo lo spiegare al popolo in forma di Catechismo le Cattoliche verità nella materia delle sacre Indulgenze, e del Giubbileo universale, senza entrare in disputa particolare o di Teologia Polemica, o di Teologia Morale; dovendo bastare al popolo il sapere, rimettersi nel Sagramento della Penitenza ben adoperato la colpa, unitamente colla pena eterna; ma non sempre, anzi rade volte rimettersi la pena temporale da soddisfarsi o in questa vita, o nell'altra nel Purgatorio, come si vede *nel cap.* 14. *della sess.* 6. del Sacro Concilio di Trento, e *nel Can.* 30. della stessa Sessione sotto il titolo *de Justificatione*; esservi nella Chiesa un inesausto tesoro composto della sovrabbondanza de' meriti di Cristo, e de' Santi; esserne stata commessa da Gesù Christo la disposizione al suo Vicario in terra, che è il Romano Pontefice; poterne esso fare o più ristretta o più larga applicazione, concorrendovi giuste e legitime cause, o a pro de' vivi per modo di assoluzione, o a pro de' morti per modo di suffragio, purchè i primi abbiano colla penitenza conseguito la delezione del peccato e della pena eterna, ed i secondi siano passati da questa all'altra vita in grazia del Signore; essere la detta applicazione quella, che chiamiamo Indulgenza, che conseguita nelle dovute forme, libera dalla pena temporale a misura della concessione ed applicazione, che si fa da chi ha l'autorità di concedere, di dispensare, e di applicare; come si legge nelle Lettere Apostoliche de' Sommi Pontefici, e nella famosa Decretale del nostro Predecessore Leone X. al Cardinale Tommaso de Vio, detto Gaetano, quand'era Legato Apostolico nella Germania: e però esser molto utile al popolo Cristiano l'uso delle Indulgenze, ed esser degni d'anatema tutti coloro, che hanno ardire di dire, esser inutili, o non essere nella Chiesa la potestà di conferirle, come si legge nel Sacro Concilio di Trento *alla sess.* 25. nel Decreto *de Indulgentiis*: essere finalmente l' Indulgenza dell'Anno Santo Indulgenza Plenaria, e distinguersi dalle altre Plenarie Indulgenze, anche date per modo di Giubbileo, per la maggiore ampiezza che si dà ai Confessori di assolvere da' peccati, e di sciogliere colla benignità delle dispense alcuni legami, ne' quali talora le coscienze si trovano involte.

14. Tralasciando le altre Apostoliche Costituzioni, come ovvie a tutti, Noi porteremo quì la sopraccitata di Leone X. --- *Per præsentes tibi significandum duximus, Romanam Ecclesiam, quam reliquæ tamquam Matrem sequi tenentur, tradidisse, Romanum Pontificem Petri clavigerum Successorem, & Jesu Christi in terris Vicarium, potestate clavium, quarum est aperire Regnum Cælorum, tollendo illius in Christifidelibus impedimenta, culpam scilicet & pœnam pro actualibus peccatis debitam, culpam quidem mediante Sacramento Pœnitentiæ, pœnam vero temporalem pro actualibus peccatis, secundum Divinam justitiam debitam, mediante Ecclesiastica Indulgentia, posse pro rationabilibus causis concedere eisdem Christifidelibus, qui charitate jungente membra sunt Christi, sive in hac vita sint, sive in Purgatorio, Indulgentias ex superabundantia meritorum Christi & Sanctorum, & tam pro vivis, quam pro defunctis, Apostolica auctoritate Indulgentiam concedendo, thesaurum meritorum Jesu Christi, & Sanctorum dispensare, & per modum absolutionis Indulgentiam ipsam conferre, vel per modum suffragii ipsam transferre consuevisse; ac propterea omnes tam vivos, quam defunctos, qui vera-* citer

citer omnes Indulgentias hujusmodi consecuti fuerint, a tanta temporali pœna, secundum Divinam justitiam pro peccatis suis actualibus debita, liberari, quantæ concessæ & acquisitæ Indulgentiæ æquivalet, & ita ab omnibus teneri, & prædicari debere &c. auctoritate Apostolica decernimus.

15. Ciò può bastare pel popolo, ad effetto che resti istrutto di quanto è d'uopo che sappia in ordine alle Indulgenze. Ma, acciò si prepari a conseguirne il frutto, è d'uopo, che i Missionarj passino più avanti. Con Apostolica dunque libertà inveiscano contra le corruttele del secolo pur troppo pubbliche e notorie, avendo avanti gli occhj le parole d'Isaia *al cap. 58. Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera eorum, & Domini Jacob peccata eorum.* Predichino con Apostolico zelo la necessità della penitenza, la perdita irreparabile dell'anima, se non fanno penitenza de' loro peccati, avendo avanti gli occhj le parole di Gesù Cristo in San Luca *al c. 18. Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Entrino mallevadori della Divina misericordia a pro di quelli, che lasceranno le ree antiche consumanze, e si faranno un cuor nuovo, ed uno spirito nuovo; avendo pure avanti agli occhj le parole del Signore in Ezechiele *al c. 18. Convertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite a vobis prævaricationes vestras, in quibus prævaricati estis, & facite vobis cor novum & spiritum novum, quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus; revertimini, & vivite:* e nel *cap. 33. Vivo ego, dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, sed ut convertatur impius a via sua, & vivat.*

16. Dalla virtù della Penitenza passino i Missionarj al Sagramento; e coi più fervorosi inviti non lascino d'indurre chi gli ascolta, a prepararsi all'Anno Santo con una fruttuosa Confessione. S'instruisca a ben farla; si faccia vedere la necessità di ripetere le passate mal fatte; e si adopri ogni diligenza per indurre anche chi non pensa d'avere necessità di ripetere le passate, a farne una generale: *Licet non sit de necessitate iterum confiteri eadem peccata, tamen propter erubescentiam, quæ est magna pœnitentiæ pars, ut eorumdem peccatorum iteretur Confessio, reputamus salubre.* Sono parole del nostro Predecessore Benedetto XI. nella sua Decretale: *Inter cunctas, de privilegiis*, fra le Stravaganti comuni. Ed il gran S. Carlo Borromeo ne' moniti a' Confessori, fatti ristampare in Roma dalla felice memoria d'Innocenzo XII. per regola e norma de' Confessori così scrisse: *Confessarii pro cujusque personæ qualitate, opportuno tempore & loco, ad generalem quamdam Confessionem pœnitentes exhortentur, ut per hanc proposita omni præterita vita sibi ob oculos, majori cum alacritate redeant ad Dominum, ac omnes errores, qui potuissent in præcedentibus Confessionibus accidere, resarciant.*

17. Dell'utilità delle predette Confessioni generali parla pure S. Francesco di Sales in molti luoghi delle sue Opere: ma assai proprio della sua dolcezza è quello, che si legge nella sua lettera prima scritta ad una Dama vedova, che è *nel tom.* 1. delle sue Opere della stampa di Parigi del 1669. *alla pag* 614. *n.* 6 che Noi dall'idioma Francese trasportiamo in lingua Italiana: *Mi scrive vostro Padre; e perchè mi comanda di scrivergli qualche cosa per la salute dell'anima sua, io lo faccio con molta facilità, e forse troppo grande. Si riduce il mio avviso a due punti: Uno, che faccia una penitenza generale. Questa è una cosa, senza la quale nessum uomo d'onore dee morire. L'altro, che a poco a poco si vada distaccando dalle affezioni del mondo!.* Nella Vita scritta in Italiano di San Vincenzo de Paulis Fondatore della Congregazione della Missione, molto si tratta del frutto, che si ricava dalle Confessioni generali nelle Missioni: E però nelle Regole del detto istituto, approvate dalla Santa Sede, tra gli altri ministerj si annovera questo d'insinuare le dette Confessioni: *Confessiones generales totius anteactæ vitæ suadere & excipere.* Ed il Pontefice Urbano VIII. nella sua Bolla, che incomincia *Salvatoris nostri;* colla quale approvò l'Istituto della detta Congregazione, nel proposito delle Confessioni generali così soggiugne: *Ex quorum felicibus successibus*, parla delle funzioni, e ministerj dell'Istituto ivi enunciati, *evidenter apparet, hoc pium Institutum Deo acceptissimum, hominibus vero utilissimum, prof-*

susque necessarium esse; ex eo enim, licet non multo ab hinc tempore, rarus antea Confessionum Sacramentalium, etiam generalium, & Sanctissimae Eucharistiae usus, frequens per Dei gratiam factus est E nel proposito della preparazione all' Anno Santo il Nostro Predecessore Innocenzo XII. nella Istruzione, che fece, quando lo pubblicò, riflettendo ai difetti, che possono esser occorsi a penitenti nelle precedenti Confessioni, esortò colle seguenti parole quelli, che pensavano di venire a Roma per conseguirne l' Indulgenza, a fare prima d' intraprendere il viaggio, la Confessione generale: *Faccia prima della partenza una valida Confessione generale; si esorti a praticarla in questa occasione, per supplire ai difetti, che avrà forse commessi nelle Confessioni passate*. E' massima comune dei Direttori delle coscienze, essere la Confessione generale molto utile, perchè rappresenta l' uomo a se stesso, acciò s'umili, produce un maggior orrore del peccato, procura nuove forze da superare le tentazioni, porta una soavissima pace e tranquilità di coscienza, e supplisce a quanto alle volte mancò nelle passate Confessioni.

18. Ben vediamo, che, dovendosi fare o semplici ed ordinarie Confessioni, o dovendosi ripetere le mal fatte, o dovendosi fare Confessioni generali, se non sono le Confessioni ricevute ed intese da' Confessori, che siano uomini da bene, e periti, ed istrutti delle vere massime della Chiesa, non se ne ricaverà quel frutto, che si brama, e sommamente si desidera. In tutto il tempo, che siamo stati residenti nella Nostra Chiesa Arcivescovile di Bologna, non abbiamo data a veruno la facoltà di confessare, se non dopo averlo Noi stessi esaminato, o fatto esaminare da altri alla nostra presenza, per aver contezza della sua perizia, e delle sue massime: nè abbiamo mai data licenza illimitata di confessare, ma ristretta a tempo limitato e breve, acciò gli esaminati ed approvati una volta, dovessero di nuovo ritornare sotto l'esame nostro, o da farsi di nuovo alla presenza nostra; il che quanto era incomodo ai Confessori, altrettanto era giovevole al buon regime delle anime. Ora che siamo oppressi dall' ormai insopportabile peso del regime della Chiesa universale, siamo obbligati a commettere l'esame de' Confessori di questa nostra Città di Roma ad altri, che possiamo sperare non manchino al loro dovere, ed a tutta l'esatta diligenza: e solamente una volta l'anno quando è vicina la Quaresima, non lasciamo d' esprimere i nostri sentimenti a' Predicatori, ed ai Parrochi convocati avanti di Noi, in tutto ciò, che crediamo opportuno e necessario per la salute delle anime. Ora poi, che è imminente l' Anno Santo, chiamiamo avanti di Noi tutti i Confessori, a'quali con tutto lo spirito, e con tutta quella energia, che possiamo, inculchiamo le massime seguenti.

19. La prima, che si ricordino, non soddisfarsi al proprio dovere, anzi commettersi un gran mancamento da chi di loro mettendo a sedere nel Tribunale della Penitenza, sente il penitente con una certa indolenza, nulla soggiugne, e finita l' esposizione de' peccati proferisce l' assoluzione: essendo ciò troppo contrario alla condotta di un Medico perito, a cui il Confessore viene rassomigliato, che deve infondere sopra le ferite e vino ed olio, deve investigare le circostanze e del peccato e del peccatore, per potergli dare un opportuno consiglio, giusta il quale riceva e conseguisca la sanità dell' anima: *Sacerdos autem sit discretus & cautus, ut, more periti Medici, similiter infundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati, per quas prudenter intelligat, quale illi debeat consilium praebere, & ejusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum aegrotum*: sono parole d' Innocenzo III. nostro gran Predecessore, nel Concilio Generale Lateranense *nel c. Omnis utriusque sexus, de poenitentiis, & remissionibus*. Concorda il Rituale Romano, confermato con Apostolica Constituzione dall' altro nostro Predecessore Paolo V. sotto il titolo *de Sacramento Poenitentiae*, ed eccone le parole: *Si Poenitens numerum, & species, & circumstantias peccatorum non expresserit, eum Sacerdos prudenter interroget*. E di più se il Confessore sa, che dal Penitente si commettono alcuni peccati, de' quali esso non si accusa, o perchè, volontariamente ingannando se stesso, si lusinga che ciò, che fa, non sia peccato; il Confessore che è obbligato d'aver cura dell' integrità della Confessione, dee con buona maniera ridurgli

durgli a memoria ciò, che tralascia, correggerlo, ammonirlo, inducendolo ad una vera penitenza. Così la discorre S. Bernardino da Siena *al tom. 2. serm. 27. artic. 2. cap. 3. pag.* 167. ove proposlasi la questione, *An Confessor teneatur diligenter perscrutari, & examinare conscientiam peccatoris*; risponde di sì: e dice, ciò doversi fare non solo in quelle cose, che il Penitente tace *propter negligentiam, vel propter verecundiam*, ma anche in quelle, che tace per ignoranza, *eo quod peccatores ignorant quæ Dei sunt: unde si Confessor audierit aliquid de Pœnitente, vel sciverit per aliquam probabilem conjecturam, id debet Pœnitenti ad memoriam reducere, quia potest timere, quod Pœnitens ignoret ignorantia crassa, quæ non excusat, secundum Guillelmum; vel quia forte non intelligit illud esse peccatum; nam, secundum Isidorum ignorans quotidie peccat, & ignorat.*

20. La materia è pure ovvia appresso i Teologi, come può vedersi ne' libri anche di quelli, che certamente non meritano di essere annoverati nel numero di troppo rigidi. Imperocchè, non trattandosi ora d'ignoranza invincibile di qualche jus positivo, da cui sia derivato un disordine, che è noto al Confessore, e che non è noto al Penitente; ed a cui se fosse notificato, ne potrebbe succedere qualche grave inconveniente; ma trattandosi ora d'ignoranza vincibile d'azioni, che ognuno deve sapere esser peccaminose, di cose, che trascurate dal Confessore, danno fomento al Penitente di continuare nel suo pravo costume, ed agli altri o di scandalezzarsi, o di prendere le dette cose come indifferenti, giacchè vedono praticarsi con molta franchezza da quelli, che frequentano i Sagramenti della Chiesa: sono concordi i Teologi nell'asserire essere il Confessore obbligato ad interrogare, ed ammonire il Penitente, nulla curando il dispiacere, che, ammonendolo, gli darà, dovendo sperare, che se forse allora l'ammonizione non sarà del tutto profittevole, lo sarà una volta coll'ajuto di Dio. Fra gli Autori Domenicani, o seguaci della Dottrina di S. Tommaso può vedersi il Soto *in quartum Sententiarum dist.* 18. *q.* 2. *al tit.* 4. il Silvio *in tertiam partem D. Thomæ tom.* 4. *q.* 9. *art.* 2. *quæsito* 7. Fra li Francescani, e seguaci della dottrina di Scoto, il Cardinal de Laurea *in quartum librum Sententiarum tom.* 2. *de Sacramento Pœnitentiæ disp.* 21. *art.* 21. *n.* 64 cogli altri, che sieguono. E fra i Padri della Compagnia di Gesù il Suarez *in* 3. *part. D. Thomæ disp.* 32. *sect.* 3. & 4. *tom.* 4. Teofilo Raynaudo *tom.* 16. *Heteroclit. Spiritual. punct.* 9. *n.* 4. Gabriele Antonio *Tractatu de pœnitentia art.* 3. *quæst.* 3. il Cardinal de Lugo *de Sacramento Pœnitentiæ disp.* 22. *sess.* 2. ove al nostro proposito con molto zelo inveisce contra i Confessori de' Vescovi, e de' Prelati, de' Principi, e de' Governatori, che intendendo le loro Confessioni, e vedendo che non parlano de' loro pubblici mancamenti, tacciono, non ammoniscono, e danno francamente l'assoluzione. *Infero secundo, quid dicendum sit de obligatione, quam habent Confessarii Prælatorum, Principum, Gubernatorum, & similium, quando vident, aut sciunt, ipsos non satisfacere revera suo debito circa collationem Beneficiorum, electionem Ministrorum, Subditorum gubernationem, circa eleemosynas ex superfluis faciendas de redditibus Ecclesiasticis, & alia similia; de quibus illud notandum est, raro contingere, quod ignorantia illa non afferat secum scandalum in Subditis, qui facile putant licita, quæ a Prælatis, & Principibus fieri vident, vel certe non afferat damnum commune; quare regulariter Confessarius tenetur admonere Pœnitentem, quicumque ille sit, de sua obligatione; nec satisfacit suo muneri absolvendo a peccatis, quæ pœnitens dicit, sed potius imponit suis humeris peccata cætera, & errores, quos in Pœnitente dissimulat, & cæco cæcum ducente, ambo in æternam foveam cadent. Si formidet ergo potentis faciem, non assumat sibi Pastoris officium; sed modeste se excuset tamquam minus aptum ad illud onus portandum.* E questo savio insegnamento del Cardinal del Lugo non dee essere ristretto ai soli Confessori de' Vescovi, de' Prelati, de' Principi, ma, se non con maggiore, almeno con egual ragione deve estendersi a tutti quelli, che sentono le Confessioni di que' Penitenti, la vita pubblica de' quali non è disgiunta da qualche prossima occasione di peccare, se non rispetto agli atti esterni, almeno rispetto ai pravi desiderj, e alle morose dilettazioni, del qual sistema di vivere essi non si accusano.

21. La

21. La seconda cosa si è, che succedendo, come pur troppo va succedendo, che il Confessore nel suo ministero di confessare intenda dal Penitente qualche cosa che abbia bisogno di qualche discussione, esso non tiri ad indovinare, ma prima di rispondere prenda tempo, e consiglio. Sarebbe desiderabile in ogni Confessore una eminente letteratura, ma uno competente e sufficiente letteratura è assolutamente necessaria: nè forse di più si può sperare, comprendendo la morale Teologia tante, e tali questioni, che dipendono dalla notizia de' Canoni, e delle Costituzioni Apostoliche, che è moralmente impossibile, che un uomo abbia presente tutto, e possa, come suol dirsi, rispondere in piedi a tutto, come dee fare chi ha una scienza eminente, senza aver bisogno di ricorrere ai libri, come fa chi ha una scienza solo sufficiente, giusta ciò, che riflette il nostro Predecessore Innocenzo IV. *nei commenti al Cap. Cum in cunctis al numer.* 2. *sotto il titolo de electione, & electi potestate*, ove così scrive: *Scientiam autem reputamus eminentem, quæ subtiles quæstiones discutere, & definire novit, & in promptu responsiones habet: ille habet mediocrem, qui scit aliquo modo examinare negotia, quamvis ad omnia nesciat respondere, & qui in Libris veritatem eorum, quæ scire tenetur, scit quærere, & sic in promptu omnia non habet.* Ridotto perciò il Confessore nelle questioni dubbie, o in quelle, delle quali non ha notizia, a ricorrere ai Libri, non diremo cosa nuova, se diremo, esservi pur troppo nella gran farragine de' Scrittori, chi pensa o scrive in un modo, che è tutto alieno dalla semplicità Evangelica, e dalla dottrina de' Padri: *Cum plures opiniones Christianæ disciplinæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes, partim antiquas iterum suscitari, partim noviter prodire, & summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepsit alienus omnino ab Evangelica simplicitate, Sanctorumque Patrum doctrina, & quem si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingens eruptura esset Christianæ vitæ corruptela*: Sono parole del nostro Predecessore Alessandro VII. nel suo Decreto *die 7. Settembris* 1665. Ma senza entrare in verun dettaglio particolare, e nelle inestricabili questioni, che sopra il credito degli Autori e delle loro dottrine potrebbero eccitarsi, ci contenteremo di dire, che il buon Confessore nelle materie dubbie non dee fidarsi della sua privata opinione, ma prima di rispondere si contenti di vedere non un solo libro, ma ne veda molti, veda fra questi i più rispettabili, e poi prenda quel partito, che vedrà più assistito dalla ragione, e dall'autorità. Così ci spiegammo nella nostra Lettera Circolare sopra le usure, che è *la* 143. *nel tom.* 1. del nostro Bollario *al §. Suis privatis opinionibus ne nimis adhæreant; sed priusquam responsum reddant, plures Scriptores examinent, qui magis inter cæteros prædicantur; deinde eas partes suscipiant, quas tum ratione tum auctoritate plane confirmatas intelligent*: Così ora ripetiamo, non dovendo la massima esser ristretta alla sola materia delle usure, ma dovendo estendersi ad ogni altra cosa, che appartenga al foro Sagramentale, ed alle regole della coscienza.

22. La terza, che avendo sempre presente la massima del Venerabile Cardinale Bellarmino, che *non esset tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi*, e le proposizioni condannate dai nostri Predecessori, e particolarmente dal Pontefice Innocenzo XI. *nel giorno* 2. *di Marzo* 1679., e fra queste *la* 60. *colle tre seguenti*, prendano le dovute risoluzioni di concedere, di negare, o di differire l'assoluzione. *Videat autem diligenter Sacerdos, quando, & quibus conferenda, vel differenda sit absolutio; ne absolvat eos, qui talis beneficii sunt incapaces, quales sunt qui nulla dant signa doloris, qui odia, & inimicitas deponere, aut aliena, si possunt, restituere, aut proximam peccandi occasionem deserere, aut alio modo peccata derelinquere, & vitam in melius emendare nolunt, aut qui publicum scandalum dederunt, nisi publice satisfaciant, & scandalum tollant*: non sono parole de' rigoristi, ma del Rituale Romano. Coll'avvertenza in oltre, che o negandosi, o differendosi, o concedendosi l'Assoluzione, non lascino i Confessori o nel caso di negarla, o di differirla, di far conoscere ai loro Penitenti, con ogni maggiore piacevolezza e carità, le ragioni del loro operare, indirizzate unicamen-

camen-

camente alla salute delle Anime loro, invitandoli a ritornare, ed a fare, prima di ritornare quanto debbano, per poter, ritornando, ottenere l'assoluzione, che loro è stata o negata o differita. Concedendo poscia l'assoluzione, e particolarmente a persone, che rare volte si confessano; o che vengono al Tribunale della Penitenza cariche di peccati, non tralascino d'ammonirle, di far ad esse conoscere il miserabile stato, a cui erano ridotte pe' loro peccati, la bruttezza de' medesimi, eccitandole ad un vero dolore, e ad un vero proposito d'astenersi in avvenire dai peccati. E sappiano essere più giovevoli, e profittevoli le serie e savie ammonizioni del Confessore nel Tribunale della Penitenza, di quello che siano, per l'effetto, di cui si tratta, le Prediche de' zelanti Sacri Oratori, adattando chi le ascolta per lo più le forti loro invettive agli altri, e non a se; il che certamente non può succedere nelle serie ammonizioni de' Confessori, che parlano, come suol dirsi, a tu per tu col Penitente, e dopo che esso ha confessato i proprj reati. E quando mai si dicesse, esser ciò impraticabile per la gran folla de' Penitenti, si risponde col celebre detto di S. Francesco Saverio, riferito dal Padre Tursellino *nel lib. 6. della sua vita al cap. 17. Confitentibus porro, non festinatam sed diligentem navandam operam censebat, monens, ut præoptarent Confessiones paucas rite factas audire, quam multas temere properatas*.

23. La quarta si è, che essendo l'ultima parte del Sagramentu della Penitenza la Satisfazione, ancorchè, compatendo la Santa Madre Chiesa l'umana fiacchezza, abbia rilasciato l'antico rigore, e sia receduta dagli antichi Canoni Penitenziali: *Defectus nostrorum temporum, quibus non solum merita, sed corpora ipsa hominum defecerunt, districtionis illius non patitur in omnibus manere censuram*: sono parole del *Can. Fraternitatis, dist. 34.*; da ciò però non deriva, che nell'imporla possano i Confessori giuocare, come suol dirsi, a capriccio, essendo obbligati a regolarsi anche in questo punto colla giustizia, colla prudenza, e colla pietà. *In irroganda autem satisfactionis pœnæ Sacerdotes nihil sibi suo arbitratu statuendum esse, sed omnia justitia, prudentia, & pietate dirigenda existimabunt*, come si legge nel Catechismo ai Parrochi fatto per ordine del Concilio di Trento, e pubblicato dal nostro Predecessore S. Pio V. *sotto il tit. de Pœnitentia*. Qual massima salutevole è ben fondata *nel cap. 8. della Sess. 14. de Pœnitentia* dello stesso Concilio di Trento: *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & Pœnitentium facultate, salutares, & convenientes satisfactiones injungere, ne, si forte peccatis conniveant, & indulgentius cum Pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem, Nam claves Sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres credunt, & docent*. E per indurre i Penitenti ad accettar volentieri le proporzionate soddisfazioni, che loro s'impongono dai Confessori, non poco può contribuire la notizia, che gli stessi Confessori abbiano degli antichi Canoni Penitenziali, non già per imporre oggidì ai Peccatori quelle soddisfazioni, che in essi vengono stabilite, come poc'anzi si è detto; ma per poter fondatamente notificare ai Penitenti la pena, o sia soddisfazione, che in essi era imposta: il che non solo molto servirà per far loro concepire la gravezza del peccato, ma altresì acciò volentieri accettino la soddisfazione imposta ancorchè l'avessero creduta grave; paragonandola con quella, che per gli stessi peccati sarebbe stata loro imposta, se fossero stati vivi, e si fossero confessati nel tempo, in cui erano in vigore i Canoni Penitenziali, e non avessero avuta la sorte di vivere ne' tempi presenti, ne' quali la Chiesa ha benignamente condisceso a rilasciare l'antico Canonico rigore. Così la discorrono tanti pii e dotti Autori, da Noi raccolti *Nel nostro Trattato de Synodo al lib. 7. cap. 26.*, che qui non è d'uopo ripetere. Aggiugneremo solamente, non essere i Penitenti d'oggidì simili alla celebre Agnese Imperadrice, che venuta a visitare i limini de' Santi Apostoli fece al Beato Cardinale Piero Damiano la sua Confessione generale, senza che il beato e

to e dotto Confessore, dopo averla sentita, fosse in grado d' imporle veruna penitenza.

24. Il fatto è riferito dallo stesso Beato Pietro Damiano *nel suo Opuscolo* 56. *al cap.* 5. *tom.* 3. delle sue Opere della stampa di Parigi *pag.* 432. *Sed ut hi, qui ad Apostolorum Limina confluunt, sanctæ devotionis tuæ salubriter imitentur exemplum, sub arcana quoque Beati Petri Confessione ante sacrum Altare me sedere fecisti, ac per lugubres gemitus, & amara suspiria, ab ipsa quinquennis infantiæ tenera adhuc & nuper ablactata levitate cœpisti; & tamquam illic ipse Beatus Apostolus corporaliter præsideret, quidquid subtile vel minutum in humanitatis tuæ potuit titillare visceribus, quidquid in cogitationibus vanum, quidquid præterea subrepere potuit in sermone superfluum, fidelibus est relationibus evolutum: ad quod mihi visum est, ut nil aliud confitenti pœnitentiæ pondus injungeremus, nisi ut illud Divinæ legationis elogium iterarem: Age quod agis, operare quod operaris; vel illud, quod his, qui Thiatyræ erant, per Angelum mittitur: non mittam super vos aliud pondus, tantum id, quod habetis, tenete* (*Apoc.* 2.) *Nam, Deo teste, ne ullum quidem jejunii diem, vel cujuslibet afflictionis indidi, sed ut incœptis solummodo sanctis perseverares operibus imperavi.*

25. Sono i Peccatori d' oggidì, fra' quali pure Noi stessi ci ritroviamo, e forse anche altri si ritrovavano ne' tempi del Beato Pietro Damiano, che non solo nelle Confessioni generali, ma anche nelle Confessioni correnti, e spesse volte reiterate fra l' anno si trovano rei di peccati gravi, e che però accostandosi al tribunale della Penitenza, meritano che s' impongano loro soddisfazioni di quel peso, e di quella importanza di sopra ricavata dal Sacro Concilio di Trento; tanto più che poco o nulla di bene, vivendo come si vive, si va facendo; che se tal volta sono oppressi dalle disgrazie, non le sopportano colla dovuta pazienza; in tal maniera che restano senza il frutto delle preghiere della Chiesa, che per bocca del Sacerdote nella stessa Confessione domanda dal Grande Iddio, *ut quidquid boni feceris, vel mali patienter sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ.*

26. Ed eccovi esposto, o Venerabile Fratello, quanto andiamo facendo, e quanto andiamo disponendo, acciò gli Abitatori di questa nostra Città si preparino a godere il frutto spirituale del santo Giubbileo. Invitiamo ancor Voi a fare lo stesso nella vostra Città, e nella vostra Diocesi, acciò quelli, che intraprenderanno nel prossimo anno il pellegrinaggio, o il viaggio per Roma, conseguiscano lo stesso frutto. Ciò è conforme a quanto fu stabilito dal Concilio Bituriense tenuto *l' anno* 1584. *nel Can.* 2. *tom.* 10. della Collezione dell' Arduino *pag.* 1466. *e seg.* ed eccone le parole: *Præmuniantur debita & integra peccatorum Confessione & Eucharistiæ Sacramento, quicumque ad loca sacra peregrinantur, antequam iter aggrediantur.* Concorda il nostro Predecessore Innocenzo XII. nella pubblicazione del Giubbileo *dell' anno* 1700. ove gravemente inculca pel di lui acquisto una fruttuosa Confessione: *Sanctificamini itaque filii charissimi, & præparate corda vestra Domino. Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis Dei, & renovati Spiritu mentis vestræ, orationibus insistite, frequentate jejunia, eleemosynas erogate.* Ed acciò non potesse taluno credere, che le sue parole comprendessero quelli solamente, che erano in Roma, soggiunse providamente le seguenti, che senza dubbio comprendono anche quelli, che per anche non sono partiti da' loro paesi, ma pensano di partirne, e di venire a Roma per l' Anno Santo: *His porro Christianæ vitæ ornamentis instructi, virtutumque præsidiis muniti impigre piaque animi alacritate ad hanc Sanctam in terris Civitatem Dei, veluti ad Thronum gratiæ, accedite cum fiducia, ut misericordiam consequamini.*

27. Venendo Voi, quando lo permetta la vostra Cura Pastorale, a Roma, teniamo per certo, che e pel viaggio e per la dimora in Roma prenderete per vostra norma il sistema, che tenne e pel viaggio ed in Roma S. Carlo Borromeo, allora che venne per l' Anno Santo *del* 1575. Il tutto è descritto dal Vescovo di Novara Carlo a Basilica Petri *nel lib.* 3. *della Storia del detto Santo.* Venendo i vostri Diocesani, se partiranno dalle loro Patrie, come Noi desideriamo che partano, e come poc' anzi abbiamo insinuato che dovrebbero partire, possiamo fondata-

datamente sperare, che non avranno molto dal travagliare i Governatori de' luoghi, pe' quali passeranno, per invigilare, acciò non sieguano que' mali e que' disordini, che in altri tempi sono stati cagione delle oblocuzioni contra i sacri pellegrinaggi; Ed arrivati che siano in Roma, non trascureremo certamente diligenza, acciò vivano con edificazione, adempiano, come si dee, le opere ingiunte, le Visite delle Basiliche, s'esercitino in varj altri atti di Cristiana penitenza; e chiamiamo Iddio in testimonio dell' ardentissima volontà, che abbiamo, di far sì, che tutti tornino alle Case loro edificati dalla Romana conversazione, saldi nella Religione, disposti a perseverare, e ben affetti alla Santa Sede, come per appunto sommamente desiderò il nostro Predecessore e Concittadino Gregorio XIII. nella celebrazione, che fece, dell'Anno Santo, giusta ciò, che si legge *ne' suoi Annali al lib.* 3. *cap.* 24. Col qual sistema, che raccomandiamo al Grande Iddio, abbiamo una sicura fiducia, che ritornati alle loro patrie, non saranno sottoposti alla taccia, che diede S. Girolamo a quelli, che venivano dal pellegrinaggio di Gerusalemme *nella sua epist.* 58. *ad Paulinum. nel tom.* 1. delle sue Opere della stampa di Verona *alla pag.* 318. *Non Hierosolymis fuisse, sed Hierosolymis vixisse, laudandum est.*

28. In tutto il tempo dell' Anno del Giubbileo saranno pronti in Roma i Penitenzieri ed i Confessori, come di sopra abbiamo detto, muniti delle necessarie facoltà per sentire le Confessioni, per dare le dovute Assoluzioni, e Dispense, tanto a quelli, che abitano in questa Città, quanto a tutti gli altri, che verranno di fuora per conseguire il frutto spirituale del Giubbileo. Quando nell' Anno Santo Noi parleremo, o quand' altri parleranno di nostra commissione, non si entrarà nemmeno allora in dispute teologiche, che lascieremo ben volentieri alle scuole senza entrare a deciderne veruna. Non ci asterremo però, nè faremmo che altri s'astengano dal far ben capire l' importanza della clausula, che è nella nostra Bolla --- *Fidelibus vere pœnitentibus, & Confessis, Sacraque Communione refectis.* Faremo altresì conoscere coi fatti, quanto sia insussistente l' asserzione di chi, vivendo, fuori della nostra comunione, va disseminando, che l' Indulgenza sfianca, e rende al nulla la penitenza. E per non mostrarci troppo parziali di chi va spacciando rigorismi, ne' nostri ragionamenti, ed in quelli, che si faranno d' ordine nostro, pensiamo d' uniformarci a quanto in tale proposito lasciò scritto il celebre Padre Bourdalove della Compagnia di Gesù *nel tom.* 2. de' suoi Sermoni della seconda edizione di Parigi *del* 1709. nel suo bel Sermone fatto nell' occasione dell' apertura del Giubbileo alla *pag* 517. *e seg.* Quando eravamo in Bologna, ed andavamo di tratto in tratto pubblicando le nostre Istruzioni, (che sono poi state ridotte in più Volumi, ed ultimamente dall' idioma Italiano tradotte in lingua latina veggonsi compilate in un solo Volume in foglio, nell' Istruzione 12. *del tom.* 3. dell' edizione italiana,) che è *la* 53. nell' edizione latina) senza voler entrare nelle dispute Teologiche, nell' occasione d' una Indulgenza Plenaria pubblicata dal nostro Predecessore Clemente XII. invitammo ed esortammo i nostri Diocesani ad aggiungere altre opere buone, ed a fare altri degni frutti di penitenza, proponendo ad essi il celebre insegnamento del Venerabile Cardinal Bellarmino nel suo Trattato *de Indulgentiis al lib* 1. *cap* 12. §. *Ad tertium nel tom.* 2. delle sue Controversie: *Accipiunt prudentes Christiani Pontificias Indulgentias, ut simul etiam studeant dignos pœnitentiæ fructus facere, ac pro suis peccatis Domino satisfacere:* proponendo ancora ad essi quanto scrisse il Cardinale Pallavicino nella sua Istoria del Concilio di Trento *al lib.* 24. *cap.* 12. *num.* 6. cioè non esser vero, che per le Indulgenze i Cristiani si rendono neghittosi in soddisfare a Dio per le colpe commesse, imperocchè rimanendo sempre gli uomini incerti, se l' Indulgenza siasi effettivamente acquistata, resta in molti lo stimolo di assicurarsi con sempre novella industria d' opere salutari, e penali; e d' altra parte le ingiunte per conseguir l' Indulgenza coll' esercizio loro accrescono la divozione, e inducono l' abito buono a farne delle somiglianti, del che si vede la sperienza cotidiana. Prefisse Bonifazio VIII. la divota visita delle Chiese a' Forestieri per quindici volte, ed a' Romani per trenta volte, come opera ingiunta per conseguire la piena Indulgenza dell'

za dell' Anno Santo; ma non lasciò d' insinuare nella sua Estravagante *Antiquorum, de pœnitentiis, & remissionibus*, fra le stravaganti comuni, che *unusquisque tamen plus merebitur, & indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas ipsas amplius, & devotius visitabit*: il che senza dubbio porta un invito ed un' esortazione simile alla nostra, che oltre le opere ingiunte, si sforzino i Cristiani d' aggiungere altre opere meritorie, giusta lo spirito dellaa Chiesa. Lo stesso pure viene indicato dall' antica formola, di cui i nostri Predecessori si sono serviti, e Noi ci serviamo ogni qual volta si dà la solenne Benedizione al popolo, dopo la quale si pubblica l' Indulgenza plenaria; pregandosi l' Onnipotente Iddio a concedergli non solo *perseverantiam in bonis operibus*, ma altresì un cuore sempre penitente, *cor semper pœnitens*; che è lo stesso che dire, un cuore sempre preparato ad aggiungere nuovi atti di penitenza per gli peccati già commessi, ancorchè possa piamente credere esserne stato assoluto nel Sagramento della Penitenza, quanto alla colpa, e alla pena eterna, ed essergli anche stata rimessa la temporale per l' efficacia della plenaria Indulgenza.

29. Nelle Vite dei nostri Predecessori Zaccaria e Pasquale, appresso il vulgato Anastasio, si legge, che vicino al Vaticano avevano eretti alcuni edifizj, ne' quali si dava soccorso ai poveri pellegrini, che venivano a visitare i Limini degli Appostoli. Sono stati i detti edifizj rovinati ed atterrati dalle disgrazie succedute, o pure dall' edacità del tempo: ma la pietà Romana non ha lasciato d' aprirne molti altri in varj luoghi della Città, ne' quali in ogni tempo, ma particolarmente nell' Anno Santo, si ricevono i poveri pellegrini, che vengono a visitare i Limini degli Appostoli per conseguire le sante Indulgenze, ne' quali sono ben trattati, ed anche ben animati alle opere buone da pii Sacerdoti. Ecco quanto dovevamo accennarvi; dando intanto con pienezza di cuore a Voi, ed al Gregge alla vostra cura commesso, l' Apostolica Benedizione.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1749. Pontificatus Nostri Anno Nono.

NUM. III.

Ad Constitut. XXXIV. pag. 176.

ALLOCUTIO

Habita in Basilica S. Mariæ Majoris Pridie Kalendas Octobris Anno Jubilæi MDCCL. in Festo S. Hieronymi Confessoris, & Ecclesiæ Doctoris, ante Consecrationem Altaris Pontificii ejusdem Basilicæ.

VENERABILES FRATRES.

POSTQUAM, DEO adjuvante, ea omnia complevimus, quæ ad internum, externumque hujus Basilicæ cultum, quem oculis cernitis, exequenda esse constitueramus; propositum Nobis erat ejusdem Basilicæ Dedicationem, sive solemnem Consecrationem peragere; non ideo sane, quod Nobis unquam in mente venerit, hanc, qualiscumque operæ vel sumptus fuerit, restaurationem, pro vera ipsius Basilicæ reædificatione accipiendam esse; qua quidem peracta, novam Ecclesiæ Consecrationem fieri Sacri Canones jubent; neque antiqui parietes loco moti, aut dejecti fuerunt, sed quia ex rerum gestarum monumentis, quæ ferebantur, nullum, quod certam prioris Consecrationis fidem faceret, invenire potueramus.

In nostris Institution. Ecclesiastic. latine editis Romæ anno 1747 Instit. 67.

§ 2. Ignota Nobis non sunt, illa quibus probari contenditur, Liberium Prædecessorem quondam nostrum, qui hanc Basilicam quarto Ecclesiæ sæculo erexit, ipsius quoque Dedicationem peregisse: sed quum eadem monumenta subinde narrent, eumdem Pontificem insignes reliquias, Præsepe, & Cunas Domini Nostri JESU CHRISTI, ea occasione, hic collocasse, id satis esse potest, ut omnis auctoritas & fides iis derogetur. Illud enim merito verius putatur, nonnisi circa medium sæculi

Apud Severan. de septem Ecclesiis Urbis par. 1. pag. 712. & apud Florentin. in Notis ad

Martyrol. S. Hieron. pag. 730. edit. Lucen. In noſtro Opere de Canoniz. Sanctor. lib 4. part. 2. cap. 30. num. 13. & in alio noſtro Opere de Feſt. D. N. Jeſu Chriſti, & Beatiſſimæ Virginis, & ſignanter de Feſto Dedicationis, Eccleſiæ Sanctæ Mariæ ad Nives die 5. Auguſti par. 2. §. 82. edit. Patav. an. 1745. In citat. noſtro Opere de Feſtis eod. loc. In Archivio Capituli.

culi ſeptimi venerandas illas Reliquias in hac ſacra Æde per Theodorum Pontificem fuiſſe reconditas. Verum, ubi animum oculoque convertimus ad ea, quæ Sanctus Sixtus Pontifex hujus nominis III. non integro poſt Liberium ſæculo, in hac Baſilica præſtitit; quæ nimirum tanta fuerunt, ut a pluribus Scriptoribus Eccleſiaſticis, ipſe totius molis, quæ adhuc ſupereſt, unicus auctor & ædificator habeatur: Viſis deinde authenticis Litteris alterius Prædeceſſoris noſtri Gregorii Papæ IX. in quibus mentio fit de Baſilicæ Conſecratione ab eodem Sixto III. peracta, cum Indulgentiarum quoque indicatione, quas Sanctus Pontifex ea occaſione conceſſit; cumque præterea nullam dubitandi cauſam haberemus, quin extantes nunc Eccleſiæ parietes iidem ſint, qui ſub Sixto erant, vel ejus cura excitati fuerunt; hujuſmodi Conſecrationis faciendæ conſilium abjecimus, idque dumtaxat ſtatuimus, quod jam nunc fieri mandamus, ut quod prædictus Pontifex Gregorius IX. narrat de Eccleſiæ Conſecratione ab eodem Sixto III. peracta, marmoreæ tabulæ inſcriptum publico aſpectui proponantur; & intra Eccleſiæ ambitum de more apponantur Cruces Conſecrationis indices; quas quidem minime tunc appoſitas fuiſſe credimus, cum Sanctus Sixtus eam conſecravit; quamvis enim ritus conſecrandi Eccleſias ex inſtitutis veteris Teſtamenti in Chriſtiana Sacra translatus, ipſis prioribus Eccleſiæ ſæculis, & maxime poſt redditam a Conſtantino Eccleſiæ pacem, procul dubio in uſu fuerit; non tamen conſtat, quo potiſſimum tempore hujuſmodi Cruces figendi mos inoleverit. Denique ut in poſterum ab hujus Baſilicæ Clero officium Dedicationis Eccleſiæ, juxta aliarum Eccleſiarum conſuetudinem, quotannis certa die celebretur, volumus, & indulgemus. Noſtram vero operam unice redigendam cenſuimus ad Conſecrationem Aræ maximæ, quam, veteri ſublata, utpote præſenti ſtructuræ totius Baſilicæ minime reſpondente, auguſtiore hac forma ædificari curavimus.

Euſeb. in Eccleſ. Hiſtor. lib. 10. cap. 3.

§. 3. Sacer itaque ritus, cui operam daturi ſumus, is eſt, qui in Pontificali Romano appellatur *Altaris conſecratio, quæ fit ſine Eccleſiæ Dedicatione*; Altare autem, quod conſecraturi ſumus, Pontificium Altare eo ipſo fore decernimus, non ſecus ac illud erat, quod hinc ſublatum fuit, aliarumque Patriarchalium hujus Almæ Urbis Baſilicarum Altaria maxima eſſe dignoſcuntur; ita ut nemini, præter Romanum Pontificem, in eo liceat Miſſarum Sacrificia celebrare, niſi ſi cui ſpeciale Indultum per Litteras Apoſtolicas ad id concedatur.

Marcell. Sacrar. Cæremoniar. lib. 3. cap. 11.

§. 4. Et quoniam Altare vetus, ut accepimus, dedicatum, & ſanctificatum fuerat in honorem Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, in cujus honorem tota hæc Ædes Omnipotenti DEO dicata dici poteſt, unde Baſilica nunc *Sanctæ Mariæ Majoris*, nunc *Sanctæ Mariæ ad Præſepe*, nunc *Sanctæ Mariæ ad Nives* appellari ſemper conſuevit; Nos etiam novum hoc Altare in honorem ejuſdem glorioſæ Virginis Dei Genitricis, Cœlorumque Reginæ dedicamus. Ad te igitur demiſſo mentis obſequio plenaque fiducia converſi, Virgo Beatiſſima, opem tuam ſupplices imploramus, ac deditiſſimi tibi Bernardi Confeſſoris verbis, te ita precamur. *Nos omnes tuo Filio commenda, tuo Filio repræſenta: & fac, o Benedicta, per gratiam, quam inveniſti, per prærogativam, quam meruiſti, per miſericordiam, quam percepiſti, ut qui, te mediante, dignatus eſt fieri particeps infirmitatis & miſeriæ noſtræ; te quoque intercedente, participes nos omnes efficiat gloriæ & beatitudinis ſuæ.* Magnus Prædeceſſor noſter Innocentius III. cujus multa in Apoſtolici regiminis adminiſtratione præclare geſta, ac ſingularem in ſacris diſciplinis peritiam, Eccleſiaſtica monumenta teſtantur, in tui honorem, Virgo glorioſiſſima, Monaſterium ædificavit; cum vero in exitu vitæ, atque in extremi certaminis diſcrimine, ingentibus trepidantis conſcientiæ fluctibus premeretur; auxilio tuo, & interceſſione, ut memoriæ proditum eſt, ab imminenti naufragio liberari, & portum ſalutis feliciter tenere promeruit. Ecce appropinquat dierum noſtrorum terminus: noſque, egregio memorato Pontifici meritis ac virtutibus impares, graviora fortaſſe manent ſubeunda pericula. Ut itaque illi in ſupremo agone laboranti præſens patrocinii tui præſidium, ob Monaſterii in tuum honorem extructi meritum attuliſti; ita nobis, quæſumus, in illa tremenda lucta confligantibus, pari pietate ſuccurre; atque hæc, quæ in honorem tuum, & ad augendam hujus Sacroſanctæ Baſilicæ, quæ tuis auſpiciis, tuoque auguſto nomine celebratur, ſplendorem & cultum conferre ſtuduimus,

In cit. noſtro Opere de Feſtis par. 2. ad diem 5. Auguſti §. 80. & ſeq.

Serm. 2. in adventum Domini.

In cit. Opere de Canonizat. Sanctor. lib. 4. par. 1. cap. 32. num. 9.

mus,

mus, benigne respiciens, interventionis tuæ suffragio, Virgo Beatissima, Nos ab insidiantis hostis furore defendere, & usque ad beatum Filii tui, Dei nostri, conspectum perducere digneris.

§. 5. Reliquum est, ut Nosmetipsos, atque hujus Basilicæ Clerum, cunctosque fideles in ea nunc congregatos, quive ad eamdem devote visitandam accedent, vestris commendemus orationibus, gloriosi Sancti cum Christo regnantes, quorum Reliquias in hoc Altari recondimus, seu quorum Corpora & Reliquiæ in hac Basilica asservantur. Inter hos utique Te veneramur, magnæ Ecclesiæ Doctor, Beate Hieronyme, cui post electam Ossium tuorum requiem in antro Bethleemitico, Salvatoris nostri incunabulis consecrato, non sine cœlesti prodigio, contigit, ut eadem deinde ad hanc Basilicam, ipsius Salvatoris nostri Præsepe & Cunas amplectentem, transferrentur. Constat sane, id factum esse sub finem sæculi duodecimi quum Saladinus Saracenorum Rex Hierosolymis potitus fuit. Verum, quinam sit proprius in hac Basilica sepulcri tui locus, nunc quidem a Nobis ignoratur; vel saltem non ejusmodi, qualia optaremus, argumenta Nobis suppetunt, ut tuto statuere possimus, Tua esse quæ Nobis indicata sunt, Ossa. Te invocamus, Ecclesiæ Sanctæ lumen, hac occasione, & hac die, qua solemnis tui memoria per universam Ecclesiam religiose colitur, ut Nobis impetres supernæ lucis radium, quo offusæ animis nostris tenebræ dissipentur. Sancti Leonis Magni Prædecessoris Nostri Corpus in Vaticana Basilica sepultum fuisse, indubia testabantur monumenta; sed ignorabatur hujusmodi sepulturæ locus; quum Sancti Sergii Pontificis precibus concessit Deus, ut venerabile Corpus mirabiliter inventum, publico fidelium cultui proponi posset. Novimus sane, qualis Pontifex Sergius fuerit; novimus, quæ sit meritorum nostrorum inopia: nec ullo modo audemus parvitatem nostram cum illius Sanctitate vitæ ac virtutum splendore comparare. At, si ullum est, ad impetrandum quod cupimus, devoti obsequii piæque venerationis pretium, Nos certe, devotionis erga Te, ac pietatis affectu, nemini concessuros esse audenter affirmabimus. Hujus non obscurum argumentum per Nos datum esse putamus, quum tuam agendi rationem erga Sanctum Pontificem Siricium Prædecessorem Nostrum, quam aliqui in deteriorem partem acceperant, nostro studio ac labore, in propria luce collocare, & ab objectis vindicare curavimus. Nunc vero pretiosas mortalitatis tuæ Reliquias invenire magnopere cupimus, ut eas publicæ venerationi exponamus; atque ita solemnes Duliæ actus impensius erga Te exerceantur ab omni ordine tam Clericorum, quam Laicorum hujus Romanæ Urbis: Quorum majores Tu quidem olim acrioribus Litterarum tuarum aculeis perstrinxisti; Verum illorum successores, quum satis agnoverint, ea quæ scripsisti, a ferventissimo, quo flagrabas, Divinæ gloriæ zelo unice processisse, summo Te amoris ac pietatis studio prosequuntur, & colunt. Id cum ex eo apertissime comprobatur, quod Apostolica hæc Sancta Sedes, eo Canonizationis genere, quod primis Ecclesiæ temporibus in usu erat, fulgentissimo Sanctorum Albo Te adscripsit; quodque Romani Pontifices Prædecessores nostri Te insuper inter Sanctos Ecclesiæ Doctores, una cum Beatis Gregorio, Ambrosio, & Augustino, connumerari voluerint; tum vero majoribus obsequii nostri significationibus comprobabitur, si Nobis, Te intercedente, datum erit, sacrum tuum Corpus in hac Basilica conditum reperire, ac publico Ecclesiæ Romanæ cultu honorandum proponere.

Card. Baronius in Notis ad Martyrol. Roman. ad diem 9. Maji.

Apud vulgatum Anastasium de Vitis Roman. Pontific. in Vita Sergii I. to. 5. Roman. edit. anno 1735. pag. 1136.

In Nostris Liter. Apostolic. de no a Martyrol. Roman. editione, eidem Martyrol. præfixis num. 60. & pluribus seqq.

Cap. Gloriosus, de Reliq. & Venerat. Sanctorum in Sexto.

NUM. IV.

Ad Constit. L. pag. 226.

ALLOCUTIO

Habita in Consistorio Secreto Feria II. die 5. Julii MDCCLI. super suppressione Patriarchatus Aquilejensis, & duorum Archiepiscopatuum Utinensis, & Goritiensis erectione.

VENERABILES FRATRES.

PERSPECTAM Vobis ex hoc ipso loco ante biennium, cognitamque fecimus mentem nostram deligendi Vicarium Apostolicum, qui administrandam susciperet eam partem Dioecesis Aquilejensis, quæ ad Venetæ Reipublicæ ditionem minime pertinet. Cum vero Vicarium ipsum Apostolicum jam elapso anni spatio constituimus, aperte declaravimus, tum in Allocutione, quam in Consistorio pronunciavimus, tum in Litteris Apostolicis, quas super hoc negotio edidimus, ita Vicarium Apostolicum interea temporis a Nobis deputari, ut tamen firmiori remedio uti parati essemus, si Partes inter se dissidentes aliquando convenirent, initasque ab ipsis pactiones Nobis patefacerent, ut illas accurate perpenderemus, nostroque judicio probaremus.

§. 2. Interim Carissima in Christo Filia Nostra Maria Theresia Illustris Regina Bohemiæ & Hungariæ, & Imperatrix; Dilecti quoque Filii Nobiles Viri Dux, & Senatores Reipublicæ Venetæ, unanimi consensu nonnulla inter se pacta statuerunt, quæ Nobis deinde proposita sunt, ac diligenter examinata, libentissime comprobanda judicavimus.

§. 3. Summa totius rei in eo posita est, ut Patriarchatus Aquilejensis perpetuo supprimatur, duoque erigantur Archiepiscopatus, quorum unus Utini, alter Goritiæ constituatur. Quapropter hujusmodi consilium amplectentes; quod magis consentaneum utiliusque ad animarum salutem administrandam, pacemque inter Catholicos Principes stabilius conservandam, peritissimis viris ultra citraque montes visum est; insuper inhærentes pactionibus communi Partium assensu firmatis; Apostolicam Constitutionem in lucem edituri sumus, qua de medio tollentes Patriarchatum Aquilejensem, duos Archiepiscopatus instituimus iis in locis, quos superius memoravimus, utrique suos limites tribuentes, quibus non solum ipsorum propria Dioecesis, sed etiam propria cujusque Provincia discernantur; omniaque partita, definita, ac distincta inter ipsos ita sint, ut in auctoritate exercenda nullum in posterum alter alteri inferre queat impedimentum; in quo publicæ pacis, & quietis stat fundamentum.

§. 4. Sacrorum Canonum scientia, rerumque ad Ecclesiasticam historiam spectantium cognitione Vos ita præditos arbitramur, ut supervacaneum judicemus vestris oculis argumenta subjicere, quibus Pontificum auctoritas innititur in novis erigendis, vel abolendis Patriarchatibus, Archiepiscopatibus, & Episcopatibus, & in ipsis Dioecesibus dividendis, videlicet, cum uni Dioecesi partem attribuunt, quæ, reliquis partibus adjunctis, aliam Dioecesim integre constituebat. Vestram quoque eruditionem offenderemus, si Patriarchatus Aquilejensis initia Vobis in memoriam revocare vellemus, qui profecto a Schismate, quod Trium Capitulorum dictum est, sæculo sexto dimanavit, quod quidem magis præclari rerum Scriptores adfirmant, quique magis eidem Patriarchatui suffragantur. Silentio præteribimus exempla præteriti temporis, quibus Patriarchatus in duos Archiepiscopatus, vel duo constituti Archiepiscopatus comprobantur, secreta in duas partes Dioecesi, vel Provincia, quas unus tantum Archiepiscopus obtinebat. Nos quidem multum laboris insumpsimus in hujusmodi antiquitatis monumentis perquirendis; plura etiam congessimus, ut privato studio nostro indulgeremus, utque magis perspicue intelligeremus, quid

consilii

consilii a Nobis capiendum esset, cum hujus generis negotia proponerentur. Verum, si hæc omnia in medium Vobis adduceremus (ut vulgato proverbio utamur,) noctuas Athenas ferre videremur. Accedit etiam, quod alienum prorsus est, nostram vestramque hujus diei lætitiam, memoria veterum dissidiorum, atque bellorum, quæ inter Principes exarserunt, perturbare, & gravissimas difficultates recensere, quæ ob temporum calamitates in cura animarum gerenda objectæ fuerunt. Quamobrem, ut hujusmodi impedimenta de medio tollerentur, iidem Principes nonnullas inter se pactiones statuerunt, quas deinde Nobis propositas, assensu nostro, uti dictum est, confirmavimus, easque mandandas executioni quamprimum censemus.

§. 5. Itaque Vos hortamur magnoperè, ut animos vestros ad Deum, a quo bona universa descendunt, nobiscum convertatis, quem profecto tam magni singularisque beneficii solum auctorem dignoscimus, ac fatemur. Ipse lumen suum Nobis impertivit. Ipse animum nostrum graviter afflictum, & perculsum erexit, ac virtute sua corroboravit, ut labores, contrarios eventus, mentis ægritudines, omnemque tristitiam libenter ac fortiter sustineremus. Denique ipse gravissimum hoc negotium hoc potissimum tempore ad finem perduxit, quo Nos, licet immerentes, Summum Pontificatum gerimus; ut exploratum fieret omnibus, a Domino factum esse istud, quod est mirabile in oculis nostris; siquidem contingere id poterat, cum alii Romani Pontifices Prædecessores Nostri hanc Apostolicam Sedem tenerent, qui non quidem pari auctoritate exæquabant, meritis tamen longe nobis præcellebant.

§. 6. Itaque Deo beneficentissimo singulares agimus gratias, & habebimus perpetuas. Sed, quoniam ipse causis secundis, veluti quibusdam instrumentis, uti consuevit, ut ea perficiat, quibus hunc Orbem terrarum complere statuit; iisdem Nos quoque referre gratias debemus, & meritas laudes impertiri. Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris & Imperatricis animum Deus Optimus Maximus spiritu pacis, ac veræ Religionis inflammavit, cui sane ipsa sine ulla cunctatione paruit, adducta potissimum pietatis studio, quo Principes Austriacæ Domus suæ præ cæteris semper commendati fuerunt. Dilectos quoque Filios Nobiles Viros Ducem, ac Senatores Venetæ Reipublicæ eodem spiritu pacis ac veræ Religionis Deus incendit, quem ipsi facili paratoque animo susceperunt, ut Prædecessorum suorum, qui, eximia facinora pro Christiana Fide toties peracta, maximis laudibus ubique celebrantur, præclara exempla sequerentur. His sane fundamentis excitatum, conditumque fuit universum ædificium, perfectumque negotium. Quam ob causam ipsos rei totius Artifices non modo debitis laudibus prosequimur, sed gratias quoque Nos habituros sincera mente fatemur.

§. 7. Eodem prorsus animi sensu commendamus, plurimasque rependimus gratias Dilectis Filiis Nostris hoc loco præsentibus, Carolo Cardinali Rezzonico, & Mario Cardinali Millino, qui in gerendo, ac demum in perficiendo tam gravi negotio, nihil omnino intentatum reliquerunt, ut illud ad suum finem perducerent, integramque servarent inter Principes concordiam, quorum causam ac rationes tuebantur. Siquidem nihil aliud sibi ante oculos propositum habebant, quam animarum saluti prospicere, Deique gloriam amplificare; a quo procul dubio, dum in vis agent, & postquam mortalitatem exuerint, mercedem meritis consentaneam assequentur.

Sequun-

Sequuntur Litteræ Apostolicæ, & Acta Consistorialia, spectantia ad temporaneam deputationem Vicarii Apostolici, de qua mentio fit in Bulla, & in præcedenti Allocutione.

Erectio Vicariatus Apostolici in parte Diœcesis Aquilejensis, Austriacæ Familiæ Dominio subjecta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. 1. OMnium Ecclesiarum sollicitudinem, una cum Apostolica B. Petri Sede, & cum potestate Domini Nostri Jesu Christi in terris Vicaria, tenuitati nostræ impositam agnoscentes; quum Nobis ignorare non liceat, quantis jamdudum inordinationibus, cum animarum detrimento, subjaceat Ecclesiastici regiminis ratio in pluribus nec ignobilibus, nec infrequentibus Locis, temporali Austriacæ Familiæ dominio subjectis, quæ Aquilejensis Diœcesis partem constituunt, ob plures, graves atque notorias dissensiones, quibus adhuc nulla a Prædecessoribus nostris, aut a Nobis ipsis, remedia utiliter præstari potuerunt; cumque etiam experientia compertum sit, varia ad hunc diem excogitata consilia & adhibita temperamenta ad consulendum earum animarum gubernio pariter inutilia fuisse; jamque satis constet nihil ea in re profici posse, nisi in prædictis Locis Ecclesiasticus Superior constituatur, qui, ibi residendo, nostra & Apostolicæ hujus Sedis auctoritate, animarum regimen gerat, sine præjudicio jurium Partium dissentientium, tam quoad petitorium, quam quoad possessorium; post diuturnum & maturum rei examen, omnibus rite perpensis, in hanc sententiam consiliumque devenimus, ut auctoritate Nobis a Deo concessa uteremur, ad removendum a Nobis tantæ & tam enormis culpæ reatum, neglectæ scilicet curæ & regiminis tot millium animarum, quæ a tanto jam tempore veluti desertæ sine Pastore vivere dignoscuntur. Quapropter usitatum in similibus remedium, sive temperamentum, & ad optatum finem satis efficax, & nullo contendentium juribus præjudicio futurum, eligentes, nostris motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, statuimus atque decernimus, ut ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Domus ditioni subest, per unum Vicarium nostrum Apostolicum in spiritualibus gubernetur. Et quoniam, licet Nos ad impetrandum prædictarum dissensionum finem, enixas omnipotenti Deo preces fundere non omittamus, adhuc tamen veremur, ne peccatis nostris obsistentibus, earum terminus longius protrahatur; ideo ea omnia, quæ hujusmodi Vicariatum in genere concernunt, præsentium Litterarum tenore constituere necessarium & opportunum censemus; reliqua deinceps, quæ pertinent ad facultates ipsi Vicario a Nobis deputando, ejusque successoribus forsan in futurum similiter deputandis impertiendas, distinctius exprimenda reservantes aliis nostris Apostolicis Literis, quas super deputatione personæ ad ipsius Vicariatus exercitium a Nobis eligendæ edituri sumus.

§. 2. Quod itaque deliberato rerum ordini conveniens & congruum reputamus, omnia & singula præcedentibus temporibus capta temperamenta abrogantes & irritantes, decernimus *primo*, atque statuimus, eam Aquilejensis Diœcesis partem, quæ sub temporali Austriaca ditione constituta est, ab uno Apostolico Vicario, ut præfertur, in spiritualibus regendam & gubernandam fore: *Secundo*, volumus & statuimus, hujusmodi Vicarium ad tractus prædicti regimen Apostolica auctoritate pro tempore deputandum, Episcopali charactere insignitum esse, cum Titulo alicujus Ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ, & in singulis personarum mutationibus de more variandæ. *Tertio*, eumdem Vicarium in loco prædictæ ditionis, illius spirituali regimini committendæ, residere debere, ut ibi ea omnia, tam quæ ad Ordinem, quam quæ ad Jurisdictionem pertinent, fructuose exequantur, quæ a Patrior-

triarcha Aquilejensi, tamquam prædictorum locorum Austriacæ ditioni subjectorum Ordinario, si ipsi in iisdem locis actu permissum esset jurisdictione sua uti, fierent, & exercerentur. *Quarto*, quæcumque per Vicarium hujusmodi circa præmissa fierent, ea omnia, Nostro & Successorum nostrorum nomine, & hujus Apostolicæ Sedis auctoritate, facta intelligi debere. *Quinto*, deputationem hujusmodi Vicarii, tam per Nos, quam per Successores nostros, quandocumque faciendam, semper fieri de persona accepta, & minime suspecta supremo Territoriali Principi eorum locorum, in quibus delegatam sibi jurisdictionem exercere debebit; quod quidem & a Nobis præstabitur, quoties hujusmodi Vicarii deputationem per nos fieri continget; & ut a Successoribus nostris Romanis Pontificibus similiter fiat, Nos ipsi, præsentium tenore, quantum in Nobis est, magnopere suademus; quo scilicet Vicarius ipso pro tempore constitutus tranquilliore muneris sui administratione, cum populorum utilitate, potiatur. *Sexto*, volumus, atque statuimus, ejusdem Vicarii deputationem semper fieri cum consueta clausula: *ad Nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, ita tamen, ut, cessante Vicarii deputatione, sive per obitum, sive per cessionem, aut remotionem ipsius deputati, antequam terminus Vicariatui præstitutus advenerit; alter Vicarius similis, prædicto termino durante, in defuncti, aut cedentis, sive remoti locum subrogari debeat, servatis aliis omnibus, quæ supra diximus in hujusmodi Vicarii Apostolici deputatione servanda fore. *Septimo*, statuimus atque decernimus, dictorum locorum regimen per Vicarium Apostolicum tamdiu administrari debere, seu tamdiu in iis partibus Vicariatum Apostolicum perdurare, donec vel Nostra aut Successorum nostrorum opera finis impositus fuerit vigentibus dissensionibus, propter quas Aquilejensi Patriarchæ præpeditur jurisdictionis Ordinariæ exercitium in eam Diœcesis suæ partem, quæ Austriacæ ditioni subest; vel donec, eisdem etiam dissensionibus nequaquam extinctis, opportuna aliqua ratio, communi partium consensu, Nostraque aut Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam, Ecclesiastici Superioris ibidem residentis regimine, animarum Fidelium in præfatis locis existentium necessitatibus consulatur; quod unum nempe in hujusmodi Apostolico Vicariatu, ut præfertur, constituendo, Nobis propositum fuisse iterum profitemur. *Ultimo* loco decernimus & declaramus, quæcumque a Nobis de Apostolico Vicario & Vicariatu prædictis statuta sunt, & statuuntur, sine ullo, tam unius, quam alterius Partis præjudicio, & salvis omnibus earum juribus, tam in petitorio, quam in possessorio, statuta, & ordinata intelligi debere.

§. 3. Et quoniam præmissa omnia frustra statuta viderentur, nisi certus intra memoratum Regionis tractum præfigeretur locus, in quo Apostolicus Vicarius ad exequenda munera sibi demandata residere deberet; & nisi simul ipsius Vicarii pro tempore deputandi sustentationi consuleretur; Nos earumdem præsentium tenore, & auctoritate præfata, statuimus & mandamus, ut idem Vicarius, ejusque successores quandocumque deputandi, in Civitate Goritiæ præfatæ Aquilejensis Diœcesis residere debeant, & habitare in ædibus, quas pia liberalitas Augustini Condellii nuper defuncti, & quidem domestica supellectile instructas, una cum adnexo viridario, & proprinquo vineto sub arcem ipsius Civitatis posito, & cum Oratorio, seu Capella eisdem ædibus adjacente, pro Vicarii Apostolici pro tempore futuri habitatione & commodo, obtulit. Pro ipsius autem Vicarii Apostolici sustentatione, certos fundos ab eodem ipso pio benefactore, prævio plenario assensu Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris, in Romanorum Imperatricem electæ, cessos & elargitos, aliaque bona a quondam Viro Giulino relicta, attribuimus & assignamus, juxta ea, quæ in mandatis dabimus Apostolico Executori ad præmissorum effectum per Nos deputando; coram quo verificari, & in forma juris valida constabiliri debebunt, quæcumque pertinent ad designatam Vicarii prædicti habitationem, & redditus pro illius sustentatione attributos.

§. 4. Præsentes demum Litteras, & in eis contenta, & statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, cujusvis status, gradus, ordinis,

præ-

præeminentiæ, & Eccleſiaſticæ, aut Mundanæ Dignitatis exiſtant, etiam ſpecifica & individua mentione digni, illis non conſenſerint, nec eorum aliquos ad ea vocatos & auditos, neque cauſas, propter quas præſentes emanaverint, ſatis verificatas aut juſtificatas fuiſſe dici poſſit, aut ex alia qualibet etiam juridica, & privilegiata cauſa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauſo, nullo ſubreptionis aut obreptionis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut intereſſe habentium conſenſu, aliove quolibet defectu notari, ſeu eorum obtentu impugnari, aut in controverſiam vocari poſſe; ſed tanquam pro noſtri Apoſtolici muneris implemento, ad promovendam animarum ſalutem, & ſpiritualem Fidelium in prædictis locis degentium utilitatem, plurimoſque & pernicioſos abuſus removendos, ut præfertur, ac motu & auctoritate præmiſſis, factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque debitos effectus ſortiri, & obtinere, & illis ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, pleniſſime ſuffragari, ac reſpective ab iis, ad quos pertinet, & in poſterum pro tempore pertinebit, in omnibus & per omnia, inviolabiliter obſervari volumus, & auctoritate prædicta ſtatuimus & decernimus.

§. 5. Sicque & non aliter per quoſcumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apoſtolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. Cardinales de latere Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuncios, alioſque quoslibet, ſublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi & ſtatuendi auctoritate & facultate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§ 6. Non obſtantibus noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula de jure quæſito non tollendo, aliiſque Apoſtolicis, ſeu in Univerſalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibuſvis, etiam Apoſtolicæ Sedis tolerantia, ſeu expreſſa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis uſibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, indultis, aut Literis Apoſtolicis, cuilibet Eccleſiæ, aut quibuſcumque Perſonis, quacumque Eccleſiaſtica, vel Mundana Dignitate fulgentibus, etiam ſpecifica & individua mentione dignis, ſub quibuſcumque formis, & verborum tenoribus, etiam motu ſimili, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu conſiſtorialiter, ac alias quomodolibet, in contrarium præmiſſorum conceſſis, & emanatis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, ac ſingulis, etiamſi, pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & individua mentio habenda, ſeu quævis alia forma ad id ſervanda foret, illorum tenores, formas, cauſas, & occaſiones præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſis, & exactiſſime ſervatis, & ſpecificatis reſpective habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, & ad præmiſſorum effectum, pleniſſime derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 29. Novembris 1749. Pontificatus Noſtri Anno X.

Allocutio habita in Conſiſtorio Feria 2. die 1. Decembris 1749. poſt editionem præmiſſi Brevis.

VENERABILES FRATRES.

POſtquam initio hujus Conſiſtorii verba fecimus de proxima Anni Sancti celebritate, aliaque negotia expedivimus, moleſtum non ſit vobis adhuc paululum immorari, donec vobis rem graviſſimam exponamus.

§. 1. Nemini fortaſſe veſtrum explorata non eſt miſera conditio, in qua multo abhinc tempore verſatur ea pars Diœceſis Aquilejenſis, quæ Dominationi Auſtriacæ ſubjicitur, ubi nullam conceditur Patriarchæ exercere Juriſdictionem, nullumque regimen, ob eas cauſas, quas hoc loco recenſere ſupervacaneum exiſtimamus.

§. 2. Ut remedium aliquod huic incommodo afferretur, iis prætermiſſis, quæ anti-

antiquiora sunt, curæ, & labores plurimi fuerint insumpti, cum Urbanus VIII. Prædecessor noster summum Pontificatum teneret; plurimum quoque quæsitum est de eodem negotio posteriori tempore, ita tamen ut omnis conatus vanus irritusque cesserit. Cum deinde ad hanc Apostolicam Sedem licet immerentes evecti fuimus, eadem Diœcesis Aquilejensis pars, quæ in Ditione Austriaca posita est, hac ratione, quam modo subjicimus, administrari consueverat: Diœcesani scilicet illi, siquid ipsis contingeret, ad Apostolicum Nuntium Viennæ commorantem confugiebant, qui rem totam, si proferri in tempus aliquod posset, Patriarchæ Aquilejensi exponebat, atque ad ejus consilium omnia exigebat. At, quemadmodum quisque facile intelligit, satis id non erat, ut spiritualia illius Gentis negotia recte gererentur, immo vero tractu temporis res in deterius prolapsæ sunt. Etenim cum Nuntius Viennensis pristinum institutum significandi ea, quæ accidebant, Patriarchæ Aquilejensi, retinere amplius non posset, neque ab illo expectare, quæ forent statuenda: Nos adducti fuimus ad decernendum, ut Diœcesani illi Nuntium Viennæ degentem adirent, qui negotiis eorum consuleret, Nosque omnium, quæ peragebat, participes redderet, ut auctoritate nostra probarentur. Porro id consilii cepimus, eo quod, novis in dies dissidiis interpositis, nullo pacto liceret Patriarchæ se immiscere negotiis suæ Diœcesis in ea parte, quam temporalis ditio Austriaca complectitur, & quæ cum ampla sit, non modo omni prorsus Ecclesiastica cura caruisset, sed obnoxia quoque fuisset non vano discrimini, ne Religio ipsa Catholica maximum pateretur detrimentum, cum potissimum ad aures nostras pervenerit, hoc tempore latius in illis locis hæresis pestem esse propagatam. Equidem ab ipso nostri Pontificatus exordio constituimus vires omnes impendere, ut huic gravissimo malo mederemur. Animum quoque nostrum inflammavit pietas, ac religio Charissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris, & Imperatricis, quæ pro re gerenda Virum certum & fidum ad Nos misit, ac deinde suis apud Sedem Apostolicam Ministris illam perficiendam mandavit. Quot somno & quieti ademimus horas, ut in id negotii incumberemus, quot cordis mœroribus conflictati, quot conscientiæ aculeis fuerimus agitati, Deum O. M. Testem advocamus. Intelligebamus enim provinciam spiritualis regiminis Viennensis Nuntio nostro demandatam, ut de iis omnibus, quæ acciderent, certiores Nos redderet, exiguam utilitatem afferre, & parum esse consentaneam, cum & Nuntius longe moraretur ab illis locis per ipsum moderandis, & plura Nobis deessent, quæ sub oculis habenda erant, ut nostra auctoritate firmaremus ea, quæ ab ipso Nuntio gerebantur.

§. 3. Cum Urbanus VIII. Prædecessor noster hanc Sedem Apostolicam obtineret, propositum fuit ab Aquilejensi Patriarcha, eam Diœcesis partem divellere, quæ a parte Imperii nuncupabatur, & Austriacæ ditioni subjicitur, ibique novum Episcopum constituere. Idem tempore Pontificatus nostri, & modo potissimum in medium profertur. At vero, omissis difficultatibus, quæ, cum novi Episcopatus eriguntur, exoriri solent, illud præsertim adversari visum fuit, nempe Diœceses in partes secernere ob controversias, quæ ob eam causam excitantur, quod diversæ ejusdem Diœcesis partes diversis sæculi Principibus subjiciantur. Cum S. Pius V., & Gregorius XIII. Pontificatum gererent, Visitatores Apostolicos missos fuisse legimus in eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ pertinet ad Austriacam Dominationem, eo quod turbæ concitatæ fuissent eo tempore in Patriarcham Aquilejensem, ne suam in eis locis jurisdictionem libere exerceret. Attamen cum pernicies, ac detrimentum illius Diœcesis non in peculiaribus quibusdam perversitatibus, sed in eo potissimum sit, quod Patriarcha Aquilejensis ab assiduo, præsentaneo, & necessario regimine impediatur; ideo facile dignosci potest, exiguam, & brevem utilitatem expectandam esse a Visitatore, qui fortasse alio tempore remedium sufficiens huic malo afferre potuisset. Postremo cum Urbanus VIII. in hac Apostolica Cathedra sederet, magno studio propositum fuit, in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quæ Germaniæ finitima est, Episcopum Patriarchæ suffraganeum collocare, sed tot, ac tanta impedimenta occurrebant, ut ab eo consilio non sine gravi Pontificis molestia fuerit desistendum. Quamobrem Deo O. M. negotium imprimis commendan-

dantes, & rebus omnibus accurate examinatis, decrevimus Vicarium Apostolicum constituere in ea parte Dioecesis Aquilejensis, quam jam toties nominavimus; quod & sacris Canonibus, & veteri recentique Ecclesiæ Disciplinæ accommodatum videtur. Sed ne Populus ille careat Ecclesiastico regimine, & ne Oves illæ Pastore destituantur, qui periclitantibus opem ferat, eumdem Vicarium Apostolicum Titulo Episcopi in partibus decorabimus, ut quoad Ordinem, & Jurisdictionem, exerceat, nomine nostro, ac Sedis Apostolicæ auctoritate, quæcumque a Patriarcha Aquilejensi, tamquam illius loci Ordinario, perficerentur. Quare si animo libero, attentoque res perpendatur, dubitari nequit, quin Vicarius Apostolicus hoc pacto satisfacturus sit illis omnibus, in iisdem locis, quæ per Nuntium nostrum Viennensem agebantur; hoc tamen interposito discrimine, quod Vicarius Apostolicus præsens in illis locis demandatam provinciam utilius sustinebit, quam Nuntius noster Viennensis, qui absens eadem loca moderabatur.

§. 4. Neque omittendum est, Sedis Apostolicæ auctoritati in hoc Vicario constituendo a Nobis consultum esse, ea formula superaddita: *ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*: Neque facultatem elargiti sumus supremo Territorii Domino hujus Vicarii nominandi, cum nullum inveniatur exemplum, quo facultas hujusmodi permissa unquam fuisse alicui demonstretur. Illud tamen polliciti sumus, quod a Successoribus nostris quoque præstandum non dubitamus, videlicet Apostolicum Vicariatum a Nobis conferendum illi, qui eidem Territorii Domino gratus fuerit, ejusque Successoribus; quod sane necessarium putavimus, ut idem Vicarius suo feliciter munere perfungatur. Id etiam quodammodo debebatur pietati Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris, & Imperatricis, cujus præsertim auctoritate locus idoneus atque stabilis pro Vicarii Apostolici Sede, & omnia pro decenti illius sustentatione necessaria, constituta fuerunt. Nullis omnino rationibus detrimentum inferimus, eo quod Vicariatum hujusmodi decernentes, hanc addidimus clausulam: *Citra præjudicium Partium tam in petitorio, quam in possessorio*. Insuper eumdem Vicariatum tamdiu permansurum declaramus, quamdiu vel principalis causa absolvatur, vel ipsa causa nondum absoluta, alia ratio deprehendatur, Partibus consentientibus, Nobisque aut Successoribus nostris probantibus, qua recte possit administrari ea pars Dioecesis Aquilejensis, quæ ab Austriaca Dominatione dependet.

§. 5. Ecce quæ deliberavimus, & firmata Litteris Apostolicis in forma Brevis expedienda curavimus, quæ Vobis etiam significanda censuimus. Superest de Viro idoneo, qui Vicarius Apostolicus eligatur, cogitare; ac de facultatibus, quæ ipsi ejusque Successoribus tribuendæ videantur, quod quidem negotium, post accuratum examen, alio Brevi Apostolico peragetur. Sed quoniam præter Vicariatum, aliæ Controversiæ, quæ Canonicos, & Capitulum Aquilejense respiciunt, componendæ supersunt; si Deus incolumes, & sospites nos tuebitur, illas pro muneris nostri ratione minime prætermittemus.

§. 6. Neque vos latere debet, concordem prius animum, & consensum Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ, & Bohemiæ Reginæ Illustris, & Imperatricis, accessisse iis omnibus quæ usque modo peracta sunt; Inclyta quoque Venetorum Republica in genere nullatenus improbante. Pro certo pariter habemus, quod Dilectus Filius Noster Daniel Delphinus Patriarcha Aquilejensis, si calamitatem Dioecesis suæ, in ea parte, quæ Germaniæ finitima est, perpendet, & difficultates maximas, quibus ipse ob hanc causam implicabatur, insignes alios Episcopos imitabitur, qui cum nullo modo ob gravissima impedimenta partem suæ Dioecesis administrare libere possent, Sedi Apostolicæ gratias habere non omiserunt, eo quod Vicario Apostolico eam Provinciæ partem commiserit ipsius Sedis Apostolicæ nomine gubernandam, donec de medio auferrentur impedimenta. Nam id ipsorum Jurisdictionem non modo imminuit, sed potius tuetur, & animarum saluti magnopere consulit, quam nobis ante oculos ab exordio ad finem usque hujus præsentis negotii unice proposuisse profitemur.

§. 7. Antiqua rerum monumenta perquirentes, invenimus bonæ memoriæ Joannem Garziam Millinum, jussu Urbani VIII. Prædecessoris nostri, multum laboris insum-

insumpsisse in hoc Aquilejensi negotio, quod eo tempore propositum fuerat. Nos etiam commendare plurimum debemus Dilectum Filium Nostrum Card. Marium Millinum, qui hoc idem negotium Imperatricis nomine nobiscum examinandum suscepit, nec ullam diligentiam, ac laborem prætermisit, ut eo, quo jam pervenit, illud duceret, ipse quidem ministerio sibi commisso virtutem optimi Cardinalis adjunxit, ut Catholicam Religionem juvaret.

Sequitur Deputatio in specie Vicarii Apostolici ad regimen illius partis Diœcesis Aquilejensis, quæ Austriacæ Familiæ Dominio subjecta est.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. POSTQUAM per alias nostras Apostolicas Litteras, die 29. Novembris anni proxime præteriti in forma Brevis expeditas, quarum initium est: *Omnium Ecclesiarum*: statuimus atque decrevimus, eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Familiæ Principum Ditioni subjecta est, per unum Vicarium Apostolicum Episcopali charactere insignitum, ad nostrum & Sedis Apostolicæ beneplacitum per Nos deputandum, nostro nomine, nostraque Apostolicæ auctoritate, in spiritualibus regendam & gubernandam fore, adjecta declaratione, quod per nullum præjudicium tam unius, quam alterius dissentientis Partis juribus, sive quæ ad petitorium, sive quæ ad possessorium pertinent, irrogari censeatur, additoque Decreto, ut Apostolicus Vicariatus hujusmodi tamdiu in illis partibus perdurare debeat, donec vel primariæ vigenti controversiæ finis impositus fuerit, vel, ea etiam minime sublata, alterius generis ratio, cummuni partium consensu, ac nostra, vel Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam animarum Fidelium in iis locis existentium regimini, ac spiritualibus necessitatibus consulatur, quod unum nempe Nobis, & Prædecessoribus nostris propositum fuit, in hujus gravissimi negotii tractatione, tot annorum decursu & tam studiosa maturitate discussa; ut latius in dictis nostris Litteris continetur: Quum illud quoque in iisdem edixerimus, Nos aliis deinde Litteris super deputatione hujusmodi Vicarii Apostolici ad prædictam Diœcesis Aquilejen. partem in spiritualibus gubernandam edendis, distinctius expressuros esse facultates, quas eidem Vicario impertiri intendebamus, & reipsa ab eodem exerceri volebamus; Ideo, quum Nos nuper Dilectum Filium Carolum de Attembs Canonicum & Thesaurarium Ecclesiæ Basilæensis, de cujus vitæ ac morum honestate, aliisque laudabilibus virtutum meritis, nec non de idoneitate ad Vicarii hujusmodi munus obeundum per diligentem inquisitionem certiores facti sumus, & cujus personam Carissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ nec non Romanorum Reginæ, Carissimi in Christo Filii nostri Francisci eorumdem Romanorum Regis in Imperatorem electi Conjugi, acceptam esse novimus, Ecclesiæ Episcopali Menniten. in partibus infidelium sitæ præficere proposuerimus, nunc ipsum Carolum per præsentes nostras Apostolicas Litteras, in ea parte Diœcesis Patriarchæ Aquilejen., quæ temporali Austriacorum Principum ditioni subest, Apostolicum in spiritualibus Vicarium, Officialem, & Commissarium, ad nostrum & ipsius Sedis Apostolicæ beneplacitum, constituimus & deputamus, sine præjudicio jurium tam unius, quam alterius partis, sive in petitorio, sive in possessorio; atque ea lege, ut tamdiu Vicariatus hujusmodi perdurare debeat, donec vel primaria nunc vigens controversia sublata fuerit, vel, ea etiam permanente, alia aliqua ratio inveniatur, de utriusque partis consensu, a Nobis, seu a Successoribus nostris Romanis Pontificibus approbanda, per quam animarum Fidelium inibi commorantium spirituali regimini provideatur; juxta ea, quæ in dictis aliis nostris Apostolicis Litteris incipien. *Omnium Ecclesiarum*, quarum tenorem præsentibus haberi volumus pro inserto, declaravimus atque decrevimus. Eidemque Vicario sic deputato

tato injungimus & mandamus, ut simul ac Episcopalis Consecrationis munus susceperit ab eo Antistite, quem Nos ad illud, cum aliorum duorum Antistitum assistentia, ipsi conferendum delegabimus, prædictæ partis Diœcesis Aquilejen. quæ Austriacæ Familiæ dominio patet, spirituale regimen & gubernium assumat. Pro ipsius autem congrua habitatione, domum in civitate Goritiæ sitam, cum adnexo viridario, & Cappella publica, nec non pro ejusdem sustentatione totum id, quod bon. mem. Augustinus Codellius pro ipso Vicario, ejusque Successoribus, cum prævio plenario assensu dictæ Carissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Reginæ ac Imperatricis electæ, ex propriis bonis & juribus, donavit & cessit, cujus quidem cessionis validitatem, prout etiam fundorum realitatem & exigibilitatem, a Venerabile Fratre Hernesto Episcopo Labacensi, de mandato nostro, juridice diligenterque recognitam, & respective admissam & acceptatam, Nos ipsi approbavimus & confirmavimus; accepta etiam legali descriptione bonorum omnium a prædicto Codellio, ut supra diximus, elargitorum, quam idem Hernestus Episcopus ad Nos transmisit, & cujus authenticum exemplum ipsi Vicario Apostolico traditurum se pollicitus est; repositis in suo Episcopali Archivio reliquis omnibus monumentis, quæcumque pertinent ad præfatam Domum & Capellam, Goritiæ sitas, aliosque fundos ab eodem pro benefactore datos; ipsi Carolo electo Menniten., quamdiu in officio Vicariatus hujusmodi permanserit, concedimus atque assignamus.

§. 2. Quia vero ex multorum fide dignis relationibus edocti sumus, & ex ipsa humanarum rerum consideratione persuasum habemus, postquam Patriarcha Aquilejen. tam longo temporis spatio, non sua quidem culpa, aut negligentia, sed propter notas dissensiones, vigentesque controversias, impeditus fuit ab exercendo regimine illius Diœcesis suæ tractus, qui ab Austriacæ Domus imperio pendet, atque hujus spirituale gubernium aliquandiu secreto gestum fuit ab Apostolicæ Sedis Nuntio Viennæ in Austria commorante, cum aliquo ipsius Patriarchæ consilio & scientia in iis rebus, quæ prompta ac præsenti providentia non indigerent; deinde vero, memoratis dissensionibus magis magisque adauctis, hujusmodi regimen ab eodem Nuntio Apostolico, Nobis dumtaxat immediate consultis, administratum fuit; quia, inquam, satis intelligimus, verendum esse, ne, tot annis labentibus, ac spiritalis vineæ cultoribus longe constitutis, vepres & spinæ in ea nimium excreverint, ita ut sine magno ac diuturno labore ac studio inde eradicari non valeant; Hinc est, quod Nos præsentibus nostris Litteris ea primum indicare statuimus, quæ a prædicto Vicario Apostolico a Nobis, ut præfertur, deputato, ejusque Successoribus in futurum forsan deputandis, pro recto injuncti sibi muneris implemento præstari volumus atque requirimus; mox facultates recensere, quas eidem Vicario ad effectum hujusmodi duximus tribuendas, quæque pro norma erunt facultatum, quibus instrui debebunt alii Vicarii similes, post ipsum forsan inibi deputandi; ac denique alia quædam statuere & ordinare, quæ ad præcavendas cujusque generis perturbationes & controversias opportune stabilienda judicavimus.

§. 3. Hoc igitur primum hujusmodi Vicario Apostolico districte injungimus & demandamus, ut omni cura ac solicitudine pro conservanda Catholicæ Fidei puritate in Populo ipsius speciali regimini concredito, ac propulsandis, longeque ab eo removendis quorumcumque errorum aut hæresum tenebris, vigilare non desinat; tum Ecclesiasticæ Disciplinæ leges, tam quæ ad Divinum cultum, quam quæ ab vitæ & conversationis exempla pertinent, a Sacerdotibus, ac reliquis inferiorum Ordinum Clericis exacte observari curet; Christianam pietatem ac morum sanctitatem in omni Fidelium gradu promoveat; ideoque omni studio det operam, ut pueri ac puellæ Catholicæ Fidei & Christianæ Doctrinæ rudimentis diligenter imbuantur, non solum per animarum Rectores, sed etiam per Patres familias, eosque omnes, quibus adolescentium instructio & educatio commendatur. Universo autem Populo, per eos, ad quos pertinet, publice ab Altari, vel e suggestu, explicari & inculcari jubeat, quæcumque ad æternam salutem credenda sunt, & agenda. Caveat insuper, ne quis requisitis qualitatibus destitutus ad Ecclesiastica Ministeria & Sacros Ordines admittatur; neve Presbyteri ad Sacramentales Confessiones excipiendas deputentur, nisi qui, cum singulari vitæ probitate, necessariam quoque scien-

fcientiam conjunctam habeant, qua valeant lepram a lepra difcernere, & compe. tentem animarum vulneribus medicinam adhibere. Et quoniam omnibus hifce injunctis fibi oneribus idem Vicarius Apoftolicus plene fatisfacere non poffet, nifi in locis ipfius regimini commendatis refideret, ac perfonalem & localem vifitationem, juxta Tridentini Concilii leges, perageret; ideo diftrictam ipfi obligationem imponimus ibi refidendi, & univerfum Diœcefis prædictæ tractum Auftriacæ Domus temporali dominio fubjectum, perfonafque in eo commorantes, ad normam Conciliarium Statutorum, vifitandi; volentes, ut, poftquam vifitationem hujufmodi expleverit, ac per eam, quæ fibi erunt prudenter inveftiganda, cognoverit; omnia, quæcumque ad fpirituale regimen pertinent, quamprimum referat ad Nos, & ad Sedem Apoftolicam, cujus nomine & auctoritate partem illam Diœcefis Aquilejenfis gubernabit; atque hinc opportuna fibi confilia, atque etiam auxilia requirat, quibus errores & fcandala adverfus Religionis ac difciplinæ integritatem infurgentia evellat ac deftruat.

§. 4. Sane in Apoftolicorum Vicariorum deputationibus, quæ ab hac Apoftolica Sede, pro Ecclefiarum & Locorum neceffitatibus, in dies fieri confueverunt, ut omnibus colligere licet ex Conftitutione rec. mem. Prædecefforis noftri Sixti Papæ V., quæ incipit: *Immenfa æterni*; qua fcilicet S. R. E. Cardinalibus Congregationi Duodecimæ a fe inftitutæ præpofitis, inter alia committit, ut, *ubi neceffitas exegerit, viros ufu & doctrina idoneos, rectos & timentes Deum deligant, qui noftrarum Litterarum auctoritate fuffulti, Ecclefias, ut Vicarii Apoftolici, regant*; Perfonis ad hoc munus electis concedi folent facultates vifitandi Ecclefias, & Loca pia, atque etiam Monialium Monafteria, etiam exempta, quoad Claufuram; celebrandi Synodum: Judices, Confiliarios, omnefque alios neceffarios & Officiales deputandi, eofque revocandi, & alios in eorum locum fubrogandi; mulctas & pęnas pecuniarias piis ufibus applicandas imponendi: Litteras Monitoriales in forma *fignificavit*, pro rebus deperditis, feu furto fublatis, concedendi; in Beneficiis de jure patronatus, eorumque erectione & conftitutione, nec non locationibus emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus bonorum Ecclefiafticorum, auctoritatem & confenfum præftandi; Caufas Matrimoniales, & Civiles ad Forum Ecclefiafticum fpectantes, cognofcendi & decidendi; contra delinquentes per inquifitionem etiam ex officio procedendi; ac demum omnia & fingula exercendi, quæ Ordinario Loci, ratione jurifdictionis, fi is Ecclefiæ aut Dięcefis regimen actu exerceret, de jure & confuetudine competerent, non folum circa præmiffa, fed etiam circa alia, quæ magis fpecialem & expreffam exigerent commiffionem; ut latius exprimi folet in Litteris Apoftolicis, quæ fuper hujufmodi Vicariorum deputationibus expediuntur; & quarum formulæ apud diverfos Scriptores de hac materia agentes typis impreffæ leguntur. Itaque Nos Prædecefforum noftrorum Romanorum Pontificum veftigiis infiftentes, præfato Carolo Vicario Apoftolico in fuperius expreffa parte Diœcefis Aquilejen. per Nos, ut præfertur, deputato, prædictas omnes facultates, quæ aliis Vicariis Apoftolicis tribui folent, juxta declarationes, tamen, quæ inferius fubjicientur, per ipfum, durante Vicariatu ac beneplacito prædictis, in eadem Dięcefis parte exercendas, auctoritate Apoftolica, tenore præfentium, concedimus & impertimur.

§. 5. Et hæc quidem communiter iis concedi folent, qui Sacerdotali dumtaxat, aut Clericali gradu infigniti, ad hujufmodi munus gerendum in locis atque Diœcefibus, quarum neceffitates id exegerint, a Sede Apoftolica deputantur. Verum non raro contingit, ut fpecialibus quibufdam neceffitatibus id exigentibus, quales in præfenti cafu concurrunt, & quoties Epifcopi Locorum Ordinarii inevitabili aliqua caufa ab exercendo regimine fuarum Dięcefum, vel partis earum, nulla licet ipforum propria culpa, impediuntur, ad hujufmodi Vicarii Apoftolici Officium deputentur Epifcopi Titulares, cujus generis aliqui etiam hodierno tempore Vicarii Apoftolici effe dignofcuntur; hifque non folum facultates illæ, quæ ad jurifdictionem pertinent, ad quam videlicet præmiffa referuntur, fed etiam aliæ quædam ad Ordinem pertinentes, pro pleniori fui muneris implemento, concedantur; cujufmodi funt facultates adminiftrandi Sacramentum Confirmationis in toto fui Vi-

cariatus

cariatus districtu, nisi alium Episcopum advocare maluerint, qui illud inibi administret; conferendi omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, ad sacrorum Canonum & Concilii Tridentini præscriptum, quibuslibet idoneis personis tam Sæcularibus quam Regularibus, & tam ipsius Vicariatus subditis, quam etiam extraneis, qui suorum Ordinariorum Litteras Testimoniales & Dimissorias exhibeant; item personas Vicariatus sui subditas, per Litteras Dimissorias hujusmodi, ad alios Episcopos, tam minoribus, quam majoribus Ordinibus initiandas dirigendi; Olea Sacra, & Sanctum Chrisma conficiendi; Ecclesias pollutas reconciliandi; consecrandi Altaria, atque etiam Ecclesias, nec non Calices & Patenas; benedicendi Campanas; & sacrarum supellectilium benedictiones, in quibus sacra Unctio non requiritur, simplicibus Presbyteris delegandi; ejusdemque Vicariatus subditos, certo temporis spatio durante, sive per se, sive per idoneos Confessarios a censuris propter hæresim externam incursis, pro foro conscientiæ, in actu sacramentalis Confessionis absolvendi. Nos itaque has etiam omnes facultates prædicto Carolo Vicario Apostolico in memorata Aquilejen. Diœcesis parte per Nos, ut præfertur, deputato, tribuere opportunum ducimus; & eam quidem absolvendi ab hæresi, ad triennium tantum, quo elapso, ad hanc Sedem Apostolicam pro ulteriori prorogatione, si ita expediens visum fuerit, recursum habere poterit; reliquas autem superius expressas, quod in hujusmodi Vicariatus Officio permanserit, dicta auctoritate, & earumdem præsentium tenore, concedimus, & impertimur.

§. 6. Et quoniam in præfatis Litteris Nostris super Constitutione hujus Vicariatus in genere editis, inter alia, dictum per Nos fuit, quod is, qui ad hujusmodi munus deputandus foret, in vim auctoritatis a Nobis & ab Apostolica Sede sibi delegandæ, in locis hujusmodi Vicariatui subjacendis, omnia illa exequi deberet, tam quæ ad Ordinem, quam quæ ad jurisdictionem pertinent, quæcumque a Patriarcha Aquilejensi, tamquam Ordinario, in iisdem Diœcesis suæ locis Austriacæ ditionis subjectis, fierent, & exercerentur, nisi ipsi, ob vigentes dissensiones actu impeditum esset ibidem jurisdictione sua uti; per quæ sane eam auctoritatem Vicario Apostolico in præfatis locis concedendam fore statuimus, quæ Patriarchæ Aquilejensi, uti Episcopo, & Ordinario locali dumtaxat, non vero quæ illi, tamquam Metropolitano, competere potest; Idipsum nunc, una cum reliquis omnibus in dictis prioribus Litteris contentis, præsentium tenore confirmamus, atque iterum statuimus, decernentes tamen, ad evitandas, quantum fas est, cujuscumque generis perturbationes, circa infrascripta capita, sequentes nostras Ordinationes, ac declarationes omnimode servari, ac respective attendi debere.

§. 7. Primo videlicet, inhærentes stilo & consuetudini Sedis Apostolicæ, eidem Carolo Vicario Apostolico competere volumus facultatem instituendi in Beneficiis Ecclesiasticis de jure patronatus, quæ intra Vicariatus sui limites vacare contigerit, personas idoneas a legitimis eorum Patronis ad ea præsentatas. In vacationibus autem Ecclesiarum Parochialium, aliorumque Beneficiorum, & Præbendarum, quæ animarum curam adnexam habent, quæque non aliter, quam per concursum conferri debent, eidem Carolo Vicario committimus, & demandamus hujusmodi Concursum indicere, eoque juxta Tridentini Concilii, & Constitutionum Apostolicarum leges, habito atque concluso, illius acta ad Nos, & Successores nostros, transmittere; simulque proprium consilium & votum in favorem illius, quem hujusmodi Ecclesia, Beneficio, seu Præbenda magis dignum existimaverit, aperire; Nobis autem, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus hujusmodi Ecclesiarum, Præbendarum, seu Beneficiorum, super quibus Concursus habitus fuerit, collationem & provisionem in personam eorum, quos ad gerendam animarum curam magis aptos & idoneos in Domino judicabimus, prædicta auctoritate, & earumdem præsentium serie reservamus. Cum vero collatio Beneficiorum simplicium, sive residentialium, quibus animarum cura non imminet, hujusmodi Vicariis Apostolicis permitti non soleat, sed ipsi Apostolicæ Sedi reservari; Nos eam pariter per easdem præsentes Litteras, Nobis & Sedi Apostolicæ reservamus: Declarantes tamen, sub hac reservatione minime comprehensa esse aut censeri Beneficia illa simplicia, aut residentialia non curata, quæ ad collationem, & provisionem dilecto-

rum

rum Filiorum Capituli', & Canonicorum Ecclesiæ Aquilejen. spectare dignoscuntur; sed ea, quatenus ex alio capite aut ratione, Apostolicis reservationibus, vel affectionibus subjecta non sint, ad liberam prædictorum collationem & dispositionem, ut antea, pertinere. Ac decernentes, hujusmodi reservationem per præsentes inductam, eo ipso cessare debere, ac penitus sublatam censeri, quum Nobis, aut Successoribus nostris, Deo adjuvante, datum fuerit obstacula illa removere, per quæ Ordinariis Collationibus nunc locus esse non potest, quod ut quantocius obtinere mereamur. Nos quidem, in quantum vires suppetent, omni studio, atque opera adlaborare non desistemus.

§. 8. Deinde quum, sicut accepimus, in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quam a Vicario Apostolico regendam decrevimus, nonnullæ sint Parochialium, quæ extra Vicariatus prædicti fines sunt constitutæ; aliæ autem Matrices hujusmodi extra Vicariatum sitæ, Filiales Ecclesias habeant intra districtum ab Apostolico Vicario, ut præfertur, in spiritualibus gubernandum; volumus atque decernimus, ut quatenus ita se res habeant, nihil circa easdem Ecclesias, earumque respectivas superioritates, ad dependentias innovetur: nec ulla tam hujusmodi, quam aliarum quarumcumque Parochiarum dismembratio fiat, prout etiam nihil de bonis immobilibus, seu mobilibus pretiosis ad easdem Parochiales, sive ad alias quascumque Ecclesias pertinentibus, alienetur; sed, salvis juribus enunciatæ Matricitatis pro iis Ecclesiis, quibus ea competere dignoscuntur, earum Ecclesiæ Filiales in diverso districtu constitutæ, pro eo quod pertinet ad jura Episcopalia in personas animarum curæ præpositas, ipsamque actualem curam, ab eo Superiore Ecclesiastico dependeant, qui in hujusmodi districtu jurisdictionem exercebit; nimirum a Vicario Apostolico, si Ecclesiæ ipsæ intra Vicariatus limites existunt; si vero extra eos constitutæ sunt, ab Ordinario illius loci, in quo eædem sitæ comperiuntur.

§. 9. Prĉterea, cum inter alias facultates prædicto Vicario Apostolico a Nobis superius concessas, atque tributas, ea etiam sit, ut Synodum Diœcesanam convocare, & celebrare valeat; cumque hujusmodi Synodi celebratio haberi non soleat, nisi post expletam Visitationem, in qua Ecclesiarum, & Cleri, Populique necessitates, sive defectus quibus per Synodalia Decreta occurrendum, atque medendum est, agnoscuntur; quatenus prædictus Carolus Vicarius Apostolicus, peracta Visitatione prædicta, atque omnibus per commissum sibi regionis tractum diligenter animadversis, opportunum, aut necessarium duxerit hujusmodi Synodum congregare; sicuti plerisque Episcopis, ad evitanda controversiarum & offensionum pericula, prudenter in more positum est, Synodorum a se congregandarum specimen, & Constitutiones, quas in ipsis edere meditantur, Apostolicæ Sedis examini in antecessum subjicere; quamquam ipsi jure proprio, nec ulla speciali ipsius Sedis licentia ad hoc indigentes, Synodum cogant; ita volumus ac præcipimus, ut ab eodem Carolo Vicario, ante Synodi convocationem, consulatur hæc ipsa Apostolica Sedes, cujus auctoritate ac delegatione hujusmodi Ecclesiastici regiminis munia ab ipso exercebuntur; ac tum Personas, quas ad Synodum evocare intendit, super quibus controversiæ plerumque non desunt, tum Decreta, quæ in eadem edenda ac publicanda putabit, ne forte litium & perturbationum fomenta fiant, distincte repræsentet; id maxime cavendo, ne aut in Visitatione, aut in Synodo, Decretum ullum condat atque edat, in quo Personæ, Ecclesiæ, aut res, extra Vicariatus sui limites constitutæ, comprehendantur; aliudve quid faciat, ex quo dissensiones & controversiæ nunc nimium vigentes foveri aut augeri possint. Quapropter Constitutiones atque Decreta, quæcumque in Synodo a dicto Carolo Vicario Apostolico per præsentes deputato, vel ab ejus Successoribus fient, nullam vim aut efficaciam habere volumus atque decernimus, nisi postquam a Nobis seu a Successoribus nostris Romanis Pontificibus, cognita, approbata, & confirmata fuerint.

§. 10. Insuper cum in Civitate Aquilejæ quoddam Monialium Monasterium adsit, unius Apostolici Delegati gubernio subjectum, cujus quidem jurisdictionis exercitio in hujusmodi Monasterium atque Moniales nullum obstat impedimentum; ideo circa illud nihil innovari, sed omnia in eo statu in quo nunc sunt, remanere volumus, & decernimus.

§. 11.

§. 11. Denique Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis, ejusque Capituli, jura, prærogativas, præeminentias, libertates, exemptiones, immunitates, statuta, laudabilesque consuetudines, intacta & illæsa permanere volentes, nullum jurisdictionis actum in ipsius Capituli Dignitates, atque Canonicos, seu adversus ipsos, a sæpedicto Carolo Vicario Apostolico nunc deputato, aut ab ipsius Successoribus forsan deinceps deputandis, exerceri posse decernimus, atque statuimus; volentes dumtaxat, ut dum iidem Dignitates, atque Canonici in Civitate Aquilejæ residebunt, si quid forte ab eorum aliquo adversus Canonica statuta, & Tridentini Concilii decreta, quæ ad vitam & honestatem, sive ad consuetum Ecclesiæ, & Chori servitium pertinent, ex humana fragilitate admitti contingat: qui talia egerit, fraterne admoneri debeat ab eodem Carolo Vicario Apostolico; qui si nihilominus eum, quem sic admonuerit, nequaquam se emendare conspexerit, vel etiam, ubi aliquem eorum ejusmodi excessus perpetrasse cognoverit, propter quos, ad aliorum exemplum, debitis animadversionibus coerceri mereatur; in hujusmodi casibus (quos Deus pro sua clementia dignetur avertere) volumus per eumdem Carolum Vicarium Apostolicum quamprimum omnia referri ad hanc Apostolicam sedem; quæ, remedia etiam ipsius Vicarii consilio ac voto, opportuna pro rerum circumstantiis audito adhibere non omittet.

§. 12. Cæterum omnibus & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in virtute Sanctæ Obedientiæ, & pro debita Sedis Apostolicæ reverentia, per easdem præsentes præcipimus & mandamus, ut dictum Carolum electum Menniten. ad demandatum sibi Vicarii Apostolici Officium in prædicta parte Diœcesis Aquilejensis Austriacæ Familiæ Principum temporali dominio subjecta, & ad ejusdem Officii liberum exercitium, juxta tenorem earundem præsentium, recipiant & admittant; eumque in nostrum & Sedis Apostolicæ Vicarium & Delegatum in præmissis, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito hujusmodi, recognoscant; eique in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, respective pareant, faveant, & assistant; nec non ipsius mandata & salubria monita humiliter suscipiant, & efficaciter adimplere procurent; alioquin sententias & pœnas, quas rite tulerit & statuerit in rebelles, ratas habebimus, & hujus Apostolicæ Sedis auctoritate faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam, inviolabiliter observari.

§. 13. Decernentes, easdem præsentes Litteras, & in eis contenta & statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes quomodolibet, cujusvis status, ordinis, præeminentiæ, & Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica & individua mentione & expressione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos, vel etiam nullo modo, aut non satis auditos, dici, aut prætendi possit, aut ex alia qualibet etiam juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo subreptionis aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensu, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed tanquam ex officii nostri, debito, ac motu proprio, & certa scientia nostris, factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, eidemque Carolo Vicario Apostolico, aliisque ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, ac respective ab eodem, aliisque omnibus quos concernunt, & concernent in futurum, in omnibus & per omnia inviolabiliter observari; sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apostolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. prædictæ Cardinales de latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuncios, aliosque quoslibet, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 14. Non obstantibus de jure quæsito non tollendo, aliisque nostris & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, seu Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordi-

natio-

nationibus, nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis scientia & tolerantia, vel ejusdem temporali provisioni inductis, aut etiam expressa & perpetua confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis, cuilibet Ecclesiæ, aut quibuscumque Personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica & individua mentione dignis, sub quibuscumque formis, & verborum tenoribus, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, in contrarium præmissorum concessis, & emanatis; Quibus omnibus, & singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, expressa & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, formas, caussas, & occasiones, eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, hic inserti forent, pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat plenissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ aqud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 17. Junii 1750. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Similitudo argumenti facit, ut sequentes Litteras addamus non ita pridem editas, super temporanea pariter deputatione Episcopi Comaclensis in Vicarium Apostolicum Terrarum & Locorum, in quibus Præpositi Sanctæ Mariæ de Pomposia *jurisdictionem Ordinariam cum Territorio separato sibi competere asserunt.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. DUM Apostolicæ solicitudinis studia omnium per Orbem Ecclesiarum necessitatibus, quantum Nobis ex alto conceditur, impendere non desistimus, ignorare Nobis, aut dissimulare non licet, quibus jamdudum impedimentis, non sine spirituali animarum detrimento, subjaceat Ecclesiastici regiminis administratio, in quodam temporalis Pontificiæ Ditionis Nostræ tractu, quem ex una parte Comaclenses Episcopi, tamquam Diœcesis suæ portionem, suæ Ordinariæ jurisdictioni subjectum esse debere asserunt; ex altera vero parte Præpositi, Præposituram Sæcularem a recol. mem. Prædecessore nostro Innocentio Papa VIII. in Ecclesia tunc existentis Monasterii *Sanctæ Mariæ de Pomposia* nuncupatæ Ordinis Sancti Benedicti olim erectam, pro tempore obtinentes, ab eorumdem Episcoporum Comaclensium, & aliorum quorumcumque Ordinariorum jurisdictione totaliter exemptum, & tamquam separatum, & proprium dictæ Præposituræ Territorium, sibi, suæque jurisdictioni in Spiritualibus per omnia subjacere debere contendunt; in quo quidem Tractu quatuor Terræ, seu Loca, videlicet *Capitis Gauri*, & *Lacus Sancti, ac Mediogaurii*, & *Massenzaticæ*, in quarum & quorum singulis propria Parochialis Ecclesia existit, & in quibus, earumque respective districtibus, seu Territoriis, ad quatuor mille & quingenti Habitatores numerantur, sitæ, seu sita reperiuntur.

§. 2. Porro ad prospiciendum spiritualibus hujusmodi animarum indigentiis, olim quidem inter tunc & pro tempore existentes Episcopos Comaclenses ex una, & dictos Præpositos ex altera partibus, conventum fuit, ut Episcopi Comaclenses prædicti, quoscumque spiritualis jurisdictionis actus, excepta Beneficiorum collatione, in prædicta Loca, eorumque Incolas, nomine ac vice illius, ad quem de jure & juxta Sacrorum Canonum dispositionem spectaret, sine præjudicio jurium ambarum Partium tam in petitorio, quam in possessorio, & per modum provisionis, exercerent. Verum procedentibus temporibus, & antiquis controversiis reviviscentibus, alia, quæ usque nunc obtinet, consuetudo inducta fuit; ut scilicet spiritua-

le hujusmodi Locorum & Animarum gubernium a Romano Pontifice, per organum sui Auditoris, uni pro tempore Vicario Apostolico cum opportunis facultatibus committeretur; idque munus Brictinoriensi primum Episcopo, alias vero Ravennatensi Archiepiscopo, aut Cerviensi, vel Adriensi Episcopis delegatum fuit; nunc autem a Venerabili Fratre Hippolyto Gratiadei Episcopo Civitatis Plebis, qui antea Metropolitanæ Ferrariensis Ecclesiæ Archipresbyter, in ipsa Ferrariensi Civitate residebat, obtineri pergit.

§. 3. Cum autem & dicta principalis controversia certis de causis adhuc pendeat indecisa, & præsens regiminis forma ad consulendum, quantum sufficere dignoscatur; absentibus nimirum ab ipsis Locis, de quorum regimine agitur, tam ipsis Præpositis activam sibi jurisdictionem in eorumdem Locorum Clerum & Populum asserentibus, quam etiam Apostolicis Vicariis ad eamdem jurisdictionem exercendam deputatis; Idcirco Nos, post maturum rei examen, omnibus rite perpensis, ad abusus omnes, si qui contra Dei cultum, aut in morum, ac vitæ tam Clericorum, quam Laicorum illarum partium deturpationem irrepserunt, quamprimum eradicandos, vel, quatenus in futurum timeantur, opportune præcavendos, in hanc sententiam, consiliumque devenimus, ut idem fere remedium, seu temperamentum, Apostolica auctoritate interponeremus, quod olim mutua concedentium Partium consensione adhibitum, earumque judicio, vel omnium aptissimum, & nullum earum juribus detrimentum allaturum, ut superius innuimus, delectum fuit: Ut scilicet, sine præjudicio quorumcumque hujusmodi jurium dictarum Partium dissentientium, tam quoad petitorium, quam quoad possessorium, durante controversia hujusmodi, dictorum Locorum & Animarum inibi existentium Spirituale regimen, Apostolica auctoritate, ab Episcopo dictæ Civitatis nostræ Comaclensis exerceatur, utpote cujus ordinaria residentia iisdem Locis satis propinqua existit; siquidem ab ea Civitate, prædicta Terra Locus Sancti *quinque*, altera verò Capitis Gaurii, *septem*, alia vero Loca prædicta *novem*, aut *duodecim* passuum millibus ad summum distare dignoscuntur.

§. 4. Itaque motu proprio, ac certa scientia, & de Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine, omnes primum & singulas provisiones, ordinationes, seu deputationes, pro prædictorum Locorum spirituali gubernio, tam ab ipsis concedentibus Partibus, quam etiam ab hac Apostolica Sede, & Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris, seu a Nobis ipsis, quandocumque captas, editas, factas, & emanatas, præsentium tenore abrogantes, irritantes, & revocantes, decernimus, atque statuimus, spirituale regimen atque gubernium totius & integri Tractus prædicti, quem iidem Præpositi sibi in Spiritualibus subjectum esse contendunt, ac personarum Cleri & Populi inibi existentium ab Episcopo Comaclensi, tamquam Vicario Apostolico, durante controversia hujusmodi, gerendum & exercendum fore. Quocirca Nos, earumdem præsentium tenore, Venerabilem Fratrem modernum Episcopum Comaclensem in dicto Regionis Tractu, & Locis, ac Terris ibidem existentibus, Apostolicum in Spiritualibus Vicarium, & Commissarium, ad Nostrum, & ipsius Sedis Apostolicæ beneplacitum constituimus & deputamus; cum facultate Ecclesias, & Loca Pia omnia, ac etiam, si quæ inibi existant, aut deinceps erigantur, Monialium Monasteria, etiam exempta, quoad Clausuram, ad Sacri Tridentini Concilii præscriptum, visitandi, & reformandi, ac ad visitationem hujusmodi celerrime & debita cum diligentia procedendi, nec non Presbyteros & Clericos dictorum Locorum ad suam Synodum Diœcesanam evocandi, & tam in dicta Synodo, quam extra eam, quascumque opportunas Ordinationes, Statuta, & Edicta, pro dictorum Locorum Spirituali regimine, ad formam Sacrorum Canonum, ac Decretorum Apostolicæ Sedis, & dicti Tridentini Concilii, condendi, edendi, & promulgandi; Judices, & Vicarios Foraneos, ac Notarios, Promotores Fiscales, Executores, omnesque alios necessarios Officiales & Ministros ibidem deputandi, seu, pro rerum & casuum opportunitate, etiam a propria Episcopali Curia illuc mittendi, eosque removendi, & alios in eorum locum subrogandi; Quascumque Litteras & Commissiones Sedis Apostolicæ, circa & res & personas dictorum Locorum, exequendi, & juxta eas procedendi: Litteras Monitoriales in forma Signi-

gnificavit, pro rebus deperditis, seu furto sublatis, juxta præscriptum dicti Concilii Tridentini, & Bullæ felicis recordationis Sancti Pii Papæ V. Prædecessoris Nostri, concedendi; in Beneficiis de jure Patronatus, eorumque erectione & constitutione, nec non in Locationibus Emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, juxta formam Sacrorum Canonum, & Constitutionum Apostolicarum, auctoritatem & consensum præstandi; Causas Criminales, & Civiles ad Forum Ecclesiasticum spectantes, etiam Matrimoniales, & Beneficiales, tam per se, quam per suum Vicarium in Spiritualibus Generalem Comacli residentem, cognoscendi, audiendi, committendi, ac decidendi, fineque debito terminandi. Personas quoque tam Laicas, quam Ecclesiasticas, & præsertim Animarum curam gerentes, visitandi, reformandi, & corrigendi; ac contra delinquentes, etiam per inquisitionem, & ex officio, prout juris fuerit, procedendi; eosque puniendi, deponendi, & excommunicandi, suspendendi, & interdicendi; mulctas, & pœnas pecuniarias, apud probum & idoneum Virum per ipsum de Clero eligendum, deponendas, & piis usibus ejusdem arbitrio applicandas, imponendi; pœnarumque & sententiarum earumdem moderationem & mitigationem, & casuum ac censurarum absolutionem, & relaxationem sibi reservandi; nec non censuras & pœnas ipsas, in casibus a jure permissis, aggravandi & reaggravandi, & ab illis, nec non a casibus reservatis hujusmodi, prout sibi videbitur convenire, absolvendi, & absolvi faciendi; Confessarios, per se, vel per suos Examinatores Synodales, etiam in Civitate Comaclensi, si ita sibi videbitur, examinatos, & idoneos repertos, approbandi; & pro dictis Locis, cum facultatibus arbitrio suo definitis, deputandi, eosque revocandi: In Parochialibus Ecclesiis pro tempore vacantibus, per eos Presbyteros OEconomos & administratores, usque ad novorum Parochorum electionem, seu Vicariorum deputationem, ad sui beneplacitum deputandi, & constituendi; item in singulis Terris & Locis prædictis unum aut plures Presbyteros cum facultate impertiendi Fidelibus in mortis articulo constitutis Benedictionem Apostolica auctoritate cum Indulgentia Plenaria, ad formam nostræ constitutionis, quæ incipit *Pia Mater*, deputandi; aliaque omnia & singula, præterquam in Beneficiorum Collationibus, & Concionatorum deputationibus, de quibus infra statuemus, faciendi & exercendi, sive per se, sive per suum Vicarium Generalem, aliosve a se deputatos, non solum quæ modernus & pro tempore existens Præpositus, si is Ordinariam jurisdictionem in prædicta Loca, & Personas, actu exerceret; sed etiam quæ ipse Comaclensis Episcopus, si eadem Loca ad ipsius Diœcesim spectare judicatum foret, jure Ordinario, ac etiam vigore Decretorum Concilii Tridentini, Delegato, & ratione jurisdictionis etiam voluntariæ, ac etiam in vim peculiarium Indultorum sibi, intuitu prædictæ suæ Comaclensis Ecclesiæ, ab hac Apostolica Sede concessorum, facere & exercere posset, quæque etiam, pro tuenda Catholicæ Fidei, & Divini cultus puritate, ac morum & disciplinæ integritate, & pro promovenda animarum salute, curare & præstare deberet; non solum circa præmissa, sed etiam circa alia, quæ magis specialem & expressam commissionem exigerent; & cum facultate substituendi, in casu absentiæ ipsius Episcopi a sua Comaclensi Civitate & Diœcesi, seu alterius necessitatis causa, cum simili, vel limitata facultate.

§. 5. Præterea eidem Comaclensi Episcopo, tamquam Nostro, dictæque Apostolicæ Sedis Vicario, ut præfertur, ibidem in Spiritualibus constituto, Sacramentum Confirmationis in dictis Locis administrandi, seu personis eorumdem Locorum, etiam in Comaclensi Civitate, aliisve Diœcesis suæ Locis, conferendi; nec non personas eorumdem Locorum, tam Sæculares, quam Regulares, a suis etiam Synodalibus Examinatoribus, etiam in dicta Civitate Comaclensi, arbitrio suo, ut præfertur, examinatas & idoneas repertas, aliisque servatis de jure servandis, ad Clericalem Tonsuram, & omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, tam in dicta Civitate, quam in aliis Diœcesis suæ, nec non prædicti tractus Locis, promovendi; seu easdem personas, per suas Dimissorias Litteras, ad alios Episcopos, iisdem Tonsura, & Ordinibus initiandas, dirigendi, iisque sic promotis, ministrandi, & celebrandi licentiam, & arbitrio suo duraturam, concedendi: Item consecran-

crandi Ecclesias dictorum Locorum, & Altaria inibi existentia, nec non Calices & Patenas, ac benedicendi Campanas, easdemque Ecclesias pollutas reconciliandi, aliaque Pontificalia munia ibidem exercendi; ac Populo benedicendi, & consuetas Indulgentias concedendi: nec non sacrarum supellectilium, aliasque benedictiones, in quibus sacra Unctio non requiritur, simplicibus Presbyteris delegandi, facultatem, & auctoritatem, earumdem praesentium Litterarum tenore concedimus, & impertimur.

§. 6. Quod vero spectat ad Beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, nihil volumus innovari, sed illorum collationem & provisionem, atque ad ea nominationem, & praesentationem, nec non Vicariorum Curatorum deputationem, ad respective approbationem, & institutionem, eodem jure deinceps, & per easdem respective Personas fieri debere statuimus, a quibus illas ad hunc diem factas fuisse dignoscitur. Item Concionatorum Verbi Dei electionem pro Ecclesiis in dicto tractu existentibus ad Praepositum, ut antea, spectare; ipsos vero Concionatores electos, antequam ministerium sibi demandatum aggrediantur, personaliter se coram Vicario Apostolico praesentare, & ab eo Benedictionem petere debere volumus & decernimus.

§. 7. Hanc autem providentiam a Nobis captam, & Vicariatus Apostolici hujusmodi institutionem, ejusque formam, nisi aliter Nobis & Successoribus nostris placuerit, eo usque durare debere statuimus, donec controversia principalis super pertinentia Ordinariae Spiritualis Jurisdictionis in praedicta Loca, eorumque Clerum & Populum, decisa, ac terminata, seu alias extincta fuerint. Quapropter simili motu & auctoritate decernimus, praemissam deputationem, omnesque & singulas facultates superius concessas, praedicta controversia pendente, ac beneplacito hujusmodi durante, ad futuros etiam Comaclenses Episcopos dicti moderni Episcopi successores, ipso facto, & praesentium Litterarum vigore, transire, ac etiam, dicta Comaclensi Episcopali Sede vacante, easdem facultates ab ipsius Ecclesiae Vicario Capitulari pro tempore deputando, quatenus tamen a Vicariis Capitularibus hujusmodi Dioecesibus Pastoris solatio destitutis exerceri possunt, ac solent, simili auctoritate Apostolica, in praedicta Loca, eorumque Habitatores, exerceri posse, ac etiam debere statuimus.

§. 8. Volumus autem, ut tam modernus Comaclensis Episcopus, ejusque Successores praedicti, quam etiam Vicarii Capitulares hujusmodi, in singulis actibus, quos circa res & personas dictorum Locorum praesentium litterarum nostrarum auctoritate, ab ipsis fieri contigerit, expresse declarare debeant, sub poena nullitatis hujusmodi actuum, se, tamquam Apostolicae Sedis Vicarios, in ipsis procedere. Decernentes, per haec a Nobis statuta nullum omnino praejudicium quibuscumque juribus dictarum Partium, tam scilicet dicti moderni & pro tempore existentis Praepositi, Ordinariam spiritualem in praedicta Loca jurisdictionem, seu forsan magis amplam & liberam in praemissorum Vicariorum & Concionatorum deputatione, aliisve praemissis, facultatem sibi competere asserentis, quam etiam ejusdem moderni & pro tempore existentis Episcopi Comaclensis, jus sibi esse contendentis eadem Loca & Homines propria sua Ordinaria auctoritate in spiritualibus regendi & gubernandi, seu forsan dictos Vicarios Curatos, atque Concionatores eligendi, aut Beneficia conferendi, aliaque praemissa, seu eorum aliqua, etiam pendente controversia hujusmodi, gerendi & exercendi; ac aliorum quorumcumque in praemissis, seu eorum aliquo, interesse habentium, sive in petitorio, sive in possessorio, inferri & irrogari, seu illatum unquam & irrogatum censeri posse; sed eadem jura in eodem omnino statu remanere, in quo ante praesentem providentiam nostram reperiebantur; Ipsasque praesentes Litteras, & in eis statuta hujusmodi, etiam ex eo, quod quilibet in praemissis, seu in eorum aliquo, jus, aut interesse habentes, vel habere praetendentes quomodolibet, cujusvis status, ordinis, praeeminentiae, & Ecclesiasticae, aut Mundanae Dignitatis existant, etiam specifica & individua mentione & expressione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos, vel etiam nullo modo, aut non satis auditos, dici, aut praetendi possit, aut ex alia qualibet etiam juridica & privilegiata causa, colore, praetextu, & capite, etiam

in

in corpore juris clauso, nullo subreptionis, aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensu, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed, tamquam ex officii nostri debito, ad promovendam animarum salutem, & spiritualem Fidelium in præmissis Locis degentium utilitatem, & ad graves ac perniciosos abusus removendos, seu præcavendos, ut præfertur, ac dictis motu, & auctoritatis plenitudine factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces existere & fore, & tam eidem moderno Episcopo Comaclensi, ejusque successoribus, nec non Vicariis Capitularibus prædictis, quoad exercitium hujusmodi Vicariatus Apostolici, & facultatum superius concessarum, quam etiam aliis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, plenissime suffragari, ac respective ab omnibus, quos concernunt, seu concernent in futurum, in omnibus, & per omnia observari; Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apostolica auctoritate Delegatos, & S. R. E. prædictæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosque quoslibet, sublata eis & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 9. Quocirca omnibus & singulis tam Ecclesiasticis, quam Laicis personis in dicto Regionis tractu commorantibus, aliisque, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in virtute sanctæ obedientiæ, dictaque auctoritate, & præsentium tenore, præcipimus & mandamus, ut præfatum modernum Episcopum Comaclensem, ejusque successores Episcopos, ac etiam Vicarios Capitulares prædictos, in nostros, & Apostolicæ Sedis Vicarios, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito prædictis, pro tempore recognoscant, & ad præmissarum facultatum, ejusdemque Vicariatus Officii liberum exercitium, recipiant & admittant; ac illi, & illis, in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, debitam subjectionem & observantiam exhibeant; alioquin sententias & pœnas, quas rite tulerint, & statuerint in rebelles, ratas habebimus, & hujus Apostolicæ Sedis auctoritate, faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam, inviolabiliter observari.

§. 10. Non obstantibus de jure quæsito non tollendo, aliisque nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, seu Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis scientia & tolerantia, vel ejusdem temporali provisione inductis, aut etiam expressa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis prædictæ Ecclesiæ Comaclensi, ac Præposituræ S. Mariæ de Pomposia, ejusdemque Monasterio, aut quibuscumque personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica & individua mentione dignis, sub quibuscumque formis & verborum tenoribus, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, in contrarium præmissorum concessis, & emanatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, formas, causas, & occasiones, eisdem præsentibus, perinde, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, hic inserti forent, pro plene & sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, plenissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 8. Martii 1752. Pontificatus Nostri Anno XII.

NUM. V.

DE RITU, ET USU

Cerearum Formarum, quæ benedici, & consecrari solent a Romano Pontifice.

Formula impressa de mandato Sanctissimi Domini Nostri, Anno MDCCLII.

PErvetustus in Ecclesia Romana ritus est ille, quo Summi Pontifices benedicere, & consecrare solent Cereas Formas, quæ *Agnus Dei*, vulgo appellantur. In Ordine Romano, qui Eruditorum judicio antiquior est Sęculo octavo, innuitur præfatus Ritus; In Cæremonali vero ejusdem Romanæ Ecclesiæ designantur materia, forma, & preces in hujusmodi consecratione adhibendæ, quæ sacras continent, mysticasque significationes.

Conficiuntur hi *Agnus Dei* ex Cera alba, pura, virginea, quo Humana denotatur natura a Christo, virtute Divina, sine ulla mixtione, aut contagione culpæ in purissimo Mariæ Virginis Utero assumpta. Agni imago in illis imprimitur, Agni illius immaculati symbolum, qui pro humana reparatione in Ara Crucis immolatus est. Adhibetur Aqua benedicta, quo nimirum elemento, cum in veteri, tum in novo Fœdere, præclara Sacramenta, & prodigia a Deo effecta sunt. Miscetur in ea Balsamum, quo bonus Christi odor significatur, quem in omni actu, & conversatione redolere debent Christifideles. Superinfunditur Chrisma, quo res aliæ Divino cultui specialiter addictæ, veluti Templa, Altaria, & Sacerdotes, præparari solent, ac consecrari, atque in eo præstantissima virtutum omnium Charitas figuratur.

In Aqua igitur prius benedicta, ac Balsamo, & Chrismate mixta, Cerei illi *Agnus Dei* immerguntur, & Summus Pontifex tam ante, quam post mersionem, sanctissimis precibus Deum exorat, ut eas Formas benedicere, sanctificare, & consecrare dignetur, iisque tantam impertiat virtutem, ut quicumque recta fide, ac vera pietate eisdem usus fuerit, hæc dona, ac beneficia consequatur.

I. Ut aspectu, vel contactu Agni in cereis illis formis impressi, excitentur Fideles ad memoranda sub eo symbolo Redemptionis nostræ mysteria, conceptisque grati animi sensibus, Divinam in nos Bonitatem benedicant, venerentur, ac diligant; fidentes fore, ut per eam, peccatorum veniam obtineant, & maculas omnes abstergant.

II. Ut ad vivificæ Crucis signum in eisdem Cereis impressum maligni Spiritus contremiscant, & fugiant, facessant grandines, subsidant venti, dissipentur tonitrua, abigantur turbines, fulgura, & tempestates.

III. Ut Divinæ benedictionis virtute, non prævaleant diabolicæ fraudes, insidiæ, & tentationes.

IV. Ut Parturientes cum fętu incolumes serventur, eumque feliciter in lucem emittant.

V. Ut iisdem devote utenti nulla dominetur adversitas, nulla noceat pestilentia, aerisve corruptio, nullus comitialis morbus eum corripiat; nulla maris tempestas, nullum incendium, nulla inundatio, nulla adversus eum prævaleat malignitas.

VI. Ut in prosperis, adversisque casibus Divina protectione muniatur; ab humanis vel diabolicis insidiis, a subitanea, & improvisa morte, a cunctis denique malis, & periculis liberetur, per Vitæ, ac Passionis Jesu Christi mysteria.

Mirabiles hujus Sacri Cerei virtutes explicatæ jam olim fuere, atque his versibus comprehensæ.

Pellitur hoc signo tentatio Dæmonis atri,
Et pietas animo surgit, abitque tepor.
Hoc aconita fugat, subitæque pericula mortis,
Hoc & ab insidiis vindice, tutus eris.

Ful-

Fulmina ne feriant, ne sæva tonitrua lædant,
Ne mala tempestas obruat, istud habe,
Undarum discrimen idem propulsat, & ignis,
Ullaque ne noceat vis inimica, valet.
Hoc facilem partum tribuente, puerpera fœtum
Incolumem mundo proferet, atque Deo.
Unde; rogas, uni tam magna potentia signo?
Et Agni meritis, haud aliunde fluit.

Quæ quidem beneficia, & gratiarum dona a bonorum omnium Largitore Deo Fidelibus tribui ac concedi, virtute hisce Sacris Cereis communicata per benedictionem, ac precationes in primis, quas Christi Vicarius Romanus Pontifex universæ Ecclesiæ nomine in eorum consecratione fundere solet, res est firmiter omnino credenda, ac variis, eximiisque miraculis sæpissime confirmata. Quod si optatus non semper obtineatur effectus, id non defectui virtutis rei sacræ, sed vel infirmæ exiguæque utentium Fidei ac Devotioni, vel alteri occultæ causæ Deo compertæ ac probatæ, tribuendum est.

SUPPLEMENTUM
LITTERARUM APOSTOLICARUM
PRIORIBUS ANNIS EDITARUM,

Quæ in Voluminibus I. & II. III. IV. V. VI. inserendæ erant.

NUM. I.

Warmiensi & Sambiensi conceditur usus Pallii, & jus præferendæ Crucis, more Archiepiscoporum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium

ROMANA Ecclesia omnium Ecclesiarum Mater & Magistra, a cælesti Sponso Pastorum Principe JESU CHRISTO, cujus vices plane immerentes Nos in terris gerimus, supremum auctoritatis dignitatisque principatum supra universum Terrarum Orbem sibi uni attributum, ita cum aliarum Ecclesiarum Pastoribus participavit, ut modo uni, modo alteri, pro meritis, ac locorum, temporum, personarumque conditionibus, & auctoritatis, & dignitatis decore, atque officio, opportune ad Divini honoris gloriam augendam, populorum necessitatibus providendum, & Catholicæ Fidei Majestatem veritatemque constantissime in omnium animis confirmandam, distribuerit.

Sacri Pallii delatio, & Crucis elevatio, quid Importent.

§. 1. Inter tot autem præcipua, quæ Antistitibus interdum conferri solebant, insignia, duo numerantur, & gestandi Pallii, & præseferendi Sanctissimæ Crucis Signi honor. Et Pallium quidem, quod ex Lana contextum, Ovis illius, quam Dominus aberrantem quæsivit, inventamque humeris suis sustulit, pellem significat, ut Episcopus, qui Christi typum gerit, ipsius munere fungatur, atque etiam ipso habitu illud omnibus ostendat, se boni, ac Magni illius Pastoris imitatorem esse, qui gregis infirmitates ferendas sibi proposuit, nisi exigentibus causarum meritis, juxta priscam consuetudinem, & fortiter postulantibus, non dabatur. Crucis vero præferendæ mos, a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, quibus supremam super omnes Ecclesiasticorum Virorum ordines Jurisdictionem ac potestatem habentibus Crux præferebatur, primum ad eorumdem Legatos, deinde ad alios Antistites deductus est, ut considerantes diligenter, quod in Cruce Domini nostri JESU Christi eos oporteat gloriari, Crucis mortificationem jugiter in suis corporibus debeant pro divini Nominis amore portare.

Episcopi Oratoris instantia.

§. 2. Hæc secum recolens Venerabilis Frater Adamus Stanislaus Warmiensis & Sambiensis Episcopus, ac reputans, non leve populis suæ pastorali curæ commissis qui undique ab hæreticis circumdantur, futurum incitamentum, si ipsum modernum & pro tempore existentem Warmiæ & Sambiæ Episcopum, aut in Solemnitatibus, juxta canonicas præscriptiones cum Pallio celebrantem, aut cum Sanctissimæ Crucis Signo ante eumdem delato iter agentem aspicerent, ut & majorem Sacris Mysteriis venerationem deferant, & Episcopali Dignitati majorem exhibeant reverentiam; ea propter Nobis humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportune providere, & ut infra, indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Conceditur usus Pallii, & jus præferendæ Crucis.

§. 3. Nos igitur eumdem Adamum Stanislaum Episcopum specialibus favoribus & gratiis prosequi volentes, & a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel

vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium tantum conſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, ſupplicationibus ejus, aliorumque de hac Apoſtolica Sede bene mereri pergentium nomine, Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, & attentis præmiſſis, ac præſertim quod Warmienſis, & Sambienſis Epiſcopus Sacri Romani Imperii Princeps ſit, & Warmienſis & Sambienſis Eccleſiæ invicem perpetuo Canonice unicæ Sedi Apoſtolicæ prædictæ immediate ſubjectæ exiſtant; Ipſi Adamo Stanislao moderno, ac pro tempore exiſtenti Epiſcopo Warmienſi & Sambienſi uſum Pallii in Solemnitatibus per Sacros Canones præſcriptis celebrandis, & Crucis ante ſe præferendæ per Warmienſem & Sambienſem Civitates & Diœceſes dumtaxat, & non alibi omnino, ſive in alienis Diœceſibus, ſive in Regni, & Sacri Romani Imperii præfati Comitiis, ſive in quibuſcumque aliis locis Epiſcopo præfato non ſubjectis, nec etiam de Ordinarii licentia; nec etiam in Civitatibus, & Diœceſibus Warmienſi & Sambienſi, præſentibus, vel quolibet Dilecto Filio Noſtro Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali, vel quolibet Noſtro, & ejuſdem Sedis ordinario, vel extraordinario Legato, aut Nuncio; ſub gratiæ, & conceſſionis hujuſmodi nullitate, aliiſque ad noſtrum & Sedis præfatæ arbitrium moderandis, & infligendis pœnis; & dummodo, quoad Pallium, tam dictus Adamus Stanislaus Epiſcopus, quam quoties ipſum, & Epiſcopum hujuſmodi pro tempore exiſtentem, viam univerſæ carnis ingredi contigerit, ipſe Adamus Stanislaus, & toties novus Epiſcopus illud ab eadem Apoſtolica Sede, ſervatis de jure, vel conſuetudine ſervandis, poſtulaverit, & de Corpore Sancti Petri Apoſtolorum Principis ſumptum a Romano pro tempore exiſtente Pontifice, juxta præſcriptas Sanctiones acceperit, & omnia, quæ cum Archiepiſcopis Pallia traduntur, ſervari ſolita ſunt, omnino ſerventur, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, concedimus, & indulgemus.

Cum opportunis limitationibus.

Pallium ſingulis vicibus, de more poſtulari, & recipi debet.

§. 4. Decernentes eaſdem præſentes litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, pleniſſime ſuffragari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ præfatæ Cardinales, etiam de latere Legatos, & Sedis præfatæ Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet qualiter aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Clauſulæ pro perpetua Indulti firmitate.

§. 5. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, nec non Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibuſque & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, aliiſve quibuſvis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, in contrarium præmiſſorum quomodolibet confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, illorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Derogationes.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die xx. Aprilis MDCCLII. Pontificatus Noſtri Anni Secundo.

Dat. die 20. April. 1752.

D. Card. Paſſioneus.

NUM. II.

UT EQUITES PROFESSI

Militiæ Hospitalis Sancti Joannis Jerosolymitani ad Episcopatum, aut ad Cardinalitiam dignitatem evecti, Crucem Octogonam ex Tela alba, tamquam habitum suæ Religionis proprium, exterioribus vestibus assutam gestare valeant.

Dilecto Filio Nostro Joachimo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Card. Portocarrero nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quæstio, & Instantia a R.P. Portocarrero nunc Patriarcha Antiocheno proposita.

BIENNIUM cum dimidio circiter elapsum est, ex quo Nobis exposuisti, te Jerosolymitanæ Militiæ Professum Equitem esse, & Magna ejusdem Ordinis Cruce insignitum, deinde Sacris Ordinibus initiatum, & a fel. rec. Prædecessore Nostro Clemente Papa XII. inter Præsules adscitum, & ad Patriarchatum Ecclesiæ Antiochenæ promotum fuisse. In ea autem opinione te versari, ut Crucem Octogonam ex tela alba, quæ Equitum Jerosolymitanorum propria est, gestare posses, non quidem, uti consueveras, Mantellettæ assutam, atque ita a superiore Mozzetta contectam, sed ipsi Mozzettæ, sive Exomidi, cujus usum san. mem. Benedictus Papa XIII. Patriarchis etiam in Urbe concessit, hominum aspectui magis expositam deferre. Optare autem, ut hac de re sententiam nostram tibi aperiremus, simulque facultatem ad id exequendum tibi impertiremur; quoniam aliquot jam annis post adeptam Patriarchalem dignitatem, prædictam Crucem Mantellettæ dumtaxat assutam gestaveras. Te autem meminisse arbitramur, Nos ea de re responsum nullum tunc tibi dedisse, sumpto nimirum tempore ad rem prius accurato studio perpendendam.

§. 1. Ea vero examinata ac discussa, jam tunc opinionem tuam minime incongruam, aut a vero alienam reputavimus, quum Tu nimirum, utpote Jerosolymitanæ Militiæ Eques expresse Professus, vere Religiosus, & Frater sis: Religiosi vero tum Monachi, tum Mendicantes, quos Fratres appellant, etiam quum ad Episcopatum evecti sunt, Habitum proprii Ordinis deferre palam teneantur; Crux autem octogona ex tela alba, quam tu Mozzettæ visibilem superimponere in animo habebas, verus sit habitus Fratrum Professorum Militiæ Equestris Sancti Joannis.

Equites Jerosolymitani veris Regularibus & fratribus adnumerantur.

§. 2. Et quidem nullo modo dubitandum nobis visum est, quin tibi, tamquam Equiti in Ordine Jerosolymitano expresse Professo, veri Religiosi, & Fratris qualitas conveniret, adeoque conveniat; quum & in Professione tria solemnia, Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ vota emiseris; & hæc sit vera, & communis opinio Auctorum, & Tribunalium, etiam Romanæ Curiæ, ut videre licet apud *Escannum in Propugnaculo Jerosolymitano disquisit. 6. cap. 2.* Nec ullius momenti est, quod asserunt nonnulli, haud posse Religiosum & Fratrem appellari eum, qui ex Instituti sui lege, arma tractare, & bella gerere debeat; Siquidem *S. Thomas 2. 2. quæst. 188. art. 3.* aperte docet, Religiosæ vitæ statui minime contrarium esse Institutum, quo addicintur homines ad belligerandum pro cultus Divini propugnatione, pro publicæ salutis, & Pauperum, ac oppressorum defensione; cujusmodi est Jerosolymitanæ Militiæ institutum, ut optime nosti, & ut Nos ipsi significavimus *in nostro Opere de Canoniz. Sanctor. lib. 3. cap. 36. nu. 16.* cujus Operis mentionem libenter facimus tecum, cui familiarem & gratam illius lectionem esse novimus.

§. 3. Hi-

NUN. II.

CHE I CAVALIERI PROFESSI

Dell' Ordine di Malta creati Vescovi, o Cardinali, possano portare sopra gli Abiti esteriori, e precisamente sopra la Mozzetta, la Croce Ottogona di tela biancha, come Abito della loro Religione.

Dilecto Filio Nostro Joachimo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Card. Portocarrero nuncupato

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

SOno in circa due anni e mezzo, che ci rappresentaste, esser voi Cavaliere di Malta Professo, e Grancroce, aver poscia presi gli Ordini Sacri, esser Prelato, e Patriarca Antiocheno, fatto dalla Santa Memoria di Clemente XII. nostro Predecessore, e credere di poter portare la Croce ottogona di tela, propria de' Cavalieri di Malta, non nella Mantelletta, come facevate, che resta coperta dalla Mozzetta, ma nella Mozzetta stessa, che fu ai Patriarchi conceduta dalla Santa Memoria di Benedetto XIII., acciò la Croce fosse visibile a tutti; chiedendoci il nostro sentimento, unitamente colla licenza di farlo, giacchè erano passati alcuni anni dopo il Patriarcato, che avevate portata la Croce ottogona nella Mantelletta: e se ben vi ricorderete, non vi dammo veruna risposta, avendo preso tempo per veder la Materia.

Questione ed istanza proposta da Monsig. Portocarrero allora Patriarcha d' Antiochia.

§. 1. Non ci scordammo di veder la materia, e sin d'allora la vostra petizione ci parve giusta, e doverosa: essendo voi Cavaliere di Malta Professo, e per conseguenza vero Religioso, e Frate; essendo i Monaci, ed i Frati obbligati a portare visibilmente l' Abito della sua Religione, ancor quando sono Vescovi; ed essendo la Croce ottogona visibile di tela bianca, come voi intendevate portare nella Mozzetta, il vero Abito de' Frati Professi di Malta.

§. 2. Che essendo voi Cavaliere di Malta Professo, foste, e siate vero Religioso, e Frate, non ci parve di poterne ragionevolmente dubitare; avendo voi fatti nella Professione i tre solenni Voti, di Castità, Povertà, ed Obbedienza; ed essendo questa la vera, e comune opinione degli Autori, e de' Tribunali anche di Roma, come può vedersi nell' *Escanno in Propugnacalo Jerosolymitano disquisit. 6. cap.* nulla giovando il dubbio da alcuni proposto, non poter essere vero Religioso, e Frate chi ha per istituto il maneggiare l' Armi, e combattere, essendo chiara la Dottrina *di S. Tommaso 2. 2. qu. 188. art. 3.*, che non ripugna allo stato di vera Religione l' istituto di combattere per la difesa del Culto Divino, della pubblica salute, e de' Poveri, ed Oppressi, che è per appunto l' Istituto di Malta, come ben sapete, e come ancor Noi abbiamo accennato *nella nostra Opera de Canonizat. Sanctorum al lib. 3. cap. 36. num. 16.* Opera, che volentieri nominiamo a voi perchè sappiamo, che volontieri la leggete.

I Cavalieri di Malta sono veri Religiosi, e Frati.

Monachi & Fratres ad Episcopatum evecti Habitum sui Ordinis visibiliter deferre tenentur.

§. 3. Quod autem Monachi, atque ii, qui Fratres appellantur, etiam quum ad Episcopatum evecti sunt, propriæ Religionis habitum palam deferre teneantur, id extra controversiam omnino est, ex quo ita decrevit Concilium Generale Lateranense sub Innocentio III. *Canone* 16. relato *in Cap. Clerici officia*, *de vita & honest. Clericor.* Quam in rem cum Nos alias plures collegimus & adduximus *in citato Opere nostro de Canonizat. Sanctor. lib. 3. cap. 35. num. 11. & seqq.* tum vero hac occasione alia quædam vidimus, quæ utiliter legi possunt apud *P. Mabillon. in Præfatione secunda ad sæculum quartum cap. 7.* ubi ostendit hanc disciplinam jam usque a quinto sæculo obtinuisse. Soli autem Clerici Regulares, & Canonici Regulares, ad Episcopatum promoti, Vestes induunt iis omnino similes, quibus utuntur alii Episcopi e Clero sæculari assumpti, & illi quidem, propterea quod eorum Ordinum habitus idem revera est cum habitu Presbyterorum sæcularium; hi autem, quia peculiare Privilegium hac de re habent, a Prædecessore nostro Leone Papa X. sibi concessum, habita ratione Rocchetti, cujus usum habent, quodque indumentum est Clericorum Sæcularium, quemadmodum expressum legitur in dicti Pontificis *Constit.* 34. *in Bullario Romano*, quam Collectores tam Bullarii Canonicorum Lateranensium, quam alterius Canonicorum SS. Salvatoris, referre non omiserunt.

Habitus Militiæ Jerosolymitanæ est Crux octogona ex tela alba.

§. 4. Quod denique Crux octogona visibilis ex albo linteo, verus sit Habitus Equitum, & Fratrum Professorum Jerosolymitanæ Militiæ, id satis exploratum est tibi, qui Ordinis tui leges, & instituta plane calles. Verum ut intelligas, nos quoque hujusmodi materiam diligenter examinasse, noveris Nos etiam illorum opinionem, tamquam longe a vero aberrantem, rejicere, qui putant, parvam ex auro Crucem a pectore pendentem, Habitum esse Fratrum vestri Ordinis Professorum. Sane Raymundus de Podio, qui primus Jerosolymitanæ Militiæ Magister numeratur, voluit ab Equitibus suis nigri coloris vestem seu Pallium gestari, cui alba Crux e tela superius assuta esset. Sed quum id Equitibus militaturis parum aptum re ipsa inventum fuisset, eorum Habitus deinde redactus fuit ad crucem octogonam, in octo nimirum apices desinentem, facta ipsis libertate de cætero communibus vestibus, decentibus tamen, & a sæculi pompa alienis, utendi. Quoniam vero procedentibus temporibus albæ linteæ Crucis usus ab aliquibus relictus fuerat, ejusque loco antea Crux candido encausto obducta pectori appensa deferebatur; hujusce Crucis usus a Magno Militiæ Magistro Senglæo nuncupato Equitibus vetitus fuit. Quantumvis autem prohibitio hæc usu recepta non fuerit, id tamen satis est ad ostendendum, non auream illam Crucem, sed aliam ex albo linteo confectam, verum esse Habitum Equitum Professorum Jerosolymitanæ Militiæ. Quam in rem non tantum consulendum nobis esse duximus Compendium Alphabeticum Statutorum vestri Ordinis *in verbo*, *Habitus*; verum etiam ipsum textum Statutorum ibi citatum: ac præterea vestrum Michaelem *in suis manuscriptis*, *verbo*: *Crux aurea*, & *verbo*: *Habitus*, nec non auctorem Instructionum de præcipuis Officiis Equitum Jerosolymitanorum, quæ ex Gallico idiomate in Italicum conversæ habentur, *Cap. undecimo*.

Non incongruum erit, eam Episcopalibus Vestibus additam conspici.

§. 5. Nihil autem ea nos cogitatio movit, quod in posterum futurum esset, ut complures Episcopi Militarium Ordinum insignia gestare conspicerentur: Etenim, si de Equitibus in Ordine Jerosolymitano Professis loquamur, præterquam quod nec multi sunt, nec multi probabiliter esse possunt, qui ex ejusmodi statu ad Episcopatum assumantur; si etiam plures essent, nil aliud hac in re eveniret, quam id quod sine ulla cujusquam admiratione accidit, quum non unus, sed plures Episcopi Monachorum Cassinensium habitum deferre conspiciuntur, propterea quod in eo Ordine Professi fuerunt; non unus, sed plures Episcopi, Fratrum Minorum, aut Prædicatorum Habitu induti procedunt, quoniam in illis antea Ordinibus Professionem emiserunt.

Idque in exemplum trahi non poterit pro aliis Ordinibus.

§. 6. Si vero de aliis aliorum Equestrium Ordinum Professoribus agatur, horum sane ratio valde discrepat a præsentis quæstionis subjecto. Sacri Canones, qui habitum Regularem ab aliquibus Episcopis deferendum statuunt, de Monachis loquuntur: Hæc disciplina deinde ad Mendicantium Ordinum Fratres extensa fuit, &

quam-

§. 3. Che poi i Monaci, ed i Frati siano obbligati a portare visibilmente l' Abito della sua Religione ancor quando sono Vescovi è proposizione, che non può controvertersi, venendo stabilita nel Concilio Generale Lateranense sotto Innocenzo III. *nel Can.* 16. riferito *nel cap. Clerici officia, de vita & honestate Clericorum*. Sopra questo assunto si può vedere quanto da Noi è stato unito, e portato *nella nostra citata Opera de Canonizatione Sanctorum al lib.* 35. *num.* 11. *e seqq.*, potendo anche vedersi ciò, che nella presente occasione è stato veduto da Noi, appresso il Padre Mabillon *nella Prefazione seconda al Secolo quarto cap.* 7., ove dimostra, che quella disciplina era già introdotta nel Secolo quinto. Ed i soli Chierici Regolari, e Canonici Regolari, sono quelli, che fatti Vescovi, vestono l' Abito de' Vescovi levati dal Clero Secolare: i primi, perchè il loro Abito è lo stesso, che quello de' Preti Secolari, ed i secondi per un particolar privilegio ad essi accordato dal Pontefice Leone X. appoggiato all' uso del Rocchetto, indumento proprio de' Chierici Secolari, e che dai Canonici Regolari si porta, come può vedersi *nella sua Costituzione* 34. *nel Bollario Romano*, riferita ancora nei due Bollar. de' Canonici Lateranensi, e de' Canonici della Congregazione del Santissimo Salvatore.

I Monaci Frati divenuti Vescovi debbono portare visibilmente l' Abito del loro Ordine.

§. 4. Che finalmente la Croce ottogona visibile di tela bianca sia il vero Abito de' Cavalieri, e Frati Professi di Malta, non è certamente proposizione ignota a voi, che tanto ben sapete le Costituzioni del vostro Ordine. Ma, acciò conosciate, che ancor Noi abbiamo veduta con diligenza la materia, diremo, esser un grand' equivoco di quelli, che pensano, esser la Crocetta d' oro, pendente al petto, l' Abito de' Professi di Malta. Raimondo di Podio, che fu il primo Granmastro di Malta, ordinò, che i suoi Cavalieri fossero tenuti a portar una Veste, o sia Manto, di color nero, colla Croce bianca di tela: e non essendo poi praticabile la Veste nera, dovendo i Cavalieri militare, l' Abito della Religione fu fissato nella Croce bianca ottogona, cioè d'otto punte, colla libertà di andare nel rimanente vestiti, come vestono gli altri, ma senza pompa, e colla dovuta decenza. E perchè da tal' uno erasi lasciata la Croce di tela bianca, e solamente portavasi pendente dal Petto la Croce d' oro smaltata di bianco, il Granmastro la Sengle proibì l' uso di questa Croce: il che benchè dipoi non fosse posto in pratica, basta però per porre in chiaro, che non è la Croce d' oro, ma la Croce ottogona di tela bianca, l' Abito vero de' Professi di Malta. E sopra questo punto non solamente abbiamo veduto il Compendio Alfabetico degli Statuti della Religione *alla parola*: *Abito*, ma i Testi degli Statuti ivi allegati, ed il vostro Michalef *ne' suoi Manoscritti alla parola*: *Crux aurea*, *ed alla parola*: *Habitus*, e l' Autore delle Istruzioni sopra gli obblighi più principali de' Cavalieri di Malta, tradotte dall' idioma Francese nell' Italiano, *al cap.* 12.

L' Abito dell' Ordine Gerosolimitano è la Croce ottangola di tela bianca.

§. 5. Nè punto, nè poco ci fece breccia la riflessione, che molti Vescovi in avvenire si sarebbero veduti colle divise degli Ordini Militari. Imperocchè o si parla de' Professi di Malta; ed oltrecchè non sono molti i Vescovi, nè tampoco è verisimile, che possano essi esser molti, che prima siano stati Professi di Malta; se anche fossero molti, succederebbe quello stesso, che succede, e non fa veruna ammirazione, quando si veggono, non uno, ma più Vescovi coll' Abito de' Monaci Cassinensi, perchè han fatta Professione in quell' Ordine, non uno, ma più Vescovi coll' Abito Francescano, e Domenicano, per essere stati Professi negli Ordini predetti.

Non sarà inconveniente, che quella si veda sopra gli Abiti Vescovili.

§. 6. O si tratta poi degli altri Professi negli altri Ordini Militari; e parlando di questi, non è certamente il caso paragonabile col nostro. Parlano i Canoni de' Monaci, e gli astringono a portar l' Abito Regolare, benchè Vescovi. Questa disciplina si è poi estesa dai Monaci ai Frati; e benchè fra i Francescani vi fosse,

Nè l'esempio potrà valere per gli altri Ordini Militari.

bus Militaribus.

quamvis inter Fratres Minores nonnemo fuerit, qui eam consulto evertere studuerit, vicit tamen sanior pars Canonicis Statutis adhærens, ut videre est apud *Thomassinum de Beneficiis part.* 3. *lib.* 2. *cap.* 50. *n.* 6., quum nempe nimis evidens visum fuerit, nullo intercedente discrimine quod pertinet ad Vota substantialia, inter Monachorum & Fratrum Professionem, eamdem Canonis Legem ad omnes Professos, sive Monachos, sive Fratres, æque pertinere. His positis, conferantur jam Equites in Ordine Jerosolymitano Professi cum aliorum Equestrium Ordinum Professoribus; ac videatur, utrum illorum magis quam istorum Professio, quod pertinet ad Vota substantialia, ad Monachorum & Fratrum Professionem accedat. Illi quidem, ut supra dictum est, veri nominis Religiosi stricto jure habentur; aliorum autem Equestrium Ordinum Professores ab aliquibus Religiosi vocantur, ab aliis nequaquam; quique etiam illos Religiosos appellant, non astricto jure loqui se profitentur. Solemne Castitatis Votum, quod Jerosolymitani emittunt, plenum est & absolutum; adeo ut, quemadmodum per alias Professiones, quæ a Monachis & Fratribus fiunt, dissolvitur Matrimonium ratum & non consummatum, irritatur vero illud, quod quis post Professionem contrahere præsumat; eodem plane jure censeatur Professio Ordinis Jerosolymitani. At non idem obtinet, ubi agitur de Professionibus in aliis Ordinibus Militaribus emissis, ubi nempe Votum Castitatis non absolutum est; sed ad Castitatem Conjugalem ut plurimum, aut ad prohibitionem alterarum nuptiarum redigitur, uti apposite ratiocinando observant Mendus *de Ordinibus Militaribus disquisit.* 5. *quæst.* 3. *num.* 17. Pontius *de Matrim. lib.* 9. *cap.* 7. Cardinalis de Laurea *tom.* 3. *in* 4. *lib. Sentent. disput.* 16. *art.* 13. *num.* 292. *& seqq.* Clericatus *de Sacram. Matrim. decis.* 13. *num.* 17. Hinc porro est, quod data Jerosolymitanis Equitibus Professis facultate, quæ nunc ipsis tribuitur; non inde quis recte colligeret, pari ratione agendum esse cum aliorum Equestrium Ordinum Professoribus; & sicuti nunc illis permittitur, ut ad Episcopatum promoti Crucem octogonam ex alba tela conspicuam deferant, ita deinceps aliis aliarum Militiarum Equitibus Professis permitti debere, ut proprias eorum Ordinum Cruces, seu insignia, visibiliter gestare valeant. Hoc vero illud esset, quod absurdi speciem, illorum sententia, præseferret.

Cur dilatum primo responsum nunc denique reddatur.

§. 7. Nunc autem a Nobis exquirere videris, cur, postquam quæstionis ante propositæ rationes omnes satis expendimus, non statim responsum nostrum tibi reddiderimus, adjecta facultate gestandi linteam Crucem octogonam, assutam Mozzettæ, qua tunc, uti Patriarcha, utebaris. Nos autem ingenue fatebimur, ideo tunc temporis rem distulisse, quia in animo habentes Te inter hujus S. R. E. Cardinales in proxima Promotione cooptare, nihil necesse reputavimus eam tibi facultatem impertiri, qua nonnisi paucis mensibus usurus fuisses. Si autem ulterius requiras, cur, elapso jam biennio, ex quo in Cardinalium Collegium adscitus es, usque adhuc mentem nostram tibi non aperuerimus super eo, an liceat, nec ne, Crucem octogonam albi coloris Cardinalitiæ Mozzettæ superimponere, quoniam una est hujusmodi indumenti ratio, sive a Patriarchis, sive a Cardinalibus deferatur, Nos etiam exsequendo respondebimus, silentii nostri culpam adscribendam esse modestiæ tuæ: qui licet toto hoc tempore frequentes ad Nos aditus habueris, de hac re nunquam Nos appellasti, dum Nobis interea multis arduisque negotiis occupatam oppressamque mentem gerentibus, vetus instantia tua memoria exciderat. Neque vero hanc iterum per nos ad examen revocari, ac definiri forsan contigisset, nisi duæ res intervenissent, quas Tibi jam exponemus.

I. Episcopus Melitensis candidam Crucem Episcopalibus Vestibus exterius assutam, etiam Romæ defert.

§. 8. Harum prima est, quod præteritis mensibus Venerabilis Frater Episcopus Melitensis Romam advenit, qui pluries ad audientiam nostram se contulit, aliam octogonam Crucem, non quidem Mozzettæ, quemadmodum Melitæ ab ipso factitari novimus, (nec enim Episcopis, præterquam Patriarchis, licitum est in Urbe Mozzettam induere), sed Mantellettæ patenter assutam deferens. Episcopus autem Melitensis, ut nosti, Religiosus Professus est Militiæ Jerosolymitanæ: cumque ab ordine & statu Fratris Cappellani, ut vocant, ad Melitensem Episcopatum assumitur, gradum & qualitatem Procerum Magnæ Crucis in Religionibus obtinet. Neque vero hic, de quo agimus, primus est Melitensium Episcoporum, qui Romam

fosse, che si era presa la briga di volerla guastare, prevalse però il partito più sano, favorevole all'osservanza de' Canoni, come può vedersi nel *Tomassino de' Beneficiis par. 3. lib. 2. cap. 50. numer. 6.*, essendo troppo viva la ragione, che essendo uguale quanto i Voti sostanziali la Professione de' secondi a quella de' primi, doveva in tutti i Professi, o siano Monaci, o siano Frati, aver luogo la stessa Canonica disposizione. Ciò premesso, si faccia un poco il paragone fra i Professi di Malta, ed i Professi degli altri Ordini Militari, e si vegga, se rispetto ai Voti sostanziali, più si accosti la Professione di Malta, di quella degli altri Ordini Militari, alla Professione de' Monaci, e de' Frati. I Professi di Malta sono in tutto rigore veri Religiosi, come di sopra si è detto: I Professi degli altri Ordini Militari da alcuni si dicono Religiosi, da altri nò: E chi li chiama Religiosi, non intende il parlare rigorosamente. Il Voto solenne di Castità, che si fa dai Professi di Malta, è Voto compito, ed assoluto; in tal maniera, che siccome per le altre Professioni, che si fanno dai Monaci, e Frati, si scioglie il Matrimonio rato e non consumato, ed il Matrimonio è nullo, se si fa dopo la Professione; lo stesso per appunto si ammette nella Professione di Malta: il che poi non si ammette nelle Professioni che si fanno negli altri Ordini Militari, nelle quali Professioni il Voto di Castità non è assoluto, ma ristretto per lo più o alla sola Castità conjugale, o al non passare alle seconde nozze: come molto bene vanno discorrendo il Mendo *de Ordinibus Militaribus disquisit. 5. quæst. 3. num. 17.* il Ponzio *de Matrim. lib. 9. cap. 7.* il Cardinal di Lauria *tom. 3. in 4. lib. Senten. disput. 16. art. 13. num. 291. e seqq.* il Clericato *de Sacramento Matrimonii decis. 13. n. 17.* Quali cose danno a divedere, che dandosi a' Professi di Malta quello, che ora se gli dà, da ciò ragionevolmente non si può inferire, che lo stesso ancora debba farsi rispetto a' Professi degli altri Ordini Militari; e che ora ammettendosi, che da' Professi di Malta fatti Vescovi si porti visibilmente la Croce di tela colle otto punte, debba poscia ancora ammettersi ne' Professi degli altri Ordini Militari, fatti Vescovi, il portare visibilmente la Croce, o sia l'Insegna del loro Ordine; il che poi si dice, che porterebbe disordine.

§. 7. Ora ci sembra chiedersi da voi a Noi, quale fosse la cagione, per cui dopo avere noi veduta la materia, che ci avevate proposta, non dessimo la risposta, unitamente colla nostra licenza di poter portarsi da Voi la Croce ottogona di tela nella Mozzetta, che portavate come Patriarca: e Noi candidamente vi diremo, non aver ciò fatto allora, perchè avevamo in testa di crearvi Cardinale nella nostra prima Promozione, che era imminente, nè ci pareva ben fatto il darvi una licenza, che sapevamo non dover durare, che pochi mesi. E se mai vi venisse in capo di domandare, perchè, essendo già passati due anni da che siete Cardinale, non vi abbiamo insino ad ora notificata la nostra mente sopra la Croce bianca ottogona, da portarsi, o non portarsi sopra la Mozzetta Cardinalizia, correndo la stessa ragione fra la Mozzetta di Patriarca, e la Mozzetta di Cardinale; soggiugneremo, doversi incolpare la vostra modestia, che, non ostanti le frequenti udienze, che vi abbiamo dato, non ci avete mai riparlato di quest' affare, che poi anche ci era uscito di mente, avendola pur troppo aggravata, ed oppressa da molti, e spinosi negozj: Nè forse mai più sarebbe da Noi stato riesaminato, e risoluto, se non fossero accadute due circostanze, che or ora vi esporremo. Motivi di differire la risposta, e di darla presentemente.

§. 8. La prima è stata l'esser venuto in Roma ne' mesi passati Monsignor Vescovo di Malta, che è comparso alla nostra udienza più volte colla Croce visibile ottogona nella Mantelletta, e non già nella Mozzetta, come sappiamo, che la porta in Malta, non essendo permesso a' Vescovi, eccettuati i Patriarchi, il portare in Roma la Mozzetta. Il Vescovo di Malta, come ben sapete, è Religioso professo, e quando dallo stato, e grado di Frate Cappellano è assunto al Vescovado, ottiene nella Religione la qualificazione di Grancroce. Non è il presente Vescovo di Malta il primo, che sia venuto in Roma, e che sia comparso nell' accennata divisa. Ne abbiamo, quando eravamo *in minoribus*, veduti altri in Roma colla I. Il Vescovo di Malta porta la Croce dell' Ordine sopra gli Abiti Vescovili, anche in Roma.

mam advenerit, quique ea ratione, eoque habitu se conspiciendum præbuerit. Alios Nos ipsi, dum in minoribus versabamur, in Urbe vidimus, octogonam Crucem deferentes, non secus ac præsens Episcopus defert. Et quidem memoria retinemus, a bon. mem. Præsule Gambaruccio Pontificiarum Cæremoniarum Præfecto tunc existente, in controversiam revocatum fuisse, an Episcopo Melitæ, qui tunc Romam advenerat, permittenda esset hujusmodi Crucis delatio; quam quidem illi competere putabat in Insula Melitæ, sed non item in Urbe: Sed quum eidem expositum fuisset, primo, ita semper anteactis temporibus fieri consuevisse, deinde Melitenses Episcopos omnes, Ordinis Jerosolymitani Professos esse, ideoque propriæ Religionis Habitum per eosdem, licet Episcopos, deferri oportere, denique Habitum Fratrum Professorum S. Joannis, ipsam esse albam octogonam Crucem; meminimus eum ab objecto destitisse, remque integram in suo statu reliquisse; liberam scilicet Melitensi Episcopo facultatem sinendo, ut Jerosolymitani Ordinis Crucem Romæ conspicuam gestaret.

Rubrica Cæremonialis Episcoporum ad terminos inveteratæ consuetudinis reducitur.

§. 9. Quamvis autem in Cæremoniali Episcoporum *lib.* 1. *cap.* 1. habeatur, quod Presbyteri S. Spiritus, ac Militiarum S. Joannis, S. Jacobi, aliarumque, ad Episcopatum promoti, *sui Ordinis insignia in vestibus non deferunt, sed ejusdem Ordinis Crucem ad collum intus pendentem*; magis tamen valere debere censuit antiquam præcedentem consuetudinem, quæ Melitensibus Episcopis favebat, quæque etiam post Cæremonialis editionem continuata fuerit. Accedit etiam, quod relata Cæremonialis Lex ei forsan opinioni innixa fuit, quæ apud complures obtinebat, videlicet auream Crucem encausto obductam a collo pendentem, Professorum Equitum S. Joannis Habitum esse; quod tamen a vero alienum est; quum sola octogona Crux ex alba tela, sicut ante diximus, Religiosum Habitum prædictorum Equitum revera constituat.

Episcopus Meliten. Crucem ideo vestibus assuit, quia Ordinis Jerosol. Profess.

§. 10. Itaque Melitensis Episcopus Crucem octogonam Mozzettæ adsutam Melitæ gerit, ubi Mozzettæ delatio ipsi competit: In Urbe vero, ubi Mozzettæ usum non habet, Talarem Vestem, & Mantellettam eadem Cruce distinctas visibiliter defert. Neque vero id agit, tamquam Episcopus Melitensis; alioquin Crucem deponere deberet, quoties ipsum ad aliam Ecclesiam transferri contingeret; eodem plane modo, quo Archiepiscopus ad Episcopalem Ecclesiam translatus, Pallium, quo antea tamquam Archiepiscopus utebatur, dimittere debet, juxta legem Textus *in Cap. ad supplicationem, de renunciat*. Porro Episcopus quondam Melitensis, Molina nuncupatus, anno 1681. ad Leridensem Ecclesiam translatus fuit, ut habetur *in Tom.* 2. *Siciliæ sacræ, Panormi impressæ anno* 1733. *pag.* 920. eumque constat in Episcopatu Leridensi octogonam Crucem semper gestasse; ideoque dici nequit Episcopum Melitensem ab ipso Melitensi Episcopatu id habere, ut Crucem octogonam deferat. Eam igitur idcirco defert, quia Ordinis Jerosolymitani Professus est; cumque talis etiam perseveret, quantumvis a Melitensi Episcopatu ad aliam Ecclesiam transferatur, hinc est, quod Crucem in alterius etiam Ecclesiæ regimine defert. Ejusmodi vero Crucem Melitæ quidem supra Mozzettam, Romæ autem supra Mantellettam patenter deferens, Canonicam legem adimplet, qua, licet Episcopus, jubetur Habitum Professorum Religiosi Instituti sui visibiliter gestare. Tu itaque, Dilecte Fili noster, quum ejusdem Ordinis Eques Professus existas, Habitum Professorum proprium, licet inter Cardinales S. R. E. cooptatus, deferre debes, octogonam scilicet Crucem supra Mozzettam, cujus usu & in Urbe & extra illam potiris; nec enim dignitas Cardinalatus ab hac obligatione te eximit, quemadmodum nec alios Cardinales ex Ordinibus Monasticis aut Mendicantibus assumptos a delatione habitus eorum Ordinis non absolvit; quod alias a Nobis ostensum est *in citato Opere de Canoniz. dicto l.* 3. *c.* 35. *num.* 11.

Monasticorum & Mendicantium Ordinum habitus proprio colore distinguitur.

§. 11. Si quis autem aliquid objiciendum censeret, ex eo desumptum, quod Cardinales in Ordinibus Monasticis aut Mendicantibus olim Professi Vestibus utuntur illius coloris, cujus est habitus proprii cujusque Ordinis; quod contra fit a te, qui purpureis vestibus perinde uteris, ac alii e Clerico Sæculari Cardinales; solida quidem responsio in promptu esset: certa nimirum lege præscriptum esse, ut habitus Monachorum & Fratrum ex eo panno fiat, ejusque coloris sit, qui ab omnibus

con-

colla Croce ottogona, che portavano, come ora porta il presente Vescovo di Malta. Ci ricordiamo, che dalla buona memoria di Monsig. Gambarucci primo Maestro Pontificio delle Ceremonie fu eccitata una difficoltà, se poteva permettersi al Vescovo di Malta, che allora era venuto a Roma, il portare visibilmente la detta Croce; avendo esso creduto, che il portarla gli convenisse in Malta, ma non in Roma: E ci ricordiamo altresì, che essendosi ad esso rappresentato, primo, che così si era sempre praticato per lo passato, secondo, che essendo ogni Vescovo di Malta Professo, doveva, anche essendo Vescovo, portar l'Abito della sua Religione, terzo, che la Croce ottogona era l'Abito de' Professi della Religione il Malta; esso ritirossi dall'opposizione, e lasciò l'affare ne' termini, ne' quali era stato per l'addietro, che vuol dire, lasciando al Vescovo di Malta il portare in Roma visibilmente la Croce.

§. 9. Ancorchè nel Ceremoniale de' Vescovi *al lib. 1. cap. 1.* dicasi, che i Preti di San Spirito, e delle Milizie di San Giovanni, San Giacomo, ed altre, fatti Vescovi, *sui Ordinis insignia in vestibus non deferunt, sed ejusdem Ordinis Crucem ad collum intus pendentem*: Si è non perciò considerato, che doveva prevalere l'antica precedente consuetudine favorevole ai Vescovi di Malta, e continuata ancora dopo l'edizione del Ceremoniale: al che forse poteva ancora aggiungersi, essersi appoggiato lo stabilito nel Ceremoniale all'opinione, che fra molti correva, che la Croce di smalto pendente dal collo, fosse l'Abito de' Professi di Malta, il che non sussiste: essendo la Croce ottogona di tela bianca, come già di sopra si è detto, l'Abito solo, e proprio de' detti Professi. Si modera una Rubrica del Cerimoniale de' Vescovi.

§. 10. Porta dunque il Vescovo di Malta la Croce ottogona visibile nella Mozzetta in Malta, ove ha l'uso della Mozzetta. Porta lo stesso Vescovo in Roma la Croce ottogona visibile, non già nella Mozzetta, non avendone l'uso in Roma, ma nella Veste, e nella Mantelletta. Non porta il Vescovo questa Croce come Vescovo di Malta, perchè se la portasse come tale, la dovrebbe lasciare, quando è trasferito ad un'altra Chiesa: in quella guisa appunto, che l'Arcivescovo, che come tale porta il Pallio, lo dimette, quando è trasferito ad una Chiesa Vescovile, come viene stabilito *nel Cap. ad supplicationem, de renunciatione*. Passò Monsignor Molina dal Vescovado di Malta a quello di Lerida *l'anno* 1681. come si vede *nel Tom. 2. della Sicilia Sacra* della Stampa di Palermo del 1733. *alla p.* 920. e sapendosi di certo, che nel Vescovado di Lerida sempre portò la Croce ottogona, da ciò chiaramente si deduce, che la Croce ottogona, non si porta dal Vescovo di Malta, come Vescovo di Malta. Porta il Vescovo di Malta la Croce come Professo dell'Ordine di Malta; e restando Professo ancorchè dal Vescovado di Malta passi ad un altro Vescovado, da ciò deriva, che anche nell'altro Vescovado porta la Croce. Porta il Vescovo di Malta in Malta la Croce ottogona nella Mozzetta, ed in Roma la porta visibile nella Mantelletta, ed in questo modo adempie l'obbligo, che gli corre, di portare benchè Vescovo l'Abito de' Professi della sua Religione. Voi siete ugualmente Professo di Malta, e voi benchè Cardinale siete obbligato a portar l'Abito de' Professi, e per conseguenza la Croce ottogona nella Mozzetta, che potete portare in Roma, e fuori di Roma, non esentandovi la dignità di Cardinale dal portarla; portandosi dai Cardinali Monaci, e Frati, colla dignità di Cardinale, l'Abito del loro Istituto, conforme anche da Noi fu dimostrato *nel luogo sopraccitato nella nostra Opera de Canonizatione al lib. 3. cap. 35 num. 11.* Il Vescovo di Malta desume dalla sua Professione il jus di portar la Croce sopra gli Abiti Vescovili.

§. 11. E quando mai da taluno si dicesse, che dai Cardinali Monaci, e Frati si porta l'Abito del colore dell'Abito del loro Istituto, il che non si fa da Voi, che vestite di rosso, come vestono i Cardinali del Clero Secolare, non mancherebbe una soda risposta: e sarebbe, che l'Abito de' Monaci, e Frati è determinato e stabilito in quella saja, in quel colore, che da ognuno si vede; ma l'Abito de' Professi di Malta unicamente consiste nella Croce ottogona, essendo già stato levato L'Abito degli Ordini Monastici e Mendicanti si distingue anche nel colore.

conspicitur. At vero Professorum Ordinis Jerosolymitani habitus in octogona Cruce unice consistit; sublata nimirum veteri obligatione deferendi Togam nigri coloris, eaque recepta lege, ut unusquisque Professus pro status sui conditione indutus incedat, modo Crucem octogonam, ad quam Professorum habitus redactus est, continenter gerat.

II Preces Religionis nomine Pontifici oblatæ.

§. 12. Atque hæc de prima circumstantia Nos impellente dicta sint. Altera est, quod ultima vice, qua Dilectus Filius Jerosolymitanæ Militiæ vestræ Orator ad audientiam nostram accessit, ejusdem Militiæ universæ nomine, demissas Nobis de hoc ipso obtulit preces; ac præter ea, quæ verbo exposuit, supplicem quoque Libellum scripto exaratum in eamdem sententiam Nobis reliquit.

Pontificis studium erga Ordinem Jerosolymit. & exempla, quæ petitioni annuendum suadent.

§. 13. Et Nos quidem, ut Tibi optime perspectum est, benevolentia ac studio erga inclytum Ordinem vestrum, nemini Prædecessorum nostrorum concedimus; ac Jerosolymitanam Militiam tamquam validissimum Christianæ Reipublicæ propugnaculum, atque firmissimum tutissimumque communis salutis præsidium merito reputamus. Sed seposito parumper benevolentiæ nostræ affectu, id Nobis examinandum suscepimus, an ad intrinsecas rationes superius explicatas, extrinsecæ præterea adjungi possent, cujusmodi ab exemplis & factis desumi consueverunt.

Card. de Aubusson M. Militiæ Magister Crucem vestibus Cardinalitiis superimpositam detulit.

§. 14. Petrus de Aubusson Jerosolymitanæ Militiæ Magnus Magister *anno* 1484. a Prædecessore nostro Innocentio Papa VIII. inter S. R. E. Cardinales cooptatus, supremum Ordinis Magisterium una cum Cardinalatu retinuit, nec unquam Romam accessit, ad Rhodum Insulam a Turcarum insidiis & impetu defendendam semper intentus. Hic anno 1503. e vita migravit, ejusque laudabilia gesta legi possunt, tum apud Episcopum de Attichy, in ejus opere inscripto: *Flores Historiæ Cardinalium tom.* 2. *pag.* 416. *num.* 38. tum apud Ciacconium *tom.* 3. *pag.* 134. *& seqq.* Porro hic Crucem octogonam in Mozzetta gestavit, ut ex sequentibus patebit.

Idem factitarum fuit a M. Mag. de Verdala S. R. E. Cardinali.

§. 15. Romæ mortuus est Levesquius de la Cassiere ejusdem Ordinis Magnus Magister; cumque Summus Pontifex Gregorius XIII. tres ad hujusmodi Magisterium nominasset, ex his Hugo Verdala in demortui locum subrogatus est. Hic deinde ab alio Prædecessore nostro Sixto Papa V. anno 1587. Romam evocatus, ibidem ad Cardinalatum evectus, aliquo tempore elapso, Melitam reversus est, Magni Magistri munus cum Cardinalatus dignitate simul retinens, & anno 1595. e vita decessit. Ephemerides, seu Diaria Pauli Alaleonii Pontificii Cæremoniarum Magistri, *tom.* 1. *part.* 2. *pag.* 502. ritum exhibent, quo Biretum Cardinalitium eidem Verdalæ, aliisque simul cum ipso promotis, a Pontifice traditum fuit; ubi ad rem nostram infrascripta verba leguntur: *Magnus Magister venit ad Consistorium, ad accipiendum Biretum rubrum cum veste nigra indutus*, *quam vocant* la veste de Ponta, *quem habitum portant præcipue quando se communicant*, *& cum Bireto Presbyterali nigro, & corona; & habito Bireto rubro, in Cameris Cardinalium, portans Crucem albam magnum, juxta Ordinem suæ Religionis, supra Mozzettam ante pectus tantum*. Id autem aliquibus admirationi fuisse oportet; cum a Cardinalibus contenderetur, nullius Ordinis insignia supra Purpuram eorum Collegii propriam gestari posse, adeoque prædictam Crucem a Verdala dimittendam esse; re in deliberationem & controversiam adducta, Jacobus Bosius tunc Jerosolymitani Ordinis negotiis gerendis Romæ præpositus, veterem tabulam circumferendo, in qua picta erat imago supradicti Cardinalis de Aubusson, alba Cruce supra purpuream Mozzettam impressa; effecit, ut Cardinalium Collegium acquiesceret; & Cardinalis Verdala Crucem octogonam in Mozzetta semper retinuit. Rem totam, ut a Nobis exposita est, latius recenset Eques a Puteo in sua Historia Ordinis Jerosolymitani, *part.* 1. *lib.* 6. *pag.* 301. Idemque ex his, quæ mox subjiciemus, plenius etiam comprobatur.

Numisma Cardinalis de Verdala Crucem exhibet in pectore patentem.

§. 16. Magno huic Magistro Verdalæ multi adversarii, atque obtrectatores fuerunt; quorum fortasse accusationibus Pontifex permotus, opportunum judicavit, explorandæ veritatis gratia, eumdem Romam accersere. Ut autem deinceps victoriam de malevolis a se reportatam significaret, acutum illi & lepidum dictum in familiari sermone solemne erat, quo cum Ferdinando Ozes Magistro Rationali de criminibus sibi impictis agens, usus fuisse narratur; se nimirum multis coloribus ab

Ad-

vato l'antico obbligo di portare la Toga nera, come di ſopra ſi è detto, ed eſſendoſi già fiſſato, che ogni Profeſſo veſta come porta il ſuo ſtato, purchè ſempre porti la Croce ottogona, alla quale è ridotto l'Abito proprio de' Profeſſi di Malta.

Il Iſtanza fatta in nome della Religione.

§. 12. Dopo avervi eſpoſta la prima circoſtanza, faremo paſſaggio alla ſeconda; ed è, che nell'ultima udienza data da Noi all'Ambaſciadore della voſtra Religione Geroſolimitana, da eſſo in nome della medeſima ci fu fatta premuroſa iſtanza per queſto ſteſſo negozio non meno in voce, che in carta, avendocene laſciato un Memoriale.

Affetto del Papa verſo di eſſa, ed eſempj, che perſuadono ad accordare quanto ſi chiede.

§. 13. Come bene ſiete informato, Noi non cediamo a veruno de' noſtri Predeceſſori nell'affetto verſo la noſtra inclita Religione; valutandola come un'antemurale fortiſſimo della Criſtianità, ed un fermiſſimo, e ſicuriſſimo propugnacolo della Criſtiana Repubblica. Ma, poſto per un poco da parte l'affetto, ci applicammo a vedere, ſe alle ragioni intrinſeche, già di ſopra dedotte, vi foſſe campo di aggiungere l'eſtrinſeche, che ſi ſogliono deſumere dai fatti, e dagli eſempj.

Il Cardin. d'Aubuſſon Gran Maeſtro portò la Croce ſopra gli Abiti Cardinalizj.

§. 14. Nell'*anno* 1484. Pietro de Aubuſſon Granmaeſtro di Rodi fu fatto Cardinale dal noſtro Predeceſſore Innocenzio VIII. e ritenne col Cardinalato il Granmagiſtero, nè mai venne a Roma, eſſendo ſtato ſempre intento a guardare l'Iſola di Rodi dai Turchi. Morì nel 1503. e le di lui glorioſe geſta ſi poſſono leggere nel Veſcovo d'Attichy nella ſua Opera intitolata -- *Flores Hiſtoriæ Cardinalium*, *al tom.* 2. *pag.* 416. *n.* 38. e nel Ciacconio *al tom.* 3. *pag.* 134. *e ſeqq.* Ed il Cardinale de Aubuſſon portò la Croce ottogona nella Mozzetta, come or'ora accenneremo.

Lo ſteſſo praticò il Gr. M. Verdala fatto Cardinale.

§. 15. Morì in Roma Leveſque de la Caſſiere Gran Maeſtro di Malta; ed avendo il Pontefice Gregorio XIII. nominati tre al Magiſtero, fra quali Ugone Verdala, eſſo fu il Gran maeſtro. Fu dipoi chiamato a Roma da Siſto V. *nel* 1587., che in Roma lo fece Cardinale, ove pure ſi trattenne qualche tempo; dopo il quale ritornò a Malta, avendo ritenuto col Cardinalato il Granmagiſtero, e morì *l'anno* 1595. Nei Diarj di Paolo Alaleone Maeſtro Pontificio delle Ceremonie *al tom.* 1. *part.* 2. *pag.* 382., ſi deſcrive la funzione della Berretta Cardinalizia data dal Papa ad eſſo, ed agli altri ſuoi Compagni nella Promozione, ed al propoſito noſtro così *nel luogo citato* ſi legge: *Magnus Magiſter venit ad Conſiſtorium ad accipiendum Biretum rubrum, cum veſte nigra indutus, quam vocant* la veſte de Ponta, *quem habitum portant præcipue quando ſe communicant, & cum Bireto Presbyterali nigro, & corona; & habito Bireto rubro, in Cameris Cardinalis de Montalto, relicta dicta veſte, induit ſe more Cardinalium, portans Crucem albam magnam, juxta Ordinem ſuæ Religionis, ſupra Mozzettam ante pectus tantum.* E' d'uopo, che ciò recaſſe qualche maraviglia, ed avendo i Cardinali preteſo, che non ſi poteſſe portare alcun'altra inſegna di Religione ſopra la Porpora Cardinalizia, e che però eſſo doveſſe levar la Croce, poſtoſi il punto in controverſia, ed avendo Giacomo Boſio, Agente in quel tempo della Religione di Malta in Roma, portato in giro un antico Ritratto del Cardinale de Aubuſſon colla Croce bianca ſu la Mozzetta roſſa, reſtò appagato il Sacro Collegio; ed il Cardinal Verdala proſeguì a portare la Croce ottogona ſopra la ſua Mozzetta: Il fatto è pienamente riferito nella Storia di Malta del Commendator del Pozzo *part.* 1. *lib.* 6. *par.* 31., e reſta altresì pienamente comprovato da quanto ſiegue.

Medaglia del Cardinale di Verdala con la Croce viſibile.

§. 16. Ebbe il Granmeſtro Verdala molti Emoli, per le rappreſentanze forſe de' quali fu dal Papa creduto bene farlo venire a Roma, per accertare la verità. Aveva eſſo un detto aſſai arguto, alluſivo alla vitoria ottenuta contro i Malevoli, e diſcorrendo con D. Ferrando Ozes Maeſtro razionale de' mali uffizj fatti contra di lui in Roma, diceva, che i ſuoi nemici l'avevano dipinto a Roma di molti colori, ma, ch'era ritornato a Malta roſſo. Fece in oltre incidere una Medaglia deſcrit-

Adversariis Romæ depictum, verumtamen purpureum Melitam rediisse. Insuper Numisma sibi cudi jussit, quod describit Ciacconius in ejus vita *Tom. 3. pag.* 185. in cujus antica parte ipsius imago erat adjecto nomine: FRATER HUGO DE LOUBENX VERDALA CARDINALIS, in adversa vero Neptunus exhibebatur currui insidens cum hac Epigraphe: COLLECTASQUE FUGAT NUBES, SOLEMQUE REDUCIT; quæ omnia ad superatos ab eo inimicorum conatus referuntur. Hoc Numisma, de quo Ciacconius agit, in manibus habuimus, & diligenter inspeximus; & quidem in postica parte, præter Neptunum Currui insidentem, Solem præterea vidimus, nubes ac procellas dissipantem: in anteriore autem, post verba a Ciacconio relata, sequentes siglas deprehendimus: M. M. PRINC. MEL. ET G. videlicet *Magnus Magister Princeps Melitæ & Gaudi*. Quod autem ad rem nostram præcipue pertinet, ejusdem Verdalæ imaginem observavimus, Cardinalitio habitu, & Magna Cruce octogona supra Mozzettam pectori insculpta; quod nec ipse fieri mandasset, nec toleratum fuisset, nisi eidem confirmatum fuisset jus ejusmodi Crucis supra Mozzettam deferendæ.

Prædicti Magistri Crucem ideo gestarunt, quia Equites Professi erant.

§. 17. Duobus hisce exemplis magnopere permoti sumus, ut tibi etiam, Dilecte Fili noster, licitum judicaremus in Mozzetta Crucem gestare, quemadmodum antiquiores duo Equites Professi ejusdem Jerosolymitanæ Militiæ gestarunt. Neque enim putamus, in casu, de quo agitur, discrimen ullum inter te, & illos rationabiliter constitui posse; eo quod tu quidem Eques Professus Magnæ Crucis, illi autem Equites Professi, & Magni ipsius Militiæ Magistri essent. Etenim octogona Crux peculiare non est Magni Magisterii insigne, sed, ut jam pluries dictum fuit, habitus est proprius Equitum Professorum. Quod intelligi facile poterit ab his etiam, qui Constitutiones vestras ignorant, si observent, præfatum Alaleonium, dum habitum describit, quo indutus erat Magnus Magister Verdala post acceptum Biretum Cardinalitium, Magnam Crucem designare, non tamquam supremi ipsius Magisterii propriam, sed *juxta Ordinem suæ Religionis*: Sacrum vero Cardinalium Collegium, quum ejusdem Crucis delationi supra Mozzettam se opponeret, ut etiam superius innuimus, eas potissimum leges in medium protulisse, quibus interdictum est, cujuscumque Ordinis insignia supra Purpuram Cardinalitiam apponere. Ita porto, quum san. mem. Prædecessor noster Benedictus Papa XIII. Cardinalem renunciasset Fr. Laurentium a S. Laurentio, qui Cardinalis Cozza nuncupatus est; quique tunc Minister Generalis erat Ordinis Minorum; cumque eodem tempore per suas Litteras in forma Brevis data *die* 19. *Decembris anni* 1726. statuisset, eumdem in Officio Ministri Generalis perseverare: *Decernentes munus Ministri Generalis hujusmodi, ob tuam ad Cardinalatus dignitatem Promotionem factam, ut præfertur, durante nostro, & dictæ Sedis beneplacito præfato, non cessare*; nemo fuit, qui illum, dum Cardinalis, & Minister Generalis simul fuit, idcirco S. Francisci Habitum retinuisse putaverit, quod supremum Ordinis Ministerium gereret; quum unicuique satis exploratum esset, hujusmodi Habitum ideo ab eo retineri, quia Frater erat expresse Professus Ordinis S. Francisci.

Pont. petitam facultatem indulget.

§. 18. Atque hæc sunt, quæ Nos, paucis horis ab assidua occupatione nostra subtractis, colligere potuimus, ut quæstioni a te jam pridem propositæ responsum redderemus; & consentanee petitam a te, & a Religione tua, facultatem concederemus, ut tu videlicet Magnam Crucem octogonam ex alba tela supra Mozzettam gestares; quod Tibi per præsentes præmittimus. Tibique, Dilecte Fili Noster, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 13. Oct. 1754.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 13. Octobris Pontificatus Nostri Anno Sexto.

NUM.

descritta dal Ciacconnio nella di lui vita *al t. 4. pag.* 185. nel dritto della quale dice che vi era il di lui ritratto col di lui nome FRATER HUGO DE LOUBENX VERDALA CARDINALIS, e nel rovescio un Nettunno assiso nel Carro col seguente motto; COLLECTASQUE FUGAT NUBES, SOLEMQUE REDUCIT. Cose tutte allusive alla vittoria ottenuta nelle sue persecuzioni. Noi abbiamo avuta nelle mani, e veduta la Medaglia, di cui parla il Ciacconio; e quanto al rovescio, vi abbiamo veduto il Nettuno assiso nel Carro, ma colla giunta di un Sole, che dissipa le nubi, e le procelle; ed in ordine all' altra parte della Medaglia, dopo le parole riferite dal Ciacconnio, vi abbiamo lette queste altre, M. M. PRINC. MEL. ET G. cioè Granmaestro di Malta, e del Gozo; e quello, che più importa al caso nostro, vi abbiamo veduto scolpito il di lui ritratto coll' Abito Cardinalizio, e la Grancroce ottogona nel Petto su la Mozzetta; il che certamente non si sarebbe fatto fare da lui, nè si sarebbe lasciato correre, se non fosse stato assicurato il punto di portare la Croce ottogona sopra la Mozzetta.

I due predetti Gr. Maestri portarono la Croce, per ragione della loro Professione.

§. 17. Questi due esempj ci hanno dato un gran fondamento per credere, poter' ancor voi portare la Croce nella Mozzetta, come l' hanno portata due altri vostri Predecessori Cavalieri Professi della Religione Gerosolimitana. Nè crediamo poter correre ragionevole disparità, nel caso, di cui si tratta, fra voi, ed essi, essendo voi Cavaliere Professo, e Grancroce, ed essendo essi Professi, e Granmæstri dell' Ordine: imperocchè la Croce ottogona non è divisa particolare del Granmaestro di Malta; è, come più volte si è detto, l' Abito proprio de' Cavalieri Professi: il che facilmente potrà comprendere anche chi non è pratico delle vostre Costituzioni, se rifletterà, che l' Aleoni di sopra citato, descrivendo l' Abito, che portossi dal Granmaestro Verdala dopo ricevuta la Berretta Cardinalizia, dice la Grancroce, non propria del Magistero, ma della sua Religione, *juxta Ordinem suæ Religionis*; e che il punto promosso dal Sagro Collegio contro il portare la detta Croce nella Mozzetta, come pure abbiamo detto di sopra, appoggiossi al non doversi porre sopra la Porpora Cardinalizia alcun' altra insegna di Religione. In quella guisa appunto, che avendo la Santa Memoria di Benedetto XIII. creato Cardinale il Padre Lorenzo da S. Lorenzo, chiamato Cardinale Cozza, che era Generale dell' Ordine de' Minori, ed avendo nello stesso tempo stabilito con suo Breve spedito *sotto il giorno 29. di Decembre* 1726. che continuasse nell' Uffizio di Generale: *Decernentes, munus Ministri Generalis hujusmodi, ob tuam ad Cardinalatus dignitatem Promotionem factam, ut præfertur, durante nostro, & dictæ Sedis beneplacito præfato, non cessare*: non vi fu chi pensasse mai di attribuire la ritenzione dell' Abito Francescano, che esso usò nel tempo ch' era Cardinale, e Generale, all' esser Generale, essendo ognuno ben persuaso, che la ritenzione era un effetto della sua Professione fatta nella Religione di S. Francesco.

§. 18. Ed eccovi quanto in poche ore sottratte alle nostre continue applicazioni abbiamo potuto raccorre per rispondere all' antico vostro quesito, e per concedervi fondatamente la licenza richiesta da voi, e dalla vostra Religione di portare sopra la Mozzetta la Croce ottogona di tela bianca, il che facciamo colla presente; dandovi con pienezza di cuore l' Apostolica Benedizione. Si concede la richiesta licenza.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 13. Octobris 1745. Pontificatus Nostri Anno Sexto. Dat. die 13. Octo. 1745.

NUM. III.

SPONSIS CATHOLICIS

Qui in Fœderati Belgii regionibus, coram Civili Magistratu, aut Hæretico Ministro dumtaxat, mutuum consensum in Matrimonium de præsenti declarant, quælibet conjugalis consuetudo interdicta decernitur, donec Matrimonium ad formam Concilii Trident. rite celebraverint.

Dilecto Filio Paulo Simoni a Sancto Joseph, Carmelitæ Excalceato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Recursus ad Sedem Apostolicam habitus, a Pontifice benigne excipitur.

REdditæ sunt Nobis per Dilectum Filium, eumdem primarium administrum nostrum, Silvium Cardinalem Valenti, vestræ litteræ, quibus subortam inter vos in re gravis sane momenti controversiam exponitis, eamque judicio nostro subjicitis. Non possumus equidem non magnopere commendare propositum vestrum, quo Sedem Apostolicam consulendam censuistis, ejusque definitionem exposcendam, ut eam unanimi consensu amplectamini; quam si omnes, cum similes emergunt quæstiones, pari docilitate exquirerent, & sequerentur, non tanta succresceret in dies, inter Evangelicos Operarios, opinionum varietas, nec doleremus aliquando, ob eorumdem in tradenda morum doctrina diversas sententias, in partes distrahi Christianum populum, eamque scindi mentium animorumque concordiam, quam Christus Dominus Ecclesiæ suæ commendatam voluit usque adeo, ut ea præsertim, quasi tessera, discipulos suos cognoscendos prædixerit.

Quæstionis propositæ status.

§. 1. Exposuistis itaque Nobis, non raro istic contingere, ut Catholici Matrimonium inter se contracturi, Civilem adeant Magistratum, aut Hæreticum Ministellum, quibus se sistere legibus Patriæ coguntur, & coram illis mutuum exprimant in Conjugium consensum, quem tamen postea renovare coram legitimo Ministro Catholico & duobus Testibus, uti Tridentinum præcipit, aut omnino negligunt, aut in longum tempus differunt: interim vero, perinde ac si legitimi Conjuges jam forent, non dubitant omnem Conjugalem consuetudinem inter se habere. Quæsivistis deinde, quid de illo consensu sentiendum sit, coram Civili Magistratu aut hæretico Ministello præstito: Num scilicet satis fuerit ad perficiendum Matrimonium validum, saltem in ratione contractus, quod alter ex vobis affirmat, alter inficiatur; etsi ad Sacramenti dignitatem non assurgat, quod nemo vestrum in quæstionem adducit; si enim res ita se haberet, uti primus existimat, subsequens inter consentientes copula, etiam ante renovatum coram Parocho Catholico consensum, omni flagitio vacaret, & suscepta exinde proles, absque ulla dubitatione, esset legitima reputanda.

Ubi promulgatum est Tridentini Decretum de Reformat. Matrimon. Conjugia aliter inita nulla sunt.

§. 2. Jam vero, ut postulatis vestris breviter simul & dilucide respondeamus, unaque controversiam omnem judicio nostro præcidamus, sic habete: Ubicumque promulgatum & receptum sit Concilii Tridentini Decretum *Cap. 1. Sess. 24. de Reform. Matrim.* ibi nulla prorsus, atque in omni ratione irrita esse conjugia, aliter quam coram alterutrius contrahentium legitimo Parocho, aliove Sacerdote Parochi vices agente, & duobus Testibus, celebrata. Scimus profecto esse Theologos, qui in ipso Fidelium Matrimonio Contractum a Sacramento ita dividunt, ut illum omnino perfectum quandoque consistere credant, quin Sacramenti excellentiam pertingat; sed quidquid sit de hac opinione, quam Nos quidem nunc in medio relinquimus, ea certe, quod attinet ad rem præsentem, locum nullum sibi vindicare potest apud eos, qui Tridentina lege obstringuntur: Etenim qui præter formam a se præscriptam, Matrimonium contrahere attentant, eorum Tridentina Synodus non

Et quidem tam in ratione contractus, quam in ratione Sacramenti.

Sa-

Sacramentum modo, ſed Contractum ipſum irritum diſerte pronunciat, atque ut ejus verbis utamur: *Eos ad ſic contrahendum omnino inhabiles reddit, & hujuſmodi contractus irritos eſſe decernit*. Quare, cum inter Catholicos in iſtis Provinciis degentes & promulgatum & receptum jam fuerit illud Tridentini Decretum, quod ambo fatemini; perſpicuum eſt, Matrimonium ab ipſis invicem initum coram Civili Magiſtratu aut a catholico Miniſtello, & non item coram proprio alterutrius contrahentium Parocho & duobus Teſtibus, neque in ratione Sacramenti, neque in ratione Contractus ſuſtineri, aut ullo pacto validum reputari poſſe. Neque vero rationes, propter quas valida pronunciavimus Matrimonia, quæ aut ab hæreticis inter ſe, aut a Catholicis cum hæreticis, in iſtis fœderatis Provinciis contrahuntur, non ſervata forma Tridentini, aptari queunt Conjugiis inter ſe initis a Catholicis, quorum quilibet Tridentini Decreto ſe obſtrictum agnoſcit, ejuſque ſe auctoritatem ſequi profitetur.

Publicatio Decreti inter Catholicos Fœderati Belgii, in dubium non revocatur.

§. 3. Sciant itaque Catholici veſtræ curæ concrediti, cum Civili Magiſtratui, aut hæretico Miniſtello Matrimonii celebrandi cauſa ſe ſiſtunt, actum ſe mere civilem exercere, quo ſuum erga Leges & Inſtituta Principum obſequium oſtendunt: Cæterum tunc quidem nullum a ſe contrahi Matrimonium. Sciant, niſi coram Miniſtro Catholico & duobus Teſtibus nuptias celebraverint, numquam ſe, neque coram Deo, neque coram Eccleſia, veros & legitimos Conjuges fore: nec, ſi interim conjugalem inter ſe conſuetudinem habuerint, eam gravi culpa cárituram. Sciant denique, ſi qua ex hujuſmodi conjunctione orietur ſoboles, eam, ut pote ex non legitima uxore natam, in oculis Dei fore illegitimam, & niſi conjuges conſenſum ex Eccleſiæ præſcripto renovaverint, illegitimam perpetuo futuram etiam in Eccleſiæ foro.

Præmiſſæ Doctrinæ confectaria, circa naturam conſenſus.

Circa neceſſitatem rite celebrandi Matrimonium ante conjugalem conſuetudinem.

§. 4. Erit porro officii veſtri, hæc omnia, cum commoda ſe obtulerit occaſio, atque ea, quam rerum circumſtantiæ, vobis adhibendam ſuaſerint, circumſpectione & cautela, ſingulis explicare prolixius, ſimulque omnes commonere, ut ſiquidem Religionis conſuetudini, & terreni Principis ſanctionibus obtemperare coguntur, faciant illi quidem, ſed Religione ſalva, potioreſque ducant ſanctiſſimas Eccleſiæ leges, quibus fidelium Matrimonia conſtringuntur. Illud præterea vobis curandum eſt, ne, etiamſi duo Catholici civilem illam ac mere politicam coram hæreticis cæremoniam peregerint, nimium inter ſe familiariter agant, aut ſub eodem tecto in communi habitent, niſi ſe prius veris & legitimis nuptiis, ex norma Tridentini alligaverint; quamquam enim ea familiaritas eſſe poſſit ſine flagitio; flagitii certe periculo & ſuſpicione non vacat: utrumque autem probis & bene moratis Chriſtifidelibus cavendum eſt. Ad ejuſmodi porro evitanda pericula, cognoſcimus, conſultius utique fore, ut Catholici, nonniſi Matrimonio jam antea in faciem Eccleſiæ inter ſe legitime celebrato, ad illam explendam, civilem, ſæcularem Magiſtratum, ſeu hæreticum Miniſtellum adirent; ſed quoniam ex veſtris litteris deprehendimus, id non ſine periculo, & perturbationibus, poſſe adimpleri, id ſaltem pro viribus ſatagite, ut, poſtquam Reipublicæ morem illi geſſerunt, non diu differant Eccleſiæ legibus parere, & conjugale fœdus juxta præſcriptam a Tridentino normam rite & ſancte inire: & ſi quid tum ſuper hac re, tum ſuper aliis, quæ iſtam Miſſionem reſpiciunt, Nobis ſuggerendum eſſe putetis, communicato inter vos conſilio, operam noſtram implorate, quam ſemper præſentem invenietis.

Et circa conditionem prolis ſi quæ interim procreetur.

Quid præcipiendum, quidque ſuadendum earum Regionum Catholicis.

§. 5. Epiſtola hæc noſtra tibi, dilecte fili, Paule Simon a Sancto Joſeph, inſcripta eſt: eam tamen volumus a te communicari etiam dilecto filio Hadriano Auguſtino Won Duck Paſtori Leidenſi; cujus ſcriptum ſuper ea, de qua nunc agitur, controverſia, a ſupradicto Cardinali de Valentibus nobis oblatum libenter perlegimus.

§. 6. Poſtremo vos hortamur majorem in modum, ut iſtam Dominici Gregis non contemnendam portionem ſedulo, ſicuti laudabiliter hactenus feciſtis, excolere, atque ad omnem pietatem informare pergatis; Vobiſque interim Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 17. Septembris 1746. Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

NUM.

NUM. IV.

VERONENSIS ECCLESIÆ

Capitulo nonnulla Privilegia conceduntur; simulque providetur, ut Canonici in Choro Divina officia cum aliis canere non omittant.

Dilecto Filio Nostro Danieli Tituli S. Mariæ supra Minervam Presbytero S. R. E. Cardinali Delphino nuncupato, ex concessione & dispensatione Apostolica Patriarchæ Aquilejensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Procœmium

PRÆCLARA decora, insignia ornamenta, ac tot tantaque privilegia, quibus a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, Imperatoribus, Regibus Principibus, ac Ducibus, Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Veronensis instructum cumulatumque a priscis temporibus, adhuc excellere perspicitur, ita nobis comperta & explorata sunt, ut Nos dum in minoribus constituti pro nostri muneris debito certam omnium Ecclesiarum, ac præsertim Cathedralium notitiam Nobis compararemus, prope in admirationem adduxerint.

Capitulum Veronense ab Episcopo immune.

§. 1. Illud potissimum animo versabatur, quod bon. mem. Botaldus Episcopus Veronensis An. DCCCIII. post abdicatam a se, suisque successoribus omnem in ipsum Capitulum jurisdictionem & auctoritatem sub tutela & refugio Patriarchæ pro tempore existentis Aquilejensis, cujus Suffraganeus etiamnum est Episcopus Veronensis, ita reposuerit, ut liberum & immune ab omni Veronensis Antistitis potestate & jurisdictione sit & habeatur.

Novis privilegiis decoratur.

§. 2. Quoniam autem a Nobis supplex postulasti, ut insigne hujusmodi Capitulum Tibi, Tuisque successoribus Patriarchis Aquilejensibus, ut præmittitur, subjectum, novis Apostolicæ etiam nostræ benignitatis auctoritatisque documentis ornare, & augere dignaremur; Nos sane, qui eximias, Pastoralesque virtutes tuas Pontificiis laudibus prosecuti, in amplissimum quoque S. R. E. Cardinalium Collegium te cooptavimus, votis tuis hac in parte, quod Nobis integrum est, obsecundare libenti animo gaudemus.

Palmulæ sive Bugiæ usus in Missis tribuitur.

§. 3. Itaque modernis, & pro tempore existentibus ejusdem Cathedralis Ecclesiæ Veronensis Canonicis usum Scotulæ, sive Palmulæ, vulgo *Bugia*, ad instar Episcoporum, tam in Missis privatis, quam in solemnibus cum cantu, sive in eadem, sive in aliis ipsius Civitatis, & Diœcesis Veronensis, atque aliarum etiam Diœcesum Ecclesiis, in perpetuum concedimus, & elargimur.

Altare privilegiatum personale bis in Hebdomada ipsis conceditur.

§. 4. Præterea iisdem, ut præmittitur, Canonicis in perpetuum indulgemus, ut Sacrosanctum Missæ Sacrificium, quod ad quodcumque Altare bis in hebdomada quilibet eorum pro animabus Christifidelium, quæ Deo in Charitate conjunctæ ex hac vita migraverint, celebraverint, perinde iisdem suffragetur, ac si ad Altare Privilegiatum fuisset celebratum.

Item domesticum Oratorium in Villa Angiari dicta.

§. 5. Insuper spirituali consolationi singulorum ex iisdem modernis & pro tempore existentibus Canonicis, quantum cum Domino possumus, benigne consulere volentes, cuilibet ipsorum, ad memorati Capituli Villam Angiari dictam, ut bonis, redditibus, proventibusque advigiletur, adeunti, & commoranti, Apostolica auctoritate tribuimus & impertimur facultatem celebrandi, sive celebrari faciendi Sacrosanctum Missæ Sacrificium in ædium ejusdem Villæ Oratoriis ad hoc decenter muro extructis, & ornatis, seu extruendis, & ornandis, ab omnibus domesticis usibus liberis, prius tamen ab Archipresbytero ejusdem Capituli visitandis & appro-

approbandis, in cujuslibet Canonici, & ſibi inſervientium inibi famulorum præſentia, ita ut diebus feſtis de præcepto ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſiam liberi, & immunes habeantur, ſalvis tamen juribus Parochialibus.

§. 6. Porro nolumus inter tot tantaque privilegia eidem Capitulo & Canonicis concesſa numerandum eſſe illud, quod, quemadmodum Tibi æque ac nobis notum eſt, antiqua traditione, contra Sacrorum Canonum Sanctiones, ac noſtram præſertim Conſtitutionem, cujus initium eſt: *Cum ſemper oblatas*: invectum ab ipſis Canonicis non modo contenditur, ſed etiam ſervatur, intereſſendi dumtaxat Choro, & cum cæteris Manſionariis, Cappellanis Acolythis & Clericis canentibus pſallentibuſque adſiſtendi, nunquam vero cum iiſdem canendi pſallendive, etſi nonnullos eorumdem eſſe accepimus, qui aliter ſentientes, a conſcientiæ angoribus agitantur, ex eo quod eapropter ſe non feciſſe fructus ſuos exiſtiment. Uſus non canendi in Choro inter privilegia recenſeri nequit.

§. 7. Itaque a Te, Dilecte Fili Noſter, poſcimus, & flagitamus, ut non ſolum hujuſmodi abuſum & corruptelam ab Eccleſiaſtica diſciplina abſonam, & Canonicis Ordinationibus, ac noſtræ quoque Conſtitutioni contrariam, penitus evellere & eradicare adnitaris, verum etiam ipſos ſuaviter fortiterque admoneas & horteris, ut in poſterum ea, qua decet, & tenentur, reverentia Choro interſint, adſiſtantque, nec non pari pietate, attentione, ac vigilantia, omnino canere, vel pſallere cum cæteris ſtudeant & contendant. Hortatio ad Patriarcham ut cum abuſum evellat.

§. 8. Deinde iiſdem edicas & notum facias; Nos quemadmodum per haſce noſtras in forma Brevis litteras Tibi declaramus & injungimus, decernere atque ſtatuere, ſicut in eadem Conſtitutione noſtra innuimus, ipſos ſuoſque ſucceſſores Canonicos, Choro quidem intereſſentes adſiſtenteſque, minime vero canentes pſallenteſque, nullo pacto ex Præbendis & Diſtributionibus, facere fructus ſuos, atque adeo reſtitutioni obnoxios eſſe ac fore. Declaratur Canonicos non facere fructus ſuos, niſi in Choro pſallant.

§. 9. Verum cum iis, qui hac ſuper re, conſcientiæ ſtimulis acti, ad Te confugerint, benigne indulgentes, Tibi facultatem tribuimus, & impertimur, ut ſive per te ipſum, ſive per alios a te deputandos, unuſquiſque Canonicus, qui ſe in canendo ſpallendove in Choro cum aliis defeciſſe animadvertit, (dummodo promittat ſe deinceps omnino curaturum, ut in Choro & præſens adſiſtat, & cum aliis canat, ſpallatque) abſolutionem a culpa, & ſuper omnibus fructibus indebite perceptis diſpenſationem, obtinere poſſit & valeat. Facultas tribuitur Patriarchæ abſolvendi eos, qui hactenus defecerunt.

§. 10. Cæterum volumus & mandamus, ut nulli eorumdem Canonicorum, qui licet præſens in Choro adſiſtat, tamen minime canat pſallatve, ſuffragentur hujuſmodi indulta ac privilegia, quæ unicuique moderno & pro tempore exiſtenti Canonico, ad tuorum meritorum intuitum, per eaſdem præſentes litteras concedimus, & elargimur. Neque aliter conceſſis privilegiis gaudere poſſunt.

§. 11. Cæterum te, Dilecte Fili noſter, rogamus & in Domino hortamur, ut iiſdem ſtudiis, quibus Nos, ſupplicationibus tuis inclinati, eoſdem Canonicos novis Apoſtolicæ benignitatis, auctoritatiſque Privilegiis adauximus, noſtris tuiſque rationibus Paſtorum Principi Jeſu Chriſti æterno Judici reddendis ſatisfaciendum cures; & abuſu & corruptela hujuſmodi penitus ſublata, Divinum cultum per Divinæ Pſalmodiæ cantum promovere & augere ſatagas, ut non minus ipſi Canonici, quam Nos ipſi invicem, æternam mercedem a bonorum omnium largitore Deo conſequi mereamur. Suadetur Patriarchæ, ut omne ſtudium in hoc adhibeatur.

§. 12. Interim cæleſtis præſidii auſpicem, & ſtudioſæ noſtræ ad Tibi gratificandum voluntatis pignus eſſe cupimus Apoſtolicam benedictionem, quam Tibi, Dilecte Fili Noſter, & iidem Canonicis, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XIX. Januarii MDCCLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Octavo. Dat. 19. Januar. 1748.

Cajetanus Amatus.

NUM.

NUM. V.

S. FRANCISCUS XAVERIUS

Indiarum Orientalium Patronus Principalior declaratur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

S. Franciscus Xaverius ab Indiarum Gentibus præcipue honorandus.

INDIARUM Gentibus Beati Francisci Xaverii Societatis Jesu, qui Apostolicis charismatibus affluenter decoratus, novarum Gentium Apostolus unanimi totius Christiani Orbis consensu meruit appellari, prædicatione & miraculis, ex tot tamque dissitis regionibus Catholicæ Ecclesiæ aggregatis, ut gloriosa ejusdem merita alacrius venerantes, & relicta sibi quoque præclara virtutum exempla ardentius imitantes, præsentissimum illius in Cœlis apud mirabilem in Sanctis suis Deum sibi patrocinium certo polliceri valeant, ipsum Sanctum Franciscum novis honorem incrementis colendum, novoque titulo in terris decorandum invocandumque proponimus, atque mandamus.

Instantia Regis Portugalliæ, & persecutio in Oriente desæviens, eamdem Patronum Principaliorem Indiarum Regionibus dandum suadent.

§. 2. Etsi autem pro singulari pietate, & incredibili erga res Sacras, Sacrosanctæ Religionis rationes, & Sanctorum reverentiam zelo suo, Carissimus in Christo Filius noster Joannes Portugalliæ, & Algarbiorum Rex Illustris, per dilectum Filium Emmanuelem Pereira de Sampajo Militiæ Jesu Christi Commendatorem, ejusdem Joannis Regis negotiis apud Nos, & Apostolicam sedem supplicavit, ut tanti Indiarum Apostoli cultum, & venerationem in terris, quantum Nobis ex alto conceditur, adaugere satagamus; ipsa tamen in Sinarum maxime Regno in Christifideles ibi degentes mota, atque in Evangelicæ præsertim prædicationis Operarios sæviens persecutio, ut piis laudati Johannis Regis votis ac precibus paterna benignitate obsecundantes, id præstemus alacrius, vehementer urget & exstimulat.

Eo Titulo colendus editur, cum Officio Duplici I. Classis, & Octava.

§. 3. Itaque, ad majorem Dei laudem, divinique cultus augumentum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, Sanctum Franciscum Xaverium Patronum principaliorem ac Protectorem Indiarum, quæ numerantur a Capite *Bonæ Spei* dicto, usque ad Regna Sinarum, & Japoniæ, eisque adjunctarum Provinciarum & adjacentium Insularum, cum omnibus, & singulis prærogativis, quæ, juxta Breviarii & Missalis Rubricas, Sanctis Patronis principalioribus & Protectoribus competunt, habendum, invocandum, & colendum esse statuimus, declaramus, atque jubemus. Præterea, ut imposterum sollemnis tanti Patroni memoria majori, quam antea celebrabatur, pietate, ac debitis laudum præconiis quotannis recolatur; volumus, & omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, auctoritate & tenore paribus indulgemus, atque mandamus, ut annua ipsius Sancti Francisci Xaverii dies sub Ritu Duplici Primæ Classis cum Octava peragatur.

De Litterarum perpetuo vigore.

§. 4. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

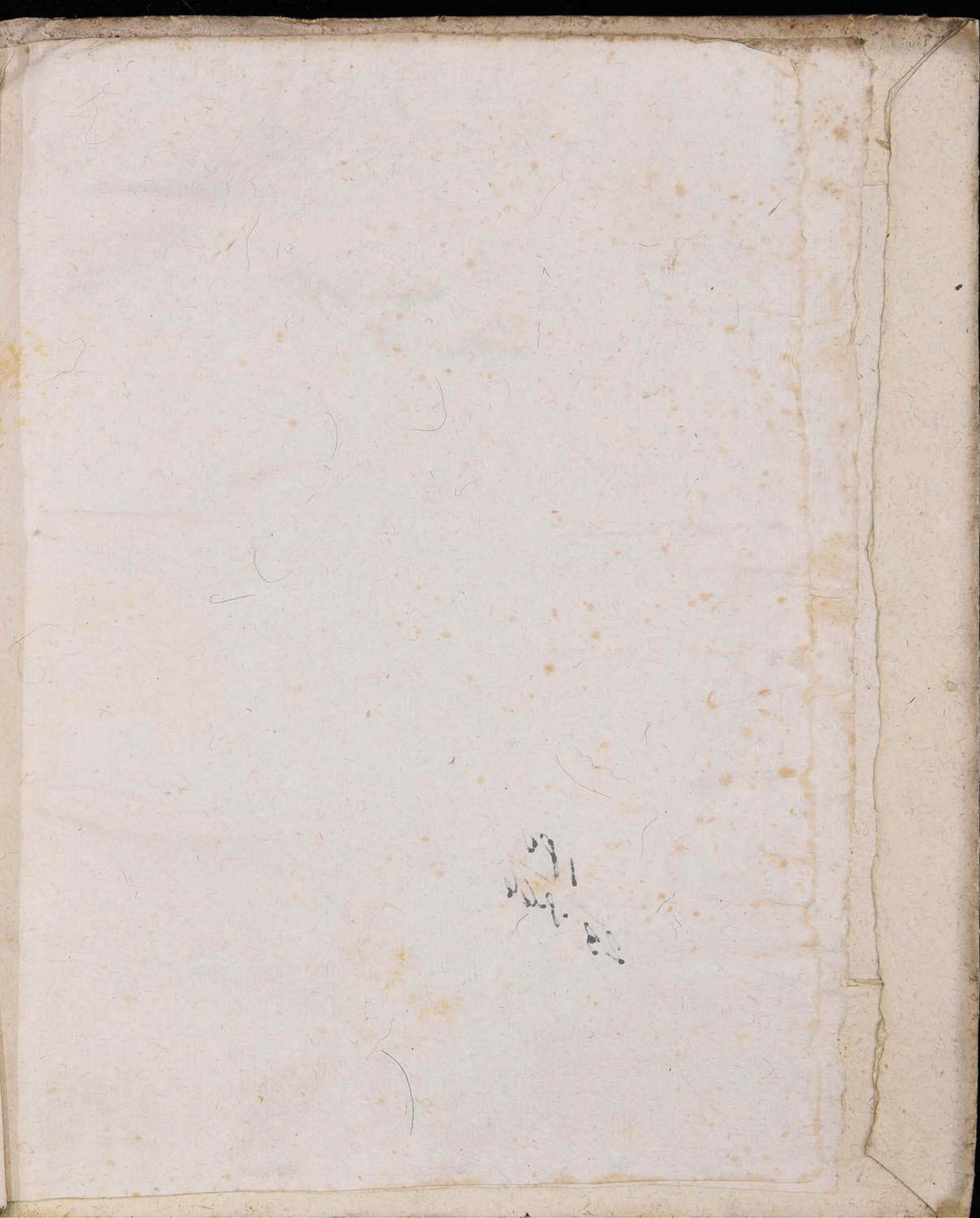
§. 5.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum Transumptis, seu Exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur iisdem præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. De Exemplorum auctoritate.

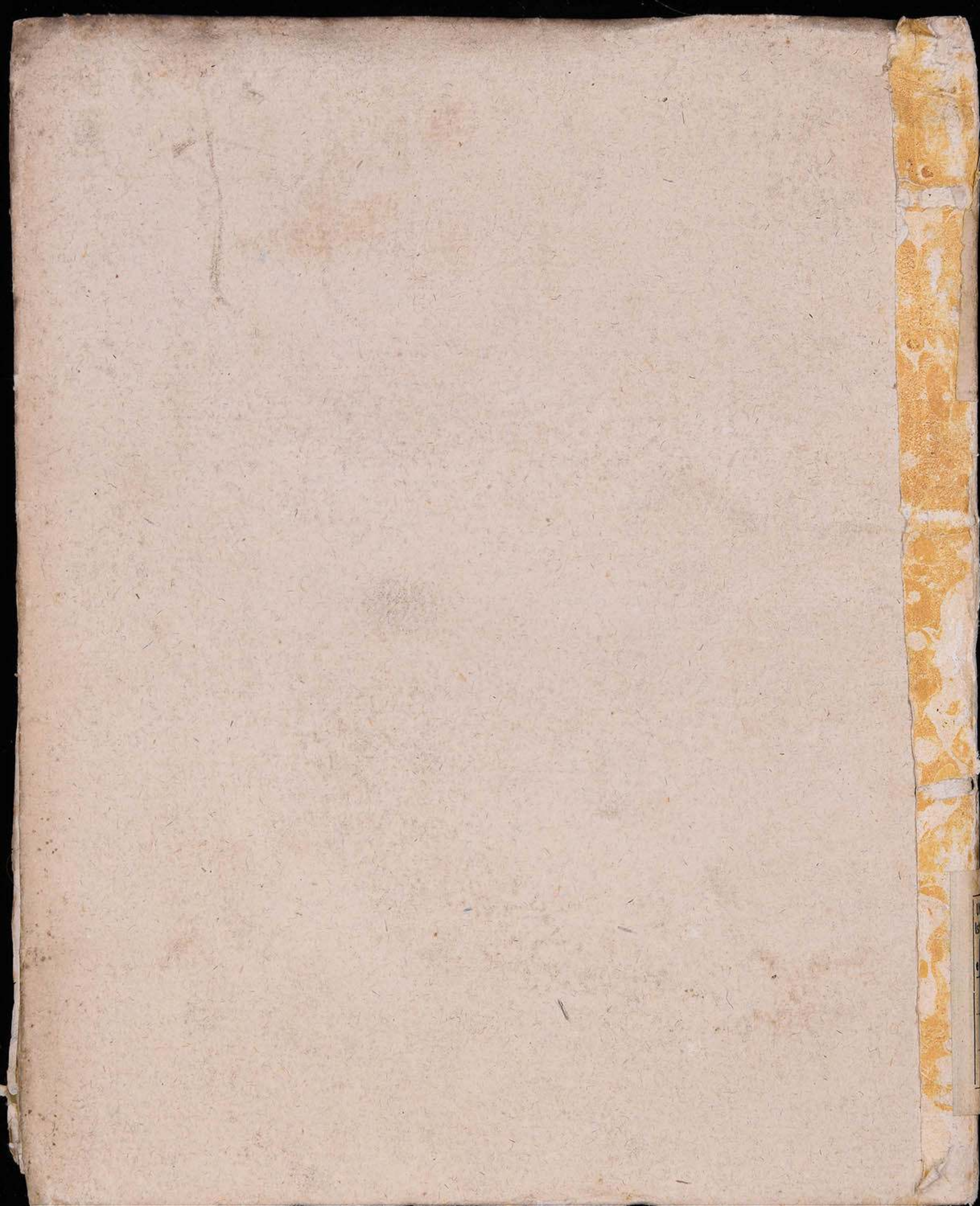
Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Aunulo Piscatoris die 24. Februarii 1748. Pontificatus Nostri Anno Octavo. Dat. die 24. Febr. 174.

Cajetanus Amatus.

FINIS TOMII SEPTIMI.

Primo Salvo
Ad ultimo

Bened.t
XIV
Bull:
.7.

Aut saltem probant rem dubiam esse, & ob id ipsum favore Religionis pronunciari debere. In hanc sententiam tum Consultores S. Officii tum Cardinales Inquisitores Generales convenerunt. Pontifex jubet oblationem Aviæ acceptari. Dat. die 15. Decembris 1751.

bus, materiam hanc saltem pro dubia habendam, adeoque in favorem aviæ, quod idem est in casu, ac in favorem Religionis, decernendum non existimet? Novimus, dilectos Filios Sanctæ Inquisitionis Consultores, tum sacræ Teologiæ, tum Canonici Juris peritos, quorum suffragia validis rationibus innixa perlegimus, pro avia communiter censuisse. His concordes audivimus in Congregatione coram Nobis habita Ven. Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium sententias pro admittenda aviæ oblatione. Quare tam sapientibus consiliis inhærendo, huic Epistolæ nostræ finem imponimus, oblationem aviæ recipiendam esse decernentes, tibique impertientes Apostolicam Benedictionem.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decemb. MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

SAC. CONGRE. RITUUM

Decreta super modo utendi Indulto
Archiepiscopalis Urbinat
approban

BENEDICT

SERVUS S

Ad futu

Procemium

IN Throno justitiæ super omnes G
tissimum, quæ ab Ecclesiarum Pr
abusibus, utiliorique commissi Cregis
postea a *Venerabilium Fratrum nostr*
gregationibus, quæ *vocis nostræ orga*
vigilantiæ nostræ curas libenter conver
ralique dignitati prodesse comperimus, A
munimus, prout arbitramur in Domino

Indultum a Benedicto XIII. Urbinaten. Capitulo, & Canonicis concessum.

§. 1. Sane pro parte Venerabilis Frat
chiepiscopi Urbinaten. exhibita Nobis
quam fel. rec. Benedictus Papa XIII.
stolicas, tunc existentibus Capitulo,
tates in ea obtinentibus, ut ipsi tam
absente, vel præsente Archiepiscopo
R. E. præfatæ Cardinali Legato de
lemniter decantandis, ac etiam in P
Cinerum, Palmarum, & Fontis Bapt
bus, in quibus sacra adhibentur Para
mentis tantum, ad instar Abbatum u
possent, & valerent, Apostolica aucto
eisque, ut in eorum Armis, & Insign
valerent, licentiam, & facultatem di
partitus fuerat; bon. mem. Thomas M
piscopus Urbinaten. & deinde Imolen.
Urbinaten. præsidebat, modum, & te
interpretatione, quam in decernenda earum executione, prætereundo, easdem
litteras, plura, licet in eis non expressa, continere, & comprehendere declaravit
in gravissimum dignitatis Archiepiscopalis præjudicium.

Ejus Indulti intelligentia ultra debitos fines extenditur.

§. 2.

Ava, ch'è lo stesso, che dire della Religione? Sappiamo, che i Consultori del Sant' Offizio, e Teologi, e Canonisti, banno comunemente opinato per l'Avia, avendo letti i loro ben fondati Voti. Abbiamo nella Congregazione tenuta avanti di Noi inteso uniforme il parere de' Cardinali, acciò si accetti l'offerta dell'Ava. Ed inerendo a così savj sentimenti, imponiamo fine a questa Lettera, ordinando, che si accetti l'offerta, e dando a lei l'Apostolica Benedizione.

O almeno provano, che la cosa è dubbia, e perciò dee risolversi a favore della Religione. Questo è stato il parere de Consultori, e de' Cardinali del S. Offizio. Comanda il Pontefice s'accetti l'offerta dell'Ava. Dat. die 15. Dec. 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decem. MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Lis, & controversia inter modernum Archiepiscopum, & Capitulum agitata coram Congr. sac. Rit.

onius Archiepiscopus prefatæ Ecclesiæ
is solatio destitutæ, eadem Apostolica
t, sublatis prius per eum nonnullis abu-
nventis, animum suum ad alios abu-
iarumque prærogativarum exercitium,
i dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea
endos convertit. Idcirco dilecto Filio
t, quod ad judicium Congregationis
us Ecclesiasticis præpositorum deferri
ie Filiis Capitulo, & Canonicis dictæ
prædictis, vigore dicti Indulti, com.
hiepiscopus. quod Capitulum, & Ca-
ea obtinentes præfati, moras nectendo,
tensarum prærogativarum se confove-
rchiepiscopalis Dignitatis defensione,
riptis 13. Dubiis disposita, & inter
lio nostro Prospero Sancti Georgii ad
acono Cardinali Columna de Sciarra
e, subscripta, eidem Congregationi

Dubia in Congregat. proposita.

quitur, videlicet.
olitanæ Ecclesiæ Urbinaten. uti possint
s, Sandaliis, & Chyrothecis, præser-

tificaliter celebrantes uti queant Fal-
re debeant?
loserico coloris currentis, seu simplici

in Pontificalibus, & an in Missis le-

Populum salutare, dicendo: Pax vobis,
loco dicendi: Dominus vobiscum?

VI. *An post Missas, Vesperas, aut Matutinum in Pontificalibus celebratum, possint ipsi solemnem dare Benedictionem, dicendo*: Sit nomen Domini benedictum;

 seu